Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	samlet og udg. af Frederik Barfod.
Titel | Title:	Poetisk Læsebog for Børn og barnlige Sjæle
Alternativ titel | Alternative title:	Poetisk Læsebog, ledsaget af historiske Anmærkninger.
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	2. omarb. og forøg. Opl.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Reitzel, 1841
Fysiske størrelse | Physical extent:	XXII, 796 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

53,-113,-8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 53 8°

1 1 53 0 8 00727 9

+REX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Poetisk Læsebog

for

Børn og barnlige Sjæle.

Andet, omarbejdede og forøgede Oplag.

Samlet og udgivet

af

Student **Frederik Barfod.**

Kjøbenhavn 1841.

Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag.

Trykt hos Bianco Luno.

Poetisk Læsebog,

ledsaget af historiske Anmærkninger.

Samlet og udgivet

af

Student **Frederik Barfod.**

Kjøbenhavn 1841.

Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag.

Trykt hos Bianco Luno.

3994

Uden Frygt for Dadel, som uden Higen efter Ros, — aaben og ærlig mod enhver, og saa kjærlig, som mulig, men kun ærbødig mod Sandheden.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Hans Peter Barfoed,

Præst i Faxø, Provst, Ridder,

og

† **Charlotte Kristine Guldberg la Cour;**

Jens Frederik Sigfred Dorph,

Godsforvalter paa Gjorsløv, Kammerraad,

og

Johanne Charlotte Coster;

† **Ludvig Harboe Birchedahl,**

Forpagter paa Aalebæksgaard,

og

Agate Johanne Husum;

mine elskede

Forældre, Plejeforældre og Svigerforældre,

helliger jeg

som Barn

denne Børnebog,

med Barnets kjærligste og taknemmeligste Følelser.

Kjøbenhavn, d. 5te Juli 1841.

Frederik Barfod.

Forord.

Uden et Par Forord kan jeg ikke lade nærværende ny Udgave af min Læsebog udgaae; jeg skal dog fatte mig saa kort som mulig.

Første Oplag af denne Læsebog udkom i Slutningen af April Maaned 1836, og i Midten af December vare 1000 Exemplarer saa nær affatte, at Universitetsboghandler Reitzel turde tilkjøbe sig Retten til et nyt (dette) paa 2000. At det første blev udsolgt i mindre end 8 Maaneder, taler jo vistnok til Fordeel for Bogen; jeg skal dog ej være blind nok, til ikke at indsee, at saa vel Priisbilligheden, som den Stiftelse, til Fordeel for hvilken den solgtes, vare maaskee vel saa vægtige Grunde til den raske Afsætning, som Bogens eget Værd.

Jeg selv var allerede fuldkommen misfornøjet med det første Oplag, inden det udkom, og betingede mig derfor hos Forlæggeren uindskrænket Ret til at omarbejde det. Denne er afbenyttet. Forrige Samling bestod af 228 danske Digte; af dem er, saa vidt jeg mindes, omtrent et Halvhundrede udgaaet, og dog indeholder denne Samling 302 danske, foruden 38 svenske Digte. Halvparten af de 340 er altsaa at regne for ny. I forr. Udg. var der 20 Sider oplysende Anmærkninger til Dig-

tene; med disse Anm. var det imidlertid hverken hugget eller stukket; de vare fuldkommen betydningsløse, og bleve næppe benyttede af nogen. I nærv. Udg. optage de tilføjede Anm. 132 Sider, og have nu, skulde jeg mene, modtaget en bestemt Betydning. Derhos har nærv. Udg. en Forklaring af de i Digtene forekommende vanskeligere Ord, som forr. Udg. savnede, men som mulig ogsaa kan have sin Nytte. Forr. Udg. var heelt igjennem trykt med den saakaldte gotiske Skrift; med Hensyn til dens Brug som Skolebog turde det heller ikke være uden al Nytte, at nærv. Udg. halvt er trykt med gotisk (de blandede Digte med en større, Biografierne med en mindre), halvt med latinsk Skrift (de historiske Digte med en større, Anm. med en mindre). Børnene have vistnok godt af, tidlig at vænne sig til begge.

Af Grunde, der vare mig fremmede, begyndte Trykningen af nærv. Udg. først i Slutningen af Juni 1838. Inden Nytaar 1839 vare næsten samtlige Digtene trykte. Hele Bogen skulde været færdig til den Tid; at den ikke blev det, var ikke min Skyld; Grundene hertil laa for største Delen hos Forlæggeren. I Sommeren og Forhøsten 1839 naaede vi med Trykningen til S. 736. At vi ikke naaede længere, var for største Delen min Skyld. Brage og Idun optog min Tid og Interesse, og et Par Rejser — den ene til Sverrig og Norge — vare medvirkende Aarsager til Værkets langsomme Fremadskriden. Trykningen var paa ny begyndt, da Frederik den 6te døde; nu standsede den for halvandet Aar; men det var ene min Skyld. Jeg finder mig saa meget mere forpligtet til at fremhæve dette, som jeg erkjender, at jeg herved foraarsagede min Forlægger et ingenlunde ubetydeligt Tab, og min Bogtrykker en ikke ringe Ulejlighed. Men min Konges Død havde gjort saa mægtigt

et Indtryk paa mig, og givet min hele Stræben saa afgjort en Retning, at alt, hvad der laa udenfor denne, kun i enkelte og korte Mellemrum kunde tildrage sig min Opmærksomhed. — Den 6te Juli tog Luno atter fat paa Trykningen; den overvejende Deel af det manglende Manuskript var alt tidligere (indtil S. 749, Glosebogen og Indholdslisten for et Par Aar siden) udarbejdet; færdigt blev det fra min Haand d. 4de Juli, og i Dag er Trykningen af Titler, Tilegnelse, Forord, Indholdsliste samt Anmærkningerne paa Siderne 737—796, bleven færdig fra Lunos.

At Forfatternes Levnetsbeskrivelser ikke allerede nu ledsage nærv. Udg., som den forrige, er ene min, eller, om man hellere saa vil, tilfældige Omstændigheders Skyld. De skulle dog, haaber jeg, om ikke lang Tid følge. Naar man derfor i Anm. stundum seer henviist til en Forfatters Levnet, er dette vistnok mindre heldigt; men Levnetsbeskrivelserne ville, som sagt, følge, udgjørende 3die Afdelings 2det Afsnit, og jeg haaber, at man troer mig paa mit Ord, naar jeg tilføjer, at det er Omstændigheder, som ligge udenfor min Paavirkning, men som jeg her ingen Grund finder til nærmere at betegne, saa meget mindre, som de rimeligviis kun altfor kort skulle lade gjætte paa sig, — der have gjort mig det umuligt, at lade hele Bogen udkomme, fuldstændig færdig, paa een Gang. Ved dette Uheld opnaaes imidlertid et Held: — Nærv. Udg. er allerede saa meget (188 S.) større end den forrige, at Forlæggeren umulig vilde kunne lade Levnetsbeskrivelserne gaae med, og dog sælge Bogen for samme Priis som forr. Udg.; dette gjør han, ved hvad der nu udgaaer, men Levnetsbeskrivelserne ville udgaae særskilt og betales særskilt, saa at enhver, som ønsker dem, vil kunne faae dem, men den, som vil være fri for dem, kan ogsaa blive det.

Forrige Udgave hed: **Poetisk Læsebog for Børn og barnlige Sjæle.** Med denne Tittel, der skulde være smagløs og søgt, har man gjort mange Løjer. Jeg kunde dog ikke ganske opgive den, men har nu tilføjet en anden Tittel, saa enhver kan vælge, hvilken han lyster. Forr. Udg. var desuden mere udelukkende beregnet paa Børn end nærv., der jo vistnok ingenlunde har tabt det egentlige Barn af Syne, men desuagtet, langt meer end den forrige, er beregnet paa den voxnere Ungdom. Jeg har tænkt mig Skoleunderviisningen fortsat til det 17de, 18de Aar, til Indtrædelsen i Ynglingalderen, og der er vistnok Enkeltheder i Bogen, som i Alm. først den sidstnævnte Alder vil fatte. Men desuden veed jeg, at en saadan Bog, naar den duer noget, er en Mængde ældre velkommen, og jeg veed tillige, at en Mængde Expl. af forr. Udg. gik til Sverrig, hvor mange voxne lærte sig Dansk efter den, ligesom at et Antal Expl. af nærv. Udg. ville gaae samme Vej, — og hertil har jeg, under Udarbejdelsen, ikke kunnet undlade at tage Hensyn. Nærv. Udg. skulde saaledes være beregnet baade paa Børn og voxne.

Jeg har, som ovenfor antydet, optaget nogle faa svenske Digte i nærv. Udg., ligesom jeg har oplyst enkelte Digte ved svenske Anm.; desuden har jeg givet en Oversættelse af de for Danske mindre bekjendte svenske Ord, der ere alfabetisk indordnede mellem de øvrige Ord, som jeg meente, trængte til Forklaring. Forlæggeren har tilladt mig dette, skjønt det har forstørret og fordyret ham Bogen. Saa ufuldkomment end det gjorte Udvalg af svenske Digte er, fordrer jeg dog, at man skal vide os Tak for dette Tillæg; thi saa længe man i ingen af vore Skoler lærer Svensk, og saa længe — med Skam at tale om — ikke engang Universitetet giver den ringeste Vejledning

til at lære det lige saa smukke som fuldtonige Søstersprog, der har en Litteratur, som ikke staaer meget tilbage for vor egen (hvis man ellers kan tale om forskjellige Litteraturer i samme Land), ja i enkelte Retninger endog overgaaer denne, — saa længe skal man ogsaa vide den Tak, der, det være nok saa lidet, letter Almeenheden Erhvervelsen af en Sprogkundskab, om hvis Ønskelighed endog de jammerlige Oversættelser — sande Røverier! — af svenske Værker bære saa højt et Vidnesbyrd. Det gjør mig kun ondt, at mit Udvalg er foretaget 1838, da jeg umulig kunde gjøre det saa godt som nu, uden dog strax at udkomme; hvorimod det nu seer Dagen til en Tid, da en temmelig omfangsrig og indholdsrig svensk Læsebog for Danske, udarbejdet af en svensk Litterærhistoriker, er sin Fuldendelse nær. Men dette Uheld, at være bleven gammel inden den kommer ud, har jo den hele Bog tilfælles med de svenske Digte.

Forr. Udg af nærv. Læsebog blev omtalt og rost paa en 7, 8 forskjellige Steder, men næsten allevegne temmelig overfladisk. Den blev dygtig medtaget paa eet Sted — i Maanedsskrift for Litteratur, 16 Bds 2det H., — og, skjønt jeg heller ikke ubetinget skal rose denne Anmældelse enten som grundig, billig eller ikkeeensidig, var det dog den eneste af alle Anmældelserne, jeg havde Gavn og Glæde af. Den havde absolut en dygtig Forfatter, som derhos var en brav Mand. Nærmere at indlade mig paa hans Kritik, har jeg her hverken Lyst eller Lejlighed til; jeg skal kun tilføje, at det skulde være mig kjært, om han ogsaa maatte anmælde nærv. Udg., skulde han end have lige saa meget eller endnu mere at udsætte paa den. Han har *sine* Anskuelser, og jeg har *mine*, — derfor ere vi to forskjellige Personligheder; — men derfor kunne vi være lige gode

Venner. Kun maatte han gjerne udpege de »historiske Unøjagtigheder,« hvis han skulde mene, at saadanne findes, isteden for blot løselig at paastaae, at de findes; og endnu hellere maatte han navngive sig, at jeg i Anledning af saadanne Paastande kunde udveksle mine Tanker med ham. Jeg skulde dog ingenlunde lægge ham for Had, om han end tog nok saa skarpt at paa mig.

Og, skjønt der endnu var meget, hvorom jeg kunde ønske at udtale mig, skal jeg hermed slutte disse Forord, anbefalende alt det i nærværende Bog, som maatte due til noget, til en venlig Modtagelse, hvad der derimod ikke maatte due, til Kniv og Hakke.

Kjøbenhavn, d. 15de Juli 1841.

Frederik Barfod.

Indholdsfortegnelse.

I. Den poetiske Deel . . . S. 1–654.

Første Afdeling: blandede Digte . . S. 1—334.

1. Morgenbøn. (Foersom) . . . . . 1.
2. Aftenbøn. (Foersom) . . . . . 1.
3. Bøn for Kongen. (Hejberg). . . . . 2.
4. Børns Tak for gode Forældre. (Hjort) . . 2.
5. Aftensang. (Hjort) . . . . . 4.
6. Træet. (Beyer). . . . . 5.
7. Aarstiderne. (Schaldemose) . . . . . 6.
8. Vuggesang. (P. L. Møller) . . . . . 7.
9. Hvad man kan blive. (K. Frimann) . . . . 8.
10. Hunden og Bukken. (efter Spekter af Winther). 9.
11. Katten. (ligeledes) . . . . . 10.
12. Bjørnen. (ligeledes). . . . . 10.
13. De to Haner. (Schaldemose) . . . . . 11.
14. Pigen og Svalen. (Wilster) . . . . . 12.
15. Om Aftenen (efter Spekter af Beyer) . . . 13.
16. Morgenbøn. (ubekjendt Forfatter) . . . . . 14.
17. Fattig Barns Sang. (Udgiveren) . . . . . 14.
18. Da jeg var lille. (Baggesen) . . . . . 16.
19. Den blindfødte. (Thaarup) . . . . . 17.
20. Hvad Bøgetræet sang. (Andersen) . . . . 19.
21. Sommerfuglen. (Friis) . . . . . 19.
22. Fødedrengen. (Ohlenschlæger) . . . . . 20.
23. Lammet (efter Spekter af Winther) . . . . 21.
24. Aben og Drengen. (ligeledes) . . . . . 22.
25. De to Hunde. (Schaldemose) . . . . . 22.

		Side.
26.	Godgjørenhed. (Thaarup)	23.
27.	Sommervise. (Hertz)	25.
28.	Fiskerinderne. (Paludan-Müller)	25.
29.	Den norske Bondes Sang. (Zetlitz)	26.
30.	Den danske Somand til Havet. (Ohlenschlæger).	28.
31.	Hundemordet. (Wessel)	30.
32.	Tjenstagtighed. (Hejberg)	32.
33.	Vennen i Nød. (Blicher)	34.
34.	Æslet og Hyrdinden. (Ohlenschlæger)	36.
35.	Fuglenes Sang. (Ohlenschlæger)	37.
36.	Soen. (efter Spekter af Winther)	37.
37.	Barnet og Duen. (ligeledes)	38.
38.	Glenten og Skovmusen. (Schaldemose)	38.
39.	Venskab. (Foersom)	39.
40.	Fiskersang. (Hejberg)	39.
41.	Edderfuglen. (Evald)	40.
42.	Snemanden. (efter Spekter af Winther)	40.
43.	Bjørnen ved Bikuben. (ligeledes)	41.
44.	Den indespærrede Sisken. (Schaldemose)	42.
45.	Den gamle Lirendrejer og Kildemanden. (Friis).	43.
46.	Opmuntring. (Lund)	44.
47.	Vuggesang. (Haste)	45.
48.	Høstsalme. (Guldberg)	46.
49.	Julesalme. (Andersen)	47.
50.	Vandringsmanden og Lærken. (efter Sp. af Winther)	47.
51.	Blomsterne om Vinteren. (ubek. Forf.)	48.
52.	Hyttevise. (Wilster)	49.
53.	Herrens Levnetsløb. (Winther)	50.
54.	Gammel Majvise. (ubek. Forf.)	52.
55.	Aarstiderne. (Friis)	53.
56.	I Aftensolen. (Hansen)	55.
57.	Sømandssang. (Tode)	56.
58.	Ondt og godt i alle Lande. (Wessel)	57.
59.	Figentræet. (Beyer)	61.
60.	Krigen. (Blicher)	62.
61.	Vaarsang. (Rosenhoff)	63.
62.	Fortrøstning. (Rahbek)	64.
63.	Barnets Takkebøn. (P. L. Møller)	65.
64.	Vuggevise. (Rahbek)	66.
65.	Torbisten og Fluen. (P. M. Møller)	67.
66.	Aben i Havsnød. (Schaldemose)	71.
67.	Svalen. (Schaldemose)	71.
68.	Den unge og den gamle Ryppe. (Tode)	72.

		Side.
69.	Bonden og hans Søn. (Wilster)	74.
70.	Skabelsen. (Brorson)	78.
71.	Efteraarssang. (ubek. Forf.)	80.
72.	Smaaborns Julesalme. (Brorson)	81.
73.	Samdrægtighed. (C. J. Boye)	82.
74.	Den blinde Mand. (Ohlenschlæger)	84.
75.	Fiskeren. (Thiele)	85.
76.	Tommeliden. (Ohlenschlæger)	88.
77.	Hjemmet. (Brinck-Sejdelin)	89.
78.	Efteraarssalme. (C. J. Boye)	91.
79.	Salme. (efter Svedberg ved C. J. Boye)	92.
80.	De hellige tre Konger. (Grundtvig)	94.
81.	Dødens Smerte. (Haste)	98.
82.	Frit Mod. (Udgiveren)	98.
83.	Haabet. (C. J. Boye)	99.
84.	Draaben. (Schaldemose)	99.
85.	Siskenen. (Schaldemose)	100.
86.	Sneklokken. (Blicher)	101.
87.	Tillid til Gud. (Udgiveren)	102.
88.	Morgensang. (Foersom)	103.
89.	Den norske Hyrdedrengs Sang. (K. Frimann)	104.
90.	Barnets Hjem. (Schaldemose)	106.
91.	Venskab. (Baggesen)	107.
92.	Da Lærken sang. (Tullin)	108.
93.	Hvorfor jeg synger. (Schaldemose)	109.
94.	Tiagerpigens Sang. (efter en ældre Forfatter ved Udgiveren)	109.
95.	Sømandssang. (Evald)	110.
96.	Haven i Majmaaned. (P. L. Møller)	111.
97.	Landsbykirkegaarden. (Lund)	113.
98.	Hjemmets Have. (Grundtvig)	116.
99.	Ædderkoppens Sang for den ulykkel. (Ohlenschl.)	118.
100.	Lovsang. (Ingemann)	119.
101.	Bøn. (Udgiveren)	119.
102.	Kjærlighed til Fædrelandet. (Blicher)	120.
103.	Sælland. (Hertz)	121.
104.	Velkomst til Dankongen. (Grundtvig)	122.
105.	Solnedgang. (Hansen)	123.
106.	Livets Sejlads. (Stub)	124.
107.	Det vigtigste. (Zetlitz)	125.
108.	Frygten for Døden. (Udgiveren)	126.
109.	En brav Mands Eftermæle. (Evald)	126.
110.	Vaaren. (Schmidt)	127.

		Side.
111.	Jesu Fødsel. (Grundtvig)	128.
112.	Bøn om Julen. (P. L. Møller)	129.
113.	Tillid til Gud. (Blicher)	131.
114.	Om Natten. (Paludan-Müller)	132.
115.	David og Goliat. (Brorson)	134.
116.	Laternen og Fyret. (Blicher)	136.
117.	Julefesten. (Grundtvig)	138.
118.	Vaaren. (Paludan-Müller)	140.
119.	Vaarsalme. (C. J. Boye)	141.
120.	Begejstring for Fædrelandet. (Paludan-Müller)	144.
121.	Vennen. (Foersom)	144.
122.	Nattergal og Ugle. (Sneedorf-Birch)	145.
123.	Hindbærrene og Rønnebærrene. (Schaldemose)	146.
124.	Klippen og Bølgen. (Udgiveren)	149.
125.	Konen med Ægene. (Andersen)	151.
126.	Den hvide og den blaa Fiol. (Ohlenschlæger)	153.
127.	Drengen og Tiflen. (Schaldemose)	154.
128.	Kraft og Skjønhed. (Grundtvig)	155.
129.	Haab og Længsel. (Birchedahl)	155.
130.	Landsbypræstegaarden. (P. L. Møller)	156.
131.	Til Sorgen. (Blicher)	158.
132.	Til Gladen. (Blicher)	159.
133.	Mismod. (Holst)	161.
134.	Menneskets Skytsaand. (Brinck-Sejdelin)	162.
135.	Tilbedelse. (Tullin)	162.
136.	Ved Tanken om Døden. (Guldberg)	163.
137.	Salme (C. J. Boye)	165.
138.	Bøn for Danmark og dets Konge. (C. J. Boye)	167.
139.	Min Engel. (efter Harms ved Birchedahl)	168.
140.	Den evige Blomst. (Schmidt)	169.
141.	Morgensalme. (Kingo)	170.
142.	Salme. (C. J. Boye)	174.
143.	Hyrden. (Guldberg)	175.
144.	Eremittens Sang. (Ohlenschlæger)	175.
145.	Den døde. (Hauch)	177.
146.	Opmuntring. (Birchedahl)	178.
147.	Vær kjærlig mod den faldne. (C. J. Boye)	178.
148.	Tilgiv gjerne. (C. J. Boye)	179.
149.	Manden i Brønden. (Ohlenschlæger)	180.
150.	Kirsebærret og Jordbærret. (Udgiveren)	184.
151.	De to Heste. (Schaldemose)	186.
152.	Lygtemanden. (Schaldemose)	186.
153.	Tanker ved en Flod. (P. H. Frimann)	188.

		Side.
154.	Gudelig Sang. (Stub)	190.
155.	Glæden. (Ingemann)	191.
156.	Asylbørnenes Sang. (Ingemann)	193.
157.	Til Ungdommen. (Lund)	194.
158.	Lærebogen. (Wilster)	197.
159.	Det døende Barn. (Andersen)	199.
160.	Dødsøjeblikket. (Andersen)	200.
161.	Dødens Vuggevise. (Sander)	200.
162.	Til de døde. (Staffeldt)	202.
163.	Sang ved Solens Nedgang. (Rejn)	202.
164.	Alnaturens Glæde. (Evald)	204.
165.	Morgenlovsang. (Øhlenschlæger)	205.
166.	Aftenbøn. (Øhlenschlæger)	206.
167.	Foraarssang. (Ingemann)	207.
168.	Sommervise. (Stub)	208.
169.	Høstsalme. (C. J. Boye)	211.
170.	Vinteren. (Paludan-Müller)	213.
171.	Vinteraftenen ved Kaminen. (Schmidt)	214.
172.	Morgenvandring. (Øhlenschlæger)	215.
173.	I Skoven. (efter en ældre Forf. ved Udgiveren).	219.
174.	Højsgaards Bakke. (Hertz)	221.
175.	Matrosernes Sang. (Hauch)	223.
176.	O, priis ej Kronen. (Holst)	223.
177.	Tordenvejret. (Schaldemose)	225.
178.	Sefyr fortæller, hvorledes han knuste et Skib. (Paludan-Müller)	226.
179.	Aftensang. (P. L. Møller)	227.
180.	Sneklokken. (Schaldemose)	229.
181.	Vaarsang. (Ingemann)	231.
182.	Ved en Høstfest. (Brinck-Sejdelin)	232.
183.	Julevise. (efter det Tyske ved P. L. Møller)	233.
184.	Ved et nyt Skoleaars Begyndelse. (Udgiveren).	235.
185.	Farvel fra Skolen. (P. N. Thorup).	236.
186.	Glæden. (Baggesen)	238.
187.	Naar mit Øje er lukt. (Holst)	239.
188.	Vuggevise. (Sneedorff-Birch).	242.
189.	Gravsang. (ubek. Forf.)	243.
190.	Flugten til Amerika. (Winther).	245.
191.	Drengens Drøm. (Udgiveren)	249.
192.	St. Lavrentius. (P. M. Møller).	251.
193.	Holger Danske. (Andersen)	255.
194.	Liden Gunver. (Evald)	258.
195.	Fru Martes Kilde. (Ingemann)	259.

		Side.
196.	Vagren. (Pram)	261.
197.	Fiolerne. (Øhlenschlæger)	262.
198.	Bortrejsen fra mit Hjem. (Smith)	263.
199.	Savojarden og Bjørneungen. (Overskou) . .	267.
200.	Dansen i Skoven. (Winther)	272.
201.	Fjældspringet. (Aarestrup)	278.
202.	Havet. (Hansen)	280.
203.	Liden Harpepiges Klage. (Ingemann) . . .	282.
204.	Kristi Fødsel. (Øhlenschlæger)	283.
205.	Aftensang. (Ingemann)	285.
206.	De fire Ædelstene. (Sneedorff-Birch)	286.
207.	Folkesang. (Evald)	288.
208.	Til Dannebrog. (Ingemann)	290.
209.	Nordens Priis. (P. L. Møller)	292.
210.	Fædrelandskjærlighed. (Thaarup)	293.
211.	Danmarks Priis. (Grundtvig)	297.
212.	Glæde over Danmark. (P. M. Møller) . .	299.
213.	Danmarks Skjønhed. (C. J. Boye)	302.
214.	De danske Øer. (Hertz)	304.
215.	Jylland. (Grundtvig)	304.
216.	Da Droslen rejste. (Blicher)	309.
217.	Til Havet. (Øhlenschlæger)	311.
218.	Hjemve. (Øhlenschlæger)	315.
219.	Det stille Land. (Guldberg)	318.
220.	Smaating af forskj. Forff. (1. 13. 14 og 26 af Baggesen; — 2. 6. 15. 18. 19. 23. 24. 29. 30 og 35 af Rosenhoff; — 3. 16. 21 og 32 af Foersom; — 4 af Pram; — 5 af Chr. Winther; — 7. 12 og 25 af Reenberg; — 8 og 33 af Grundtvig; — 9 og 22 af Hertz; — 10 af Øhlenschlæger; — 11 af Brinck-Sejdelin; 17 og 27 af Sagen; — 20 af Bagger; — 28 og 34 af ubek. Forff.; — 31 af Friis)	321.
221.	Ordsprog, Tankesprog, Mundhæld og Leveregler af forskjellige Forff. (for største Delen hentede fra Laale og Syv)	326.

Anden Afdeling: Fædrelandshistoriske Digte,
S. 337—576.

222. Tidens Perspektiv. (Ohlenschlæger) . . . . 337.
223. Thor og Trudvang. (Ohlenschlæger) . . . . 340.
224. Folkvang, Frejas Sal. (Ohlenschlæger) . . . 342.
225. Thor og Loke kjøre sammen. (Ohlenschlæger). 344.
226. Tyr og Fenris-Ulven. (Ohlenschlæger) . . . 346.
227. Den døende Jarl. (Schaldemose) . . . . . 347.
228. Den døende Kjæmpe. (Ohlenschlæger) . . . 350.
229. Kong Frode og Gubben. (Staffeldt) . . . . 351.
230. Frode paa Vifils Ø. (Ohlenschlæger) . . . 353.
231. Da Hjalte kom til Lejre. (Ohlenschlæger) . . 358.
232. Visen om Vigge. (B. K. Boye) . . . . . 360.
233. Smedden paa Helgoland. (Schaldemose) . . 363.
234. Harald Hildetan. (Ohlenschlæger). . . . . 365.
235. Stærkodders Svanesang. (Ohlenschlæger) . . 375.
236. Tyre Dannebods Vise. (Gammel Vise, — opbevaret ved L. O. Kok) . . . . . 377.
237. Hagen Adelsteens Vise. (Thaarup) . . . . 382.
238. Half Steen. (Schaldemose) . . . . . 383.
239. Knud den store. (Ohlenschlæger). . . . . 386.
240. Sigurd Syr og hans Sönner. (Udgiveren) . . 390.
241. Slaget paa Stiklestad. (efter Sighvat Skjald af Grundtvig) . . . . . 393.
242. Svend Æstridsen og Biskop Vilhelm. (Grundtvig). 395.
243. De tvende Kirketaarne. (Ohlenschlæger) . . 403.
244. Knud Lavard. (Grundtvig) . . . . . 409.
245. Anders-Skov. (Ohlenschlæger) . . . . . 412.
246. Den nordiske Pillegrim. (Ohlenschlæger) . . 417.
247. Absalon. (Ingemann) . . . . . 420.
248. Perspektivet. (Ohlenschlæger) . . . . . 422.
249. Snorre Sturlesen. (Blicher) . . . . . 423.
250. Dronning Dagmars Død. (Gammel Vise) . . 425.
251. Kristoffer den andens Grav. (Ohlenschlæger). 429.
252. Niels Ebbesens Vise. (Ubekjendt Forfatter) . 430.
253. Ridderen ved Kulsvierhytten. (Ohlenschlæger). 438.
254. Ridder Kalv. (Winther) . . . . . 442.
255. Dronning Margretes Vise. (Ubek. Forf.) . . 446.
256. Dronning Margretes Bön. (Ohlenschlæger). . 451.
257. Iver Axelsen. (Sneedorf-Birch) . . . . . 453.
258. Kristian den andens Vise. (efter en Kjæmpevise ved Udgiveren) . . . . . 458.
259. Gustav Vasa. (P. L. Møller) . . . . . 460.

		Side.
260.	Morten Borup. (Blicher)	467.
261.	Morten Luther. (Zahle)	474.
262.	Kjøbenhavns Universitets Stiftelse. (P. M. Møller)	476.
263.	Daniel Ranzau. (Ohlenschlæger)	478.
264.	Magnus Hejnesen. (Udgiveren)	480.
265.	Uranienborg. (Hejberg)	483.
266.	Zinklars Vise. (Storm)	487.
267.	Gustav Adolf. (Hauch)	490.
268.	Regensens Stiftelse. (Zahle)	497.
269.	Mester Ole Vind. (Grundtvig)	499.
270.	Romanse. (Ohlenschlæger)	502.
271.	Kjøbenhavns Belejring. (Grundtvig)	503.
272.	Griffenfeld. (Blicher)	505.
273.	Kort Adeler. (Ingemann)	507.
274.	Niels og Jens. (Blicher)	509.
275.	Eleonore Kristine Ulfeld. (Wilster)	511.
276.	Helsingborg og Svarteraa. (Blicher)	514.
277.	Hvitfeld. (Ingemann)	517.
278.	Her' Sehesteds Vise. (Sorterup)	519.
279.	Norderhov Præstegaard. (Ohlenschlæger)	523.
280.	Tordenskjold. (Ingemann)	526.
281.	Jörgen Sorterup. (Grundtvig)	528.
282.	Ludvig Holberg. (Wilster)	529.
283.	Hans Egede. (Ingemann)	532.
284.	Skjelderup. (Blicher)	534.
285.	Frederik den 5tes Død. (Evald)	537.
286.	Evalds Grav. (Ohlenschlæger)	539.
287.	Her' Henriks Vise. (Sneedorff)	541.
288.	Bernstorff. (Blicher)	544.
289.	Vise om Karl Jessen. (Schmidt)	546.
290.	Den anden April. (Ohlenschlæger)	547.
291.	Wahl. (Ohlenschlæger)	549.
292.	Den engelske Kaptejn. (Bagger)	551.
293.	Matrosen. (Winther)	555.
294.	Villemoes. (Grundtvig)	557.
295.	Den fjerde November. (Welhaven)	563.
296.	Pfingsten. (Blicher)	566.
297.	Kristendommens Tusindaarsfest. (Grundtvig)	568.
298.	Peter Erasmus Müller. (Andersen)	571.
299.	Povl Møller. (Hejberg)	572.
300.	De danske Stænder. (Holst)	573.
301.	Holger Danskes Hilsen. (Ingemann)	574.
302.	Slutningsdigt. (Grundtvig)	576.

Tillæg til begge de poetiske Afdelinger, S. 577—654.

303. Dufvans sång på liljeqvist. (Ubek. Forf.) . . 577.
304. Klosterrofvet. (ligeledes) . . . . . 578.
305. Pröfningen. (ligeledes) . . . . . 581.
306. Liten Karin. (ligeledes) . . . . . 583.
307. Jägarvisa. (Atterbom) . . . . . 585.
308. Marsch. (Bellman) . . . . . 586.
309. Vårvisa. (Franzén) . . . . . 587.
310. Flugan och myggan. (Bellmann) . . . . . 588.
311. Vaggvisa. (Bellmann) . . . . . 588.
312. Felicias sång. (Atterbom) . . . . . 590.
313. Det eviga. (Tegner) . . . . . 591.
314. Afskedssång. (Franzén) . . . . . 592.
315. Flyttfoglarne. (Stagnelius) . . . . . 594.
316. Sparfven. (Atterbom) . . . . . 597.
317. Gullvifvan. (Atterbom) . . . . . 601.
318. Ljungen. (Atterbom) . . . . . 602.
319. Floden. (Stagnelius) . . . . . 604.
320. Vårsång. (Stagnelius) . . . . . 607.
321. Trettondedagen. (Bellmann) . . . . . 608.
322. Jesu uppståndelse. (Wallin) . . . . . 610.
323. Menniskans upprättelse. (Wallin) . . . . . 612.
324. Natt-tankar. (Stagnelius) . . . . . 615.
325. Dälden. (Kellgren) . . . . . 616.
326. Florios bön. (Atterbom) . . . . . 617.
327. Vid ett af mina barns död. (Franzén) . . . 618.
328. Till min mor. (Atterbom) . . . . . 620.
329. Till fäderneslandet. (Atterbom) . . . . . 622.
330. Nordmansharpan. (Atterbom) . . . . . 625.
331. Konungavalet. (Tegnér) . . . . . 628.
332. Gustaf och hans folk. (Kellgren) . . . . . 631.
333. Hertig Magnus och hafsfrun. (Ubek. Forf.) . . 632.
334. Karl den tolfte. (Tegnér) . . . . . 634.
335. Hönsgummans visa. (Carelius) . . . . . 636.
336. Fredsslutet. (Atterbom) . . . . . 643.
337. Majsång. (Tegnér) . . . . . 644.
338. En beväringsmans afskedssång. (Franzén) . . 648.
339. Sverige och Danmark. (Mellin) . . . . . 651.
340. Skandinavisk ynglingasång. (Lindebland) . . 653.

2. Den prosaiske Deel . . S. 655.

Tredie Afdeling: Forskjellige Anmærkninger S. 657.

Forskjellige Oplysninger til Forstaaelsen af enkelte Digte eller enkelte Udtryk i dem. . . . . 657.
Forklaring af de i Digtene forekommende fremmede eller mindre bekjendte Ord . . . . . 788.
Kortfattede biografiske Skildringer af de Forfattere, af hvilke Digte ere optagne i Samlingen. . . . . 797.

Paa Grund af den Hurtighed, hvormed Slutningen af nærv. Bog maatte udarbejdes, er jeg hidtil kun bleven opmærksom paa følgende Trykfejl.

S. 16, L 4 f. n. eg l. jeg
— 29, — 5 - o. kommer l. svømmmer
— 33, — 10 - o. Pareply l. Paraply
— 111, — 10 - n. gaaer begge Kommaerne ud.
— —, — 1 - n. ikke—see, l. ikke see, —
— 125, — 5 - n. mn l. men
— 150, — 6 - n. Jordlivtes l. Jordlivets
— 185, — 10 - n. den, Froken l. den Froken,
— 194, — 9 - o. lede, l. lede.
— 261, — 3 - n. vor l. vort
— 280, — 6 - o. slaaer l. slaaer,
— 303, — 11 - o. fede l. i fede
— 326, — 12 - o. 212 l. 221
— 331, — 11 - n. Prøbesteen l. Prøvesteen
— 416, — 10 - n. Stövets l. Sölvets
— 437, — 10 - n. Törst l. Tröst
— 598, — 3 - o. påronen l. päronen
— 633, — 9 - o. vare l. vara
— 634, — 5 - o. unge l. unga
— 635, — 5 - o. kämpen l. kämpe
— 636, — 4 - o. höga l. höge
— 653, — 10 - n. Punktum gaaer ud.
— 654, — 1 - o. sitftar l. stiftar
— 660, — 11 - n. 1715 l. 1715

Förste Afdeling.

blandede Digte.

„Hvad nytte dine Blomster, naar man dem ej kan spise?“

Ohlenschlæger.

1. Morgenbøn.

Se, Natten er forsvunden,
og Morgenen oprunden;
højt straaler den paa Himlens Blaa.
Fra Bjerg, fra Dal, fra Vangen
opstiger Frydesangen
til dig, som lod din Sol opgaae!

Hvor end i Dag jeg stædes,
jeg mindes vil, og glædes,
at du, o Fader, grant mig seer.
Hvad Fare kan mig true,
hvad Nød kan mig vel kue,
naar mig min Gud og Ven er nær?

---

2. Aftenbøn.

Nu lukker sig mit Øje;
o Fader i det høje,

i Varetægt mig tag!
fra Synd, fra Sorg og Fare
din Engel mig bevare,
som ledet har min Fod i Dag!

---

3. Bøn for Kongen.

Beskjærm vor Konge, store Gud!
beskjærm hans Slægt!
Lad Skjoldungstammen, høj og prud,
bestandig skyde friske Skud!
Beskjærm vor Konge, store Gud!
beskjærm hans Slægt!
Med Blomster i sit Solverhaar
han bære, styrket Aar for Aar,
saa let, som i sin Ungdoms Vaar,
sin Krones Vægt!

---

4. Børns Tak for gode Forældre.

O gode Gud, jeg takker dig;
en kjærlig Moder gav du mig,
en god, en trofast Fader.
Jeg kjender ikke Livets Vej,
men deres Raad og Lærdom ej
paa Vejen mig forlader.

O Gud, lad mig betænke ret,
hvad fra mit første Aandedræt
jeg deres Omhu skylder!
Da røres jeg saa inderlig,
og Kjærlighed til dem og dig
min hele Sjæl opfylder.

Mit rørte Hjerte bryder ud
i Bøn til dig, algode Gud!
den svage kan du styrke:
Giv, jeg dem lyder redelig!
de lære mig at kjende dig
og trofast dig at dyrke.

Lon du dem selv med Mildhundhed,
og din Velsignelse udbred
til hvad de foretage!
og lad dem finde Trøst hos dig,
naar Alderdommen nærmer sig
med skrøbelige Dage!

Lad Dydens Glæde, Haab og Ro
i deres Hjerter altid boe!
du stedse hos dem være!
Og, naar fra mig du kalder dem
til gode Sjæles rette Hjem,
løn dem med evig Ære!

5. Aftensang.

Atter jeg en Dag fuldender;
Hvileſtunden nærmer ſig.
Gode Gud! mit Sind jeg vender
nu med Tak og Bøn til dig.
Du min ſvage Lov modtag
med en Faders Velbehag!
Paa din Naade, milde Fader,
jeg mig tryggelig forlader.

Du i Dag mig har bevaret
ved din huldе Miſkundhed;
intet er mig vederfaret,
ſom ej tjente til min Fred.
Kraft og frejdig Virkelyſt
har ved dig opfyldt mit Bryſt,
og din Naade har ledſaget
alt, hvad jeg har foretaget.

Ved Samvittighedens Stemme
har du kjærlig mindet mig,
at jeg ikke ſkulde glemme
barnlig Lydighed mod dig.
Jeg ved dig har vandret trygt,
uden Sorrig, uden Frygt;
karſk jeg nød de Livets Glæder,
ſom din Godhed os tilſtæder.

Tryg jeg da vil overgive
mig til Søvn og Rolighed.
Du, o Gud, mit Værn skal blive,
hvile skal jeg i din Fred.
Og, naar Mørket svinder hen,
vækkes jeg ved dig igjen;
og fra Lejet skal jeg træde
frem til Arbejd og til Glæde.

---

6. Træet.

Stakkels Træ, jeg ynker dig!
Alle Blade
dig forlade,
dybt til Jord de sænke sig;
de forsvinde;
kolde Vinde
til en fremmed Egn dem bar;
intet Smykke meer du har.

Lille Træ, din Nød er kort!
Hurtig kommer
Vaar og Sommer,
Vinteren nu flygter bort;
Herrens Finger
atter bringer

grønne Blade, Blomsten rød; —
glæd dig, du er ikke død!

---

7. Aarstiderne.

Vor Herre sagde til Vaaren: Dæk
liden Orm dit Bord!
Da spired Blade af Busk og Hæk
og af nøgne Jord.
Den liden Orm krøb af Æget ud
og spiste sig mæt og takkede Gud.

Og Herren sagde til Sommeren: Dæk
liden Bi dit Bord!
Da dufted Blomster paa Busk og Hæk
og paa grønne Jord.
Den liden Bi krøb af Kuben ud
og spiste sig mæt og takkede Gud.

End sagde vor Herre til Høsten: Dæk
liden Spurv dit Bord!
Da rødmede Bær paa Busk og Hæk
og paa grønne Jord;
og Spurven flagred saa lystig ud
og spiste sig mæt og takkede Gud.

Sidst sagde vor Herre til Vinteren: Se,
enhver er nu mæt;
nu rede du, Vinter, dit Leje af Sne
for den, som er træt.
Da sendte Vintren sin Frost fra Nord,
og strax indslumred den trætte Jord.

---

8. Vuggesang.

Sov, du lille søde,
nu din Morgenblund;
vug din lille røde
Kind paa bløden Dunn;
luk dit lille Øje,
drøm om Moders Bryst,
svæv saa til det høje,
lyt til Engles Røst!

Naar du saa har sovet
og staaer munter op,
faaer du, hvad jeg loved,
paa din hvide Krop:
Drengen skal den rene
Strimmelskjorte faae
og den ny, den pæne
Søndagskjole paa.

Sov nu, Moders Glæde,
sov nu sagte ind!
Ingen Taare væde
denne Dag din Kind!
— — O, den lille søde!
se, hvor frisk og sund!
Uskylds Morgenrøde
smiler fra hans Mund.

---

9. Hvad man kan blive.

Den klogeste kan blive Gjæk,
en Gjæk kan blive klog;
den fejgeste kan blive kjæk,
den kjækkeste et Drog.

En gammel Mand kan blive Barn,
et Barn kan blive Mand;
en Helgen blive kan et Skarn,
et Skarn omvendes kan.

Den Mand udi det høje Huus
kan styrtes dybt i Nød;
opbæres kan en Lasarus
i Lykkens høje Skjød.

Thi bryst dig kun saa maadelig!
ej mindste Orm foragt!
Selv denne hersker over dig,
naar du i Muld er lagt.

---

10. Hunden og Bukken

H. Jeg bider dig, Buk, forsvar dig nu!
B. Jeg støder dig, Hund, forvar dig nu!
H. Jeg har saa skarp en Tand i Munde!
B. Med mine Horn jeg støde kunde!
H. Nej, Buk, jeg mener det ej saa ilde,
vær god igjen, jeg kun lege vilde.

Og saadan løb de den hele Dag
den ene for, den anden bag;
Hunden den gjø'de med Fynd og Klem;
Bukken den viste Hornene frem;
de rendte omkap saa flink afsted; —
hvem der dog ogsaa havde været med!

---

11. Katten.

Fru Kat! hvi sniger du dig alene
omkring paa Tagets røde Stene?
Du seer nok Svalen paa Husets Kvist?
Den gad du hente til Steg forvist? —
Stille! — den er for klog, maa du troe;
se, der fløj den! — Nu kan du gloe.

Det kunde nu Katten ikke lide;
den skulede ærgerlig til en Side
og tænkte: Det er slet ikke rart,
at Fugle kan flyve i saadan Fart!
Saa listed den ned i Bryggerhuus,
der fanged den sig da snart en Muus.

---

12. Bjørnen.

Se her en Dansemester, Børn!
Velkommen, velkommen, du kjære Bjørn!
hvor mange Kunster du maa forstaae!
hvor pænt du kan paa Bagbeen gaae!
Kun Skade, Bjørn, du brummer dertil;
du lider nok ej den Dans og Spil?

Bjørnen langt hellere græd end lo,
han maatte danse og gaae paa to;
langt heller han gik i vilden Skov,
og laa paa Hø i Hulen og sov.
Her maa han nu sulte den halve Dag;
lidt Honning var meer efter hans Behag.

---

13. De to Haner.

Indbildsk af sine Fjæres Pragt
nedsaae en Hane med Foragt
paa een, der bar en Kjole graa
foruden mindste Flitter paa.
„Kræ!" — sagde den — „vig bort fra mig!
der er ej noget smukt ved dig; —
jeg straaler som det klare Guld,
din Kjole er saa sort som Kul; —
jeg kan — det seer du selv, — med Ære
ej i et saadant Selskab være.

Knap var nu afsagt denne Dom,
før Maren Kokkepige kom
med Kniv i Haand og fanged saa
den røde først, derpaa den graa,
tog begge af og skar dem op
og rev hver Fjær af deres Krop. —

Da hver nu nøgen var og bar,
der ej den mindste Forskjel var;
hvid var den ene, hvid den anden,
og brune bleve de i Panden.

---

14. Pigen og Svalen.

Lille Svale! du, som Foraar bringer!
Rejsen fra det fjærne var saa lang.
Hvor vil du nu hvile dine Vinger?
Hvem vil du forlyste med din Sang?

Vildsom flyver du henover Enge,
hvor de unge Blomster bryde frem;
veed ej, hvor du skal din Rede hænge,
er halv fremmed i dit eget Hjem.

Seer du hist, hvor Linden staaer til Skygge
foran Hyttedøren, lav og trang?
Der, ja der skal du din Rede bygge,
der du synge skal din blide Sang!

Jeg har hørt som Barn en gammel Lære:
hvor en Svale bygger, kommer Held.
Ja, som Sagnet gaaer, maa vist det være;
Svalen er jo blid og from af Sjæl.

Skynd dig, skynd dig da paa lette Vinger
til den Hytte hen, jeg viser dig!
og naar der du Held og Glæde bringer,
o hvor skal jeg saa velsigne dig!

---

15. Om Aftenen.

Begge mine Øjne blive saa smaa;
nu vil til min lille Seng jeg gaae.

Min Moder mig altid saa venlig dækker;
hun atter i Morgen tidlig mig vækker.

Snart kommer min Fader og Moder herind;
da see de paa mig med kjærligt Sind.

Saa lukke de og deres Øjenlaage,
men Faderen oppe i Himlen vil vaage.

Han sover aldrig; han seer til vor Jord
og sørger for hver, som hernede boer.

Han skjænker alle den søde Slummer,
baade store og smaa, som Jorden rummer.

Gud Fader i Himlen! jeg beder dig,
vil ogsaa i Nat du see til mig?

Min Fader og Moder du huldt beſkjærme!
lad ingen Sorg til dem ſig nærme!

---

16. Morgenbøn.

Min Gud! vær takket for din Ro,
din Fred i dette unge Hjerte!
her boer det trygt i Uſkylds Bo,
og kjender ej til Livets Smerte.

Dig ene kjender det, min Gud!
din Aande vifter gjennem Skoven,
i Blomſtens Øje ſtaaer dit Bud,
høit taler du fra Kildevoven.

O, gid du ogſaa i min Sjæl
maa ſtedſe boe, du evighøje!
Da flod mit Liv ſom Kildens Bæld,
ſom Blomſtens ſmilte da mit Øje.

---

17. Fattig Barns Sang.

Min Fader død, min Moder død,
i Graven blev de gjemt; —
ſelv led jeg arme Hungers Nød,
ſom var af Gud jeg glemt.

fra By til By, fra Huus til Huus,
jeg maa nu gaae i Stormens Suus; —
giv mig en Bid, med venligt Blik,
og saa en Læskedrik!

Paa Bolstret kan, blandt bløde Duun,
du knap min Kval forstaae;
din Sal, den er jo varm og luun,
mit Telt er Himlen blaa!
Og staaer jeg saa med Lærken op,
da bæver Barnets spæde Krop;
i Kvæld han lægger træt sig ned
med Hungrens matte Sved.

Jeg er dog Menneske, som du,
jeg er din Broder jo;
jeg har en god, en ærlig Hu,
skjønt jeg er lidet fro.
Et Hjerte har jeg og en Sang, —
saa hør min Nød, og hør min Trang!
giv mig en Bid, en Læskedrik,
men giv med venligt Blik!

18. Da jeg var lille.

Der var en Tid, da jeg var meget lille,
min hele Krop var knap en Alen lang;
sødt, naar jeg denne tænker, Taarer trille,
og derfor tænker jeg den mangen Gang.

Jeg spøged i minømme Moders Arme
og sad til Hest paa bedste Faders Knæ
og kjendte Frygt og Grublen, Sorg og Harme,
saalidt som Penge, Græsk og Galathe.

Da syntes mig, vor Jord var meget mindre,
men og tillige meget mindre slem;
da saae jeg Stjernerne som Prikker tindre
og ønskte Vinger for at fange dem.

Da saae jeg Maanen ned bag Højen glide
og tænkte: Gid jeg var paa Højen der!
saa kunde jeg dog rigtig faae at vide,
hvoraf, hvor stor, hvor rund, hvor kjøn den er!

Da saae eg undrende Guds Sol at dale
mod Vesten ned i Havets gyldne Skjød,
og dog om Morgnen tidlig atter male
den hele Himmelegn i Østen rød.

Og tænkte paa den naadige Gud Fader,
som skabte mig og denne smukke Sol
og alle disse Nattens Perlerader,
som kranse Himmelbuen Pol til Pol.

Med barnlig Andagt bad min unge Læbe
den Bøn, min fromme Moder lærte mig:
O gode Gud, o lad mig altid stræbe
at blive viis og god og lyde dig!

Saa bad jeg for min Fader og min Moder
og for min Søster og den hele By
og for ukjendte Konge og den Stodder,
som gik mig krum og sukkende forbi.

De svandt, de svandt, de blide Barndomsdage!
min Rolighed, min Fryd med dem svandt hen;
jeg kun Erindringen har nu tilbage; —
Gud! lad mig aldrig, aldrig tabe den!

---

19. Den blindfødte.

Ej saae mit Øje Morgenrødens Glæder,
jeg følte blot en kjærlig Moders Favn;
i Mulm jeg end paa Livets Bane træder
og kjender Dag og Sol ikkun af Navn.

Men Solens Varme dog mig vederkvæger,
jeg fryder mig i Vaarens milde Luft;
seer jeg end ikke Rosens Purpurbæger,
indaander jeg dog glad dens søde Duft.

Mig Nattergals og Lærkers Stemmer fryde,
endskjønt med Øjet jeg dem ikke seer;
jeg hører Strængeleg og Sange lyde
og deres milde Røst, som har mig kjær.

Af Landets Grøde jeg min Deel modtager,
som Jorden, alles Moder, bringer frem;
og, naar jeg Høstens runde Gaver smager,
velsigner jeg den Haand, som gav mig dem.

Har end Guds Viisdom nægtet mig den Lykke
at skue dem, som med en ædel Aand
har sørget for mit Vel, — jeg kan dog trykke,
jeg kan dog kysse min Velgjørers Haand.

O Gud! du er den blindes Ven og Fader,
og alles, som paa Jorden røre sig;
mørk er min Vej; — men du mig ej forlader!
jeg er dit Barn; — jeg veed, du elsker mig!

20. Hvad Bøgetræet sang.

Høj og stolt jeg Kronen bar;
ægte jo min Stamme var.
Mine Børn, de stolte Grene,
havde al Ting paa det rene;
fik ej Skjænd og fik ej Hug,
drak kun Sol og Morgendug.
Alt har jeg som Moder gjort;
— de maa blive noget stort,
tænkte jeg; — det kan ej fejle; —
som en Skibsmast hver skal sejle
lystig over salte Vande,
see og sees i fjærne Lande.
Men, — af tretten, jeg har haft,
een blev kun et Kosteskaft,
Gjærdestave blev de tre,
men de ni — o bitre Ve! —
de fik dog den værste Ende,
de blev kun til Pindebrænde!

---

21. Sommerfuglen.

Hej, lystig omkring
med muntre Sving!
glædes og nyde Livet,
det er mig givet!

baade disse og hine
Blomster er mine; —
knap een er funden,
saa til en anden,
kysser hin paa Munden,
denne paa Panden!
De sig vægrer og svinger,
men jeg har Vinger!—
Nu skal jeg hen til Rosen, den Engel!
lad mig ikke glemme't!
kun Lillien paa sin lave Stengel
er endda mig fremmed.

---

22. Jødedrengen.

Dejlige Piskebaand! røde, blaa,
gule, grønne, violette, graa.
Lad mig nu ikke for længe løbe!
kommer at kjøbe! kommer at kjøbe!
røde, gule, grønne, blaa i Flæng!
jeg er en god lille Jødedreng!

Min Moder er syg, min Søster er død;
hun fortjente til mig og min Moder Brød.
Jeg tiggede sammen et Par Morkes Penge,
saa kjøbte jeg Baand og løb saa længe,

at sælge dem her til godt Folk i Flæng;
jeg er en god lille Jødedreng!

Kommer at kjøbe! kommer at kjøbe!
lad mig nu ikke for længe løbe!
De Penge, jeg vinder her, som jeg haaber,
for dem jeg kjøber min Moder Draaber;
saa rejser hun sig igjen af sin Seng.
Jeg er en god lille Jødedreng!

---

23. Lammet.

Hvi skriger du, Lam, du lille Gjæk!
L. Min kjære Moder er gaaet væk!
Jeg kan vel tænke, at du er ræd,
at nogen skal gjøre dig Fortred?
L. Bange? Ak nej, hvorfor? du kjære!
jeg vilde kun gjerne hos Moder være.

Og da nu Moderen Skriget fornam,
saa kom hun strax til sit lille Lam
og kaldte kun een Gang med sagte Stemme,
det kunde Lammet strax fornæmme.
Da blev det glad og løb med Hast
og trykked sig op til Moderen fast.

---

24. Aben og Drengen.

D. Hist i Æbletræet, nej se!
hvad gjør du, Abe, du stygge Kræ!
A. Dreng dernede! hvi skjælder du mig!
jeg skal dig lære, nu rammer jeg dig.
D. Abe, Her Abe, hvor du er vred!
i Harme du sender mig Æbler ned!

Saa bleve de ved en lille Stund;
Drengen saa smaat den drilled kun;
men Aben blev rasende, vild og vred,
saa mange Æbler den kylled og smed;
en ti, tolv Stykker han samled i Hatten,
saa skyndte han sig fra Abekatten.

---

25. De to Hunde.

Minette var en Fruerhund,
der havde lutter gode Dage,
aad Steg, Konfekt og Mandelkage,
drak Flode, sov paa Edderdunn,
og var dog — hvilken snurrig Nykke! —
kjed af sig selv og af sin Lykke.

En Dag den paa sin Pude laa
og fuld af skinsyg Harme saae
Porthunden springe højt af Glæde. —
„Hør" — sagde den — „Pasop, du staaer
den hele Dag i Lænke, faaer
kun Vand at drikke, Klid at æde,
og dog er du bestandig glad,
mens jeg, der faaer den bedste Mad,
der drikker intet uden Flode,
maa næsten kjede mig tildøde."

„Ven" — svarede Pasop — „for fuldt
har Lykken dig sit Bæger givet;
bed Himlen om lidt Sorg og Sult,
og du vil fryde dig ved Livet."

---

26. Godgjørenhed.

I Dalens Skjød en Hytte laa
ved Bredden af en Kilde;
dens Væg var Leer, dens Tag var Straa,
dens Hegn var Roser vilde;
dens Ejers Lod var Fattigdom,
dog var han glad, thi han var from.

kun ringe var hans Hjord og Land,
hans Brud ej aatte Frænde.
Hun var saa arm, saa god, som han,
og derfor tog han hende.
Kun Tak til Gud, ej Klage lød
ved Kildevand og sparsomt Brød.

En Foraarsaften Hyrden sad
ved Hytten med sin Kvinde.
„Nu Kone!“ sagde han saa glad,
„nu veed jeg Raad at finde,
og vi kan lindre Brødres Nød,
endskjønt Gud gav os sparsomt Brød.

Se hist den Vej i øde Sand
og trindtom nøgen Hede;
der maa den trætte Vandringsmand
om Ly forgjæves lede.
Om vi kun planted der, hvert Aar,
et gavnligt Træ hver Høst og Vaar.“

Knap gryer den næste Morgenstund,
de fro til Arbejd ile.
Nu staaer en sval og lovrig Lund
til trætte Vandrers Hvile;
der lagde man og deres Been,
men der er ingen Mindesteen.

27. Sommervise.

Vinden vifter, Løvet skjælver,
Træet drysser fine Duun,
og den klare Himmel hvælver
over os et blaat Pavlun;
gjennem Luftens milde Strømme
synker Varmen sagte ned,
og Naturen, som i Drømme,
er fordybet i sin Fred.

Lad os lytte! — Hør, de synge!
Sangen gjennem Løvet naaer;
søndagsklædt en munter Klynge
nede fjærnt paa Vejen gaaer.
Helligdagen aarle henter
Byens Folk til Skovens Hjem,
og i Søndagsklæder venter
Eng og Mark og Skov paa dem.

---

28. Fiskerinderne.

Nu til Arbejd atter, hvor den friske
Bølge skummer i den dybe Strand;
for at hale op de lette Fiske
atter Næt og Angel ud fra Land!

andre Orme sætte vi paa Krogen,
stramme Garnet fastere og tæt,
at ej af de fangne Fiske nogen
gjennembryde skal det løse Næt.
Ja, til Arbejd atter, hvor den friske
Bølge skummer i den dybe Strand;
for at hale op de lette Fiske
atter Næt og Angel ud fra Land!

---

29. Den norske Bondes Sang.

Jeg er saa fro, jeg er saa glad,
jeg er min egen Herre;
jeg Fogden ej skal spørge ad,
om jeg tilfreds maa være;
jeg stræbe kan og vil, og Held
skal møde mig fra Dal og Fjæld;
jeg gi'r min Skat, gjør Ret og Skjel
og er min egen Herre.

Mit Huus er lavt, men mit det er,
min egen Tomt det bærer;
og aabent staaer det for enhver,
som Gud og Kongen ærer;

kom Bonde, bød jeg ham min Haand,
kom Ridder, bød jeg ham min Haand;
jeg frygter Gud, men ingen Mand;
jeg er min egen Herre.

Min Kost er simpel, og min Drik
ned over Klippen flyder;
men, mon han mere Styrke fik,
som Snese Retter nyder?
mon den er mere glad end jeg,
som henter paa en farlig Vej
sin rare Vin? — Jeg mener nej;
Vand læsker, styrker, fryder.

Mit Leje ingen spotte maa,
jeg holder det i Ære!
jeg veed, at Søvn paa bare Straa
kan tryg og kvægsom være.
Naar Sol forgylder Bjergetop,
jeg med fornyet Sjæl og Krop
til Dagens Arbejd stiger op,
og saadan bør det være.

Af Klæder andre bryste sig
med meget mindre Føje;
den Hjord, jeg føder, skjenkte mig
min simple Vadmels-Trøje;

men den er varm og heel og reen
og spunden af min Datters Teen;
min Kones Fingre sømmed den;
kjær er mig denne Troje.

Min Søn, vær fro, som jeg, og glad,
som jeg din egen Herre;
som jeg, du ingen spørge ad,
om du tilfreds maa være;
stræb, som din Fa'r har stræbt, og Held
skal møde dig fra Dal og Fjæld;
betal din Skat, gjør Ret og Skjel,
og vær din egen Herre!

---

30. Den danske Somand til Havet.

Jeg elsker dig, du sølvblaa Hav!
din Mark er let med Kjøl at pløje,
og, skjønt den ingen Frugter gav,
det ta'r Matrosen ej saa nøje.
Dens Dale veksle brat med Høje,
og, blev den end min visse Grav,
jeg siger dog med muntert Øje:
jeg elsker dig, du sølvblaa Hav!

Jeg agter højt det store Vand,
som mellem Verdens Dele rinder,
der som en Flydebro forbinder
selv Kina med mit Fædreland.
Jeg kommer let fra Strand til Strand,
som Fisken, man i Vandet finder. —
Skjønt intet Mærke har dets Minder,
jeg agter højt det store Vand.

Naar Vand og Himmel skjule Jord,
naar hist og her kun trætte Fugle
sig i det sorte Tovværk smugle
og uden Pas gaae med ombord;
naar Solens røde Skive stor
bortjager Maanens blege Kugle,
naar Stormen hyler som en Ugle,
og Skummets Kjæmpelilje groer; —

Da føler Sjælen fordums Ros;
Oldtids Bedrift bli'r ej forgjættet;
end er mig Dannebrog forjættet,
og Æren er sin egen Lods,
saa vidt som denne Jord beboes. —
Og bli'r mig Kransen end ej flettet,
og furres end mit Lig til Brættet,
jeg dør dog som en dansk Matros!

32. Tjenstagtighed.

I Sverrig var en rig Magnat,
som levede paa Landet, ingetogen;
han brød sig ej om Hof og Stat,
og ingen Omgang havde han med nogen;
han ugift var og altsaa uden Børn. —
Thi tog han i sit Huus en Bjørn,
(maaskee af Lyst til Næsten at begave,
maaskee fordi han Selskab vilde have;)
kort sagt, en laplandsk Bjørn, som under trange Kaar
var gaaet lidt syd paa for at søge Næring,
men fandt den samme knappe Tæring
og lod af Sult sig fange ved hans Gaard.
Han opdrog den med Flid og Møje
og spared intet paa en god Dressur;
den havde selv en ypperlig Natur,
som lod sig efter Mandens Ønsker føje.
Med den han deelte nu sin Velstands Goder;
den blev hans Omgang, blev hans Ven,
den blev hans Søn, den blev hans Broder;
og Bjørnen, som var god, gjengjældte det igjen.
Den blev ej indbildsk over al den Ære,
den holdt sig ej for fornem eller stor
til, som nu Lejligheden kunde være,
at varte op ved Herrens Bord,

at bære Vand, at hente Brænde,
at trække Støvler af og paa,
at stoppe Piber, Fidibus at tænde
og bag paa Herrens Vogn at staae;
thi Bjørnen fandt ved Lyset af Forstanden:
den ene Villighed er værd den anden.

En Gang — det var en dejlig Sommerdag —
fik Herren Lyst til at spasere;
den gode Bjørn gik efter ham i Mag
og bar hans Kappe, Pareply, med mere.
Omsider paa en yndig, græsklædt Plet
tog Manden, som af Vandringen var træt,
et landligt Leje, hvilte, som han kunde,
og lukked Øjnene, som for at blunde,
mens den paapasselige Bjørn fik Lov
at vaage ved hans Side, mens han sov.

Om lidt var Manden sovet ind; —
da hørte Bjørnen noget summe;
det var en lille Myg i Aftnens Vind. —
Den gode Bjørn begyndte stærkt at brumme;
men, Myggen satte sig paa Mandens Kind
og, uforstyrret af det barske Væsen,
den sløj fra Kinden lige hen paa Næsen.
Da tænkte Bjørnen i sit stille Sind:
Du vil dig ikke pakke med det gode?
saa skal jeg slaae dig ned for Fode!

hvad jeg min Herre skylder, vel jeg veed;
nu skal han Prøve faae paa min Tjenstagtighed.
Som tænkt, saa gjort. — Sin Pote højt den hæved
og slog et Slag, hvorved selv Jorden bæved,
og traf; — ja, Myggen var i samme Stund
til sine Fædre gaaet; men Manden? —
O Ve! hans Øjne, Næse, Mund,
ja Hagen selv og Panden
var ikke til at skjelne fra hinanden. —

Den gode Mening, adskilt fra Forstand,
vist aldrig kommer i sit rette Hjørne. —
Moral: — Saafremt du det undvære kan,
tag aldrig imod Tjenester — af Bjørne!

---

33. Vennen i Nød.

En Hare sad en Morgenstund
paa Engens dugbesprængte Grund
og tænkte ej paa nogen Fare;
thi den var trindt omringet af en Skare
af gode Venner, Ko'r og Heste,
som hver med et „ oddag, min bedste!"
den hilste mildt; ja, Faar og Gjeder
fast overvælded den med Artigheder,
og det med Rette; thi blandt alle Dyr

var ej saa from, saa fejelig en Fyr,
som denne samme Hare, der nu nød
for sine Dyder Lønnen sød.

Men, pludselig der høres Skyden
og Raab og Hundeglam; — ved Lyden
vor Hare springer op og iler
hen til en Hest, som sig i Græsset hviler.
„Ak" — raaber den — „red mig, min Ven,
og bær mig blot et Stykke hen;
saa kan ej Hundene mit Spor udfinde,
og jeg er reddet denne Sinde." —
‚Ja stakkels Morten!" — svarer Hesten —
„det gjør mig meget ondt for Resten;
men, vær kun ellers ikke bange!
thi dine Venner ere mange,
og, hvem du dig henvender til,
dig ufejlbarlig hjælpe vil." —

Den nu om Redning Tyren beder;
men, han forsikrer den med dyre Eder:
den sidste Gang en Ven han bar,
han slig en Daarlighed forsvoret har.

Nu løber Haren til en Buk;
men, han erklærer med et Suk,
at, skjønt hans ømme Hjerte bløder,
sin Herre, Jægeren, han ikke støder

ved ham hans Jagt saaledes at forspilde;
i andet Fald han gjerne hjælpe vilde.

Den arme Hare heel fortvivlet gaaer
med ydmyg Bøn hen til det fromme Faar;
men Faaret siger heel sagtmodig: „Kjære,
de sige alle nej; — hvor kan det være?
de sikkert har en Grund; — og saa har jeg.“ —
Dermed det vender sig og gaaer sin Vej.

Og nu til Hjælp vor Hare Koen kalder;
men, Koen den i Talen hurtig falder
og raaber: „Ven, du kjender nok mit Hjerte!
Gud veed, det er med største Smerte,
at denne Gang jeg siger nej;
men, seer du: vi skal alle samme Vej!
en Gang skal vi dog alle døe. —
Der har vi Hundene! — Adjø!“ —

---

34. Æslet og Hyrdinden.

Et Æsel tygged Tisler, Hyrdinden fletted Roser;
af Dyret maatte Pigen da døje mange Skoser:
„Hvad nytte dine Blomster, naar man dem ej kan spise?“

Hvor ofte maa vi høre den gamle Æsels-Vise?

---

35. Fuglenes Sang.

I Maaneskin titter
vi Fugle saa smaa,
bag Grenenes Gitter
til hinanden og slaae.
Gudskelov vi er ene
paa vore Smaagrene!
Naar kun vi har Ro
til at hoppe frit,
o, da er vi saa fro!
saa fro! saa fro!
Kvirilit! Kvirilit!

---

36. Soen.

Børn, saa taler Mutter,
hører paa mig, mine Glutter!
I maa være propre og pæne,
altid holde jer nette og rene,
ikke overalt jer vælte,
ikke i Snavset ligge og ælte!

Men, som hun selv nu gik og laa,
og som nu Børnene hende saae,
saa spared de ingen Flid og Kræfter,
men gjorde hende al Ting efter,

og ingen blandt dem det højere drev;
thi Svin de var, og Svin de blev.

---

37. Barnet og Duen.

B. Men Due! hvor ondt maa det gjøre nu,
at plukke Fjær af Bryſtet, du?
D. Gjør det lidt ondt, det volder dog Glæde;
en Seng ſaa blød jeg nu kan rede,
hvor mine Unger luunt kan ligge,
og putte ſig ned og kurre og kikke.

Og ſtrax ſaa falder det Barnet ind:
Som Duens er gode Mødres Sind;
for ſine ſmaa de hitte paa Raad,
at ej de ſkal lide Kuld eller Graad;
det kan jeg ſelv paa min Moder kjende;
det bedſte, jeg har, det faaer jeg af hende.

---

38. Glenten og Skovmuſen.

Fanget i en Jægers Næt,
Glenten vilde Skrig udſtøder;
lille Skovmuus hører det,
og dens ømme Hjerte bløder.

Hurtig af dens skarpe Tand
Garnet søndergnavet bliver;
men den frelste Glent paa Stand
sin Befrier sønderriver.

---

39. Venskab.

Som Skyggen aarle Morgen
er Venskab med den onde:
hver Stund formindskes det;
men Venskab med den gode
lig Aftenskyggen voxer,
til Livets Sol gaaer ned.

---

40. Fiskersang.

Nattens Dunkelhed er svunden,
Morgensolen alt oprunden
herlig over Østerhav;
glade vi fra Søen drage
til vort stille Hjem tilbage
med den Fangst, os Lykken gav.

Hav, som rigelig belønner
alle dine kjære Sønner,

og dem skjænker Liv og Lyst;
rige Hav, vor fælleds Moder,
lad bestandig dine Goder
strømme til den danske Kyst!

---

41. Edderfuglen.

En Edderfugl var haardt i Klemme
og skreg om Hjælp til Himmelen.
En Fisker hørte Fuglens Stemme
og skyndte sig og frelste den.
„Ak, smukke Fugl, Nordhavets Ære!
hvor glad er jeg, som frelste dig!
hvor hvide, skjønne, bløde Fjære!
de skal herefter varme mig."
Saa plukkede han grisk den arme,
og halvdød klager den med Ret:
„Ha, grumme Haand, som tog min Varme!
hvi gav du mig mit Aandedræt?"

---

42. Snemanden.

Se den Mand! ak, hvor jeg gruer!
med sin Stok han staaer og truer;
der han staaer nu fra i Gaar,
med sin Stav han dog ej slaaer.

Snemand! Snemand! jeg ta'r dig!
har du en Stok, saa var dig!

Nej, det er en usel Mand!
han ej slaae, ej løbe kan;
kridhvid er hans Lok, hans Kind. —
Kjære Sol, kom ej og skin!
blød som Smør da bliver han,
og tilsidst det bare Vand.

---

43. Bjørnen ved Bikuben.

Hum, hvor sødt det dog lugter hist!
Der er nu Honning, det veed jeg vist;
men, hvad skal de dumme Bier til?
forklar mig dette, hvo som vil!
for, altid er de omkring mit Øre,
saa snart jeg vil lidt Honning røre.

Og Honning var der, det vidste han nok,
men bange han var for Biernes Flok;
da tog han sig Mod og Manddomshjerte:
„Jeg ta'r den! — det er kun en ringe Smerte!“ —
Men Bierne stak med hvasse Braad: —
„En beskere Honning jeg aldrig aad.“ —

---

44. Den indespærrede Siſken.

Beſtandig ſtille, tavs og aldrig glad,
indſpærret i ſit Buur en Siſken ſad,
og aldrig hørte man dens Stemme lyde.
Selv naar den unge Vaar man ſaae
ud over Jorden ſine Skatte gyde,
og tuſind Stemmer hørtes ſammenflyde
i Skovens Hal og under Himlens blaa
til Vaarens Priis, — vor Siſken ſad bedrøvet
og ſtirred hjerteklemt paa Foraarsløvet.
Da ſagde Huſets Herre: „Hør en Gang!
hvi hænger du ſaa tavs med dine Vinger,
mens hele Skabningen med Sang og Klang
den unge Maj ſin glade Hilſen bringer?
har du ej nok af Kildens klare Vand?
Har du ej lækker, overflødig Spiſe?
er ej dit Buur forgyldt, og kan
du ej med Rette dig lykſalig priſe?
„Ak Herre!“ ſukked den — „jeg er dog indelukt;
og Buur er Buur, er det end nok ſaa ſmukt.

45. Den gamle Lirendrejer og Kildemanden.

„Alt ruger Natten i Skoven,
hver ganger hjem til sit; —
jeg kan ej gange til mit, —
bliver her ved Kildevoven.

Fordi jeg synger for Penge,
synger jeg længer ej glad. —
Ingen vil høre mit Kvad.
Vidste de, hvor jeg mon trænge!

Aldrig jeg lærer at tigge!
Gud mig vil skjærme for Nød!
end har min Lomme lidt Brød. —
Kildemand, giv du mig Drikke!"

— „Ja, har du Penge i Lomme,
perler det strax i Krystal! —
Men, — gamle! Aftnen er svalt;
det kunde slet dig bekomme!

Stakkel, kun smal er din Lykke!
derfor jeg nægter dig Vand; —
thi Viin jeg give dig kan
og af min Nadver et Stykke.

Dagen du mig forlysted
uden at tænke derpaa;
derfor jeg tænkte som saa:
han skal ej blive utrøstet!

Seer du, jeg misted min Kone;
gid hun maa slumre saa sødt! —
Hjertet er endnu lidt blødt;
derfor mig trøsted hver Tone.

Hist staaer i Skoven min Hytte;
der du et Leje skal faae,
og mine Rollinger smaa
gjerne til Liren vil lytte.

Saa ved den kommende Morgen
atter vi gaae til vor Plads; —
jeg langer Vand rundt i Glas,
mens du bortsynger mig Sorgen."

---

46. Opmuntring.

Nyd hver Glæde, Himlen gav!
Rosen blomstrer nu;
snarlig, før du veed deraf,
visner den og du.

Dv det gode, mens du kan,
glæd hver Broder nu!
snarlig til et bedre Land
kommer han og du.

Mange Glæder Himlen bød
blomstre paa din Vej; —
mangen Broder lider Nød,
o forsøm dem ej! —

---

47. Vuggesang.

Stille Søvn du nyder;
o hvor den er skjøn!
knap din Aande lyder,
du mit Hjertes Søn!
Du har lært at smile
ved din Moders Bryst,
lullet ind til Hvile
af min egen Røst.

Sov kun, lille gode!
Kræfter sanke du!
paa vor Herres Klode
skal du leve nu;

han er huld, du kjære,
gjør ham ej imod!
Her er godt at være,
naar man selv er god.

---

48. Høstsalme.

I Templet vi med Andagt møde,
og glade Jubler hæve sig!
Gud, du har signet Aarets Grøde;
thi Regn og Sol adløde dig.
Den rige Vintren seer med Ro,
den arme selv er tryg og fro.

Vor Fader, bøje du vort Hjerte!
for vore Brødre huldt det slaa!
med skuffet Haab i bitter Smerte
ej nogen fra vor Hytte gaa!
Du gav os selv dit rige Brød,
lad os da lindre Brødres Nød!

Saa tør, naar Vaaren atter smiler,
til dig med Tillid vi see hen;
naar Ploven let ad Furen iler,
du sender Regn og Sol igjen,
at alt, hvad aander paa vor Jord,
kan stedse mættes ved dit Bord!

---

49. Julesalme.

Barn Jesus i en Krybbe laa,
skjønt Himlen var hans Eje;
hans Pude her blev Hø og Straa,
mørkt var der om hans Leje;
men Stjernen over Huset stod,
og Øxen kysted Barnets Fod;
Halleluja, Barn Jesus!

Hver sorgfuld Sjæl, bliv karsk og glad,
ryst af din tunge Smerte!
et Barn er født i Davids Stad
til Trøst for hvert et Hjerte;
til Barnet vil vi stige ind
og blive Børn i Sjæl og Sind!
Halleluja, Barn Jesus!

---

50. Vandringsmanden og Lærken.

V. Lærke, hvor tidlig du løfter din Krop,
kvidrende højt mod Solen op!

L. Med Sang maa jeg jo Vorherre prise,
som giver mig Liv og Drik og Spise;
det gjør jeg nu i al Evighed,
og, Vandringsmand, du gjør det vel med?

Og alt som den højt i Luften sang,
og alt som han gik med munter Gang,
saa liflig klar ned til de to
den kjære Sol fra Himlen lo;
og Herren, som hist i Himlen boer,
med Naade hørte deres Takkekor.

---

51. Blomsterne om Vinteren.

„Hvor er alle de Blomster smaa?" —

Tys! de slumre i Jordens Skjød;
Sneen dækker dem, hvid og blød;
stille! dem ingen vække maa!
Sove lad dem en stakket Tid,
da kommer Foraar med Solskin blid,
nærmer sig sagte den Vintereng,
tager det hvide Tæppe fra Seng.
Blaa da hvælver sig Himlen skjøn,
Jorden klæder sig lysegrøn;
og da kommer den kjære Gud,
mægtigt lyder hans Faderbud:
Vaagner, alle Smaablomster, op!
Solen skinner paa Bjergets Top;
Solen skinner paa Busk og Tjørn;
vaagner, alle I kjære Børn!" —

Se, da spire de Blomster smaa,
aabne de smilende Øjne blaa.

---

52. Hyttevise.

Jeg har en Hytte, hvor jeg boer,
den er ej skjøn, den er ej stor;
men dog jeg vilde ikke bytte
mod Kongens Slot min simple Hytte.

I denne Hytte er jeg fød;
hver venlig Fryd, jeg fordum nød,
saa levende endnu staaer præget,
hvor Barnet i sin Uskyld leged.

Hver Dag svandt hen i stille Lyst,
og Sorger kjendte ej mit Bryst;
min Fader elskte mig saa saare,
min Moders Graad var Glædestaare.

De lærte mig Algodheds Bud,
jeg bad saa inderlig til Gud,
og, naar jeg i min Vugge hvilte,
Guds Engle huldt i Drømmen smilte.

Saa glad jeg om i Marken sprang
og nynnede til Fuglens Sang
og plukked tusind Blomster spæde;
thi Blomster var min Moders Glæde.

End staae de her, de Blomster smaa,
og daglig jeg dem skue maa;
thi Dyd og Godhed de mig lære
og blive altid Hjertet kjære.

Min Hytte er vel ikke stor,
men Uskyldsblomsten her end groer;
se, derfor kan jeg ikke bytte
mod Kongens Slot min simple Hytte.

---

53. Herrens Levnetsløb.

Jeg var en Jomfru saa rank og skjøn,
min Kjortel var af Silke grøn;
Regnskyen mon over mit Hoved gaae,
med lyseblaa Øine jeg saae derpaa;
jeg var saa glad alt paa min Viis;
men, hvorlænge var Adam i Paradis? —
En Flok af Piger med lystig Sang
en Dag kom ud i min grønne Vang;
de redte mig strax stor Sorg og Ve,
for sidste Gang fik jeg Himlen see;
thi de rusked og rev mig fra mit Stade;
mit unge Liv jeg maatte lade. —

De sænke mig ned i dyben Sø,
jeg spredes og vejres saa tør som Hø;
saa lægges jeg paa den gloende Rist,
af Ilden svides min Krop forvist;
saa brydes og brages mine Lemmer spæde;
deraf de fange stor Hjertens-Glæde
De føre mig til en Sværdedans
og flette min Krop i Knude og Krans;
med hvasse Tænder de kjæmme mig ret,
at jeg maa vorde subtil og net.
Jeg tjener paa Rokkens Hoved for Haar.
til Jomfruen Fingre i mig faaer.
Hun napper og snoer mig; jeg er ej seen,
men skynder mig ned paa den snelle Teen.
Jeg haspes og koges, og, naar jeg er vundet,
jeg bliver i Væven rendt og bundet;
paa Spolen med Skytten jeg løber omkap,
men fanger dog mangt et vældigt Rap.
Jeg lægges paa Græsset ved Sommertid,
at Solen kan farve mig mælkehvid.
Men, tages jeg bort fra den grønne Eng,
da pryder jeg snart en Brudeseng,
snart Gravens Skræk jeg lærer kjende; —
og saa er mit Levnetsløb tilende.

54. Gammel Majvise.

Al Verdens Skaber mild og blid!
hør det, som vi bede!
vi prise alle Aarsens Tid;
vær os alle en naadig Gud med Glæde!

Den Vinters Tvang drevst du af Land, —
hør det, som vi bede!
lad Somren blidt gaae os til Haand! —
vær os alle o.s.v.

Velkommen vær, Majmaaneds Tid!
hør det, som vi bede!
Gud glæde os med Sommer blid!
vær os alle o.s.v.

Fordi vi bære Maj i Gaard,
hør det, som vi bede!
velsign os med et frugtbart Aar!
vær os alle o.s.v.

Velsign os ferst og salten Vand —
hør det, som vi bede!
med Sild og Fisk for Kvinde og Mand!
vær os alle o.s.v.

Giv Korn og Kjærn paa Ageren —
hør det, som vi bede!
til Brød og Øl i Kjælderen!
vær os alle o.s.v.

Bevar, o Gud, vor Konge vel!
hør det, som vi bede!
velsign du ham til Liv og Sjæl!
vær os alle o.s.v.

Vor Konges og vort Landets Raad, —
hør det, som vi bede!
Gud, vær med dem i Raad og Daad!
vær os alle en naadig Gud med Glæde!

---

55. Aarstiderne.

Foraar. Kildens Vaarsang risler nu
gjennem grønne Dale;
flyv derud med barnlig Hu,
som den unge Svale!
Mindste Spire smiler skjøn;
dræb den ej med Foden;
en Gang ofrer den til Løn
Toppen eller Roden.

Sommer. O hvor skjøn er Somrens Tid
med sin Blomstervrimmel,
med sin Luftning, sval og blid,
og den skyfri Himmel!
Morgensolens Perlekrans
huldt om Rosen gynger,
og ved Aftenstjernens Glans
Nattergalen synger.

Efteraar. Naar du skuer Høstens Frugt
modnet mellem Løvet;
da er Skaberkraften brugt,
som Naturen øved;
men, om Løvet end maa døe
for de barske Vinde,
Spiren i hvert ædelt Frø
Livet skal gjenfinde!

Vinter. Under hviden Vinterdragt
Jordens Kræfter blunde;
Frosten alt sin Bro har lagt
over Sø og Sunde;
i den lille Stue blid
Arbejdslampen blinker;
snart den kjære Juletid
med sin Glæde vinker.

56. I Aftensolen.

De Smaabørn lege i Aftensol
med bare Been og med Tiggerkjol;
de kjende til Verdens Sorg og Nød
saa lidt som til Klinten i deres Brød:
velsignet er Barnets Time.

De kysse hverandre paa Mund og Kind; —
Guds Himmel spejles i Barnets Sind;
imellem slaaes de for Tidsfordriv;
men alt med Iver og Lyst og Liv:
velsignet er Barnets Time.

Der bygger en Stormand over de smaa:
han sidder i Salen og seer derpaa;
han kunde dem klæde med Guldets Glans,
men ejer ej Barnets Sind og Sans:
velsignet er Barnets Time.

Han elsker intet i Verden meer;
der er saa farveløst, hvor han seer;
Guldglansen brændte ham Øjet mat;
han maatte vel give sin hele Skat
for Barnets lykksalige Time!

57. Somandssang.

Vi Somænd gjør ej mange Ord,
ej hykle eller prale;
om hvad der i vort Hjerte boer
bør Daad, ej Munden tale;
for sleske Kys og Favnetag
vi ta'r os vel i Vare;
thi under dette falske Flag
de største Skjelmer fare.

I Stilhed gaaer enhver sin Gang
og gjør, hvad Chefen byder;
endog ved lystig Somandssang
foragte vi en Skryder;
thi mandig Tavshed følger med
de kjække og de gjæve; —
Hurra! er vor Veltalenhed,
Hurra! vor Konge leve!

En Ven vi søge, tro og huld,
og som har staa't sin Prøve,
i Omgang viist sig tro som Guld,
i Striden som en Løve.
Og hvad man gjør for saadan Ven,
derom maa ingen snakke;

at gjøre samme Skjel igjen
er vor Maneer at takke.

Vor Kjærlighed er tro og varm,
med Fjas den ingen blinder;
en Pige i en Sømands Arm
oprigtig Elskov finder.
Dog, kalder Orlog os afsted,
og stolten Vimpel vajer,
saa haste vi fra Kjærlighed
ombord til Kamp og Sejer.

Vi søge Fjenden uden Skraal;
thi Skraal forstyrrer Orden; —
vi svare paa hans bange Vraal
med vore Stykkers Torden.
Og, naar han gaaer til dyben Bund,
hvor flere af dem bleve,
vi raabe alle med een Mund:
Hurra! vor Konge leve!

---

58. Ondt og godt i alle Lande.

Ondt og godt i alle Lande; —
Roser sig med Torne blande
andensteds, saavel som her.

Landsmand, Roserne du tage,
og af dem du Honning drage;
men for al Ting, agtsom vær,
kom ej Tornene for nær!

Naar en Tyfker dig vil lære
ærlig, grundig, kjæk at være,
du lærvillig følge ham!
Men, naar en dig ftort fortæller
om Daraussens Bagateller,
var det fandelig en Skam,
om du blindthen tro'de ham.

Naar en Franfkmand dig vil lære
altid glad og munter være,
bed til Gud, du ligne ham!
Men, adlyde ham fom Kongen
for hver Mode og for Tongen; —
det var fandelig en Skam! —
vi bør ikke hylde ham!

Som en Britte lad dig være
Patriotens Pligter kjære!
elfke Frihed, lær af ham!
Men, hvis du feer en og anden
overmodig, vild fom Fanden, —

det var fælt at ligne ham;
bukke for ham, var en Skam.

Paa Spanjolens Vün og Pjaſter
jeg Foragt ej daarlig kaſter,
gjerne deler dem med ham;
men, ſaa længe jeg kan læſe
uden Briller paa min Næſe,
jeg den Stads vil unde ham;
kunne ſee, gjør mig ej Skam.

Han, ſom boer lidt under Havet
og med Guld er ſtærkt begavet,
ſpare, er en Dyd hos ham;
men, naar han, tung af Dukater,
ſpiſer evige Salater,
ſaa gid jeg faae Laſt og Skam,
om jeg ſpiſe vil med ham!

Du, ſom dine Aner glemmer,
og al Pragt bag Ploven gjemmer,
du ej nok beundres kan;
Polak, du ſkal Verden lære,
om lærvillig den vil være:
det er under ingens Stand,
at han ploejer eget Land; —

Men, at du din Dont forlader
og med Glavind dig omlader,
naar du seer en Vandringsmand,
snurrigt synes dem, som mene,
(thi jeg mener ej alene,)
at man gjerne sige kan
uden Sværd: God Dag, min Mand!

Svenſken jeg slet intet ænser,
han for nær er vore Grændser,
og det kunde stikke ham,
hvis jeg gav ham mindste Lyde,
at han Freden torde bryde;
fik da Landet Krig med ham,
hvis var Skammen? — Avtors Skam!

Jeg den elskte Danske priser,
at Beskedenhed han viser,
sjælden Dyd i fremmed Land!
Men, naar han for vidt det driver
og alt fremmed Fortrin giver,
det en Dyd ej nævnes kan
og fornedrer danske Mand.

Jeg hos kjække Normand priser,
at han stedse ivrig viser,
han sit Fodeland har kjær;

men, jeg troer, han gjorde ilde,
om han vilde sig indbilde,
at der fødes Mennesker
Kun i Engelland og der.

Hædre alle Nationer,
hade Fejl, men ej Personer,
er vort Selskabs Lov og Lyst;
hellig Pligt og største Ære
er, vor Konge tro at være;
Statens Ønske er vor Lyst:
Glæden bo i Kongens Bryst!

---

59. Figentræet.

En Mand gik ud i sin Viingaards Læ,
der voxede højt et Figentræ;
imellem hver Kvist og hvert Blad han saae,
men aldrig en Frugt var at finde derpaa! —

Da kaldte han frem sin Viingaardsmand;
„Kom, se dette Træ" — saa talte han, —
„i Sommere tre jeg forgjæves gaaer
og søger om Frugter, men ingen jeg faaer.

Ej længer det her optage min Jord;
du hugge det om; det forgjæves groer." —

— „Et eneste Aar dog, o Herre, lad
det staae her endnu!“ — saa Gartneren bad.

„Thi se, jeg vil grave ved Træets Fod,
og Jorden jeg løsner omkring dets Rod,
at Regnen kan skjænke det Liv og Kraft
og Frugter med sød og kvægende Saft.

Men, bliver der dog ej Frugt at see,
da fælde vi Træet; — da lad det skee!“
— — Den Lignelse talte den Herre Kristi;
Hvad Frelseren meente, forstod I vist.

Gud skaaner saa mangen en Sjæl paa Jord
og styrker den huldt med Jesu Ord;
den staaer i Barmhjertigheds trygge Læ; —
Ve den, som er lig hint Figentræ!

---

60. Krigen.

Din Levetid
du Strid paa Strid,
o Menneske, vil finde; —
stort Tab heel tit,
men ofte lidt
paa Kampens Mark at vinde.

Der kjæmpes vist
mod Vold og List,
mod Armod, Sygdom, Smerte;
men værste Kiv
i dette Liv
er den mod eget Hjerte.

Hold Fred og Ro
i egen Bo,
og — hvis du kan — med andre!
med trøstigt Sind
du derved ind
til evig Fred skal vandre!

---

61. Vaarsang.

Vaaren er kommen,
Vinter maa flye;
alle Smaablomster
oplives paa ny.
Fuglen sig svinger
i renere Sky;
Haabet den bringer;
Mismod maa flye.

Hjerte, o Hjerte!
hvad vil du meer?
al Ting omkring dig
venligen leer;
Fuglen paa Grene
gynger ſig fro; —
ſkal du da ene
ſukke om Ro?

Stands dine Taarer!
Himlen er blaa; —
alle Smaablomſter
nyfødte ſtaae.
Hjerte, o Hjerte!
Haab blev dig ſendt!
ogſaa din Smerte
ſnart vorder endt!

---

62. Fortroſtning.

Brødre, hvorfor flyde
Taarer uden Tal?
Mange Suk frembryde,
ſom ej høres ſkal.

Bort med Klynk og Klage!
Hvor er eders Mod?

Efter bitre Dage
bliver Enden god.

Mindes eders Fader,
og hvor god han er;
aldrig han forlader
sine Skabninger.

Tit i Nød han sender
os uventet Trøst;
tit han kjærlig vender
Smerten om til Lyst.

---

63. Barnets Takkebon.

O Fader, du, som kjender
de store som de smaa!
min Tak sig til dig vender,
naar Stjernerne opgaae:
jeg takker for din Morgensols opmuntrende Skin,
for Synet af din Himmels sødt rødmende Kind.

Jeg takker dig for Dagens
det lyse himmelblaa,
for Engens Blomsterlagens
Duunseng, jeg hvilte paa,
og for den kjære Fader og Moder, som os smaa
din store Godhed lærte at fatte og forstaae.

Jeg takker for din Aften,
naar Stjernerne opstaae
som Tegn paa Levekraften,
der aldrig skal forgaae:
som Tegn, at for de kjære, der for vort Blik forsvandt,
ej Død, men kun et andet, fornyet Liv oprandt.

Jeg takker dig for Natten
med Søvnens stille Fred,
som trykker Drømmehatten
over Øjnene ned;
da faaer jeg de smaa Engle at see med Vinger paa,
og op ad Himmelstigen de lære mig at gaae.

---

64. Vuggevise.

Se en Gang min raske Glut,
hvor han voxer, hvor han trives,
hvor han Dag for Dag oplives!
— Har I vel en Glut som jeg?
Nej, det har, det har I ej!

Se en Gang, min fromme Glut
er saa god, som han er lille!
se, hvor blidt hans Øjne spille!
— Har I vel en Glut som jeg?
Nej, det har, det har I ej!

Se en Gang min kjælne Glut,
hvor han alt sin Moder kjender,
rækker ud de spæde Hænder!
— Har I vel en Glut som jeg?
Nej, det har, det har I ej!

Se en Gang min søde Glut!
se, hvor venlig, se, hvor vakker!
hvor han smiler, hvor han snakker!
— Har I vel en Glut som jeg?
Nej, det har, det har I ej!

Vil I kjøbe denne Glut?
Ej for hundred Tusind Daler!
Den al Verden ej betaler!
Denne Glut beholder jeg,
denne Glut, den faaer I ej!

---

65. Torbisten og Fluen.

Torbisten kravler af mørken Hul
med fire Vinger saa prude;
de to, de vare som sorten Kul,
de to som Glar i en Rude.

Dem havde han pudset med megen Besked,
alt med sin bageste Kralle;

at bejle til Fluen saa strunk han red;
den elskede han over alle.

Af Flødepotten sober saa net
den liden og vævre Flue;
saa flyver hun rundt omkring Spejlet let,
hovmodig, ret som en Frue.

Torbisten sejler i Stuen ind
alt paa sine fire Vinger;
han klapper den Flue ved liden Kind,
og det med sin smudsige Finger.

„Skjøn Jomfru! imens I kvæder saa blødt,
ret som Violenes Strænge,
gift eder med Bassen, saa ganger det sødt,
vi kunne da spille for Penge.“

Hun viser sin Kind med Fødderne smaa:
„Jeg takker for slig en Hæder;
Skarnagere passer jeg lidet paa;
de bære saa sværtede Klæder!

Du Skorstensfejer ej komme mig nær!
flyv til din Mødding derude!
hvor Møget du roder paa Krys og Kvær
alt med din kullede Snude.

Jeg kysser Jomfruens Barm saa fiin;
jeg danser paa Kongernes Næser;
jeg spiser Sukker og drikker Viin; —
ad dig, du Stodder, jeg blæser!"

Bejleren tabte for Hast sit Vær;
han snurrer og summer og brummer;
den Spe han tog sig saa meget nær
og krøb udi Jorden af Kummer.

Sommerfugl sidder paa Lillien prud,
alt udi sin blommede Kjole;
da Fluen flyver i Haven ud,
hun vilde sit Ansigt sole.

Og da hun saae det pralende Dyr
i de rige forgyldene Klæder,
da brød hendes Hjerte strax i Fyr; —
en Elskovsvise hun kvæder.

Den spraglede slog med Kaaben om Fod:
„Hvad tænker du fattige Tærne?
du Mælkeraner! — Jeg er for god
til at slikke med dig af en Kjærne.

Du søber, som Kattene, Lævning af Fad,
hvori de Skjæget mon væde;

dig følger hver Mands Foragt og Had,
de gjerne med Skoen dig træde.

Jeg drikker af det Alabasterbryst,
som Lilliens Hjerte omhvælver;
god Ruus af Draaben jeg drikker med Lyst,
som aarle paa Roserne skjælver."

Fluen gik næsten fra sin Forstand,
hun maatte sig skamfuld bortliste:
„Nu faaer jeg vist aldrig nogen Mand!
hvi tog jeg ej den Torbiste!"

Til Vinteren var hun en Jomfru graa,
som Alderen hæslig rakked;
da kunde hun intet til Føden faae;
hen til Torbisten hun lakked.

Han ejed i Modding en Stue varm;
luunt sad han der inden Vægge;
da sagde den Flue usel og arm:
„Her er vel Plads til os begge!

Jeg elsker jer saare; — den Tale er sand; —
kan I jer Kjærlighed mindes?
Torbisten er en fornuftig Mand,
som saare sjælden forblindes!"

Han sagde: „I pakke jer fra min Dør;
eders Klæder ere saa pæne!
I husker jo nok, hvad I sagde mig før, —
jeg gjør dem saavist urene!“ —

---

66. Aben i Havsnød.

Da Aben, Her Morten, faldt overbord,
udbrød han i disse fortvivlede Ord:
„Neptun, du Hersker af Hav og Strømme,
hjælp stakkels Morten, som ej kan svømme!
da skal han, som et taknemmeligt Kræ,
ofre dig Myrra og Sandeltræ.“ —
— Men i det samme en Bølge slængte
ham op paa Bredden, saa fast han hængte
i tætte Buske; — da skreg han: „Bi!
nu kan Her Morten sig selv befri;
nu er der, Neptun, ei den mindste Fare;
nu kan du din Hjælp, jeg min Rogelse spare.“

---

67. Svalen.

En Svale sad paa Bondens Tag
og saae i næste Dueslag
en Væsel grumt sit Væsen drive.
„Ak,“ sukked den — „ak hvilken Jord,

opfyldt med Røveri og Mord!
kan slig en Daad ustraffet blive!"
Men, som den endte disse Ord,
en Sværm af Myg forbi den foer,
og strax den gav sig til at jage;
den fanged Myg i Tusindtal,
forglemte ærlig sin Moral
og lod sig Byttet herlig smage.

---

68. Den unge og den gamle Ryppe.

Den unge Ryppe saae, ved Aarets værste Tid,
hans og hans Moders Pels fra mørkebruun blev hvid.
„Hvad," raabte han, „kan Aarsag være,
at nu vi skal en anden Farve bære?"
„Vor Skaber," gav den gamle ham til Svar,
„paa hvis Befaling vi de mørke Fjære bar,
vil nu, vi os i hvidt skal klæde."
„Da er," blev Ungen ved, „os sligt til liden Glæde!
her falder alt den samme Sne,
som hist det høje Fjæld bedækker;
men, naar det Skjul sig overalt udstrækker,
hvor skal vi da hverandre kunne see?
Der bliver vist en Søgen uden Ende;
det koster Møje hvidt paa hvidt at kjende;
vi maatte heller blevne som vi var!"

„Holdt," sagde Moderen, „du kaade Nar!
vov ikke Himlens Raad at vrage;
maaskee du seer alt inden nogle Dage,
hvad Nytte du af byttet Kjole har."
De tav. — Den tykke Sne snart Marken dækked. —
Som nu de begge vandred frem,
en vældig Ørn saaes svæve over dem.
Saa rædsomt Syn den unge Ryppe skrækked,
og, bævende, paa usis Fod,
med knækket Mod
og isnet Blod,
den unge Dadler dybt i Sneen stod.
Da Faren var forbi, den gamle vender
sig til sin Søn; „Nu veed jeg, du bekjender,
din hvide Pels alene frelste dig;
ved den i hviden Sne du blev ukjendelig.
Vi forhen ligned nogne Jord saa nøje,
at vi undgik hin Rovers skarpe Øje;
se nu, hvad Nytte den Forvandling har,
med hvilken du saa misfornøjet var;
og tro ej, at Naturen lod os Farve skifte,
hvis ikke visseste Gavn det skulde stifte."

69. Bonden og hans Søn.

En Bondeknos, som hedde Hans,
der havde været udenlands
med Herremandens Søn et Aar,
kom hjem til Faders Fæstegaard,
og i den lille Bondeby
fortalte han nu, stolt og kry,
til Fryd for store som for smaa,
om hvad i fremmed Land han saae;
men, skjønt en Deel deraf var sandt,
var der dog megen Løgn iblandt;
thi to Ting læres let paa Rejse:
at lyve groft og højt at knejse,
og Hans forstod saa stærkt at lyve,
som Hest kan rende, Fugl kan flyve.

En Maanedstid omtrent forgik,
da Knøsens Fader, Frederik,
i næste Kjøbstad Ærind fik,
og med den kloge Søn han gik
derhen en aarle Morgenstund.

Paa deres Vej de saae en Hund,
og det var godt, at den var bunden;
thi baade glubsk og stor var Hunden.
„En svær Krabat!“ var Bondens Ord,
da frem af Huus med Bjæf den foer.

„O Bagateller!“ udbrød Hans,
„i Fjor, da jeg var udenlands,
jeg saae en Hund; — jeg aldrig Mage
har seet til Hund i mine Dage!
Tæt ved Berlin den kom imod mig;
først blev jeg bange, men jeg stod mig. —
— I kjender vel Berlin af Navn,
og troer, den er som Kjøbenhavn;
jo pyt! — saa sandt, som her jeg gaaer,
ti Gange større knap forslaaer! —
Den Hund, som sagt, den var saa stor,
— ja, I kan troe mig paa mit Ord,
jeg selv, som saae det, veed det bedst —
den var saa stor som nogen Hest.“
Da svared Bonden: „Ærlig talt,
det undrer mig, skjønt overalt
i denne Verden rundt omkring
man seer saa mærkelige Ting,
at man sit eget Øje knap vil troe.
Vi gaae nu for Exempel til en Bro,
— i mindre end en Time vi den naae, —
og over Broen vi nødvendig maa.
Paa denne ligger der en Steen,
og over den man brække maa sit Been,
naar man har løjet samme Dag. —
Det er en vis og afgjort Sag.“

Saasnart Hans hørte disse Ord,
en Skræk ham strax i Blodet foer;
om Drene blev Knosen hed,
af Panden sprak ham Angstens Sved.
Da raabte han: „Hør, Fader kjær,
at gaae saa stærkt er ikke værd;
I er en gammel Mand og svag;
det er saa grumme varmt i Dag,
og man maa spare sine Kræfter. —
Jeg gaaer just nu og tænker efter;
thi, naar jeg mig besinder ret,
saa var den tyske Hund ej slet
saa stor, som jeg fortalte før;
saa næstendeels jeg sværge tør,
den var ej større end en Ko,
men dog en prægtig Hund mintro!

Og atter gamle Frederik
med Sønnen hen ad Vejen gik.
Dog, Knosen havde ingen Ro;
bestandig den fordømte Bro
omkring i Hovedet ham løb. —
Lidt efter lidt han gav da Kjøb;
thi hvem vil ikke gjerne spare
de kjære Been for Bræk og Fare?
og Hans, som sine frelse gad,
udbrød: „Hør Fader, veed I hvad!

jeg tænker idelig paa Hunden;
vel var den stor, men dog i Grunden
ej nær saa stor, ja næppe halv;
den var ej større end en Kalv."

De atter frem ad Vejen gik,
og Broen snart i Sigte fik.
Da haglede den vaade Sved
ad Bondeknøsens Lemmer ned,
og, just som de sig Broen nærmed,
da trak han sin Papa i Ærmet
og raabte i sin store Knibe:
„Hør, Fa'r, I kan da vel begribe,
jeg vilde gjøre Løjer kun. —
Hvad jeg fortalte om den Hund,
som jeg i Fjor i Tyskland saae,
det var ej saadan at forstaae,
den var, saa sandt jeg hedder Hans,
omtrent som Hunde hertillands."

Nu Knøs og Bonde begge to
kom heldig over denne Bro;
ej Knøsen stødte sig paa Steen,
ej heller brak han sine Been,
Men reent hans Lyvelyst forsvandt,
og siden talte han saa sandt,
at ingen skulde troe om Hans,
han havde været udenlands.

70. Skabelsen.

Op al den Ting, som Gud har gjort,
hans Herlighed at prise!
det mindste, han har skabt, er stort
og kan hans Magt bevise.

Gik alle Konger frem i Rad
i deres Magt og Vælde,
de mægted ej det mindste Blad
at sætte paa en Nælde.

Ja, alle Engles store Kraft,
som Himmelseptre føre,
har ingen Tid den Evne haft
det mindste Støv at gjøre.

Det mindste Græs jeg undres paa
i Skove og i Dale;
hvor skulde jeg den Viisdom faae
om det kun ret at tale!

Hvad vil jeg da begynde, naar
jeg lidet gjennemkiger,
hvor mange Folk, der gik og gaaer
i alle Verdens Riger!

Hvad skal jeg sige, naar jeg seer,
at alle Skove vrimle, —

de mange Fugle-Sving, der skeer
op under Herrens Himle!

Hvad skal jeg sige, naar jeg gaaer
blandt Blomsterne i Enge,
naar Fuglesangen sammenslaaer
som tusind Harpestrænge!

Hvad skal jeg sige, naar mit Sind
i Havets dybe Grunde
kun dog saa lidt kan kige ind
og seer saa mange Munde!

Hvad skal jeg sige, naar jeg vil
saa højt, jeg kan, opkige
og vende al min Tanke til
det blanke Solens Rige!

Hvad skal jeg sige, naar jeg seer,
hvor Stjerneflokken blinker,
hvor mildt enhver imod mig leer
og op til Himlen vinker!

Hvad skal jeg sige, naar jeg op
til Gud i Aanden farer
og seer den store Kjæmpetrop
af blide Engleskarer!

Hvad skal jeg sige? — Mine Ord
vil ikke meget sige!

o Gud, hvor er din Viisdom stor,
din Godhed, Kraft, dit Rige!

Alt det, som haver Aande, skal
vor Skabere begegne;
hans Lov skal fylde Bjerg og Dal
og alle Verdens Egne!

O priser Gud paa denne Jord
hver, som har Sans og Tunge,
og al den Deel, i Himlen boer,
vor Skabers Lov skal sjunge!

Ja stemmer, alle Folk paa Jord,
med Frydetoner sammen:
„Halleluja! vor Gud er stor!"
og Himlen svare: „Amen!"

---

71. Efteraarssang.

For barsken Nordenvind vil snart forsvinde
det kjære grønne, og som visnet Løv
vil det mig med sin sagte Raslen minde,
at jeg, som det, er kun en Haandfuld Støv.

Den kolde Vinter snart sit hvide Lagen
vil brede over Skov og Mark og Eng;
— for den, som virked fri med Kraft om Dagen,
er Nattens Hvile sød i stille Seng. —

Men, efter Vinternatten, efter Sorgen,
og efter Mørket her og ſtakket Død,
oprinder hiſt en yndig Foraarsmorgen;
den vækker atter Liv af Godheds Skjød.

Saa kom da, Vinter, ej for dig jeg gruer,
og i din haarde, kolde Favn mig tag!
igjennem Jis og Slud mit Øje ſkuer
en ſkjøn, en evigfrodig Sommerdag.

---

72. Smaaborns Juleſalme.

Her komme dine arme ſmaa,
o Jeſus, i din Stald at gaae;
oplys enhver i Sjæl og Sind,
at finde Vejen til dig ind.

Vi løbe dig med Sang imod
og kyſſe Støvet for din Fod;
o ſalig Stund, o ſøde Nat,
da du blev født, vor Sjæleſkat!

Velkommen fra din Himmelſal
til denne Verdens Grædedal,
hvor man dig intet andet bød,
end Stald og Krybbe, Kors og Død.

Ak Jesus, ak, hvor gaaer det til,
at dog saa faa betænke vil
den sønderlige Kjærlighed,
der drog dig til vor Jammer ned?

O, drag os smaa dog til dig hen,
vor kjære, fromme Sjæleven!
at hver af os saa inderlig
i Troen maa omfavne dig.

Lad Verden ej med al sin Magt
os rokke fra vor Daabes Pagt,
men giv, at al vor Længsel maa
til dig, til dig alene staae!

Saa skal det skee, at vi en Gang
med Harpeleg og Frydesang,
i Himlens søde Paradis,
skal prise dig paa Engleviis.

Her staae vi nu i Flok og Rad;
du samled os, vort Hjerteblad!
o hjælp, at Kreds vi ogsaa maa
i Himlen om din Trone staae!

---

73. Samdrægtighed.

Hvor blev Guds Jord et dejligt Sted
at bygge paa, naar Broderfred

var overalt at finde;
naar Tvedragt modig maatte gaae,
fra Huus til Huus og banke paa,
og fik ej Ly derinde!

Der klages vel med Suk og Sorg,
at Lykken ej sin Gyldenborg
paa Jorden ret vil bygge!
men, boer der Fred i Hyttens Vraa,
da slumrer Armod sødt paa Straa,
Guds Engle den betrygge.

Se, alle Nattens Stjerner smaa
samdrægtelig paa Himlen staae
og til hverandre smile;
o, vandred alle saa i Fred,
naar Sorgens Skygger falde ned,
da fandt vel Hjertet Hvile!

Thi bøj du selv mit Sind, o Gud,
at Fristeren jeg viser ud,
naar Vredens Tanker stige;
paamind mig om din Kjærlighed;
paamind mig, Kristus, om din Fred,
at jeg maa see Guds Rige!

---

74. Den blinde Mand.

Giver den gamle, blinde Mand lidt,
som her under Bøgen sidder og synger!
hans Røst er saa svag, hans Haar saa hvidt,
Kummer hans matte Hjerte nedtynger.

Alt Gravens Taage sig tungt har lagt
omkring hans udslukte, døde Blikke;
han trylles ej meer af Naturens Pragt,
han hører kun Fryd, han føler den ikke.

En Hustru han havde, saa from og blid;
ak, ogsaa hende skulde han miste!
han hørte, hun stred den sidste Strid,
men ej han saae hendes Øje briste.

Fiolen var hans eneste Trøst;
den havde en Ven ham i Døden givet;
naar Mulmet han gjennembrød med sin Røst
da kaldtes han som tilbage til Livet.

Men ak, i Vinter, i haardeste Nød,
da ingen ænsed hans Sang og Klage;
da solgte han sin Fiol for Brød;
nu har han intet mere tilbage.

Snart trænger min Sjæl af det døde Leer,
som, lig en Snegl, det maa med sig slæbe;
snart er jeg ingen til Byrde meer;
snart tier min kolde, min blege Læbe.

Skaffer mig min Fiol igjen,
at jeg kan tolke min stumme Smerte!
Den var min eneste, sidste Ven!
Skaffer mig min Fiol igjen!
ellers brister mit fulde Hjerte.

---

75. Fiskeren.

Den Fisker sadler sin vingede Hest;
at være paa Dybet, det tykkes ham bedst.

Bølgen ruller paa hviden Strand;
saa red han derud, den Fiskermand.

Drog han da op sin Medesnor;
paa Krogen hang der en Guldfisk stor.

Da lo han i Skjæget: „Mange Fisk jeg saae,
men aldrig med Gyldenstyks-Kjortel paa!

Havde jeg en Pjæs for hvert gyldent Skjæl,
da var jeg hjulpen, jeg fattige Sjæl!“

Guldfisken slager i Bænk sin Svans,
det tyktes den Fisker en underlig Dans.

„Ikke saa lystig, du rige Mand!
en fattig Fisker kan nok holde Stand."

Guldfisken ligger og lytter derpaa,
begyndte da at tale og sige som saa:

„Fattige Fisker! du seer, jeg er rig,
jeg mægter vel at gjøre dig lykkelig!

Kaster du mig atter i dyben Strand,
da skal du blive en velholden Mand.

Min Moder er Fiskenes Dronning fiin,
hun skal give dig baade Bolster og Liin.

Min Fader er Konning paa Havsens Bund,
han skal gjøre dig baade stærk og sund.

Min Bejler sørger i Bølgen blaa! —
min Gyldenstyks-Kjortel skal du ogsaa faae." —

„— Stort jeg ikke agter en Fiskenes Drot;
det vilde være min gode Tro til Spot.

Ej heller din Moders Bolster saa fiin;
min egen Dronning gjør vel bedre Liin.

Men, gav du en Bejler din Ære og Tro,
da vil jeg ej forstyrre to elskendes Ro."

Saa slap han i Bølgen den Fisk saa angst:
„Hjælpe mig Gud for saa usel en Fangst!

Bider i Morgen en slig paa min Krog,
da faaer jeg vel sulte, jeg fattige Skrog!"

Saa sad han i Hytten den Aften kvær
og mælte ej Ord, der var Talen værd.

Næste Morgen i sin Baad han sad
og spejded paa Krogen en Lokkemad.

Og ret som han kasted sin Medesnor,
sank Floddet under, og dybt det foer.

Da lo han i Skjægget og sagde som saa:
„Nu har jeg vel atter en Guldfisk paa!"

Saa drog han seendrægtig den Snor saa lang:
en gylden Skilling paa Snoren hang.

Og kan jeg det sige for sandt og vist,
han havde for Glæde ej Ro eller Rist.

Men saa tit han herefter i Snoren drog,
der hang dog ret aldrig en Fisk paa hans Krog.

Men saa tit han paa Krogen efter Fisken saae,
da hang der ret altid en Guldskilling paa!

---

76. Tommeliden.

Tommeliden var sig en Mand saa spæd,
i Fingerbøls-Harnisk var han klæd;
hans Hjælm var hvælvet og hvid og reen,
det var en udhulet Kirsebærsteen;
en Knappenaal var hans Lanseskang;
selv var han ikkun en Tomme lang.

Tommeliden sidder i Tommeltot,
der morer han sig saa jævnt og godt;
Tommeliden drager paa Æventyr:
han vog en Flue, det frygtelig Dyr!
Tommeliden drager i fremmed Land;
han svømmed sig over en Mælkespand.

Der var stor Frygt over al den Gaard;
af Tandværk led den kongelig Maar;
Svanhvide sig havde saa liden en Mund,
den var et Kirsebær rød og rund!
de Læger komme med skarpen Tang;
den Kirsebærmund var dem alt for trang.

„Og hvo, som uddrager den hule Tand,
skal vorde Drot i det halve Land!"

Tommeliden sprang ind med Hjælm og Stang,
hun mærked i Munden det knap en Gang;
af Sadlen han kasted den frække Gjæst;
hun mærkede knap det Lansefæst.

Der var stor Fryd over al den Gaard;
Tommeliden ægted den væne Maar;
Prinsessen ham pynted med Sindalsbaand
og bar ham til Kirken paa hviden Haand. —
— Foragte skal man just ej de smaa;
Tit naae de, hvor ej de store kan naae.

---

77. Hjemmet.

Ak Lunden, i hvis grønne Skygge
jeg vandred ved min Moders Haand,
den gjemte hele Livets Lykke
for min til Fryd henrevne Aand.

Der saae jeg Vaarens Sol at klæde
med Guld de fjærne Højes Krans;
som Barn af Fryd jeg kunde græde,
som Yngling knæle ved dens Glans.
Da hvælved Himlens asurblaa
sig dobbelt reen omkring mit Øje,
og som et Billed af det høje
dens milde Stjernepragt jeg saae.

Og for mit Blik den hele Klode,
som denne Plet, var ynderig;
og alle Mennesker var gode;
thi hver jeg tro'de ligne mig.
„Kun Lasten myrder Sjælens Fred,"
saa lød min fromme Moders Lære,
og derfor lastefuld at være
mig syntes en Umulighed.

Ak, mange ynderige Egne
mit Blik paa Jorden siden saae;
men ingensteds, ak ingenvegne,
sin fordums Fryd det hvilte paa!
det var, som Morgensolens Ild,
som Aftensolens Purpurflamme
var ej saa skjøn, var ej den samme,
som den, der favned Barnets Smiil.

Og alle mine Ønsker svæved
kun om det elskte Fødested,
skjønt altid rørt mit Øje hæved
sig mod Naturens Herlighed.
Jeg saae vel hver en Jordens Kyst
omarme ømt sin Skabnings Lykke;
men ak, een Plet dog kun at trykke
ham underkjærlig til sit Bryst!

Ja, skjønt saa langt mit Hjerte slaaer,
langt borte fra min Fædrebolig,
skal jeg dens Billed gjemme trolig
og signe den, hvor end jeg gaaer!

---

78. Efteraarssalme.

Dybt hælder Aaret i sin Gang;
snart ødes Eng og Lund.
Farvel med al din Lyst og Sang,
du korte Sommerstund!

Snart sukker Vinterstormens Røst:
„Alt visner og forgaaer!“
lad visne kun! jeg veed den Trøst,
som ligefuldt bestaaer!

Lad Solen korte af sin Vej
og Natten vore til; —
Guds Vældes Arm forkortes ej,
hans Viisdom far ej vild!

Lad guulne hvert et Blad paa Kvist,
lad falme alle Straa; —
Guds Kjærlighed, jeg veed for vist,
omskiftes ikke saa! —

Jeg veed, hvor Glæden har sit Hjem,
naar øde Mark staaer hvid;
hint Frydekor fra Betlehem
forstummer ingen Tid!

Jeg veed, hvor Haabet grønnes da,
naar al Ting falmer her;
min Frelsers Træ paa Golgata
en evig Krone bær!

Lad synke kun med Løvets Fald
hver Markens Blomst i Rad;
min Tro paa ham bevare skal
sit friske Hjerteblad!

Han lover mig en evig Vaar
trods Vinterstorm og Død;
thi Livet frem af Graven gaaer,
som Kristus gjennembrød.

---

79. Salme.

En naadig Fader er vor Gud;
han sine vil bevare;
hans Kjærlighed til Sendebud
har Himlens Englescare;
thi sjunge vi med Velbehag:

Guds Engle fra vor Barndomsdag
bevogte os mod Fare!

Om hver, som haver Herren kjær,
de lejre sig saa glade,
og hurtig deres Hjælp er nær,
naar Verden vil os skade:
thi sjunge vi med Velbehag:
Guds Engle paa vor Ungdomsdag
ret aldrig os forlade!

Paa Vejen de os føre saa,
at Foden ej vi støde,
men trygge og tilfredse gaae,
skjønt Nød og Sorger møde;
thi sjunge vi med Velbehag:
Guds Engle til den sidste Dag
vor Vandring os forsøde!

Saa kjærlig med usynlig Haand
de Gravens Skræk forjage;
de bringe med sig Trostens Aand,
naar Frygten gjør os svage;
thi sjunge vi med Velbehag:
Guds Engle vil paa Dødens Dag
til Himlen os ledsage!

80. De hellige tre Konger.

Dejlig er den Himmel blaa;
Lyst det er at see derpaa,
hvor de gyldne Stjerner blinke,
hvor de smile, hvor de vinke
os fra Jorden op til sig.

Kommer, smaa, og hører til!
jeg for eder sjunge vil
om saa lys og mild en Stjerne;
jeg det veed, I høre gjerne:
Himlen hører eder til.

Det var midt i Julenat;
hver en Stjerne glimted mat;
men med eet der blev at skue
een saa klar paa Himlens Bue,
som en liden Stjernesol.

Langt herfra, i Osterland,
stod en gammel Stjernemand,
saae fra Taarnet vist paa Himlen,
saae det Lys i Stjernevrimlen,
blev i Sind saa barneglad.

Naar den Stjerne, lys og blid,
lod sig see ved Midnatstid,

var det Sagn fra gamle Dage,
at en Konge uden Mage
skulde fødes paa vor Jord.

Derfor blev i Østerland
nu saa glad den gamle Mand;
thi han vilde dog saa gjerne
see den lyse Kongestjerne,
før han lagdes i sin Grav.

Han gik til sin Konges Slot;
Kongen kjendte ham saa godt,
hørte og med Hjertensglæde,
at det Lys var nu tilstede,
hvorom gamle Spaadom lød.

Han med Søn og Stjernemand
strax uddrog af Østerland
for den Konge at opleve,
for den Konge at tilbede,
som var født i samme Stund.

Klare Stjerne ledte dem
lige til Jerusalem.
Kongens Slot de gik at finde,
der var vel en Konge inde,
men ej den, de ledte om.

Klare Stjerne hasted frem,
ledte dem til Betlehem;
over Hytten, lav og lille,
stod saa pludselig den stille,
straalede saa lyst og mildt.

Glade udi Sjæl og Sind
ginge de i Hytten ind.
Der var ingen Kongetrone,
der kun sad en gammel Kone,
vugged Barnet i sit Skjød.

Østerlands de vise Mænd
fandt dog Stjernen der igjen,
som de skued i det høje;
thi i Barnets milde Øje
funklende og klar den sad.

Den var dem et Tegn saa vist,
at de saae den sande Krist;
derfor nejed de sig glade,
ofrede paa gyldne Fade
Røgelse med søden Lugt.

Vil I smaa ej ogsaa gjerne
see den lyse, milde Stjerne?
for den Konge dybt jer neje,

som Guds Rige har i Eje,
og vil lukke jer derind?

Seer I til den Himmel blaa
med de gyldne Stjerner paa,
der den Stjerne ej I finde;
men den er dog vist derinde:
over Jesu Kongestol!

Thi det Barn, som var paa Jord,
blevet er en Konge stor,
og han sidder nu deroppe,
over alle Stjernetoppe,
ved Gud Faders højre Haand.

Nejer eder kun, I smaa!
han fra Himlen seer derpaa;
sender ham med Hjertensglæde
Lov og Priis til høje Sæde!
det er Regelse for ham.

Stjernen ledte vise Mænd
til nyfødte Konge hen;
I har og en saadan Stjerne,
og naar den I følge gjerne,
komme I til Jesus vist.

Denne Stjerne, lys og mild,
som kan aldrig lede vild,
er hans Guddomsord, det klare,
som han lod os aabenbare,
til at lyse for vor Fod.

---

81. Dodens Smerte.

Naar jeg skuer Aftenrøden,
tænker jeg med stille Fryd paa Døden,
og, naar jeg en herlig Morgen seer,
haaber jeg at vækkes af mit Leer. —
Tabet af mit Liv kan ikke smerte,
men, at slettes ud af godes Hjerte,
denne Død er smertelig!

---

82. Frit Mod.

Udfold dig, Sjæl, hæv frit din Flugt!
spænd dristig ud din Vinge!
se, Himlen smiler jo saa smukt,
hvor kan da Sorg dig tvinge?
Hvi sørger du? — Hvad er din Nød?
Hvad drager dig mod Jorden?
En Himmelborger er du fød!
Naar er du Støvets vorden?

---

83. Haabet.

Det kjæreste Haab udi Menneskens Barm,
før Hjertet har lært at bede,
det er dog en Smaafugl, spæd og arm,
der sidder i Moderens Rede.

Det fromme Haab, som er bygget paa Gud
og flyver paa Bønnens Vinger,
jeg ligner ved Fuglen, der kjækt flagrer ud
og frit sig mod Himmelen svinger.

Det bryder igjennem den mørke Sky
og kaster al Frygt og Klage;
det hviler sig hist i Guds Kjærligheds Ly
og henter hans Løfter tilbage.

---

84. Draaben.

En Draabe sank i Havet,
og undrende den saae
sig pludselig begravet
i Oseanets blaa.

Ak, raabte den, hvor lille
er jeg, o Hav, mod dig!
hvor sølverklare trille
de Bølger over mig!

Hvad er min Glans at regne
imod det Purpurfjær,
som her mig allevegne
omstraaler fjærnt og nær.

Saa ydmyg Tale fører
den fagre Draabelil;
det Himlens Herre hører
og smiler huldt dertil.

En Musling flux han byder
at aabne den sit Skrün;
derind den Draabe flyder
og bli'r en Perle fiin.

---

85. Siskenen.

Medens Linden
gynger sig i Vinden,
liden Siskен sidder paa sin Kvist;
og den lille
sukker, træt og modig: „Aldrig stille!
hvilket Levnet, aldrig Ro og Rist!"

Listig Hogen
lurer, skjult i Bogen,
seer den lille Siskен bag dens Blad;

og fornøjet
sluger Skovens Rover alt med Øjet,
graadig som den er, den lækre Brad.

Ned den svinger
sig paa lette Vinger,
tænker: „Bi, god Karl, jeg nok dig faaer!"
I det samme
bøjer Stormen voldsomt Lindens Stamme,
og Korsaren glip af Byttet gaaer.

Ofte liden
Siffen sagde siden:
„Gjennem Taage, Børn, gaaer Livets Vej;
i det høje
vaager mildt et kjærligt Forsyns Øje;
hvad I ej forstaae, det dømmer ej!"

---

86. Sneklokken.

Naar alle Blomster slumre i kolde Vintergrav,
jeg vaagner af min Dvale og kaster Dækket af;
jeg hører Lærken synge højt udi Himlen blaa
og med sin klare Trille om Vaarens Glæder spaae.
Jeg kan ej længer tøve; jeg veed, min Tid er kort,
jeg nyde maa mit Liv, før det atter iler bort.

Men det er koldt deroppe, og gjennem Jis og Sne
jeg maa mig Vejen bryde, før jeg kan Solen see;
end Marken er saa øde, saa eensom staaer jeg her;
af mine Brødre ingen jeg finder hos mig nær;
da bøjer jeg mit Hoved; i Utid kom jeg frem,
og, før de andre vaagne, jeg vender atter hjem.

---

87. Tillid til Gud.

Frisk op, min Sjæl, vær stærk og fri!
Gud Herren staaer dig naadig bi,
hvor kan du da forsage?
Du skuer det saa klarlig dog,
han holdt dig op i Smertens og
i Sorgens bitre Dage!

Frisk op, min Sjæl, vær stærk og glad!
hvad kan det ængste, om der sad
en Torn blandt Roser mange?
Frisk op, min Sjæl, sjung lystelig,
og sku kun fremad trøstelig
paa Livets dunkle Gange!

Frisk op, min Sjæl, hos dig er Gud!
og skyldfri Glæde er hans Bud;
ifør dig Glædens Smykke!
lad Haabets Kranse grønne sig;

med Spot skal Haabet lønnes ej,
kun fast paa Gud du bygge!

Ja, byg paa ham, hvis Almagt staaer
i Vintrens Is, paa Rosens Vaar,
med lige Klarhed tegnet;
hvis Viisdoms Dyb udgrundes ej,
hvis Naade aldrig slipper dig,
om end du kraftløs blegned!

Ja byg paa ham i Fryd, i Sorg,
og elsk ham som din Trøstens-Borg;
da skal du det bekjende:
at svag er Jordsens Herlighed,
at stærk kun er Guds Kjærlighed;
den al din Nød skal ende!

Frisk op, min Sjæl, vær ung og stærk!
du skuer jo Guds hele Værk,
du føler jo hans Naade!
elsk ham, og elsk hans Skabnings Hær!
hos Tillid dog kun Roglen er
til Jordelivets Gaade! —

---

88. Morgensang.

Den mørke Nat forsvunden er,
Skylærken slaaer i Morgenskjær;

snart Solen højt oprinder
hist over Fjældetinder.
Den straaler fra det hvalte blaa
paa Kongeborg, paa Tiggervraa;
og, hvad laa skjult i Mørkets Gjem,
den klart for Dagen bringer frem.

Priis være dig, o Herre, bragt,
som holdt i Nattens Øde Vagt
med dine Engleskarer
mod Nød, mod Ild, mod Farer!
Ak, mangt et Øje er vel lukt,
som saae i Aftes Lyset slukt;
thi fryd dig du, hvis Øjne maa
see op end i Guds Himmel blaa!

---

89. Den norske Hyrdedrengs Sang.

Hør mig, Skov og Mark og Fjæld!
mig, som her sidder eenlig og synger paa Tuen;
endnu er det ikke Kvæld,
endnu varm skinner Solen, som Luen,
endnu, Lam, I trippe maa,
endnu lidt maa I, Kidlinger, danse og springe;
ind i mørke, muret Vraa
var det Synd eder tidlig at tvinge.

Tvingsel gjør jo uglad og tung;
jeg, som selv endnu kun er ung,
Frihed mig for alt er kjær;
danser, Børn, mens jeg synger nu her!

Du, som hist af mørken Ur
kiger frem, skuer ned fra de højeste Bjerge!
lig der længe nok paa Luur,
vaagen her seer du den, som skal værge;
list dig, kom kun, om du tør!
jeg skal skrige, saa Folket skal høre mig hjemme;
Riflen hænger over Dør,
den og Trommen dig, Bamse, skal skræmme!
Jaget over Bjerg, over Dal,
modig Tungen hænge du skal;
ingen Bojgd dig give Ly; —
henad Hekkenfeld til skal du flye!

Du, som under Skyen vidt
flyver om for at finde til Ungerne Føde!
for din sorte Klo saa tit
maatte Lammene skyldløse bløde;
hid du stirrer kun omsonst,
her kun Harm du maa høre, hvor Bjælderne klinge;
her forgjæves er din Kunst,
sæt kun andensteds hen med din Vinge!

Rævens Unger, hold dig til dem!
den har mange — fire til fem —
lad dem døe, det lumske Pak!
og med dem til din Fjældrede gak!

Saa skal jeg og mine Faar
kunne vandre omkring her i Dalene trygge;
naar i Middag Solen staaer,
under Buskene finde vi Skygge.
Græsset voxer som en Skov
der i Skyggen, hvor Draaben af Løvet det feder;
Markens Skaber være Lov!
overalt han sin Godhed udbreder.
Brænder Tørsten, Elven er der,
hissel voxe saftige Bær;
Myren staaer af Multer rød,
Tuen sortner, med Blaabær bestrø't.

---

90. Barnets Hjem.

Hist ved Højen, hvor de ranke,
lyse Linde staae, —
hvor blandt Roserne de blanke
Solverbølger gaae, —
saae jeg Livets Morgenstund,
hørte først i dunkle Lund
Nattergalen slaae.

Munter sprang jeg om i Engen,
som Naturen fri;
da nedsvæved du til Drengen,
huldе Fantasi!
og en broget Verden gik
frem for mit forbavste Blik
ved dit Trylleri.

Til min Barndoms kjære Bølger
tit jeg vandrer hen;
drømmer Barnets Drøm og følger
Barnets Spor igjen.
Derfor har jeg dig saa kjær,
blanke Bæk ved Højen der,
som en gammel Ven!

---

91. Venskab.

O du, som medsmilende leer,
er jeg glad, — og medlidende græder,
naar ingen Fryd mig tindrer meer,
naar Død kun i Livet jeg seer: —
o Venskab! din Skat er mig meer
end alle Jorderigs glimrende Glæder;
med dig i min Lykke jeg leer,
og med dig i min Kummer jeg græder!

---

92. Da Lærken sang.

Der flød i dette Øjeblik
en Tonestrøm i Luft og Øre,
saa alt, hvad Sjælen kunde røre,
jeg her i denne Solo fik.
Ja rundt omkring blev tyst og tavst,
da denne Virtuos istemmed; —
Fornuften hørte selv forbavst
slig Sittarklang fra en spædlemmet;

Hvor den med en saa let Umag
sin Tunge drejed, trykked, hæved,
og med det smalle Luftrør bæved,
saa Øret dirred Slag i Slag.
Dens kunstig blandet Melodi
nu Tonen løfted op, nu synked,
og i en yndig Symfoni
nu fløjtede, nu lo, nu klynked. —

Al Kunst og Færdighed forsvandt,
saasnart jeg hørte denne lille;
ja, hvilken Mester turde spille
mod denne fødte Musikant?
„O lille, søde Fløjtenist!
hvo gav dig disse Egenskaber?"
saa raabte jeg mod Bjerget hist,
og Ekko svarede: — en Skaber!

93. Hvorfor jeg synger.

Jeg synger saa gjerne; thi Sangen gjør fro,
gjør Stodderens Hytte til Munterheds Bo;
Smaafuglene synge i Skov og i Dal
og alle Guds Engle i Himmelens Sal;
naar Læben istemmer
sin Lovsang, forglemmer
det lidende Hjerte sin Kval.

---

94. Tiggerpigens Sang.

Min Moder ligger hjemme paa det kolde, nøgne Straa,
min Søster sidder her, hun kan end ikke gaae,
og det er længe siden, de bar min Fader bort;
ak Gud! da blev vor Skjæbne saa tung og saa sort!
han tjente dog imellem det daglige Brød;
men, siden har vi lidt baade Hunger og Nød.

Hvor det er tungt at være saa fattig og forladt
og ingen Glæder kjende hverken Dag eller Nat!
Man siger, at en fattig er som Himlens vilde Fugl;
men det er ikke sandt; thi saa havde han et Skjul,
saa frøs han ej paa Stenen, saa laa han ej paa Straa,
saa svang han sig fra Jorden op mod det himmelblaa.

---

95. Somandssang.

En Somand med et modigt Bryst
kan aldrig fattes Penge;
Tab skjærper kun hans Vindelyst,
og Armod er ham som en Dyst,
der ej kan vare længe.

Naar Søen plyndrer fra sin Ven
og sætter ham paa Prøve,
da leer han kun og tvinger den
at bringe ti Fold det igjen,
som den har turdet røve.

Han sadler dristig Havet op,
saa snart hans Hjerte lyster,
og rider højt paa Bølgens Top
i Trav og susende Gallop
til guldbestrø'de Kyster.

Strax er han der saa rig, han vil,
og lystig som den rige,
og sætter Boven-Bramsejl til,
og flyver glad, med Sang og Spil,
tilbage til sin Pige.

96. Haven i Majmaaned.

Det var en nyfødt Majdag; jeg var en munter Dreng,
som hidtil mere sværmed for Ager og for Eng,
Blomster og Fuglereder, end for den kjedelige Bog,
hvoraf de andre sagde, jeg saa stor en Nytte drog.

Som sagt, det var en Majdag; — med frihedstørstigt Sind
ilte jeg ud at kjøles i Strandens friske Vind.
Jeg samled Muslingskaller; dog snart en Lærkes Sang
mig minded om at vende mod Marken min Gang.

Jeg boltred mig i Græsset, og saae mod Himlen op,
som skued majestætisk paa Jordens grønne Krop;
snart glemte jeg og savned ej den folkerige By;
glad og fri misundte jeg kun Fuglen i Sky.

Men, længer op ad Dagen blev af Solkys, min Kind
for varm, og i en fremmed, en dejlig Have ind
jeg sneg mig; did jeg droges som af en usynlig Magt,
hvor Kunsten stolt beherskede Naturens vilde Pragt.

Jeg blændedes af Farver, jeg drak saa sød en Duft;
Gyldenlak blanded Aande med den reneste Luft.
Der stod et Bed Levkojer i den fri Natur,
og et Færskentræ dækked med hvide Lin en Muur.

Hvidtornen stod i Blomster og bugned under Sne;
de smukke, mørke Blade jeg kunde ikke — see,

de leged Skjul bag Blomsterne, dog kun for en Tid;
det hvide mod det grønne holder ej Stand i Strid.

En Susen mig kaldte til en Gruppe Pæretræ'r,
hvor nektargrisk sig lejred af Bier en Hær;
de vugged sig paa Blade, de brummed lystig væk,
sugende Saft af Blomsterne i dybe, korte Træk;

Og flytted saa med røde Ben hen til et Æbletræ,
som bod dem en Læskedrik i større Blades Læ; —
snart gjemte hvert Bæger paa sin Bund en flittig Bi:
som Bjergmænd i Gruben de fared om deri, —

Og summed glad, mens Strømmen i den sitrende Luft
udspredte Lyden, blandet med Æbleblomstens Duft. —
Og hvor Træet det prunked, stolt af sin Blomsterhær,
hvor hvidt saa mildt skatteret var med et rødligt Skjær!

Ret som naar Aftensolen i Vinterens Tid
kysser med røde Læber den Sne, som ligger hvid
paa Marker og paa Vænge, paa Huus og Havens Træ'r,
mens Frosten lægger Vej over Sumper og Kjær.

Ja, selv naar Æblevrimlen med Rosenkinder leer,
mig tykkes ej, at Træet saa smukt omkring sig seer,
som naar i Vaar det vikler sin Farveskjønhed ud,
og rødmer i Naturens Kapel, en smykket Brud!

I Høst det staaer som Moder med Barnet paa sin Arm,
i Maj det er en Ungmø med svulmende Barm;
hist Æblenoret lokker vor Mund til Moderens Bryst;
Foraarets Blomstren skjænker en aandigere Lyst.

I Maj er alt saa herligt, saa ungt og saa smukt;
jeg synes, hele Livet har saa himmelsk-frisk en Lugt. —
Du kjære, søde Have, hvorfor blev du dog ej,
som du var? — o hvorfor maa det ej altid være Maj?

---

97. Landsbykirkegaarden.

Højt lyder Bedeklokkens Slag
i Aftenskumringen,
og Bonden fra en møjsom Dag
til Hvile vandrer hen;
den muntre Fugl har Øjet lukt,
hver Skabning tier nu; —
kun Aftenbakkens lette Flugt
omsirkler mig endnu.

Til Tanker du indbyder mig,
du stille Sovested!
her, hvor den trætte Landmand sig
til Hvile lægger ned;
her Dagens Værk han fuldendt seer,
og ham er Søvnen sød;

ej vaagner han til Møje meer
og ej til Jordens Nød.

Ej kunstigt Marmorbilled her
begræder vel hans Savn;
det sorte Kistetræ kun bær
hans uberømte Navn;
vantrevne Hyld sig bøjer ned
om skumle Kirkegaard,
og blomstrende kun Tislen ved
de sjunkne Grave staaer.

Dog hviler her vel mangen Mand,
som mere ædel var,
meer stræng i Dyd og Pligt, end han,
der Ordensbaandet bar;
maaskee en bedre Taare ned
paa simple Grav har flydt,
end i sit Marmorlejested
den mægtige har nydt.

Og mangen Mø der slumrer her,
som Egnens Smykke var,
som ej af Guld og Prydelser
sin Ynde betlet har;
hvis Smiil forkyndte Himlens Fred
og blid ukunstlet Dyd; —

end græder hendes Brudgom ved
den Grav, som tog hans Fryd.

O, naar og mine Been en Gang
nedsænkes her i Muld,
og naar ved Sang og Klokkeklang
man øser Graven fuld;
da græder og en kjærlig Ven
her ved mit Hvilested,
og ofte mindes jeg igjen
med stum Vemodighed.

Og ofte Landsbypigerne,
ved Aftenrøden, her
skal glade samles, snakkende
om gamle Hændelser;
da tale de om Kjærlighed,
dens bitre, søde Fryd,
og hver fortæller, hvad hun veed
om elskte Brudgoms Dyd.

Da sige de: „O, nær herved
en Digter jordet blev,
der gjorde ingen Mand Fortræd
og mange Viser skrev."
Da hædre de endnu min Grav
med skyldfri Glædes Klang,

og Egnen giver Gjenlyd af
min Ungdoms bedste Sang.

Naar Maanen da gaaer rødmende
bag Kirketaarnet frem,
og naar de muntre, syngende,
fra Graven vandre hjem, —
da sige de: „Gud glæde dig
i høje Himmelbo!
sov, gode Digter, sødelig
til Dommedag i Ro!“

---

98. Hjemmets Have.

Have! du, som vidt dig breder
rundt omkring den gamle Gaard,
venligen du mig hjemleder
i de skjønne Barneaar.
Dette Vildnis, disse Gange
bleve tidlig mig for trange. —

Da jeg var en lille Dreng,
— mens end maatte for mit Øje
dine Gjærder tykkes høje, —
laa jeg i den grønne Eng,
saae til Himlen, grundede paa,
hvordan Gud dog kunde gaae

oppe paa de tynde Skyer. —
Det var mig en Lyst at see,
hvor de Skyer kunde drive,
og saa underlig sig tee,
ret som om de var ilive. —
Naar jeg stundum ene laa,
meget jeg afbildet saae
paa den Himmel rød og blaa,
som end dunkelt jeg kan mindes. —

Siden, da jeg voxte lidt,
laa jeg ogsaa her saa tit,
men jeg laa med Bog i Hænde;
Krønniken mig var saa kjær,
lystig var i den min Færd
hen til Tids og Verdens Ende.

Kjære Have, nu igjen
seer du mig som Ungersvend;
fra din stolte Bøgegang
vil jeg stirre hen paa Skoven,
paa det grønne Bjerg med Lyst;
vil jeg stirre ud paa Voven,
som beskyller Sællands Kyst;
vil jeg over blanke Sø
stirre paa den fjærne Ø. —
Her det grønne, der det blaa,

er jo sundt at stirre paa. —
Den har saamangt et Minde,
som til den kan Øjet binde,
som det stille, glade Sind
til en ivrig Bøn kan røre
og fra Jord til Himlen føre.

---

99. Edderkoppens Sang for den ulykkelige.

Betragt mit svage Spind,
hvor Traadene sig flette!
Den allermindste Vind
kan alt i Hast udslette!
Et ringe Billed kun
paa Almagts Vælde stor; —
hør i den bitre Stund
mit stille Trøstensord.

Giv paa min Gjerning Agt!
saa sidder hist den høje,
i Midten af sin Magt,
med et opmærksomt Øje;
han drager, som han vil,
snart Traaden ud, snart ind;
han lægger Mærke til
det allermindste Spind.

---

100. Lovsang.

Lover Herren! Han er nær,
naar vi sjunge, naar vi bede;
samles i hans Navn vi her,
er han midt blandt os tilstede.
Priis ham, gamle, priis ham, unge,
priis hans Navn, hver Barnetunge!

Herre, vær os evig nær!
vær os nær, naar Sol oprinder,
og naar Sol og Stjerneskjær
i den dybe Nat forsvinder;
lad din Aand ej fra os vige,
til vi see dig i dit Rige!

---

101. Bøn.

„Giv nøje Agt, at Lampen ikke slukkes,
at Syndens Skyer ej om Sjælen lukkes;
men, falder du, staa straxen op igjen
og fly til Gud; han er din bedste Ven!"

Giv nøje Agt! — ja lær mig det, o Herre!
at jeg er svag, jeg fandt saa tit desværre;
tit glemte jeg din Kjærlighed, det Bud,
du gav som Fader os, du milde Gud!

Tit snubled jeg; — det saae jeg, og mit Hjerte
blev fyldt med bitter Sorg og bitter Smerte;
og dog, o Gud, du veed det kun, ej jeg,
hvor dybt jeg faldt; kun du kan rejse mig.

lad stedse Kjærlighed mit Hjerte kjende,
lad bort fra dig sig ingen Stund det vende;
opfyld det med din Varme, med din Tro,
lad hellig Andagt i mit Indre boe!

Rundt om mig hører jeg Saltere sjunge,
din Lov istemmer lydt al Verdens Tunge;
o jeg vil ogsaa sjunge, Gud, din Priis!
giv mig en barnlig Sang, smælt Barmens Jis!

Da, naar paa Toners Vinger Hjertet stiger,
da, naar fra Sjælen Støvets Svaghed viger,
da lærer jeg vel og at elske dig,
og Hjertets vilde Storm skal mildne sig.

Da skal ad Livets Vej jeg vandre rolig
og ængstes ej for Gravens tavse Bolig! —
O giv mit Hjerte Andagt, giv det Tro,
at jeg kan vandre let mod Himlens Bo!

---

102. Kjærlighed til Fædrelandet.

Kjær est du, Fødeland, sødt er dit Navn!
til dig staaer altid dine Børns Forlængsel;

med lønlig Magt du drager til din Favn;
hvert andet Land mod dig er som et Fængsel.
Kun der er Vaaren i sin fulde Pragt;
kun der i al sin Ynde Somren smiler;
og skjøn er selve Vintrens blege Dragt,
naar den paa vore Barndomsegne hviler.
Ja, skjønt er Fjældet med sin Top af Is;
skjøn er den Egn, som Ungdomsbækken væder;
den gule Ørken er et Paradis,
naar den har skuet Barnets første Glæder.

Min Fødestavn er Lyngens brune Land;
min Barndomssol har smilt paa mørken Hede;
min spæde Fod har traadt den gule Sand;
blandt sorte Høje boer min Ungdomsglæde.
Skjøn er for mig den yndeløse Vang;
min brune Hede er en Edens Have; —
der hvile ogsaa mine Been en Gang
blandt mine Fædres lyngbegrø'de Grave!

---

103. Sælland.

Imellem Kattegat og Østersalt,
imellem Bæltet hist og Øresundet,
blev Sælland med jomfruelig Gestalt
i Havet fast men let og luftig bundet.

Der er saa smukt og fagert paa dets Kyst,
og Duften frisk fra gyldne Neg og Stakker;
og Skoven, sommergrøn til dybt i Høst,
er blødt grupperet mellem Eng og Bakker.

Fra Marken stiger Morgenlærken op
med Salmer, der igjennem Luften svømme;
men Nattergalen hist fra Bøgens Top
besynger ømme Savn og gyldne Drømme.

Om Dagen kaster Solen af sin Glans
en Strøm af Guld paa Sundet over Søen;
men Nattens Dug i lette Taagers Dans
strøer sine klare Perler over Den.

— Saaledes ligger, yndig, fri og let,
betrygget ved et Hav, der mægtig bruser,
mit Øland, en af Gud velsignet Plet,
et Fristed for de naaderige Muser.

---

104. Velkomst til Dankongen.

Held den Konge, hvem Folket ledsager
stille, vemodig af By!
ham med Jubel det atter modtager,
Sangen sig løfter i Sky. —
Saa og med Sol daler Fuglenes Røst,
hæver sig klar, naar det rødmer i Øst.

Held dig, Konning i Dannemarks Vange!
Det er din Arvegangsret:
fulgt med Taarer og hilset med Sange,
færdes vor Konningeæt;
Folket i Skoven har Fuglenes Viis,
Taaren og Sangen er Straalernes Priis.

Tron da, Konge, paa Fædreneborgen
længe til Dannemarks Held!
sid lykfalig, med Bod for al Sorgen,
vaagen for Dannemarks Vel!
silde, med Taarer, vi føle dit Savn!
sildigste Slægter velsigne dit Navn!

---

105. Solnedgang.

Det spredes meer og meer, det dunkle graa,
mildt Aftensolen seer paa grønne Strande;
Havfladen samler op det smukke blaa,
som svømmed Himlen paa de stille Vande.

Der er saa roligt over Land og Hav;
men Græsset groer i Lon, og Blomster vorde;
han, som gav Blomsten Vext, ej Røst den gav,
for at fortælle Verden, hvad han gjorde.

Hvor dejlig skinner Vesten over Muld!
det er, som Himlen hist i Aftenstille

opsamled i sit Skjød alt Jordens Guld,
at ej det skulde Brødres Hjerter skille.

Fred mellem Mennesker; — Guds Fred paa Jord!
hans Dug paa hver uskyldig Blomst hernede!
du gyldne Sol, som daler mild og stor,
o dal ej over nogen Broders Vrede!

---

106. Livets Sejlads.

Hvad vindes paa Verdens vidtloftige Hav?
o tusinde Farer i skummende Trav!
Man veed kun to Havne,
bekjendte af Navne, —
den ene vor Vugge, den anden vor Grav.

Fra Vuggen til Graven maa krydses omkring
blandt Haabets og Frygtens de stridige Ting.
Snart vippe vi oppe
paa Bølgernes Toppe,
snart nærmes vi Grunden i flyvende Spring.

Her fristes Ustadigheds Ebbe og Flod,
een Vagt er saa ond, som en anden er god;
hver Time i Glasset,
hver Streg paa Kompasset
forandrer, forhøjer, fornedrer vort Mod.

Saa hidser en Medbor det ængstede Sind,
ja puster i Hjertet Dumdristighed ind;
vil Farten kun føje
vor Attraa, vort Øje,
strax blæses vi op af en ønskelig Vind.

Saa slipper Frygtagtighed Roret i Hast,
naar Forstavnen dukker for Bølgernes Kast;
naar Vindene suse,
og Vandene bruse,
da skrækkes vi strax for en knagende Mast.

Dit Forsyn, o Fader, det fører os hjem;
det styrer saa sikkert, hvor Søen er slem.
Vor Gisning kan fejle;
hvor vi end vil sejle,
selv stavne vi mere tilbage end frem.

---

107. Det vigtigste.

Guld har sin Glans, og Magt sit Værd,
og Rang vanærer ingen;
det er ret smukt at være lærd,
mn det er ikke Tingen.
Nej, — skjælve ej for Daarens Dom,
og tage Dagen, som den kom,
er meer end Guld og Ære værd,
og det dig røver ingen!

---

108. Frygten for Døden.

Frygter du, Sjæl? — O nej! du slukker Lyset og lægger
rolig dig slumrende hen, ventende Morgenens Gry. —
Hvorfor frygter du da? — for Dødens Nat og dens Rædsler? —
Svage! tæt bag din Grav staaer jo den smilende Dag!

---

109. En brav Mands Eftermæle.

Høj var hans Sjæl og rolig og fornøjet,
i Fare kjæk, i Modgang mild,
i Medgang stærk, i Skygge og i Flamme,
i Venners og i Dødens Arm den samme; —
saa stod hans Dyd, som Klippen staaer, ubøjet
i Storm og smælter ej ved Solens Ild.

Og ædel var han, — om ved fremmed Smerte,
betænkt paa ubekjentes Vel,
til Trøst, til Raad, til Redning altid færdig,
og aldrig haard af Dyd mod en ynkværdig,
selv svages Fejl fandt Medynk i hans Hjerte;
men Dyd var ene mægtig i hans Sjæl.

---

110. Vaaren.

Jordens kolde Skjød
aabner sig for Solens milde Glød;
Sefyr aander Dødens Aske hen,
Livets Ildgnist blusser op igjen;
Jorden er ej længer tom og øde,
atter er den oprejst fra de døde.

Vintrens kolde Haand
længe fængsled den med stærke Baand;
paa den nøgne Green saa sorrigfuld
Fuglen klynked over sorten Muld;
men, nu rejste sig de kolde Lemmer
under tusind høje Jubelstemmer.

Fra det lyse blaa
Solen blidt til den gjenvakte saae;
Balsom drypped fra den varme Sky,
Livets Pulse bankede paa ny,
Kjærlighedens milde Aande sused,
Livets Strøm i fulde Aarer brused! —

Som det visne Løv,
saa skal og vort jordbedækte Støv
rejse sig i evig Foraarsglans
med en ny og reen og himmelsk Sans,

og, gjenvakt ved Livets Morgenrøde,
herlig og forklaret Aanden møde.

Ja, fra Livets Gud
Lyset, Livet, Kraften vælder ud,
utømt strømmende fra Sol til Sol,
utømt strømmende fra Pol til Pol; —
mellem Aarets Skifter ruller Jorden,
evig er den evigvises Orden!

---

111. Jesu Fødsel.

Et Barn er født i Betlehem,
Betlehem;
thi glæde sig Jerusalem;
Halleluja, Halleluja!

En fattig Jomfru sad i Løn,
sad i Løn,
og fødte Himlens Kongesøn;
Halleluja, Halleluja!

Han lagdes i et Krybberum,
Guds Engle sang med Fryd derom.

Og Østens vise offred der
Guld, Rogelse og Myrra skjær.

Forsvunden er nu al vor Nød;
os er i Dag en Frelser fød!

Guds kjære Børn vi blev paa ny,
skal holde Juul i Himmelby!

Paa Stjernetæpper lyseblaa
skal glade vi til Himlen gaae!

Guds Engle der os lære brat
at synge, som de sang i Nat!

Da vorde Engle vi som de!
Guds Faders Ansigt skal vi see!

Lovsynge ham til evig Tid,
evig Tid,
for Frelser bold og Broder blid!
Halleluja, Halleluja!

---

112. Bøn om Julen.

Ære være Gud i det højeste,
Fred paa Jorden og
i Menneskene en Velbehagelighed!
Saaledes løde jo, Verdens Fader,
en Gang Lovsangens Toner
fra de himmelske Hærskarers Mangfoldighed,
som vakte de forfærdede Hyrder

paa Betlehems Marker,
da din uendelige Naade
havde ladet Sønnen,
den evige Saligheds Kilde, fødes!
Saaledes lyder den endnu
fra Støvets Læber, og saaledes
skulle Takkens og Prisens Toner
opløftes til dig,
saalænge dit vise Raad
lader Skabningen leve! —
Ære være Gud i det højeste, og
Fred paa Jorden! —
Dette være Løsnet i Aandens Kampe,
dette være Maalet for al vor Stræben
og Virken i Livet! —
Dit hellige Ords Kraft og
Troen paa den himmelsendte Frelse ved Din Søn
holde os oprejste i Kampene;
Lyst til at ligne ham
lede os til Maalet, det højeste, det bedste!
Se, Fader, hver Gang den hellige Juul
vender tilbage,
falde vi ned, som hine Hyrder, og tilbede,
og frydes saa inderlig ved Barnet i Krybben,
som borttog al Verdens Synd. —
Hver Dag har du hørt vore Lovsange,

vore Sjæles Fryderaab;
som en kjærlig Fader, der ikke foragter
sine Børns barnlige Glæde,
har du hørt dem! —
Det vide vi, og det giver os Mod og Fortrøstning
til atter at nærme os dig i Bønnen:

„O giv os Kraft at vandre for dit Øje,
i Fred med alt, saa ydmygt, som din Søn
ved sit Exempel lærte os, det høje! —
O, det ledsage os i Kamp og Bøn!
Lær os, til Synden ej vort Sind at bøje,
paa Naaden fromt at tro, ej stolt paa Løn, —
og, naar dit Huus, din Dag os kalder sammen,
af Hjertet prise dig, vor Fader, Amen!"

---

113. Tillid til Gud.

Almagts store Værk kan aldrig standse;
om ej du dets stille Gang kan sanse,
gaaer det derfor lige stadig frem.
Kan din Aand ej roligt Herberg finde,
kan fuldkommen Klarhed den ej vinde, —
tænk, o Vandrer, her er ej dens Hjem.

Dig blev ikke givet her at vide,
naar det for Alfader er paatide;
Fremtids Slør bortdrager ikke du.

Meget skjult i Viisdoms Raad maa være,
som du ikke mægter her at bære;
sorg ej for herefter! — glæd dig nu!

Tænk og ej, du ene trygt besejler
Tankens Hav! — og dom ej den, som fejler!
har ej Hyrden mangen anden Sti?
kan ej han, som over Himle troner,
samle disse mange Mislydstoner
i livsalig, hellig Harmoni?

Priis i Ydmyghed den Lysets Fader,
som dit svage Øje her oplader
for et Gjenskin af sin Herlighed!
Først naar alle Dages Aften kommer,
skal du i en ubegrændset Sommer
see den Sol, som aldrig meer gaaer ned!

---

114. Om Natten.

Naar al Ting gaaer til Hvile,
hvad Livet kaldte frem,
naar alle Taager ile
til deres dunkle Hjem,
naar Dagens Lys sig fjærne,
mens, af hver Sky forladt,
den evig faste Stjerne
staaer paa den stille Nat;

Da synker hen i Dvale
hver Drøm, vi stige saae;
den store Sandheds Tale
vi kan igjen forstaae;
vi kan igjen fornæmme
den Kraft, vi bæres af,
den underfulde Stemme,
hvis Røst os Tanker gav.

Og dybt i Sjælens Indre
sig aabner da et Blik,
som ingen Skranker hindre,
som ingen Grændser sik;
med det vort Hjem vi skue,
et større Fædreland,
end denne lille Tue,
som ej os holde kan.

Det sørgeligste klinger
harmonisk da og smukt,
det tungeste faaer Vinger
til mægtig Himmelflugt,
det ringeste forsvarer
sin Plads i Livets Krans
det mørkeste sig klarer
i disse Straalers Glans.

Og i vor Aand sig sænker
den store Faderaand,
som løser alle Lænker
og bryder alle Baand;
og naar de sidste falde,
da føle vi med eet,
at Gud er alt i alle,
og alle kun er eet!

---

115. David og Goliat.

Goliat drog fra Gat,
for paa Savl at lægge Skat;
stamped mod Fjæld og Flod
med sin alenlange Fod.

To Mand høj, fire drøj,
op paa Sokotop han fløj.
Skjoldet var, som han bar,
synes mig, Kamel for svar.

Han tog paa: „O I smaa
bedre bag jer Stude laa,
end gaae her i Gevær
de Filisters Helt saa nær!

Har I Lyst, Mod i Bryst,
til at vove Kjæmpedyst?

Hid en Mand! at vi kan
trækkes om hverandres Land!

To Gange tre Uger, se,
har I drukket nu min Spe!
Savl og hver i hans Hær
ryster jo, som Løv paa Træ'r!

Seer du vel, Israel,
du er de Filisters Træl!" —

David kom, saae sig om:
„Hvad vil denne store Vom?
Tør du, Drot, bruge Spot
mod den Herre Sebaot?

Trods din Bram, Jætte gram,
jeg dig snart vil gjøre tam! —
— Ravnetrop, æd du op
denne Gudsbespotters Krop!"

Kjæmpen vred om sig bed,
Fraaden flød i Skjæget ned:
„Er jeg en Gnavebeen,
mens du bruger Stok og Steen!"

David bad: „Herre, lad
det nu lykkes!" — dermed glad
gjør et hvast Slyngekast; —
Stenen sad i Panden fast!

Kjæmpen faldt; — Slaget gjaldt,
som om tusinde var kvalt!
Jorderig glæded sig
ved Guds Folkes Frydeskrig:

„Seer du vel, stolte Hell,
med os er Immanuel!"

---

116. Laternen og Fyret.

Mørk er Natten; Blæsten tuder
gjennem Takkel og Tov;
Havet bøler, Bølgen spruder
Fraade henover den gyngende Bov.

Gamle Skipper stander rolig,
nynner trøstig en Sang;
over Hvalens skumle Bolig
veed han at finde sin vanlige Gang.

Sandet rinder ned i Glasset;
nu skal Sønnen paa Vagt: —
„Se til Fyret og Kompasset,
saa du for Riffet dig tager i Agt!"

Unge Styrmand griber gjerne
Roret, modig i Sind: —
„Har vi ikke selv Laterne?
trænge vi da til det fremmede Skin?

Se til Fyret, hvo som lyster!
har vi ej Lys ombord?
Fyr, Kompas — er for en Kryster;
kun paa sig selv den dristige troer."

Gallionen Lampen bærer;
ene han efter den seer.
Blusset udi Øjet skjærer,
lyser vel lidet, men blænder end meer.

Fyret er en Ledestjerne
over det vilde Hav;
medens skuffende Laterne
lyser kun til den bundløse Grav.

Stormen hviner, Stormen stiger,
Soen højere gaaer:
Styrmand af sin Kurs udviger,
ind mod Riffet uvidende staaer.

Lampen slukkes; det bli'r Mørke:
„Frels dig nu selv, om du kan!"
men nu svinder Mod og Styrke;
Brændingen tordner paa mordiske Strand.

Styrmand efter Fyret stirrer,
kan ej opdage det meer;
Sjælen raadvild sig forvirrer,
ikkun sin Død udi Afgrunden seer.

Gamle Skipper op paa Dække
iler med faste Trin;
ingen Fare ham kan skrække;
han kan øjne det ledende Skin.

Roret knager; Skibet vender
atter lydig sin Stavn,
gjennem Storm og Brænding render
sikkert og snart i den frelsende Havn.

---

117. Julefesten.

Velkommen igjen, Guds Engle smaa,
fra høje Himmelsale,
med dejlige Solskins-Klæder paa,
i Jordens Skyggedale!
trods klingrende Frost godt Aar I spaae
for Fugl og Sæd i Dvale.

Vel mødt, under Sky, paa Kirkesti,
paa Sne, ved Midnatstide!
udbære vor Juul ej nænner I,
derpaa tør vi vel lide!
o ganger dog ej vor Dør forbi,
os volder ej den Kvide!

Vor Hytte er lav, og saa vor Dør,
kun Armod er derinde;

men, gjæstet I har en Hytte før,
det drages vi til Minde;
er Kruset af Leer og Kagen tør,
deri sig Engle finde!

Med venlige Øjne, himmelblaa,
i Vugger og i Senge,
vi Puslinger har i hver en Vraa,
som Blomster groer i Enge;
o synger for dem, som Lærker slaae,
som hørt de har ej længe!

Saa drømme de sødt om Betlehem,
og, er det end forblummet,
de drømme dog sandt om Barnets Hjem,
som laa i Krybberummet;
de drømme, de lege Juul med dem,
hvis Sang de har fornummet!

Da vaagne de mildt i Morgengry
og tælle meer ej Timer;
da høre vi Salmen, som paa ny
sig ret med Hjertet rimer;
da klinger det sødt i højen Sky,
naar Juleklokken kimer!

Da vandre Guds Engle op og ned
paa Salmens Tonestige,

da byder vor Herre selv Guds Fred
til dem, den efterhige;
da aabner sig Himlens Borgeled,
da kommer ret Guds Rige!

O maatte vi kun den Glæde see,
for vore Øjne lukkes,
da skal som en Barnemoders Ve
vor Smerte sødt bortvugges!
vor Fader i Himlen, lad det skee!
lad Juleforgen slukkes!

---

118. Vaaren.

Atter brister Jordens kolde Bælte,
af dens Moderskjød nu atter vælte
Blomster frem i Millionervis;
atter i de løvbedækte, svale,
høje, lyse, æterfyldte Sale
klinger Fuglens Sang til Vaarens Pris.

Bækken frem med løste Bølger danser,
Solens Billed, som en Sky bekranser,
svømmer stoltelig paa Bølgens Bryst;
let, som Tanken, Luften svæver over
Havet, der med skumbedækte Vover
bryder susende mod Landets Kyst.

Ogsaa Menneſket er løſt fra Smerte;
op fra Spiren dybeſt i hans Hjerte
Fredens dufterige Lilje groer.
Som en Puppe briſter Sjælens Kummer,
ſom en Sommerfugl af Dødens Slummer
vaagner Glæden med de søde Ord:

„Se, med Morgenrødens Krans om Panden
er den unge Genius opſtanden,
ſlaaer ſin Vinge, jublende og glad;
opad, opad vil den lette ſtige,
hente Menneſket fra Lyſets Rige
Kjærlighedens røde Roſenblad.“

---

119. Vaarſalme.

Hvor dejlig er den unge Vaar!
i Brudeklæder Højen ſtaaer,
og Markerne ſig pryde!
hvor er Guds Jord dog lys og ſmuk!
jeg treen herud med Sorg og Suk,
og dog maa jeg mig fryde!

Den Blomſterhær — (Hvo tæller dem?)
ſom Herrens Vidne træder frem;
o, hvis den kunde tale,
da brød den ud i Lov og Priis

om ham, der lod paa tusind Viis
de mange Blade male!

Den bær jo dog, skjønt den er stum,
Guds Naades Evangelium,
naar du beseer den nøje.
Hvor fromt, naar Dagen rinder ud,
den stirrer morgenfro mod Gud
med Duggen i sit Øje!

Hvor lystelig det stolte Træ
sin nye Foraarsdragt la'r see!
o, hvis det kunde sjunge,
hvert Løv, der groer i Lund og Skov,
istemte lydt sin Skabers Lov
med liflig Salmetunge.

Mod Himlen hæver det sin Top;
til ham det løfter Kronen op,
som gav det den at bære;
med stumme Kvist, du seer det nok,
det vinker hid en Fugleflok
at kvidre til hans Ære.

Med Salmekor af Trilleslag,
med Støtter og med hvælvet Tag,
staaer Skoven som en Kirke;
o Skaber, i dens Helligdom

hver bruſten Knop fortæller om,
hvad du formaaer at virke!

Fra Green til Green gaaer Vaarens Vind
og ſvaler mildt min hede Kind,
Ret ſom med Englevinger!
Jeg vil ej græde ved mit Savn,
mens al Naturen Herrens Navn
ſin Priis med Jubel bringer!

Vel mangt et Haab, ſom Verden gav,
blandt Verdens Sorger fandt ſin Grav,
lod mig beholde Taaren;
men troſtig vil jeg lide paa,
min døde Glæde kan opſtaae,
ſom Blomſterne i Vaaren!

Og dvæler den fra Stund til Stund, —
hvor længe ſtod ej nøgne Lund
foruden Løv og Tone!
Paa Gud jeg bie vil, ſom den, —
min Lykke grønnes vel igjen
og ſkyder atter Krone!

Han dækker Bord og reder Seng
for mindſte Kryb i Skov og Eng,
endſkjønt de ikke bede;
mit Hjerteſuk har Roſt og Ord;

hvad godt mig er paa denne Jord,
han vil mig vel tilstæde!

---

120. Begejstring for Fædrelandet.

Her er mit Hjem, mit kjære Fædreland!
af denne Jord min Glæde voxte; Haabet
fra denne Himmel steg; hver Nydelse,
hvert Savn, hver Smerte fyldte her mit Bryst.
Mit Liv er kun en Frugt af dette Land,
af disse Folk, af hver Omgivelse,
som fyldte her min Sjæl; — alt, hvad jeg er,
om nok saa ringe kun, det er jeg her.
Riv her mig fra — men grav mig først en Grav;
thi Livet, Venskab, Kjærlighed og Glæde
vil visne, som en Blomst i fremmed Jord.

---

121. Vennen.

Og ejed du end Moguls store Rige,
og ej med Haand paa Brystet kunde sige:
„Jeg fandt en Ven med trofast Sind og Hu!"
var mangen Tigger rigere end du. —
Og ejed du end alle Verdens Riger,
og ej foruden Offer frejdig siger:
„Jeg for min Ven dem gjerne giver hen!"
du var ej værd og aldrig fandt en Ven! —

---

122. Nattergal og Ugle.

Mørk hviler Natten paa Skov og Vang,
og Stjernerne blinke forover;
den Nattergal fløjter bag Løvets Hang,
det lyder saa sødt i Skoven.

Men Uglen han er den grimmeste Fugl,
i Taarnet sin Rede han bygger;
for Solens Straaler han kryber i Skjul
og elsker de natlige Skygger.

I Reden ligger hans Mage graa
bag Kirkens sønderede Rude;
og, naar hende selv vil Mælet forgaae,
hun lærer de Unger at tude.

„Bort, pak dig afsted, du elendige Svend!"
saa hvinede hæslig den Ugle
og fløj til den natlige Sanger hen,
som bange monne sig skjule.

„Hvad gavner din Klynken bag Løvets Sal?
hos mig skal du gaae i Skole:
thi jeg, jeg er den dygtigste Karl,
skjønt smudsig og graa er min Kjole.

Jeg bider Rotten og Musen ihjel,
som graver i Jorden sin Hule; —

hvad gjør din Flæben for Nytte vel?
du meest forhadte blandt Fugle!"

Sangfuglen flygter, hvor Skovens Krans
med tættere Skygge sig hvælver,
hvor gjennem Bladene Maanens Glans
kun sparsomt blinkende skjælver.

Fra klangfulde Bryst, bag skjærmende Træ'r
vemodig dens Sukke stige:
„Ak har det skjønne slet intet Værd?
skal alt for det nyttige vige?"

Vel stundom fløjter en Nattergal,
mens Uglerne tuder, i Livet;
men hin skal boe udi Løvets Sal,
og disse blev Taarnet givet.

---

123. Hindbærrene og Ronnebærrene.

For modne Bær at sanke
løb Frans til Skoven hen;
der fandt han snart en Banke,
af Hindbær fuld var den.
„Se, hvor det skinner rødt!
den hele grønne Bakke
med Hindbær er bestrø't!"

Saa raabte han og sanked
de Bær paa Højens Rand;
af Fryd hans Hjerte banked;
hans Tænder løb i Vand;
men, pludselig han saae
et Træ hist i det fjærne
med røde Frugter staae.

Saa undersfjønt det smilte,
saa rødt det straalte der;
fra Hindbærhøjen ilte
han til de sfjønne Bær.
— Det var en gammel Røn,
og store Klasser rødmed
højt i dens Krone grøn.

Han klatrer op i Træet,
han byder sig til Gjæst
og faaer et Hul paa Knæet,
en Flænge i sin Bæst;
men, snart han ogsaa har
den allerstørste Klasse,
som Træets Krone bar! —

„Saa røde som Rubiner!
hvor vil de smage mig!“
Men, o hvor sure Miner,

hvor fælt han skaber sig!
Tilsidst han slænger hen
den heskeste blandt Frugter
og klatrer ned igjen.

„For sure Bær som disse
mit Tøj spoleert! — o Ve!
Skjænd vanker der tilvisse,
naar Mo'r faaer det at see!
dog har jeg til min Trøst
de Hindbær der; hvor herlig
jeg styre skal min Lyst!"

Nu fort af alle Kræfter
til Bakken; — men, hvad skeer?
det, som han søger efter,
det finder han ej meer;
en halv Snees Drenge har
hvert modent Bær afrevet,
og nu er Højen bar.

Slukøret hjem han iler,
da faaer han Skjænd af Mo'r,
og Faderen tilsmiler
ham og et Barselsord!
„Forkast ej meer, min Frans,
det Gode, du har prøvet,
for det, der kun har Glans!

124. Klippen og Bølgen.

Etsteds i Havet en Klippe stod,
og Bølgerne skylled dens Sider;
den tyktes sig sikker paa breden Fod
og kvad saalunde med dristigt Mod
til Bølgen, som rastløs henglider:

„Hvad hjælper det dig, skjøn Bølgelil,
hvor meget du haster og bruser?
det er jo dog et forgjæves Spil; —
nej, se kun paa mig, — hvor stiv og stil
jeg staaer, medens Stormen suser.

Lad Lynet kun hvisle i Sik og Sak,
lad Tordnen kun larme og buldre; —
hvad skjøtter mig alt det hele Pak!
med Hvislen og Buldren og Snik og Snak
man bøjer ej Klippens Skuldre!

Og du, Froken Bølge, hvad er din Agt?
hvad er det, hvorefter du higer?
har ogsaa mod Klippen du sluttet Pagt? —
det blev mig end aldrig i Sinde bragt
at kjæmpe mod Børn og mod Piger!

Nej, vil du prøve den Leg en Gang
at brydes med mig, du lille!
det raa'r jeg dig, sank da hver Draabe i Vang,

og ſtabl dig op til en Kjæmpe ſaa lang,
at Nakken kan Skyerne ſtille.

Og da ſkal jeg møde med Sang og med Klang,
og hilſe dit Angreb med Latter; —
ej Slynge jeg bruger, ej Staal eller Stang,
men, inden du gjør mig den mindſte Forfang,
paa paa kun, hvor dejlig du dratter!"

Men det var Smaabølgen, — med utrættet Mod
den ſkylled om Fjældets Sider. —
Kun langſomt rokkes den brede Fod;
— det ſtive Sind vil jo ſtaae, ſom det ſtod,
og ſeer ej, hvor Tiden glider. —

Og det var Smaabølgen, den ſkylled faſt
mod Fjældets de haarde Stene;
umærkelig hartad, men uden Raſt; —
— det evige Liv har ej ſaadan Haſt,
ſom Daaren paa Jordlivtes Scene.

Men ſmallere blev den brede Fod,
og ſmallere atter og atter; —
— hvor mange Jævndøgn vel paa det ſtod,
jeg mindes ej grant; men i dyben Flod
den ſtolte Klippe neddratter!

Der ligger den end og sover trygt
Dødssovnen, den aldrig endte; —
et Kraft-Exempel paa Daare-Klogt,
hvis Tryghed — saa god som den fejgestes Frygt —
til Undergangs-Rædsel sig vendte.

Men end ruller Bølgen, hvor Klippen stod,
utrættelig, frisk og væver; —
thi den, hvem Himlen gav udholdent Mod,
af Tidens ustadige Ebbe og Flod
sig stedse dog sejrende hæver.

Og gaaer det med Menneskет mangen Tid,
som her med Klippe og Bølge:
den stolte foragter den rastløses Id,
men bukker tilsidst i den ulige Strid
og maa sig i Skjændsel dølge.

---

125. Konen med Æggene.

Der var en Kone paa Landet,
hun havde en Høne blandt andet.
Nu, lægge Æg er Hønens Fag,
og denne gav eet hver evige Dag;
det var et Par Snese, da de blev talt;
se, dette fandt Konen ikke saa galt!

Hun dem forsigtig i Kurven fik,
tog dem paa Hovedet og gik.
Til Staden styred hun sin Gang,
men hun var ene og Vejen lang,
skjønt hun gik til af alle Kræfter. —
Nu tænkte hun over og regned efter,
hvor godt hun fik sine Æg betalt,
og det var jo heller ikke saa galt:
„Ja vist!“ — saaledes hun gaaer og taler,
„for disse faaer jeg en heel Rigsdaler;
for den vil jeg kjøbe to Høns; — lad see,
med den der hjemme har jeg da tre; —
hver lægger Æg, og om ikke længe
kan jeg handle igjen og komme til Penge!
Jeg kjøber tre Høns til de tre, jeg har;
se, det bliver sex; — deres Æg jeg ta'r;
jeg sælger de halve, den anden Rest
skal ruges til Kyllinger; det er bedst;
jeg faaer da en Hønsegaard; tænk dig bare!
og den tager til; — det er holden Vare!
En Deel lægger Æg, en Deel ruger ud; —
hvor jeg bliver rig, du søde Gud!
Jeg kjøber to Gæs og et lille Faar,
og bedre og bedre Handelen gaaer
med Æg og med Høns og med Fjær og med Uld;
tilsidst faaer jeg Pengeposen fuld!

jeg kjøber en Grüs, jeg kjøber en Ko;
hvo veed, — maaskee jeg kan kjøbe to?
Se, det giver af sig! og efter et Aar
har jeg Huus og Folk og Ko'r og Faar. —
Saa kommer en Frier ind i min Stue,
han kysser min Haand, og jeg bliver Frue;
for han har en Gaard, som er større end min!
Jeg bliver saa fornem, saa stolt og saa fiin;
jeg taaler ikke den mindste Snakken;
jo, jeg skal vide at knejse med Nakken!" —
— Og, ret som hun sagde det, gjorde hun saa; —
klask! — Ægene der paa Jorden laa!
med dem den hele Lykksalighed faldt,
og det var i Grunden meget galt! —

---

126. Den hvide og den blaa Fiol.

I Vaarens varme Sol
stod hvid hos blaa Fiol.
„Vi, Søster," — sang den hvide,
„vil ej om Rangen stride;
dog viser jeg mig meer
beskeden, som du seer.
Skjønt du vil ydmyg lade,
har du blaarøde Blade;
jeg her i kjølig Luft

forsmaaer hver broget Larve;
jeg læsler ej med Farve
og heller ej med Duft."

„Nu," — sang den anden blidt —
„du maa dig Fortrin give;
dog troer jeg: man kan drive
Beskedenhed for vidt."

---

127. Drengen og Tislen.

Bevæbnet i den grønne Eng
en eensom Tissel stod;
da kom en munter Hyrdedreng
og stak sin nøgne Fod.
„Forvovne!" — raabte han og sprang
tre Gange højt af Kval;
„du stak mig, men en anden Gang
du vist ej stikke skal!"

„Min lille Ven," lød Tislens Svar,
„tag smukt din Haand i Agt!
endnu jeg skarpe Torne har
og sætter Magt mod Magt.
Du siger, at jeg stak din Fod.
og at det smerter dig;
men, var det ej den samme Fod,
der traadte først paa mig?"

---

128. Kraft og Skjønhed.

Er Træet ypperst, naar om Vinter
det staaer i mørke, kolde Styrke,
hvad eller naar det, klædt og grønt,
i al sin Kraft med Blomsten pranger?
Er Blomsten vænest, naar dens Top
nedluder, eller naar den lofter
sit lille fagre Hoved kjæk?

Kan du da tvivle om, at Manden
er ypperst, naar sig Kraften blander
med Mildhed? — og at Kvinden fagrest er,
naar hendes Skjønhed blander sig med Kraft? —

---

129. Haab og Længsel.

Der staaer en Rose hist paa Østens Himmel,
den tryller Haabet i vort glade Bryst
og straaler over Jordens Blomstervrimmel: —
o Morgenrøde, du er Jordens Lyst!

Der staaer en Rose hist i Vestens Strømme,
den dufter søde Himmellufte ned,
den vækker Længslens dybe Aandedrømme: —
o Aftenrøde, du er Himlens Fred!

Paa samme Himmel begge Roser glode
og sprede Livets bedste Flammer ud; —
Held den, hvis Sjæl en Morgen=Aftenrode
forener fast med Jorden og med Gud!

Der blusser Haabet i sin livsfro Lue
og lokker mangen Blomst af Jorden frem;
der flyver Længslen imod Himlens Bue
og minder om et andet, bedre Hjem.

---

130. Landsbypræstegaarden.

Der er et Sted; det er ej kjendt af mange,
det har ej Skov, ej Dal, ej Kildevæld;
der blandes aldrig Nattergalens Sange
med Bækkens Rislen i en Sommerkvæld;
men, paa en udstrakt Slette seer man Hytter,
hvor Brødet spises under Ansigts Sved;
en lille venlig Kirke hist beskytter
det Sted, hvor mangen Stakkel først fandt Fred.
Hist staaer et Kors af Træ; her et af Steen
betegner, Gud veed hvilke, trætte Been.

Paa Stien gaaer en Vandrer; han faaer Øje
tilhøjre paa en eenlig Klynge Træ'r,
og gjennem dem, blandt Hyld og Popler høje,
en reenlig Bolig smiler til enhver.

„Ja, der boer Præsten," siger Byens Hyrde
med røde Hue ydmygt i sin Haand,
„gaa han kun ind, hvis efter Dagens Byrde
han vil sin Tunge læske og sin Aand
husvale, — Fa'r er god, det maa han troe, —
en Trøst for alle, her i Sognet boe."

Et stille Par har her et halvt Aarhundred
deelt mangen Fryd, til Sorgerne kjendt lidt;
ej hørte de, naar blodig Torden dundred,
og Hjemmets Sysler savned dem ej tit.
En Kreds af glade Børnebørn de skue,
og naar den flokkes om de gamle Folk,
med Ungdoms Ild da funkler Diets Lue, —
en Taare perler, Glædens tavse Tolk;
graahærdet Præst bli'r selv til Barn igjen
og jubler: „Kristi var og en Børneven!"

Der viste man mig Dydens snævre Bane,
der hørte jeg det første Guddomsord,
der lærte jeg i Blomstens Duft at ane,
i Himlens Dyb at see, hvor Gud er stor.
Og kunde jeg da nogen Tid forglemme
det Sted, hvor Aanden saae det første Lys? —
nej, altid fjærnt og nær de kjæres Stemme
jeg hører klart, som om den toned nys,

og Ynglingen vil stedse mindes omt
det Sted, hvor Barnet har sin Verden drømt!

---

131. Til Sorgen.

Du, som tavs med sænket Hoved staaer,
lig en Lilje, knækket paa sin Stængel,
— Tornekransen om det sorte Haar, —
Glædens stille, blege Søsterengel!

Kommer ogsaa du fra Himlen ud?
kommer du som Regn og Storm og Torden?
kommer ogsaa du fra Glædens Gud,
som en Sky for Solen over Jorden?

Har du i din Smerte ingen Trøst?
har du ingen Lindring i din Taare?
vækker du kun Sukke i mit Bryst?
rører du kun Hjertet for at saare?

Jo, du styrker, skjønt du bøjer mig;
ej forgjæves skal min Taare rinde;
jo, jeg elsker, skjønt jeg frygter dig,
du min Sjæls tungsindige Veninde!

Jo, jeg elsker dig, min blege Brud!
elsker dig, som Nattens Skygger dunkle!
af din Sky gaae Glædens Straaler ud,
Haabets Stjerner i din Skygge funkle.

Kom da, Himlens Datter, naar du vil!
ej skal Hjertet briste, skjønt det bæver!
mod det Lys, min Længsel stunder til,
du mit Øje fra dit Mørke hæver!

---

132. Til Glæden.

Huldе Engel! du min Barndoms Ven!
tro Ledsager i de svundne Dage!
sig mig da, hvor est du flygtet hen?
sig mig, naar, naar kommer du tilbage?

Skjønt ukjendt, du en Gang fulgte mig,
da min Sjæl var fri for Sorg og Smerte;
nu, jeg kjender, nu, jeg sjunger dig,
ak, hvi flygter nu du fra mit Hjerte!

Ukaldt var du den Gang altid nær,
leged med mig, vaagen og i Drømme;
nu, jeg kalder dig, o Ven saa kjær!
ubønhørt jeg maa i Taarer svømme.

Boer du det Huus, hvor første Gang
du har mine Læber lært at smile?
boer du paa den lovbekranste Vang,
hvor du saae min Morgenstund henile?

Blev du i den Lund, som jeg forlod,
da mig Skjæbnen ud i Stormen kasted?
hos den Kilde, som fra Bakkens Fod
mellem Blomsterne forbi mig hasted?

Boer du højt blandt hine Stjerners Hær,
som jeg saae paa Himmelbuen tindre?
har ej Himlen nu det samme Skjær?
er dens høje Stjernehvælving mindre?

Er ej nu, som fordum, Lunden grøn?
Kilden klar udi sin Blomsterramme?
er min Ungdoms Dal ej længer skjøn?
eller — er jeg selv ej meer den samme?

Milde Engel, kom endnu en Gang!
fyld min Barm med hine Længsler søde!
tryl mit Hjerte med din Seraffang!
kvæg mit Blik med Haabets Morgenrøde!

Se, jeg søger dig, — o kom igjen!
hør, jeg kalder, — kom igjen tilbage!
før mig til mit gamle Eden hen!
eller til det ny du snart mig drage!

133. Mismod.

Altsaa har en Drøm mig skuffet!
— Som en Fugl, der, skudt i Vingen,
daler flux ved Buens Klingen
ned til Jorden i sit Blod, —
saa har Dødens Piil mig truffet!
Ak, slet ingen
Udvej seer jeg for min Fod!

Aftenrødens Flammer slukkes,
sagte risle Kildens Bøver,
Skyerne sig lejre over
Jordens Kval og Jordens Lyst;
Blomstens trætte Øje lukkes;
se, den sover
rolig ved sin Moders Bryst.

Jeg alene kan ej sove! —
Moderjord, mit Øje hænger
kun ved dig! — hvi vil du længer
see min Kummer, see min Nød?
Moder, tør jeg Bønnen bøve?
ak, jeg trænger
til en Slummer i dit Skjød?

134. Menneskets Skytsaand.

En hellig Skytsaand svæver over Livet;
reen steg den ned fra alle Væsners Gud;
den som et Pant blev dødelige givet,
at evigt Held er Viisdoms Faderbud.

Tro leder den fra Vuggen og til Graven
i Ve og Vel sin kaarne Yndlings Fjed;
og vakler han, da rækker den ham Staven,
som Dyden evig fast sig støtter ved.

En Liljekrans den slynger rundt om Jorden;
Fred er dens Bud og Salighed dens Røst;
den smiler huldt, trods hver en Skjæbnens Torden,
og hellig Kraft den gyder i vort Bryst.

Hvad er den Skytsaands Navn? — Dybt i vort Hjerte
dens Vælde boer, men og dens Salighed. —
Religion! dig er det, som os lærte
den himmelsendte Vej til Sjælens Fred!

---

135. Tilbedelse.

Du er den samme Gud i Engle og i Orme,
alt er dig lige dyrt, en Verden og et Løv;
ved dig bli'r Havet stil, ved dig oprejses Storme,
af dig faaer Kroner Glans, ved dig bli'r Troner Støv.

Du tvinger Lasten selv at knæle for din Trone
og føre herlig ud din Viisdoms skjulte Raad;
du gjør, at en Gang hist Hallelujaers Tone
de Scener aabne skal, som endtes her med Graad.

Dit Forsyn er det, som utæmte Lyster tæmmer;
det dæmper dem vel ej, men styrer deres Fart;
maaskee Tyranners Sværd med Blod din Vilje fremmer!
maaskee? — men dette gjør din Evighed vel klart.

Lad Ondskab rase fort! — Fornuften skal dog lære,
at du, almægtigste, er i din Viisdom god;
den Sjæl, som sukked her, skal hist dit Fodspor ære
og see, at du var der, hvor Grumhed tapped Blod.

---

136. Ved Tanken om Døden.

Naar en Gang min Time slaaer,
naar det brustne Blik ej Vennen kjender,
naar ved Lejet Englen staaer
og til Jorden ned sin Fakkel vender;
da skal jo mit Støv afmægtig segne
mod det Støv, hvoraf det rejste sig,
og, min Aand, du vandre til de Egne,
ingen Haand har skildret dig.

Ak mon der, hvor du gaaer hen,
Lunde grønnes, Blomsterenge dufte?

mon du føler der igjen
Aftenvind om klare Kilder lufte?
lyde Kore der af Nattergale?
hilser Lærken Morgenrødens Bud?
spredes over Bølger, Skove, Dale
der og Maanens Sølvglans ud?

Hvor er Stedet, du skal boe?
er det hist? en klar, en venlig Stjerne?
skimtes det i Nattens Ro?
er det skjult i det usete fjærne?
vorder Stedet dig et evigt Fængsel?
naaer du strax dit fordums kjære Hjem?
mon du martres meer af hellig Længsel?
mon du stunder længer frem?

Lukket er det tætte Slør;
ingen løser mig de mørke Gaader; —
dog med roligt Haab jeg døer;
Fader er den Gud, som ene raader.
Han, min Fader, hvor han vil, mig kalde!
det min faste Tro, min Tryghed er:
hist jeg savner ingen af dem alle,
som han saae mig elske her!

137. Salme.

Gak ud, min Sjæl, og se dig om,
hvad helst du vilde have
af Lykkens store Ejendom,
af Verdens megen Gave!
saa mange Navn'
har dine Savn,
og mangen Stund du sørger;
thi vej og prøv
det Glimmerstøv,
hvorefter Jorden sporger!

Det røde Guld heel prægtigt er,
med Trolddomskraft begavet;
det er dog kun et Stjerneskjær,
som blinker op fra Havet;
af Bølgebrud
det slettes ud,
naar allerbedst det funkler; —
en bedre Skat
jeg faaer vel fat,
som ingen Sky fordunkler.

Og hvad er Ærens Pynt og Tant,
hvorefter Daarer lede?
en Kornblomst kun, som prunker blandt
den gode, grønne Hvede!

For højt i Priis,
paa Borneviis,
jeg Klinten ej vil holde;
den gode Sæd
kan trædes ned
og Hjerteſorg mig volde.

Til Leg og Lyſt din Tanke ſtaaer?
og altid vil du ſjunge?
hvad baaded da en evig Vaar
med Glædens Fugletunge?
det grønne Straa
maa Kraften faae
ved Sommerregn og Torden;
i Savn og Ve
vil Herren ſee
dig bære Frugt paa Jorden.

Vær ſtille, Sjæl, med din Begjær
om Verdens megen Lykke!
min rette Rigdom Kriſtus er,
hans Navn mit Æreſmykke!
En jordiſk Krans
med ſtakket Glans
kan Guld og Hæder ſkjænke;
den Hjertefred,
han lønner med,
kan Verden ej forkrænke.

Lad Alvor komme til mit Sind,
naar bedst jeg mig forlyster!
det baader just, naar Vaarens Vind
heel mangen Blomst afryster;
den bedste Green
ej uden Meen
dem alle kunde bære; —
ved Modgangs Bud,
la'r du, min Gud,
mig Bøn og Viisdom lære.

138. Bøn for Danmark og dets Konge.

Den kolde Nat er flygtet med sin Skygge,
og Dagen lyser over Hav og Strand; —
Priis være dig, som lod din Hær betrygge
mod Mørkets Farer Hytte, Borg og Land!
til dig det fromme Hjertes Tak opstiger
fra Armods Søn og ham, der styrer Riger.

Sku mildt til Danmark med dit Faderøje,
og ræk din Almagts Arm fra Skyen ned;
dets stolte Fjenders Overmod du bøje,
at Sværdet atter hvile maa i Fred;
velsign du Folket, at dets Kraft oplives,
velsign dit Land, og lad dets Velstand trives!

Styrk Kongens Arm, at han maa kraftig bære
det tunge Spiir, du lagde i hans Haand;
lad hver hans Gjerning vorde dig til Ære,
opliv med Fredens Himmelkraft hans Aand!
Min Bøn for ham, paa Morgenrødens Vinge,
skal Kongers Skytsaand til din Trone bringe!

---

139. Min Engel.

Min Engel, bliv hos mig,
naar Solen Dag forkynder,
og jeg paa Herrens Bud
mit Dagværk glad begynder;
lad Hjertet steds til ham,
til Pligten knytte sig!
Jeg følger fro dit Vink; —
min Engel, bliv hos mig!

Min Engel, bliv hos mig
i Nattens stille Slummer;
bred dine Vinger ud,
at Mørkets Magt ej kommer;
bortstraal, hvad ondt og mørkt
i Drømme nærmer sig,
at Sjælen bliver reen; —
min Engel, bliv hos mig!

Min Engel, bliv hos mig
i Kummers dunkle Dage;
om end den tynger ned,
lad mig dog ej forsage;
borttør med kjærlig Haand
fra Panden Sveden mig,
og styrk den svage Aand; —
min Engel, bliv hos mig!

Min Engel, bliv hos mig,
naar jeg gaaer bort hernede
fra elskte, Mø og Ven,
at jeg det gjør med Glæde;
omsvæv de kjære da,
bliv deres Skytsaand her,
naar du har ført min Sjæl
til Himlens Purpurskjær!

---

140. Den evige Blomst.

Venlig smile dine Blomster smaa,
hulde Moderjord, og liflig dufte,
under Majens blide Foraarslufte,
dugbesprængte, under Himlens blaa;

Hver din Blomst dog visner for vor Fod;
— den, som Aandens Lys og Hjertets Lue

lokked frem, kan ingen Vinter kue;
evig blomstrer den med evig Rod. —

---

141. Morgensalme.

Nu rinder Solen op
af Østerlide,
forgylder Klippens Top
og Bjergets Side;
vær glad, min Sjæl, og lad din Stemme klinge,
stig op fra Jordens Bo,
og med din Tak og Tro
til Himlen svinge!

Utallig, saasom Sand,
og uden Maade,
som Havets dybe Vand,
er Herrens Naade,
som han mit Hoved daglig overgyder; —
hver Morgen i min Skaal
en Naade uden Maal
til mig nedflyder.

Han har i denne Nat
med Engleskare
mit Huus og Hjem omsat,
at ingen Fare

har rammet mig og min' i nogen Maade;
men jeg er frelst og fri
fra Dødens mørke Sti
og Sjælevaade.

Min Sjæl, vær frisk og glad,
lad Sorgen fare!
dit Legems Blomsterblad
skal Gud bevare!
han skal i Dag mig give Kraft og Styrke,
at jeg i Kald og Stand
min Gud og Fader kan
tilbørlig dyrke.

Lad Synden mig i Dag
ej slet forblinde,
at jeg min Guds Behag
kan ret besinde!
men, om min Fod gaaer vild og sig mon støde,
da vend, o Gud, mig om,
og gak ej strax til Dom
for Svagheds Brøde!

Du bedst min Tarv og Trang,
o Herre, kjender;
tilmed er Lykkens Gang
i dine Hænder;

og, hvad mig tjener bedst i alle Maade,
du det tilforne seer! —
min Sjæl, hvad vil du meer?
lad Gud kun raade!

Skal jeg paa Jord og Land
for Brødet svede, —
skal jeg paa vilden Strand
mit Brød oplede, —
skal jeg mit Sværd for Gud og Brød omspænde;
dog er jeg vis nok paa,
min Gud skal med mig gaae,
min Tarv at sende.

Gud, lad mig denne Dag
i Dyd opstige;
lad Sjælen faae en Smag
paa Himmerige;
lad mig min Hu til Verden aldrig bøje; —
gid jeg hver Dag og Tid
i Gud og i min Flid
mig lader nøje!

O Gud, bær Omsorg for
din Kirkes Gode,
og giv den glade Kaar, —
sæt den paa Fode!

lad Herrens Aand i os sit Vidne give,
at hver Guds kjære Søn,
formedelst Kristi Bøn,
maa stedse blive!

Lad Kongen glæde sig
i Gud alene,
og, hvad han beder dig,
du ej formene!
giv Kongens Huus mangfoldig Ær' og Lykke!
og sæt ham paa din Haand,
med Kjærlighedens Baand
som gyldent Smykke!

Lad Landet dejlig staae
med Frugt og Grøde!
lad Sandhed Fremgang faae
og Retten møde!
Gud give mig min Deel med alle andre,
indtil jeg hos min Grav
nedlægge skal min Stav
og heden vandre!

Saa skal jeg gode Nat
med Glæde sige;
min Gud mig tager fat,
naar jeg skal stige

ned udi Dødens Dal og Gravens Gjemme; —
da faaer jeg Trøst og Raad,
da endes Suk og Graad
med Englestemme!

---

142. Salme.

Jeg er din Sædemand, o Gud!
du stikked mig paa Jorden ud
til Gjerning for dit Rige!
i Hjertets Grund du lagde ned
mit Sædekorn, — den Kjærlighed,
der skal min Sjæl berige!

Du gav mig Jesu Kristi Tro,
der frodig kan i Stormen groe
og trodse Verdens Farer!
du gav mig Haabets Himmelfrø,
med Spirekraft, som ej kan døe,
naar selv jeg det bevarer!

Vi dine Høstmænd er, o Gud,
du stikked os paa Jorden ud
Velsignelser at sanke!
hver trofast Gjerning faaer sin Høst
af Sjælefred og Hjertetrøst,
og hver retfærdig Tanke!

Og, saae vi Taarer mangen Gang,
du la'r os høste Frydesang,
naar vi taalmodig bede!
men, er end Verden stundum gold,
du gjemmer til os mange Fold
af Himmeriges Glæde!

---

143. Hyrden.

Den Hyrde, jeg følger, er dig, min Gud;
thi skal mig ej lejede Hyrder forvilde!
hvor Engene grønnes, du leder mig ud,
og jeg finder den læskende Kilde;
paa Sletter og Fjælde der aander da Ro,
der trygt er at bygge, som venligt at boe.

Saa skulde jeg vandre, selv hvis du bød
mig Skyggernes Egne, de skumle, betræde;
du fulgte mig; — sounden var Trængsel og Nød,
og med dig var og Lyset tilstede! —
Gak foran, min Hyrde, jeg følger din Stav,
hvorhen den saa fører, til Liv eller Grav!

---

144. Eremittens Sang.

Lær mig, o Skov, at visne glad,
som seent i Høst dit gule Blad;

et bedre Foraar kommer,
hvor grønt mit Træ skal herlig staae
og sine dybe Rødder slaae
i Evighedens Sommer.

Lær mig, o lille Trækfugl, du,
at svinge mig med frejdig Hu
til ubekjendte Strande!
Naar alt er Vinter her og Is,
da skal et venligt Paradis
mig hisset aabent stande.

Lær mig, du muntre Sommerfugl,
at sønderbryde tunge Skjul,
som nu min Frihed tvinger!
En Orm jeg kryber end paa Jord,
snart flagre højt med lette Flor
de stærke Purpurvinger.

Du, som fra Skyen smiler hist,
min Mester, Lærer, Jesus Krist!
lær mig at tvinge Sorgen;
sving for mig Haabets grønne Flag!
Langfredag var en bitter Dag,
men skjøn var Paaskemorgen!

Nu sætter mig ved Gravens Læ
endnu det lille Kors af Træ

til kjærligt Venskabs Minde;
at mine Børn, ifald de kom
og fandt den gamle Hytte tom,
dog kan mit Gravsted finde.

---

145. Den døde.

Stirrer ej i Graven ned
med de taarefyldte Blikke!
thi i Graven er han ikke,
han er hist i Evighed.

Hisset har en kjærlig Fader
mangen Bolig, fjærn og nær;
venlig staaer hans Stjernehær,
sine Børn han ej forlader.

Bugger han dig blidt i Arm,
læg dig rolig da til Hvile!
dobbelt venlig vil du smile,
naar du vaagner ved hans Barm.

Giv ham da din gamle Dragt!
mens du slumrer under Løvet,
mens vi stirre ned paa Støvet,
virker han en ny med Pragt.

til onde som gode den ligelig seer
og hilser og leer!

Og skulde da jeg
bortdrage min Fod fra Barmhjertigheds Vej?
Saa tit jeg end fejled, dog stedse jeg saae
Guds skinnende Naade; det tænker jeg paa
og hilser min Uven, før Solen gaaer ned,
med Haandslag og Fred!

Om fjendtlige Sky,
den møder paa Vejen, og ikke vil flye,
ved Nedgang i Vesten, saa kjærlighedsfuld
den farver dog Skyen med Purpur og Guld;
saa vil jeg betale, trods Daarernes Spot,
det onde med godt!

Ved Aftenens Skjær
tilsmiler fra Himlen mig Englenes Hær;
den synger om Freden, som venter mig hist,
naar Hjertet har sejret mod Fristerens List;
jeg øjner bag Skyen en Saligheds-Dag
og glemmer mit Nag! —

---

149. Manden i Brønden.

En Pillegrim i Ørken drog;
han sin Kamel ved Tømmen tog;

se, da blev Dyret lobsk og sky,
saa Manden for det maatte flye;
det gav sig voldsomt til at snøfte
og Benene mod ham at løfte.

I Angsten til en Brønd han løb
og hurtig op paa Randen krøb;
men, Dyret ham i Raseri,
forfulgte brat ad vilden Sti.
Han tabte sin Besindighed,
lod sig i Brønden falde ned.

Dog, — som han slap den løse Steen,
da hang han ved en Brombærgreen,
hvis friske, grønne, tykke Hække
var voxet gjennem Murens Sprække.

Der svæved nu den arme Mand!
sin Tilstand stærkt bejamred han;
han løfted Øjet op og saae
Kamelens Truselshoved staae,
som om det vilde vildt ham bide;
men, — lod han Øjnene nedglide,
saae han paa Brøndens dybe Bund
en Drage med opspilet Mund,
som vilde den ham sluge brat,
ifald han faldt fra svage Krat.

I denne græsselige Svæven
saae han det tredje Syn med Bæven;

thi der, hvor Hækkens Stamme stod
i Sprækken med halvskjulte Rod,
der sad, i Stenens løse Gruus,
den sorte med den hvide Muus,
og filede med skarpen Tand
paa Roden gjennem Barkens Rand.

De kradsed, reve, skubbed, graved
og vexelviis paa Roden gnaved;
fra Trævlen ofte Mulden gled
og risled dybt i Brønden ned;
og alt som Gruset faldet var,
slog Dragen op sit Øjenpar,
at see, om Hækken med sin Byrde
snart faldt med den, han vilde myrde.

Den stakkels Mand, af Angst og Nød
omspændt, i Svælg af visse Død,
i denne frygtelige Vraa
forgjæves efter Redning saae;
men, som han ængstelig arbejded
og rundt omkring med Øjet spejded,
da vinkte ham en Green saa huld,
af søde, skjønne Brombær fuld.

Nu fik han Lyst, med samt sin Klage,
den nære, modne Frugt at smage;
Kamelens Raseri han glemte,
ej Drageſynet ham beklemte,

ja Nydelsen ham gjorde fri
for Museparrets Drilleri;
han Dyret brøle lod paa Muren
og skjælved ej for Dragens Luren;
han Musene lod Roden gnave,
henrykt af Hækkens rige Gave.
De Brombær smagte ham saa sødt,
at ej den Nød, ham havde mødt,
meer havde noget at betyde,
naar blot den Frugt han kunde nyde.

Du spørger: Hvo var denne Gjæk,
som glemme kunde reent sin Skræk? —
Saa vid, min Ven, den Mand est du!
Hør Fabelens Udtydning nu. —

Se: Dragen hist paa Brøndens Bund
er Døden med udspilet Mund;
Kamelen hist, hvis Harm udbrød,
er Livets Angst og Livets Nød;
paa svage Green, som dig er givet,
du svæver mellem Død og Livet;
de to, som Hækkens Rødder gnave,
som dig i Brønden vil begrave,
at Døden snart kan faae dig fat, —
de Muus, min Ven, er Dag og Nat.
Den sorte nager, halv forborgen,
dit Træ fra Aften indtil Morgen;

fra Morgen indtil Aftentide
arbejder ligerviis den hvide.
Og midt i denne Kval og Brøst
dig lokker Livets korte Lyst;
at du Kamelen, Livets Rod,
og at du ikke Dragen, Død,
at Muſeparret, Dag og Nat,
du ænſer ej; — naar kun du fat
kan faae de Bær, ſom Kviſten dække,
der voxe ud af Gravens Sprække! —

---

150. Kirſebærret og Jordbærret.

K. Ti ſtille, du Jordbær, du ſmaa, bitte Ting!
og ſvøb dig kun ydmyg i Græsſet omkring; —
det røde paa Kinden, det ſømmer dig ej; —
pas paa kun, naar Solen ſtaaer op i Øſten,
hvor ſtrax den at hilſe mig iler lyſten; —
og Sefyr, — mon ogſaa han leger med dig?

J. Ej Solen foragter den blyſomme lille,
og Sefyr tit kjedes ved ſuſende Larm;
da lege de med mig ſaa tyſt og ſaa ſtille;
i Legen er Fryd kun, — ej Ufred og Harm;
ja, Kirſebær, Stormen jeg lader dig gjerne,
mens Græs og Blad om Smaapigen værne.

K. Ha, lystigt at danse med Stormen i Takt!
den Sefyr, han leger saa kjælent og spagt.
Naar Vindenes Orgeler susende hæve
de raske Akkorder, hvor lystigt at spæve
i hvirvlende Vals paa de dristige Vinger! —
mon saadanne Glæder din Sefyr dig bringer?

Og Stormene ginge til Valsen den vilde;
men, Kirsebærfrøken var med til det Gilde.
Det yndige Jordbær sig skjuled i Vraa,
mens hine sig hvirvled i luftige blaa.

Saa skingred Trompeten og peb Klarinetten
og hvirvlede Trommen, og — jo det var ret en
Musik for den, Frøken der længtes mod Vals;
kun Skade, den Stakkel! — hun brækked sin Hals!

Ved Jordbærret faldt hun, ved Busken den smaa,
da gik hendes Sladder saa ganske i Staa!
hun kunde ej rejse sit Hoved i Været;
i Dyndet, der laae hun og blegned hentæret.

Da stod endnu Jordbærret, yndigt og rødt,
saa blyt og beskedent det smiled saa sødt.

Ej alting er herligt, ej alting er godt,
hvor Stoltheden bygger i knejsende Slot!

---

151. De to Heste.

En Hestepranger vilde sælge
to Heste, begge uden Meen;
en Kjøber ønsked sig kun een;
men, den forstod han ej at vælge.
Da sagde Prangeren: „Se her!
af ædel Stamme er den hvide,
og bli'r han, hvad hans Fader er,
du knap en bedre Hest kan ride. —
Den brune er af ringe Stand,
et Bondedyr fra Sallingland,
men, sund og smuk dog som den bedste;
ved sidste Væddeløb vandt han
den største Priis blandt tyve Heste." —
Da sagde Kjøberen: „Velan,
ham ta'r jeg; thi mig huer bedre
det Fortrin, som man har, end det,
man arve skal fra sine Fædre."
— — Og Manden, troer jeg, havde Ret.

---

152. Lygtemanden.

Den Lygtemand danser paa Mark og Eng,
om bundløs Mose, om Kjæmpens Seng;
ved Midnat den danser saa lystig og troer,
at nu er den bleven en Stjerne paa Jord.

Til Stjernen deroppe den siger: „Se nu,
o Stjerne, jeg er jo det samme som du!
du leder Manden paa salten Vand;
jeg viser ham Vej paa det tørre Land;
jeg lyser" — — Hans Tale afbrød et Skrig;
i Tørvegraven det vaandede sig;
og, da han begyndte sin Tale igjen,
en Stormvind foer over Marken hen;
ej meer man det skuffende Dunstlys saae;
men Stjernen smilte paa Himlens blaa.

---

153. Tanker ved en Flod.

Du stille Bæk, som sølvklar vælder
blandt Liljer op og rolig gaaer
blandt Dalens Roser og dens Nælder
og Anstød i dit Løb ej faaer;
blandt disse lige klar du rinder,
af dig de vandes lige fri;
gjør Kiselstenen dig end Hinder,
saa gaaer du lydig den forbi.

Men, naar en Nabobæk sig skyder
i dit Krystal, du skummende
og nu ej meer saa rolig flyder,
som før du flod blandt Liljerne.
Du Vælde faaer af tusind Kilder,

som slynge ned til dig sit Vand;
affindig du dig nu forvilder
blandt Drkner, Skove, Bjerg og Sand.

Du ødelæggende nedrinder
og river Egen fra dens Rod;
tit, hvor du drog, ej Hyrden finder
det Sted, hvor før hans Hytte stod;
du styrter ned til Havets Bredde,
og her jeg seer din aabne Grav; —
din Magt og Brusen ej dig redde,
du bli'r til intet i et Hav!

O klare Billed paa min Alder!
du viser mine Skikkelser
fra Vuggen af, indtil jeg falder
tilbage til mit første Leer:
mit Aasyn og mit Lives Dage
i dig jeg skuer lige klar;
Fornuft og Syn sig ej bedrage,
naar du et Spejl for begge var.

Hvor stille flød min Barndoms Dage
ej bort i Tidens Ocean!
hvo giver mig den Ro tilbage,
som da paa intet stødte an?
hvo siger mig, hvor jeg skal finde

min Ungdoms blomsterstrø'de Vej?
forsvunden er den, — og iblinde
jeg søger den, men seer den ej.

Let blev mit Hjerte da fornøjet,
og let at lede var mit Sind;
flød end en Taare ned af Øjet,
tog den ej Majen af min Kind;
stak Nælden mig, jeg Smerten glemte;
jeg tavs forlod min Anstødssteen; —
men, skjænkte Frugt jeg trolig gjemte
til Deling med min Alders Ven.

Min Barndom bort med Tiden rømte,
men, med hver Time fløj min Ro;
Sindslidelserne strax indstrømte
og fæsted i mit Hjerte Bo;
min Barndoms Purpursky fordreves
af deres Storm, og villige
af Stormen Tankerne henreves;
thi Hjertet fulgte Tankerne.

Jeg ved Minutter, hin ved Kilder,
usynlig Vækst og Styrke fik;
ved hver Minut jeg mig forvilder
langt fra det Eden, hvor jeg gik;
hvo standser mig, hvo kan mig redde

fra Hvirvlen, som mig er bered?
jeg forudseer mit Lives Bredde, —
jeg raver, hælder, falder ned!

---

154. Gudelig Sang.

Jeg seer dit Kunstværk, store Gud,
du est alviis, almægtig!
al Verden blev jo ved dit Bud
af intet, vid og prægtig;
men, dette store Alt
i Omkreds og Gestalt
er dog i Sjælens Øje slet
mod dig, som ene skabte det!

Jeg seer det vidt udstrakte Rum,
den sirklet Himmelbue,
dens Lamper uden Tal og Sum
i ubegreben Lue;
mit Syn forlystes nok
ved prægtig Stjerneflok;
men, Sjælen venter sikkerlig
sin Himmelglans og Sol i dig.

Jeg seer en Jord, en grundfast Bold
i dette store Runde,
fyldt op med Forraad tusind Fold

for alle Liv og Munde.
Din Kundskab gav mig meer,
end jeg fornøden seer;
men, var al Jorden skabt for mig,
jeg var dog arm foruden dig.

O kjære Gud, din Aand, dit Ord
er her mit Liv i Live!
men, hvad er Himmel eller Jord,
naar jeg hos dig kan blive!
min Længsel, Lyst og Agt
er op fra Verdens Pragt;
lad Verden have sit for sig,
og lad mig bare have dig!

---

155. Glæden.

I Edens Have der blev jeg fød,
i Livsens Træ var min Rede,
mine Fjær vare gyldne som Morgenrød,
mit Navn var den evige Glæde.

Jeg leved der i lyksalig Fred,
mine Sange gjenlød saa vide,
min Mage kaldtes Uskyldighed,
hans Duun vare lilliehvide.

Og Børn vi havde i Tusindtal;
ud i Verden vi sendte dem alle:
de flagre endnu over Bjerg og Dal, —
Spøg, Munterhed, Smiil de sig kalde.

Men, Menneskets dræbte min Mage hvid,
og jeg maatte flye af min Rede,
og rastløs jeg sværmer, nu hid nu did,
og kaldes den stakkede Glæde.

Og Guldet er faldet af mine Fjær,
og let er min Vinge nu vorden;
men, Menneskets haver jeg dog saa kjær
og vil ikke flygte fra Jorden.

Dog, blandet er nu min Harmoni
med enkelte fremmede Toner;
og aldrig jeg dvæler, men flyver forbi
fra Morgnens til Aftenens Soner,

Tit Ynglingen rækker sin Haand efter mig,
men kan dog ej holde mig fangen;
i Dag jeg synger saa blidelig,
i Morgen er jeg bortgangen.

Tit fanger han dog mine Unger smaa,
dem kan jeg ej alle medtage;
og dem kan Menneskets høre paa,
indtil jeg kommer tilbage.

156. Asylbørnenes Sang.

Gud ske Tak og Lov!
vi saa dejlig sov;
Barnet laa med varme Kind paa Puden. —
Nu som Fuglen frisk!
rask som Havets Fisk! —
Morgensolen titter gjennem Ruden.

Med hin Glans fra Sky
kom der Lys i By,
kom der Glimt af Sol i alle Sjæle;
alle Haner gol,
hilsed glad Guds Sol;
alle værre Tunger smaa fik Mæle.

Fattig Mand fuldstærk
gaaer nu til sit Værk;
rask hver Haand sig rører nu med Glæde;
fattig Kone maa
til sin Dont udgaae,
at de smaa skal ej for Brødet græde.

Fader gik sin Vej,
Moder see vi ej;
dog, i Nød vi sidde ej tilbage;

Arnens Ild er slukt,
Hjemmets Dør er lukt;
Gud dog sørger for os alle Dage.

Ej den mindste Muus
savner Tag og Huus;
fattigst Spurveunge har sin Rede;
ej den mindste Fugl
savner Ly og Skjul;
vi skal heller ej om Fristed lede,

Lystig Hanen gol,
hilsed glad Guds Sol;
for hver Sjæl er Lys og Lyst oprundet; —
nu som Fuglen frisk!
rask som Havets Fisk!
vi har Kjærligheds-Asylet fundet! —

---

157. Til Ungdommen.

Du muntre Yngling, som endnu
kan føle Dydens Lyst!
med aabent Hjerte høre du
den unge Bardes Røst.

Din Skaber Livets bedste Held
dig kjærlig nyde lod,

gav milde Glæder i din Sjæl
og Sundhed i dit Blod.

Dit skyldfri Hjerte føler Fryd
ved Morgenlærkens Sang;
du hører henrykt Bækkens Lyd
og høje Bølgers Gang.

For dig Naturen klæder sig
i Vaarens bedste Dragt,
og Salighed omringer dig
i Vinternattens Pragt.

Ak, aldrig kjendte Lastens Træl
den himmelrene Lyst;
døv er hans følesløse Sjæl
for Glædens milde Røst!

Hav Medynk med ham, om han bær
end Septret i sin Haand! —
ej Slavens haarde Lænke er
saa tung som Lastens Baand.

Kun den, som kjæmper mandig mod
enhver forbuden Lyst,
som styrer Heden i sit Blod
og Ønsket i sit Bryst; —

Kun den, som vil hver Skabning vel,
og føler andres Nød,
og til sin arme Broders Held
vil dele glad sit Brød;

Kun den, som kan med rolig Aand
op mod Guds Himle see,
og haabe tør paa Herrens Haand
i Velstand og i Ve; —

Kun han kan føle Glædens Værd
og Livets Salighed;
ej Modgang, ej Tyrannens Sværd
skal røve ham hans Fred!

Han gaaer i Død for Fødeland,
i Fare for sin Ven;
og højt, som Fader, Ven og Mand,
han elskes da igjen.

Med roligt Haab han synker ned
i Gravens kolde Skjød,
og Landets ædle græde ved
den gode Borgers Død.

Du Himlens Yndling, vaag og strid!
thi herlig Palmen er;
o skjælv, naar Lasten smiler blid!
da er din Fare nær.

Haard er den Kamp, du kaldes til;
men, modig frem du gaa!
thi Dydens store Fader vil
selv ved din Side staae!

Da skal og du Lykksalighed
og blide Dage see,
og gaae til dine Fædres Fred,
begrædt af dydige.

Og, tav end Klagens høje Lyd,
sank end du miskjendt hen,
Han, som er evig, seer din Dyd
og evig lønner den.

---

158. Lærebogen.

Barnet voxer tidlig fra sin Skammel,
bliver snart til Dukketøj for klog;
ingen, blev han nok saa høj og gammel,
voxer fra sin lille Lærebog.

Den er simpel; — ja, det maa den være;
simpel er til Barnet Faders Røst,
simpelt er jo Smilet til den kjære,
spæde Glut ved kjærligt Moderbryst.

Simpel er hver Blomst, som Engen klæder,
simpel Fuglens Sang i Mark og Lund,
simple ere Barnets skyldfri Glæder
og dets fromme Drøm i stille Blund.

Alt, hvad Hjertet elsker ret og ærer,
sandt og godt, seer altid simpelt ud;
derfor samme Præg og Stempel bærer
Lærebogen og dens Ord om Gud.

Læg et Ord blot dybt i Hjertets Gjemme,
saa har Foden Lys paa Livets Sti;
lad det lyde gjennem Broderstemme:
„Vær et Barn, og sæt din Fryd deri."

Gjem saa Bogens Ord! o lad dem være
nok saa simple! — kun du elsker dem! —
store Træ'r, som rige Frugter bære,
vorte af en lille Kjærne frem.

Og, som af en liden Kilde flyder
mægtig Flod med mange Arme smaa,
spire alle skjønne, milde Dyder
af et helligt Frø i Hjertets Vraa.

159. Det døende Barn.

Moder, jeg er træt, nu vil jeg sove,
lad mig ved dit Hjerte slumre ind!
græd dog ej, det maa du først mig love;
thi din Taare brænder paa min Kind.
Her er koldt, og ude Stormen truer;
men i Drømmen, der er alt saa smukt,
og de søde Englebørn jeg skuer,
naar jeg har det trætte Øje lukt.

Moder, seer du Englen ved min Side?
hører du den dejlige Musik?
Se, han har to Vinger, smukke, hvide,
dem han sikkert af Vorherre fik.
Grønt og guult og rødt for Øjet svæver;
det er Blomster, Englene udstrøer. —
Faaer jeg ogsaa Vinger, mens jeg lever?
eller, Moder, faaer jeg, naar jeg dør?

Hvorfor trykker saa du mine Hænder?
hvorfor lægger du din Kind paa min?
den er vaad, og dog som Ild den brænder; —
Moder, jeg vil atter være din!
men, saa maa du ikke længer sukke;
græder du, saa græder jeg med dig. —
O, jeg er saa træt! — maa Øjet lukke!
Moder, — se, — nu kysser Englen mig?

160. Dødsøjeblikket.

Hvad er det dog, som lyser? det lutres for min Sans!
jeg føler Øjet briste i denne Straaleglans;
mit Hoved mat sig bøjer for Kraften i min Aand,
og mildt om Hjertet løsne sig alle snævre Baand.
I Døden faae vi Vinger; det troe vi jo som smaa;
ja, Aanden den faaer Vinger, som Tankens overgaae!

I Stjernernes Systemer, i Miden paa vor Jord,
jeg seer en Guddomsfylde, hvortil jeg ej har Ord;
en Evighed jeg skuer i alt, selv i mit Bryst,
og alle Taarer synke bag Jordens kjendte Kyst.
O, mine Brødres Hjerte nu først jeg læser ret:
Vel er vi alle svage, men ingen ganske slet.

O, kunde vi herneden saa klart i andre see,
som i vort eget Indre, vi gjorde dem ej Ve! —
I hver jeg mig gjenkjender, i store, som i smaa;
o, skal vi da i Døden hinanden først forstaae?
Jeg er saa let, saa salig, saa lutret i min Tro,
jeg føler Kamp og Stræben og dog en himmelsk Ro!

---

161. Dødens Vuggevise.

Jeg haver en Vugge, saa varm og saa tæt,
jeg haver en Vugge, saa pæn og saa net.
Se Vaaren i Himmelens Smykke fremtræde!

den strøer paa min Vugge de Lillier spæde;
og Lundenes Nattergal sjunger for dig:
„Sov sødelig!“

Jeg haver en Vugge, saa pæn og saa net,
jeg haver en Vugge, saa varm og saa tæt.
Se, Vinterens Skyer, der brydes med Dagen,
bedække min Vugge med hvideste Lagen!
Frygt aldrig for Vinterens mørkeste Sky;
du slumrer i Ly!

Paa Jorden miskjendes den reneste Dyd;
paa Jorden ej blomstrer den sandere Fryd;
der Haabet dig skuffer, der Venskab dig saarer,
og Elskov dig Bægeret fylder med Taarer; —
her smiler din Engel, den venlige Død:
„Glem Jorderigs Nød!“

Kom, elskede Vandrer, du er jo saa træt!
dig favner min Vugge, saa varm og saa tæt;
jeg tager din Byrde, bortaander din Kummer
og dysser dig ind i den sødeste Slummer. —
Saa kom da, jeg lægger i Vuggen dig ned
til Salighed,

162. Til de døde.

Sover sødt i hellig Fred!
Blomsten sig om Graven slynger,
liden Fugl i Lunden synger,
Maanen seer saa venlig ned.

Sover sødt i hellig Fred!
Blomsten visner, Løvet falder,
Høstens Storm Naturen kalder
til den dybe Hvile ned.

Sover sødt i hellig Fred!
alt, hvad over eder bølger,
tidlig eller sildig følger
til den dybe Hvile ned. —

Sover sødt i hellig Fred!

---

163. Sang ved Solens Nedgang.

Himlenes Dronning, o herlige Sol!
skarpeste Øje din Glans ej kan taale,
højeste Aand ej din Bane udmaale;
o, hvilke Under opdaged dit Blik,
mens du blandt Verdener lysende gik?
Seklerne saae du fremkomme, henvandre,
Slægterne Jdræt og Skikke forandre;
evig den samme, du herlige Sol!

Himlenes Prydelse, dejlige Sol!
du i din Skjønhed fremtræder og smiler,
og dig imøde alt levende iler,
brægende Hjorder med Længsel dig see,
Fuglen dig hilser fra grønnende Træ,
Fiskenes Skarer sin Afgrund forlade,
for i din Glans sig at boltre og bade, —
Himlenes Prydelse, dejlige Sol!

Jorderigs Glæde, fortryllende Sol!
Sommer og Vaar af dit Skjød sig udgyder;
Jorden med mange Fold Skjønhed sig pryder;
laant er dens Skjønhed, din Pragt kun den har; —
Planterne aabne usynlige Kar,
mættes med Lys, dine Straaler indsue,
spille med tusinde Farver og Lue; —
Jorderigs Glæde, fortryllende Sol!

Verdeners Trøst, o velgjørende Sol!
fra dig gaaer Lyset, dig Livet ledsager,
Frugtbarhed, vaagnet, imøde dig drager;
Bækken opløser sit klare Krystal,
gyder sig fro over Slette og Dal. —
Lokket af dig med ufattelig Vælde
Spirer frembryde fra glinsende Fjælde; —
Verdeners Trøst, o velgjørende Sol!

Herlige, skjønne, velgjørende Sol!
stolt, naar du stiger, og blid, naar du daler!
Aftenens Luftning nu vifter og svaler,
venlig du viger for kvægende Fred;
sagtelig Natten gaaer frem i dit Fjed; —
snart du opstiger fra fremmede Soner,
modtages atter med jublende Toner; —
herlige, skjønne, velgjørende Sol!

---

164. Alnaturens Glæde.

Nu smiler Solen stolt bag aabne Himle,
Naturen føder, unge Glæder vrimle
omkring dens Bryst;
den blev befrugtet under Almagts Vinger;
nu føder den, og af dens Skjød udspringer
nyskabtes Lyst.

Vel Menneskет kun seer de store Skygger
af Skaberen, som trindt omkring ham bygger
sit Paradis;
men, Spurven selv opflagrer mod sin Skaber
og priser ham, og al Naturen taber
sig i hans Priis.

Den svageste udruster sig; — den spæde
udvider selv sit lille Bryst til Glæde,

som Himlen spaaer.
Et sødt, jeg veed ej hvad, — en kjælen Smerte,
en salig Længsel svulmer i mit Hjerte,
der næppe slaaer.

---

165. Morgenlovsang.

Forsvunden er den mørke Nat,
nu lyser over Mark og Krat
den røde Morgenlue.
Den blege Stjernehær forsvandt,
og Duggen staaer som Diamant
mod blaalig Himmelbue.
Skoven,
Voven,
Mark og Enge,
Harpestrænge,
til Guds Ære,
højt hans Lovsang ham frembære!

I Aftes kvad i Skyggedal
den vemodsfulde Nattergal
om Graven og om Døden;
men, Maanen svandt med blege Horn; —
nu synger Lærken i sit Korn
saa frisk i Morgenrøden.

Mægtig,
prægtig,
lyder Røsten;
Haabet, Trøsten
den os bringer
fro paa sine Fuglevinger.

Og slaaer engang min sidste Stund,
skal dog til sidste Time sund
min Sjæl Guds Godhed love!
Jeg stiger af mit mørke Skjul,
som af sin Rede kjække Fugl,
højt over alle Skove. —
Modig,
frodig,
uden Smerte,
lad mit Hjerte,
Jesu Kriste!
kraftig end i Døden briste!

---

166. Aftenbøn.

Se ned i Naade, Himlens Fader,
til denne lille Hyttes Tag!
endt atter er en Livets Dag,
din skjønne Sol vor Jord forlader.

Men ej, fordi sig Dagen fjærner,
har Haabet dog min Sjæl forladt;
jeg veed, at gjennem Tidens Nat
nedblinke Evighedens Stjerner.

Hvo staaer vel reen for Herrens Trone?
hvo synker ej for Naadens Fod?
dog, ærlig Anger, kraftigt Mod
kan Alretfærdighed forsone.
Bruus, vilde Storm paa Tidens Vove!
vor, skarpe Torn paa Livets Vej!
Barmhjertigheden slumrer ej,
den vaager; — jeg vil rolig sove!

---

167. Foraarssang.

Storken sidder paa Bondens Tag,
han seer over Mark og Enge;
det bliver saa dejlig en Foraarsdag;
nu kommer den favre Tid, jeg vented saa længe.

Storken klaprer paa Bondens Tag,
og Gjøgen kukker i Skoven;
med Majlov nu kommer skjøn Valborgs Dag;
nu stiger der Pinseglans med Sol over Voven.

Storken flyver fra Bondens Tag;
han spanker i grønne Enge;

han kommer som Gjæst til skjøn Valborgs Dag;
han bringer den favre Tid, jeg vented saa længe.

Storken flyver til Høsten bort;
han kommer igjen ad Aare! —
Du Sommerens Gjæst, dvæl ikke for kort! —
Velkommen, du favre Tid, jeg elsker saa saare!

---

168. Sommervise.

Den kjedsom Vinter gik sin Gang,
den Dag saa kort, den Nat saa lang
forandrer sig — saa læmpelig;
den barske Vind, den mørke Sky — maa flye;
vor Kakkelovn saa ene staaer,
og Hverdags-Koldesyge faaer,
den tykke Vams, den foret Dragt
er alt hængt hen og reent foragt,
og Muffen er tillige gjemt — og glemt;
man frygter ej, at Sne og Slud
skal møde dem, som vil gaae ud;
thi lad os gaae — at skue paa,
hvor smukt Naturen sig beteer — og leer!

Ak se, hvor pyntet Solen gaaer
med lange Straaler i sit Haar!
Den varme Krans — er rette Kans

for alle Ting, som nu maa grye — paa ny.
Det klare himmelblaa
er værd at kaste Øje paa;
se Fuglene i Flokketal,
i Luftens vide Sommersal
de holde snart hvert Øjeblik — Musik;
de kappes daglig, to og to,
at bygge, hvor de bedst kan boe;
her flagrer een — jo med sin Green;
en anden sanker Haar og Straa — saa smaa.

Ak se, hvor tegner Marken vel
for Bonden, hele Verdens Træl;
han leer, fordi — hans Slaveri
skal ende sig med Frugtbarhed — i Fred.
Hist gaae de kaade Lam i Flæng
og spøger i den grønne Eng;
de knæle med en Hjertenslyst
for Moders mælkefulde Bryst;
de kvæges ved den søde Taar, — de faaer.
Hist vaagter Hyrden Kvæg og Korn;
et Hundebjæl, en Lyd af Horn
er alt hans Spil; — men, hører til,
hvor smukt den Skov ham svare maa — derpaa!

Ak se, et meget yndigt Syn
paa Skovens grønne Øjenbryn!

Med Tak du saae de tunge Ar
henlagt i Ladens Gjemme;
og vil dog Herrens Naade strax
i Modgangs Stund forglemme?
Er nu din Kummer svar,
du Glæder høstet har;
hver Fryd, der kom og veg,
sank dem i Tanke-Neg
for Savnets Vinterdage!

Du veed, at Marken ej er død,
endskjønt den modig hviler;
og vil dog ej i hver din Nød
see til, hvor Haabet smiler!
I Sorgens Efteraar,
naar Livet øde staaer,
hold fast ved Bøn og Tro!
og atter foraarsfro
din Fremtid dig tilsmiler!

Du skuer kun med lidt Behag
alt paa de øde Steder?
o, Livets stille Alvorsdag
har Evighedens Glæder!
Er Jordens Smykke lagt,
du gi'r paa Himlen Agt;
med Alvor i dit Sind

du seer i Himlen ind,
og seer dens mange Glæder!

Hav Tak, o Gud, for gavmild Høst
rundt om paa Eng og Ager!
hav Tak for Lærdom og for Trøst,
naar Verden os mishager!
Din Miskundhed vi saae;
vor Tillid skal bestaae! —
mod Verdens Nød og Frygt
vort Haab paa dig er bygt;
ret aldrig det bedrager!

---

170. Vinteren.

Forbi er Efterhøsten; Bladet falder
til frosne Jord, og øde Lunden staaer;
hen over Marken Jægerhornet gjalder,
hvis stærke Klang fra Sporet Hunden kalder
til Skytten, som paa Vejen eensom gaaer;
han standser, sigter, og hans Kugle naaer
den lette Hare; Knald med Røgen farer
henimod Højen; — Ekkos Torden svarer.

Den kolde Dag er hurtig nu forbi,
de magtesløse Straaler svage daane;
men, hist sig hæver alt den blege Maane,
og lyser Vandreren paa smalle Sti;

dens kolde Flammer Skyen Vinger laane,
den nys tilslørte Himmel skinner fri;
klart funkler i sin evig rene Glans
den høje vinterlige Stjernekrans.

Ja, det er atter Vinter; Isens Bro
har atter lagt sig paa de bløde Vover;
hver Fugl forstummer; Flora stille sover,
som nys i Hertas grønne Skove lo;
de frosne Marker Sneen hviler over;
den slumrende Natur er bragt til Ro;
hvor stille og hvor koldt! — den fjærne Maage
sit Skrig kun hæver, skjult af Havets Taage.

---

171. Vinteraftenen ved Kaminen.

Jeg sidder ved gnistrende Ild,
det pisker paa tilfrosne Ruder,
og Nordvinden, rasende, vild,
i Snehvirvler jager og tuder.

Jeg tænker, ak om du paa Straa,
med syge og sitrende Lemmer,
nu eensom og hjælpeløs laa,
omsuset af hvinende Stemmer.

Og Livets svagt ulmende Gnist
snart sluktes af isnende Taare,

og Læberne stammed: „O brist,
du Hjerte, som lider saa saare!“

Om midt paa det vildene Hav,
ombruset af begsorte Bølger,
du stirred i bundløse Grav,
hvor Stormenes Ligsang dig følger;

Om, vildet i eensomme Skov,
du hørte de tudende Stemmer
af Ulve, der, griske paa Rov,
fremstyrted af natlige Gjemmer;

Og sank saa, udmattet og stiv,
dybt under snehvirvlede Høje,
og, langt fra dit Hjem og din Viv,
du lukte dit bristende Øje.

Hu, Natten er skummel og fæl; —
lad Ilden oplivende brænde!
Gud trøste hver angestfuld Sjæl,
som Nød og Ulykker omspænde!

---

172. Morgenvandring.

Saa huldt til den hellige Bogeskov
det vinkte mig,
o Jord, hvor end aldrig den tunge Plov
havde furet dig;

de hulde Smaablomster saa venlige stod
i dunkle Ly,
de smilte saa inderlig ved min Fod
mod Himlens Sky.

Til Skoven jeg gjennem en Mark monne gaae;
da fik jeg see
en Steenhob vældig paa Marken staae
mellem Høje tre;
den stod saa ærværdig, graalighvid,
en aflang Ring;
her holdtes der vist i gammel Tid
et Kongeting.

Paa Kampestenen, som hisset staaer,
Stolkongen sad
med Krone, Spiir, i Sobel og Maar,
saa faderglad;
og hver en Kriger alvorlig treen,
fredsæl i Aand,
og satte sig rolig paa sin Steen,
uden Sværd i Haand.

Paa Højen hisset stod Kongens Gaard
med stærken Muur;
hist havde hans Datter, den væne Maar,
sit Jomfrubuur;

og paa den tredie Templet stod,
berømt i Nord,
der ofredes rygende Bukkeblod
til Asathor.

O venlige Mark, o Lund saa prud,
græskjølne Væng!
overalt havde Freja pyntet ud
sin Brudeseng.
Paa Marken knejste de røde, blaa
Kornblomster frem;
jeg maatte standse, jeg maatte staae
og hilse dem.

— „Velkommen atter igjen i Aar,
paa grønnen Jord!
hvor liflig I op i den unge Vaar
blandt Kornet groer!
som Stjerner I blinke, blaat og rødt,
blandt gule Lyn;
o, hvor fortryller mig barnligsødt
jert Sommersyn!“ —

— „Ak Digter, du har kun lidt Forstand!
ak Herregud!
du skulde kun see vor Ejermand,
hvor han seer ud!

Hver Gang han seer os, han kalder os Tant,
i Øjet en Torn;
han kalder os Helvedes Klint iblandt
det velsignede Korn.

Den største Naade, han viist os har
i dette Liv,
er det, at han stundum af Lommen ta'r
sin Foldekniv,
og skjær sig en Haandfuld, stor og tung,
under vranten Snak,
og blander os i en Sælhundspung
blandt Røgtobak.

Han siger, at, smøget paa den Maneer,
vi arme Skrog
efter fattig Lejlighed Verden teer
nogen Nytte dog;
for Resten vor Skjønhed, rød og blaa,
er hap som hip; —
alt nyttigt bør gjennem Munden gaae,
det er hans Prinsip." —

— „I arme Stakler, den arme Mand,
de arme Mænd!
som uden salige Glæder kan
gaae Livet hen;

som ej begribe, hvad Gud har gjort,
som ene veed,
at Munden er den nærmeste Port
til Salighed.

Smaablomster! ak, som eder det gaaer
saa gaaer det mig;
en stakkels Poet som en Kornblomst staaer
og græmmer sig;
det nærende Korn kun i Vejen han er;
hvad retter han ud?
han hæver sit barnlige Farvespjær
kun fromt til Gud.

Kom, Blomster! vi høre tilsammen, vi,
kom, vakre Glut!
og slyng dig med tryllende Sympati
om denne Lut,
og bæv, som om Sefyr bevæged dit Blad
under Strængenes Klang;
saa synge vi hver vor Skaber glad
en Morgensang!" —

---

173. I Skoven.

Hvad er det for en sælsom Lyst,
som mig til Skoven trækker?

jeg kan ej dæmpe i mit Bryst
den Længsel, som den vækker.
For Fuglesang
bag Bøgehang
hver Livets Mismod viger,
naar Morgenrødens Rosenvang
paa Himmelbuen stiger.

O søde Uro i min Barm,
jeg kan dig ikke stille!
nu flygter al den mørke Harm
og Sorgerne de vilde. —
Hver mørk Begjær
brat flygter her,
tør ej til Kilden komme;
nej her, hvor Blomsten voxer nær,
er hver Bekymring omme.

Ja, under Løvet er der Skjul,
der vil jeg boe og bygge;
der sidder hver en liden Fugl,
glad kvidrende i Skygge.
Der vil jeg gaae,
naar Duggen paa
de Annemoner falder,
og naar de Nattergale slaae,
og Vagtelkongen kalder.

O søde Fred, hvor gjør du godt!
du dæmper hver en Smerte,
og i det grønne Bøgeslot
sig glæder saa mit Hjerte.
Jeg har saa kjær
hver Broder her,
selv den, som Had mig bragte;
og, hvis de nu var alle her,
jeg strax dem Haanden rakte.

---

174. Højsgaards Bakke.

Jeg har endnu ej været udenlands
og kjender ingen fremmede Lande;
jeg kjender kun min egen Strands
og vore Søers kjølige Vande.
Tit har jeg ønsket: Gid du dog var der,
hvor Kilderne gaae dybt i duftende Dale!
da faldt mig ind min Bakkes Bøgetræ'r; —
Nej jeg vil blive! — tænkte jeg; kun her
forstaaer jeg Træets fortrolige Tale.

Vel hæver sig min Bakke langsomt op;
blandt Bjerge kan den ej paradere;
en Verden øjnes ikke fra dens Top;
men det, jeg øjner, elsker jeg mere.

Den hele Verden gjør mig Bryſtet ſvært;
mig fængſler meeſt den mindre Verden her hjemme;
her kan jeg overſee, hvad jeg har kjært;
fra denne lille Højde har jeg lært
at elſke Gud og fatte Naturens Stemme.

Hver Sommer kan jeg fra min Bakke ſee,
hvor Skoven nede danner et Tæppe;
om Vintren alt er dækt med Sne,
ſaa langt, ſaa langt, — man øjner det næppe;
naar Vaaren kommer, ſmælter Sne og Jis;
fra Mark og Enge mylre tuſinde Planter;
og Blomſten nikker mildt paa vanlig Viis,
og Fuglen ſynger til Naturens Priis,
og Duggen glimrer ſom Diamanter.

Ja, Efteraarets Tid er ſagtens raa,
og Taager dække Søer og Bugter;
men, Himlen farves atter blaa;
jeg veed, at Regnens Taare befrugter.
For hver en Blomſt, der falmer hen i Høſt,
en Snees, jeg veed, udklækkes igjen ad Aare; —
for hver en Fryd, der falmer i mit Bryſt,
et Frø ſkal lægges til en bedre Lyſt,
der ſpirer ſtille gjennem min Taare.

175. Matrosernes Sang

(idet de gaae ombord.)

Norden ej fanged mig!
Hav, nu skal atter jeg
høre din Røst!
du som i dristige
Favnetag bøjer din
snehvide Nakke mod Dannemarks Bryst.

Værn om den danske Strand,
værn om mit Fødeland,
hellige Gud!
værn om den Konge, hvis
høje Retfærdighed
ene betvinges af Mildhedens Bud!

Men, skal herfra jeg gaae,
lad mig da segne paa
Sejerens Dag!
og lad det mægtige
Bølgehav klinge som
Ligklokker over mit synkende Vrag! —

---

176. O, priis ej Kronen.

O, priis ej Kronens gyldne Krans,
dens blanke Demantklynger;

du seer dog kun den tomme Glans,
du veed ej, hvor den tynger;
og tal mig ej om Kongens Magt
og om hans Trones Smykke; —
ved Tronen Uro holder Vagt; —
misund ham ej hans Lykke!

Mens Glædens lette Blomsterkrans
du om din Pande fletter,
den tunge Krone furer hans
i Dage og i Nætter;
mens jublende i Ungdomslyst
dit sorgfri Hjerte gløder,
bag Purpuret din Konges Bryst
ved Folkets Smerte bløder.

Ja, smertefuldt er Kongens Kald,
og tungt hans Krones Smykke,
og sparsomt kun hans Glæders Tal; —
misund ham ej hans Lykke!
— Var stormfuld da hans Herskertid,
var mørke tit hans Dage, —
o Gud, gjør du hans Aften blid,
sign dem han har tilbage!

177. Tordenvejret.

Lynet knitrer,
Tordnen ruller, og den svage sitrer,
som ej kjender Herrens Miskundhed;
som ej veed, at han, som Lynet tænder,
selv med Lynets Flamme, naadig sender
sin Velsignelse til Jorden ned.

Kraftløs nikker
Liljen paa sin Stilk, og Kvæget slikker
efter Morgendug den nøgne Jord;
Herren ynkes; — Tordenvejret bruser,
Regnen styrter ned af Himlens Sluser,
og det læskes, som paa Jorden boer.

Ja, den samme
er vor Gud, naar, fulgt af Lynets Flamme,
over os hans Torden ruller hen,
og naar Solen venlig fra hans Himmel
smiler Varme til den glade Vrimmel,
der med rørte Hjerter hilser den. —

Derfor prise
du, min Sang, den mægtige, den vise,
der Naturen sine Love gav!

ham, som under Tordnens Jubelsange
mætter med Velsignelse de mange,
der befolke Jord og Luft og Hav. —

---

178. Sefyr fortæller, hvorledes han knuste et Skib.

Jeg over Søen jog og vælted Bølgerne,
de vildeste, fra Dybets fjærne Afgrund,
og sprøjted imod Stjernen Skummets Brusen,
mens Skibet, som en Fjær, paa Dybet drev,
og Folket satte Haabet kun til Sejlet;
thi fjærnt i Horisonten Havnen laa.
Da sønderrev jeg Sejlet; — over Bord,
som splittet af et Lyn, det gik med Masten;
og hvide Bølger over Dækket rulled.
Til Aarerne nu alle greb; men, Søen
hver Aare knuste, som det lette Rør,
og ud de kastede det sidste Anker;
dog, Ankertovet brast, og Rædsel greb
paa Skibet hver en Sjæl, og blege stod de;
og skjælvende de styrted ned paa Dækket,
mens Rummets Hvælving fyldtes meer og meer;
thi gjennem Plankerne brød Havets Vande.
— Da blev det stille paa det store Hav,
og hver en Luftning tav, mens op til Stavnen,

det højeste af Skibet, alle styrted;
men, kun den halve Flok fandt Rum paa denne;
den halve sprængtes over Bord i Bølgen.
I Tavshed stod de nu og vented Døden;
thi Skibet langsomt sank, og Vandet steg
til Knæet alt, — til Hoften — og til Brystet, —
og alle faldt omkuld; — kun een Mand stod
endnu paa Enden af den brede Stavn; —
den højeste han var og Skibets Fører.
Han holdt sin unge Søn paa Skuldren af sig,
og bleg som Marmor Drengen sad og knuged
de spæde Hænder om sin Faders Pande,
hvis kolde Læber Vandet alt berørte.
Da greb han Drengen med de stærke Hænder
og løfted ham fra Skuldren højt i Vejret,
mens Bølgen dækkede hans eget Hoved.
Saa stod han et Minut, — og alt var stille;
thi Skrækken havde Drengens Øje lukket; —
endnu han stod; — da sank den ene Arm, —
den anden sank, — og intet Liv var mere; —
men tavs sad Døden paa de tavse Vande!

---

179. Aftensang.

Nu slukkes alle Lamper;
hør Nattergalens Slag!

den gamle hist kun damper
med Pibens sidste Drag.
Han trykker ned sin Hue
og vandrer i sin Stue;
han Vinduet lukker
og sagtelig sukker:
„Godnat."

Ej længer Myggen surrer,
og Hingsten slumrer sødt,
og ej en Hund der knurrer,
og Fuglen hviler blødt.
Ak, nu er alt saa stille; —
vi hjem os liste ville!
Sov vel, lille Sanger!
sov vel, stolte Ganger!
Godnat!

Nu tændes alle Lamper
i Nattens dunkle Slot,
mens Træet staaer og damper,
og drømmer vist saa smaat.
Kun Dagens trætte Vinde
omsværme, som iblinde. —
Sov sødt, alle kjære!
velsignet I være!
Godnat!

180. Snéklokken.

Jeg gik mig ud for Tidsfordriv,
den unge Vaar at møde,
men, fandt Naturen uden Liv,
og Skov og Marker øde;
da hørte jeg en Lyd saa sød,
der sagte fra det fjærne lød;
det var, som Malmet klinger,
naar man til Højtid ringer.

Og det var Alfen Vestsydvest,
han havde af en Flokke
Marsmaanedssne til denne Fest
gjort sig en Sølverklokke;
den paa en Liljestængel hang,
og det var den, der liflig klang:
„Det milde Foraar kommer!
opvaagner, alle Blommer!“ —

Og alle Blomster vaagned op,
hvor fast de monne sove,
og hvert et Øje, hver en Knop
i Hækker og i Skove;
Fiolen titted frem af Muld,
og, af nysgjerrig Længsel fuld,
Græsstraaet spidsed Øre,
den søde Klang at høre.

Og Lærken svæved højt i Sky,
det Budskab at udbrede;
den vilde, alt i Mark og By
nu skulde være rede;
og alle Skovens Stemmer lød:
„Os er i Dag en Frelser fød!
for Lysets Drot hin rige
skal Mørkets Fyrste vige!"

Men, Vintren standser paa sin Vej;
end agter han at kjæmpe;
dog, Vaarens Kraft modstaaer han ej,
han kan ej Lyset dæmpe.
„O Vinter, barske Vinter, fly!
Sneklokken ringer Vaar i By!
frem Lysets Konge drager,
at ende Jordens Plager.

Thi op, o Jord, af Dvalen op,
din Hylding ham at bringe!
alt grønnes det i Bøgens Top;
alt Blomstens Bægre springe;
alt røres det, som før var dødt;
nu er den unge Vaar gjenfødt!
op, op med Jubelsange,
Livsfyrsten at undfange!"

181. Vaarsang.

Op, sjung og glæd dig, Danmarks Søn!
vor Sø er blank, vor Skov er grøn,
og blomsterrig vor Dal.
Med Majlovkrans i lyse Haar
Hun kommen er, den unge Vaar,
Hun pyntet har sin Sal.

Den Sal er høj og lys og stor;
ej paa den hele, vide Jord
er Mark og Eng saa grøn;
ej paa den hele Verdens Ø
er Dal og Høj og Skov og Sø
og Luft og Sky saa skjøn.

Se, Himlens Fugle det forstaae:
de Sydens Herlighed forsmaae,
og rejse glad mod Nord;
her hæver sig det frie Bryst,
her søge de med frejdig Lyst
de gamle Glæders Spor.

Her lufter det fra dybe Hav,
her toner det fra Oldtids Grav
om store Kjæmpers Id;
her sjunger end den danske Mand
om Skjolds og Frodes Fødeland
og om den gamle Tid.

Her sjunger end den mindste Dreng
om Danmark, dejligst Vang og Væng,
om Skjoldungætten bold;
her sjunger end den mindste Mø
om Ærens Vej paa stolte Sø,
om Juel og Tordenskjold.

Op, sjung og glæd dig, Danmarks Søn!
ved Hav staaer Kjæmpehøjen grøn:
her Kraftens Aand end boer;
her bruser Verdens store Væld,
i Skyen flyver Bjerg og Fjæld,
og Sjælen over Jord.

---

182. Ved en Høstfest.

O, hulde Datter af den blide Vaar,
guldfagre Høst! — din Fest det er, vi fejre;
din Moders Blomsterkrans du har forvandlet
for Jordens Søn til Flidens gyldne Frugt.
Se, rørt og takfuld han mod Himlen hæver
den Haand, hvis glade Stræben du har lønnet!
Omslynget af din rige Axekrans,
udbryder han i Kor med Millioner:
Lov, Priis og Ære være Gud!

Hvor skjøn er dog din Lod, Naturens Søn!
o du, som vandrer tro dit Maal imøde!
reen, som den Bæk, der klar og mild sig slynger
igjennem frugtbar Eng, dit Liv henrinder,
ukjendt med Hjertets Storme, mod sin Høst. —

Dig funkler Regnbu'straalens Glans, naar Himlen
ved den har frugtbargjort dit Arbejds Haab;
dig straaler Solens Flammer, naar den møder
det Ax, hvis Spire du i Jorden lagde.
I Mark og Dal og Lund omkranset staaer du
af Godheds Under i dit Paradis;
modtag hvert Held, som Skjæbnens Haand dig giver,
med skjønsom Fryd og med et dydigt Hjerte!
erkjend, at først dets Frugt til Deel dig bliver,
naar ædel, from, dets sande Brug du lærte!
Een er vor Gud! — O føl, din arme Broder
har ogsaa Krav, som du, paa Jordens Goder!

---

183. Julevise.

„Hvad kan det dog betyde? det som ad Dagen gryer;
om Midnat man ej plejer at see Solen i Skyer;
og rundt om os det ringer,
det kimer, og det klinger!
af Kjærter er der ingen; dog blinker alt som Fyr.

Jeg kiged kun saa sagte gjennem Glughullet ind;
jeg veed ej selv, saa henrykt jeg blev i mit Sind;
ha, hvilket dejligt Barn!
ak, hvilket favert Barn
laa der i Staldens Krybbe med Straaler paa Kind!

En hjertelskende Fader stod ogsaa derved,
og en underskjøn Moder i Straaet knælte ned;
og rundtomkring det klang,
det kimed, og det sang;
af Kjærter var der ingen, dog Lyset om os sprang.

Saa hent et Lam i Enge, i Baand af Silkegarn,
og bring det som en Gave til det yndelige Barn!
men, gaa stille, gaa let,
gaa sagte, gaa net,
at ej det søde, lille Barn J vække ved det! —

Men, det lille Barn det skjælved, og Frosten bittert sved;
jeg tænkte, hvo kan være paa det lille Barn saa vred?
Jesulille! ak med Hø
din Seng de monne strøe,
som om der intet Herberg var paa den hele Sted.

J Skovens Fugle smaa, lad jer kalde herhid!
Af eders Fjær og Duun lader os i Julens Tid
Jesus en Seng saa fiin
berede med hviden Liin!
O, søde Jesulille, du deri slumre ind! —

184. Ved et nyt Skoleaars Begyndelse.

Velkommen igjen, du Højtidsdag,
som aabned os de Døre,
der skulde til Herrens Velbehag
vor spæde Alder føre,
og lukke for Sanſernes Bedrag
vort Øje med vort Øre!

Velſignede Stund, da Lyſet gik
ud fra ſin første Kilde,
og vækkede med ſit Straaleblik
enhver, ſom vækkes vilde! —
Ej er der paa Jord en Luedrik,
ſom Herrens Ord, det milde!

Ej er der paa Jord en Herlighed,
ſom Ordets Lys opvejer,
af Urternes Pragt i Blomſterbed
ej een dets Skjønhed ejer!
Velſignede Stund, i Ydmyghed,
vor Aand ſig for dig nejer!

Velſignede Stund, da dette Lys
og vore Øjne rørte,
da Herren, ſom var os ukjendt nys,

vi selv at tale hørte,
og da sine smaa af Mørkets Gys
han fadermild udførte!

Med Jubler vi ville hilse dig,
med Glædestaarer ville
vi mindes den Dag evindelig,
— i aarle Stund, i silde, —
der ledede os saa mildelig
ad Vej til Lysets Kilde!

---

185. Farvel fra Skolen.

Saa er da løst nu Lænken!
— saa kaldtes tit den Tvang,
der bandt dig her til Bænken,
naar hist Sirenen sang; —
ei trange Skolestue
din Længsels Flugt skal kue;
du lægger ud paa vilde Sø
fra Barndoms trygge Blomstersø.

Farvel! — Gud dig ledsage
i Storm og mellem Skjær!
men, se en Gang tilbage;
her staaer din Moder kjær,
betragter falske Bølger
og rørt sin Taare dølger;

„Forsigtig, o min elskte Søn"!
er ømme Moders sidste Bøn.

Og se! der staaer din Fader,
din Barndoms første Ven;
i Dag du ham forlader;
naar seer du ham igjen? —
Han tænker sig forynget
i dig paa Bøven gynget;
„Standhaftig, Søn!" — er Faders Bud;
„dit Anker være: Tro paa Gud!" —

Velan da: Lod i Haanden!
som Moders Ømhed bød,
og Kraft og Tro i Aanden!
som Faders Viisdom lød;
stavn saa til hine Strande,
hvor Flidens Palmer stande;
hent Frugten ned trods hvasse Bark,
sank Forraad paa Erfarings Mark!

Kom saa igjen tilbage,
ej blot med Nyheds Tant,
men, lad os Kjærnen smage,
som du i Skallen fandt;
synk saa med Uskylds Varme
i Faders, Moders Arme;

da komme vi med Fryd ihu
den Stund, som slaaer saa ængstlig nu!

Farvel! — Alt Vinden leger
i Sejlets aabne Favn,
og gunstig Vimplen peger
mod den forønskte Havn. —
Farvel! — og hils de kjære,
vor Skoles Haab og Ære;
sig, hvad du saae: i Fædrehjem
de kalde Glædens Taarer frem!

---

186. Glæden.

Hvor er du, o salige Lyst?
hvor er du, o himmelske Glæde?
kom hid til mit Bryst,
tag tæt ved mit Hjerte dit Sæde!

„Her er jeg, modtag mig, og le!"
saa vinked Gudinden for Latter!
jeg lo; — men, o Ve,
det ikke var Himmelens Datter!

„Kom, favn mig, omsving mig, og larm!"
saa hopped en anden og spøgte!
jeg sprang; — men, o Harm,
Det ikke var hende, jeg søgte!

„Kom, kys mig, og smælt i min Lyst!"
saa toned den tredje Gudinde;
jeg sank; — men mit Bryst
blev tomt; — det var ej min Veninde!

Da tav det; — en Perle nedrandt;
det smilte, som Englene græde;
jeg græd; — men jeg fandt
min søgte, min himmelske Glæde!

---

187. Naar mit Øje er lukt.

Naar mit Øje er lukt,
og naar Grønsværet smukt
dækker Højen, hvorunder jeg sover;
naar i Linden en Fugl
fra sit bladrige Skjul
synger eensomt sin Gravsang derover;

Skal jeg slumre da trygt?
vil ej Længsel og Frygt
banke tit paa min muldnede Kiste?
vil min Sjæl paa sin Flugt,
naar mit Øje er lukt,
ikke dvæle ved, hvad den forliste?

Jo tilvisse! — Jeg troer,
der er noget paa Jord,

der vil drage den ned fra dens Himmel,
der vil mane den ned
fra dens Hvile, dens Fred,
ned til al den forvirrede Vrimmel.

Er det, Rose, din Pragt?
er det, Bølge, din Dragt?
er det Fjældenes skykronte Toppe?
er det, Sefyr, din Dans?
er det, Stjerne, din Glans?
— Alt det seer jeg vel bedre histoppe.

Eller du, ved hvis Bryst
jeg i Sorg og i Lyst
fandt den Styrke, der sømmer sig Manden?
— Nej! din Vaar blev jo min,
vel min Bane bli'r din; —
vi vil vandre den tro med hinanden!

Og dog noget jeg fik — —
Hvi bedugges mit Blik,
mens ved Hjemmet med Ømhed det dvæler?
O, min elskede Søn!
tit for din Skyld i Løn
ned ad Kinden en Taare sig stjæler.

I dit barnlige Sind,
paa din blomstrende Kind

har Uskyldighed præget sit Stempel;
ingen lokkende Drift,
ingen snigende Gift
har besmittet, o Uskyld, dit Tempel.

End du aner det ej,
at den smilende Vej,
der nu aabner sig for dine Blikke,
er som Skummet paa Hav,
for din Uskyld en Grav; —
o mit Barn, nej det aner du ikke!

Ej du kjender den Magt,
der i fristende Dragt
vil berede dig Anger og Smerte;
den vil trænge sig ind
i din Sjæl, i dit Sind,
den vil klamre sig fast til dit Hjerte;

Den vil drikke dit Blod,
den vil bøje dit Mod,
og maaskee — — nej, jeg bæver ved Tanken!
Og din Fader skal ej
kunne lede din Vej
og i Skibbruddet række dig Planken!

Som den vildsomme Fugl,
uden Rede og Skjul,

skal du flagre for Vind og for Vove.
Hvem skal styre din Flugt,
naar mit Øje er lukt?
og hvordan skal jeg trygt kunne sove?

Hvem skal styre din Flugt,
naar mit Øje er lukt? — —
O jeg Daare, der øjner ej Havnen!
Der er een over Sky, —
hen til ham vil jeg flye,
han vil kjærlig dig tage i Favnen!

---

188. Vuggevise.

Stille nu, Barnlil,
luk dit Øje til!
Regnen plasker; — stille, hør
Nabohunden, hvor den gjør!
Bange hist den gamle Tigger
gjennem Dørens Sprække kigger;
Hunden bider; — tys, Barnlil,
luk dit Øje til!

Sov kun, visselu! —
hvor det stormer, — hu!
Haren spidser Ørets Lap,
skjuler sig i Græsset rap;

Skytten med den grønne Kjole
jager op den stakkels Ole;
bort han flyer med bange Hu; —
sov kun, visselu!

Drøm med sorgfrit Sind!
sov dig rød din Kind!
Duen fløj af dunet Seng
efter Korn paa Mark og Eng,
og de smaa i Reden klage:
„Kommer Moder snart tilbage?“
Kjølig suser Nattens Vind;
drøm med sorgfrit Sind!

Vær kun rolig, Glut!
Haren bli'r ej skudt,
Duen mader Ungen trø,
hver en Skabning gaaer til Ro,
Haren luunt i Græsset ligger,
ind i Huus kom gamle Tigger;
tryg da Øjelaaget slut,
sov, min lille Glut!

---

189. Gravsang.

Du er flygtet; — længtes du saa saare
bort fra Støvet til det lyse Hjem?

som naar brændende en Længselstaare
bryder hæftig af sit Fængsel frem?

Rosenskyens Trylleverden bølger
sig for Barnets Syn, og i dets Bryst
rører sig en Higen, som nu følger
Farvespillets underskjønne Lyst.

Barnets blomsterklædte Aand sig hæver,
for at flette sig af Skyens Glans
— mens i Fantasiens Drøm det svæver, —
om sin unge Lok en yndig Krans.

Skuffed Drømmen? — saae du Glansen svinde?
fik du dunkle Taager kun igjen? —
O, saa flygt kun bort; thi du skal finde
Lyset skjønnere, hvor du gaaer hen!

Solen, hvis mangfoldig brudte Straaler
her fortrylled og forvirred dig,
heel at skue der dit Øje taaler; —
o, saa flygt kun! — Gud ledsage dig!

Ingen Klage! — Kun et kjærligt Minde
om dit svundne Liv en Krans skal vinde!
og med Vemod her en ukjendt gav
dig en Blomst, en Taare paa din Grav.

---

190. Flugten til Amerika.

Dengang da jeg var en lille een
og havde begyndt min Skole,
og havde faaet Støvler paa begge Been
og kastet min Blusekjole;

Da var jeg ikke saa from, som nu,
da havde jeg Been i Panden;
mit Blod var hedt og ilter min Hu,
jeg forstod mig kun lidt paa Forstanden.

En Middagstid mellem Tolv og Et
engang var jeg rigtig i Vinden;
med Næven knyttet og Hjertet hedt
jeg stod, og med Taarer paa Kinden.

I Skolen jeg havde faaet et Nul
for de første Deklinationer;
Mama havde skjændt for et lille Hul
paa de Kasimirs Permisioner.

Og Bagerens Nikke, som før var saa sød,
hun stod nu og lo ved Porten;
hun havde mig lovet et Hjerte-Brød,
det, saae jeg, hun gav til Morten.

„Nej," tænkte jeg da, „det er for galt!
langt mere, end jeg kan udholde; —
det skal de alle faae dyrt betalt,
som mig denne Tort forvolde.

Nu flygter jeg bort til Amerika!
og naar man saa er forlegen,
hvor atter man faaer en Peter fra,
ja — saa er Peter af Vejen."

Forbavset min yngre Broder, Emil,
gav Slip paa Pisk og paa Slæde;
paa Ansigtet stod et usikkert Smiil
omtrent mellem Lee og Græde.

„Ja hør du, Emil, du skal gaae med;
som Brødre vi bør holde sammen;
her er ej længer vort blivende Sted;
hist finde vi Trøst og Gammen."

Den lille han saae paa de nye Sko,
og glatted sin Bluses Folder;
„Hvor lang er Vejen, skal jeg vel troe?
og mener du, Skoene holder?"

„Ja længer der er til Amerika
end til Tante Lise paa Landet;
men, for at komme didhen herfra,
man sejle maa over Vandet.

Men, hvis man saa Farten overstaaer,
fortryder man aldrig Løbet:
man faaer til Foræring en Herregaard
og Penge ovenikjøbet.

Med Sølv er Hestens Hov beskø't
og Vognens Hjul beslaaet;
Guldet det ligger dig for din Fod,
du bukker dig kun, for at faa'et.

Konfektrosiner og Mandler der gro'e,
i store Duske de hænge
paa Træerne sammen, to og to,
og koste slet ingen Penge.

Brystsukker du som Tvebakker seer,
som Rugbrød Chokolade;
med Sukkerkugler det hagler og sneer
og regner med Lemonade.

Og Frihed har man endnu dertil
fra Morgen til Aftens Ende;
man spytter paa Gulvet, hvor man vil,
og lader Sigarerne brænde.

Man gynger den hele udslagne Dag
i dejlige Vuggestole,
og det kommer an paa hvers Behag,
om han gider gaaet i Skole!"

„Ja saa," sa' den lille, „saa er det et Ord!
nu er da min Rejse besluttet;
min Appetit er just ikke stor
til at komme i Institutet.

Min Krydderkringle jeg henter endnu, —
den skal gjøre godt paa Vejen; —
og saa den store Bibel, du,
den, veed du jo, er vor egen!"

Med Billedbiblen i Favn han kom,
mens Kringlen han bar i Munden; —
saa stod vi lidt stille, og tænkte os om; —
thi bitter var Afskedsstunden.

Vort kjære, rolige Fædrehjem
vi skulde for evig savne; —
da aabned Mama sit Vindve paa Klem,
og raabte paa vore Navne:

„Emil og Peter! hvor skal I hen?
hvad gjør I med Bogen paa Gaden?
skynd jer nu strax herind igjen,
nu kommer Dorte med Maden!"

Betuttede begge to vi stod,
vor Rejse gik reent i Glemme,
og uvilkaarlig lystred vor Fod
den moderlig myndige Stemme.

Min Vrede nedslog hendes blide Røst,
som Lynstraalen Egestubben; —
jeg drukned min Sorg og fandt min Trøst
paa Bunden af Sagosuppen.

---

191. Drengens Drøm.

En Sømand vil jeg være,
en Sømand rask og stærk,
og Bølgen skal mig bære
til Hildes muntre Værk!
Kom, Sø, jeg vil dig sadle
til ærlig Gangerdyst;
din høje Kraft skal adle
hver Higen i mit Bryst!

En Sømand vil jeg være,
en Sømand kjæk og snild,
den dybe Fure skjære
alt til Kartoffelspil!
Se, knap er vel min Trøje,
og uden Duun min Kind;
men, jeg har Ild i Øje
og Ild og Kraft i Sind;

En Sømand vil jeg være,
som Hvitfeld og som Rud!

og Sejrens Alf skal bære
— et Lyn! — mig til min Gud!
da, naar den danske Pige
Guldharpen ta'r i Haand,
end i Alfaders Rige
hun hilser glad min Aand!

En Sømand vil du være,
du stolte, vilde Pog!
gak ind, Latin at lære,
og pas saa kjønt din Bog!
Lad dem kun Ankret lette,
og tag du Griflen smukt,
at du kan Runen sætte
om Bylk, om Kjøgebugt! —

Men, naar i Dynekilde
jeg skuer Tordenskjold,
jeg maa til Herre-Gilde
ej følge Helten bold!
Og, naar paa Adilslue
den høje Hvitfeld gaaer,
saa skal kuns Djet skue,
mens naglet Foden staaer!

---

192. St. Lavrentius.

Bonden beder med liden Ro, naar Regnen slaaer
paa hans Hue;
naar Taaen er kold, og Ryggen er vaad, kun lidet
hans Tanker due.
Det var St. Lavrentius, han agter en Kirke at bygge;
thi ganger han ud paa den brede Vej med Tigger-
posen paa Rygge;
ganger han ud paa den brede Vej alt med sin Fat-
tigmands Pose;
hans Øjne de vare som Alterlys, hans Kind den
var som en Rose.
Det var den hellige Herrens Mand, han sankede
Guldet røde.
Hans Sko var reven, hans Fod var hoven, det gjorde
ham megen Møde.
Han samlede møgle Guld og Sølv alt paa de riges
Trapper;
men, aldrig han ejer en Kjortel ny, han gaaer i de
gamle Kapper.
Han drikker stedse det klare Vand og aldrig Vinen saa rød;
thi besken Æddike Kristus drak i sin uskyldige Død;
og aldrig han tager ved anden Mad, end Stodder-
brød det sorte;
Hunden river hans bare Skind alt for de rige Mænds
Porte.

Men, da han langer til Lundeby, hans Tiggerpose var fuld;
og aldrig et Lem han røre kunde, saa mødig han falder omkuld.
Han tingede kunstige Mestere, de skulde den Kirke rejse;
Muren skulde være rød og tyk, med Taarne skulde den knejse.
Ørnen flyver i vildene Sky, han kan sine Vinger strække;
det meente han, St. Lavrentius, de Taarne skulde ham række.
Den Mulvarp kravler i dyben Muld, hvor Snuden den kan bunde;
der vilde han, St. Lavrentius, den Steen skulde Kirken grunde.
De Mestere mure den lange Dag alt udi den bare Skjorte;
men, hver den Steen, de mure ved Dag, den var om Natten borte.
om Morgenen laa baade Kalk og Steen vidt om paa den grønne Hede;
sligt gjordes af alle de Trolde smaa og alle de Kjæmper lede.
Lavrentius vaager ved Midjenat, hans Tanker løbe saa vide;
det var da den sorte Trold, han stander ved Munkens Side:

„Hør du mig, St. Lavrentius! den Kirke jeg bygger paa Slette;
vil du mig goden Murerløn med Haand og Mund forjætte.
Og du skal give mig Sol og Maane, dertil dine Øjne baade,
eller du skal sige mig, hvo jeg er; mit Navn det være din Gaade."
Det var St. Lavrentius, han nikker med Hovedet brat;
det var da den sorte Trold, han bygger en Kirke ved Nat.
For St. Lavrentii venstre Øje, tilmed for hviden Maane,
han bygger et langt og prægtigt Taarn, det synes i hele Skaane.
For St. Lavrentii højre Syn og for den røde Sol
han bygger et andet Kjæmpetaarn, det synes ved Nørrepol. —
Lavrentius den Morgenstund staaer glad for gylden Alter,
der drikker han af den hellige Kalk og synger en dejlig Salter;
men, den Gang Solen hun gik ned, og Mørket det drev paa,
da maatte den Herre saa sørgendes paa Marken ene gaae.
„Hvor skulde jeg hitte det Troldenavn, naar jeg det aldrig vidste;

jeg visselig maa mine Djne to i Nat til Troldene miste!
o, Skade for mit gamle Syn, som ej jeg kan bevare;
men allermeest for Sol og Maane, de skinne begge saa klare!" —
Den Herre lagde sig ned og bad alt paa den grønne Høj,
da hørte han i Højen brat en Puslen og en Støj.
Det var det arrige Troldebarn, saa saare hans Djne runde,
og Moderen ganger op og ned og tysser ham, som hun kunde.
„Slaa dig til Taals, min rare Glut, du lade Graaden fare;
nu kommer Find med Sol og Maane, med Kristmands Djne klare!"
Og det var St. Lavrentius, han bliver saa glad tilmode; —
frelst var Sol, og frelst var Maane, dertil hans Djne gode.
Thi, da den lede Troldemand ad Hjemmet monne lakke,
han siger: „Du være velkommen, Find, alt i din egen Bakke!"
Og det var da den lodne Trold, han skreg i Højen inde,
og skrige gjorde det lille Barn, tilmed den lede Kvinde.
— Trolden havde saa dybt under Muld de krogede Lønnegange,

der tager han til med Barn og Viv saa skyndelig at gange;
og, da de under Kirken kom, da dukker han op sin Pande,
da monne han med sit Barn og Viv paa Kirkegulvet stande;
da griber han om den Støtte stærk, og det med megen Harme;
at knuse den Kirke, det var hans Agt, med sine Helvedes-Arme. —
Da kunde han aldrig røre Lem, og aldrig Benet flytte;
han staaer, en Kamp, i denne Stund ved Lundekirkens Støtte. —
Løser hans Kvinde sit lange Haar, hendes Lokker i Gulvet rinde;
og om en Stolpe tyk og stærk det Baand hun monne vinde;
da blev hun Steen i samme Stund, og Steen blev hendes Unge; —
der staaer hun med sit Hovedbaand, naar Folk i Kirken sjunge.

---

193. Holger Danske.

Det gotisk gamle Kronborg i Maanelyset staaer,
mens sort og skumklædt Bølgen mod Fæstningsmuren slaaer.

De stolte Skibe sejle igjennem Sundets Bugt;
fra Helsingborg hist blinker et eenligt Lys saa smukt.

Den danske Kyst staaer dejlig med Skov og med Krat;
men, begsort hæver Kullen sig i den lyse Nat.

Paa Kronborg klinger lystig saa mangt et Gammensord,
en Venneflok har samlet sig her om Gildesbord.

Tilsidst sig Talen drejer — det er just Midjenat —
paa Holger, som skal bygge i Kronborgs Kassemat.

„I Fald hos os han bygger, saa er det dog en Skam,
at ingen af os Svende endnu besøgte ham.“

Saaledes een just taler, og næppe er det sagt,
før ogsaa hele Toget er strax i Orden bragt.

De rustne Hængsler knage, og Faklen brænder rødt;
dybt i de sorte Gange saa øde er og dødt;

Hvert Fodtrin lydt man hører; hist ligger Steen og Gruus,
og sky og bange svæve de stygge Flaggermuus.

Den tykke Jernport knager; — nu er man der vel snart?
— Mod Muren slaaer man Faklen, der ej vil brænde klart.

Den klamme Luft alt kjøler det hede Ungdomsblod,
og Blodet kjøler atter det kaade Ungdomsmod.

Nu har de søgt saa længe, i hver en Kasjemat;
endnu en Port de aabne; — da standser Skaren brat;

Thi i det hvalte Kammer, hvor nu de træde ind,
see de en kraftfuld Gubbe med Haanden under Kind.

I Steenbordets Flade hans Skjæg er voxet fast;
hans Aasyn ellers ligner hin Drots ved højen Mast.

Han sidder i sin Rustning med Sværdet i sin Haand,
og paa den høje Pande man læser Heltens Aand.

I Drømme sært han taler; højt hæver sig hans Barm:
„Hvor staaer det til med Danmark? hehøver det min Arm?

Næk, Ungersvend, mig Haanden; se, min jeg rækker her,
dit Haandtryk skal mig lære, hvor stærk vel Slægten er!„

Men, Svenden drejer mod ham rask Døren med dens Slaa;
for Holgers stærke Haandtryk sig Jernet bøje maa;

Da smiler han i Drømme: „Den er dog ej saa svag!
og Holger Danske kommer til Hjælp paa Farens Dag!“

Saa tavse og saa blege de Svende fra ham gaae,
og lettere de aande først under Himlens blaa.

De see de klare Stjerner og Maanen, stor og rund,
mens Bølgen skumhvid vælter sig gjennem Øresund.

194. Liden Gunver.

Liden Gunver vandrer som helst i Kvæld,
saa tankefuld;
hendes Hjerte var Vox, hendes unge Sjæl
var provet Guld.

Liden Gunver meder med Silkesnor
ved Havets Bred;
da hævedes Bølgen, og Vandet foer
saa brat afsted.

Skjøn Havmand sig op af Havet skjød,
beklædt med Tang;
hans Øje var kjærligt, hans Tale var sød,
som Harpens Klang.

Liden Gunver, du martrer mig Dag og Nat
med Elskovs Ild;
mit Hjerte vansmægter, min Sjæl er mat;
o, vær dog mild!

Du række mig kun din snehvide Arm
paa Sømands Tro!
saa trykker jeg den til min brændende Barm,
saa faaer jeg Ro.

Liden Gunver, mit Bryst, bag sit haarde Skjæl,
er blødt og omt;

Trofast er mit Navn, min ukunstlede Sjæl
foragter Skrømt.

Og er dig min Arm til saa stor Behag,
til Trøst og Ro,
skjøn Havmand, saa skynd dig, saa kom kun, og tag
dem begge to!

Han trak hende fra den stejle Bred,
glad ved sin Svig;
som Storm var hans Latter; men, Fiskerne græd
ved Gunvers Lig.

---

195. Fru Martes Kilde.

Fru Marte sad paa Karisegaard,
hun var saa god og saa from;
var Vinteren stræng og den rige Mand haard,
til hende de fattige kom.

Den hungrige mætted hun af sin Haand,
den syge husvaled hun fro,
den fangne løste hun af hans Baand,
og bad for Synderens Ro.

Men, stor var Nøden i Danmarks Land;
trindt Svenskeu brændte og slog;
Fru Martes Borg han tændte i Brand;
til Kirken den fromme hendrog.

I Taarnet bo'de hun Nat og Dag;
der ingen til hende kom;
kun Uglen sad under Kirketag
og saae paa den Frue saa from.

Og trygt hun bo'de i Herrens Huus,
til Fjenden maatte bortflye;
da gik hun tilbage til Borgens Gruus,
og lod den oprejse paa ny.

Da fandt den husvilde atter Ly,
da fandt den hungrige Brød; —
men, hver Mand græd i Kariseby,
den Gang Fru Marte var død.

Og der den Frue i Kisten laa
og smiled med blegen Kind, —
da var der fast ingen Børn saa smaa,
de bares jo til hende ind.

Da Klokken klang paa den Jordefærds-Dag,
og unge og gamle de græd, —
da var der ingen Gubbe saa svag,
Han løfted jo Baaren med.

Og der de satte den Ligbør ned
og hviled paa Kirkesti,
da sprang de en Kilde paa samme Sted;
den ganger man end forbi.

— — Gud glæde evig den fromme Sjæl!
saa mange glædede hun;
tit den, som drak af Fru Martes Væld,
blev karsk i den samme Stund.

— End Taarnet staaer med den dunkle Vraa,
hvor fordum Fru Martelil sad;
tit kommer en fremmed og seer derpaa
og hører det Sagn saa glad.

---

196. Vaaren.

Hvor venlig Vaarens Straale nu bortsmælter
den kolde Sne! — hvor yndig alt fremgroer!
Alt længe nu vor Bonde glad omvælter
med skarpe Plov den rigdomssvangre Jord.
Af stormfrit Hav har Vaaren længst bortaandet
det Isens Baand, som hærdet Bølge bandt,
og uden Vold og Brag opløstes Baandet;
det mærktes ej, da opløst det forsvandt.
Det stolte Skib sig nu paa Bølgen bryster,
som hyler ej ved fjendske Stormes Slag;
med vinget Il det søger fjærne Kyster;
stolt bærer det vor hæderfulde Flag.

Naturens Vaar! imedens du forynger
den glade Jord og pryder afklædt Skov,

dens muntre Kor med højen Røst besynger
din Herlighed; sødt lyder der din Lov.
Fra Kyst til Kyst med Millioner Stemmer
udbreder sig, velkomne Vaar, din Priis;
Landmanden glad bag Ploven ej forglemmer
hans Lov, som mild bortsmælted Vintrens Jis.

Hæv dig, min Sang, at ikke du alene
skal savnes her, hvor alt er Sang, er Lyst;
bryd vældig ud, begejstrede Kamene,
og virksom Fryd opfylde nu hvert Bryst!

---

197. Fiolerne.

Smaa Fioler, o hvor sødt
mellem Græsset, ungt og blødt,
frem I blaane!
Solen varmer eders Luft,
Vemod suger eders Duft
af den blege Maane.

Tæt I ved hverandre staae;
Rødmen i det stærke blaa
mat henviger;
herlig i den unge Lund
spætter I den grønne Bund,
vinker Dalens Piger.

O, men koldt er spæde Straa!
sammenklynget tæt I staae;
hvor I skjælve!
magtesløs paa frosne Muld
vil sig Urten medynksfuld
luunt om eder hvælve.

Smaa Fioler, nej, o nej,
grumme Storm skal længer ej
jer nedtynge!
her I ej skal staae forladt;
hurtig om min Emmas Hat
vil jeg eder slynge!

Om den lysegule Bund
i en yndig Krans saa rund
eder bøje! —
O, hvor vil det svage Skin
hæve hendes Purpurkind
og det sorte Øje!

---

198. Bortrejsen fra mit Hjem.

Derhenne bag den gamle Kirkemuur
gaaer Solen nu til Ro. Hvor smukt og venlig!
Den Taarnets mosbegro'de Tag forgylder
og kaster ligesom en Regn af Guld

ind i Kastanjens dunkelgrønne Løv,
og titter ind fortrolig gjennem Hækken,
som om den hviskede: „Farvel! thi her
skal du ej længer see min Aftenstraale!“

Og Træet ryster susende sin Krone,
og i Kanalen risler Bølgen sagte,
og alting er saa vemodsfuldt og venligt,
som lød det overalt: „Farvel! thi her
du ingen Aften mere faaer at see!“
Og Hjertet banker, mens jeg grunder paa:
Nu gaaer jeg bort fra dette Sted, hvor jeg
saa mangen dejlig Foraarsdag har vandret,
saa mangen Aften stod og saae i Solen,
til Øjet blev berusst af Ildens Glans
og syntes, Jord og Himmel løb i eet
og smælted sammen i et Hav af Farver; —
nu gaaer jeg bort fra denne Barndomshave,
hvor hvert et Bed, hver lille Busk jeg kjender,
hvert Siv dernede ved Kanalens Rand,
hver Green i Espen og Kastanjetoppen!

Men hør! min Stær for sidste Gang mig synger
sin Aftensang i klare Fløjtetoner
fra Hullet i det gamle Æbletræ! —
Der sidder den i stille huslig Ro

og rækker Halsen ud, saa langt den kan,
den kloge, sorte Fugl, og seer omkring sig
og nikker eftertænksom, mens den fløjter. —
O, Tak for al din Sang, du kjære Fugl!
Mens jeg var her, da vogtede jeg trofast,
at ingen Haand forstyrrede din Bolig;
hvis nogen er saa grusom nu, da flygt,
og flyv mod Øst, saa langt din Vinge bærer,
flyv over Landet og det store Hav,
og byg din Rede nær hos mig, og fløjt
paa ny saa sødt for mig i Aftenstunden! —

Ja, Sjælen elsker dybt og inderlig
det længe vante, det erindringsfulde;
jo ældre Tider Stedet varsler om,
des kjærere, des skjønnere det synes.
Her spørges ej om Udsigt, Storhed, Skjønhed,
men det er aandeligt, det skjønne her,
og Glansen kommer fra dit eget Hjerte;
Fortryllelsen ombølger hver en Green,
hvert ringe Mærke fra en herlig Tid. —
Der, hvor jeg vandred tit med Mennesker,
hvis Ord jeg lytted til med Kjærlighed,
til hvem jeg talte venlig og fortrolig, —
der er det, ligesom der stille svæved
beslægtede og gode Ånder om mig,

og talte gjennem Aftenvindens Suſen,
og indgjød Fred og Kjærlighed i Hjertet.

Jeg elſker dig, du lille Plet af Jord
her ved Kanalens lave, grønne Bred,
hvor Rækken af de gamle, graa Kaſtanjer
og ligeoverfor Morelalleen,
med hvide Blomſter ſmykket rigt i Maj,
ſig ſpejle dybt i Vandet mod hinanden,
og blande Blomſtertoppene ſaa ſmukt.
Men, bagved Poplerne, der ligger Kirken,
hvor Mindet ſidder ſørgende paa Graven,
hvor Solen ſynker ned, i Aftenſtunden,
midt i de dødes Ro og dybe Fred. —
I Midten af ſin Landsby ligger Kirken,
ſom mellem ſine Børn en gammel Fader
med iisgraat Haar, men fuld af Kraft endnu!

Farvel, du gamle, alvorsfulde Kirke!
i Vaaren grønnes nu de ſorte Grave;
Farvel, du Plet af Jord, jeg har ſaa kjær!
gid Himlens milde Dug maa kvæge dig!
Farvel, — nu ſvandt den ſidſte Aftenſtraale! —

199. Savojarden og Bjørneungen.

Hvor Bulevardens Vrimmel tætteſt bølger
til en forvirret Støj af Toners Klang,
hvor Armod tit ſin bitre Taare dølger,
imens den søger Brød ved munter Sang, —
der ſtaaer en Pog, ſom fra Savojens Dale
drog til Paris med ſin Fiol og Stav,
for fattige Forældre at huſvale
ved Skjærven, ſom Medlidenhed ham gav.

Blandt fire Stumper Lys, ſom faſt han kliner
omkring ſig paa den platte Jord, han ſtaaer;
en barnlig Uſkyld ſtraaler i hans Miner,
om Skuldren bølge ſig de brune Haar;
han ſynger lyſtig Viſerne fra Hjemmet,
og dæmper Længſlen ved ſin Bues Strøg,
imens en Bjørneunge, han har tæmmet,
opvækker Latter ved ſin Dans og Spøg.

Ej plump den hæver ſine lodne Lapper; —
paa ſine Bagbeen ſvinger den ſig let; —
forundret ved dens Kunſter Mængden klapper,
og hvergang bukker Bjørnen nok ſaa net.
Da Drengen den med Taarer glad omſlynger,
den ſorte Mund han trykker omt til ſin,
og Gruppen tit aflokker Folkets Klynger
ſnart Vemodsſmiil, ſnart hæftigt Bifaldsgriin.

„O Gud!“ den lille raaber, mens han kjæler
for Bjørnen, som han knuger til sin Favn:
„Du Stakkel tro min tunge Byrde deler
og bringer Glæde i min Fædrestavn!
jeg elsker dig saa kjærlig som en Broder;
thi dit er jo det halve af den Løn,
hvormed jeg kvæget har min arme Moder; —
hun be'r til Gud for dig, som for sin Søn.

Din Dans, som Bulevardens Latter vækker,
i Moders fjærne Hjem skal bringe Brød,
og hver en Skjærv, som Godhed her os rækker,
skal i Savojen lindre Uskylds Nød.
Hallo, min Bro'r, dans lystig for de smukke! —
læg, mine Herrer, lidt i denne Hat;
de med en Sous kan dæmpe mange Sukke;
thi Armod skal bespises med min Skat!“

En Taare dirrer i den lilles Øje,
og mangen Kobbermynt i Hatten klang;
det syntes ogsaa Bjørnen at fornøje;
thi for hver Sous han dobbelt lystig sprang.
Rask gnider Knosen paa Fiolens Strænge,
med Bjørnen danser han en **pas de deux**;
sig smaa og store frem til Gruppen trænge
og er af Latter færdige at dø.

En strunk Pariserfyr, som intet kasted
i Drengens Hat, greb til sit Brilleglas,
og plump igjennem Folkehoben hasted,
for gratis at forskaffe sig en Spas.
Som ægte Kritikus han støtter Stokken,
som han til Stads, men ej til Støtte, bar,
mod Læben og beskuer haanlig Flokken,
der ved en Bjørnedans saa henrykt var.

„Den Bjørn er jo en lumpen lille Unge,
den viser sig for tidlig som Aktør! —
dens Hop er ej groteske eller tunge; —
en Bjørn med mere Plumphed træde bør!"
Men, næppe har han paa dens Lethed klaget,
saa sætter Bjørnen Lappen paa hans Taa,
som af hans snævre Støvler slemt blev plaget; —
„Av!" brøler Fyren og kan næppe staae!

Men, Smerten strax for Vredens Ild bortdunster;
han løfter rask en knyttet Næve op;
„Fordømte Kræ med dine Dansekunster,
jeg smøre skal din plumpe Bjørnekrop!"
Og han slaaer til; — men, næppe hører Knøsen,
at Bjørnen hyler ved den svære Dask,
saa farer han forbitret ind paa Flosen
og slaaer Fiolen i hans Pandebrask.

Den lille Knægt og Bjørnen fast sig knuge
i Fyren, som forbavset om sig slaaer;
han al sin Kraft maa mod dem begge bruge,
og Hoben leende omkring dem staaer!
Mod Bjørnen var især hans Vrede bitter,
han mod dets Hoved hugger hæftig ud; —
det falder, — og en lokket Knos fremtitter
til hans Forundring af den sorte Hud!

„Ha, hvad er det? vil Knægten os bedrage!"
Han skriger højt, og Klyngen strømmer til,
for blodig Hævn paa den Krabat at tage,
som drev med Publikum sligt Abespil.
„Ak!" raaber han, og vrider sine Hænder,
„vær dog medlidende — o hør mig, hør!
naar Grunden til Bedraget jeg bekjender,
saa veed jeg vist, De intet ondt mig gjør!„

Han kaster sig paa Knæ, med Graad af Smerte,
og trykker Lokkehoʼdet i den sorte Hud
med Angst og Ømhed til sit lille Hjerte,
i det han raaber: „Frels os, milde Gud!
den stakkels Bjørn, det er min lille Broder;
men, straf kun mig, hvis De til Hævn har Lyst!
ej meer vi Brødet skjænke skal vor Moder, —
riv ikke Josef med fra hendes Bryst!

Fra hendes Favn vi drog at søge Lykke,
vor hele Rigdom var en Abekat;
men den, — den var Naturens Mesterstykke,
og i dens Kunster ejed vi en Skat;
dog, ak! af Rejsens lange Savn og Møje
den lille Djævel i en Feber faldt; —
vi under Taarer lukkede dens Øje,
begrov den pænt; — med den vi tabte alt!

Vi tavse laa paa Jorden, hvor til Slummer
vi havde lagt vort Haab, vor Moders Trøst; —
da raabte Josef: „Broder, hendes Kummer
med bitter Smerte har opfyldt mit Bryst!
Jeg gjør, hvad Abekatten skulde gjøre;
kjøb for vor sidste Sous en Bjørnehud,
jeg kryber i den, og du skal mig føre; —
vor Daad er god, — det gode signer Gud!“ —

Den lille Stakkel tit dem har fornøjet,
mens Svedens Perle fra hans Pande randt!
men kjækt igjennem Huden gloded Øjet,
naar han en Sous ved sine Kunster vandt!
o, slaa ham ej! — o, slaa dog ej min Broder!
o, tænk dog paa, om vi var deres Børn!
jeg dem bedrog for Brødet til min Moder,
og barnlig Ømhed gjorde ham til Bjørn!“

Fra Folkets Klynger Bifaldsraab opstiger,
halv dæmpet af Medlidenhedens Graad,
selv Armods Søn de kjære smaa beriger;
thi alles Hjerter rører deres Daad; —
og hver en Aften, naar de gode Sønner
nu synge Viser paa det vante Sted,
alt strømmer til, og rige Gaver lønner
den lille Bjørn af barnlig Kjærlighed!

---

200. Dansen i Skoven.

„Nu har jeg fejet og redt Seng,
og Davren er til Ende;
nu skal du, Povl, min lille Dreng,
til Skovs og hente Brænde.

Der ligger Is paa Sø og Eng,
derunder slumrer Voven,
og Ved har Stormen fældt i Flæng
for Fattigfolk i Skoven.

Den Vinter er saa haard og slem,
saa Sult og Nød os kue,
i Rævens Hule, Bjørnens Hjem,
i fattig Kones Stue.

Jeg haaber, du er ej forknyt,
men kjæk du gaaer og samler;

thi er du nu forsagt, — saa hyt,
naar Trommeskindet ramler!

Og bringer du en dygtig Dragt,
saa stor, som du kan bære,
da skal du, som jeg tit har sagt,
min egen Pusling være!"

Den lille med et Hop, et Greb,
fik trukket ned fra Knagen
det halvopslidte Hampereb,
og gav sig strax til Sagen.

Han knappede sin Kofte trang,
og tog sin laadne Hue,
og varmed Haanden nok en Gang
ved Arnens sjunkne Lue.

Flink gled han hen ad Byens Park,
og fløjted med det samme,
saa sprang han lystig over Mark,
og svandt bag Bøgens Stamme.

Ved hvert et Skridt den lille Fod
i dybe Løv han planter;
han klapper Kindens Rosenblod
med sine uldne Vanter.

Med flittig Haand, med Øjet glad,
det tørre Kvas han sanker,
mens til sin Mo'r og Middagsmad
han sender sine Tanker.

Da rasler det bag Grøft og Grav,
da knaser det i Tjørnen;
med tunge Fjed, i Luntetrav,
fra Krattet kommer Bjørnen.

I strakte Løb det slunkne Skind
om Bugen slaaer i Rynker;
den brummer huult; ved hvert et Trin
det brede Hoved synker.

Da visner Rosen paa hans Kind; —
skjønt nok saa snild og tapper,
han veed ej ud, han veed ej ind,
og Hjertet hæftig klapper.

Bleg springer han til næste Træ,
— hans Fødder var ej sene, —
og svinger sig ved Haand og Knæ
højt op paa tykke Grene.

Men, Bamsen er en sikker Mand,
han klatrer som den bedste;
i høje Fristed snarlig han
den stakkels Povl vil gjæste.

Da rasler atter Green og Krat,
og gjennem Løv og Buske
han seer Graaulven, den Krabat,
saa jævnt til Træet luske.

Af Øjet gnistrer blodig Brand,
sit Hyl den ej kan tvinge,
den søger dybt sin sultne Tand
at slaae i Bjørnens Bringe.

Men, med en vældig Drevask
den gamle ham modtager;
i Skoven klang det tunge Dask,
og Ulvens Kindbeen knager.

Med glubske Hvinen foer den ind,
som paa et Aadsel Ravnen,
og som med kjælent Vennesind
den styrted ham i Favnen.

Tæt Bjørnen med sin brede Lab
ham krysted til sit Hjerte,
mens Ulven gav ham Kys og Klap
langt fleer, end han begjærte.

De sukkede, de nyste rødt,
de ejegode Venner,
og smilede saa honningsødt
med deres hvide Tænder.

De valsed rundt med Brøl og Støj
om Bøgetræets Rødder;
Smaakviste, Mos og Blade fløj
for der deres rappe Fødder.

Pænt fejet blev den runde Plads,
hvor Dansen blev opført;
een sang Diskant, den anden Bas;
det var en Lyst at høre't.

Duetten skingrede saa stygt
med Gjenlyd højt i Skoven; —
men, Gutten sad paa Grenen trygt
og titted ned fra oven.

Skjønt snart han gjøs, og snart han lo,
var han dog glad i Grunden;
han vidste jo, han havde Ro,
mens de holdt Bal i Lunden. —

Af Sangen mat, af Dansen varm,
af Kys og Favntag mætte,
med brustne Blik de Arm i Arm
sank om, til Døden trætte.

Ud strømmed Blod af begges Hals;
det fik en travrig Ende!
at dette var en usund Vals,
maa vel enhver bekjende?

Forsigtig ned fra Træet steg
den lille Purk paa Jorden;
han var lidt ræd, han var lidt bleg;
men, snart han kom i Orden.

Han klapped Ulvens stride Skind:
„Du var min Ven i Noden,
skjønt det nok aldrig faldt dig ind,
du stred for mig og Døden!"

Han ruskede Bjørnens Dreflip:
„Saa nødig som du vilde,
saa gik du dog af Stegen glip, —
det var dog rigtig ilde!"

Han sankede sit Kvas paa ny
og fik det paa sin Nakke,
og vraltende han gik til By
alt over Eng og Bakke.

Højt Klokken klang i klare Luft,
saa glad han monne lytte; —
der stod en liflig Kjøkkenduft
ud fra hans Moders Hytte.

Knap sad han der ved Mælk og Grød,
var reent af Mindet svunden
Graaulvens Sang og Skræk og Nød
og Bjørnens Dans i Lunden.

Men Drengen var, da han blev stor,
en Grenader saa bister;
af Bjørnens Pels var Huens For,
af Ulvens hans Torniſter.

---

201. Fjældſpringet.

Hvor Granſkoven knejſer langs op ad Bjergets Skrint,
og Elven ſlaaer ſit Skum mod den ſtenede Klint,
paa Odden, mellem Birke, i tjæret Bjælkehuus,
ſidde de norſke Bønder og tømme deres Kruus.

De ſnitte Skeer og Boller, Brikker til deres Koſt;
nogle knytte Strømper, der lune godt mod Froſt;
de gamle, med ſtumpet Pibe, hælde ſig op til Væg,
nippe ſmaat til Øllet, og flette deres Skjæg.

Da rejſer ſig Torkil, den ſtærke Bondeſøn,
og ſlaaer forbitret Næven i Bordet med et Drøn,
ſværger en rædſom Ed, og med ſin blanke Kniv
farer los paa Tjalfe, at røve hans Liv.

Foruden Værge Tjalfe ſpringer af Lugen ud,
men, Torkil følger efter ſom Pilens ſikre Skud;
de Mænd, ſom ile til, for deres Kiv at ende,
alt ſee dem højt til Fjælds gjennem Granſkoven rende.

Tjalfe er den yngre, meer smidig, mere let,
men Torkil stærkere, han bliver aldrig træt;
med frygtelige Trusler forfølger han sit Rov,
knækker Fyrrens Grene, baner sig Vej i Skov.

Aandeløs de løbe langs hen med Klippens Rand;
med Skum i Dybet vælter sig Fjældfossens Vand;
tolv Skridt er kun tilbage, saa bryder Klippen af
og sænker brat sin Steenvæg i Afgrundens Grav.

Der findes ingen Udvej; Tjalfe tager Fart;
et Spring kan ham kun redde, det fatter han snart;
vel fulde fire Alen har Klippen sig flakt,
og Strømmen suser ned i den buldrende Tragt.

Han samler alle Kræfter; — et frygteligt Spring!
frelst paa den anden Side seer han sig omkring,
tilbage over Fossen, der stænker Skovens Green,
og skuer sin Fjende blodig paa Fjældkantens Steen.

I Hævnens blinde Harm er han sprungen bagefter;
forgjæves nu han søger et Sted, hvor Foden hæfter;
han hænger over Dybet; med Armen om en Kant
af Klippen, blodig saaret, han Frist for Livet fandt.

Iskolde Stænk fra Strømmen det hede Blod ham kjøle,
vildt stirrer han ned og hører Slusen brøle;

det sortner for hans Blik; — hjælp Gud! hans Kraft
forsager; —
da føler han sig løftet, en Haand ham opad drager.

Med saaret Knæ og Skulder paa Klippens Blok han
staaer,
og, frelst fra Døden, sin Arm om Tjalfe slaaer
kryster til sit Hjerte den brave Redningsmand,
og kaster Morderkniven i Fjældkløftens Vand.

De svor hinanden Venskab, og sveg ej deres Eed,
men blev bestandig Venner i al Oprigtighed;
de gik i Krigen sammen, da Dannekongen bød,
og fandt i tapper Fægtning paa een Gang deres Død.

---

202. Havet.

Underlige, dybe Strømme!
perleklare, himmelblaa!
sig, hvorfor i stille Drømme
I mit Hjerte vugge saa?
Hvorfor kan jeg Timer staae
ved din Bred, du søde Bølge!
stirre tavs i Østens Guld,
inderlig og længselsfuld, —
ønske Vinger, for at følge
dig fra Land, du søde Bølge!

Hvorfor mon sig Hjertet røre
fuldt og sønlig i mit Bryst,
naar jeg Bølgesang kan høre,
tonende fra Danas Kyst?
Hvorfor blusser jeg af Lyst,
seer jeg Sejers Snækker glide
fjærnt, med vide Vingefang,
paa fiolblaa Bølgevang,
hvor i Sol, fra Vovens Side,
Liljer springe, sølverhvide? —

Hvad er dejligt under Himlen,
som at see den stolte Strand
trykke sig om Blomsterrimlen
over Hertas Sommerland?
Hvad i Verden lignes kan
med den grønne Vaar, omgivet
af det store mørkeblaa,
som i tusind Folder smaa,
kruset ind imellem Sivet,
bugter sig om Blomsterlivet?

Hvad var Jord med stolte Fjælde,
laa den ej i Bølgehær?
hvad var Havet i sin Vælde,
var den grønne Strand ej nær?

Hele Maleriet her, —
sig, hvad var det uden Rammen?
Uadskillelige to!
Høj Begejstring, himmelsk Ro,
smæltede, som Lys og Flammen,
skjønt i Verdenstanken sammen!

O, saa længe Blikket luer,
maa det søge Bølger blaa;
alt, hvad Danskens Øje skuer,
aldrig dog saa kjært han saae!
Derfor kan han Timer staae
ved din Bred, du raske Vove,
og, naar Øjet lukkes til,
maa han høre Bølgelil
synge sødt om Daneskove; —
ellers kan han ikke sove!

---

203. Liden Harpepiges Klage.

Faderløs og moderløs, af Brødrene forladt,
alle smaa Søstre i Graven nedsat,
alle tilsammen i Hungerskval død; —
tungere Taare paa Jorden ej flød.

Frændeløs og venneløs i Verden om at gaae,
sjunge, mens Taarer i Øjnene staae,

smile med Kummer og sjunge for Brød; —
tungere Taare paa Jorden ej flød.

Harpeklang og Glædessang ved fremmed Dør og Bord,
ingen, som hører de bævende Ord,
ingen, som veed, hvorfor Kinden er rød; —
tungere Taare paa Jorden ej flød.

Spøgende og smilende med stille, krænket Sind,
klappes af fremmede Herre paa Kind,
betle om Livet, og ønske sig død; —
tungere Taare paa Jorden ej flød.

---

204. Kristi Fødsel.

Hver Vaar, naar Taagerne flygte hen,
da fødes det lille Barn Jesus igjen;
den Engel i Luft, i Lund, i Elv,
det er vor Frelser, det er ham selv;
derfor Naturen saa huldt og skjønt
sig fryder og klæder i Haabets grønt.

For unge, uskyldige Hyrder brat,
som stirre til Himlen i klare Nat,
Guds Engle da trine paa Marken ind;
de svæver og bæver i Maanestin,
og sjunger: „I Dag er en Frelser fød
af Vaarens, den hulde Maries, Skjød!“

Den reneſte Dug er hans eneſte Drik,
til Himlen ſtirrer hans fromme Blik;
til Himlen han rækker ſin barnlige Haand,
til Jorden bundet med Roſenbaand;
hans Lallen er Sefyr, hans Vugge Straa,
hans Øjne fuklende himmelblaa.

Ak, Hyrder, ganger i Betlehem ind,
og rører det kolde, forhærdede Sind,
og beder dem ud paa Marken gaae,
at ſkue det Barn i de ſpæde Straa,
at dets uſkyldige Smiil og Røſt
kan hæve til Himlen det jordiſke Bryſt!

Saa ſvæve de Engle til himmelſke Hjem,
men, Hyrderne vandre til Betlehem,
og ſige, hvad dem er paa Marken hændt,
og vorde beſpottet og Ryggen vendt;
ſaa vandre de atter paa Marken ud,
og knæle for Barnet, og troe paa Gud.

Og Stjernen blinker paa Himlen frem,
og vinker de Konger af Østens Hjem;
og Straalerne kommer i fromme Kor,
og ſynker ydmygelig ned til Jord,
og priſe Frelſerens hellige Navn,
ſom ſmiler i Moderens ſkjønne Favn.

Og rejse sig atter fra sorten Muld,
som Blomster i Purpur og Fløjl og Guld,
uskyldige Børn, saa fromt, saa smukt,
halv stigende, halv mod Jorden bukt,
og række de Urner, saa sødt forgyldt,
med Virak, med duftende Myrra fyldt.

---

205. Aftensang.

Fred hviler over Land og By,
ej Verden larmer meer;
fro smiler Maanen til sin Sky,
til Stjerne Stjerne seer.

Og Søen blank og rolig staaer
med Himlen i sin Favn;
paa Dammen fjærne Vægter gaaer
og lover Herrens Navn.

Det er saa fredeligt, saa tyst,
i Himmel og paa Jord;
vær ogsaa stille i mit Bryst,
du Flygtning, som der boer!

Slut Fred, o Hjerte, med hver Sjæl,
som her dig ej forstaaer!
se, over By og Dal i Kvæld
nu Fredens Engel gaaer!

Som du, han er en Fremmed her;
til Himlen staaer hans Hu;
dog, i det stille Stjerneskjær
han dvæler her, som du.

O, lær af ham din Aftensang!
Fred med hver Sjæl paa Jord!
til samme Himmel gaaer vor Gang,
adskilles end vort Spor!

Fred med hvert Hjerte, fjærnt og nær,
som uden Ro mon slaae!
Fred med de faa, som mig har kjær,
og dem, jeg aldrig saae!

Fred med hver Aand, som hader mig!
den skal mig elske vist,
naar, samlet i Guds Himmerig,
vi ham lovprise hist!

---

206. De fire Ædelstene.

Fire Ædelstene mig henrykke;
kunde jeg med dem Tinding smykke,
salig da jeg vilde prise mig. —
Jordens, Himlens Farver de forene; —
maatte deres Glans, den milde, rene,
stedse her, uplettet, kvæge dig!

Grønt det høje Græs for Vinden bølger,
naar dit Øje henad Marken følger;
grøn er Somrens lyse Højtidsdragt;
selv naar Vintrens Lagen alt omhyller,
sødt det eviggrønne Blikket tryller; —
grøn er Haabets funklende Smaragd.

Rød er Solen, naar i Kvæld den dukker
ned bag Skyen og sin Fakkel slukker;
Pigens friske Kinder er Karmin;
Rosen blusser rød, naar den i Vaaren
fra sit Blad nedrysler Himmeltaaren; —
rød er Glædens luende Rubin.

Blaat sig Himlens hvalte Telt udspænder,
hvor den lyse Dagens Kugle brænder;
klædt i blaat de bly Kjærminder staae;
sølverblaa mod Stranden Bølgen gynger,
som om djærve Fædres Hæder synger; —
Mindets blinkende Safir er blaa.

Hvid er Svanens Vinge, Alpens Tinde,
hvide Klokker vi bag Sneen finde,
hvidt er Diamantens klare Skjær; —
hvad er Livets bedste Fryd herneden,
naar ej Sjælens Reenhed, Hjertefreden,
Uskylds hvide Seraf, staaer os nær?

Søger du forgjæves i det høje
Trøstens Stjerne, — o, da fæst dit Øje
paa dit Hjertes hvide Diamant!
Lutret vil det grønne, blaa og røde,
hele Himlen, straale dig imøde,
huldt forenet, fra den slebne Kant.

---

207. Folkesang.

Kong Kristjan stod ved højen Mast
i Røg og Damp;
hans Værge hamrede saa fast,
at Gotens Hjælm og Hjerne brast;
da sank hver fjendtlig Spejl og Mast
i Røg og Damp;
„Fly!“ skreg de; „fly, hvad flygte kan!
hvo staaer mod Danmarks Kristian
i Kamp?“

Niels Juel gav Agt paa Stormens Brag;
nu er det Tid!
han hejsede det røde Flag
og slog paa Fjenden Slag i Slag;
da skreg de højt blandt Stormens Brag:
„Nu er det Tid!“

„Fly!“ skreg de, „hver, som veed et Skjul!
hvo kan bestaae mod Danmarks Juel,
i Strid?“

O Nordhav! Glimt af Vessel brød
din tykke Sky;
da ty'de Kjæmper til dit Skjød;
thi med ham lynte Skræk og Død;
fra Valen hørtes Vraal, som brød
den tykke Sky:
„Fra Danmark lyner Tordenskjold;
hver give sig i Himlens Vold
og fly!“

Du Danskes Vej til Ros og Magt,
sortladne Hav!
modtag din Ven, som uforsagt
tør møde Faren med Foragt,
saa stolt, som du, mod Stormens Magt,
sortladne Hav!
og rask igjennem Larm og Spil
og Kamp og Sejer før mig til
min Grav!

208. Til Dannebrog.

Vift stolt paa Kodans Bølge,
blodrøde Dannebrog!
din Glans ej Nat skal dølge,
ej Lynet dig nedslog!
Du over Helte svæved,
som sang i Dødens Favn;
dit lyse Kors har hævet
til Himlen Danmarks Navn.

Fra Himlen er du faldet,
du Danmarks Helligdom!
did har du Kjæmper kaldet,
som Verden leder om;
saalænge Rygtet svinger
sig over Land og Sø,
mens Nordens Harpe klinger,
din Ros skal ej uddøe.

Suus højt i Kampens Bulder
om Juel, din Kjæmpe bold!
naar Tordnen om dig ruller,
du sjunge Tordenskjold!
og flyver du mod Himlen,
i stolte Luers Favn,
da nævn for Stjernevrimlen
din høje Hvitfelds Navn!

Hver Gang en Stjerne funkler,
en Helt du nævne kan;
men ingen, som fordunkler
din store Kristian;
paa Lysets Kyst han stander
i Sejers-Klædebon,
hver Gang en Kjæmpe lander
hos Rud og Absalon.

Med Palmen Kristjan vinker,
naar, Dannebrog, han seer
dit hvide Kors, som blinker
i Kampens Flammeskjær!
Vift højt for alle Vinde!
kald dine Sønner frem!
mens Havets Bølger rinde,
din Glans omstraale dem!

Vaj stolt ved Danmarks Strande!
vaj stolt ved indisk Kyst!
og ved Barbarers Lande
lyt stolt til Bølgens Røst!
den toner om din Hæder,
om dine Kjæmpers Priis,
og Heltene det glæder
i deres Paradis.

Se dem, du har tilbage!
de blusse ved dit Navn;
vil for din Hæder drage
med Lyst i Dødens Favn.
Uplettet skal du svinge
dig over Verdens Sø,
til Nordens Brynjer springe,
og Danmarks Hjerter døe.

---

209. Nordens Priis.

Blond er Nordens bolde Søn,
blaa hans Øjes Flamme;
Blade skyder evig grøn
Odins gamle Stamme.
Hil dig, Nord med Kraftens Børn!
med dit Ord, det rige!
gid din Aand som losnet Ørn
stolt mod Lyset stige!

Klar og klangfuld Stemmen er
paa de norske Fjælde,
som Naturens Farve der,
skjøn med al dens Vælde.
Sølvermalm i dybden Grund
gjemmer steendækt Ager;

men dets Klang i Nordmands Mund
herlig sig gjentager!

Svenske Kvindens Tale fuld
er af Aandens Sødme,
liflig, kvægende og huld,
blid, som Kindens Rødme;
ingen yndig kan som hun
synge Fritjofs Sage,
og i svenske Tungen kun
kvad, saa troer jeg, Brage!

Midt imellem begge staaer
dog de søde Toner,
naar en ægte Sanger slaaer
under Bøgens Kroner; —
her, hvor Skov med Strandens Luft
friske Kranse fletter;
her, i Fredens Blomsterduft,
paa de gyldne Sletter!

---

210. Fædrelandskjærlighed.

Du Plet af Jord, hvor Livets Stemme
steg første Gang fra spæde Bryst;
hvor Himlen gav mig at fornæmme
det første Glimt af Livets Lyst;

der, hvor jeg lærte Moder ſtamme
og første Fjed ved hendes Haand,
der tændtes Gniſten til den Flamme,
ſom brænder for mit Fødeland.

Og naar i Barndoms blide Dage
til fremmed Egn vi løbe hen,
med Længſel ilte vi tilbage
til moderlige Hjem igjen;
hver Høj, hver Dal, ſom gav os Glæder,
den blev vort Minde dyrebar,
og henrykt Manden ſeer de Steder,
hvor han ſom Barn lykſalig var.

Fra Øſt, fra Veſt, mod Polers Ende,
hvor en fornuftig Stemme lod,
de ſamme Luer varig brænde,
ſom Himlen, ſom Fornuften bød.
Ej Grønlands arme Søn vil bytte
ſit golde Fjæld med kornrigt Land;
et Marmorſlot er ham hans Hytte,
og Fjældet er hans Kanaan.

Af denne ædle Lue brændte
de fordums Helte af vort Land;
ſkjønt de kun tvende Pligter kjendte:
at elſke og at døe ſom Mand.

Saa glemte Hjalte Elskerinde,
og Fødelandet ene saae,
og faldt for det; — hans Troskabsminde
som Bautastenen varig staa! —

Den bød dig, Absalon, at lægge
din Stav og gribe Sværd til Strid,
at bytte Klostrets lune Vægge
med Telt i Landets Trængselstid;
ej Storm ham skrækker, Mulm ham blinder;
Arkona følte Danmarks Ven,
med Skjælven saae min Overvinder,
med Glæde Menneskет igjen.

De danske Sletter, Norges Fjælde
har Minder af den Kjærlighed,
hvorpaa Monarkers sande Vælde
staaer fast i Fejde og i Fred.
Kjær har vi Fædre, Ven og Pige,
og Frugten af arbejdsom Haand;
men over alt skal Flammen stige,
som brænder for vort Fødeland.

Du Troskabsminde i vort Norden,
urokkelige Fredrikshald!
du trodsed Karls gjentagne Torden
og tændte Lynet til hans Fald;

paa Klippen, som et Alter, brændte
et Offer for vort Fødeland,
da Borgerkjærligheden tændte
for Landets Vel sin By i Brand.

O Kongestad! din Sejers Minde
til Danskes sidste Slægt skal staae; —
det Land, som Gustav vilde vinde,
bag dine svage Volde laa;
men Borgerkjærligheden vinder,
og Gustav skjælver for sit Navn;
hans Haab og Helte Gravsted finder
omkring det frelste Kjøbenhavn.

Hver Dannemarks og Norges Pige
skal henrykt synge deres Navn;
hver Moder ofte Sønnen sige
om Fredrikshald og Kjøbenhavn;
og, mens han lærer stamme Moder,
han lærer stamme Fødeland,
at elske Mennesket som Broder,
men Fødelandet som en Mand!

Vi ville ligne vore Fædre,
som Mænd i Fejde og i Fred;
vort Navn skal Efterslægten hædre
for Fødelandets Kjærlighed!

Hans Minde Tidens Tand ej skader,
naar tvivlsomt Marmortegn forgaaer,
som sig den Gravskrift efterlader,
at han en nyttig Borger var.

Brænd varig i vort Dan og Norden,
du Fødelandets Kjærlighed!
gjør Manden kjæk i Slagets Torden
og nyttig i den gyldne Fred!
vor Attraa Viisdoms Børn skal ære,
Alfader give Bifaldssmiil!
den gode Borgers Navn at bære,
er Maalet, som vi stræbe til!

---

211. Danmarks Priis.

Langt højere Bjerge saa vide paa Jord
man har, end hvor Bjerg kun er Bakke;
men gjerne med Slette og Grønhøj i Nord
vi Dannemænd tage tiltakke;
vi er ikke skabte til Højhed og Blæst;
ved Jorden at blive, det tjener os bedst!

Langt kjønnere Egne, vil gjerne vi troe,
kan Fremmede udenlands finde;
men Dansken har hjemme, hvor Bøgene groe
ved Strand med den fagre Kjærminde;

og dejligst vi finde, ved Vugge og Grav,
den blommede Mark i det bølgende Hav!

Langt større Bedrifter, for Ære og Sold,
maaskee saae man Udlænding øve;
omsonst dog ej Dannemænd førte i Skjold
med Hjerterne Løve ved Løve;
lad Ørne kun rives om Jorderigs Bold;
vi bytte ej Banner, vi skifte ej Skjold!

Langt klogere Folk er der sagtens om Land,
end her mellem Bælter og Sunde;
til Husbehov vi dog har Vid og Forstand,
vi vil os til Guder ej grunde;
og, brænder kun Hjertet for Sandhed og Ret,
skal Tiden nok vise, vi tænkte ej slet!

Langt højere, ædlere, finere Sprog
skal findes paa Fremmedes Tunge;
om Højhed og Dejlighed Dannemænd dog
med Sandhed kan tale og sjunge;
og, træffer vort Modersmaal ej paa et Haar,
det smælter dog mere, end Fremmedes slaaer!

Langt mere af Malmen, saa hvid og saa rød,
fik andre i Bjerg og i Bytte;
hos Danske dog findes det daglige Brød
ej mindre i Fattigmands Hytte;

og da har i Rigdom vi drevet det vidt,
naar faa har for meget og færre for lidt.

Langt ædlere Konger med Landsfader-Navn
maaskee kan en Gang man opdage;
men Etten i Lejre og Kjøbenhavn
dog sporger endnu om sin Mage;
thi prise vi Stammen af Skjold og af Dan,
gid stedse den blomstre i Fædrenes Land!

Langt højere Ros over herskende Drot
man hørte fra Fremmedes Tunger;
men Spørgsmaal, om altid det meentes saa godt,
som her, naar hver Dannemand sjunger:
„Vor Fredrik, han vorde som Duen saa hvid!
hans Alder højloves som Fredegods Tid!“

---

212. Glæde over Danmark.

Rosen blusser alt i Danas Have,
liflig fløjter vist den sorte Stær,
Bier deres brune Nektar lave,
Hingsten græsser stolt paa Fædres Grave,
Drengen plukker af de røde Bær.

Her imellem Havets dybe Kløfter
gives aldrig Vaar og Blomsterpragt;
Hvalen, kold og dum, ved Skibet snøfter,

tavse Fugl de brede Vinger løfter
med sit Bytte fra den vaade Jagt.

Mine Venner i den danske Sommer!
mindes I den vidtforrejste Mand,
som, saa langt fra Danas favre Blommer,
her, hvor Sydens Blæst paa Sejlet trommer,
flakker fra sit elskte Fødeland?

Udi Øst og Vest og hvor jeg vanker,
drømmer jeg om jer ved Danmarks Sund;
selv iblandt Konstantias fulde Ranker
mindes jeg med længselsfulde Tanker
Løvet i Charlottes Bøgelund.

Klærken raaber i Manillas Rønner:
„Danmark er et lidet, fattigt Land;„
det forsikre Javas rige Sønner;
selv Batavias skrantne Kræmmer stønner:
„Danmark er et lidet, fattigt Land.“

Morgenlandets Søn, i Kaaber lange,
bag sin Vifte gisper efter Luft;
han har spraglet Fugl, men ingen Sange,
hjerteløse Møer med gyldne Spange,
store Glimmerblomster uden Duft.

Kunde du, ved Guld og Sølv at love,
kjøbe dig en nordisk Kvindes Tro,

kjøbe dig et Puſt fra Søens Vove,
kjøbe dig et Ly af Tules Skove,
og en Kløvermark til Middagsro?

Fattig Mand, ſom plojer danſke Lande,
ryſter Æbler af ſit eget Træ,
har en kraftig Arm, en klogtig Pande,
Korn paa Marken, Mælk i ſine Spande;
Kvien ſtaaer i Græsſet over Knæ.

Ja, vor danſke Jord er ſommerfrodig;
der er Kræfter ved det danſke Brød;
derfor er den danſke Mand ſaa modig;
derfor var Normannens Kniv ſaa blodig;
derfor er den danſke Kind ſaa rød.

Lad kun Østens Drot blandt kjøbte Friller
døſig ſtrække ſig paa Purpur ud,
lytte til den ſorte Halvmands Triller,
mellem Salens tempelhøje Piller,
kold og guſten ſom en Marmorgud!

Under lyſe Bøg den danſke Bejler
med ſin herligvorne Pige gaaer;
over deres Hoved Maanen ſejler,
Svanen i det klare Vand ſig ſpejler,
Nattergalen højt i Buſken ſlaaer!

dersom sligt for Fattigdom du tyder,
Østens atlaskklædte, rige Mand!
glad mit sorte danske Brød jeg bryder,
takker Gud, mens fra min Læbe lyder:
„Danmark er et lidet, fattigt Land!"

---

213. Danmarks Skjønhed.

Der er et Land; dets Sted er højt mod Norden,
og Polens Bjerge svømme nær dets Havn;
men skjøn, som det, er ingen Plet af Jorden,
og Danmark nævner man dets favre Navn!
i sølvblaa Vesterhav en dejlig Have
med Bøgehegn, hvor Nattergale boe!
og hver en Deel gav Himmelen sin Gave;
paa hver en Plet Velsignelserne groe!

Fra Ejdrens Strøm til Skagens hvide Banker
den jyske Halvø krummer sig mod Nord;
et herligt Land! dets Folk sig Velstand sanker;
paa fremmed Strand det henter Guld ombord;
den muntre Stridshengst over Engen vanker,
og Stimer mylre i den dybe Fjord;
til Stavn og Ror har Skoven Egeplanker;
dets Sønner Kraft, og Smildhed deres Ord!

Mod Øst for denne tvende Have ſtride
mod Sjølunds Bred og Odins gamle Ø;
nær Laalland, Falſter ſtaaer, i Klæder hvide,
med Løv om Haaret, Bølgens ranke Mø.
Det raſke Folk kan ingen Mangel lide,
thi Agren bølger her ſig ſom en Sø;
om favre Blomſtereng ſtaae Lunde blide;
her er det ſmukt at leve, tungt at dø!

Og dybt mod Syd, hvor Elbens Bølge gynger
vel tuſind Snekker langs den grønne Kyſt,
fede Marſk, imellem gyldne Dynger,
de røde Hjorde hvile ſig med Lyſt. —
I østlig Sø, hvor vrede Stormfugl ſynger,
Bornholm ſtaaer kraftig med ſit Klippebryſt;
og dybt i Stenen er Karfunkelklynger,
og det har Mænd, ſom lee ad Kampens Dyſt!

Saa ſkille Strøm og Sunde Mark og Stæder;
men eet er Danmark, trofaſt er dets Magt;
en Bro af Malm Samdrægtigheden ſmedder
fra Bred til Bred, og Ærlighed ſtaaer Vagt. —
Vort Held er eet, og fælles er vor Hæder;
(den vogter Sværdet med ſin Varetægt!)
og een, — den danſke, — Bøn hvert Hjerte beder
„Gud ſkjærme Kongen og hans hele Slægt!“

214. De danske Øer.

Vel elsker jeg høit, o Danmark, din Kyst,
der smiler med Bakker og Sletter,
din Mark, der dufter i Sommer og Høst,
og Skoven med Fuglenes fløitende Røst,
og Lundenes kjølige Nætter;
dog tykkes mig fast, dit udstrakte Hav
med ilende, blaalige Vande
har snart paa min Kjærlighed større Krav,
end selv dine grønnende Strande.

I mangt et Rige kan Hav og Sø
gaae ind mellem enkelte Dele;
i Danmark ligger der Ø ved Ø;
dem alle forbinder den favnende Sø
og danner dem først til et Hele.
Utallige Stjerner tages i Favn
af een og den samme Himmel;
vor Himmel er Havet; fra Havn til Havn
omringer det Øernes Vrimmel.

---

215. Jylland.

Der er et Land saa kosteligt
alt under Nørrelide;
kun eet, jeg veed, er Landet sligt

paa Verdens Vesterside;
det sært i Nord er tunget ud,
og til en Tunge fiin af Gud
det er vist og beskaaret.

Det er slet ingen Abildgaard
og ingen Blomsterhave,
det lysner meest kun lidt i Vaar,
og Buskene er lave,
og Lyngen løber langs ad Land
med Ormeflok og Flyvesand,
og Bøgen staaer i Stampe.

Men langs med Heden Bække smaa
sig klare, vævre, vinde;
de mødes tit til mægtig Aa,
og tit i Sø de rinde;
der lege flink de Fiske smaa,
og Møllehjul i Dammen gaae
og varme haarde Stene.

Og Rugen groer paa Heden reen
for Klinte og for Hejre,
og vorder Meel paa Mollesteen,
hvordan det end mon vejre,
og vorder hvidt og dagligt Brød;
og Raad der er mod Vinternød,
mens Lyngen groer paa Heden.

Det er slet intet Fugleland
til højt i Kor at sjunge,
den Nattergal paa nøgne Sand
slaaer Trillerne saa tunge,
og Lundene er kun saa faa,
og Buskene er kun saa smaa,
og Bøgen staaer i Stampe.

Dog pippe heel vemodelig
de Hjejler smaa og spage,
og klukkende opløfte sig
de Agerhøns saa fage;
ja, stundum og en Urkok gol
i Dagningen mod Gyldensol
alt paa den brune Hede.

Og aldrig har jeg hørt det før
og heller aldrig siden,
hvor mindelig for Ladedør
kan kvidre Finke liden,
naar Ydesvenden, som jeg saae,
et lidet Korn til Fugle smaa
om Vinterdag udskifter.

Og aldrig slig en Tone sød
jeg hørte over Vange,
som den, der over Heden lød

i Lærkens Morgensange;
den slog saa sødt og sløj saa let,
som om med Rugen den kun ret
paa Heden havde hjemme.

Og, naar da Lundens Fuglekor
har Sommeren udsjunget,
naar Stormen over kolde Jord
har Stemmen undertvunget;
da toner med en liflig Klang,
da klinger højt en Svanesang
alt over brune Hede.

Den har slet intet Ærenavn,
at sige, nuomtide,
men fordum gik i Staal og Stavn
dens Folk og Ry saa vide;
de gik til Rhin, de gik til Rom,
og end gaaer Ry al Verden om
af Cimbrer, Langebarder.

Der er slet intet Kongeslot,
at sige, som kan prale,
dog har saa mangen ærlig Drot
sidt der i Kjæmpesale;
ja hvor, ak, nu er Sod og Gruus,
stod fordum Hallen Koldinghuus
med Taarn og Højelofte.

Ej Kongebeen i Kirke bold
sig nogensteds forene,
kun Høje staae fra Hedenold
med store Bautastene;
men ingensteds i Nord man saae
paa Stene blaa og Stene graa
saa mærkelige Runer.

Det er slet intet Klippeland,
endog det ej er kuldet,
og i dets Bakker: Muld og Sand,
er Staalet rart som Guldet;
en trofast Ring, et Kjæmpesværd,
vel Ære meer end Penge værd,
kun i dets Gruber vindes.

Den Bakkerad ved Lyng og Fjord,
ved Jelling og ved Hovre,
det er en Perlerad i Nord,
og det er Jyllands Dovre; —
ej som det norske haardt og koldt,
og ej saa rigt og ej saa stolt,
men dybere i Grunden.

Den liden Aa maa tie kvær,
naar Glommens Elv mon glamme;
og har den Høj et Kobbersværd,

saa har den kun det samme;
og Stenene er Dværge smaa
mod Dovrefjæmpen stolt og graa, —
som Væld mod Sø hin brede.

Dog, bedre Tidende og Trøst
bar liden Aa til Fjorde,
end Glommen med sin Kobberrøst
bar end til Hav omborde;
og ej paa Dovres Aase staae,
som paa de Stene graa og blaa,
saa mærkelige Runer.

Den Sø saa bred og love maa
den lille Jellingkilde;
thi Kræfter drak, om ret jeg saae,
af den to Møer milde,
og elskede saa op i Nord,
ved Sarpefos og Isfefjord,
to prude Kongestammer.

---

216. Da Droslen rejste.

Naa, skal du ogsaa strax afsted?
vil knap et Stykke kvæde?
Ak, hvem der maatte rejse med,
det blev en Hjertensglæde!

Jeg gad dog gjerne seet en Gang
de stolte norske Fjælde,
hvor, hævet over Skyens Gang,
de trodse Tidens Ælde;
gad hørt, hvorledes Tordenskrald
imellem Klipper rumle,
hvor Fosser sig fra høien Hald
ned udi Dybet tumle;
jeg gad besteget Skogtuls Tind,
hin hvide Klippetue,
hvor dybere i Himlen ind
det klare Blik kan skue;
gad lyttet i den mørke Skov
til kjæmpende Tiurer,
hvor stærke Bamse gaaer paa Rov,
og fejge Graabejn lurer;
hvor Skytten flyver op og ned
ad Bjergene paa Skien,
at æske ud til Kamp saa hed
den gamle Skjelm i Hien;
gad seet, hvor raske Gutter slaaer
en Halling, saa det dundrer,
og Genten med det gule Haar
undselig ham beundrer;
gad seet det Sted, hvor Olaf sad
hin Morgen forend Slaget,

da Skjalden Bjarkemaalet kvad
og vakte Vaabenbraget; —
jeg gad end heller seet den Steen,
„som truer Norges Fjender,"
hvor over tusind Skotters Been
den gamle Lovgen rinder;
gad seet det stærke Fredrikshald
paa gamle Dage tænke,
da Karl det maatte ved sit Fald
Udødelighed skjænke! —
— Ak ja, jeg gad mig tumlet der,
paa Dovre, som ved Sarpen! —
men jeg maa blive hjemme her,
i Lyngen røre Harpen!
Farvel, min norske Ven, far hen
paa dine lette Vinger!
og, har jeg der en fuldtro Ven,
min Hilsen du ham bringer!

---

217. Til Havet.

Hellige Hav, seer jeg dig atter?
du, som i min Barndom
med bedre Bølger Strandbredden slog,
ej langt fra Hytten,
hvor jeg Oldtidens Drømme

tit gjendrømte;
og, naar Sælhunde sig
soled paa Kystens beskvulpede Steen,
Havfruer saae,
og den tangklædte Havmand,
der ved sin Sangs lokkende Vise
den under D vandrende Jomfru
maned i Dybet.

Aar adskilte mig,
Ægir, mægtige Hersker! fra dig;
og jeg saae kun yndigt dit Alfebarn,
naar sig en Bæk
gjennem Blomsterne gjød,
eller naar en Flod
de lystige Stæder forbidrog;
eller naar om Vintren
den dunkle Dal du
med Liljer bedækte;
og naar med Straaler din Jis,
som en Bras af Demanter,
funkled i Træernes
løvløse Grene.

Grulig og fæl
kalder dig Ørkens Søn,
kalder dig Klippens Søn;

o, men Dens, men Kystens Søn
elsker dig trofast,
som en Svejtser, en Skotte sit Fjæld!
og hellige Taarer græder han høit,
naar din smilende, brede, mørkeblaa Flade
efter lang Tids Forløb
møder hans Øje.

Frygtelig vel
est du, o Hav!
under dit straalende Himmelspejl
lurer den kolde Død;
og, naar du ryster din Manke,
knækkes den stærkeste Tremast,
som et skrøbeligt Spaanværk
i Barnets Haand.
Gysen betog
den modige Skipper,
naar Søvandet kogte,
naar Skyen nedsank,
og i susende Rør,
med hvæsende Vandsnoge,
Himmel og Jord
forbittrede mødtes.
Naar da Lynet af rasende Vandhose knitred,
sprætted Skibet

med matte Vinger,
en Spurv i Hvirvelvind;
Roret faldt ud af Styrmandens Haand,
og hans Blod blev til Jis i hans Aarer.

Hvo maaler dit Dyb?
hvor takkede, røde Steenskove
til Der voxe,
som i Fremtiden bære Urter og Græs,
Menneskets Dyder og Menneskets Laster; —
hvor Kjæmpeslangen lurer,
hvis Kam ikkun Skipperen
skykkeviis saae,
hvorom Oldtidens Skjalde
ved Harperne drømte.

Men munter og godhjertet est du dog, Bruushoved!
naar kun Lunet er godt;
da frygte vi ej meer
dine gjøglende Nykker.
I klaprende Tov
klavrer Matrosen da kjæk,
og møder hver Storm
med Spøg og Skjers,
i bælmørke Nat,
i knagende Raa,
forvoven i Mers,

over Stangen henslængt,
over Afgrunden gynget,
Reb i Sejlene faaer han.

Da dig Skibet forlyster,
efter dine Fisk og din svømmende Fugl
kunstigen dannet,
som Bølgen befolker.
Og den alfare Vej
du da Mennesket aabner,
fra Pol til Pol,
fra Strand og til Strand;
snart, mens i Nordhavet Tovet
med Jis du ombarker,
snart, mens du Tjæren paa Planken
under Linien koger;
og som Staldbroder tro
blæser da Passaten af fulde Kjæver,
en hjælpsom Kerub,
og forener den ny med den gamle Jord.

---

218. Hjemve.

Underlige Aftenlufte!
hvorhen vinker I min Hu?
svale, milde Blomsterdufte!
sig, hvorhen I bølge nu?

gaaer I over viden Strand
til mit elskte Fødeland?
vil I der med eders Bølger
tolke, hvad mit Hjerte dølger?

Matte Sol! bag Bjergets Stene
luerød du synker ned;
og nu sidder jeg alene
i en dunkel Eensomhed.
Hjemme var der intet Fjæld!
ak, saa er jeg ude vel?
skal i Nat ej barnlig blunde
bag min Hertas grønne Lunde.

Norges Søn! jeg vel kan mindes,
du har sagt med smæltet Bryst,
at i Hjemmet ene findes
Roligheds sande Lyst;
Svejtser, som paa Klippen boer,
du har talt de samme Ord;
hellig Længsel drev med Vælde
begge til de vante Fjælde.

Troer I da, kun Klippen ene
præger sig i Hjertet ind?
Ak, fra disse nøgne Stene
vender sig mit bange Sind.

Synger Granens, Fyrrens Lov!
hvor er Danmarks Bøgeskov?
gustne Flod, som her sig krummer,
dysser ej min Sjæl i Slummer.

Hjemme rinder ingen Floder
i en sid og leret Grav;
Livets Kilde, Glædens Moder,
breder sig det sølvblaa Hav,
slynger sig, med venlig Arm,
om sin Datters fulde Barm
og med Blomsten sig forlyster
paa Sjølundas unge Bryster.

Stille, stille! Baaden gynger
hisset mellem Siv og Krat;
højt en Mø ved Sitren synger
i den tavse Sommernat.
Rene Toner! milde Lyst!
hvor du strømmer i mit Bryst!
men hvad savner jeg og græder
da hun dog saa venlig kvæder?

Det er ej den danske Tunge,
det er ej de vante Ord!
ikke dem, jeg hørte sjunge,
hvor ved Hytten Træet groer;

bedre, skjønnere maaskee,
ak, men det er ikke de!
bedre, troer jeg vist, hun kvæder,
men tilgiver, at jeg græder!

Tager ej min Sang for andet,
end et ufrivilligt Suk;
længselsfuldt heniler Vandet,
Aftnen er saa blid og smuk;
mangen saadan Aftenstund
nød jeg i min kjære Lund;
Mindet vender nu tilbage!
det er Aarsag i min Klage.

Tidlig misted jeg min Moder,
ak, det gjorde mig saa Ve!
Danmark er min anden Moder,
skal jeg meer min Moder see?
Livet er kun svagt og kort,
Skjæbnen vinker længer bort;
skal jeg med den sidste Varme
trykke mig i hendes Arme?

---

219. Det stille Land.

De sagtnes alt, de Bølger,
de Storme lægge sig,

og indad Bugten følger
kun venligst Luftning mig;
jeg hører i det fjærne
en kjendt og kjærlig Røst,
og under Nattens Stjerne
klar ligger Landets Kyst.

Saa, Fædreland, da være
velkommen nu din Ro!
did ginge mine kjære
og der foreente boe;
hver Plet til Hjertet taler,
hver Blomst har elsket Navn;
thi mildnes mine Kvaler,
thi glemmes alle Savn.

Ej grønnes Lund og Dale,
ej lyser Luftens Skjær,
ej synge Nattergale
dog noget Sted, som der;
og Dage uden Længsel,
og Hjerter uden List,
og Love uden Fængsel,
de findes ene hist.

I Bølger lette trille
mod Fredens kjære Strand!

alt nærmer sig den lille,
der fører mig til Land!
jeg seer hans Fakkel lyse,
og veed, han leder trygt;
lad kun mit Hjerte gyse, —
det gyser ej af Frygt!

Jeg Rejsens Brødre siger
for sidste Gang Farvel,
og glad i Baaden stiger,
og ønsker dem mit Held.
— Din Fakkel, Barn, du slukke!
det blænder mig, dens Skjær;
jeg vil mit Øje lukke
og aabne det først der!

---

220. Smaating.

1. Ak, ingensteds er Roserne saa røde,
og ingensteds er Tornene saa smaa,
og ingensteds er Dunene saa bløde,
som de, vor Barndoms Uskyld hvilte paa!

2. Bedre sig bukke, end Hovedet slaae;
dog, kryb ej længer, naar du kan gaae.

3. Bryst dig ej stolt af den Ætt, hvis Natur du ej
mere besidder;
hvad der nedstammer fra Ild, kalder man Aske,
min Ven!

4. Den Mand er fri, som stræbe kan
til sin og sines Lykke,
og hævde Ret, trods Rang og Stand,
mod hvo ham vil nedtrykke,
og som, naar han gjør Ret og Skjel,
adsporger ingen Herre; —
den Mand er fri, som Kongen selv,
og saa bør hvermand være! —

5. Den Paafugl mon spanke,
en strunk Kavaller,
i Rustning den blanke,
med prægtige Fjær; —
men Hjernen er saa lille; —
det hændes vel fleer,
som gjerne gjælde vilde
for en stolt Kavaller.

6. Din Konge frygt, dog Kongers Konge meer;
hin kun din Daad, men denne Tanken seer.

7. En Drosel kjendes paa sin Sang,
og Fisken paa sin Hale;

en Klokke paa sin Lyd og Klang,
og Manden paa sin Tale.

8. En giftig Urt maa rykkes op med Rod;
det nytter ej, at Blade man afriver
og bøjer Toppen; — snart igjen
den rejser sig og vidt sit Frø udspreder;
de spæde Hjertets Blomster visne hen
for Dunsten, og de kvæles!

9. Er Kniven slov, saa kan den ikke bide;
og du vil frem, saa længe du er slov?

10. For een lille Fugl, som synger i Dal,
findes der ti, som hæslig pibe;
rundtom kvidre Spurv og Vibe,
sjælden fløjter en Nattergal.

11. For Jordens Sorg kun gives Øjeblikke,
for Himlens Fryd der er en Evighed.

12. For ringe Sag at blive vred
er kun unyttig Harme;
thi Troskab, Frygt og Kjærlighed
ej vindes ved at larme.

13. Først og fremmest: — hvad du bør,
siden: — hvad dig huer!
gjør tilgavns ihvad du gjør,
sky, hvad intet duer!

14. Gaa din Samvittigheds Vej, hver Hindring imod,
stedse for Øje dit Maal, det fjærneste, bedste;
men med varlige Trin fremskride din Fod,
og i din Virksomhed stræb kun efter det næste!

15. Har blot eet ædelt Hjerte dig kjær,
ej har du levet forgjæves her.

16. Havde Kattene Vinger, var ingen Spurv meer i Luften; —
havde enhver, hvad han vil, hvo havde noget da end? —

17. Hvis du din Fremtids Sorrig kunde vide
og undflye den, — at leve var da let;
hvis, hvad du vidste, dog du skulde lide,
hvad Nytte da at vide det?

18. Haab er et Anker; — dog, du huske paa,
at Haabet gjorde mangen viis til Taabe,
at mangen Mand som Betler nu maa gaae,
fordi han brugte Tiden til at haabe.

19. Kryb ej for Stormænd, ej foragt de smaa;
vær aaben; men lad Tungen ikke lobe;
hvad ej du ved Fortjeneste kan naae,
du med dit bedre Jeg skal ikke kjøbe!

20. Lad Æren vorde din unge Brud
og Troskab din Søster kjære!
Armod, der vandrer i Kuld og Slud,
som Barn paa Armen du bære!

21. Lægger du dig efter Viisdom og ej anvender din Viisdom,
ploejer du Jorden, min Ven, men du forglemmer at saae.

22. Morke Dage vexler om med blide. —
— Se til Himlen; — der er Skyer paa!
Let, som over Himmelen de glide,
skal din Kummer svinde, tør jeg spaae.

23. Nogle kalde sig Herrer,
andre tjene dem maa;
faa kan tjene, — og færre
ret at regjere forstaae.

24. Nyd Glæden, men vær varsom i dit Valg;
ej alt er godt, hvad dig som godt afmales;
thi daarligt er det Kjøb og slet det Salg,
hvor flygtig Fryd med evigt Nag betales.

25. Naar Falsk har vundet Herregunst,
skal hvermand ta' sig vare;
thi Ærlighed er da omsonst,
Uskyldighed i Fare.

26. Naar nedad vore Dage rinde.
bli'r Mindet Haab og Haabet Minde.

27. Naar Stormen bruser, Bølgen Skummet banker
mod Skibets Stavn, — synk ej i Modløshed!
lad Dyden være Ror og Haabet Anker,
trygt de dig lede skal til Havnens Fred.

28. Om Glæden flokkes tusind kolde Hjerter,
men Faren samler trofast Ven til Ven.

29. Sku Maalet for din Id i stiftet Gavn,
foragt den Glimmertant, som Daarer hylde!
din Rang, dit Borgerværd, dit Hædersnavn
ej Mængdens Dom, men kun dig selv du skylde!

30. Spil ikke høje Spil med højen Herre;
slemt, naar du taber; — naar du vinder, — værre!

31. Stig mod Ærens Top, men agt paa Roden,
thi fra den begynder dog din Stigen!

32. Sød er den beskeste Drik, velgjørende Godhed dig
rækker;
best er den sødeste Viin, knurrende Stolthed os gav.

33. Trang og vildsom er vor Vej
gjennem Verdens Ørke;
Guld og Sølv os hjælper ej,
ej vor Klogt og Styrke;

— aldrig hjem til Fædreland
kommer trætte Vandringsmand,
om ej Gud ledsager!

34. Viben vil værge for hver den Sted,
som udi Marken mon staae; —
hun kan ikke værge den liden Tue,
som hun skal bygge paa.

35. Ødelæg ej kaad i Vaaren
spæde Kvist, men giv den Læ!
veed du, om den er udkaaren
til din Alders Skyggetræ?

---

212. Ordsprog, Tankesprog, Mundhæld og Leveregler.

1. Af sød Viin kan blive suur Ædike.
2. Al Ting forandres, og alt er dog som før.
3. Anger er god, men bedre uden Anger.
4. Arbejd, mens du er frisk og ung; det gavner, naar du bli'r gammel og tung.
5. At give godt for godt er Retfærdighed; at give godt for ondt er Kjærlighed.
6. Bagraad har hverken Hoved eller Hale.
7. Bedre at have Forsorg end Efterssorg.
8. Bedre er lidet med Ro og Rette, end meget med Uro, Falsk og Trætte.

9. Bedre er tyndt Øl end tomt Kar.
10. Buſken er Skovens Moder.
11. De ere ſure, — ſagde Ræven om Rønnebærrene.
12. Den er Mand, ſom gjør Mands Gjerning.
13. Den er rig, ſom intet begjærer.
14. Den flittige gaaer hurtigere, end den dovne løber.
15. Den giver dobbelt, ſom giver ſnart.
16. Den gjør ondt nok, ſom gjør intet godt.
17. Den, hvis Venſkab det er værd at beſidde, er, ſom ogſaa du ſkulde være, langſom med at tilbyde det.
18. Den, intet har af Blygden, har ej meget af Dygden.
19. Den, ſom vil ind i Æreens Tempel, maa førſt igjennem Dydens.
20. Der er ingen Mand ſtor for ſin egen Kammertjener.
21. Der løber meget Vand, imedens Mølleren ſover.
22. Der Muſene bleve eens at bjælde Katten graa, da vilde ingen frem at hænge Bjælden paa.
23. Der ſkal ſtærke Been til at bære gode Dage.
24. Det er ej alt Guld, ſom glimrer, og ej alt Fiſsbeen, ſom ſkinner.
25. Det er ej alt Sandhed, ſom er Sandhed ligt.
26. Det er ſnart gjort, ſom kan længe ſkade.
27. Det kommer op i To, ſom man ſkjuler i Sne.
28. Det læſkes af Dug, ſom brændes af Sol.

29. Det stille Vand har den dybe Grund.
30. Druen modnes ej ved Maaneskin.
31. Du maa nok sidde din Ven nær, men du maa ikke sidde Laaret af ham.
32. Dyd vil have reent Herberg.
33. Daaren begynder meget og ender intet.
34. Egenyttig — ingen nyttig.
35. En god Samvittighed er den blødeste Hovedpude.
36. En god Villie drager et stort Læs.
37. En Tomme af Guld gjør ikke Hesten bedre, og en Guldlænke ikke Manden.
38. Er du ene, saa husk, at Gud og din Samvittighed ere hos dig.
39. Et er Ret, et andet er Sæt.
40. Et godt Ord finder et godt Sted.
41. Flittighed gi'r Brød, men Fromhed gi'r det Smag.
42. Fordi man sværter andre, er man ikke selv hvid.
43. Forfægt Sandheden indtil Døden, og Gud vil stride for dig og beskjærme dig.
44. Forstand skal til Raad, Lykke og Hjerte til Daad.
45. Frit Mod er et godt Harnisk.
46. Frygt Gud og ær Kongen!
47. Fuglefængeren viser vel Frøet, men skjuler Garnet.
48. Faa vide tiende Mands Tarv.
49. Gassen gaaer saa længe i Stegersæt, at han hænger ved Spiddet.

50. Gjensti vorder ofte Glapsti.
51. Gjerrig Mand er ingen god, men sig selv værst.
52. God Konge er bedre end gammel Lov.
53. God Krog skal tidlig krøges.
54. God Sag kan ilde drives.
55. God Vane er bedre end ond Lov.
56. Godt Mod gjør godt Blod.
57. Graad er den lidendes Trøst, ofte — hans eneste Ven!
58. Græd sagtelig over en død, men græd over en Daare.
59. Gud bedre Faarene, naar Ulven er Dommer.
60. Han kan ilde kjøre, som ikke kan vende.
61. Hejren laster Vandet, for han kan ikke svømme.
62. Herregunst og Fuglesang klinger vel, men er ej lang.
63. Himlen er dog blaa, om end den blinde seer det ej.
64. Hofmands Hest kommer og til at harve.
65. Hold dine Øjne fra fremmede Breve, Øren fra fremmed Tale og Hænder fra fremmede Lommer.
66. Hovmodig Lykke staaer aldrig paa faste Been.
67. Hvad duer det, at Koen malker vel og vælter Spanden?
68. Hvad man i Ungdommen næmmer, man ikke i Alderdommen glemmer.

69. Hvad man saaer, det høster man.
70. Hvad med Synden kommer, med Sorgen gaaer.
71. Hvad Tilhugning er for Marmorstenen, er Opdragelse for Menneskesjælen.
72. Hvem havde ventet det, — siger Daaren.
73. Hvo der lever som de fleste, spottes af de færreste.
74. Hvo der vil æde Kjærnen, saaer knække Nødden.
75. Hvo ej vil lide Paamindelse af sin Ven, er værd at lide Straf af sin Fjende.
76. Hvo ej vil lide, skal lyde.
77. Hvo Honning vil slikke, maa ikke ræddes for Bier.
78. Hvo ikke vil lyde, kan ikke byde.
79. Hvo som lader Skalken blive tilbage, har gjort en god Dagsrejse.
80. Hvo som gjør det, han ej skulde, maa lide det, han ej vilde.
81. Hvo som skammer sig ved at spørge, skammer sig ved at lære.
82. Haab altid det bedste.
83. I Nabotrætte bære flere Ild til end Vand.
84. Ild prøver Guld og Nød Vennehuld.
85. Indbildning er værre end Pestilens.
86. Ingen Lov er saa god at følge som Sandheden.
87. Intet Levnet behager Guddommen, uden det, som er nyttigt for Menneskeslægten.
88. Jo mere Manddom, des mere Lykke.

89. Kor, før du flyver.
90. Kroget Jern kan Hammeren rette.
91. Kroget Træ maa gjøres rank i Tide.
92. Lad ikke din Haand være udstrakt til at tage og sammenknyttet til at give.
93. Ledliggang er Fandens Hovedpude.
94. Leger du med Narren i Huset, saa leger han med dig paa Gaden.
65. Liden Byrde er langvejs tung.
96. Liden Gnist gjør stor Ild, og liden Tue vælter stort Læs.
97. Lige lege bedst.
98. Lugtede Hoffærdighed godt, da var Desmer ej saa dyr.
99. Lykken er en Probesteen, nok saa sikker som Ulykken.
100. Man troer kun en Løgner een Gang.
101. Man træder Katten saa længe paa Halen, at han vender Kloerne igjen.
102. Mands Ord, Mands Ære.
103. Mange Bække smaa gjør en stor Aa.
104. Mange Hunde er Harens Død.
105. Mangen løber gjennem Landene, som Katten gjennem Regnen.
106. Mangen stjæler Oxen og giver Kallunet til de fattige.

107. Mangen vil bygge et Palads og har kun en Hytte i Pungen.
108. Med Lov skal Land bygges.
109. Meget er der, som ikke glimrer, og som dog er Guld.
110. Mude bryder Mure.
111. Nej og Ja gjøre lang Trætte, men Beviis gjør Ende derpaa.
112. Naar den blinde bærer Krøblingen, komme de begge frem.
113. Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest.
114. Naar Sandhed kommer frem, faaer Løgnen Skam.
115. Naar Stymperen giver Stakkelen, er der Glæde i Himmelen.
116. Naar Tranen lover for Vildgaasen, flyve de begge bort.
117. Naar Ollet gaaer ind, gaaer Viddet ud.
118. Nød lærer nøgen Kone at spinde.
119. Onde Tunger og onde Øren, — det ene er saa godt som det andet.
120. Peder, sagde Gaasen, jeg ager! — da Ræven løb ad Skov med hende.
121. Priis ingen lykkelig, før han er i sin Grav.
122. Rigdom forgaaer, men Kunst bestaaer.
123. Riis gjør Daaren viis.

124. Se mere paa Giverens Villie end paa Gavens Storhed.
125. Skaden flyver aldrig saa langt, at jo Halen flyver med.
126. Snart er velgjort, naar Villien er god.
127. Spart Penge er saa god som arvet Penge.
128. Spot ikke Alderdommen; thi du haaber jo dog selv at blive gammel.
129. Stedse spørger Vinteren, hvad Sommeren avlede.
130. Stæm Bækken; — det er ikke sagt, at du stæmmer Aaen.
131. Søg ikke Faren, at du ikke skal omkomme i den; — men kan du ikke undgaae den, saa mød den modig.
132. Tiden blev os givet, at vi for den skulde kjøbe Evighedens Velsignelser.
133. Tomme Vogne buldre meest.
134. Taalmodighed overvinder Ulykken, — Fornuft forekommer den.
135. Tæl, hvem som stod, saa glemmes, hvem som faldt.
136. Tæm din Tunge og vogt dig for Sladder, saa fries du fra meget ondt.
137. Tærning er ond Værning.
138. Uvillig Oxe gjør kroget Fure.
139. Ve dig, saa fort du er, sagde Gryden til Jydepotten.

140. Ven kjendes i Nød og ej i Springdans.
141. Verden er meget behændelig, men Lykkens Hjul er omvendelig.
142. Vil du forsone dig med din Uven, saa giv ham Lejlighed at gjøre dig en Tjeneste.
143. Vær aldrig ledig, saa falder Tiden dig aldrig lang.
144. Vær ej hovmodig i Medgang; thi det gjør dig utaalmodig i Modgang.
145. Vær god for dig, — lad andre for sig.
146. Vær snar til at høre, men vær langsom til at domme.
147. Værste Træl er Syndens Træl.
148. Vær din Overmand, om du vil æres af din Undermand.
149. Æren er det fejreste Træ i Skoven.
150. Ærlighed varer længst.

Anden Afdeling,

fædrelandshistoriske Digte.

„Det Storværk, I holdt for en Dröm, vil skee“.

(Ingemann.)

222. Tidens Perspektiv.

(*Forspil.*)

I den store, snævre Stad
gik en Yngling, lidet glad;
Aftenen var taaget, mörk,
Byen tyktes ham en Ørk;
Fra sin Barndom var han vant,
höjt paa Fjældets stejle Kant,
i en gammel Borg at boe,
hvor ham Solen aarle lo,
og hvor langsomt ned den gik
med sit skjönne Purpurblik.

Ynglingen var from og klog,
vel belæst i mangen Bog,
leved med sin Fantasi
i den Tid, som var forbi;
kjendte vel af gamle Skrift
mangen Helt og hans Bedrift;

ønskte sig paa Livets Vej
Heltelivet, fandt det ej;
derfor kasted han Foragt
paa sin Tid, som uden Magt.

Nylig han til Staden kom;
utilfreds han seer sig om;
nu, da Solen daler ned,
voxer hans Urolighed;
hist i Gaden, lang og stor,
staaer han, harmfuld, uden Ord,
stirrer ned ad Huses Rad,
Hjertet svulmer fast med Had:
"Hvilken Rede! hvilket Skjul!
kjærneløs, ormstukken, huul!"

Som han monne saadan staae,
ham en kraftig Olding saae,
hørte, hvordan han udbrød,
hæftig over Nutids Død,
stolt af Oldtids Helteliv,
Fantasiens Tidsfordriv;
sammenligned tusind Aar
med i Morges og i Gaar,
Noas Ark og Paradis
med et Skuur, et Birkeriis.

Oldingen, som snart indsaae,
hvad den unge tænkte paa,
hilsed ham og ytred: „O,
jeg er af den samme Tro!
har, som du, det svundne kjær;
— hvad er imod *hisset her?*
naar for Krønniken man staaer,
skuer paa de svundne Aar,
paa sit eget Öjeblik, —
hvilken bitter Malurtdrik!

Hvilken Forskjel! — hist en Krans
af Bedrifters Stjerneglans; —
alt som Tiden kommer nær,
taber sig det skjönne Skjær; —
vidt adskilt i taaget Nat,
brænder enkelt Stjerne mat,
røgindhyllet, kummerlig,
magtløs at begejstre mig;
fuldelig, som naar vi see
ned i Gadens Lysallee.“

Ynglingen gav Manden Ret;
— ha, hvo vilde nægte det?
Oldingen med Værdighed
gik med ham ad Gaden ned;

og, da endelig de vandt
langsomt mod den anden Kant,
tog den gamle, mild i Aand,
unge Sværmer ved sin Haand,
vendte ham og sagde: „Nu
staaer i Stjernekransen Du.“

Og den unge: „Nej, o nej!
Kransen er der længer ej;
vidtadspredt i taaget Nat,
brænder enkelt Lygte mat;
hist, hvor jeg udgjød mit Had,
funkler nu den lyse Rad!“ —
„*Skade, vi ej saa formaae,*
Tiden at tilbagegaae!“ —
svared, med et venligt Blik,
Gubben, hilsed ham og gik.

---

223. Thor og Trudvang.

Saa mælder en gammel Sanger,
hvad nu I høre faaer:
et Land er nævnet Trudvanger,
deri en Hofgaard staaer;
dens Lofte paa Piller ruge,
af Sale er Huset fuld,

femhundred fyrgetjuge,
og velbeklædt med Guld.

Søer og grönne Volde
er trindt om Gaarden lagt;
med kobberrøde Skjolde
er hele Huset takt;
det Kobber kan man skue
fra Jordens dybe Dal;
höjt straaler i sin Lue
den lyse Kjæmpesal.

Der boer den Gud for Krige,
den stærke Asa-Thor;
næst Odin, kan man sige,
er han meest höj og stor;
han styrker bolde Helte
alt med sin Mandoms-Aand;
om Lænd han har et Bælte,
Staalhansdke paa sin Haand.

Mjølner, hans tunge Hammer,
er dog den bedste Skat;
hvorhelst med den han rammer,
der følger Døden brat.
Naar Bæltet han griber efter
og gjorder om sin Lænd,

da voxe svart hans Kræfter
vel fremfor alle Mænd.

den asianske Herre
med staalbeklædte Bryst
tit spænder for sin Kjærre,
har til at age Lyst;
de Bukke frem han kalder
ud af den lune Stald;
Naar Kjærren vældig gjalder,
det kaldes Tordenskrald.

---

224. Folkvang, Frejas Sal.

Blaat Ædelstenen dækker
den skjönne Frejas Sal,
blandt höje Rosenhækker
den stander i en Dal;
saa snehvid Svanen sejler
rundtom i Borgens Sø; —
der kommer hver trofast Bejler,
dertil hver trofast Mø.

Folkvangers bedste Eje
er hun, den Drotning blid;
midt paa et Blomsterleje
hun blusser rank og hvid;

saa smækker som en Vidje,
hun aander elskovsvarm;
hun er saa smal i Midje,
hun er saa rund om Barm.

Hun har to skjære Hænder,
en Rose vel i hver,
de tvende Roser brænder
med et livsaligt Skjær;
de lugter altid søde
i hendes klare Hjem;
Aften- og Morgenrøde
faae deres Lys fra dem.

Hun læger alskens Vaande,
saa huld i Sjæl og Sind;
hendes varme Aande
er Jordens Foraarsvind.
Hver Morgen hendes Öje
man seer i Taarer staae,
de synke fra det höje
som Dug paa Blomster smaa.

Hun har to Døtre blide,
Sjofna, dertil vel Hnos,
ad deres Skuldre hvide
nedstyrter Issens Fos;

Blandt Börn har ej sin Lige
ung Hnos, det klare Lys;
Sjofna, den skjönne Pige,
er Sövnens milde Dys.

---

225. Thor og Loke kjøre sammen.

Med Söm han fast mon nagle
Guldsko til haarden Hov;
Selen fra lette Skagle
han fæsted om stærken Bov;
tog saa i Haand sin Hammer,
bød Loke fare med; —
der gnistred Ild og Flammer;
saa hardt de foer afsted.

Ned ad den hvalte Bue
da kjørte Age-Thor;
der stod en Rosenlue
langs med de brede Spor.
Hejmdal i Hornet stødte,
da Kjærren forbi ham gik;
der syv Jomfruer mødte
Gud Thor med milde Blik.

Da saae man dybt fra Jorden
et svart og bistert Syn;
det buldrede med Torden,
det glimtede med Lyn.
Guldkjærren som en Svane
da skilte Skyen ad;
den höje Jotunbane
deri med Loke sad.

Kjørte den bolde Herre,
den stærke Asa-Thor,
med Loke paa sin Kjærre
ned ad den grönne Jord;
Smaafugle sang paa Kviste,
sig böjed de smækre Træ'r,
ret ligesom de vidste,
at Valhals Gud var nær.

Roser og smaa Fioler
da falmed for hans Blik;
den spæde Blomst ej taaler
saa svar en Luedrik;
sig deres Kalke lukked
langs ad den stolte Vej;
det var ret, som de sukked,
fordi han saae dem ej.

226. Tyr og Fenris-Ulven.

Tyr raabte höjt: „Kom, Ulv, min Haand
skal være Borgen for dit Baand!
jeg lægger Haanden dig i Munden,
imens du vorder lænkebunden,
og mærker du da Svigen her,
saa har du jo en Gissel der.“

Forundret alle Guder saae
paa Tyr, som monne rolig staae;
selv Asa-Thor gik til ham hen
og hvisked: „Hør, min unge Ven!
det skulde du dog ikke vove!
— jeg maa dit bolde Forsæt love,
men Helten trænger til sin Haand.“ —
Da svared Tyr med opbragt Aand:
„Du kloge der, lad mig i Ro!
vel mulig, du behøver to,
men Asa-Tyr er mindre seen,
og han kan nöjes blot med een.“

Derpaa han stak, med Blus paa Kind,
sin höjre Haand til Leddet ind
i Ulvens hede, røde Strube,
der gabed som en Mordergrube.

Da Ulven nu var bunden ret
og prøved, med afmægtigt Spræt,
at sønderslide Dværges Lænke; —
da paa de bløde Hynde-Bænke
hver Gud belo det bundne Dyr;
hver lo, undtagen Asa-Tyr;
thi han betalte Ulvens Baand
med Tabet af sin höjre Haand.

Men kraftig stak den unge Mand
Armstumpen i en Bunke Sand,
og strakte Armen höjt i Vær
og raabte: „Ved mit gode Sværd,
nu føler jeg först ret mit Mod;
stærk Prøven var, men den var god!
Jeg gaaer til Vølunds Esse fjærn,
og han skal smedde mig af Jern
en Handskehaand, som klemme kan
det lange Slagsværd med Forstand;
Naar Haand og Sværd slaae lige godt,
da frygter man först Kampens Drot!“

---

227. Den døende Jarl.

Jarlen ligger paa Sotteseng;
Kjæmpe var han saa bold;

Björnen, den stærke, han vog som Dreng,
fængsled som Mand paa Kampens Eng
Sejren med Glavind og Skjold.

Jarlen ligger i Hu saa mod,
Tænder skjærer han gram;
tit blandt lynende Sværd han stod,
aldrig i Kampen dog randt hans Blod;
Valhal er lukket for ham.

Sönnen byder han for sig staae:
„Drage du, Alf, dit Sværd!
Hela lurer i skumle Vraa;
ej skal den gustne Hex mig faae;
Kjæmpen er Valhal værd.“

Ynglingen blegner ved Jarlens Ord:
„Hjælpe mig Balder og Frej!
kjær, som dig, har jeg ingen paa Jord,
gyseligt dog er Fadermord;
Fader, jeg myrder dig ej!“

Broderen byder han for sig staae!
„Drage du, Orm, dit Sværd!
Hela lurer i skumle Vraa;
ej skal den gustne Hex mig faae;
Kjæmpen er Valhal værd.“

Broderen blegner ved Jarlens Ord;
„Hjælpe mig Balder og Frej!
kjær, som dig, har jeg ingen paa Jord,
gyseligt dog er Brodermord;
Broder, jeg myrder dig ej!“

Jarlen fortvivlet Hænderne vred;
Dören flöj op, saa det klang;
ind i Salen en Kjæmpe skred;
Kaaben var blaa og Hatten bred,
eenöjet var han og lang.

Frem han træder for Jarlen hvid:
„Mærke du, Jarl, mit Ord!
mine Frænder du slog i Strid;
kommen er Hævnens blodige Tid;
Mord kun sones ved Mord!“

Glad fra Lejet Jarlen opsprang,
let som i Ungdommens Tid;
Sværdet med övet Haand han svang,
vældig igjennem Salen klang
Braget af Heltenes Strid.

Solen daled, og Solen steg;
faste som Fjælde de stod;
men, da tredie Dagen veg,

lakked ad Ende den grusomme Leg,
strömmede Jarlens Blod.

Og den fremmede talte saa:
„Gjemme du, Jarl, dit Sværd!
jeg er Odin, — din Nød jeg saae;
ej skal den gustne Hex dig faae!
Kjæmpen er Valhal værd!“

---

228. Den døende Kjæmpe.

Min Hjælm er mig for blank og tung,
mit Skjold kun slet beskjærmer;
jeg føler det, skjönt jeg er ung,
at snart sig Døden nærmer.

Jeg Livets bedste Rose brød,
og Freja være lovet!
kom, kjære Død, nu i dit Skjød
nedlægger jeg mit Hoved.

Flyv, raske Fugl! frygt Rejsen ej,
stræk ud de Vinger spæde;
du svæver til en evig Maj
og til en evig Glæde!

---

229. Kong Frode og Gubben.

Kong Frode höjt ved Gilde sad,
Kong Frode djærv og snild;
ved gammel Mjød og Skjaldekvad
han blev saa huld og mild.

„Nu siger frem, I Dannemænd!
nu siger uden Blu;
hvo te'de sig min bedste Ven
med kjæk og sindig Hu?

Og den, som meest har gavnet mig,
— det sværger jeg ved Thor! —
af dette Horn skal læske sig
her øverst ved mit Bord!"

Flux mange Kjæmper traadte nær
og priste deres Daad;
en talte om sit hvasse Sværd,
en om sit snilde Raad.

Og Lejreborgen rundt gjenklang
af Mod og Snedighed,
og Kongen fra sit Leje sprang,
saa glad han blev derved.

Da saae han, at en Gubbe sad
heel nederst ved hans Bord,

og ikke mod, ej heller glad,
ej mælede et Ord.

Hans Brynje bar saa mangt et Skaar
af fordums Hug og Stød;
som Vandfalds-Skum hans hvide Haar
ned paa hans Rustning flød.

„Og er du, Gubbe, uden Daad,
saa gak, hvorfra du kom;
saa gak, og end i Kvindegraad
din usle Alderdom!“ —

„Ej Skjændsel blegede mit Haar,
thi *Retsind* er mit Navn;
og ej jeg for min Konge staaer
foruden Daad og Gavn.

Da Gullands Fylkekonge sig
mindst ventede sin Død,
mod ham, din Gjæst, du øved Svig
og ham at dræbe bød.

Men jeg til Höjbords satte ham
og lod i Fred ham gaae,
at Fredegod ej Meen og Skam
af Manddrab monne faae.“

„Nej ikke er du uden Daad! —
kom hid, kom hid! — thi den,
som styrer Kongens onde Raad,
er Kongens bedste Ven!“

---

230. Frode paa Vifils Ø.

Kong Frode staaer i Lejregaard,
han gav sin Broder Ulivssaar,
det var stor Ynk og Smerte;
ung Halfdan ligger krum paa Skjold,
med Staalet i sit Hjerte.

„Nu er jeg Drot i Danmarks Land!
og den, som snart mig bringe kan
de unge Brodersönner,
med Ringen af hin røde Guld
den Kjæmpe jeg belönner.“

Der søges Dag, der søges Nat,
i Mark, paa Sø, i Skov og Krat;
man kan dem ikke finde;
de sidde i det Jordehuus
i Mulden dybest inde.

Dankongen lader Bud udgaae
til Hexen hist i Hyttens Vraa,

som svagt for Stormen luner.
Hun grunder paa det hvide Sand,
og skriver sine Runer.

„Hvis Brodersönnerne skal døe,
du søge maa paa Vifils Ø
med Flid og ufortrøden;
han var Kong Halfdans gode Mand,
han var ham tro til Døden“

Dankonning gaaer fra Lejrelund,
han sejler ud en Morgenstund
fra Issefjordens Kyster;
Havfruen svømmer ved hans Skib
med sine hvide Bryster.

Den gamle Vifil staaer paa Toft,
med breden Hat, i hviden Koft,
med Haanden over Brynet;
han bliver Kongesnækken vaer,
og gyser over Synet.

„Nu iler, Pilte, som en Vind
i Busken ind, i Skoven ind;
lad Jorden eder dække!
jeg skuer hist med spændte Sejl
den begbestrøgne Snække.

Den løber som en Drage styg,
med höje Vinger paa sin Ryg,
fra Sjølunds dybe Fjorder;
den tørster efter Kongeblod,
den bringer eders Morder.“

Ung Helge river, gram og vred,
en smækker Green fra Pilen ned:
„O, kunde jeg ham standse!
o, var jeg Mand, som jeg er Gut,
og var min Kjep en Lanse!“

Da gamle Vifil Bonde leer:
„At du est Halfdans Sön, jeg seer;
du vilst ej længe blunde!
snart voxer op den liden Ulv
med hvassen Tand i Munde.

I skal ej denne Sinde døe!
og naar jeg raaber Hop og Hø, —
I kjende mine Hunde, —
saa iler til det Jordehuus,
I her forraades kunde.“

Kong Frode stiger ud paa Strand;
da lægger sig om Øens Rand

en kold og fugtig Taage;
for blomstrende Skjoldungeblod
de gode Alfer vaage.

De muntre Drenge lege hist
i Skoven med den Blomsterkvist,
de vil sig ikke skjule;
mildt vifter Morgenluftens Pust
i deres Lokker gule.

„Og hør, du Vifil Bonde, nu!
jeg mener, du est falsk i Hu,
at Piltene du gjemmer?“
„Hej!“ — raabte Vifil — „Hop og Hø!“
Han hørte deres Stemmer.

Da smutte begge Drenge bort,
lig Skovens kongelige Hjort
for Pilen, som vil døde. —
„Der kommer vel engang den Tid,
da vi kan Faren møde!“

„Hvad raabte du paa Hø og Hop?
paa Stejlen fletter jeg din Krop!
vilst du dem Faren dæmpe?“
Da svared Vifil, djærvt og stolt,
thi Vifil var en Kjæmpe:

„Her' Konning! Øen er ej stor,
lad søge, hvis du mig ej troer,
bag Dysser, Træ'r og Stubbe;
men hør dog nu et Alvorsord
af en bedaget Gubbe:

Din Broder lumskelig du slog;
men — hvis du og hans Sönner vog,
ved Odin i Valhalla!
du mistede to Fjender smaa,
og fik til Fjender — alle!"

Kong Frode smiler stolt med Spot:
„Din gamle Tinding klæder godt,
jeg vil dig Livet skjænke;
du veedst, at Börn og gamle Folk
kan sige, hvad de tænke."

„Og kan jeg sige, hvad jeg vil,
vel, Konning, hør opmærksom til:
jeg svær ved Halfdans Fane,
her synger dig din Svanesang
den sølverhvide Svane!"

De Sendebud for Kongen staae:
„Vi rundt om Øen monne gaae,

men fandt kun Ravn og Hejre!“ —
Da steg Kong Frode paa sit Skib,
og drog igjen til Lejre.

---

231. Da Hjalte kom til Lejre.

Trøstig han treen i Hallen, hvor stærke Kjæmper sad;
ha hvilket mægtigt Bolværk, kvilken Helterad!
Paa Gaffelbænken, höjest, Rolf Dannerkonge god,
Guldhaaret over Skuldren flød i en flammet Flod;
bag ham, paa Bjælken over hans Hoved, Hjælmen hang,
Sværdet Gyldenhjalte, som skjönt i Striden klang,
og Skjoldet blankt ved Siden; — det gav et lifligt Syn. —
Han støtted Haand paa Kinden, sænkte sine Bryn.
Han var ej fro i Sindet, ej muntred Mad og Mjød;
i Stilhed tit begræd han den skjönne Drifas Død.
Næst ham, paa Bolstret nede, Svipdag i Pansertröje;
han stirred stolt i Salen med det ene Öje;
det andet snelt Pilen fra Pandens Hvælving rev,
da sidste Gang i Upsal for Adils kjæmpet blev.
Han ligned vreden Jætte, eenöjet, grim, fæl, —
men i det ene Öje stod dog en ærlig Sjæl!
og saae man paa hans Legem, beundred man med Lyst

det ranke Liv, Bredskuldren, det hvælvetstærke
Bryst.
Hos ham hans Broder Bejgal var klædt i Dyrehuder;
paa Hænder og paa Halsen han havde hvide Knuder
af dybe Sværdeskrammer, der alle vel var lægt.
Hos ham Hvitsærk hin raske, samme Broderslægt;
han løb omkaps med Hjorten; i Krigen, som en Piil,
han fremmest var mod Fjenden, stedse med et Smiil.
Ham nær hans Frænde Romund hin haarde;
Sværdet bed
ej paa hans stolte Pande, lav krølhaaret, bred.
Paa Kongens anden Side man Hake saae, den modige,
Haklang, Vøtt hin stærke, Hardrefil den blodige.
Hvo nævner dennem alle? hvo beskriver klart
de stærke Nordens Kjæmper, deres Aasyn og Art?
Du skued deres Lige, Marius, den Gang
de dig forgjæves fordred til Kamp med Skjoldklang.
Forfærdet dine Rommere de höje Helte saae,
med barnligt Ansigt, guult Haar, Öjne store, blaa.
Saa lystelig de smilte; lange Haar nedflød
glat over Jernbrynjen; Sværdet lynte Død;
med Magten dem at fælde du mægted ej; tilsidst
dog sejred dine Kunster; du dem dræbte ved List.
Her sad nu deres Afkom. Ejnherier hos Thor
ej nyde bedre Pleje; hver ved sit eget Bord,
med Vaabnet over Bjælken; og bag et linnet Hæng

fandtes haarde Bolstre, de bolde Kjæmpers Seng. —
Om Trællene bar Maden; det var en liden Slægt;
den stammed ej fra Odin; en klækkelig Vægt
dog kunde Skuldrene bære; men Benene var smaa;
fast som Grævlinghunden i Hal de monne gaae.
Hjulbeen, tynde Lægge man paa de fleste fandt,
askegraat Haar om Issen; til Stavn dem Baandet bandt.
De stammed ned fra Finners ældste Slægt i Nord,
hvis Skarer ødelagdes af Odin, Frej og Thor;
da flygted de til Hulerne, Bjergets mörke Vold;
i Borgestuen Viser man sang om Dværg og Trold.
En Deel blev dog tilbage, kom fra fjærne Skov,
tjente Kjæmper i Huset, kjørte Harv og Plov. —
Her Dannerkongens Trælle gik om i Tröjen graa;
med Flesk paa glatte Bakker af Træ de monne staae
for Kjæmpen i Hallen; og Øl og Mjød de bar
i Horn og skaarne Bægre; den Drik var sød og klar.

---

232. Visen om Vigge.

Rolfs Skattekonge fejg og ræd
ved Skatten stod,
da Skulde svor: „Jeg følger med
og kræver Blod!“

og fejge Hjartvar tog sin Skat
og gik om Bord
og lagde ind, ved Mulm og Nat,
i Issefjord.
Men Vigge han hævned sin Konge!

Dankongen aabned, glad og bold,
sit Lejre brat;
Forræderhæren, myg og kold,
bar Hjartvars Skat.
Rolf mødte dem saa gjæstefri
med Viin og Mjød,
og skjænked, — indtil Døden i
hans Bæger flød.
Men Vigge han hævned sin Konge!

Da hvisked Skulde hjertegram:
„Ha Hjartvar, Mod!
Rolf fordrer Skat; — aftvæt den Skam
i Danskes Blod!“
Og Hjartvar svor, — men gruede
ved Tanken blot,
og dræbte lumsk den sovende
berömte Drot.

Da vaagnede de danske Mænd
forfærdet op

og slog, — men der var ti mod een
halvnøgen Krop;
de hug og vidste næppe, hvem
de hug imod,
og faldt, — og andre vaded frem
i deres Blod.

Nu laa de der, og Hjartvar stod
paa danske Lig
og sukked: „Rolf, her strömmer Blod,
som elskte dig!
o, var der een, kun een, igjen
saa tro mod mig,
o Rolf, som alle disse Mænd
var tro mod dig!“

„Ha Hjartvar!“ raabte Vigge, „se,
jo jeg er her!
og jeg er tro, som alle de; —
ræk mig dit Sværd!“
Og Hjartvar jubled: „Du endnu!
saa sværg mig da!
der er mit Sværd; — men sværger du?“
— „Jeg sværger! — ja!

Jeg sværger, — Hjartvars Mænd! I staaer
tolv Gange tolv!

jeg sværger, — hører det, — jeg slaaer
og hævner Rolf!“ —
Og Sværdet gjennem Hjartvar gik.
— „Ha lumske Flok!“ —
saa raabte Vigge, — „slaa og stik!
nu har jeg nok,
thi Vigge har hævnet sin Konge!“

---

233. Smedden paa Helgoland.

Der staaer en Smedje paa Helgoland;
saa eensomt den staaer paa den hvide Strand;
der svinger Tormod, Smedden, med Flid
den tunge Hammer ved Midnatstid;
og Essen flammer, og Gnisterne spille,
og Slagene döne i Nattens Stille.

Men, som han nu ved sin Ambolt staaer,
en sælsom Larm til hans Øre naaer;
det er som to vældige Gangeres Trav,
dog kommer den Lyd fra det vilde Hav;
han iler til Dören, seer ud og gruer;
thi rædselsfuldt er det Syn, han skuer,

Det er som en Sky af Mulm og Lyn,
den svæver paa Havets graalige Bryn;

den nærmer sig mere og mere til Land;
tilsidst han skjelner en Hest og en Mand;
men Manden et flammende Glavind svinger,
og Hesten paa fire Par Fødder springer.

Og Havet syntes saa haardt som Steen;
thi Gnister føg, hvor Gangeren treen.
Saa nærmer Synet sig meer og meer;
snart Ros og Rytter man tydelig seer;
snart er de for Dören; da standser Hesten;
og rap af Sadlen svinger sig Gjæsten.

Eenöjet, som solklar Dag, han var;
paa sølvgraa Isse han Guldhjælm bar;
om Kjæmpekroppen en Brynje blaa,
besat med funklende Stjerner, laa;
og om de mægtige Skuldre svinger
to skrigende Ravne de kulsorte Vinger.

„Op Smed!“ — saa talte den sælsomme Gjæst,
„tag Hammer og Tang, og beslaa min Hest;
en Sko er brukken; vær flink og rap!
det er alt sildigt; min Tid er knap;
för Dagen rødmer i Østerlide,
jeg har vel hundrede Miil at ride!“ —

Og Smedden den vældige Hammer svang,
og Jernet gnistred, og Ambolten klang;

snart var beslaaet den vældige Hest;
i Sadlen svang sig den sælsomme Gjæst;
— men, förend den næste Sol var nede,
stod Folkeslaget paa Braavallahede! —

---

234. Harald Hildetan.

Hildetan med sølvgraa Haar
Hu til Valhal vendte;
hundredfemti Hædersaar
Heltens Isse kjendte;
nu er svundet Nervens Kraft,
Nat fast blinder Öjet;
rørt ej bli'r det rustne Skaft,
Ryggen krum er böjet.

Tapper dog som Tyr i Nord
en Tegn han för mon være;
Drottens sjældne Daad var stor,
Dannerrigets Ære;
alle Konger agted han
Asa-Thor at sende;
hvad han vilde, har paa Stand
Helten bragt til Ende.

Kjæmper var i Kongens Gaard,
og Kampen de forstode:

hug sig af de Öjenhaar,
hurtig, veltilmode.
Klingen ej i Kjødet gik,
kun den raged Brynet:
bort med Haan af Borgen gik,
hvo blinkede med Synet.

Odin, som han ofred til,
op ham Snillet vakte:
Svinefylkets sære Spil
slet kun Fjenden smagte;
lært han var paa Ledregaard
længst af Odin selve;
naar tæt en Flok i Tryne staaer,
maa tusind Fjender skjælve.

Gammel nu i gyldne Sal
Gubben sidder ene;
mødig som den matte Hval,
Marven er af Bene.
Nedrig vil en Niddingflok
nu den gamle myrde;
levet har han længe nok,
Livet er ham Byrde.

Mörket kommer, Midjenat
Mulmet ud mon brede;

i Borgen lader Bruno brat
ham en Badstu' hede.
Brat han ind i Badet gaaer,
Baalet de mon tænde;
Dören lukkes, Drotten staaer,
Danmarks Helt skal brænde!

Seent han mærker skumle List,
snar til Dören trænger;
Luen slaaer alt lys i Kvist,
Laagen op han sprænger;
kjæk med gamle Kraft han treen
kold i heden Lue;
Kjæmper mellem Krat og Green
i Kredsen han mon skue.

Herlig da den Herre god,
Helten uforfærdet,
staaer i Dören, stærk af Mod,
støtter sig til Sværdet;
leer kun, naar de Luer slaae
for Lokken at fortære;
derpaa talte Drotten saa,
dristig og med Ære:

„Har Kong Harald her fortjent,
hadsk at vorde indebrændt?
førte han mod Fjenden ej
Folket frem paa Ærens Vej?
kaldte ham ej Kampens Mand
for hans Kjækhed Hildurs Tan?
lærte ham ej Lidskjalfs Drot
Kampens Leg at føre godt?
slog han ej det tapre Sver'g?
stred han ej paa Norges Bjerg?
har han ej med Heltemagt
hele Norden underlagt?
drog ej da til Drottens Gaard
tapre Dreng, som Krig forstaaer? —
Baalet dog med Bølgen rød
brænde skal ham för hans Død!“

Bruno svared brat derpaa:
„Billig bör du tale saa;
Nag dog ej til nogen bær,
Nidding er ej blandt os her.
Olding est du, Odins Sal
ofred vi den trætte Hval. —
Stakarl er, hvo døer paa Straa,
strax til Hel han fare maa;
blegned du paa Bænkehalm,

blev du ført til Niffelkvalm;
derfor spruder Dragen her,
Drotten den til Valhal bær.“

Harald gav et hurtigt Svar,
Helten i sin Lue klar:
„Troer I da, skjönt træt og mat,
Thor har mig saa reent forladt?
Ruster eder! — rask, ej seen,
rister mig en Runesteen!
Runesteen, som rejst bestaaer,
Risen lig, i tusind Aar!
Døe jeg vil i skaanske Dal,
derfra gaae til Odins Sal! —
Dækker jer da, danske Mænd,
drabelig med Staal igjen!
følger eders Fader nu!
ej til Freden staaer hans Hu. —
Skal jeg døe? I ærligt Slag
synke maa min sidste Dag!
Stride vi med Sigurd Ring!
skjönt at døe for Heltesting!
tusind gaae med mig til Thor, —
tapre Dag, berömt i Nord!“

Stolt saa talte Stridens Mand,
raske Kjæmper smilte;
Sværdet greb enhver paa Stand,
ej Pansersærken hvilte;
vendt var nu den vrede Hu,
vendt var Harm og Klage:
„Kongen er en Kjæmpe nu,
kjæk, som i gamle Dage.“

Helten da den blanke Hat
paa sit Hoved satte;
Jægren griber Jernet fat,
Jarler Spydet fatte;
Veborg kom, en Vaabenmø,
fra Venden med sin Søster;
stolt hun vil i Striden døe,
Staal om haarde Bryster.

Hen drog en utallig Hær
paa Braavallahede.
Sigurd Ring alt stander der,
Striden op at lede.
Stærk han er og holder Stand;
ham Styrken ej forlader;
böjet staaer hans bedste Mand,
barsk i sorte Plader.

Krum han er, af Kampe mæt,
kullet tom en Stodder,
Sigurds Ære, Storværks Æt:
Kæmperen Stærkodder!
Hæren nu paa Heden staaer;
Heltene vil stride; —
hvo skal synke nu? hvo slaaer?
det maa Skulde vide.

Hæren stod; — da Hildetan i Horn lod støde.
Mægtig over Marken brøde
Malmets Toner; huult de løde.

Sigurd Ring paa Skjoldet slog, höjt Staalet klirred;
Lyden op i Luften dirred;
Larmen rædsomt sig forvirred.

Kraftig begge Konger hen i Kampen stævned;
vrede Sværd med Vægt sig hævned,
Værget sprang, og Pladen revned.

Hjælmen brast; i Hjertet foer til Hjaltet Sværdet;
Staalet sprang, skjönt herlig hærdet;
Hildes Mænd stod uforfærdet.

Da begyndte Dysten; Bjerg og Dal maa sige:
aldrig har den haft sin lige
udi hele Nordens Rige.

Konger to var begge komne, kjækt i Vælde;
hin vil trodsig Helten fælde;
Harald vil ej døe af Ælde.

Værdig Gubbe vældig nu til Valhal stunded. —
Sælland er til Skaane bundet,
Sigurd, naar dit Slag er vundet!

Mange vare svenske Mænd, og mange Danske.
Da greb Sværd med Stridens Handske
Svensker, Dansker, Udenlandske.

Bred da mon Braavallahede Mængden favne.
Valhal ej mon Valer savne;
Vidar raabte alle Navne.

Sigurd stiller Svensken op til Slag i Tryne.
Stridsmænd rynked stærke Bryne,
Odin blev i Sky tilsyne.

Harald saae nu Heltens Hær paa Heden stillet.
Taaren ham fra Kinden trilled:
„Asa-Thor min Død har villet!

Nu har Guder Goten lært saa godt at stride,
som mig selv i svundne Tide;
stolt jeg vil i Græsset bide.“

Gjæv i Kamp nu Kjæmpe foer mod vældig Kjæmpe;
Damp af Blod mon Solen dæmpe,
Drotters Hær ej slog med Læmpe.

Skuer hist et sælsomt Syn, hvo saae dets lige?
Stærkod maa i Striden vige,
Storværks Sön imod en Pige!

Veborg flux, den Vaabenmø, med Vælde sætter
ind paa ham, som fældte Jætter;
Jernet springer, Blodet sprætter.

Hjælmen er af Møens Hoved, Haaret vifter;
rask hun leer ad Sværdets Rifter,
raser frem og Farve skifter.

Kjæven, som hun kjæk ham traf, maa Klingen smage;
Skjæget, busket som paa Brage,
bed han i og holdt sin Hage.

Hævnet har den Helt sig nu hardt paa Ursine;
Søstren hører Sværdet hvine,
mister Haanden; hvilken Pine!

Men med Haanden faldt til Mulden Haralds Mærke;
da slog Dannerhelte stærke
dragne Sværd i Pansersærke.

Ind paa Stærkod jog med hvasse Jern Skjoldunger;
Skuldren saares, Skjoldet runger,
synlig bleve Heltens Lunger.

Da nu Harald mærked, Helte faldt i Hobe,
Kongen i sin Purpurkaabe
kjører frem, lod Odin raabe.

Vældig med to dragne Værn paa Vogn han kjøres;
vred han ind i Vrimlen føres;
af Valfader han bönhøres.

Kæmpen kjækt med Klinger slog til begge Sider;
Dynger Lig i Græsset bider;
Dannerdrot med Døden strider.

Nu blev alting Kongen nær, som Natten, stille;
slukt er Stridens störste Snille!
Sværdet synker, Taarer trille.

Den, som styred Nordens Land og Danmarks Dale,
ligger nu, et Lig i Dvale,
længes ej til Odins Sale.

Bedre fik ej Konge Baal, for bort at fare;
trindt ham ligger tykt en Skare;
Thor i Armen tog den svare.

Seer I hist paa Sletten Höjen stander ene?
mosbevoxne Bavtastene! —
der bevares Heltens Bene.

Vidt end viser Runen vældig Kæmper alle,
hvor Kong Harald paa Braavalla,
som en Helt gik til Valhalla.

---

235. Stærkodders Svanesang.

Saa vidt paa Jorden,
til Syd fra Norden,
jeg dristig drog;
hvorhen jeg stævned,
mit Sværd sig hævned
og Fjender slog;
mig Vikar skyldte
sit Banesaar,
da knap jeg fyldte
mit tolfte Aar.

Snart blev jeg Mester
af Sember, Ester;
Thor gav mig Held;
jeg svang hans Fane,
blev Vifins Bane
paa Arnafjæld;

— han kunde dæmpe
den nøgne Od;
jeg slog den Kjæmpe
med huddækt Braad.

I Myklegarden
vog Danebarden
en Brydje stærk;
saa höjt det dundred;
sig Græker undred
ved sligt et Værk;
et Kobberbilled
blev sat i Lejr,
som forestilled
Stærkodders Sejr.

Da mig forførte, —
jeg Loke hørte,
paa Anglen bed;
jeg slog i Badet
med Sværdebladet
min Konge ned;
jeg bleg mig vendte
fra Daaden fræk;
og Angsten spændte
mig med sin Skræk.

Jeg veg fra Nøden,
jeg søgte Døden,
men fandt den ej;
som Ax jeg fældte
de tapre Helte
paa Goters Vej;
til Thor jeg klynked:
„Send mig en Piil!“
mig Guden ynked —
med haanligt Smiil.

Hil, hil Alfader!
han Synd forlader;
jeg fandt min Død;
min Helt er kronet,
jeg har forsonet,
hvad jeg forbrød;
jeg meer ej bæver
for Kvalens Alf;
min Aand sig hæver
til Valaskjalf!

---

236. Tyre Dannebods Vise.

Danmark, dejligst Vang og Vænge,
lukt med Bølgen blaa,

hvor de vakre, voxne Drenge
kan i Leding gaae,
alt mod Tyske, Slaver, Vender,
hvor dem Gud og Kongen sender; —
een Ting mangler ved den Have: —
Leddet er aflave.

Ved Guds naadig Forsyn hegnes
dog det meste Land;
og, hvad under Danmark regnes,
nyder Værn af Vand.
Ingen Nabo skal iblinde
gaae mod Danmark, og dog vinde; —
blev kun Leddet hængt tilrette,
skulde vel det tætte!

Mejlfarsund os Fyn beskytter;
tryg staaer Møens Klint;
ind til Gjedsør ingen Rytter
ride skal for svindt;
Guldborgsund for Laalland varer;
Sælland Øresund forsvarer; —
hvert Land har sit eget Lukke;
Jylland kun maa sukke.

Holster, Vagrer, Lyneborger,
som en giftig Flod,

volde Jyden mange Sorger,
øde meget Blod.
Men hvo hæmmer slig Uvane?
Skam det er at lade rane,
medens Piil vi har og Bue,
saa vort Lands Formue!

Saadan talte Dronning Tyre,
ret kaldt Dannebod:
„I, som staae for Danmarks Styre,
fatter frejdigt Mod!
Gabet kan vi vel tillukke,
saa vi ej os lade pukke
af hver fremmed Løbeskytte,
der faaer Lyst til Bytte.

Fra Moradset vest ved Strande,
øst til Sliensund,
vil en Vold vi vel bemande,
sikker allenstund!
Om Forlov skal hvermand bede,
hvis han agter ind at træde;
nødig skal han atter fare
hjem med stjaalen Vare!„

Tyres Ord i hvermands Øre
faldt som Dug paa Straa;

Konning Harald fik dem høre,
lod et Bud udgaae:
„Hvo sig for en Dansk vil kjende
og ej nævnes Danmarks Fjende,
møde hist med Vogn og Heste,
Volden at befæste!“

Men fra Danmarks østre Side
kom den Skaanning rap;
her vil Sællandsfaren slide
gjerne med omkap; —
Fynbo, Laalliken og Jyden,
— han sad næst og værst ved Gryden, —
iled glad det Værk at fremme;
ingen lod sig glemme.

Dannebod sig trøstig glædde,
der hun Skaren saae:
„Ja forsand, det tör jeg vædde,
nu skal Værket gaae! —
Jyder, henter Ost og Kage,
mens de andre Mulden age!
hvis den Gjerning kun maa vare,
skal I siden spare!“

Skaanningen tog til at grave,
först fra Kalegat

frem til Hollingsted, og lave
Volden höj og brat.
Fem Gang sex Fod var den lavest,
sex Gang aatte var den ravest,
fem Gang aatte sommelunde,
alt som gaae det kunde.

Sællandsfar og Fynbo Resten
gjorde færdig snart;
Jyden disked op for Gjæsten,
intet blev der spart.
Een Port paa hver hundred Favne
rejste de, — lod Taarn ej savne; —
naar som Fjenden der tog Stade,
kom han slemt for Skade.

At dissnarer færdes kunde
Værket med Behør,
Dronning Tyre lod fra Grunde
rejse, — hvor man kjør
gjennem Volden, — sig en Bure,
paa det Værk at have Kure; —
bedst sig alting dog vil föje
under eget Öje.

Efter Ønske voxte Volden,
Dannevirke kaldt,

som har mangen Törning holden,
för den slet forfaldt.
„Leddet," sagde Dronning Tyre,
„har vi hængt; — Gud Vangen hyre!
at den ingen Fremmed bryder
eller Hofbud byder"

Dannemark vi nu kan ligne
ved en frugtbar Vang,
hegnet trindtomkring; — Gud signe
den i Nød og Trang!
Gid som Korn opvoxe Knægte,
der kan frisk mod Fjenden fægte,
og om Dannebod end tale,
naar hun er i Dvale!

---

237. Hagen Adelsteens Vise.

Ung Adelsteen paa Tinge stod,
til Konge skal han kaaret være:
„Hvis han er kjæk og viis og god,
da skal han Norges Krone bære;"
saa mældte frit hver Kjæmpe bold
og slog med Spyd paa stridvant Skjold.

„Saavist jeg er af Kongeæt,"
— saa hørtes Adelsteen at sige, —

„jeg holde skal ved Lov og Ret
saavel den arme som den rige;
og over hele Norges Land
er Bonden fri og Odelsmand.“

De Trönders Lagmand rejste sig,
fem Snese Aar bar Gubbens Isse:
„Til Retfærd du forpligter dig,
den maa du holde os tilvisse;
frem den, da fremmer du dit Gavn; —
jeg hilser dig med Kongenavn!“

Og „Konge!„ lød blandt Vaabengny,
blandt Fryderaab, med Tordenvælde;
det gjaldt saa höjt i vilden Sky,
det gjengjaldt mellem Norges Fjælde;
„Vær Konge i det frie Nord!
vær Konge for den hele Jord!“

---

238. Half Steen.

Fra Bordet, hvor den brune Mjød i Sølverhornet blinkte,
bden gamle Hakon Hladejarl en skjægløs Kriger vinkte;

det var Half Steen, i sidste Slag ved Lom i Gulbrandsdalen
han havde Fjenden Ryggen vendt og tabt sit Skjold paa Valen.

„Hør!“ — hvisked Jarlen, — „Half! vi to kan ej med disse drikke;
den fejge med den gjæve, — nej, ved Thor, det passer ikke!
sæt du dig ned paa Skamlen der, jeg sætter mig paa denne;
saa ville ved vort lille Bord vi see paa dem derhenne.

De Kjæmper, Half, som sidde der med Erik, maa du vide,
er Karle, der ej mindste Plet paa Æren kunne lide.
En saadan Plet er værre end det Mærke, Bødlen sætter,
og, tro mig, ej al Verdens Guld en saadan Plet udsletter.

Dog kan den vaskes af, naar kun det rette Væld man finder;
og dette Væld, min unge Ven, i Fjendens Hjerte rinder!

Seer du, til dette maa man tye, og heller maa man falde,
end lade her i Skammekrog sig Drog og Usling kalde.

Saa maa vi og, min gode Half, paa Fædres Storværk tænke! —
Din Fader satte uden Skam sig paa de gjæves Bænke;
jeg saae ham aldrig i en Krog, ej heller, maa du vide,
der var i Norges Land et Sværd, der bedre kunde bide.

Og følge vi hans Fodspor, Half, da kunne vi fremtræde
saa stovt, som disse Karle der, og blandt dem tage Sæde;
og, naar de da med stolte Ord ved deres Storværk dvæle,
behøve vi just heller ej at sidde uden Mæle.

Det var det, Half, jeg ønsked ret at lægge dig paa Hjerte;
en Normands Sind maa lade haant om Farer og om Smerte;

og glem nu ej, naar Lurens Dön til Kampen dig indbyder,
den Kilde, som jeg talte om, og Stedet, hvor den flyder."

Saa talte Hakon Hladejarl; hans Mænd fornam det ikke;
men stum sad Half og rørte ej ved Spise eller Drikke;
dog, da til Kampen atter drog de gjæve og de gilde,
afvasked han den gamle Plet i Fjendens Hjertekilde.

---

239. Knud den store.

Kong Knud sad stor og mægtig paa sin Trone,
en Herre, drabelig og stærk, som huld;
den danske, brittiske, den norske Krone
var sammensmæltet i hans Krones Guld.
Höjt i hans höje Sal klang Harpens Tone;
thi Skjaldens Barm var af hans Idræt fuld;
i Kirken selv lød Hymner til hans Ære;
thi kraftig han udbredte Jesu Lære.

Men Knud sad tavs og tankefuld i Sind,
ej blussed Læben, som hans Purpurklæde:

sörgmodelig han støtted Haand til Kind,
og ingen Deel han tog i Hoffets Glæde.
De svundne Dages Idræt faldt ham ind;
da monne bitre Taarer Öjet væde.
„Ak,“ sukked han, „min Gud! kan du forgjætte
min Synd, kan du mit Regnebræt udslette?

Min Ungdom svandt i Stolthed og Foragt,
kjæk frem jeg gik, men nu jeg modløs græder;
for at forstærke denne stolte Magt
forbandt jeg mig med Edrik, den Forræder;
den djærve Ulf i Kirken blev ombragt,
hans Blod uskyldig Altertavlen væder. —
Ej blot med Sværdet, tit med mörke Rænker
jeg vandred frem; — nu det mit Hjerte krænker!

Men oftest dog med Manddom og med Sværd
min raske Ungdom blot sit Værk begyndte;
at vorde Danmarks gamle Krone værd,
det var den Tanke dog, som frem mig skyndte;
og derfor stormed jeg i Herrefærd,
og derfor Heltens Syssel, Kamp, jeg yndte. —
Da aabned sig mit Hjerte for din Stemme.
— Ak, hulde Jesus, kan du alt forglemme?“

Som Kongen nu saaledes trøstløs sad
med blege Kinder og med Graad i Öjet,

mens hen ad Bænken i den lange Rad
Guldhornet gik, og hvermand var fornjöet,
da treen en Skjald for Kongen frem og kvad:
„Min Herre! hvor er den som du ophöjet?
du tvang det stolte Nords udstrakte Lande,
ustraffet ingen tör dit Bud modstande.“

Taalmodig, uden Harme, hørte Knud
paa denne daarlige, forvovne Tale.
Hvad Skjalden kvad, det raabtes snarlig ud
af hver en Ridder i de blanke Sale.
Da blev den gyldne Stol, paa Kongens Bud,
bragt ned fra Borgen, gjennem grönne Dale,
til hviden Strand, hvor stolt og langsomt Vandet
höjt skylled sine Bølger op paa Landet.

Derpaa han lod, med steenbesatte Baand,
den tunge Glavind ved sit Bælte spænde;
med Krone paa, med Septer i sin Haand,
man saae ham sine Fjed mod Havet vende.
Hvad Tanke nu besjælte Kongens Aand,
nysgjerrig Hofmand ønskte gjerne kjende;
men Kongen tav og vandred med sit Følge,
i Purpurkaaben, mod den hvide Bølge.

Og satte sig saa i det gyldne Sæde,
blandt runde Stene paa det bløde Sand;

ej hvor bestandig Bølgens Top mon væde
det ramme Tang med sit skumklædte Vand;
ej heller der, hvor ej den kunde træde,
paa den for fjærne, den for höje Strand;
men der, hvor Pilen med sit Hoved hængte,
hvor nu og da kun Bølgen op sig slængte.

Der Kongen sad, og talte saa til Havet:
„Det Land, jeg sidder paa, tilhører mig;
med dig, o Sø, min Magt er jo begavet;
thi lyd din Herre; du ej nærme dig! —
din Bølge kræver jeg saaledes avet,
at til min Fod den aldrig vover sig;
thi jeg behersker Nordens stolte Lande,
ustraffet ingen tör mit Bud modstande.“

Men som sædvanlig gik den stille Bølge,
sin vante Vej den end bestandig tog,
af sin Natur den intet vilde dølge,
det ene Bølgeslag det andet jog; —
med aatte niende kom brat i Følge,
der stærk og svanger op paa Kongen slog.
Ej til hans Fødder kun den op sig trængte,
hans Septer og hans Krone den besprængte.

Da rejste Kongen sig, saae til hver Side,
brød rørt med Taarer höjt saaledes ud:

„I Sandhed, hver en Kristen burde vide,
at der er ingen mægtig uden Gud!
han grunded Jorden, han lod Havet glide
med evig Vexel, ved sit stærke Bud;
han ene mægter Jord og Hav at tvinge,
mod hans er al min Vælde saare ringe.“

Med disse Ord sin Krone af han spændte,
af Guld og Ædelstene tung og svar;
derpaa han sine Fjed fra Havet vendte,
og ydmyg Kronen hen i Kirken bar;
der knælte han og hver en Synd bekjendte,
mens Angerstaaren trilled hed og klar;
paa den korsfæstede med Martyrkviden
han Kronen satte, bar den aldrig siden.

---

240. Sigurd Syr og hans Sönner.

Det var Konning Sigurd Syr,
han havde Sönner trende;
sad han saa i Höjenloft
med alle sine Svende.

„Og siig mig, Guttorm, ældste du,
at jeg din Id kan mærke:
og hvilket huer dig vel bedst
i Ringerig det stærke?“

„I Fjældet er den gule Malm,
men Sæden staaer i Vænge; —
mig huer Agren fremfor alt
dit Gods og dine Penge.“

Det var Konning Sigurd Syr,
han mæled Ord end hine:
„Og siig mig, Halfdan, ogsaa du:
hvad fængsled Ønsker dine?“ —

„Heel skjönt det Skue er forvist,
naar gylden Ager bølger;
men Kvæget paa den fede Eng
mit Hjerte meer dog følger!“

Det var Konning Sigurd Syr,
hans næste Ord var dette:
„Og siig mig, Harald, liden Pog!
hvad staaer dig bedst paa Slette?“ —

„I Bjerget er det blanke Staal,
paa Sletten er der Drenge;
Huuskarle dybt i Pansermaal
mig hue meer end Vænge!

Giv Halfdan kun det fede Kvæg
og Guttorm dine Agre!

giv mig din Øxe hist paa Væg
og dine Kjæmper fagre!“ —

Det var Konning Sigurd Syr,
sprang op fra Egesæde:
„Hvor mange Kjæmper vil du, Dreng!
skal bag dit Banner træde?“

„Og naar de tömme Halfdans Sti
og tömme Guttorms Lader,
og herske Norrig, — Fjæld og Li, —
da har jeg nok, min Fader!“

Det var Konning Sigurd Syr,
hans Öjne bleve vaade: —
„Den Tid vil komme, liden Pog!
at du skal Norrig raade!

Og har jeg kastet da min Brog,
og mine Bene smuldre, —
jeg saae dog aarle krøges Krog,
som Dreng alt Kjæmpen buldre!“

241. Slaget paa Stiklestad.

Ej om Fred var længer Talen,
da fra Bjergene i Nord
ned at vække Dön i Dalen
brynjeklædte Kjæmper foer;
under Hjælme gyldenklare,
fylket tykt og tæt paa Rad,
lod de huult i Klippen svare
Skjoldebrag paa Stiklestad.

Rystende for Hævnersværdet
rødmed Panser, Hjælm og Skjold,
hvor med Staal et Folk forhærdet
søgte Folkekongen bold.
Næm for Trønderne at finde
Olav var i Herrefærd;
under deres Hjernehinde
farved han sit Kjæmpesværd.

Dog, det maatte Norges Løve
lære i den Herrefærd,
Finnekunst formaaer at døve
selv det bedste Heltesværd;
Trodsende paa Tryllekofte
Torer Drotten gik imod,

Olav hugger tit og ofte,
Staalet gled, og *Hunden* stod.

Sort det nu saae ud paa Valen,
Hunden bed, og *Björnen* sank,
lærte godt dog för sin Dalen
Staller hver at stande rank;
Skjalden maa det Lov ham give:
fremmerst gik han, hvor det gjaldt,
Kongen næst han stod i Live,
Kongen næst han ogsaa faldt!

Aldrig för man hørte Magen,
Underværk for Mandevid:
Natten kjæmpede med Dagen
og vandt Sejr ved Middagstid!
ingen Sky formörked Solen,
dog den mistede sin Glans,
varsled over Kongestolen
om den frommes Dødningdans!

Dag tog Flugten, men undvige
vilde *Norges Viser* ej;
over Torne til Guds Rige
fremad gik hans Kongevej;
Sværd paa Val ej meer han svinger,
kløvet blev hans Kjæmpeskjold,

men fra Val paa Englevinger
höjt sig svang den Herre bold!

Derom sang ej Fugl paa Kviste,
hvad man saae nu hertillands,
at med Brasken paa det sidste
Spurven gik af Tranedans;
slig en Helt i Kraft og Vælde,
med saa mangen Ædling god,
skulde Stodderunger fælde,
bade sig i Heltens Blod!

Dog, at Sild kan Hvalen trykke,
naar i Tal de kun er nok,
det var Bondehærens Lykke
mod Kong *Olavs* faa i Flok;
det betænkte ej den bolde,
derfor klage maa jeg her:
alt for lidt han regned Skjolde,
derfor sprang han gyldne Sværd!

---

242. Svend Æstridsen og Biskop Vilhelm.

At nær ved Kirke stander Slot,
det sagtens kan sig föje,

Men Haand i Haand man Bisp og Drot
kun sjælden seer for Öje; —
dog, Danmark saae som Ven hos Ven
Vilhelmus Bisp og Konning Svend;
de Venner ene lignes kan
med David og hans Jonatan.

Alt med de Venner Verden saae
saa underlig en Handel; —
hvad Verden aldrig kan forstaae,
det er de frommes Vandel:
de tugte meest, hvem de har kjær,
det kalder Verden Daarefærd;
de følges ad i Død og Grav, —
det kalder Verden Galenskab.

Det var en hellig Julefest,
og Kongen gjorde Gilde;
velbaaren var hver Julegjæst,
men mangen *døde ilde;* —
hver Gjæst blev hed af Mjød og Viin, —
det bøded mangen Ridder fiin.
— For Viin og Vrede vogte sig
hver Kristendrot paa Jorderig!

Det ringed efter hellig Skik;
det var en Nyaarsmorgen;

og Bispen ind i Kirken gik,
han gik derind med Sorgen.
O Ve, en Tidende saa ond
ham bar den aarle Morgenstund,
og Villum elsked dog Kong Svend,
som Jonatan sin Hjertensven.

Der var en Plet paa Korets Gulv,
den var saa rød at skue;
den kom, da Knud lod myrde Ulf
alt i den Kirkestue;
nu lavet var der rundtomkring
af Ulvens Sön saa rød en Ring;
vel sörge maatte Kongens Ven;
thi Ulvens Sön, det var Kong Svend.

Kong Svend han axled og sit Skind,
han lod sit Sværd omspænde;
han agted sig i Kirken ind
med Riddere, med Svende.
Derinde lød en Nyaarssang,
men huult og mat fra Kor det klang;
— om mörken Bisp og røden Flod
de sorte Klærke blege stod.

Sig föje Stunder Kongen gav,
han vilde brat indgange;

men der stod Bispen med sin Stav
i Messeklæder lange;
han løfted Stav og stødte Pig
mod Kongens Bryst saa dristelig.
— De frommes Kjærlighed er sær;
de tugte meest, hvem de har kjær.

„Hvad vil du, Ulv i Faareflok?„
saa mæled Kristi Hyrde;
„fik du endnu af Blod ej nok?
har end du Lyst at myrde? —
Nej gak herfra, du Ildværksmand,
og vid, du est i Kirkens Band!“
— Men Villum elsked dog Kong Svend,
som Jonatan sin Hjertensven.

De Hirdmænd gik paa Bispen ind
alt med de dragne Sværde;
men Herrens Præst veg ej et Trin,
han var ej at forfærde;
Guds Engle stod ham bi og nær
og døvede de hvasse Sværd;
han tænkte kun paa Gud og Svend,
sin kjære, faldne Hjertensven.

Alt som en Støtte, stiv og kold,
og bleg, som Lig i Jorde,

saa stod en Stund den den Konning bold;
dernæst han tog til Orde:
„O, rør ham ej, han staaer i Gud,
han staaer paa Vagt for Kristi Brud.“
— Saa maatte, mod, den Herre bold
fra Kirke gaae för Messehold.

Bisp Villum staaer for Alterbord,
sit Kyrie han kvæder;
Kong Svend han kysser sorten Jord
i Pönitenseklæder;
han skjalv for Gud, som hævner Blod,
han skrifted for den Herre god;
og naar der skriftes saa paa Jord,
da vorder Fryd i Englekor.

„Du Angerstaarer har udøst,“
— saa monne Bispen tale, —
„af Kirkens Band du er udløst,
og Gud dit Sind husvale!“
Saa tog han Kongen i sin Favn,
velsigned ham i Jesu Navn;
og Villum elskedes af Svend,
som David af sin Hjertensven.

Kong Svend han stod i Guld og Staal
med sörgelig Gebærde;

saa gjorde han sit Skriftemaal
for læge Mænd og lærde;
han Kirken gav saa rig en Bod,
og Taarer i hvert Öje stod;
men ved det Skriftemaal i Nord
Guds Engle sang et Gammenskor.

Nu frygted Svend af Hjertensgrund
sin Gud og tog sig vare;
og der nu kom hans Tid og Stund
fra Verden at bortfare,
et Tegn man paa de Venner saae,
som Verden aldrig kan forstaae;
at følges ad i Død og Grav,
det kalder Verden Galenskab.

Bisp Villum stod i Kirkekor: —
„Nu graver flink, I Svende,
og graver bredt; — thi brat i Jord
skal sænkes Kister tvende;
og være vil jeg hos Kong Svend
i Graven end, som Ven hos Ven.“
— De Venner ene lignes kan
ved David og ved Jonatan.

Det klang saa huult i Koret hen
alt fra det dybe Stade:

„Vi bygge Huus til døde Mænd
med Hakke og med Spade;
er du deroppe død, saa ti!
men er du levende, da bi!“
— De vidste ej, man elske kan
som Villum og som Jonatan.

Vilhelmus svang sin Bispestav,
da bævede de Svende:
„I grave skal i Hast en Grav,
der rummer Kister tvende!
Har Ormene kanskee jer lært,
at alt er Tant, som tykkes sært? —
min Kiste skal i Jorden staae,
naar de med Svend til Graven gaae.“

Og det var Rigens gode Mænd,
de ginge med den døde;
den Bisp uddrog med Klærk og Svend
det Konge-Lig at møde;
det blev saa underlig en Færd,
han mødtes med den Herre kjær,
alt som hos Gud man tænke kan,
at David mødte Jonatan.

Den Bisp uddrog til Jordefærd
med lærde Mænd og Klærke;

at Kongens Lig var brat heel nær,
han kunde paa sig mærke:
„Hold stille nu, du Kjøresvend,
tilfods jeg møde vil min Ven.“
— De mødtes, som man vide kan,
at David mødte Jonatan.

Han bredte ud sit Klædebon
og knælede med Smerte;
mod Himlen løfted han sin Haand,
til Himlens Gud sit Hjerte;
han bad saa inderlig og tyst,
at Engle hørte det med Lyst; —
de Sjælen bar saa sagte hen; —
hos Gud den fandt sin Hjertensven.

„Han hviler sødt og sover sødt!“
saa hviskede de Klærke;
at Legemet var koldt og dødt,
tilsidst de fik at mærke;
og med sin Kaabe, med sin Stav,
hans Lig, för Kongens, kom i Grav.
— De Venner ene lignes kan
ved David og ved Jonatan.

At nær ved Kirke stander Slot,
det kan sig sagtens föje;

men Haand i Haand man Bisp og Drot
kun sjælden seer for Öje.
Dog Danmark saae som Ven hos Ven
Vilhelmus Bisp og Konning Svend; —
det end har seet et andet Par
i Absalon og Valdemar.

---

243. De tvende Kirketaarne.

Det var sig Her' Asker Ryg,
hannem lyster i Leding at gange;
först træder han i den Kirke liden,
at høre de Aattesange.

Murene var af det gule Leer,
og Taget hint sorte Straa;
det var sig Her' Asker Ryg,
misnöjet han saae derpaa.

Det var sig Her' Asker Ryg,
sit Hoved maatte han böje;
Loftet det var saa saare lavt,
og Kjæmperne vare saa höje.

Væggen var baade muggen og grön,
den havde saa dyb en Refne;
Tiden æder med skarpen Tand,
saa lidet monne hun lefne.

Fort hun gnaver med skarpen Tand,
dertil hun haver stor Drift;
alt da voxte den liden Smaablomst
udi den Kirkerift.

Alt da sno'de den grönne Humle
sig ad den Kirkeside,
Storken sidder udi Reden strunk,
og seer hun ud saa vide.

„Og hør du, kjære Fru Inge,
du est en Kvinde saa pur,
ej sömmer det sig at bede til Gud
i sligt brøstfældigt Skuur.

Vinden blæser udi Kirken ind,
og Regnen ned monne dryppe.
Kristus er steget til Himmelens Sal,
han nöjes ej meer med en Krybbe.

Hør du, allerkjæreste Hustru min,
jeg siger dig det forsand,
op skalt du bygge Kirken af ny,
mens jeg er dragen af Land.

Taget du dække med røden Tegl,
af Steen du opføre den Muur;

ned da skal du rive saa brat
det uselig Kirkeskuur.

Tage du da mit Skarlagenskind,
af Flöjel det vel mon være;
alt til et Alterklæde skjönt
du snildelig saa det skjære.“

Det var sig Fru Inge,
hun svared sin Husbond med Ære:
„Som I siger, min ædelig Herre,
saa bör det vel sig være.“

„Hør du, kjære Fru Inge,
Gud haver velsignet dit Liv,
føder du mig en Sön saa bold,
da est du en Danneviv.

Føder du mig saa bold en Sön,
da gjör du mig Tankerne glade;
føder du mig en Daatter skjön —
jeg ikke vil hende hade.

Hør du, kjære Fru Inge,
du est en Kvinde velbaarn;
føder du mig en Sön saa bold,
da bygge du Kirken et Taarn.

Føder du mig en Daatterlil,
da sætte du kun et Spiir;
Ridderen knejser saa strunk og stolt,
men for Kvinden er Ydmyghed Siir."

Det var sig Her' Asker Ryg,
han beder sadle sin Hest,
saa rider han udi Ledingsfærd.
som til en Bryllupsfest.

Tredive vare hans Svende,
og alle med Brynjer ny;
hvor han stædtes i Kampen hen,
de Fjender brat monne flye.

Det stod paa udi Uger,
ja vel udi Maaneder ni;
det var sig Her' Asker Ryg,
han sejred i alle di.

Det var sig den gjævelig Helt,
hannem lyster nu hjem at fare;
Hjælmene var af hin røden Guld,
hannem fulgte saa favr en Skare.

Der han drog igjennem den Skov,
da fulgte ham tredive Svende;

der han kom til Fjennisløvlille,
da red den Herre alene.

Solen skinner om Morgenen rød,
og Røgen falder paa Græs;
det var sig Her' Asker Ryg,
han spored saa vel sin Hest.

Satte den Herre Guldkringlen
alt udi sin Gangers Side;
det vil jeg for Sanningen sige,
hans Tanker løbe saa vide.

Over den gule Hvedemark
der knejser en Bakke grön,
bag ved ligger Fjennisløvlil,
en By vel stor og skjön.

Det var sig Her' Asker Ryg,
han bad vel ved vor Frue:
„Gifve det Gud i Himmerig,
at jeg et Taarn maatte skue!"

Det var sig Her' Asker Ryg,
saa listelig da han lo,
der han kom paa den grönne Bakke,
da skued han *Taarne to.*

Over den Kirke saa stoltelig
de knejsed i Luften blaa,
Lærken sang i den Hvedemark,
mens Solen skinte derpaa.

Tak have stolten Fru Inge!
hun var sig en Danneviv;
hun skjænkte sin Husbond Sönner to
til Gammen og Tidsfordriv.

Den förste af de Sönner to
ham kaldte han Asbjörn Snare;
han blef saa stærk som den vilde Bas,
og mere snel end en Hare.

Den anden kaldte han Axel,
han blef en Biskop from;
han brugte sit gode danske Sværd,
som Paven sin Stav i Rom.

Falden er nu det ene Taarn,
og Krattet voxer af Gruus;
Axel og Asbjörn Snare
de taarne det danske Huus.

Mosset dækker den gamle Steen
alt over hin sorte Jord;

Axel og Asbjörn Snare
de hæve sig höjt i Nord.

styrte vil snart det andet Taarn
udi den Kirkeby;
Axel og Asbjörn Snare
de knejser i evigt Ry.

Krist signe hin ædelig Dannekvinde!
hun hvilis for Altret i Kirke;
hun satte tvende mægtige Taarn
paa Dannemarks Dannevirke.

Hil være den Kjæmpe, som sejerrig
hjemdrager med stolten Skare,
og finder i Vuggen Tvillinger to,
som Axel og Asbjörn Snare!

---

244. Knud Lavard.

I Haraldsted sad Hertug Knud
i Julefestens Dage,
ved Aften treen i Sal et Bud,
og talede saa fage:
„I høre mig nu, Hertug Knud!
I komme flux i Skoven ud,
Kong Magnus eder bier.“

Og det var Eriks djærve Sön,
saa brat han sprang fra Borde,
men Ingeborg ham drog i Lön,
og saa tog hun til Orde:
„I ride ej, min Herre god!
thi vist det gjælder eders Blod,
Kong Magnus vil jer svige.“

„Ej er jeg som en Kvinde ræd,
og Magnus er min Frænde;“ —
saa talte han, men Kvinden græd,
og bad i stor Elende:
„O, drag ej denne onde Færd!
men tænk paa Fostret, som jeg bær
for eder under Hjerte!“

Han klapped hende under Kind,
og sagde: „Vær ej bange!“
Men der hun saae ham, stolt i Sind,
heel vaabenløs at gange,
med Graad og Suk da gik hun hen,
og spændte Sværdet ved hans Lænd,
bad ham med Gud at fare!

Og det var hellig Hertug Knud,
og Sivard, Saxlands Sanger,

de rede flux af Byen ud
alt paa den rappe Ganger;
men der de rede hen ad Sne,
Fru Ingeborg hun tyktes see
om Knud et Jordelagen.

Og der de komme ud fra By,
tog Sivard til at kvæde;
saa sörgelig det klang i Sky,
at Knud han maatte græde;
om Grimhilds Svig var lagt det Kvad,
der hun tillaved blodigt Bad
for sine Brødre baade.

"Heel fager er den gamle Sang,"
saa mæled Knud med Blide,
„men alt for ynkelig den klang
dog her ved Nattetide." —
Saa hug han Sporen i sin Hest,
og red, alt som han kunde bedst
sit Dødningridt til Skoven.

Fru Ingeborg saa eenlig sad
i Salen med stor Kvide,
og inderlig til Gud hun bad;
de Taarer flød saa stride;

men der det var ved Midjenat,
da banked det paa Dören brat,
dog ingen var derude.

I Blod og Bryst en Rædsel foer
og stemmed hendes Aande;
som uden Liv hun sank til Jord
udi sin store Vaande;
og det var i den samme Stund,
da dræbtes Knud i mörke Lund
af Magnus og hans Svende.

Saa myrded de den Herre from,
det Gud tilstæde vilde;
til Vidne om hans Helligdom,
udsprang saa klar en Kilde;
men hver en Stjerne flygter ræd
fra mörke Skov, fra Haraldsted,
hvor Magnus slog sin Frænde.

---

245. Anders-Skov.

Hist, hvor Höjen grönlig skraaner,
hist, hvor Horisonten blaaner
og sin Glans af Solen laaner,
stod et gammelt Kloster trygt;

tætindkranset, venligrolig,
rundt af Skovene fortrolig,
Gudsfrygts tarvelige Bolig,
af de store Træ'r omskygt.
Mangt et Aar var længst forsvunden,
end det uskadt stod i Lunden,
hellig Fromhed lagde Grunden,
til Guds Ære blev det bygt.

Anders bort sit Öje vendte
fra den Pragt, som Hjertet blændte,
som med Fristelser omspændte
Sjælen, Ondskabs svage Rov;
agted ej de gyldne Klæder,
vandred til de stille Steder,
hvor i Andagt Fuglen kvæder
Salmer til Gud Herrens Lov;
der lod han i dunkle Skygge
sig et stille Kloster bygge,
at de fromme Brødre, trygge,
kunde boe i tavsen Skov.

Ridderen med Falk og Hunde
blev nu fra de dunkle Lunde,
at det rene Hjerte kunde
følge Fromheds höje Bud;

der, hvor Jægerhornets Toner
forhen klang i Skovens Kroner,
hvor for Fuglen lumske Doner
sattes, — lød nu intet Skud.
I de dæmringslørte Skove
turde ingen Larm sig vove,
at de fromme Fædre love
uforstyrret kunde Gud.

Hele Vaarens Fugleskare,
ræd for Larm og Stöj og Fare,
flöj nu, paa de Vinger snare,
til den stille Munkebo;
hvor de loktes ej i Nøden,
hvor de, uden Frygt for Døden,
kunde slaae i Morgenrøden,
uforhindret, sødt i Ro.
Hver Gang Klosterklokken ringed,
nu hver Fugl, saa let bevinget,
höjt sig op mod Himlen svinged,
sang saa lystelig og fro.

Fromme Bønder did hendroge,
op de deres Hytter sloge
der, hvor Munkene forjoge
Overlast og Voldsomhed;

ind de vel ej turde vove
sig i Anders' fromme Skove,
men ved Søens blanke Vove
satte de sig hisset ned.
Oldingen dem tit besøgte,
deres Tro han fromt forøgte,
gavmild deres Kirke smykte,
med det Kors, hvor Jesus led.

Hver Gang nu en jordisk Smerte
ængsted deres syge Hjerte,
kloge Raad han venlig lærte,
skjænkte dem sin Lægedom;
hver Gang Mismod, Kval og Kummer
gjorde Luften kvalm og lummer,
vakte Sjælen af sin Slummer,
blev det godt, naar Anders kom;
hver Gang til den sidste Hvile
trætte Legem hen mon ile,
lod han brustne Öje smile
uden Frygt for Herrens Dom.

Ak, forgjæves vil du søge,
Vandrer, end de gamle Bøge,
som forbandt sig at forøge
Kjølighed ved Klostrets Fod!

yngste Kvist, som da mon skyde,
monne Storme længst nedbryde,
da kun lumske Orme ty'de
til den trøskethule Rod.
End vel i de grönne Dale
Klostret staaer; men gyldne Sale
paa de samme Steder prale,
hvor de ringe Celler stod.

Bonden end med Andagt skuer
hen til Kirkens hvalte Buer,
Himlen i hans Hjerte luer,
naar han nævner Anders' Magt;
Kjøbstædfolket, mere sløvet,
ofte Kraft og Fromhed røvet,
Støvets Slaver, slængt i Støvet,
nævner det med Ringeagt; —
Skjalden, ak, hvis Blik saa længe
paa de gamle Mure hænge,
griber i de stemte Strænge,
blusser, höjt til Sang opvakt.

Hist, hvor Axet Jorden dølger,
hist, hvor Öjet gjerne følger,
Agrens tunge, gule Bølger,
sort et Kors paa Höjen staaer,

hellig Anders rejst til Ære,
at hans Aand kan altid være
Egnen nær og Omsorg bære
for sin Ager, Aar for Aar.
Hver Gang Blomsten Engen spætter,
naar det unge Løv sig fletter
grönt i Maj, da först sig sætter
Nattergalen *der* og slaaer.

---

246. Den nordiske Pillegrim.

Taagen dybt nedfalder,
Natten kalder;
Stjernen atter blinker;
se, den vinker!

Dine Straaler klare
ej du spare;
lad mit Öje skue
Himlens Lue!

Se, paa Fædregraven
jeg med Staven
staaer, Farvel at sige
Nordens Rige.

Led mig til de svale
Blomsterdale,
hvor bag grönne Gitter
Druen titter;

Hvor Melonen kraftig,
kjøligsaftig,
skjænker, for at læske,
søde Vædske;

Did, hvor Perler bade
Rosenblade;
hvor ad Liljens Side
de nedglide.

Led mig uden Fare,
tag mig vare,
skjönne Lys i Vrimlen,
sendt fra Himlen!

Som for *hine trende*
du mig brænde!
jeg vil og tilbede,
Krist oplede!

Jeg vil Hytten finde,
Uskylds Minde,

hvor som Glut han hvilte,
barnlig smilte;

Vil i Templets Gange
høre Sange,
hvor den höje lærte:
„Prøv dit Hjerte!“

Vil bag Skovens Grene
staae alene,
hvor han underviste
og bespiste;

Vil ved Dommerhuset
knæl' i Gruset,
hvor ham, klemt om Haaret,
Tornen saared.

Kedron vil jeg finde;
der skal rinde
mine Taarer, blandet
sødt med Vandet.

Golgata jeg gjæster
og korsfæster
sønderknuust min Brøde,
hvor han døde.

Over Bjerg og Vande
Vejen stande!
jeg vil gjerne lide,
kjæk bestride;

Thi hans stærke, svare
Engleskare
ej fra mig forsvinder,
för jeg finder.

---

247. Absalon.

I Danmark toner Kjæmpesang
blandt tusind Kjæmpehöje;
af Heltefærd paa Hav og Vang
har Dansken Syn for Öje.
Men giver Stordaad evigt Navn,
og er det stort at stride
for Gud og Drot og Fødestavn, —
saa sjung om Axel Hvide!

Med Bispestaven Kjæmpen staaer,
en Konning mellem Klærke;
med Ordets Glavind ingen slaaer
som Absalon, hin stærke.
Saalænge Kirken staaer i Nord,
og Herrens Ord har Tunge,

ej bedre Røst fra höje Kor
skal Herrens Fred udsjunge.

Men æsker Freden Kamp og Blod,
sig ruster Herrens Kjæmpe;
med Peders Sværd den Hyrde god
ej farer frem med Læmpe;
med Hellebard og Brynje blaa
paa Hingsten Bispen skinner;
paa blodig Val ej Dansken saae
en större Sejervinder.

Og gjælder det Søhanedyst
ved Stavn paa höje Vove,
til Sejer kalder Axels Røst
blandt danske Masteskove.
For Axels Aasyn Venden veg,
og frelst blev Danmarks Rige;
for Axels Aand i Orlogsleg
skal Danmarks Fjender vige.

Og fødes Daad af vise Raad
i Skjoldungdrotters Sale,
til Valdemarers store Daad
maa Absaloners Tale.
Saalænge Danmarks Trone staaer,
ej Axels Ros forgjættes;

til stolte Axelstad forgaaer,
hans Navn skal ej udslettes.

Ved Sorø Kirken, hellig, stor,
omhvælver Heltegraven;
end staaer i Steen bag höje Kor
Bisp Absalon med Staven;
her stod hans Værk, her staaer hans Grav;
— gid her hans Aand sig svinge
henover Templet, han os gav,
med lyse Fönixvinge!

---

248. Perspektivet.

Her seer I nu et gotisk Kammer!
det svage Lys i Natten flammer;
ved Bordet sidder en gejstlig Mand;
med Haand til Kinden grubler han.
Pergamenter af Alder graa,
gamle Skjolde med Skrifter paa,
Træbark, halvudslukte Siffer,
Stene med Runer og Hieroglyffer,
— Ting af mere Værd, end I troer, —
ligger omkring paa det store Bord.
Han stirrer i den vide Natur
fra Vindvet paa den tykke Muur,

han skuer i Naturen, den höje,
den ædle Mand, med kraftigt Öje,
og skuer til den straalende Top,
hvorfra vi sank, og igjen skal op.
Saa griber han Pennen i sin Haand,
at indgyde Nutid Oldtids Aand!
de adspredte Sange han forvandler
til et gòtisk Epos, som lever og handler.
— Tak være den gamle Kanonikus!
han hedder Saxe Grammatikus.

---

249. Snorre Sturlesen.

Höjt oppe mod Norden der ligger et Land,
combæltet af brusende Bølger,
mmed Bjerge bekranset; — den skovløse Strand
dbag Is og bag Sne sig fordølger.

Saa skaldet og bleg er den eensomme Ø,
een Olding blandt Jordklodens Riger; —
saa kold og saa tavs af den larmende Sø
den iisklædte Fjældmark opstiger.

Men under det Dække af Is og af Sne
der ulmer den mægtigste Flamme;
den lönlige Ild du heel ofte vil see
at bryde den steenhaarde Ramme.

Det sneklædte Hekla vil spalte sin Top
og rødme af Ilden hin varme;
og Krabla vil ryste sin iislagte Krop
og vildt op af Afgrunden larme;

Og Gejser udsende sit sydende Væld
og sprudle, — et nordisk Kastale! —
opvarme Isbræen af skyhöje Fjæld
og smælte de snetakte Dale.

Hil være dig Island! — Hil være især
dig förste blandt Islandets Skjalde!
som, — skjönt selv omgjordet med Forfædres Sværd, —
dog ej lod dig Harpen undfalde.

Dens Klang lyder sødt, gjennem Bulder og Larm
af Tidens og Nordhavets Bølger,
naar selv du en Kjæmpe, med Skjold paa din Arm,
de Kjæmper i Sagerne følger.

Saalænge som Gejser udsender sit Væld,
og Hekla sin vældige Lue;
saalænge vi Sneen paa Ravdefjordsfjæld
og Isen paa Vestjøkel skue;

O Snorre! dit Sagn og din herlige Sang
blandt Norriges Bjerge gjenlyde!
i Svitiods Dale, paa Davniens Vang
det nordiske Hjerte du fryde!

---

250. Dronning Dagmars Død.

Dronning Dagmar ligger i Ribe syg
til Ringsted monne de hende vente;
alle de Fruer, i Danmark ere,
dem lader hun til sig hente.
— Udi Ringsted hviler Dronning Dagmar.

„Vil Gud det have, det maa saa skee,
og Døden stander mig fore:
I sende strax Bud til Skanderborg,
I finde der min Herre.“

Det var den liden Smaadreng,
satte sig paa Gangeren rød,
saa red han frem i stærkere Løb,
end snaren Falk den flöj.

Kongen stander paa Höjelofts Bro,
og seer han ud saa vide:
„Hisset seer jeg min liden Smaadreng,
saa sörgelig monne han kvide.

Hisset seer jeg den liden Smaadreng,
saa sörgelig monne han traae;
hjælpe Gud Fader i Himmerig!
hvor monne det Dagmar gaae?“

Ind da kom den liden Smaadreng
og stæddes for Konningens Bord;
han var saa snild i sin Tale,
han föjede vel sine Ord.

„Dronning Dagmar haver mig til eder sendt,
med eder hun talte saa gjerne;
hun længes fast saa overbrat,
saa saare hun monne sig vene.“

Sammen det Tavlebord Dankongen slog,
at alle de Tærninger sunge:
„Forbyde Gud Fader i Himmerig,
at Dagmar skulde döe saa ung!“ —

Der Kongen drog af Skanderborg,
da fulgte ham hundrede Svende;
men der han kom til Grindstedbro,
hannem fulgte kun Dagmars Dreng.

Der han red over Randbølhede,
da fulgte ham femten Svende;

der han kom til Ribebro,
da var den Herre alene.

Der var stor Ynk i den Fruerstue,
alle de Fruer de græde
Dagmar døde i liden Kirstens Arm,
der Kongen red op ad Stræde.

— Det var Dannerkonning,
han ind ad Dören treen.
Det var liden Kirsten,
hun rakte ham Haanden igjen.

„Jeg beder eder alle, Jomfruer og Mø'r,
jeg beder eder hver og alle:
I bede en Bön for Dagmars Sjæl,
at hun maa med mig tale.

Jeg beder eder, Fruer og høviske Kvinder,
saa mange, som her er inde:
I bede en kristen Bön for mig,
at jeg maa tale med hende.“

Saa fulde de alle paa sine Knæ,
saa mange, som vare derinde,
og hørt blev Bönnen og Kongens Graad:
han monne hende levende finde.

Dronning Dagmar rejste sig op paa Baare,
hendes Öjne de vare saa røde:
„Min ædle Herre, Kong Valdemar!
hvi gjorde I mig den Møde?

Ej skal nogen Mand ræddes for mig,
jeg haver ej andet ondt gjort,
end at mine Silkeærmer smaa
en Söndag jeg haver snört.

Den förste Bön, jeg eder gjör,
den vide I mig saa gjerne:
alle fredløse Mænd I give Fred,
og lade alle Fanger af Jern!

Den anden Bön, jeg beder om,
den komme eder selv til Fromme:
I tage ikke Bengjærd i Aar,
hun er saa besk en Blomme.

Min tredje Bön og störste Begjær
I tage saa vel til Vare:
I lade ikke vor kjære Sön
i Aar udi Leding fare.

I lade ham Konning udi Dannemark være,
naar I gaaer selv til Døde;

Bengjærd vil eder en anden føde,
som agter ham at forøde.

Hør I det, min ædle Herre!
vil mere I af mig vide? —
Hist sidde Guds Engle i Himmerig,
de monne fast efter mig lide.

Nu er det Tid, jeg farer herfra,
jeg maa ikke længer dvæle.
Himmeriges Klokker de ringe efter mig;
mig længes hen til de Sjæle!“ —
— Udi Ringsted hviler Dronning Dagmar.

---

251. Kristoffer den andens Grav.

Den störste Pantsætter, Norden har kjendt,
i denne Grav sin Bane fik endt.
Han led bestandig af Pengesorg
til de uheldigste Krige;
tilsidst kun Nyborg og Skanderborg
han ejed af Dannemarks Rige;
da satte han her sit Legem i Pant
for Skjæbnens Harm at forsone;
og det var förste Gang, alle vandt; —
thi Valdemar arved hans Krone!

---

252. Niels Ebbesens Vise.

Greven samler sine Mænd,
han drager af Slesvig frem;
og aldrig saae nogen slig en Hær,
enten för eller siden dem.

Greven drog i Dannemark ind,
hannem fulgte saa favr en Skare:
aatte og tyve de Bannere;
hvo turde vel mod ham fare?

Grev Gert han vilde til Randers hen,
og der tog han sit Stade;
dog længe siden det var ham spaaet,
sit Liv han der skulde lade,

Greven sendte Niels Ebbesen Bud,
han skulde til hannem ride;
han sagde ham Fred og Fællig til,
paa Lejden skulde han lide.

Greven mødte Niels Ebbesen
ret Norden for Randers Strande:
„I være velkommen, Niels Ebbesen!
Hure monne Huen stande?

Hør du, kjære Niels Ebbesen,
du være velkommen her!

hure staaer Huen i Nörrejylland,
hvad er der for Tidende der?“ —

„Vel staaer Huen i Nörrejylland;
hver Mand er trøst og fro.
Kommer I, Herre, med Fejd eller Fred?
hvad skulle vi lide paa?“ —

„Hør du, kjære Niels Ebbesen,
vil du mit Ærinde ride?
Hvormange Svende har du med dig,
som du tör vel paalide?“ —

„Alt haver jeg tredive Svende med mig,
saadanne som de nu ere,
hvad heller de ere fleer eller færre,
de ere mig alle heel kjære.“ —

„Og haver du tredive Karle med dig,
da er det vel tilmaade!
i Gaar du holdt i Her' Bugges Gaard
med hundrede Heste i Plade,“ —

Niels Ebbesen svared saa overbrat,
— han treen en Fod tilbage: —
„Og er det enten Ridder eller Svend,
som mig den Lögn paasagde?“ —

„Hør du, kjære Niels Ebbesen,
vi ville den Kiv ej volde;
du ride hen til Her' Bugge, din Ven,
om han vil Troskab holde.

Her' Bugge han haver mig længe undsagt,
ogsaa hin unge Povl Glob;
Her' Anders Frost er og en af dem,
og fremmerst i deres Hob.

Og selv haver du, Niels Ebbesen,
nogle Hofmænd ridende hos dig,
og de have været udi mit Brød
og ere nu römte fra mig." —

„Det er saa Sæd i Dannemark,
haver været fra gamle Dage,
at hvilken Svend, som ej tjene vil,
da maa han Orlov tage.

Og der er ingen tilsammenviet
uden Munken og hans Kappe;
Hofmand rider, og Hofmand bier,
hvor han kan tjene tiltakke."

Ham da svared den Greve, Her' Geert,
hannem lysted det ikke at høre:

„Ingen maa fra sin Herre bortgaae,
naar han ham lyster at føre.

Og hør du, Her' Niels Ebbesen,
du snakker mig altfor længe;
enten saa skal du af Dannemark römme,
eller og jeg lader dig hænge!"

„De Tyve i Galgen hænge I kan
baade for Ravn og for Örn!
Saa lettelig jeg ud af Dannemark
ej römmer fra Hustru og Börn.

Men skal jeg römme af Landet ud
fra Hustru og Börn saa smaa;
uselig skal I vist sige deraf,
at I mig nogen Tid saae!" —

„Rid nu bort, Niels Ebbesen,
jeg vil dig ingenlunde høre;
eller jeg bryder din Brynje paa dig,
som jeg tör fuldtvel gjöre."

„Aldrig saae nogen mig end saa ræd,
jeg turde jo fuldtvel skjælve;
hør I, Grev Geert, I see vel til
og mandelig vogte eder selve."

Bort red Her' Niels Ebbesen,
slog op med hviden Hand:
„Grev Geert, I lader eder mindes vel,
jeg kommer igjen forsand!“

Saa red han bort med snaren Færd,
kom hjem udi sin Gaard;
han klaged sig for sin Hustru kjær,
spurgte hende om bedste Raad:

„Hil sidder I, kjæreste Hustru min,
hvad giver I vel for Raad?
Greven af Landet mig drive vil,
han selv mig undsagde i Gaar.

To Kaar han lagde mig for uden Skjemt,
den tredje var ikke god:
jeg skulde ham sværge, eller römme af Land,
eller hænges; — saa stod hans Ord.“

— „De værste Raad ere nu de bedste,
hvis vi dem ellers kan finde:
enten den Greve ihjel at slaae,
eller Huset over ham brænde!“ —

— „I æde og drikke, mine Dannesvende!
I være nu fro og kry;

den Svend, sin Herre er fast og tro,
han maa nu ej fra hannem flye."

De Hofmænd svore saa höj en Ed,
de vilde opsætte sit Liv,
og ride med hannem saa dristelig frem,
hvor han vilde yppe den Kiv.

Saa rede de sig til Fruerlund;
der bunde de sine Heste;
saa ginge de til Randersby,
den kullede Greve at gjæste.

Og det var Her' Niels Ebbesen,
han kom til Randers Bro:
„Den Svend, som ikke vil følge med,
han tage sig Orlov nu!„

Frem gik da den liden Svend Trøst,
ham tro'de han allerbedst:
„Min Herre, I give mig Orlov paa Stand,
og dertil Saddel og Hest!"

Han Orlov begjæred og flux den fik,
dertil baade Saddel og Hest;
den samme Dag, för Aften kom,
han tjente sin Herre bedst.

Niels Ebbesen selv til Dören red,
som han fik da i Sinde;
han stødte derpaa med skarpen Spjud,
hvor Greven han var inde.

Greven han ud af Vinduet saae,
han saae de blanke Spjude:
„Saa usæl jeg her til Dannemark kom,
Niels Ebbesen holder derude.“

De stødte paa Dören med Skjold og Spjud,
de Nagler ginge alle i Stykker;
— „Est du herinde, du kullede Greve,
en Skaal vi dig nu tildrikke!“

— „Du sidde herned, Niels Ebbesen!
vi ville os bedre forlige;
sende vi Bud til Hertug Henrik,
og saa til Her' Klavs Krummedige.“

— „Ikke da sagde du saadant i Gaar,
alt ude ved Randers Strand;
du vilde da enten lade mig hænge,
eller jeg skulde römme af Land.“

Saa toge de da den Vovehals
udi hans gule Lok;

saa hug de ham hans Hoved fra
alt over den Sengestok.

Den Tid da Greven var slagen ihjel,
Her' Niels vilde Byen römme;
der mødte hannem Her' Ove Hals,
han vilde ham det formene.

Niels Ebbesen kom til Randers Bro,
der vanked saa gode Hug;
der fandt han da hin liden Svend Trøst,
som förre Orlov tog.

Niels Ebbesen gik over Randers Bro;
de Holster efter ham hasted; —
det var da hin liden Svend Tørst,
han Broen efter ham kasted.

Tak have Niels Ebbesens Søstersön!
han var sin Morbroder tro; —
han kasted i Fjorden de Fjælle brat,
de Holster fandt ingen Bro.

Niels Ebbesen gjæsted en Kjærling god,
hun havde ikkun to Leve;
den ene gav hun Niels Ebbesen, —
han slog den kullede Greve.

Gud signe din Sjæl, Niels Ebbesen! —
du var en dansker Helt!
saa gjerne du havde dit Fædreland
ved fremmede Gjæster skilt.

Krist signe og hver god Dannesvend,
som baade med Mund og Haand,
uden Skjemt og Tant, med Flid og Tro,
vil tjene sit Fædreland.

---

253. Ridderen ved Kulsvierhytten.

I Skoven sidder en Kulsvierkvinde; —
de Bøge beskytte for Østenvinde,
men Mennesket raser værr' end Vinden;
thi sidder den Viv med Taarer paa Kinden.

Grev Geert omkring i Landet hærger;
hver Dannemand sig mod Fjenden værger;
saa gjorde Skjalm, hendes Husbond kjære,
han stred mod Greven, og faldt med Ære.

Men ak, nu sidder hun der alene,
med fem Smaabörn bag de vaade Grene:
„En usæl Skjæbne vi nu maa friste,
meer Brød ej yde de brændte Kviste.

Grev Geert nu fnyser omkring i Landet,
af alle Danske forhadt og forbandet.
Krist fri os, hvis han finder vor Rede,
da føle vi först hans grumme Vrede.

Mens de sig pryde med Sejerskransen,
de spidde de spæde Börn paa Lansen;
de kaste det diende Nor i Flammen.
— Krist straffe den Røver i Helved! Amen!“

Mens stakkels Moder saa taler og græder,
i varme Kofter de smaa hun klæder;
to Brød i Dag hende Klostret sendte;
dem skal ej sluge den hungrige Glente.

De Hvedebrød store de smaa hun viser;
som Fugl i Reden hun dem bespiser;
da rasler det i de nære Hækker,
hun seer en Kjæmpe, som Sved bedækker,

Sin Hest har han bundet ved Træets Grene,
han synker træt paa mosgro'de Stene.
„Hjælp Gud nu! kommer en fjendtlig Kjæmpe?
— dog nej, han farer jo mildt med Læmpe.“

Han tog sin Hjælm af den hvælvede Pande.
— „Niels Ebbesön! er det jer, forsande?

Her' Ridder, hvi er I saa bleg, afmægtig?
I knejser jo ellers i Pladerne prægtig!"

„Vor Mo'r, heel aarle vi var paa Færde,
vi skar os Frokost med skarpe Sværde;
dog har ej Hesten end faaet Havre,
jeg faster endnu foruden Davre."

„To Brød jeg har kun til fem smaa Sjæle;
nu faaer man kun Brød ved at røve og stjæle;
jeg er den sjette, som lidt skulde nyde,
den syvende Deel vil vi eder byde."

„Vor Mo'r, jeg føler mig styrket saare,
aftör I kun eders Glutters Taare!
snart skal I rolig i Freden leve:
Niels Ebbesön vog den kullede Greve.

Mens Faaret bræged, og Gaasen kæged,
i Randers sig Sværdene flink bevæged,
vi tog den Vovhals i gule Lokken,
afhug hans Hals over Sengestokken."

„Her' Ebbesön, vog I den kullede Greve?
da skal I nyde den hele Leve!"
— Hun vilde dem Brødet af Mundene tage. —
— Vel græde de Börn med bitter Klage?

Nej, alle dem Blus paa Kinden brænder!
hver rækker sit Brød med de bitte Hænder:
„Du hævned vor Fader, vog Danmarks Drage,
du heel skal nyde vor Hvedekage!“

Niels Ebbesön græder. Han mægter ej Takken;
han stirrer til Stejlen derude paa Bakken:
„Og fanged de mig, for paa Hjul at bryde,
det skulde mig nu kun slet fortryde.

Beholder I selv kun eders Davre,
snart faaer jeg vel Mad, naar min Hest faaer Havre;
snart Rugen atter og Hveden kan voxe;
snart plöjer I Landet med stærken Oxe.

Naar da I sidder i Hytten sammen,
og korte jer Tiden ved Aftengammen,
da glemmer ikke den Mand i Freden,
som skræmmed jer Glenterne bort fra Reden.“

Han drak lidt Vand af Kulsvierkanden;
han törred Sveden af Heltepanden;
med ham i Gallop sig Gangeren strakte;
forgjæves de efter ham Brødene rakte.

254. Ridder Kalv.

Kong Volmer stod i Halle
og deelte Borg og Land
til sine Hofmænd alle,
det bedste som han kan.
Heel naadig Drotten böjer
sit Hoved al den Stund,
mens Skjelmeri og Löjer
ret spiller om hans Mund.

Han gav dem hver et Stykke
og lagde Skjemt dertil;
de priste deres Lykke
og takked ham med Smiil.
Den nordre Stump af Landet
han gav til *Æske Brok*;
han sagde: „Kryb i Sandet,
da har du Huusly nok.

Hvor *Ulv* og *Ræv* skal bygge,
der trives sjælden *Gaas*,
og derfor skal I rykke
hver i sin egen Baas.
Men liden *Morten Due*!
flyv kjönt til Aalholm op,

sid der paa grönne Tue,
og byg i Bøgens Top!

Hvor skal vi *Galten* sætte?
I *Krogen* kan han boe!
I hedder *Høg* med Rette,
I har saa hvas en Klo;
Søhanerne I gribe
ud fra det sikre Næs!
Til *Kalv* jeg giver Ribe,
der kan han gaae paa Græs.“ —

Men Ridder Kalv blev arrig,
han smasked med sin Mund:
„Den Mundfuld, den var karrig,
Guds Død! er jeg en Hund?“
Han daskede paa Sværdet,
som slingred ved hans Laar:
„Jeg springer over Gjærdet
og til de tyske gaaer.“

Han svang sig paa sin Fole,
og lod til Holsten staae;
den hele Rideskole
maa Horset gjennemgaae.
Der mældte sig den gjæve
i Vredens vilde Ruus:

„Hvad synes I, Her' Greve,
om mig og Riberhuus?"

Grev Gerhard fra sit Sæde
sig rejste da paa Stand;
han tog med Hjertens-Glæde
imod den danske Mand.
Han gav ham tvende Slotte,
dertil det røde Guld,
saa Ridderen vel maatte
ham vorde tro og huld.

Men Vreden svandt, og Anger
tog Huus udi hans Bryst; —
hans Falk og Hest og Sanger
var ham ej meer til Lyst;
med Rynker over Panden
han sidder tavs og tör;
det Randersøl i Kanden,
det glider ej, som för.

Kong Volmer sad i Halle
en Kvæld paa Koldinghuus
med sine Hofmænd alle,
og tömte gyldne Kruus;
da skraaler höjt Drabanten,
som foran Salen staaer:

„Nu kommer saa min Sandten
Her' Ridder Kalv i Gaard."

Ind traadte han i Salen
med hjerteknuste Blik;
heel dirrende var Talen;
meer krøb han, end han gik;
han nejed sig med Smerte
og kyssed Kongens Slæb;
han var saa flov om Hjerte,
og han var bleg om Næb.

„Her' Konge, vær mig naadig!
min Daad — den var jo fræk,
og jeg var altfor graadig;
derfor løb jeg jo væk;
men jeg har ikke sovet
i Holsten, skal I see;
jeg bringer, næst mit Hoved,
jer stolte Slotte tre."

Sit Ansigt Drotten böjer
og tier al den Stund,
mens Skjelmeri og Löjer
sig kruser om hans Mund.
Han rakte Fredspokalen
ham med sin egen Haand;

saa treen han frem i Salen
og trak paa Smilebaand:

„Og hør, I Hofmænd kjære!
hvad jeg nu sige vil:
den *Kalv* er, paa min Ære!
dog værd at lægge til!
som Kalv han løb fra Baasen,
men som en mægtig Ko
han hjemad satte Kaasen
med stærke Kalve to.“

---

255. Dronning Margretes Vise.

Konning Albret sidder paa Axelvold,
han lader de Lönbreve skrive;
sender han dem til Helsingborg,
Dronning Margrete at overgive.

Det svared Dronning Margrete,
da hun de Fejdebreve saae:
„Nu raade Gud Fader i Himmerig!
mig haabes, det bedre skal gaae.

Og det forbyde den evige Gud,
slig Sorrig skulde mig hænde! —

men vil Gud og de danske Mænd,
paa Vejen vi skulle dem vende.“

Og det var Dronning Margrete, saa brat
hun kalder paa Svende to:
„Den tyske Her' Parov I tale til,
bede hannem for mig indgaae!

— Og hør I, kjære Her' Parov!
vil I mig hjælpe af Vaande?
og vil I drage i Strid for mig,
udi mit Sted at stande?“

Det svared han, den Her' Parov,
han var en Mand saa falsk:
„Ej drager jeg til Sverrig i Strid,
det kunde let koste min Hals.“

Det var den ædle Dronning saa prud,
hun lod det Lönbrev skrive;
sendte hun det til Skanderborg,
Her' Iver Lykke at give.

Strax kom han, Her' Iver Lykke,
og stædtes han for Bord:
„Vil I mig noget, min naadigste Frue!
hvi sendte I mig Ord?„

„Og hør du, Her' Iver Lykke!
saa venlig beder jeg dig,
og vil du fare til Sverrigs Land
at stande i Strid for mig?"

Svared Her' Iver Lykke,
han var en Mand uden Svig:
„Og jeg vil drage til Sverrig i Aar,
end skulde det koste mit Liv."

Skrev hun saa Kong Albret til,
hverken mindre eller meer:
„For Axelvold i Vestergylland,
der møde vi med vor Hær."

Det svared han, Konning Albret,
han agted den Sejer at vinde:
„Vilde hun ikkun, den gode Frue,
sidde ved Rokken og spinde!"

Og taler han til sine Hofmænd,
alt over breden Bord,
om Dronningen og de danske Mænd
saa mangt et spottefuldt Ord:

„Vi ville forlove vor Klædesæd,
og Hatten vil vi ej bære,

för vi faaer vundet al Dannemark
til Sverrig med stor Ære."

Og rede de ud af Axelvold
med fire tusinde Heste;
de havde stadig i Hu og Sind
de danske Mænd at gjæste.

Og rede de over de grönne Enge,
vel atten tusind i Skare;
de hørte ej Messe den signede Söndag,
saa ilde monne de fare.

De danske sig heller ej sömme lod;
de mødtes alt paa den Hede;
at stride og fægte mod Kong Albret,
det var deres Hjertensglæde.

De rede over de skaanske Bjerge
og over de grönne Enge;
det var stor Lyst at see derpaa,
hvorlunde de Heste monne springe.

Og de red ind over Sverrigs Grændse;
de vare i Modet saa trøste;
og der stod Folk og undred derpaa,
at Jorden ej under dem bristed.

Mældte Her' Fikke Olufsön,
han saae de danske Mænd komme:
„Ej ville vi stride med dem i Dag;
det gaaer os lidet til Fromme.“

Mældte det Konning Albret,
han red under grönne Lide:
„Est du saa ræd for danske Mænds Sværd,
saa rid du kun til en Side.“

„Aldrig saae I mig være saa ræd,
jeg turde jo fuldtvel skjælve;
Kong Albret! I see vel til i Dag,
I kan forvare eder selve.“ —

— „Og ej skal det nogen Tid spörges om mig,
jeg turde jo yppe den Kiv;
den fremmeste-Mand jeg være vil,
der först skal vove sit Liv.„ —

Og mældte Her' Iver Lykke,
han saae de svenske komme:
„I holde fast sammen, I danske Hofmænd!
de svenske skal for os römme.“

Det var Her' Fikke Olufsön,
sin Hest kunde han vel ride,

saa dristelig red han de danske imod,
sit Glavind först at bryde.

De Pile stunge saa höjt i Sky,
de Glavind ginge i Stykker:
„I træde nu frem, I danske Stridsmænd!“
saa raabte Her' Iver Lykke.

Det förste Ridt, de sammen red,
de Helte var alle saa stærke;
de svenske mon vige og give sig tabt,
de misted sin Konges Mærke.

Mældte det Konning Albret:
„Jeg maa paa Stedet blive;
den förste Mand i al den Hær
jeg vil mig fangen give.“

Saa blev han Fange; det var ej Skjemt;
de spændte ham Bojen om Fod;
saa förte de hannem til Helsingborg,
den danske Dronning imod.

---

256. Dronning Margretes Bön.

Herre, jeg takker dig,
du har beskyttet mig,

endt er min Sorg!
Stolt i lyksalig Stund
fryder sig Øresund
og Vordingborg.

Sorø, din Bøgeskov
kvidre til Herrens Lov
höjt under Sky!
glæd dig, o Isseſjord!
hæv dig ved Sejrens Ord,
Absalons By!

Skagen, dit Flyvesand
hvirvle mod blaalig Strand!
bland dig med Lyn!
Dvæl ej med Bølgen mat,
brusende Kattegat!
sprudl imod Fyn!

Sverrige, fryd dig med!
ej ved dit Arnested
Tyskens Foragt
spotter et ædelt Blod; —
Svenskens og Danskens Mod
brød deres Magt!

Norge, vær glad med os!
Sarp, lad din stolte Fos
buldre med Lyst!
Nu trykker Dølen snart
Dansken med Broderart,
fast til sit Bryst.

Herre, jeg priser dig,
du har beskyttet mig
Dannemarks Flag!
Hvad ej en Kongerad
mægted, — det mægter glad
Kvinden i Dag.

---

257. Iver Axelsen.

Det lakked alt mod Nattetid,
og Duggen den drev paa;
og det var Iver Axelsen,
han ud af Vindvet saae.

Og det var Iver Axelsen,
han ud af Vindvet saae;
i Gaarden red hans liden Smaadreng
paa Gangeren abildgraa.

I Gaarden red hans liden Smaadreng
paa Gangeren abildgraa:

„Saa stærke ere de Tidender,
som eder imøde gaae.

Borreby er haardt belagt,
og Helsingborg er brændt;
alle de Skibe, i Havnen vare,
dem haver Svensken antændt.

Alle de Skibe, i Havnen vare,
dem lode Svenskerne brænde;
Konning Karl nu agter sig op mod Lund,
han er saa haard en Fjende.“

Og det var Iver Axelsen,
kasted Brynjen om hviden Hals:
„Ihvo som ikke følger mig,
han tjener sin Herre med Fals.“

Han drog de Bukkeskindsstövler paa,
og spændte Sværdet ved Side,
og gjordede selv sin gode Hest; —
paa Svenden ej turde han lide.

Hesten render ad Marken ud,
jeg vil det ej fordølge;
det var Her' Ivers liden Smaadreng,
han kunde sin Herre ej følge.

Saa red han til Lunde-Bispegaard
og klapped paa Dören med Sværd:
„Vaagn op, vaagn op, Her' Ærkebisp!
ej Tid til Sövn det er!„

Og det var Ærkebisp Tue,
han vaagned af Sövnen brat:
„Hvem er den Gjæst, der banker saa
udi den mörke Nat?“

Mældte da Bispens liden Dreng,
— han stod ved sin Herres Side: —
„Det var Her' Iver Axelsen,
som monne for Dören ride,“

Op stod Bispen med hviden Kind,
han kaldte paa sine Svende:
„Hjælpe mig Gud i Himmerig!
Her' Iver han er min Fjende.“

Og det var Lunde-Ærkebisp,
han var i Hu saa mod;
ude holdt Iver Axelsen,
hans Ganger skrabed med Fod.

Bispen svøbte sig saa i Skind
og traadte ud paa Svale:

„Nu siig mig, Iver Axelsen!
hvad har I med mig at tale?“

„Hil eder, hil, Her' Ærkebisp!
I kalde paa eders Svende,
der er ej Tid at give bort,
flux Sværdet ved Siden I spænde!

Borreby er saa haardt belagt,
og Helsingborg er brændt;
alle de Skibe, i Havnen vare,
dem haver Svensken antændt.

Alle de Skibe, i Havnen vare,
dem lode Svenskerne brænde;
Konning Karl nu agter sig op mod Lund,
han er saa haard en Fjende.

I veed vel, hure vi stande sammen,
men lad nu saadant fare,
og ruster eder, det bedste I kan,
thi Byen er stædt i Fare.

Selv vil jeg kalde de Riddersmænd,
og Bud om i Landet sende;
saa ville vi møde den svenske Björn
med vore samlede Svende.“

— „Hil eder, hil, Her' Axelsen!
I er en Dannemand;
I tænke ej meer paa den gamle Tvist,
I række mig eders Hand!"

— Og det var Iver Axelsen,
og han tog atter oppaa:
„Ihvo som nu ikke følger os,
han er sin Konge utro."

Og der var ingen Riddersmand,
som ej vilde dennem følge;
snart blev der Brag og Vaabengny,
jeg vil det ej fordølge.

Kong Karl han kom med sine Mænd,
men Dansken var dem for haard;
han maatte vige med Spot og Skam
fra Lunde-Bispegaard.

„Krist signe hver god Dannesvend,
som baade med Mund og Haand,
uden Skjemt og Tant, med Flid og Tro,
vil tjene sit Fædreland."

258. Kristian den andens Vise.

Alle Smaafugle, i Skoven vare,
de gave paa Høgen stor Klage;
han rev dem af baade Fjær og Duun
og vilde dem af Skoven jage.

Saa flöj de hen i en Egetop
et Raad at lægge paa ny,
hvordan en Konge de skulde faae,
som kunde fra Høgen dem frie.

Frem for Flokken en liden Fugl traad,
hun var saa sorrigfuld:
„Og lader os kejse den gamle Ørn!
jeg haaber, han vorder os huld!“

Alle de andre Fugle smaa,
de svarede ja dertil:
„Nu Ørnen vor Konge vorden er,
saalænge som Gud han vil!“

Det da svared den stolte Høg,
„Det stæder jeg ingenlund!
naar Ørnen Fuglenes Konge bli'r,
vi ødes i Bund og Grund!“

Den gamle Ørn han hørte det,
han hverken smilte eller lo; —

saa slog han ned den frække Høg
alt med sin skarpe Klo.

Derved glæddes de andre Smaafugle
og sunge, hver med sin Stemme;
i Lunden var Fryd og dejlig Sang,
saalænge Ørnen var hjemme.

Sankedes da den Høgehær,
den skjulede Skov og Kjær;
„Og lader os kun til Lunden fare,
vi gjör vel den Ørn Ufærd!“

Men sagt det er med Sandingen,
og syntes det nu, desværre,
at Egen leger med mangen Storm,
tilsidst bli'r dog Stormen dens Herre.

Thi joge de bort den gamle Ørn
alt med hans Unger smaa;
de andre Fugle, de bleve saa vilde,
slet ingen Raad de saae.

Nu sidder Høgen i Egetop,
nu breder han ud sin Vinge;
de andre Smaafugle, i Skoven ere,
dem maa vel Jammeren tvinge.

Nu er der Sorg i den hele Lund,
hvor för der var Fuglesang;
og hver maa vel ynkes over de smaa;
den Tid er dem nu saa trang.

Den Vise den er ikke lagt om Fugle,
den lagdes om Dannemarks Eg:
Kong Kristjern var den kongelig' Ørn,
saa ilde ham Adelen sveg.

---

259. Gustav Vasa.

Der ruger over Sverrig en kold, en dunkel Nat,
og ingen venlig Stjerne paa Hvælvingen er sat;
naar Glimt af Lyset møde
det ængstede Syn,
det er kun blodigrøde,
grumt hærjende Lyn.

Hvad skrider gjennem Natten saa tavst og iilsomt hen?
— En Skare mörke Skikkelser, en fangen Ungersvend;
skjön, modig, mandig var han,
glansfuld af Aandens Daab;
i Pandens Stolthed bar han
et himmeldristigt Haab.

De drog over svenske Fjælde, over Dal, over Søer,
over Sund og over Bælt og over de danske Øer.
De drog til Jyllands Vange;
der lukker Kallø-Borg
sig for den unge Fange,
hans Haab, hans bitre Sorg.

Det var en Morgen aarle; i Østen Solen stod,
saa rød, som var den vædet af Sverrigs Hjerteblod;
det var, som Sverrig sit Öje
af Nattens Harm og Skam
aabned fra Østens Höje
betydningsfuldt for ham.

Der høres lette Fodtrin henover den vaade Eng;
fra Borgen gjennem Taagen sig lister en Bondedreng.
Med Koften op om Hage,
med Huen i Panden ned,
han løber hele Dage
Syd paa med rappe Fjed.

Hvor Vejen næsten skynder sig fra den danske Jord,
der var ham nær Forfølgerne, der gjætted de hans Spor,

„Nu Herre Krist, du stærke,
du staa mig naadig bi,
til næste Morgens Lærke
opstiger, — saa er jeg fri!“

Da saae han i Aftensolen, med lystig Skjemt og Sang
red en Flok tyske Prangere; did styred han sin Gang.
„I ædle Herrer, jeg beder,
hør kærlig mit Begjær:
o, tag mig op med eder,
det gjælder mit Liv og meer!“

Dem hued det vakre Aasyn; snart glad han blandt dem red;
dem huede hans Tale, og Vejen skridsomt led.
De mæled: „Er du oprunden
af simple Bondekaar?“
Han svared med Smiil ved Munden:
„Det Tiden vise faaer.“

To Dage. — Vejen deelte sig. — „I Hørisonten fjærn
se hvilke Spiir og Taarne!“ — „Det er vor Hanses Værn,

Dronningen for Venden,
Lybek den gamle Stad.“ —
— „Holdt,“ sagde Ungersvenden,
„her maa vi skilles ad!“ —

Han trykker deres Hænder og takker dem saa mildt,
log fast med Fyrsteminer, ej som den ringe Pilt.
De skiltes ad bedrøvet;
til Byen vandrer han,
og iler hed og støvet
til Raadhuset paa Stand.

„Hvo er du Knøs i Tröje, som dristig træder frem
for os her, og ej aabner Dören engang paa Klem?“
saa, blandt Astræas Præster
og Merkurs — ved lange Bord —
llen lybske Borgemester
oelægger sine Ord.

„Jeg er, saa taler han med ædel Glød,“
— og Sjælen traadte frem som af en Ramme, —
jeg er en svensk, og ikke bondefød,
t Skud af Vasas gamle Adelsstamme;
mit Fødeland er stædt i bitter Nød,
r under Fødder traadt af Voldsmænd gramme;
eg kommer hid med Bön for det til eder;
orfulgt, betrængt, om Varetægt jeg beder.

Mod Ed, mod Folkeret, med Svig de tog
mig fangen; brødefri fra Fædrelandet
de førte mig; af Lænkerne unddrog
jeg mig, af Haab og Længsel overmandet;
min Lid til eders frie Stad jeg slog,
af eders Höjmod ej jeg ønsker andet,
end et Asyl, et Skib, som hjem mig leder,
at hævde Landsmænds hellige Rettigheder."

Og op sprang atter Salens vide Dör;
ind treen Forfølgerne med vrede Blikke.
De paastaae, Gustav udleveres bör;
et Brev fra Kongen sparer Trusler ikke.
Halv raadvild sidder Raadet end som för.
Med lang Betænkning, efter Fædres Skikke,
de love ham först Ly, saa Hjælp, — saa længe
han viser sig det værd, — med Mænd og Penge.

Det var en yndig Majdag, da i de svenske Skjær
løb ind en Kjøbmandsskude med stærk, skjönt liden Hær;

en Hær af eet Par Arme,
een Pande, höj og klar,
eet Hjerte, men med en Varme,
som ingen andre har.

Og atter gaaer en Bonde i Gøtlands dunkle Skov,
med funklende Öjne, som et Dyr paa ædelt Rov.
Ved Mælarens Kyster,
ved Dalarnes Elv,
opmuntrer han og trøster,
skjönt sorgnedböjet selv.

Fra Kirkegaardshöje, hvor betrængte lytte til,
udsender han sin Tales sødtkvægende Ild.
Da spörges Stokholms Skjæbne,
hin dræbende Uvejrsnat:
„Op Brødre, jer at væbne,
lad Staalet lyne brat!“

Der kom et andet Budskab, da græd den djærve Aand:
hans Fader død under Øxen, hans Moder i haarde Baand.
Op raabte han da de svage:
„Nu følge mig, hvo vil!
forsand, ej mange Dage
skal taales det onde Spil!“

Da samles alle gjæve at redde det skjændte Hjem.
Som Vinterströmmen der tøer, saa stormede de frem;

snart stod ved Dalelvs Bredder,
ved Vesteraas igjen,
i Sejrens Straalehæder
ung Gustav og hans Mænd.

Trindt Voldsmand veg, hvor Helten opløfted sin Haand;
hvert Savn i hele Landet omfatter hans Aand.
Hans Navn med Bön og Ære
de nævne fjærnt og nær;
de sagde: „Du skal være
vor Rigsforstander kjær!“

Men den Gang alt var renset, og Nag ej længer kjendt,
da sagde de: „Vær vor Konge! du har det dyrt fortjent.“
Det var i Strængnæs; klare
Solstraaler Skyen brød;
igjennem den tætte Skare
en Glædesmumlen lød:

„Seer I den unge Konge! — i Höjeloft han staaer;
hvor vil ej Kronen klæde det bølgende Haar!“

—— Jublen som Torden dundred;
dhvert Bryst var frejdig stemt.
—— Af Aar der svandt trehundred;
end er den Stund ej glemt.

---

260. Morten Borup.

I Skanderborrig Enge,
alt ved den blanke Sø,
der gaae de Piger og Drenge
at slaae og rive Hø.

Og i de Knøses Række
een trasker langt æbag,
han kan ej Skaaret strække
med sine tunge Drag.

Og, medens alle de andre
begynde paafor igjen,
han monne alene vandre
saa seent imod Enden hen.

Naar Skaaret han færdigt haver,
han stryger ikke sin Le;
han staaer og falder i Staver,
til Jorden han stift monne see.

Med Svøbeskaft saa krumpen
den Foged efter ham foer:
„Hvad skader din dovne Kumpen?
hvi staaer du der og gloer?“

„Saamænd da, strænge Her' Foged!
jeg stod og grunded oppaa
den Blomstervrimmel saa broged,
hvor den kan komme fraa;

Paa alle de favre Blommer,
jeg ganger nu her og slaaer;
de falde hver evige Sommer,
og rejses igjen hver Vaar.

Jeg staaer nu her og grunder,
og kan dog ikke forstaae
det mægtige, store Guds Under
udi disse mindste Straa.“

„Da skal jeg din Slubbert lære
at tænke, naar du skal slaae;
jeg skal din Ryg vel hære!
den bliver baade bruun og blaa.“

Den Foged løfter sin Svøbe;
men Knøsen kaster sin Le:

han giver sig til at løbe,
og Fogden efter ham seer.

Og, medens han staaer og gaber,
og tænker, hvor mon han vil hen?
han Morten af Sigte taber;
de sees ret aldrig igjen.

Og øster paa udi Landet,
höjt over Bølgernes Suus,
imellem Kirken og Vandet,
der staaer det latinske Huus.

Der sidder paa sit Kateder,
blandt Peblingers skjælvende Flok,
Monarken, som Rektor hedder,
med Bog og med Riis og med Stok.

Der sidder nederst af alle
paa Bænken med Ryg til Væg
en Pebling, de Morten kalde;
han haver saa dygtigt et Skjæg.

I Kappe og sorte Klæder
han passer flittig sin Bog;
han over Pe'r Laale sveder, —
den fire og tyve Aars Pog.

Og det er den samme Morten,
som förre ved Høleen krøb,
som udi Tröjen og Skjorten
fra Engen og Fogden løb.

Som fremad Tiden mon lakke,
herefter vel en Snees Aar,
det Huus oppaa Skolebakke
en anden Rektor faaer.

Magister og Doktor mon være
den Rektor, höjlærd og from;
han med stor Hæder og Ære
fra Köln i Tyskland kom.

Han trænger ikke til Stokken,
ej heller til Færle og Riis:
saa vel regjerer han Flokken,
men alt paa en anden Viis.

Han kun de gjenstridige böjer,
de blysomme giver han Mod;
han Skjemt til Alvorlighed föjer:
han er baade stræng og god.

Han giver dem Viisdoms Kjærne,
men Skallen knækker han selv;

thi gaae de til Skolen saa gjerne,
som iler til Havet en Elv.

Han Oldtids store Bedrifter
udtolker med Ild og med Kraft,
og af de gamle Skrifter
uddrager den søde Saft.

Han lærer dem ej alene
udaf den prentede Bog;
i Mark og blandt løvrige Grene,
han fører den muntre Pog.

Der lærer han ham at tyde
Naturens klassiske Stiil,
og Livet at bruge og nyde,
og glatter dets Rynker med Smiil.

Thi er det slet intet Under,
den Skole kommer i Ry,
og fanger saa mange Kunder,
de knap kunne rummes i By.

Ej heller, at deden udganger
saa mangen en dygtig Student,
for hvilke vort Fødeland fanger
stor Ære, heel vel fortjent.

At ud ifra Skolebakke
den gjæve *Hans Tavsen* foer,
som paa Papismens Nakke
först traadte herop i Nord.

Og vil jeg blot tælle med flere
ham *Skjönning*, og gode *Hans Friis*,
hvis Navne skal stedse florere,
mens Lærdom og Dyd er i Priis.

Opdrog saa den Skolemester
— hans Minde ret aldrig forgaaer —
Rektorer, Bisper og Præster
i samfulde tredive Aar.

Og det er den selvsamme Morten,
som förre plöjed og trask,
og maatte saa danse paa Porten
for Fogdens slemme Krabask.

Og det er den selvsamme Bonde,
vi för udi Engen saae
paa Græs og Blomster at grunde,
istedenfor dem at slaae.

Begav det sig nuomtider,
fra Vittenberg der opsteg

hint Lys, for hvilket omsider
det rommerske Mörke bortveg.

Da nu hin saksiske Morten
den Manddoms Idræt bedrev,
og fæsted paa Kirkeporten
mod Paven sit Fejdebrev;

Da flytter den danske fra Skolen
til Kirken, — den staaer der endnu, —
og drager i Præstekjolen
alt med saa glædelig Hu.

Han tjener sin Gud i det höje
derinde et Aar eller to,
til mæt af Dage og Möje,
han gaaer til den evige Ro.

De lagde en Steen paa Graven,
paa den var udhugget at see,
istedenfor Kjolen og Kraven,
en Færle, et Riis og en Le.

Det Mærke er længst udslettet,
og Stenen er borte med;
men aldrig vorder forgjættet
den saliges Hvilested.

Imellem Kirken og Skolen,
der sover den trofaste Svend,
til Dommedags-Morgensolen
ham vækker til Livet igjen.

---

261. Morten Luther.

I Betlehem var Lyset tændt,
og klar var Himmelstraalen sendt
til Vest fra Østerlide;
men stakket Tid vi Lyset saae;
det maatte under Skjeppen staae,
og mörkt der blev saa vide.
Natten klares, Stjernen blinker,
Herren vinker;
villig lyder
Herrens Mand, hvad Herren byder.

Og Lyset Morten Luther tog
og aabnede den lukte Bog
for hele Verdens Öje.
Da sejred vældig Herrens Ord;
som Lyn fra Vittenberg det foer,
som för fra Jorsals Höje.
Jesus Kristus Ordet fører;
Verden hører;

Paven fnyser; —
aldrig Morten Luther gyser.

„Vor Gud var ham saa fast en Borg;“
paa ham han kasted al sin Sorg,
skjalv ej for Ban og Kejser;
staae Djævle end mod ham i Hær,
han stoler fast paa Troens Sværd,
og Kristi Banner rejser.
Modig strider han og vinder;
søger, finder;
Himlen vundet
Jorden har, og Freden fundet.

Grant vidste han, den Bjergmandssön,
at Guld af Grubens dybe Brönd
ej hentes uden Fare;
dog kjæk han grov og uforsagt,
og Skatten blev for Dagen bragt,
de Guldkorn dyrebare.
Forhen skjultes Himmelguldet
dybt i Muldet;
nu vi have
Skatten, som ej Rust kan gnave.

Thi skal din Ære ej forgaae,
dit Navn med Gyldenskrift skal staae

paa Evighedens Bue;
naar Jordens vise straale skal
som Stjernelys i Himlens Hal,
skal du som Solen lue!
Tak dig ofre Støvets Sönner; —
Gud belönner;
Morten Luther
Kristus selv i Favnen slutter.

---

262. Kjøbenhavns Universitets Stiftelse.

Heel sjælden rørtes Pen og Bog
af vore blonde Fædre;
men frejdig de til Sværdet tog,
for Odins Land at hædre.
Mens Franken læste Nat og Dag,
med Platos Bog i Hænder,
de danske sloge djærve Slag
iblandt de grimme Vender.

Den maatte kjøbe Rejsesko,
hvis Hu stod til Latinen;
thi her var ingen Læsero
for Buestrængens Hvinen.
Selv Saxe, som Bersærkers Priis
med vældig Røst basuner,

har lært af Munken i Paris
at skrive vælske Runer.

Kong Kristjan kom, og han paa Stand
sit ædle Hoved ryster:
„Mon os paa hjemmefødt Forstand
i vore Dale brøster?
er Aandens Armod her saa stor? —
— Ej mine Börn med Kummer
skal snige sig til fremmed Bord
og trygle franske Krummer.“

Nu ved den brave Konges Skjænk,
i stolte Høresale,
Studenten paa den danske Bænk
gav Agt paa Landsmænds Tale;
nu lød Hjemmets Alvorsord
fra danske Talerstole,
og aldrig mere Mænd af Nord
skal gaae i fremmed Skole.

Da klang de svundne Tiders Lov
fra djærve danske Lunger,
og hver en Blomst i Mark og Skov
blev døbt af danske Tunger;
ja hver en Flugt af Himlens Hær
fra Kristjans Taarn blev regnet,

og for al Verdens Folkefærd
med klare Træk betegnet.

Saalænge derfor Gnist af Aand
i Kristjans Skole findes,
den danske Lærdoms Skaberhaand
med Jubelsang skal mindes;
mens een Student ved Axels Havn
et Bogstav veed at skrive,
saalænge skal Kong Kristjans Navn
med Hurra hilset blive!

---

263. Daniel Ranzau.

Hvi sjunges evig om Spartaner,
som gjorde Fjenden Passet trangt?
behøve vore kjække Daner
i Tiden vel at gaae saa langt?
har Heltekraft ej sat sit Stæmpel
paa egen Daad i egen Tid?
behøver Modet et Exempel
fra Grækenland i Leonid?

Jeg sjunger om en Helt i Norden,
og Daniel Ranzau er hans Navn,
saa stor, som nogen Helt paa Jorden,
en Sparter fra min Fødestavn.

Alt trued Magten lumsk i Hulen
og vilde mættes af dit Blod;
men, Daniel i Løvekulen!
dig frelste Himlen og dit Mod.

Leonidas stod uforfærdet
bag Bjerget med sin Flok og stred,
og styrted Perser ned med Sværdet,
indtil han selv i Græsset bed; —
men Daniel stod paa en Hede,
han intet Ly bag Klippen fandt,
men slog, til Svenske Græsset bede,
og slog, indtil han overvandt.

O, kunde Harpens svage Toner
din Ros forkynde med en Klang
af hine tredive Kanoner,
som vældig du fra Svensken tvang!
O, dirred Strængen med en Brusen,
lig Skriget af den rædde Hær,
der veg, skjönt fem og tyve tusind,
for fire tusind danske Sværd.

Jeg sjunger om en Helt i Norden,
og Daniel Ranzau er hans Navn,
saa stor, som nogen Helt paa Jorden,
en Sparter fra min Fødestavn.

Leonidas stod uforfærdet,
Han Heltedød bag Klippen fandt;
men Daniel Ranzau stod bag Sværdet,
og brugte Sværdet, til han vandt.

---

264. Magnus Hejnesen.

Og det var Magnus Hejnesen,
han var en Kjæmpe god;
om Bølgen skummed nok saa höjt,
han fast paa Dækket stod.

Og det var Magnus Hejnesen,
han var en Kjæmpe stærk;
saa sikker i sit laadne Vadmel,
som Helt i Pansersærk.

Og det var Magnus Hejnesen,
skjönt mildt han ellers saae,
hver Røver og hver Ufredsmand,
dem hug han Buler blaa.

Med baade Hænder hug han til,
og foer paa Dækket op,
og det var ret et lystigt Spil,
skjönt bleg faldt mangen Krop.

Og det var Magnus Hejnesen,
— gaa trindt om Færøland:
hver Klippe paa den Klippeø
hans Bavta er forsand;

Hvert Hjerte er hans Mindebog,
hver Læbe bær hans Kvad,
og förend han paa Færø døer,
skal Klippen splittes ad! —

— Hvad er det da paa Gammeltorv?
de rejse jo en Blok;
og trindt saa staaer, med spiilte Blik,
en nyhedsgraadig Flok.

Se, Mænd der staae, og Kvinder med,
og Slöjkjolbörn dertil; —
hvi see de paa den røde Blok,
som mod et Gjøglespil?

— — Og det var Magnus Hejnesen,
paa Gammeltorv de hug
den ædle Kjæmpes Hoved fra
alt over den røde Blok.

Han var for stor, han var for höj,
i Öjet dem en Tjörn;

thi Viben — det er kvædet sandt —
led aldrig en Konningørn!

Hans Hoved over den røde Blok
det hug de Niddinger af;
saa tænkte de, de grov vel og
den Kjæmpe selv en Grav.

Men Eg kan visne, og Mand kan døe,
men aldrig Mands Minde døer! —
og Magnus Hejnesen lever end
saa stolt, som han leved för.

Thi se kun trindt i Færøsund,
hvor Fiskerne drage Dræt,
hvor er vel nu den Røverhund,
gjör stakkels Fisker Uret?

Og se kun trindt om Færøland,
hvor Klipperne bugne stolt,
hvor findes vel den Kvinde og Mand,
hos hvem hans Minde blev koldt!

265. Uranienborg.

Du Vandringsmand ved Søen,
o stands din raske Gang!
vend hisset dig mod Øen,
og hør min Mindesang!
vend derhen dine Tanker,
din Længsel og din Sorg!
paa hine gule Banker
stod för en Ridderborg.

I længst forsvundne Dage
var den i Glans og Magt;
nu er der knap tilbage
Ruiner af dens Pragt;
men i de gamle Tider,
da var den höj og stor,
og saaes til alle Sider,
og knejsede fra Jord.

Den ikke monne være
for nogen Viking bygt;
Urania til Ære
den rejste sig saa trygt;
fra Menneskenes Vrimlen
ved Havet skilt den laa,
og hæved sig mod Himlen
og mod de Stjerner smaa.

I Volden var befæstet
mod Øst en Port saa stor,
en anden imod Vester,
og Spiir i Syd og Nord.
Höjt knejste Borgetinden,
dens ranke Spiir derhos;
der drejed sig for Vinden
en gylden Pegasos.

Forunderlige Taarne
i Nord og Syd man saae,
af stærke Piller baarne
og med Altaner paa.
Der man til alle Kanter,
ihvor man og mon gaae,
de mægtige Kvadranter
og store Sfærer saae.

Fra Borgen see man kunde
saa vide over Ø,
saa mange grönne Lunde,
den store salte Sø.
De Sale monne prange
med skjönne Farveskjær;
af Haver var der mange
med Blomster og med Træ'r.

Men sluktes Dagens Lue,
og Nattetid faldt paa,
man Stjerner fik at skue
paa hele Himlens Blaa.
Alt fjærnt man høre kunde,
naar derpaa man gav Agt,
de fire store Hunde,
som holdt om Natten Vagt.

Den fromme Ridder trængte
sig ej i Ledingsfærd,
paa Væggen bort han hængte
sit Harnisk og sit Sværd;
fra Jorden og dens Jammer
han gjerne flygte gad,
naar i sit stille Kammer
ved Midnatsstund han sad.

Da hæved han sit Öje
alt i den Nat saa lang,
og spored i det höje
de lyse Stjerners Gang;
og Stjernerne hans Rygte
bar over Land og Sø,
saa Konger selv besøgte
ham paa den lille Ø.

Men Stjernerne de blinked
til andre Lande hen;
hans Skjæbne bort ham vinked,
han kom ej meer igjen. —
Alt længst de stolte Mure
er sjunkne hen i Gruus,
og Ploven monne fure,
Urania, dit Huus.

Men hver Gang Solen daler,
seer den til Hveen huld,
hvor Aftenrøden maler
sig end erindringsfuld.
Vemodig Maanen iler
forbi sin elskte Kyst,
og Frejas Stjerne smiler
med hellig Elskovs Lyst.

Da røres det og tindrer
i Borgens dybe Grund;
den troer, at den erindrer
en gammel Aftenstund;
for nogle Öjeblikke
den gjerne frem sig skod,
men ak, det kan den ikke,
den synker i sin Død.

266. Zinklars Vise.

Her' Zinklar drog over salten Hav;
til Norrig hans Kurs monne stande;
olandt Gulbrands Klipper han fandt sin Grav;
ller vanked saa blodig en Pande.

Her' Zinklar drog over Bølgen blaa,
oor svenske Penge at stride;
ajælpe dig Gud! du visselig maa
„ Græsset for Normanden bide.

Maanen skinner om Natten bleg,
lle Vover saa sagtelig trille;
en Havfrue op af Vandet steg,
nun spaa'de Her' Zinklar ilde:

„Vend om, vend om, du skotske Mand!
llet gjælder dit Liv saa fage!
kommer du til Norrig, jeg siger forsand,
et aldrig du kommer tilbage."

— „Led er din Sang, du giftige Trold!
altidens du spaaer om Ulykker;
anger jeg dig engang i min Vold,
eg lader dig hugge i Stykker." —

Han sejled i Dage, han sejled i tre,
med alt sit hyrede Følge;

den fjerde Morgen han Norrig mon see,
jeg vil det ikke fordølge.

Ved Romsdals Kyster han styred i Land,
erklærende sig for en Fjende;
ham fulgte fjorten hundrede Mand,
som alle havde ondt i Sinde.

De skjændte og brændte, hvor de drog frem,
al Folkeret monne de krænke;
Oldingens Afmagt rørte ej dem,
de spotted den grædende Enke.

Barnet blev dræbt i Moderens Skjød,
saa mildelig det end smiled; —
men Rygtet om denne Jammer og Nød
til Kjærnen af Landet iled.

Bavnen lyste, og Budstikken løb
fra Grande til nærmeste Grande;
Dalens Sönner i Skjul ej krøb,
det maatte Her' Zinklar sande.

„Soldaten er ude paa Kongens Tog,
vi maa selv Landet forsvare;
forbandet være det Niddingsdrog,
som nu sit Blod vil spare."

De Bønder af Vaage, Læssø og Lom,
med skarpe Øxer paa Nakke,
I Bredebøjgd tilsammen kom;
med Skotten vilde de snakke.

Fæt under Lide der løber en Sti,
kom man monne Kringen kalde;
Lovgen skynder sig der forbi;
o den skal Fjenderne falde.

Riflen hænger ej meer paa Væg,
vist sigter graahærdede Skytte;
Økken opløfter sit vaade Skjæg
og venter med Længsel sit Byte.

Det første Skud Her' Zinklar gjaldt;
man bröled og opgav sin Aande;
vver Skotte raabte, da Obersten faldt:
„Gud fri os af denne Vaande.“

— „Frem Bønder! frem I norske Mænd!
slaaer ned, slaaer ned for Fode!“ —
Da ønsked sig Skotten hjem igjen,
man var ej ret lystig tilmode.

Med døde Kroppe blev Kringen strø't;
de Ravne fik nok at æde.

Det Ungdomsblod, som her udflød,
de skotske Piger begræde.

Ej nogen levende Sjæl kom hjem,
som kunde sin Landsmand fortælle,
hvor farligt det er at besøge dem,
som boe blandt Norriges Fjælde.

End knejser en Støtte paa samme Sted,
som Norges Uvenner mon true!
Ve hver en Normand, som ej bliver hed,
saa tit hans Öjne den skue!

---

267. Gustav Adolf.

Med Sejer kranset stod den svenske Hær,
for förste Gang var Tilly overvunden;
ved Lejpsig traf ham Gustav med sit Spær,
hans Mod er brudt, hans bedste Kraft er svunden;
sit höje Maal nu stander Kongen nær,
hans Kæmper alt har Vej bag Elben funden,
der, lig en Vandsnog i sin Ungdom ranet,
med Hvislen flyer igjen til Oseanet.

I Skoven høres ej den mindste Vind,
kun fjærn og eensom Klosterklokken bæver;
da standser Kongen, tankefuld i Sind,
af sine bedste Kjæmper Raad han kræver;

gan vier dem i sine Planer ind,
nn dunkel Skygge paa hans Pande svæver,
gg Heltens Tale klang i Aftenrøden,
gg Sværdets Tunge, naar den bringer Døden.

llans Herskerblik, hans Ord, hans Læbes Smiil
genriver pludselig de raske Kjæmper,
gg hver en Helt, han være nok saa vild,
gg efter Kongens Mening gjerne læmper.
kun *een* alene tvinger ej sin Ild,
gg intet Vink hans Dristighed neddæmper;
gan *Seaton* hed, og var i Skotland baaren,
gg Kongen havde ham til Ven udkaaren.

gg höj og kraftig hæver sig hans Barm,
nn Hu at dølge han ej eftertragter;
nen Heltens Tale vækker Kongens Harm,
gan Tavshed bød, men *Seaton* ej det agter;
ra hæver Gustav pludselig sin Arm,
gg Vreden ej at tæmme meer han magter;
nen *Seaton* blegner, som et Lig, og svinder,
ini Kongens Haand har rammet Heltens Kinder.

— Men hver en Dag, naar Mörket stander nær,
naar Faklen tændes, og naar Solen viger,
naa Sletten snart, og snart bag dunkle Træ'r,
rsamles Kongen og den mindste Kriger,

og knæler ned i Aftnens Rosenkjær,
mens Nattens Fugl i Østen langsomt stiger;
og mens den breder sine sorte Vinger,
en dejlig Salme gjennem Lejren klinger.

Did ogsaa denne Dag mon Gustav gaae;
da toner en af Luthers gamle Sange:
„Ved egne Kræfter lidt vi kun formaae,
dog er der een, der aldrig vorder bange;
og Ordet urørt skal de lade staae,
og liden Tak dertil de skulle fange;
vi have lært det trolig at bevare,
det er vort Skjold mod Synd og Død og Fare!“

Men da nu længst den höje Melodi
var i den dunkle Natteluft forsvunden,
da vandrer Kongen hvert et Telt forbi,
en eenlig Vej han har i Krattet funden;
og fremad skrider han paa Nattens Sti,
og tænker paa den Dag, der er udrunden,
og paa den Skjald, der havde Salmen skreven,
og paa den Ild, hvoraf han frem blev dreven.

„En anden Ild har dreven dig i Dag,“
saa tænkte han, og mon paa Maanen skue,
der stod i Luften, som en Lampe svag;
en brukken Ring da syntes ham dens Lue,

vis bedste Deel var truffen af et Slag,
t gyldent Troskabspant, hvis halve Bue
ar reven bort af Tidens dunkle Vande,
vori sig Fortids Lys med Taager blande.

Ak," sagde Kongen, „hvo er den, hvis Fod
snuble kan, mens end han er i Live;
r hæftig blussed stundum vel mit Mod,
aa Vredens Tjörne kan man let sig rive,
g Ærens Træ maa gjødes tit med Blod,
vis friske Frugter det skal atter give;
en ærlig Anger kan forsone Brøden,
g jeg vil kjæmpe for min Tro til Døden."

a svinder Maanens Ring bag Skyen bort,
n enkelt Stjerne blinker kun foroven,
g Nattens Drage vorder mere sort,
g *Gustav* hører nære Trin i Skoven;
„Nu," tænker han, „det er en eensom Hjort,
et fejge Dyr bli'r tit ved Nat forvoven;"
— da Skyen atter bort fra Maanen viger,
g Kongen standses af en eenlig Kriger.

et *Seaton* er; han ligner fast en Aand,
er alt med Nattens Rædsler er fortrolig,
er ikke fængsles meer af hine Baand,
er binde Sjælen fast til Lysets Bolig;

paa Sværdets Hæfte lægger han sin Haand;
Kong *Gustav* ham betragter tavs og rolig;
da træder *Seaton* pludselig tilbage,
og Haanden sank, der vilde Sværdet drage.

„Forvovne! vil du kjæmpe nu med mig?“
saa taler Kongen, „det dig lidet nytter.“
— „Nej, kun min Afsked fordrer jeg af dig,
da til et bedre Land jeg Foden flytter;
thi *Gustavs* Arm er nu en Tissel lig,
der saarer Mænd, og Krybet kun beskytter.“
— „Din Afsked skal jeg dig i Teltet skikke.“
Da iler *Seaton* bort med mörke Blikke.

Og förend Morgenbönnen end er læst,
et Bud fra Kongen ham hans Afsked bringer,
og rask bestiger han sin skotske Hest,
med skarpen Spore han den fremad tvinger,
hvor Heden strækker sig mod Nord og Vest,
hvor Lyngen sparsom gjennem Sand fremspringer.
— Da seer en Rytter han, hvis Kaabe bølger
i Morgnens Vind, og der ham hurtig følger.

Stærkt hvirvler Stormen mellem Sand og Steen,
og ryster Lyngen og dens blege Klokker;
dog findes der ej nogen Kvist og Green,
hvoraf den rive kan de grönne Lokker;

uun Støvet jager den, som lette Reen
saa Nordens Fjæld opjager Sneens Flokker,
ser, *Seaton* lig nu, mangle Grund og Kjærne,
g drives uden Rast imod det fjærne.

lilsidst han kommer til et dejligt Land,
ær skjærmes rundt af Dannerkongens Öje;
ær hersker Freden længst, og ingen Mand
an her med Spær og Lanse Retten böje;
ær ender sig den lysegule Sand,
er hviler *Seaton* mellem Blomsterhöje;
n seer en Rytter han paa kulsort Ganger,
g ikke meer at hvile han forlanger.

—„Hvi har Kong Gustav gjennem Storm og Blæst,“
a taler *Seaton*, „fulgt mig over Heden?“
— „Jeg var din Konge nys, nu er jeg Gjæst
dette Land, der skjærmes rundt af Freden.“
— „Hvi kommer væbnet du paa kulsort Hest,
m Dødens Engel, midt i Livets Eden?„
— „Her er jo Fred, her ender sig mit Rige,
, som i Døden, er jeg her din Lige.“

— „Hvi binder du din Hest bag disse Træ'r,
drager Sværdet fra din venstre Side?“
— „Jeg er ej Konge meer paa Sletten her;
m Ligemand vil jeg med dig nu stride.“

— „Jeg veed, at Tvekamp var dig aldrig kjær,
hvor kan jeg da paa denne Höjmod lide?“
— „Et uretfærdigt Slag din Kraft har fældet,
det skal med Sværdet vorde nu gjengjældet.“

Da styrter *Seaton* pludselig til Jord,
paa *Gustavs* Haand hans hede Taare rinder:
„Nej, hvor du staaer, est du en Konge stor,
i intet Land det Herskertegn forsvinder,
som trykket blev ved et almægtigt Ord,
da du blev til, paa dine Heltekinder;
og aldrig kan jeg voxe til din Lige,
paa Jorden ej, og ej i Himlens Rige.“

— „Vil,“ spurgte *Gustav*, „tro mig tjene du,
da skal ej meer jeg vredes ved din Tale?“
— „Ja, jeg vil tjene dig med ærlig Hu,
thi du mit Mod har vakt igjen af Dvale.“
— „Vel,“ svared Kongen, „du er adlet nu,
et draget Sværd vil i dit Skjold jeg male.“
— Saa red de lystig bort i Morgenrøden,
og snart ved *Lytsen* fandt de begge Døden.

En Graasteen ligger paa den vilde Sti,
der sank Kong *Gustav* midt i Kampens Lue,
og ingen Vandrer kommer der forbi,
som ikke dvæler ved den sjunkne Tue; —

bed Siden af er Marken ganske fri,
g intet Mindetegn er her at skue;
ier lagdes *Seaton* ned med Kinder hvide;
nn sank i Døden ved Kong *Gustavs* Side.

---

268. Regensens Stiftelse.

Kong Kristjan lægger ned sit Sværd
med Heltesmiil paa Lavrbærkransen;
glad iler han fra Vaabendansen
til Kongedaad i Fredens Færd;
i Fredens milde Palmeskygge
et Lærdomstempel vil han bygge,
som trodser Tid og Evighed.

Hæng Lavren paa mit Rosenborg
ved Siden af mit Blod paa Klædet;
thi ogsaa den med Blod er vædet,
den vandt jeg gjennem Hjertesorg.
En Krans af Egen vil jeg flette;
den kan man paa mit Hoved sætte,
naar Septret lægges paa min Grav.

Den Yngling, som sin Foraarstid
til Høst paa Aandens Ager øver,
som stadig grunder, kløgtig prøver,
og gi'r os Frugten af sin Flid, —

skal kummerlig om Ly *han* lede?
Nej! jeg vil bygge ham en Rede,
vil lette Aandens raske Flugt.

Saa rejste sig den kjære Gaard,
som gi'r os Ly i Ungdomstiden,
og som vi aldrig glemme siden,
mens vi i Danmarks Have saaer.
Der Musen kjærlig os besøger
og aabner for vort Blik de Bøger,
som gjemme Seklers Sandhedskorn.

Og kraftig Marv i Muren groer;
som Kristjan selv den stod i Kampen,
og ingen Bombe slukte Lampen,
der brænder paa Studentens Bord;
mens meget nyt i Gruus er svundet,
staaer fast, hvad Kristjans Kraft har grundet,
hans Børs, hans Taarn, hans Rosenborg.

Derfor i Aftnens Höjtidsstund
vi end Kong Kristjans Gravøl fejre;
begejstret mindes vi hans Sejre,
hans Kamp og Daad i Fredens Lund.
To hundred Aar hans Navn beundred,
men svandt end Millioner hundred,
sang Danmark dog sin Kristian!

269. Mester Ole Vind.

Hvor Mure stande nu i Gruus
Axelstad saa lave,
er stod engang vor Frues Huus
lt over Bispegrave;
er klang saa mangt et helligt Ord,
er viedes i höje Kor
aa mange Guds udvalgte.

g det var Mester *Ole Vind*
lt med den skarpe Tunge,
ed Aandens Sværd han trængte ind
aa gamle og paa unge;
et trængte ind til Marv og Been,
g ramte det en Hjertesteen,
a maatte Øren klinge.

e Hofmænd ginge spodske ind
t paa de höje Stole,
g dobbelt ivrig udi Sind
n prækede Her' Ole;
an præked om de bløde Skind,
vori sig Daarer svøbe ind,
n Mænd i Kongers Gaarde.

o der," — saa faldt hans hvasse Ord, —
der skal man *Kristne* finde;

„Nej, ellers Tak, höjbaarne Drot!
det gjör slet ingen Gode;
jeg siger sandt, og har Kalot,
men ingen Hofmandsnode;
man har for Ordsprog hertillands:
hvad vilde Spurv i Tranedans,
og Ugle mellem Krager?“

Men det var fjerde Kristian,
og nu tog han til Orde:
„I er en dygtig Præstemand,
og præked, som I burde;
de Hofmændsnoder lee vi ad;
tag tre Kallotter, om I gad,
og Sandhed vil vi høre.“

---

270. Romanse.

Ad Sundet en truende Flaade gik
for Kjøbenhavn at bekrige;
Karl Gustav smilte med stolten Blik:
„Snart ejer jeg Danmarks Rige!“

Men Fredrik den tredie rolig sad
midt i sin elskede Rede,
og hver en Borger i Axelstad
trak Sværdet tavs af sin Skede.

„Du arme, stolte, ærgjerrige Mand!
ved Gud, du er at beklage;
dræber du Freden i vort Land,
vor Tak dig næppe vil smage.“

Men frem han stævned med vredelig Hu
og tænkte, vi skulde blegne; —
da hvinede Sværdet med Dødens Gru; —
„*Endnu er vi vore egne!*“

---

271. Kjøbenhavns Belejring.

Hedningskjalde digtet har:
Gefion med Troldeplov
plöjede, og Jernet skar
Sjølund bort fra Sveaskov; —

Gøste nu med Troldeplov
pløjede i Øresund,
og fra gamle Daneskov
skar han bort en fager Lund.

Dog han ej med al sin Möje
kunde Sjølund til sig plöje;
thi paa Kanten stod et Træ,
— dybt laa Rødderne og brede,
Kongefuglen i dets Læ
havde bygget sig en Rede;

Gøste brugte Ild og Staal,
huggede saa hvast forneden,
vilde med sit Svovelbaal
røge Fuglen ud af Reden;

Kongefuglen frygted Gud,
vilde ej af Reden ud;
tænkte, det, som flytter Bjerge,
kunde og hans Rede værge.

Gøste svor, at om den Rede
under höje Himmelblaa
hængte i en Stjernekjæde,
var han Karl for den at naae.

Grævlinger krøb ud af Roden,
og med hvasse Tand de bed
svenske Drot saa hardt i Foden,
at han glemte brat sin Ed;

Fattig Fugl fra Klosterbord
sang saa skingrende et Kor,
slog saa stærkt med Klo og Vinge,
at hans Øren maatte klinge.

Gøste foer fra Axelstad; —
Fredrik i sin Rede sad; —

Gøstes Æt er lagt i Jorden; —
Fredriks troner end i Norden!

---

272. Griffenfeld.

Som det Frø af ædel Art,
man i skummelt Vildnis kaster,
opad med ustandset Fart
over Tjörn og Tissel haster,
spreder sine stærke Grene
vidtomkring og staaer alene; —

Som en Gnist af Asken frem
glimter, blusser op i Lue,
føler, Himlen er dens Hjem,
stræber derfor mod dens Bue,
over Røg og Damp sig hæver,
selv et Lys mod Lyset svæver; —

Saa af Mörket du opsteg,
baaren frem ved egne Kræfter;
Hoben trindt til Side veg,
undred sig og stirred efter;
— ak, men over golde Kyster
du din ædle Frugt nedryster.

Fejghed hader Mod og Kraft,
Lys er Gift for mörke Sjæle;

ædle Træ med Marv og Saft!
Ukrudsynglen vil dig kvæle;
dine Frugter vil de have,
medens dig de undergrave.

Dejlig Vang i Bølgen blaa!
gamle Danmark, skjönne Have!
du, som dyrt undgjælde maa,
at dit Led var tit af Lave! —
hvo det løfter i dets Hængsel,
lönnes grumt med Baand og Fængsel!

Arme Konge! ak vil du
Havens Vogter udelukke?
og i blind, forvildet Hu
egen höjre Haand afhugge?
da den ædle Grif du stækked,
du din egen Vinge knækked.

Dybt i Norden staaer et Fjæld,
skummelt, nøgent, midt i Havet, —
der, o store Griffenfeld!
blev du levende begravet;
— Viisdom selv blev dömt tildøde;
derfor maatte Danmark bløde.

Mangt et Aar skal svinde hen,
skiftes ofte Danmarks Krone,
förend Griffenfeld igjen
staaer ved Dannerkongens Trone;
Konger har eet Sekel flere, —
Griffenfelder ingen mere!

---

273. Kort Adeler.

Kort Adeler var sig en Helt saa stærk,
hans Ry foer saa vide om Lande,
han øved saa mangt et Kjæmpeværk
alt ved de fremmede Strande.

I Myklegaard hørtes hans Navn med Skræk,
de Tyrker kun lidet ham hued;
han slog saa mange med Sværdet kjæk,
fem tusind med Lænker han kued.

Ved Tenedos toned hans Sejerssang,
mens eenlige Snække han bøded;
da kom Her' Ibrahim, stærk og lang;
af Harme den Muselmand gløded.

Med tusinde Mand han mod Helten foer,
ham tyktes Sejren alt vunden;
paa søndrede Snække de sprang om Bord
og raabte paa Kristenhunden.

Paa Dækket der øves saa haard en Færd,
saa mangen Kristenhelt bløder;
Kort Adeler svinger sit gode Sværd,
han flux den Muselmand møder.

Her' Ibrahim efter hans Hoved slog,
men det vilde Helten ej slippe;
med höjre Haand han det Slag modtog;
men nu vilde Styrken ham glippe.

Med venstre Haand tog han Sværdet fat,
og nu foer han ikke med Læmpe;
paa Dækket der faldt et Hoved saa brat,
det tabte den tyrkiske Kjæmpe.

Nu faldt hver Muselmands Sværd og Mod,
som Dyr de lode sig binde;
fra Tenedos sejled den Kjæmpe god
med Sejer for flyvende Vinde.

Kort Adeler frem for sin Konge stod;
ej Heltens Hæder var ringe:
et Banner han lagde for Kongens Fod
og Ibrahims vældige Klinge.

Nu ligger Helten i sorten Muld,
han kløver ej flere Pander;

men Danmark gjemmer end, tro som Guld,
hans Navn, hans Sværd og hans Banner.

---

274. Niels og Jens.

Niels Juel gav Agt paa Stormens Brag·
„Nu er det Tid!
hejs op, hejs op det røde Flag,
og slaa paa Goten Slag i Slag?
i Luften spræng og sænk i Kvag!
nu er det Tid!
för Solen daler, den i Dag
skal skue Fjendens Nederlag
i Strid!“

Jens Juel gav Agt paa Stormens Brag:
„Ej er det Tid;
först op mod Vinden dette Slag,
saa har du den og Solen bag;
da hejse du det røde Flag!
da er det Tid!
vel bier Solen, til i Dag
den skuer Gotens Nederlag
i Strid.“

Niels Juel i Balgen støder ind
det blanke Sværd;

af Kamplyst blusser Heltens Kind;
dog tæmmer han det raske Sind,
og styrer op, mod Sol og Vind,
sin tunge Færd.
Han lönlig seer mod Kjøge ind;
thi Kongen paa dens Tempeltind
er nær.

Jens Juel sig over Axlen saae
mod Sællands Kyst,
hvor Fjendens stolte Snækker laa,
alt som en Skov paa Bølgen blaa:
„Nu, Niels, nu er det Tid at gaae
i blodig Dyst!
lad nu kun ned for Vinden staae!
og alle dine Gutter slaae
med Lyst!„

Da slog Niels Juel saa haardt og fast
paa Fædreviis:
for Kugleskud og Bombekast
nedstyrted fjendtlig Spejl og Mast;
saa mangt et dristigt Hjerte brast
og blev til Iis;
hist flye de bort i Huj og Hast,
her give de dig Skib og Last
til Priis.

Den Tvillinggreen af Kjæmperod
Sejrskransen bandt.
— Besindighed og Heltemod
i Faren hos hverandre stod,
skjönt strömmeviis det ædle Blod
paa Dækket randt.
Men Broder fast paa Broder stod,
med Sværd i Haand, og Fod ved Fod,
og vandt! —

---

275. Eleonore Kristine Ulfeld.

Tungt Kongedatrens Taare flød
bag Fængslets skumle Mure,
og Alder, Kulde, Sult og Nød
skar Pandens dybe Fure.
Her' Korfits og hans Sönner gaae
i Verden om saa vide,
og intet Frændeöje saae
Kong Kristjans Datter lide.

Og Tiden krøb med Snegleſjed,
— den løber ej for Klage, —
hun tænkte paa sin Herlighed
i længst forsvundne Dage.
Tit lod hun Lampen utændt staae
og grubled helst i Mörke;

thi alt som Natten den faldt paa,
vandt Tanken Lys og Styrke.

Ja, Lampen tit udslukte hun,
den harske Tran at spare;
til Slutteren, ved Morgenstund,
hun falbød den som Vare;
og hendes List var ej omsonst,
han Kjøbet ej forsmaa'de,
saa fik hun til Baldyrekunst
en Naal og Silketraade.

Til Arbejd nu den hvilte Haand
hun flittig overlader;
det livned Kvindens höje Aand,
hun tænkte paa sin Fader;
naar fordum hun ved Arbejd sad,
det husked hun saa nöje,
da kyssed han sit Barn saa glad,
da funkled Heltens Öje.

Nu sad hun der, med stille Sind,
og Sorgen sig formilded,
trak Naalen ud, stak Naalen ind,
og sysled med et Billed;
men, da hun brød den sidste Traad,
hun Öjet mildt oplader,

og stirrer paa sin Fangedaad
og — seer sin elskte Fader.

Og kysser saa sin Fader god; —
fromt Tanken sig forvilded,
som Fader hos sin Datter stod,
som levede hans Billed,
som havde Læben mangt et Ord
til hendes Trøst at sige,
som vendte Öjet sig fra Jord
mod Gud i Himmerige.

En Sjælefryd var dette Syn;
hvert Træk stod der saa nöje:
den brede Pande, tykke Bryn,
det stolte, lyse Öje,
og Hagekløft med Smilebaand
saa sanddru var fremstillet, —
og det var hendes Datterhaand,
som danned Kristjans Billed.

Med sene Skridt henrandt den Tid
bag kolde, skumle Mure;
den tynde Lok, saa sølverhvid,
svagt skjulte Pandens Fure.
Saa gik vel tre og tyve Aar,
da aabnes hendes Fængsel;

den gamle Fange atter staaer,
som fri, i Verdens Trængsel.

Forundret Öjet hun opslaaer;
slukt var dets fordums Flammer;
saa langt som Væg fra Væggen staaer
i Fangeburets Kammer,
saa langt kun hendes Syn kan naae;
men gjennem Taagens Mörke
klart Aanden i det fjærne saae
sin Trøst og Mod og Styrke.

fra Fængselsdör til Klostervraa
den matte Fod hun vender,
og Trøstens Ord at læse staae
i hvad hun selv bekjender:
„Min Husbond holdt jeg tro min Ed
i Nød og svar Elende;
den Viv, hvis Sjæl er Kjærlighed,
hun faaer en salig Ende.“

---

276. Helsingborg og Svarteraa.

„Helsingborg og Svarteraa?
— Hvad mon Skjalden tænker paa?
hvilke Strænge vil han slaae?

Hvilke Minder vil han vække,
nu hverandre Haand vi række
over Glemsels Grav og Dække?“

— Ingen Glemsel! mindes skal
Fædres Sejre, Fædres Fald,
Brunkebjerg med Fredrikshald!

Mindes skal de gamle Trætter,
blodig Kiv paa Fjæld og Sletter
mellem Nordens djærve Jætter, —

Vore Fædres Kraft og Mod, —
ak! men som iblinde lod
flyde kostbart Broderblod.

Dækket fra de gamle Dage
derfor vi til Side drage,
deres Börn skal Lærdom tage,

Paa de gamle Skrammer see,
hugne, da med Ak og Ve
Skade fulgtes ad med Spe.

Bedre Tid er nu oprunden,
bedre Med for Kraften funden,
Enighedens Kjæde bunden.

Nu ej meer for fremmed Sold,
men ikkun mod fremmed Vold,
bæres her skal Avindskjold.

Lad sig Havet mellem vælte!
Øresund er kun et Bælte
til at sammenbinde Helte.

Dans og *Sveas* Harper lyde;
milde Toner sammenflyde;
Skjalde först skal Isen bryde.

Brudt er Isen kold og haard;
Hjerte varmt mod Hjerte slaaer;
Nordens Frihedssol opstaaer.

Knyttet er det skjönne Baand; —
Tak dig, Nordens Skjærmeraand! —
Svenske, *Danske*, Haand i Haand,

Gaaer med *Norske* at beskue
Stederne, hvor Spyd og Bue
hvinede i Krigens Lue!

Skuer kun hver Dødens Vang,
hvor i blind Bærsærkergang
Kugler peb og Sværde sang!

Men paa Valen I besværge
Pagten, som i Dal og Bjerge
eders Brødresværd skal værge!

Her, hvor för paa Stridens Vang
Staalet klang og Blodet sprang,
hæver bedre Sejerssang!

Sjunger: *Nu har Lyset sejret;*
Fordoms Taage er henvejret;
Fred og Venskab har sig lejret

Over Davn og Klippegrund,
— Graneskov og Bøgelund, —
indtil Nordens sidste Stund!

---

277. Iver Hvidtfelt.

Danske! seer du hist, hvad luer
herlig over Kjøge-Bugt?
det er Dannebrog, du skuer
flamme höjt i Himmelflugt.
Korsets himmelfaldne Banner
kun mod Stjernerne kan flye; —
höj blandt Flammer Hvidtfelt stander,
svinger røde Flag mod Sky.

Dannebroges Lyn end rammer;
stolt er Snækken af sit Navn;
af sin egen Ild den flammer,
bærer Kjæmper i sin Favn.
Stryges Flag og kappes Anker,
Heltens Liv end frelses kan;
men paa himmelsprængte Planker
frelser han sit Fædreland.

Blus kun höjt og flyv, o Snække!
Flammevingen spred mod Sky!
ej den blege Død kan skrække
Sjæle, som mod Himlen flye.
Saa skal Danskens Flugt kun være,
stolt og himmelhöj og stor;
saa skal Dannebroges Ære
naae til Stjernerne i Nord.

Hvidtfelt, Rommeraand i Norden!
danske Curtius, far hen!
Rommeren sank stolt i Jorden; —
flyv mod Himlen du og brænd!
sving paa Sejrens røde Vinger
som en Kerub dig fra Jord!
hvor du Flammeban'ret svinger,
følge Kjæmper dig fra Nord.

Danske! seer du hist, hvad brænder
evig over Kjøge-Bugt?
Flammeskriftens Navn du kjender,
mindes Heltens Himmelflugt.
Lys den höje Aand hist stander,
svinger Dannebrog fra Sky; —
Korsets himmelfaldne Banner
kun mod Stjernerne kan flye.

---

278. Her' Sehesteds Vise.

Her' *Seh'sted* har avlet en Sön under Ø,
alle svenske til Sorrig og Kvide;
saan haver den Skjæbne, han aldrig skal døe
og aldrig sin Klædning opslide.
— Af Herren er Sejren alene.

Hans Fødsel var blodig, hans Moder var Mand,
hans Amme var gloende Lue;
hans Vugge var vinget og gungred paa Vand;
I Verden det Foster skue.

Tre Konger stod Fadder, der Barnet kom frem,
[j alle med lige god Vilje;
et flakked om Havet, dog landed det hjem
aa Rygen og Ruden at spille.

Den Sejer, Her' *Seh'sted* for Rygen erholdt,
af Rygtet tog snelleste Vinger;
ej Fjæld er at finde saa stejlt og stolt,
at den jo derover sig svinger.

At *Seh'sted* saa viselig satte paa Land,
at Fjenden ej kunde det hindre,
det mindes i Norden, mens Strömmen har Vand,
og Stjerner paa Himmelen tindre.

Da Kongen fik Tanker til Pom'ren at gaae,
og Svensken fra Rygen forjage,
Her' Seh'sted det Ærinde tog sig oppaa,
han Farten ej vilde forsage.

Han træder saa villig og frejdig ombord,
der Afsked til Hove var taget;
og ønsker ret aldrig see sællandske Jord,
för Fjenden fra Rygen var slaget.

Der lægges fra Bommen, der stikkes i Sø;
Kartover gav Hilsen til Minde.
Ved Flaadens Udsejling fuldt mangen stolt Mø
og Frøken randt Taarer paa Kinde.

Her fandtes saa mange, som spaa'de om ham,
den Sejer var suur at erholde;

ihi Vejen var snæver, og Farten var gram
mellem de væbnede Volde.

a'aa Siderne Ruden og Rygen gav Fyr
lf mange og store Kartover;
Flotillen de agted at kast' overstyr,
nen *Seh'sted* sig ridderlig vover.

o*for Seh'sted* var Ilden, og Ilden var *bag*,
aa Siderne fyrtes saa fage;
nan meente, *Flotillen* var bleven et Vrag,
er havde for Ilden maatt' brage.

ller kom og end stundum den Tidend til Land,
t Messen var moxen udsjunget;
t *Seh'sted* var sjunken i *Nydybs* Vand,
g Skibet i Luften opsprunget.

llen denne Søkjæmpe sig ypperlig holdt
g værged af Skibe og Pramme;
an Fjenden en Haanhed og Vrede har voldt,
an maatte afdreje med Skamme.

lan sendte de Karle saa træffende Bud
ed græsselig Buldren og Skyden,
Master og Stænger om Borde flöj ud;
an skjænkte dem Døden i Gryden.

De spyttede fra sig, de sprudede hvast
forinden de pommerske Gatte;
men maatte dog römme og föjte saa fast,
adspredte, som kysede Katte.

Derefter tog *Seh'sted* Armaden til sig,
fem hundrede Skibe beladte,
og søgte paa Rygen at finde den Vig,
hvor Landet var sikkert at fatte.

Men Kongen af Dannemark skued det Spil,
og Kongen af Pröjsen det syned;
og Kongen af Sverrig kom ogsaa dertil,
men vredelig tordned og lyned.

Han kom, ret som Björnen, man Ungerne fra
med Magten vil rive og tage;
han fyred, han hug og bød sine at sla',
for Alvor nu skulde det knage.

Kong *Karl* udaf Sverrig selv voved sit Liv,
tre Timer för Solen opgry'de;
ham fulgte de Kjæmper, hvis Nakke var stiv,
ej Ilden, ej Døden de sky'de.

Her' *Devitz* anfører de Ryttere saa,
at Prinser og Helte maa falde;

ısan sabled for Fode de store og smaa,
ll Fjenden gav Flugten med alle.

ller' *Seh'sted* erlanged den Ære til Vands,
ısan lykkelig landed i Bugten;
ller' *Devitz* erlanged den Ære til Lands,
ısan jaged den Fjende paa Flugten.

Ll Rygen blev vunden med lykkelig Bør;
ɔe danske Mænd tog den til Bytte;
ɔe svenske sig skyndte som snarest paa Dör,
ɜaa maatte Stralsund dem da hytte.

ɔden höjeste Gud være Ære og Priis
ɪor saadan en Ære og Lykke!
ıt Rygen blev vunden foruden Forliis,
ɔet var et forunderligt Stykke.
— Af Herren er Sejren alene.

---

279. Norderhov Præstegaard.

I Norderhov sig hæved en Gaard,
som end den staaer, —
der bo'de Kvinden med Præsten;
han frygtsom var i sin gejstlige Stand,
men hun var Mand
og dygtig Kvinde for Resten.

Da Svensken kom, han i Kjeldren krøb;
men Blodet løb
med Kraft i det kvindlige Hjerte;
at spildt blev Bøndernes Ejendom,
naar Fjenden kom,
det skued Anna med Smerte.

Den svenske Oberst i Stuen treen;
hun var ej seen,
men bragte, hvad Huset formaa'de;
med Pallask, Sporer og Knebelsbart,
paa Rytterart,
saa barsk, i Hallen han traadte.

Her' Pastor ængstlig i Kjeldren gjøs,
af Angst han frøs;
men Anna lued af Kraften;
hun spared ej Øl; hun spared ej Mjød,
saa stærk og sød;
hun spared ej Druesaften.

Dræbt var hun nær af en svensk Soldat,
en vild Krabat; —
„Og mon din Konning dig sendte,
at myrde Kjærringer her i Nord?"
var Annas Ord;
da Svensken Spydet bortvendte.

En Pige hun havde, saa slu som hun:
„Tillad mig kun,
Her' Oberst, at sende min Tærne!"
— Et lidet Ærind han det tillod;
det kosted Blod;
Normændene vare ej fjærne.

Og förend Svensken fik tömt sit Maal
til denne Skaal,
skjød Riflerne gjennem Ruden.
— „Her' Oberst, förend du Björnen slog,
för du den vog,
mig tykkes, du solgte Huden!" —

Der blev en Myrden i Præstens Sal,
saa sommersval,
og aaben ellers for Gjæsten;
man gjennem Vindvet paa Fjenden skjød;
i Blod han flød,
og svang sig ej tiere paa Hesten.

End staaer den ærværdige Præstesal,
saa sommersval,
saa gjæstfri, med sine Rifter;
man viser Huller i Bjælken der,
man har dem kjær;
de vidne om Annas Bedrifter.

Stor er, o Norge, din Gjæstfrihed;
det hvermand veed;
men Overmod ej du taaler;
den, som paa Dören dig banker stolt,
du byder Holdt!
og skjænker ham beskere Skaaler.

---

280. Tordenskjold.

Rul henover Fjæld og Bælt,
Kjæmpesang om Nordens Helt!
sjung med et Aarhundreds Røst
Heltens Navn fra Kyst til Kyst!
Tordenskjold! dit Kjæmpery
lysner stolt som Lyn i Sky! —
Navn, som trodser Mulm og Grav,
rul som Torden over Hav!

Rask han flöj paa Ørnen hvid;
fjerde Fredrik saae hans Id;
lystig, naar han Sværdet svang,
Lykken sang hans Sejerssang.
Hist med Hæderssværd i Mund
svømmed han som Hval i Sund;
her gjenlød i Fjendehavn
under Flammebrag hans Navn.

Danmark, glem ej stolte Syn!
over Hav foer Lyn paa Lyn;
Tordner lød om Dannebrog;
det var Tordenskjold, der slog!
Ton fra Marstrands gamle Vold,
snilde Sagn om Tordenskjold!
Kjæmpen sprang som Fisker ind,
stod som Helt paa Borgens Tind.

Ton fra Dynekilens Havn,
store, sejersstolte Navn!
Her med Ild og Blod han skrev,
Klippeland, dit Frihedsbrev! —
Norge, stolt du vidne kan,
han har frelst sit Fædreland!
tolfte Karl, du saae med Gru,
Tordenskjold var stor som du!

Norge, priis din Kjæmpe bold!
Danmark, priis din Tordenskjold!
Sverrigs stolte Kjæmpedrot,
favn ham höjt i Himmelslot!
Ven med Fjende bandt hans Krans:
trende Riger saae hans Glans; —
Navn, som trodser Mulm og Grav,
rul som Torden over Hav!

281. Jörgen Sorterup.

O du gamle, kjække Skjald!
mindes skal du af den unge;
dansk du var i Tonefald,
dansk af Æt, af Kraft, af Tunge;
naar om Kjæmperne i Nord
du din Tordensang lod høre,
da sig maatte vist i Jord
Nordens gamle Kjæmper røre.

Roms den visne Gudeflok
vilde du i Sang ej dyrke;
agted den for Steen og Stok,
uden Magt og uden Styrke.
Sebaot du Offer bar,
hver Gang du i Sang dig øved;
i dig selv en Guddom var;
Guderne du ej behøved.

Dog det gamle Bjarkemaal
tyktes dig en herlig Flamme;
gamle danske Mænd i Staal
kaldte du din egen Stamme.
Deres Priis du hørte helst,
og det glædte dig i Sinde,
at ved Skjaldens Kvad var frelst
Odins og Kong Frodes Minde.

Varslende stod Axelvold,
da du blev til Verden baaret;
dig saa stolt en Helteold
til sin Ligskjald havde kaaret:
Jueler paa det danske Hav
saae du Manddomsværker øve,
og du sang dig ned ved Grav
om en *Seh'sted*, *Gyldenløve*.

Men naar Dannemark en Gang
vaagner af sin lange Dvale,
atter tone skal din Sang,
Kjæmpeskjald, i höje Sale.
Glæd dig, Skjald, den Stund er nær!
Baal nedstyrtes, Herren vinder;
alt sig hvæsser Danmarks Sværd,
Hjertet higer, Gud det finder.

---

282. Ludvig Holberg.

Hör var der knap skrevet paa Dansk en Bog,
hvorom ret kunde Hjerterne hue,
uden Æventyr, brugbart i Kakkelovnskrog,
uden Vise til Spinderskens Stue.

Hver Mand, som med Klogt gik i Lærdom til Bund,
latin paa Papiret kun malte,

med Fruerne Fransk og Tysk med sin Hund
og Dansk med sin Tjener han talte.

Da sejled et Skib fra Bergens Fjord,
en kostelig ladet Snække;
thi Ludvig Holberg var der ombord;
han stirred saa vide fra Dække.

Og Öjet opdager ved Øresunds Kyst
de Taarne, som knejse mod Himmel;
da banker hans Hjerte af salig Lyst
at skue Axelstads Vrimmel.

Og snildt han seer paa det brogede Spil,
Smiil funkler i Öjnenes Lue:
„Nu, der skal en dygtig Lugekniv til
det Ukrud i Vexten at kue.

Von Tybo knejser saa strunk som et Siv;
hvad om han böjed sig noget!
Magistren om Pavens Skjæg ypper Kiv,
og er baade skimlet og kroget.

Sieur Herman pudser paa Folk og Land;
hvad om han polered sin Kande!
og hvad om *Frans Hansen* fik hjemme Forstand
og skaante de fremmede Lande!“

Og Holberg sin mandige Røst oplod
om Daarernes Lader og Fagter,
saa levende, som de gik og stod,
med Ansigt, med Tale og Dragter.

om rensende Stormvind hans Tale klang,
l Solskin i kommende Dage;
adsmuglede Noder som Græshopper sprang
en Vej, de var komne, tilbage.

el føres fra fremmede Lande herhid
et meget, hvorved vi oplives;
en Latter, saa sund som ved Holbergs Vid,
an ikke med Posten forskrives.

san lærte de Danske, at Dansken er fød
tale med Fædrenes Tunge;
ii hjemmebrygt var jo den herlige Mjød,
m styrkede Hjerte og Lunge.

g Tanken flöj fra sit taagede Skjul,
dhøved om Ord ej at lede,
t som naar til Sang opvaagner en Fugl,
sar Morgensol hilser dens Rede.

sa længe, som derfor med Liv og med Aand
an danske kan synge i Lunden,

saa længe som ikke hans Smilebaand
af Moden i Knuder er bunden;

Saalænge en Draabe gammeldags Blod
kan Vej gjennem Hjerterne finde;
saalænge som Bøgen ved Sorø slaaer Rod,
skal leve vor Holbergs Minde.

---

283. Hans Egede.

Et helligt Kors staaer höjt i Nord,
hvor ingen Sangfugl bygger;
i Sne det staaer paa frosne Jord,
og langt fra Løvsalskygger.
Har Lyset døde Jord forladt,
og isner Himlen selv ved Nat,
hvor Sjæl og Hjerte gyser:
fra Bølgebjerg af evig Is
henpeger mod Guds Paradis
det Kors ved Nat og lyser.

Med Glans fra Livets Morgenland,
i Dødens Midnatssone
det viser Vej fra Hvalens Strand
til Palmeskovens Krone;
og Öjet, blindt af evig Sne,
kan Livets grönne Træ dog see,

hvorom Guds Engle knæle;
og gjennem dybe Grav af Iis
gaae haabfuld til Guds Paradis
med Tro de frelste Sjæle.

Hvo planted hist saa höjt i Nord
den Green fra Edens Have?
hvo bar den tro i Hvalens Spor
henover Dybets Grave?
Iispolens Sön! hvo gav dig Fred?
ej steg en Engel til dig ned; —
Gud en Apostel sendte!
i Mulm han saae et Folk forladt;
ham Aanden viste Dag og Nat
den Vej, kun døde kjendte.

Og ej han havde Rist og Ro;
den Vej han maatte følge,
gik end den over Dødens Bro
og Fjæld af frosne Bølge.
Ham fulgte Börn og trofast Viv,
i Herrens Haand han gav sit Liv;
men Aanden ham ledsaged;
den bar ham over store Grav,
og bag det dunkle Midnatshav
han fjærne Kyst opdaged.

I Mulm foer blodig Døds-Harpun
mod Hval ved vilde Strande;
paa Kysten stod en Fredspavlun
med Lys fra fjærne Lande.
Der hjalp en kjærlig Haand i Nød,
der lød en salig Trøst i Død,
der Guds Apostel bo'de.
Did ty'de hver bedrøvet Sjæl,
til Lysets og til Livets Væld,
og haabed, elsked, tro'de,

Hos Gud nu den Apostel boer,
hans Sjæl Gud evig glæde!
hans Mindekvad höjt over Jord
forløste Sjæle kvæde.
Hans Bavtasteen er Korset hist,
som leder til den Herre Krist,
hvor isnet Sjælen gyser;
fra Bølgebjerg af evig Iis
det peger mod Guds Paradis
og gjennem Natten lyser.

---

284. Skjelderup.

Stolte Lavrbærtræ, som byder
Helten dine Løv og Issen pryder,
der omstraaledes af Sejrens Glans;

staa kun urørt! — denne Sinde
kan jeg uden dine Blade binde
Ærens uforvisnelige Krans.

Men af dig, du Skovens Konge,
dine grönne Blade, evig unge,
vil jeg plukke, gamle danske Eg!
sødt bevæget vil jeg vinde
dem omkring den ædle danske Tinde,
som — ak, længe — var i Graven bleg.

Skjelderup! — hør, Harpen klinger
som bevæget af usete Vinger; —
ædle *Skjelderup!* er det din Aand?
Engel udi Himmerige!
hører du de Toner, som opstige
fra en uforklaret Bardes Haand?

Kan du skue fra det höje
Taarerne, som af et jordisk Öje
vælde frem i overjordisk Lyst?
salige, kan du fornæmme
i dit Paradis den Glædesstemme,
som udbryder af et dødligt Bryst?

Hvor den sorte Mand maa bukke
under hvide Bødlers Aag, og sukke,

for han Lyset kun til Trældom saae;
hvor de lænkebundne Hænder
han forgjæves til Tyrannen vender,
der ham slæber over Bølgen blaa;

Der, — i hine Smertens Egne, —
lever end velsignet allevegne
Mindet om den ædle blanke Mand;
denne blodbestænkte Slette
skal i Evigheder ej forgjætte
Navnet af din Sön, o Fødeland!

Som en Guddom fra sin Himmel
steg han ned blandt arme Slavers Vrimmel,
sankede dem til sin Faderfavn;
uden Lænke har han bundet
Ørknens Sön, og uden Sværdslag vundet
ufordunklet Sejerherrenavn.

Sejerherre over Hjerter! —
ej af Blod den mindste Draabe sværter
din Erobrings æterrene Glans!
Taarerne, din Haand har stillet,
Taarerne, som ved din Baare trilled,
ere Perler i din Hæderskrans.

Frygter ej, at Skjalden higer
efter Sølv og Guld for hyklet Smiger;

Skjelderup er længe i sin Grav; —
intet Monument sig rejser,
ingen prægtig Marmorstøtte knejser
over hans nedlagte Vandringsstav!

Men en ærlig Bardes Stemme
skal igjennem mange Slægter gjemme
Mindet om din Sön, mit Fødeland!
Slavekysten har hans Bene;
disse Runer paa hans Bavtastene
ristes her paa gamle Danmarks Strand.

---

285. Frederik den femte.

Hold, Taare, op at trille,
og du, vor Sitar, stille!
nu bæres Kongen bort
til Graven.

Nu bæres Kongen bort til Graven.

Lad det forgrædte Öje
sig end en Gang fornöje;
vi see vor Frederik
ej mere.

Vi see vor Frederik ej mere.

O Ynk! saa bær da, Norden,
din störste Skat til Jorden!
op Cimbrer, følger med
og klager!

Op Cimbrer, følger med og klager!

Viis, naadig og retfærdig!
dig og din Trone værdig!
tag disse Navne med
i Graven.

Tag disse Navne med i Graven.

Farvel, vor døde Glæde!
vi kan ej meer end græde;
tag disse Taarer med
i Graven.

Tag disse Taarer med i Graven!

Hold, Taare, op at trille,
og du, vor Sitar, stille!
nu bæres Kongen bort
til Graven.

Nu bæres Kongen bort til Graven.

286. Evalds Grav.

Hvor tit er jeg henvandret til din Grav,
I Krogen hist bag Kirken, flad og lav.
Dybt var du sjunken alt i Jordens Favn,
nend ruged dog en Steen, paa den dit Navn;
o Johannes Evald der paa Stenen stod,
snalv vasket ud af Regnens Vinterflod.

Hvor ofte gik jeg stillen Grav forbi,
inist gjennem Kirkegaardens trange Sti,
og titted gjennem Sprinkelværket ind;
sla randt en hellig Taare paa min Kind;
idhi fra jeg kunde løfte Bog i Haand,
s ar jeg fortrolig med din Digteraand.

Ak, tænkte jeg, halvvoxen som jeg stod
ved Gitret, Stenen lige for min Fod:
vavi har de lagt ham her i denne Krog?
sman skrev jo dog saa mangen herlig Bog!
vavi hviler ej derinde Skjaldens Been,
ncor Altret, bag en snehvid Marmorsteen?

Hvert Aar, i mangt begejstret Öjeblik,
geg fromt og ene til din Ligsteen gik;
lselst dog, naar ned af Kirkens Linderad
Høstvinden blæste koldt det gule Blad;

naar Solen skjulte sig bag Skyens Slør,
da tyktes mig: nu er det, som sig bör.

Og da jeg ældre blev, da syntes mig,
at sindrig her man havde jordet dig:
ved Issen: Kirken rolig i sin Sky!
ved Foden: smalle Stræde, snævre By!
her hellig Kraft og Trøst, hist Mangel, Nød; —
du stod i Livet, som du laa i Død.

Ja Linden selv med Barkens mörke Hud
seer ved din Grav fuld af Betydning ud;
thi du var selv et Træ af stærk Natur,
men lænket, haget i en Skyggemuur,
omklædt af Brædder, at ej Stammens Gang
kjæk skulde gjöre Mængden Gaden trang.

O Kirke, skjærm ham med din stærke Muur!
yd gyldne Blade, høstlige Natur!
bred ud din Røst, o Orgel, som et Hav,
og lad den tone over Evalds Grav!
kald med din Straale frem, o stærke Sol,
ved Issen mangen lille Martsfiol!

Mod Himlen steg du, fromme Sedertræ,
sødt slumre du da nu i Kirkens Læ!

ad Stenen synke meer alt Aar for Aar,
lit Navn dog blomstrer i en evig Vaar;
ængst foer det fra sin sörgelige Vraa,
og funkler hist — en Stjerne paa det blaa!

---

287. Vise om Her' Henrik.

Her' Henrik han sidder saa tankefuld,
hans Hoved til Jorden mon hælde;
det gjör hannem Sjælen saa sorrigfuld,
at Skjoldungens Stridsmænd mon trælle.
— Nu snurre de Guldhjul for Gangerens Skridt,
nu bruges kun Skjoldungens Stridsmænd til Strid;
nil være Her' Henrik!

Her' Henrik han stander i hviden Sand,
der maler han Streger saa mange,
baade krumme og krused som Møllevand,
baade rette og korte og lange.
— Nu snurre de Guldhjul o. s. v,

han kalder paa Tømmermand, kalder paa Smed,
han viser dem Stregerne sine,
de sige: „Her' Henrik! hvorfore den Sved?"
han svarer: „For Brödrene mine.

I to Gange tyve og fire Aar,
hver Dannemand til stor Harme,

af Skjoldungens Flyhavn Vandet opgaaer
ved trællende Sømænds Arme.

Jeg bygged saa mangen en Mølle för
for Jarler og Præster og Bønder;
jeg tænkte, Gud lönner den Mand, der gjör
en Mølle, som Flyhavnen tömmer.

Saa grubled jeg baade ved Dag og ved Nat,
jeg havde ej Tanker til andet,
indtil jeg fik see den Mølle saa brat
opstaae ved min Haand udaf Sandet.

Og hør nu, I Hammer- og Øxemænd,
nu mærker I paa min Tale,
för Vinden den vifter de Streger hen,
og förend at Sol monne dale."

Saa viste han dennem heel tydelig
i Sandet de Møllestykker;
han maled dem atter, hver for sig,
de var vel tusinde Stykker.

Han talte de Tømmermænd Øxehug til,
vog Slaget af Smeddenes Hammer;
„I tumle nu flux eders Jern i Ild
og flække eders Egestammer!"

Det vared i Uger, det vared ej meer,
end tyve og ni tilende;
lla fejled der ikke Stykker fleer
f Flyhavnens Mølle behænde.

Det var Her' Henrik, han blev saa let
Sindet, saa vel tilmode;
f alle de Stykker gjorde han eet,
g flux stander Møllen paa Fode.

aa spændte han Gangere aatte an,
en Flyhavn straxen at tömme;
et gruer i Livet paa hver en Mand
t see, hvor det Vand mon udströmme.

et undrer hver Mand, som tænker derpaa,
i ikke eet Dögn til Ende
an to Gang fire Ros meer formaae
nd fem hundred Mand i trende.

u stander den Mølle i Kongens Flyhavn;
u træller ej Skjoldungens Helte;
en Møllen skal sjunge Her' Henriks Navn,
alænge Skjoldungen har Helte.

g Møllen skal sjunge det dobbelt en Gang,
naar Kampenes Flammer os rækker;

naar stolt den forener sin vældige Sang
med Dannemarks sejrende Snækker.
— Nu snurre de Guldhjul for Gangerens Skridt,
nu bruges kun Skjoldungens Stridsmænd til Strid;
hil være Her' Henrik!

---

288. Bernstorff.

For din *Griffenfeld* saa god
maa du, Danmark, sörge længe,
för et Skud af fremmed Rod
plantet bliver i dit Vænge.
Bedre nyttet, bedre fredet
voxer Træet denne Gang;
— *Bernstorff* heldig hænger Leddet
for de danskes skjönne Vang.

Ofte Kampens røde Flod
vilde Vangen oversvømme;
Vogteren ved Leddet stod,
standsede de stærke Strömme.
Krigen brændte trindt paa Jorden,
kun paa Dannevangen ej;
Fredens Engel fra vort Norden
altid viste Luen Vej;

Mødte med urokket Fod
Luen, som foruden brændte;
dæmpede det blinde Mod,
som forinden sig antændte.
Kampens Skyer Jorden dække,
Tordnen ruller, Lynet slaaer;
intet Lyn kan Vangen række,
hvor den vise *Bernstorff* staaer.

Prægtig er den Lavrbærkrans,
som paa Ærens Marker vindes;
men i vilde Vaabendans
under Suk og Hyl den bindes.
Dødens Sved maa Lavren nære,
kun paa blodig Grund den groer;
dyr er Kjæmpegudens Ære,
Anger i hans Tempel boer.

Men, naar Sandheds ædle Tolk
prises frit af Ven og Fjende;
men, naar baade Drot og Folk
for sin Yndling Kransen binde;
denne Krans, skal Verden kjende,
vindes kun paa Fredens Vej;
denne Krans för Tidens Ende
falmer, plettes, ældes ej.

Den er din, du Danmarks Mand!
den skal grönnes paa din Kiste! —
Sörg ej længer, Fødeland,
for du *Griffenfeld* maa miste!
dæmp dit Suk, aftör din Taare,
tag for Sorgen denne Trøst!
ved den store *Bernstorffs* Baare
du tilgive Fædres Brøst!

---

289. Vise om Karl Jessen.

Og det var Karl Jessen, den gjæve Mand,
han plöjed atlantiske Bølge;
da kom to Britter og duved ham an,
jeg vil det ret ikke fordølge.

De talte ham til med tordnende Røst,
men ej var han seen til at svare;
thi, ene mod to at prøve den Dyst,
det tyktes ham slet ingen Fare.

De bretlandske Svende gav Skud paa Skud,
men *Karl* holdt dem mandig fra Livet;
han sparede ikke paa Lod og Krud,
men dygtige Lag blev dem givet.

Saa hejsed han Sejl i höjen Raa,
og ønsked St. Thomas at vinde;

han vidste at sejle og vidste at slaae,
det maatte vel Britten befinde.

Med blodige Pander og hullede Skrog
de vendte med Skammen tilbage;
men hædret og höjt vajer Dannebrog;
ej Britten det magted at tage!

---

290. Den anden April.

Sving dig, glade Sang, fra Jorden
höjt mod Himlens hvalte Buer!
tolk den Lyst, som hæver Norden,
som hvert Hjerte gjennemluer!
lad vor Glædes Samklang ligne,
fulgt af tusind Harpers Lyd,
Serafkorene, som signe
Himlens Salighed og Fryd!

Jubelraab fra Festens Halle
dristig gjennem Luften brage;
hellig, hellig, sjunger alle,
helligskjönne Dag blandt Dage!
thi med Evighedens Runer
skreves du, med Helteblod;
— toner, Lurer og Basuner,
toner Danmarks Kjæmpemod!

Unge Piger, unge Kvinder,
iler til de dødes Have;
plukker Glemmigej, og vinder
Kransen om de store Grave! —
Taber Løvet, Egeskove!
spred det, Storm, paa Danmarks Hav!
pryd, Natur, den stolte Vove,
som blev Dannerheltens Grav!

Ingen Graad i sorgfuldt Öje
følge Kampens blege Sönner!
Held dem, Held dem! — hist den höje
tappert Ædelmod belönner. —
O, hvor frisk er Kransen vundet
for din Ære, Fædreland!
den skal staae, som Øresundet,
mens der er en Dannemand.

Odins Kjæmpehöje sjunke,
Danmarks Daad blev glemt paa Jorden;
Dag! som med en himmelsk Funke
livnede du atter Norden;
Oldtids Kraft og Oldtids Ære
skjænktes atter os ved dig;
derfor, store Dag, du være
evig uforglemmelig!

291. Vahl.

Dækker Graven, grönne Urter smaa!
ederes Ven, som elskte jer saa saare,
nan er død; — o ryst fra Himlens Blaa,
öiöje Gran, din tunge Vemodstaare!
vide Rose med det blege Smiil,
ødt indslyng dig med det friske røde!
inder ederes Krans omkring den døde,
uk dit Hoved dybt og græd, o Piil!

maa Fioler, hulde Börn, som sødt,
nedens Foraarsvinde venlig lufte,
nder Græsset, svalt og luunt og blødt,
taae og see saa fromt til Gud og dufte,
mler eder ved hans Hovedsteen,
ampen lig, som under Gravens Bue
rænder for den dødes trætte Been
en dødligblaa, men hellig Lue.

ders Yndling havde intet Guld,
den Smykke var den sorte Tilje; —
yldne Gyldenlak, vær du da Guld;
er du Sølv, du sølverhvide Lilje!
yng hans Navn! han var en Blomst som du,
en, uskyldig, elskovsfuld og stille;
aftig var hans Aand og from hans Hu;
vide Lilje, lad din Taare trille!

Flora, du som hist i Østens Hjem
har din rigelige Blomsterbolig,
drag fra Østen, gak for Graven frem,
hvor din Ven i Norden slumrer rolig;
i dit Fyldehorn tag Urter med,
fjærnt fra alle Jordens grönne Skove;
strø dem yppig paa hans Hvilested,
smiil og græd og ønsk ham sødt at sove!

Hædre saa din Offerpræst! — hans Vilje
ene var at vorde Flora kjær.
Gud, som klæder Markens sorgfri Lilje,
klædte ham, imens han vandred her.
Stille var hans Liv; kun faae ham kjendte,
skjönt Evropa lydt gjentog hans Navn;
trofast dog han sin Gudinde tjente; —
Flora, tryk din Elsker i din Favn.

Ej til Mennesket, men kun til eder,
spæde Blomster, Skjalden sig har vendt,
at hvert Foraar fromt I tilbereder
eders Ven et helligt Monument:
Eviggrönt, o Vahl, og Granbar vinde
hver en Vinter om din Urne sig;
men med Vaaren, Jordens Elskerinde,
hundredtusind Blomster favne dig!

292. Den engelske Kaptejn.

Fra Kullagunnarstorp de svenske saae
Kattegattet spredt en engelsk Flaade.
Hvorhen den stærke Sømagt skulde gaae,
det var for dem, det var for os en Gaade.
Fra Kronborg saae man med forbavset Blik,
at ud for Sundet standsed Sejlerskaren; —
en Anelse henover Danmark gik,
man skimted nu, men frygted ikke Faren.

Der laa for Anker nu, med Reb om Sejl,
de tætbefolkede, de hule Masser;
med Selvtilfredshed saae, i Havets Spejl,
afmalte sig de gyngende Paladser.
Ombord udefter Fjenden stirred man,
urolig te'de sig de blaa Matroser;
en Sømand er jo dog i hvert et Land
en Ven af Lavrbær og de røde Roser.

Paa Orlogsmanden, hvor det störste Flag,
Storadmiralens, vajed stolt fra Masten,
der blev, den Gang det gry'de blot ad Dag,
blandt Offisererne saa travl en Hasten;
de tætforseglte Ordrer skulde nu
af Chefen brydes; — spændt man vented Talen; —
Lord Gambier brød dem med nysgjerrig Hu,
og alle stirred hen mod Admiralen.

„Sejl der," — saa lød det barske Kongebud, —
„hvor Danmark har sin Flaade trygt i Reden!
hvad der I see, bring det af Havnen ud,
brug Krigen vel, dog tilbyd stedse Freden.
De danske tømret har saa fast en Borg;
— för os en anden mulig turde komme; —
grib rask kun til! — saa byder Kong Georg; —
Belönning faaes, naar Slaget vel er omme!"

Höjt lød nu fra det rummelige Dæk
det hele Mandskabs vilde Hurraraaben;
i beget Fjæs saaes ikkun glade Træk; —
til Ry og Plyndring stod jo alles Haaben.
— Kun een af alle hine Mænd ombord,
kun een tog ikke Deel i Mængdens Glæde,
— en ung Kaptejn, — men bad med jævne Ord
om Lov, frem for sin Chef at turde træde.

„Her' Admiral!" — saa tog til Orde han —
„jeg var kun Purk, da jeg paa Dybet sejled;
ved Abukir, paa Nelsons Orlogsmand,
som femtenaarig jeg til Æren bejled;
hist i Vestindien mangen vild Korsar
jeg greb, og hang ham lystig op i Galgen;
man ridsed ved Trafalgar mig et Ar, —
men det er skjult af Ordner og Medaljen!

Hvad England virked mod den franske Stat,
Historien med Stolthed det opskriver;
hvad jeg har mod den listige Pirat
udøvet, øved jeg med munter Iver;
med Lyst jeg raabte: Gud og Kong Georg!
hver Gang jeg fyred paa Napoleons Brigger;
men her jeg næsten græde maa af Sorg;
paa Røveri jo nu vor Flaade ligger!

Jeg svor at følge trolig Englands Flag,
til Dødens Sved omperler denne Pande;
men jeg har meent, i ærligt, aabent Slag;
ej loved jeg at ville overmande! —
Falsk viser Politikkens Öjenglas;
Matrosen ledes *sikkert* af Magneten;
han bruger Retsinds ærlige Kompas,
Guds Stjerner vise Længden ham og Breden!

Dog, aldrig skal det siges, at jeg brød
den Ed, jeg svor, min Vimpel at forsvare;
jeg har forsvart den ærlig *til min Død!* —
mer er for Æren, ej for Flaaden, Fare.
Sejl I! — jeg lyder ikke Kongens Bud,
men gaaer paa andre Æventyr og Rejser;
— der staaer i Skriften: Du skal lyde Gud
meer selv, end du skal lyde Romas Kejser!“ —

Og dermed styrted han sig overbord!
— kald ham nu Sværmer, eller kald ham Drömmer —
igjennem Vandets Masse hurtig foer
tilbunds i Kattegat den djærve Svømmer;
der, — i det hemmelighedsfulde Dyb,
hvor aldrig der af Stemmer høres Klangen,—
blandt vaade Planter, mellem hæsligt Kryb,
krampagtig bored han sig ned i Tangen!

Og Flaaden styrede mod Kjøbenhavn. —
— Fjærnt fra det Sted, hvor Slaget skulde stande,
laa *han*, Kaptejnen, — ukjendt er hans Navn, —
et vandkoldt Lig, skjult af de sorte Vande;
til Strömmen drev ham op, og svenske Mænd
paa Fiskertog i stjernefulde Nætter
ham fandt, — bar ham i Baad til Stranden hen,
og — rafled om den dødes Epoletter.

Paa Skaanes Kyst, lidt nord for Helsingborg,
ved La-Gardies berömte Grevesæde,
han jordet blev foruden Graad og Sorg;
— paa en nedtrampet Grav nu Maager træde.
Dog, stundum skal en luftig Skygge der
fra Pletten stirre vildt udover Søen; —
ham er det, som i hvide Maaneskjær
vil bort, vil hjem, vil hist til Steenkulsøen! —

293. Matrosen.

Ved Toldboden steg en Matros i Land,
hans Haar de vare saa hvide;
han havde ej seet sin Fædrestrand
i mange Herrens Tide.

Han havde ej seet, at Byen faldt
for engelske Blus og Brande;
ham Skjæbnen havde fra Hjemmet kaldt
langt bort til fremmede Lande.

Der stod han da, med Haanden i Barm,
og Öjet saa mörkt i Vrede,
og stirrede, med vemodig Harm,
paa den tomme Svanerede.

Da törrer han sig om Skjæget brat,
mens Taaren paa Kinden brænder;
han knuger den gamle, begede Hat
imellem de sitrende Hænder.

„Hvor er I henne, store og smaa,
I Havets stærke Svaner,
som smykkede her i Dammen laa
med Dannebrogs røde Faner?

Søger I end den gamle Færd
paa fjærne, fjendtlige Kyster?

viser I Fjenden, hvor stolt I bær
de egeplankede Bryster?

Nej! — I har glemt den gamle Sang,
de danske, jublende Toner;
nu stemmer I op den Sejersklang,
der tordner fra Brittens Kanoner.

Vel har jeg tömt saa mangen Skaal;
men ingen beesk, som den sidste:
den var iskjænket til bredfuldt Maal;
nu vil mit Hjerte briste!

Naar snart, Kammerater! mit gamle Skrog
jeg i sidste Havn skal fortöje,
i svøbe en Flig af Dannebrog
omkring min snævre Köje.

Den gjör saa godt for al Ve og Værk,
det Svøb bör man vel hædre;
selv Jomfru Marias Silkesærk
ej Smerten kan dulme bedre.

Naar da den store Baadsmandsmat
paa Dækket kalder de døde,
da skal jeg ogsaa være parat
til Mønstring hisset at møde.

Og Chefen selv, kan I troe mig, Börn!
mig beder frem for sig træde:
„Naa er du der, du gamle Örn!
gak ind til din Herres Glæde!“

Saa faaer jeg Lov at gaae agter ud
til Chefens Kahyt, den höje;
der möder jeg Vessel, Juel og Rud
og *ham* med det ene Öje.“

Saa talte han og lagde sig træt; —
de tro'de, han faldt i Tanker; —
da var han død; — hans Død var let,
hans Hoved laa paa et Anker. —

---

294. Villemoes.

Kommer hid, I Piger smaa!
Strængen vil jeg røre,
Taarer skal i Öjet staae,
naar min Sang I høre;
om saa bold en Ungersvend,
alle fagre Pigers Ven,
sörgelig jeg sjunger.

Vaaren er nu kommen nær,
Dagene sig længe;

Vaaren har I Piger kjær,
Blomster groer i Enge;
dog I skal i sene Aar
mindes, at I saae en Vaar
med bedrøvet Öje.

Ak, thi för sig op af Jord
Blomsten kunde trænge,
falmede en Blomst i Nord,
som skal mindes længe!
Villemoes var Blomstens Navn,
og ej glemmes tunge Savn
midt i Blomsterflokken.

Han var Dreng, men stod som Mand,
medens I var spæde;
staae og slaae for Fædreland
var den unges Glæde;
Strömmen gaaer mod Kjøbenhavn,
Kongedyb er Strömmens Navn,
der blev Helten viet.

Drengen voxte op til Mand;
barnlig dog i Sinde
maatte han, paa Sø og Land,
alle Hjerter vinde;

Sømænd bare ham paa Haand,
og den fagre Liljevaand
gav ham sin at kysse.

Gjerne han paa Haand og Mund
hende kysse vilde,
lod sig og en liden Stund
vel i Snarer hilde;
men han var og blev en Mand;
kjæk han drog til fremmed Land,
Manddomsværk at øve

Sælsomt i hans Aand det lød:
hører du, det döner!
Dannemark er stædt i Nød,
kalder sine Sönner!
og som gamle Danmarks Sön
flöj han mod det höje Dön,
Fædreland at værge.

Ak, den gjæve kom og saae
Fædrelandet bløde. —
Hvor de stolte Snækker laa,
var saa tomt og øde.
Disse Snækker var hans Hjem.
han opvoxte mellem dem
stred i deres Skygge.

Dertil var fra Hedenold
hid til sidste Dage
disse Snækker Danmarks Vold,
Vold foruden Mage;
Sorg og Harm i Heltens Sind
maatte da vel gange ind,
følge ham til Graven.

Vinter led, og Isen brast;
— over sølvblaa Vande,
Kristjan med sin höje Mast
lod fra Norrig stande;
Helten stod saa rørt i Sind,
store Taarer faldt paa Kind,
der han Snækken skued.

Kjære Snække, hilset vær!
saa tog han til Orde;
sömmelig er vist din Færd
med de höje Borde;
ak, men det er Hjertesorg,
at kun af den stolte Borg
staaer et eenligt Kammer! —

Höje Magter, I som slog
Dannemark med Jammer,

lad mig til min Afgang dog
boe i dette Kammer!
men skal ogsaa det forgaae, —
lad mig först da Bane faae
paa dets røde Tilje!

Snækken sejled under Ø,
Kjæmper var omborde;
Vikinger laa trindt paa Sø,
dog den sejle torde.
Vikinger sig flokked brat,
lejred sig i dunkle Nat
om den prude Snække.

Hist i Nord gaaer Odden ud
mellem höje Bølger;
der blev Dön af stærke Skud,
Kristjan ej sig dølger;
men som gamle Kristian
staaer han fast paa danske Strand,
skjönt hans Blod udrinder.

Bretlands Viking! har du Mod
til med mig at sande,
at du maatte give Bod
til de danske Vande

Bod til gamle Dannebrog,
som du nys uhejset tog
med saa ringe Möje.

Snart ej mere saaes dit Flag,
om for dine Skibe,
hvad du gav for Kristjans Vrag,
Prisen skulde blive;
ringe blev paa Hav din Ros,
om du fandt en Villemoes
paa hvert Skib, du borded! —

Villemoes! du maatte gaae,
andet Hjem at finde;
Taarer i vort Öje staae,
men de tör ej rinde;
ak, thi vilde vi, at du
skulde vanke her endnu,
Kristjan overleve? —

Herren var det, som til sig
kaldte Livets Flammer;
ved hans Tempel til dit Lig
lave vi et Kammer;
over dine Kjæmpebeen
rejse vi en Bavtasteen,
give Stenen Mæle.

Hører det, I Piger smaa,
I maa ikke græde!
men, naar over Eng I gaae
mellem Vaarens spæde,
binder da af dem en Krans,
parrer Blomsterne med Sans
til den faldnes Ære!

Hvis det rørte Hjertes Sang
Hjertet røre kunde,
sjunger den da mangen Gang
i de stille Lunde;
sjunger den ved breden Strand,
naar henover hviden Sand,
Voven sagte triller!

---

295. Den fjerde November.

Himlen fornæmmer, mens Uvejret truer,
Slægternes Raab,
ender dem Engle i Storme og Luer,
alder til Daab;
jendøber Hjerner, der bruse og larme,
nærker med Korset de bankende Barme,
vner dem atter med kjærlige Arme,
gner det gjenfødte Haab.

Dværgen og Jotunen böjer sig over
Vielsens Hegn,
strøer i de lysende, lutrende Vover
koglende Regn,
iler med Gny til de arvede Fjælde,
hamrer et Værn for sin truede Vælde,
nedslynger Uren, hvor Klipperne hælde,
over den drömmende Egn.

Men i den viede, signede Pande
hersker en Gud;
over de bugtede Dale og Strande
flyver hans Bud,
flyver, hvor *Loke* sin Vingeham matter,
kalder til Strid under Dværgenes Latter,
fægter og segner og hæver sig atter,
fægter det endelig ud.

Derfor skal Nuet forglemme sin Skade,
Kæmpen sit Saar:
Slægterne falde som visnede Blade,
Stammen bestaaer,
kan ej de gjærende Saftaarer standse,
strækker sin Green til en stærkere Lanse,
hilser med friskere, sejrende Kranse
atter den jublende Vaar.

Norge! du stiger af Ragnaroks Dampe;
Folket er døbt,
og med de truende, nagende Kampe
Haabet er kjøbt!
kommende Slægter skal skue dit Billed,
frit paa sin mægtige Marmorfod stillet,
kjækkere formet og aandig formildet,
sikkert og skinnende støbt.

Svitjod! — din Grande, der saae dine Karlers
straalende Færd,
har kun de höjlagte Kongers og Jarlers
smuldrende Sværd;
men over Höjen, hvor Birkene viſter,
svulme hans Kræfter mod unge Bedrifter,
evige Kræfter i Tidernes Skifter:
Stæmplet paa Forbundets Værd.

Og han tör træde i Ro ved din Side,
gjorde sin Lænd,
medens de splittede Mulmskyer glide
over hans Mænd.
Pagten skal stande i Tryghed bag Kjølen,
fæstes som Kraften, der voxer hos Dølen,
rolig og stille, med Steen-Egens Nølen,
tæt i sin Kjærne som den.

O, hvis din Strand til en Fostbroderprøve
kaares af *Skuld*,
springer den hvilende, vældige Løve
atter fra Muld,
løfter sit Værge, det hvasse, det blanke, —
Öjet er lyst af en brændende Tanke,
Bringen er bred, og den flagrende Manke
skinner som flammende Guld.

---

296. Pfingsten.

Der er en Dannemand i Nord:
ved Sliens Bredder Pfingsten boer;
han er en Olding nu paa Gravens Bredde.
med uudslettelige Skrift
skal Sage tegne hans Bedrift
og fra Forglemmelse hans Minde redde.

Som bag et Fængsels skumle Muur
den døves Sjæl i Fangebuur
maa efter sin Forløsning sukke.
Han seer, men kan dog ej forstaae;
han længes, kan dog ej opnaae;
sit Hjerte med sit Øre maa han lukke.

For ham er hele Verden stum;
hans Vaagen selv er kun en Slum

med dunkle, uforklarte Drömme.
Naturens skjöntbeskrevne Blad
hans Öje seer, men veed ei hvad;
derfor det maa i tavse Taarer svømme.

Hans Sorg er tung; thi ene maa
han bære, hvad paa Hjertet laa;
sin Smerte kun med Suk han kan udsige;
hans Fryd er flygtig som en Piil,
er selv kun et vemodigt Smiil,
der dog for Kummers Rynke brat maa vige.

Da nærmer sig saa huld en Ven
og törrer Mismods Taare hen
og vækker Haabets Smiil paa blege Kinder.
Han trættes ej, forsager ej;
omsider gjennem Öjet Vej
til Sjælens mörke Fangebuur han finder.

Nu tyder han, hvad Öjet saae,
og lærer Hjertet at forstaae
dets dunkle Dröm, dets dunkle Længsel.
Han viser Aanden Aanders Hjem;
han fører den befriet frem
til Lys, til Fryd, fra Mulm og Fængsel.

Naar hisset Almagts Faderhaand
har løst den stummes Tungebaand, —

naar de, hvem her du ofred dine Dage,
istemme selv Halleluja! —
da, tro og gode Tjener! da
din rette Daglön skal du vist modtage!

---

297. Kristendommens Tusindaarsfest.

Den signede Dag med Fryd vi seer
af Havet til os opkomme;
den lyse paa Himlen, meer og meer,
os alle til Lyst og Fromme!
det kjendes paa os, som Lysets Börn,
at Natten hun er nu omme!

Den signede Stund, den Midnatstid,
vor Herre han lod sig føde,
da klared det op i Østerlid
til dejligste Morgenrøde;
da Lyset oprandt, som Jordens Bold
skal lysne udi og gløde!

Om levende blev hvert Træ i Skov,
og var saa hvert Blad en Tunge,
de kunde dog ej Guds Naades Lov
med værdelig Røst udsjunge;
thi evig nu skinner Livets Lys
for gamle og saa for unge!

Ja, havde end Maal hvert Straa i Vang,
hver Urt udi Mark og Lunde,
slet ikke for os den Takkesang
opstemme tilgavns de kunde,
som Dagen hør til for Lys og Liv,
mens tusinde Aar henrunde!

Forgjæves det er, med liden Magt
at ville mod Bjerg opspringe,
men Ørnen er snild, han naaer sin Agt
naar Vejret ham bær paa Vinge;
og Lærken, hun er en lille Fugl,
kan lystig i Sky sig svinge!

Med Suus og med Bruus den stride Aa
nedfuser fra Klippetinde,
ej mæle saa lydt de Bække smaa,
dog risle de fort og rinde,
saa frydelig snoe de sig fra Eng
op under de grönne Linde!

Saa takke vi Gud, vor Fader god,
som Lærken i Morgenrøde,
for Dagen, han os oprinde lod,
for Livet, han gav af Døde,
for alt, hvad paa Mark, i tusind Aar,
der groed til Sjæleføde!

Saa længe vi see den gyldne Sol,
og Skoven er Daners Have,
da plante vi Maj i Kirkestol
og Blomster paa Fædres Grave,
til glædelig Fest, med Liv og Lyst,
til mindelig Pinsegave!

Da rinde vel og, som Bække smaa,
fra Öjne os Taarer milde,
og Bække i Flok de gjör en Aa,
den higer mod Lysets Kilde;
den stiger i Lön, som Hjertesuk,
alt aarle og dog end silde!

Som aldrig saa lang er nogen Dag,
at Aften er jo i Vente,
saa haver det Lys og Solbjergslag,
som Gud udi Kirken tændte;
men immer det dages dog paa ny,
hvor Hjerterne Morgen vente!

Nu sagtelig skrid, du Pinsedag,
med Straaler i Krans om Tinde!
hver Time til Herrens Velbehag,
som Bækken i Eng, henrinde!
saa frydelig sig den sidste sno
op under de grönne Linde!

Som Guld er den aarle Morgenstund,
naar Dagen opstaaer af Døde;
dog kysser os og med Guld i Mund
den liflige Aftenrøde,
saa tindre end maa det matte Blik,
de blegnende Kinder gløde!

Saa rejse vi til vort Fædreland,
der ligger ej Dag i Dvale,
der stander en Borg, saa prud og gran,
med Gammen i gyldne Sale;
saa frydelig der til evig Tid
med Venner i Lys vi tale.

---

298. Peter Erasmus Müller.

Om Sygelejet sad dit Hjertes kjære,
dit Faderblik var fuldt af Kjærlighed;
du bad dem hvile, bad dem rolig være,
ini længer du ej nogen Smerte led;
du smilede; de saae dig blunde stille,
og drömte Livshaab af den Sövn, du nød;
men, da din Haand de trofast kysse vilde,
du var den kold, — da saae de, du var død!

i død! — hensovet fra hver Jordlivs-Smerte,
ur karsk og salig hos din Gud at staae! —

Du var Apostel i dit Ord og Hjerte,
vor Frelsers Mildhed i dit Öje laa. —
O, gid din Fred, dit Sind til dem nedstige,
hvis Hjerte bløder, — hver, som Haab ej veed
til hver, som skal forkynde Kristi Rige!
— vor Lærers Bud var Fred og Kjærlighed.

---

299. Ved Povl Møllers Jordefærd

Vor tabte Ven! vi til det Maal dig bringe,
hvortil enhver skal bringes hen tilsidst;
en Sang til Afsked end vi lade klinge,
og skilles fra dig for en liden Frist;
thi Sjælens Udtryk, som dit Blik os viste
i munter Skjemt, som og i Alvorsord,
nu bæres bort i denne sorte Kiste,
hvori det ædle Præg skal vorde Jord.
Et tungt Farvel er nu vort sidste Svar
paa hver en Tanke, som du fremkaldt har.

Men hisset toner dig et Svar imøde,
din Gaade løses ved den bedre Strand;
en Engel peger mod en Morgenrøde,
hvori du seer Udødeligheds Land.
Den Spire, som du fik til Tankevinger,
men som for os du vikled halvt kun ud,

nu voxer mægtig frem og did dig bringer,
hvor du skal see og fatte skal din Gud;
hver Traad, som Tiden afbrød i dit Værk,
skal Evigheden spinde stor og stærk!

Men vi, som end til Livets Veje bindes,
hvorfra du bortgik under Venners Graad,
ved Tanken om dit Jordeliv skal mindes
om ærlig Stræben og om mandig Daad.
Og du skal mindes i de Kvad, du skabte,
de tit skal over Sletten svæve hen;
de skal, mens Danmark sörger ved den tabte,
til Glæde over Danmark synges end,
og samle deres Toner til et Baand,
som knytter Danskes Hjerter til din Aand.

---

300. De danske Stænder.

Frit flyver Tanken. — Den dristige Tanke
naaler ej Lænke og ænser ej Skranke;
bdt dog den baader, naar ej den faaer Ord.
anken alene er Havet, der hviler
ødt og ufrugtbart, — men Skibet, der iler
ijækt mod sit Maal, er det kraftige *Ord.*

rit flöj vor Tanke; men Ordet, — ak, længe
aa det, en Harpe med urørte Strænge,

gravlagt, og vented Opstandelsens Bliv; —
o, men det vaagned, lig Støtten, der klinger,
vækket af Solgudens straalende Finger:
Majsol! din Straale gav Ordet først Liv!

Frit har det klinget paa Dannemænds Tunge,
trøstig vi lyttede, gamle og unge,
dybt har det fæstet sin Rod i vort Bryst;
Sage har tegnet det stolt paa sin Tavle,
Fremtid vil lære, hvad Sæd det vil avle; —
Gud lad' den trives til Gavn og til Lyst!

Hver Gang det atter skal lyde fra Tinge,
lad os da, Venner, en Hilsen det bringe,
ønske det Fremgang i alt, hvad vi bad;
da vil, naar Ønsket kun kraftig er tolket,
Duen, der flagrer fra Tronen til Folket,
en Gang nok bringe det grönnende Blad!

---

301. Holger Danskes Hilsen.

Vær hilset, mit gamle Fædreland!
du kjender mig vel ej ganske;
en Gang jeg var en navnkundig Mand;
de kaldte mig *Holger Danske.*

Med mig drev Lykken et underligt Spil:
hvert Barn mit Navn skulde kjende,

olog Mænd skulde troe, den Mand var ej til,
vavis Ry foer til Verdens Ende.

iMit Liv blev givet et sælsomt Kaar:
ɔet aldrig i Verden ophører;
gg død kan jeg synes i tusind Aar,
ɔnen dog i Löndom mig rører.

ɜeg lever i Danskens Hjerte og Sind,
gɜg lever paa Folkets Tunge;
ıoom ej jeg i Verdenskrønniken ind,
ɜoog Skjaldene om mig sunge.

iilin Aand med Folkets Slægter foer hen;
dybt slumred de mange Gange;
ɔɹed Folket den vaagner og kommer igjen,
ɔɹed Livet i Daad og i Sange.

tiit Navn hver Bonde kjender endnu,
g glad jeg rækker ham Haanden;
tiit Levnet kommer hver Dansk ihu,
mɔm glædes ved Folkeaanden.

ɯu veed det, Landsmand, jeg er ej død!
bɜed Kraft jeg kommer tilbage!
ɣ er din fuldtro Hjælper i Nød,
ɔɹa Dannemarks gamle Dage!

302. Slutningsdigt.

Unge! det er jer, jeg vil
som en Fader tale til;
I er Landets Haab og Trøst!

Naar I eders Old betragte,
rives da ej af den hen
til Guds Ord at ringeagte,
til at svige Drot og Ven!

Vogter jer, at ej I taber,
mens I dyrke Videnskaber,
eders Tro og eders Dyd!

Elsker altid Fædrelandet!
mellem eder skiller Vandet;
Sproget har adskillig Lyd; —

Eder alle lige godt
kan dog samme Gud forstaae;
til jer alle samme Drot
lader samme Ord udgaae:

Ærer Kongen! frygter Gud!
det er Herrens eget Bud.

Tillæg

til

begge Afdelinger af Digte.

---

303. Dufvans sång på liljeqvist.

Det sitter en dufva på liljeqvist
midsommarstider,
hon sjunger så fagert om Jesus Christ. —
I himmelen är en stor glädje.

Hon sjunger, hon sjunger, och sjunger alltså
midsommarstider:
„Det väntas en jungfru till himmelen i år.“ —
I himmelen er en stor glädje.

„Och inte så kommer jag till himmelen i år;
jag känner mig hvarken sjuk eller sår.“ —

Och jungfrun hon går på sin faders gård,
ett styng i sin venstra sida hon får.

„Och kära min moder, I bädda min säng!
år kommer jag hvarken på åker eller äng.“

„Och kära min dotter, du tala inte så!
i år är dig ärnadt en konung att få.“

„Och bättre är, vara i himmelen brud,
än bära på jorden en konungaskrud!

Och kära min fader, I skaffen mig prest!
jag känner, att döden snart blifver min gäst.

Och kära min broder, du gör mig en bår!
och kära min syster, du krusa mitt hår!“

— Och jungfrun vardt döder, och lades på bår;
och jungfrur och tärnor de krusa' hennes hår.

De buro den jungfrun ut af det hus;
Guds änglar de gingo före med ljus.

De buro det lik öfver kyrkovall;
och alla Guds änglar gick före och sang.

De lade den jungfrun i svartan mull
i midsommarstider;
och sjelfva Gud Fader han var henne huld. —
I himmelen är en stor glädje.

---

304. Klosterrofvet.

Herr Carl han gick för sin fostermor in,
han frågade henne om råd:

„Hur' skall jag sköna jungfrun
med mig ur klostret få?"

"Du lägg dig sjuk, du lägg dig död,
du lägg dig uppå bår;
så kan du sköna jungfrun
med dig ur klostret få!"

In kommo de små svennerne,
voro klädde i kläderna blå:
„Och lyster skön jungfrun i vakstugan gå
och se herr Carl på bår?"

Och in kommo de små svennerne,
voro klädde i kläderna röd:
„Behagar skön jungfrun i vakstugan gå
och se herr Carl, är död?"

Och in kommo de små svennerne
voro klädde i kläderna hvit':
„Behagar skön jungfrun i vakstugan gå
och se herr Carl stå lik?

Och jungfrun gick för sin fostermor in
och frågade henne om råd:
„Ack, kan jag i vakstugan få gå
och se herr Carl på bår?"

„Och inte vill jag gifva dig råd,
ej eller så nekar jag dig;
men, om du i afton i vakstugan går,
herr Carl han sviker dig;“

Och jungfrun inför dörren gick,
hon glimmade som en sol;
men herr Carls falska hjerta,
det låg på bår och log.

Och jungfrun till hans hufvud gick,
hon såg på hans krusade hår:
„Ack, medan du här lefde,
du höll mig ganska kär.“

Och jungfrun hon till fötterna gick;
hon lyfter på hvitan linn':
„Ack, medan du här lefde,
du var allrakärasten min.“

Och jungfrun hon till dörren gick,
hon bjöd sina systrar god natt;
herr Carl, som uppå båren låg,
sprang upp, tog henne fatt.

„I bären ut min bår igen,
I skänken mjöd och vin;

i morgon skall mitt bröllop stå
med allrakärasten min.“

Det var de klosternunnor,
de läste uti bok; —
„Visst var det en Guds ängel,
som bort vår syster tog!“

Och alla klosternunnor,
de sjöngo hvar för sig: —
„Christ gif en sådan ängel
komm', tog' båd' mig och dig!“

---

305. Pröfningen.

Jungfrun hon gick till sjöastrand, —
— Glöm aldrig bort mej! —
Der mötte henne en ung adelsman. —
— medan linden gror ute på fager Ö. —

Han kasta de gullbanden i hennes knä:
„Och mig, sköna jungfru, trolofven härmed!“

„Och hvad skall jag min fostermor säga,
när hon ser mig de gullbanden bära?“

„Säg, att du varit vid sjöastrand,
och hittat de gullband i hvitan sand.“

„Och hvad skall jag min fostermor säga,
när hon ser mig bleka kinderna bära?“

„Säg, att du varit vid Östansjö,
der fick du spörja båd' far och mor död.

Och vill du då ej troloſva mig?
kom, sätt dig ned och tala med mig!“

„Och jag blef född innan hanen gol;
min moder vardt död innan upprunnen sol.

De satte min moder i svartan mull;
då ringde de för min fader huld.

De satte min fader i svartan jord;
då ringde de för min broder så god.

De satte min broder i svartan mull;
då ringde de för min syster huld.

Nu voro de alla döde,
som mig skulle kläda och föda;

Så när som min yngsta broder;
han var mig för fader och moder.

Han satte mig till en fostermor huld;
hon lärde mig sy och sämka med gull.

Hon lärde mig sticka, hon lärde mig sy,
men aldrig att föra sqvaller i by.

Hon lärde mig duka de högas bord,
men aldrig att tro hvart fagert ord.“

„Haf tack, min syster, för sådana ord;
du är min syster, och jag är din bror.

Och hade du trott på mina ord;
mitt svärd hade slagit dig neder till jord.

Jag tjenar uti konungens gård;
— Glöm aldrig bort mej! —
den yppersta riddaren skall du få;
— medan linden gror ute på fager Ö.“

---

306. Liten Karin.

Och liten Karin tjente på unga kungens gård;
hon lyste som en stjerna bland alla tärnor små.

Hon lyste som en stjerna allt bland de tärnor små;
och unga kungen talte till liten Karin så:

„Och hör du, liten Karin, säg, vill du blifva min?
grå hästen och gullsadelen, dem vill jag gifva dig.“

„Grå hästen och gullsadelen, jag passar inte på;
gif dem din unga drottning; låt mig med äran gå.“

„Och hör du, liten Karin, säg, vill du blifva min?
min rödaste gullkrona den vill jag gifva dig.“

„Din rödaste gullkrona jag passar inte på;
gif den din unga drottning, låt mig med äran gå!“

„Och hör du, liten Karin, säg, vill du blifva min?
mitt halfva kungarike, det vill jag gifva dig.“

„Ditt halfva kungarike jag passar inte på;
gif det din unga drottning, låt mig med äran gå!“

„Och hör du, liten Karin, vill du ej blifva min,
så skall jag låta sätta dig i spiketunnan in.“

„Och vill du låta sätta mig i spiketunnan in;
Guds änglar små de se, att jag oskyldig är dertill.“

— De satte liten Karin i spiketunnan in,
och konungens små svenner de rullade henne kring.

Så kom det ifrån himmelen två hvita dufvor ner;
de togo liten Karin, och strax så blef det tre.

Så kom två svarta korpar dit upp från helfvete;
de togo unga konungen, och strax så blef det tre.

307. Jägarvisa.

Vilda, mäktiga
sinne, njut!
se det präktiga
målet: skjut!
Skälla hundarna,
bäfva lundarna,
skytten går fram, och hans lycka förut!

Smattra, väckande
jägarhorn!
träffa, skräckande
lod och korn!
färga modiga
högdjur blodiga;
bössa, sjung solo bland fjällens torn!

Qvällsol, blänk öfver
snöhvit fjärd!
hjerta, tänk öfver
drömmens verld! —
Vidt kring moarna
hasta loarna,
ulfven och björnen sin rädda färd.

Trötta jägaren
hemåt går;
gyllne bägaren
bräddad står.
Högt från herrliga
stjernor, kärliga
minnen förtälja om ungdomsår.

---

308. Marsch.

Knekt; vörda din Konung, men för hans person
blodfärga din värja och tänd din kanon:
gör öppning och sluta,
lät bomberna tjuta,
och trummorna dundra förskräckelsens ton.
Mot gapande dödar, mot blodiga svärd,
med brinnande luntor i snabbaste färd,
var tapper, — besinna,
att Fridens Gudinna
står prydd med din lager vid konungens thron.
Gif akt, bataljon,
bryt upp, division,
med luntan i brand
och värjan i hand!
du *Gustafs* soldat,
gå på desperat:

mmarschera och slå,
ooch slå och gå på:
i döden du segrar ändå. — Gå på!

---

309. Vårvisa.

Glädoms! det är redan vår,
vår i hela Sverge!
öfver allt dess anda rår,
öfver allt en glädjetår
blickar upp åt skyn, och spår,
hvad i höst vi berge.

Glädoms! det är redan vår,
vår i hela Sverge!

Lemnom tiden åt sin dom;
lydom Gud och Konung!
Är i maj vor lada tom,
bidom höstens rikedom,
fordrom ej af vintren blom,
ej af våren honung.

Lemnom tiden åt sin dom,
lydom Gud og Konung!

---

310. Flugan och myggan.

Den unga flugan stolt sig sätter
på bägarns brädd, förmäten, dum;
hon vinet kring sin snabel sprätter,
till dess hon drunknar i dess skum.

När myggan såg sin syster simma,
sjöng hon: „Din graf jag skyr ännu;
jag roar mig åt ljusets strimma,
men ej åt bägarns dunst, som du.“

Hvad hände väl vår sluga mygga?
— Förblindad utaf ljusets sken,
förstod hon ej dess strålar skygga,
men dör, förbränd till hud och ben.

---

311. Vaggvisa.

Lilla Carl! sof sött, i frid:
ty du får tids nog vaka,
tids nog se vår onda tid
och hennes galla smaka.
Verlden är en sorgeö:
bäst man andas, skall man dö
och bli mull tillbaka.

En gång, der en källa flöt
förbi en skyl i rågen,

stod en liten gosse söt
och spegla sig i vågen:
bäst sin bild han såg så skön
uti böljan, klar och grön,
strax han inte såg'en.

Så är med vår lifstid fatt
och så försvinna ären:
bäst man andas godt och gladt,
så ligger man på båren.
Lilla *Carl* skall tänka så,
när han ser de blommor små,
som bepryda våren.

Sofve lulla, lilla vän,
din välgång skall oss gläda;
när du vaknar, sku vi se'n
dig klippa häst och släda:
se'n små hus af kort — lull lull! —
sku vi bygga, blåsa kull,
och små visor qväda.

Mamma har åt barnet här
små guldskor och guldkappa,
och om *Carl* beskedlig är,
så kommer rättnu pappa,
lilla barnet namnam ger.

Sofve lulla! ligg nu ner,
och din kudde klappa!

---

312. Felicias sång.

Säg mig, vackra bi, du lilla,
hvart du vill så arla tåga?
än på bergen, dunkla, stilla,
skymtar ingen rodnads låga.

Ännu darrar, ännu blänker
öfver ängen dagg i ringar;
varsamt att du ej bestänker
dina fina gyllne vingar!

Blomstren, sömniga och trötta,
än mot sina örngått lutas;
blicka opp, af stjernor mötta,
blunda, och i knoppen slutas.

Endast jag, med vakna sinnen,
går vid bäcken med min cittra;
väcker sångens fordna minnen,
fäller tårar, ljufva, bittra.

Men ditt vingpar står ej stilla!
men du flyger och du tågar:
säg mig, vackra bi, du lilla,
hvart du dig så arla vågar?

---

313. Det eviga.

Väl formar den starke med svärdet sin verld,
väl flyga som örnar hans rykten;
ommen någon gång brytes det vandrande svärd,
och örnarne fällas i flygten.
Hvad våldet må skapa är vanskligt och kort,
allet dör som en stormvind i öcknen bort.

Men sanningen lefver. Bland bilor och svärd
trugn står hon med strålande pannan.
Hon leder igenom den nattliga verld,
och pekar alltjemt till en annan.
Det sanna är evigt: kring himmel och jord
genljuda från slägte till slägte dess ord.

Det rätta är evigt: ej rotas der ut
från jorden dess trampade lilja.
Förgröfrar det onde all verlden till slut,
så kan du det rätta dock vilja.
Det förföljs det utom dig med list och våld,
men fristad det har i ditt bröst fördold.

Och viljan, som stängdes i lågande bröst,
tar mandom lik Gud, och blir handling.
Det rätta får armar, det sanna får röst,
och folken stå upp till förvandling.

De offer du bragte, de faror du lopp,
de stiga som stjernor ur Lethe opp.

Och dikten är icke som blommornas doft,
som färgade bågen i skyar.
Det sköna du bildar är mera än stoft,
och åldren dess anlet förnyar.
Det sköna är evigt: med fiken håg
vi fiska dess gullsand ur tidens våg.

Så fatta all sanning, så våga allt rätt,
och bilda det sköna med glädje.
De tre dö ej ut bland menskors ätt,
och till dem från tiden vi vädje.
Hvad tiden dig gaf må du ge igen,
blott det eviga bor i ditt hjerta än.

---

314. Afskedssång.

Farväl! vi måste skiljas,
då glädjen nått sin högd;
ack! jordens barn beviljas
blott ögonblick af fröjd.
Farväl! de voro korta,
de sköna sommardar;
dock, sen de äro borta,
är deras minne qvar.

Nej, stannen I kära! se, rosorna alla
ej hunnit än falla,
se, påronen mogna rättnu.
För fån I ej fara, än asplöfven gulna
och nättren bli kulna.
Se, svalan ej reser ännu.

Farväl! förbi är stunden,
som oss att dröja gafs.
Hör vindens sus i lunden
ren kallar oss till hafs.
Det är så menskans öde:
än reser vän från vän;
än bär man bort den döde:
dock gifs ett möte än.

Farväl då! farväl då! tills ärlorna trippa
bland hvit och blå sippa
och båda en sommar igen.
Då råkas vi åter: ej hafvet kan hämma,
ej stormen kan skrämma,
en vän, som vill famna sin vän.

Så ljuf är afskedståren,
som fälls med detta hopp.
Hur vänta vi den våren,
då det skall fyllas opp!

Ack! kanske ur vår skara
rycks någon bort förut.
Den väg, vi alle fara,
dock samlar oss till slut.

Vi mötas här nere på fäderne-stranden;
med svalan och anden
vi hilsa de grönskande skär;
vi mötas der ofvan, en förr och en sedan:
ack! sitter ej redan
så mången, och väntar oss der!

---

315. Flyttfoglarne.

Se foglarnas skara!
till främmande land
de suckande fara
från Gavthiods strand.
Med vädren de blanda
sitt klagande ljud.
„Hvar skola vi landa?
hvart för oss ditt bud?“
Så ropar den fjädrade skaran till Gud.

„Vi lemna med oro
de Skandiska skär;
vi trifdes, vi voro
så lycklige der.

I blommande lindar,
der nästet vi byggt,
balsamiska vindar
oss vaggade tryggt.
Nu sträckes mot okända rymder vår flygt.

Med rosiga hatten
på lockar af guld
satt midsommarsnatten
i skogen, så huld.
Ej kunde vi somna —
så däjlig hon var —
af vällust blott domna,
tills morgonen klar
oss väckte på nytt från sin brinnande char.

Ljuft träden då sänkte
kring tufvor sitt hvalf,
dem perlor bestänkte,
der törnrosen skalf.
Nu sköflad är eken,
och rosen har flytt;
af vindarna leken
i storm sig förbytt;
af frostblommar hvita är majfältet prydt.

Hvad göra vi längre
i Norden? Dess pol
blir dagligen trängre,
mer dunkel dess sol.
Hvad båtar att qvida?
Vi lemna en graf.
Att fly i det vida,
Gud vingar oss gaf.
Så varen oss helsade, brusande haf!“

Så foglarne qväda
på skyndande färd;
snart mottar de späda
en skönare verld,
der rankorna skälfva
i almarnes topp,
der bäckarne hvälfva
bland myrten sitt lopp,
och lundarne klinga af njutning och hopp.

När grymt sig förbyter
ditt jordiska väl,
när höstvinden ryter,
gråt icke, o själ!
Det ler bortom hafven
mot fogeln en strand;

på hinsidan grafven
är äfven ett land,
förgyldt af den eviga morgonens brand.

---

316. Sparfven.

Muntra sparf i linden,
gungande för vinden,
kan du säga mig ditt ödes gång?
herrligt må det vara,
att kring verlden fara
luftens väg, så strålande och lång!
Sitt på grenen stilla,
hvila vingen lilla,
qvittra om ditt lif en sommarsång. —

„Jo, när böljan dansar,
mellan skogens kransar,
jorden står i rosenkronan grann:
Pappa lockar Mamma,
Mamma gör detsamma;
ljud och lågor leka med hvarann.
Löfven bäddas redan,
Mamma sjuknar sedan,
Pappa bergar sig så godt han kan.

Jag blir kläckt med möda,
Pappa skaffar föda;
innan kort en mogen man jag är:
stolt i glans och fjäder,
luftens sångarkläder,
söker jag mig sjelf en hjertanskär.
Det kan synas tidigt:
likväl är, ostridigt,
kärleken den enda slöjd jag lär.

Toppar, dunkelgröna,
visa mig min Sköna:
hastigt nog vi bli ett artigt par;
nyttja blott vår tunga,
duga blott att sjunga,
ingendera till vårt hushåll spar.
Sommarn för oss sätter
tusentals med rätter,
hösten har ännu ett förråd qvar.

Att på axen sitta,
läckra gullkorn hitta,
dricka se'n de silfverdroppar små:
det är all min möda, —
får jag också blöda
någongång för bordets nöjen då.

Sedan, Gud att prisa,
höjer jag min visa;
annan utskyld ej han lagt mig på.

Skyttar mig förfölja;
svårt det är, att dölja
undan hån och svek ett menlöst lif:
och, när skotten knalla,
många bland oss falla
under våra ljufva tidsfördrif.
Dock, man hurtigt svingar
sina snälla vingar;
sångarslägten är ej stark i kif.

När det mörker blifver,
jag till sängs mig gifver,
lilla hjessan under vingen böjd;
orkar mer ej drilla,
sofver sött och stilla,
och i morgonskimret vaknar nöjd.
Skyn sin ban mig bjuder;
och i blodet sjuder,
ljudande, den nya dagens fröjd.

Ack! men vintern nalkas,
luftens rymder svalkas,
tunga, kalla dimmor stiga opp:

Dagarna bli mulna,
nätterna bli kulna:
sådant tvingar hårdt min späda kropp.
Snöslask och oväder
skämmer mina kläder,
bröd blir knappt, och svagt är lifvets hopp.

Dock, jag höstens flöden,
snön, och sjelfva döden,
sjungande, ifrån min gömsla ser;
sjelfva glädjens brånad
är en hemlig trånad:
gåtan löses, och man syns ej mer,
väna minnen lykta
timmarna, som flykta;
slockna tacksam — och begär ej fler!“ —

Modigt så, mitt hjerta!
låt ej jordens smärta
matta dina unga vingeslag!
vill ej solen glimma,
bringar dödens timma
åter frihetens och ljusets dag.
Du blef skapt, att törsta,
kärlek var ditt första,
och musik ditt sista andedrag.

317. Gullvifvan.

„Den späda sylphiden med lockar af guld
tror sig hvila i gudarnes lund;
den lyckliga känner ej smärta, ej skuld;
förtrolig och huld!
Lätt målas på ögats spelande grund
de unga känslornas spår,
och morgonens yngling med rosenmund
bortkysser hvar vällustig tår.

Med vin kommer bäcken och sjunger: Drick!
och bjuder sitt kyliga bad;
till hafvet försvann han undan din blick,
till modren han gick!
snan skyndar tillbaka, berättar dig glad
lle sagor i hemmet han lärt,
och gräsen dela, med lyssnande blad,
llen ro han de Små har beskärt.

Hvad längtar du, lilla, hvem väntar din knopp?
er du Maj i fjärilsgestalt?
Räck vingade blomman din saffrankopp,
on är trött af sitt lopp!
är natten stundar, och hjertat blir kallt,
on dör vid ditt stelnade sköt;
ch Psyche, som gissa vill gåtan af Allt,
r ej längre den Psyche, som *njöt*.“

Hvad talar du, främling? Hvad grubblar du, tung,
om mitt öde, om framtid och qval?
är himlen ej blå? är du sjelf icke ung?
lef, älska och sjung!
de gyllne små nycklar till sommarens sal
mig himmelens drottning har räckt:
kom! tag dem; läs opp den; der står, till ditt val,
otaliga skönheters slägt!

---

318. Ljungen.

Min vätte är späd, men dock mäktig i kraft:
de rikaste skatter af sötaste saft
han fram ur den magraste jord vet att truga;
och bien i skaror mig gästa, att suga.

Mitt hem har jag tagit längst fjerran på hed:
der störs jag af ingen; der hör jag i fred,
hur det blåser kring mossiga offer-ringar,
hur innerst i kumlen det rasslar och klingar.

Du jägare käck, som beträder min ort!
har ett rå ej i morse din bössa förgjort,
är du trött af din bragd och af byte belastad,
en bjudning från mig blir kanske ej förkastad.

Helt makligt en stund hvila ut på min bädd!
så stor du och syns, är jag dock icke rädd;

Så långt stoltare kämpar jag van är att skåda,
än när midnatten kommer och stjernorna råda.

Om dittills mitt läger än dela du vill,
så skall du se, huru lustigt här plägar gå till:
så jag gissar, att söndagens barn du tör vara,
som med ögonen skarpa och siare-klara.

De skäggiga gråberg öppna sig då:
nur sal af kristall lyster bergfrun, att gå;
och genom dem skiner så ljuset, som gullet,
när i dörren hon vinkar, med retande bullet.

Med dån i sitt sköte, men brand på sin topp,
slås högarnas kamrar för natt-dagern opp;
och ut öfver fälten, med sköldmör vid sida,
de herrliga drottar från fornverlden rida.

Det blef dem så qvalmigt i urnornas mak;
de söka sig luft under himmelens tak,
och se sig omkring på de gamla bekanta,
de mörkgröna skogar, de örnklippor branta.

Tillbaka i tiden besinningen far,
men dunkelt och molnigt dem är, hvad som var;
att draga åt Holmgård, att härja kring Neva,
men tanken dock börjar på nytt i dem lefva.

och re'n gungar marken af trafvande hof,
i hjelmar och brynjor de hugga, på prof;
ett sken blänker upp af förmultnade vårar,
af segrarnas qväden, af kärlekens tårar.

Då manar från älfven ett strömkarla-slag
så kämpe, som häst, om den nalkande dag;
och hanarne ropa, och suckande falla
tillhopa de dimmiga skepnader alla.

Allt prasslar sin kos, nedåt mull, uppåt sky;
på kummel och högar vill morgonen gry:
allena jag står, låter hanarne braska,
och suger min honung ur forntidens aska.

---

319. Floden.

Se den klara
strömmen fara
genom fält och skogar hän;
se dess ljusa
böljor susa
under gröna poppelträn!
aldrig rastar,
fjerran hastar,
fjerran bort hans silfvervåg;

intet hinder
honom binder
på hans långa vandringståg.

Vårens händer
kring hans stränder
blommor strö till tusental,
och de unga
foglar sjunga
rundt omkring i skuggrik dal.
Eliséer,
land af Féer
rikt befolkade han ser,
och kring svallen
af kristallen
gjutas myrtenskuggor ner.

Månens milda
klot ses bilda
i hans våg sin återglans.
Solens skära
gudomsära
lifvar den med stjernors dans.
Gröna öar,
vattnets möar,
sträcka honom famnen mot.

Guld och klara
perlors skara
trampas flygtigt af hans fot.

Evig trånad,
dunkel brånad
honom för mot hafvets strand.
Oceanen
länkar banen
med fördolda kärleksband.
Utan hvila
ses han ila,
vill i asurdjupets ro
sig förlora,
i det stora
fadrens vatturike bo.

Så och anden,
löst ur banden
af en jordisk kärleks tvång,
söker friden,
genom tiden
rastlöst hvälfvande sin gång.
Vårens löjen,
lifvets nöjen
han föraktar — glädjens hamn

vill han hinna
och försvinna
i oändlighetens famn.

---

320. Vårsång.

De svarta molnen skingras mer och mer.
Oändligheten öfver jorden ler.
Från blåa rymden, hänryckt, sväfvar handen
å ljumma vingar kring de kulna landen.

Och Christus vänligt från det höga ser
kärleksglorians helga strålar ner.
Han väcker jorden ur sin vinterdvala:
de döde uppstå, röra sig och tala.

de! lifvet gjutes i naturens barm.
Med änglabarnen på sin moders arm
oon i sin brudgums milda ljus sig gläder,
f liljor krönt och klädd i högtidskläder.

r oceanen sväfvar svalan opp,
r mullen blomstren framgå ur sin knopp,
q purpurfjäril larfven sig förbyter,
och stela vågen mellan säfven flyter.

f trånad blek den kyska liljan står.
å rosens kinder glädjens flamma rår.

Kring henne Vestan, varm af älskog, kryssar:
glad som en brud, hon darrar för hans kyssar.

Dit upp, dit upp! så suckar hvarje bröst;
dit upp, dit upp! så hviskar hvarje röst.
Dit upp, dit upp, mot ljusets sälla länder,
min qvalda själ sitt våta öga vender.

När skall hon lösas ur materiens band?
när skall hon, lifvad af sin gudabrand,
odödligt sig förlora i asuren,
på silfvervingar, lik en dufva, buren?

---

321. Trettondedagen.

Vid ett sken af nattens stjerna,
som så späd i molnet brann,
genom öcknen med hvarann
trenne vandringsmän sig ärna
ned till Bethlehem i dag.
Tusen hinder dem beredas,
men den eld, hvaraf de ledas,
lättar deras andedrag,

Ödemarkens skrän och fasa,
öcknens tomhet, nöd och brist,
röfvarns skymt från minsta qvist,
nattens köld och dagens brasa,

tigrars blixt och lejons traf,
sorgsna rop af slägt och vänner,
fåfängt hindra dessa männer,
stjernans strålar krafter gaf.

Mer ur molnen hon framskjuter,
mera eldas deras fjät,
tills för Frälsarns majestät
all dess klarhet sig utgjuter
öfver ett eländigt skjul.
Armod tittar ur hvar springa,
och en åsna låg och ringa
står der bunden, trög och ful.

Lutad satt sig ner en qvinna,
bördig ifrån Juda län,
kring hvars hufvud, bröst och knän
morgonrodnans flammor brinna
mellan gyllne bloss och sken.
I sin famn bär hon Messias;
vid dess blick allt blod befrias,
mörksens kedjor krossas re'n.

Kringhvärfd af så präktig låga,
så gudomlig, dyr och klar,
dessa männer, en och hvar,
med ny andakt fram sig våga

och till jorden buga sig.
Verldens fröjd de ej begära;
här vins salighet och ära
i hvar bugning och hvar stig.

Sina skänker de tillbjuda,
och med sträckta armar ge
myrrham, guld och rökelse
den nyfödda Kung af Juda,
som Herodes vånda gör.
Stjernan nu i högre strålar
med saphirens färgor prålar,
och vid dagens fackla dör.

Skåden under sång och böner
denna krubba, detta hus!
här uppklarnar lifsens ljus:
verlden här hugsvalan röner,
hjertat värma och beskydd:
döden syns vid tröskeln dräpen,
mörksens furste svart och häpen,
skyn med himlahjeltar prydd.

---

322. Jesu uppståndelse.

Han lefver! o min ande, känn
din Herre och din Gud igen!

han lemnat har sitt hvilorum,
och rösten höres, som var stum,
och handen räckes, som var kall:
han lefver, och du lefva skall!

Så hör hans röst och tag hans hand,
du främling från ett bättre land,
som pröfvas här en liten tid!
lyft upp ditt hufvud, känn med frid,
att pröfvotiden snart är all:
han lefver, och du lefva skall!

Och du, som är i synden död!
vak upp, statt upp, som Herren böd.
Botfärdig kom og trogen blif;
så hafver du i honom lif
förutan död och syndafall:
han lefver, och du lefva skall!

Hans ledning följ; och jemn och ljus
blir vägen till din Faders hus.
Med kärlek, tro och saligt hopp
fullborda här ditt vandringslopp,
och sedan i hans armar fall:
han lefver, och du lefva skall!

Han framstår i sin härlighet,
och öfver tid och evighet

går upp rättfärdighetens sol.
Han lefver! himlen är hans stol,
och jorden är hans fotapall:
han lefver, och du lefva skall!

Och verldar skola hafva slut,
och stjernor skola slockna ut,
och himlar störta med vår jord;
men dig, som tröstat på hans ord,
ej når förgänglighetens svall:
han lefver, och du lefva skall!

---

323. Menniskans upprättelse

Huru länge skall mitt hjerta
sucka, söka efter friden,
och, med outsäglig smärta,
alldrig finna den i tiden?
Huru länge skall mitt öga
efter ljus förgäfves spana
i det molnbetäckta höga
och på lifvets dunkla bana?

Tanken sig ej reda mäktar
ur det mörker, som mig höljer;
viljan vacklande försmäktar
i den vanmakt, som mig följer;

och, hvad hjertat eftersträfvar,
af mitt samvet förevites;
mellan lif och död jag sväfvar,
mellan jord och himmel slites.

Svåra fallen, skild från Herran,
den vid stoftet bundna anden
ser sin Faders boning fjerran;
och förmår ej lösa banden.
Men han anar Fadrens mening;
och den hemligt närda sorgen,
med hans trängtan i förening,
är hans återlösnings borgen.

Stilla, heligt dunkla minne
af ett Eden, som försvunnit!
tysta aning i mitt sinne
om ett mål, som ej är hunnit!
viser mig den väg till lifvet,
som oss uppenbar är vorden;
tolker ordet, som är skrifvet
uti himlen och på jorden.

Himlens, jordens och mitt hjertas
profetia sig fullbordar.
Ej af tvifvel skall jag smärtas;
Herrans, Herrans Ande ordar:

„Flydda äro nattens väkter,
öfver Zion uppgår ljuset,
och för jordens fallna slägter
öppnas åter fadershuset.“

Ner i dödligheten stiga
nåd och sanning och försoning,
och det fromma hjertat viga
till Guds Helga Andas boning.
Sig med menniskonaturen
Herrans härlighet förenar,
och Guds Son, af qvinna buren,
blir det offer, som oss renar.

I det heligsta ingången,
han ock min förlossning funnit,
och åt mig, i synder fången,
frid och frihet återvunnit:
att jag kärleksfull och trogen
skulle i hans fotspår sträfva
och, till ändan redebogen,
verlden dö och Gudi lefva.

Salig, salig den som kände,
den som trodde dig allena,
sannan Gud, och den du sände,
att med dig oss än förena.

Jesu Christe! du är vorden
vägen, sanningen och lifvet;
och, i himlen och på jorden,
är ej annat namn oss gifvet.

---

324. Natt-tankar.

När skuggor jorden hölja,
när dagens buller dör,
och blott af flodens bölja
ett dunkelt brus jag hör,
från bädden jag mig höjer
och Zions harpa tar; —
ditt lof min själ förnöjer,
o Skapare och Far!

Och stjernorna, som tindra
i himlens blåa hus,
och vågorna, som glindra
i månens helga ljus,
och asparne, som bäfva
med sakta suckars ljud,
och skuggorna, som sväfva,
allt prisar dig, o Gud!

Och paradisiskt stänker
en glädjedagg min hy.

i själen ro sig sänker,
och sorg och smärtor fly.
Likt regnbegjutna stänglar
mitt hjerta lyfter sig,
och alla mörkrets änglar
förmå ej mer mot mig.

---

325. Dälden.

Stolt, majestätlig, i ljusets silfverskrud satt på sin thron, å den höga kräftans glödande himlafält, dagens drott.

Under låg dälden, i glans försmägtande; och med osläckelig törst drack gudens brännande blick dess näringssaft.

Klädd icke mer i vårens friskare färgor af ungdom och lif och glädje, låg hon och tillbad i härjarns brand.

Icke dess blomstrande barm mer lockade fjärlarnes kyss, icke mer från klippan dansade källans silfvervåg.

Uprätt ännu stod blott den ädlare dristiga cedern, och med sin skugga stärkte de tynande växters lif.

Sådan är välgörarns lön, och afvundens
blindade syn: denna låga hopen
smädade högt mot cederns skygd;

Ropade: „Du är den hvars famnande
grenar utsuga vår moders mjölk, och
skyarnes tårar, och daggens must.

Vore ej du, sade väpplingen, vickande,
reste jag ock min stam i molnet,
sträckte jag ock min rot till Styx.“ —

Rytande kom orcanen. — O ädle! du
kämpade, stod: kom tyst i natten
nidingens lömska stål; — du föll.

Guden i antåg; — och nu, så res dig, o
väppling! och möt hans blick! — men redan
ligger du, — ack! et vissnadt strå.

Kom så en vandrare, trött, och sökte den
ryktbara blomstrande däldens skugga;
sökte, och fann — en ödemark.

---

326. Florios bön.

Allmoder Jord! hur praktfull äfven *här!*
hafvets vågskum doppar solens eldklot

sin brädd, i hopp att innan kort få tända
den dag, som utgör dessa nejders sommar, —
det långa dygn, då sjelfva natten tvingas
af hennes segerblick att skifta färg,
och härma, lånande, sin oväns hy!
Isfågeln spelar i de röda strålar
med gullgul fjäderskrud, och ripan trippar
på skära drifvan, sjelf mer hvit än snön,
och tittar på mig helt bekymmerslöst
med sina vänliga, ramsvarta ögon. —
Snöfinken har ej somnat än. — Hvad sång!
den har ej näktergalens ton, men dock
den går till hjertat från Naturens hjerta. —
Erinringar från när och fjerran! kommen
och krönen med er aftonglans min dag,
som sjunker ned i det förflutnas haf
till sina syskon, för att sofva — evigt!

---

327. Vid ett af mina barns död.

Hvad skulle du på jorden,
blott för att plågas der?
och bäras bort i grafven,
ett stoft som masken tär!
och lemna qvar en saknad
så bitter och så kär!

Hvad kände du af lifvet?
ach! blinda smärtor blott!
Hvad kunde du? blott gråta,
och ömsom klaga smått!
dock log du mellan gråten
så innerligen godt!

Du log, och kände tacksam
din mamma ren igen,
din mamma och den goda,
som, outtröttlig vän,
satt dag och natt vid vaggan,
och der dig söker än.

Du log, och detta löje
var blott ett kärt farväl,
var blott en skymt här nere
af en oskyldig själ,
som lefde blott i jemmer
och älskade likväl.

Du hann då snart det målet,
som lifvets syfte är:
att hjertat under plågor
sin renhet pröfva lär,
och finna blott i kärlek
sin enda sällhet här.

328. Till min mor.

Hulda Moder! allt omkring oss grönskar;
allt med längtan upp mot ljuset gror;
allting fröjdar sig — men allting önskar:
gifs ett lif, der ej en önskan bor?

Och så önskar äfven jag, som vårens
alla andra barn, hvart i sin stad;
tankans vingar hasta framom årens,
och de söka — vill du veta, hvad?

Allrafrämst en lönn-omskuggad hydda,
snarlik den, der först jag dagen såg;
kullar rundtomkring, af björkar prydda,
dal, med tegar böljande af råg.

Mellan dessa, hundrafaldigt vriden,
lik en perltråd, slingrar sig en å, —
här och der bland alar gömd och viden,
tvingande min lilla qvarn att gå.

Toge Himlen mig härvid på ordet,
för mitt hushåll se'n visst sörjde den;
att hvar dag en kraftig rätt på bordet
kunde delas med en hjertlig vän.

Lika täck med hyddan, vare smaken
som dess bohag ordnar inuti:

men ett bläckhorn dock blir hufvudsaken,
outtömligt, som mitt rimmeri.

Oförtyngd af lärda vurmars griller,
innerst skall en hylla stå af en,
rymlig nog för Bürger, Hölty, Schiller,
rymlig nog för Lidner och Franzén.

När vid deras sång hvar nyväckt aning
vecklar ut sin känslodruckna knopp,
o, hur ljuft, att sträcka sjelf sin spaning
till den rymd, der konstens sol går opp!

Men *dertill* en vandringsban behöfves,
skuggig, luftig, rik på träd och berg,
sjöar, som, när dagen väcks och söfves,
spegla stjerneglans och purpurfärg.

O! när vinden friskar upp sin anda
vid convaljens och linnéans kyss,
när sin vällukt alla flägtar blanda,
och till lifvets glädjesus du lyss:

Hvem vill icke låta då sitt hjerta
till det vida blå med lärkan fly,
att i menlös fröjd och salig smärta
klar mot Skaparns blick, som dagen, gry?

Kommen, hjeltar ifrån Nordanfjällen,
kommen, tärnor ifrån Söderns park!
hvimlen nu för vandrarns syn, tills qvällen
träffar honom än i skog och mark!

Hemmets fönster då tillbaka locka,
fjerran, gullrödt, aftonskimra de;
kring dess dörr syrener tätt sig flocka,
och ur den — o, hvilka ögon le?

Månn en Makas? — Ja, hos henne sätter
skalden sig i gudahägnadt bo,
och i månskensljusa strömkarlsnätter
prisar vågens stilla sång vår ro.

Hulda Moder! Nu min lott är färdig —
färdig? Nej det bästa felas än:
skall en lycka bli min önskan värdig,
lef, ack lef, med mig att dela den!

---

329. Till fäderneslandet.

Farväl, du jord, så dyrbar för mitt hjerta,
du vittne till min barndoms frid, farväl!
du flyr — och moln din gröna slöja svärta;
dock, evigt nära står du för min själ!

nän sänder du en blick igenom natten,
nr grånadt afstånd vinkar mig din hand —
svälan! — omkring mig himmel blott, och vatten! —
ett långt farväl, du moderliga land!

Framför mig, skum, som framtiden, som döden,
töcken hvilar nu en okänd kust.
Mig vänta nya syner, nya öden,
och nya band af smärta och af lust.
Dock, nesligt må min varelse försvinna,
oom aska hvirflas bort i vind och flod,
m detta bröst förglömma kan, att brinna
för hvad det älska lärt i Svithiod!

åt, hviskad fram af dina skogars toppar,
ll alla vänner vandrarns helsning nå!
krif, Nord, med aftonrodnans purpurdroppar
inin trohets längtan på din himmel blå!
nen framförallt, o, kransa rik och fager
inin Moders graf, du Minnets rosengård,
och låt ett paradis, vid månans dager,
b dagg och vällukt smycka hennes vård!

vad *afsked* nämns, är ej ett qval allena;
ngt mer en blixt, som luttrar ifrån skuld.
älkommen, Saknad, med din skärseld! Rena
ån hvarje främmadt slagg min kärleks guld!

jag rättvist blef af vredens koger sviken,
det Heliga med helgd befrämjas vill;
förgäta skall jag, inom Sångens riken,
att något annat är i verlden till!

Mitt ljufva hem, du Sagas skönsta boning,
förtörnas du? Har du förskjutit mig?
jag många fel begått — men till försoning
du vet, de flesta dock af nit för *Dig!*
Att bli dig värd, jag aldrig hoppas vågat;
blott, att engång ditt värde fullt förstå.
Att lära det, till andra land jag tågat —
ett barn, i skola skickadt hemifrå!

Bevara mellertid, som huldrik Moder,
mitt hjertas håfvor i en tryggad famn!
bland dina klippor visst, bland dina floder
från mången vänlig tunga hörs mitt namn.
O hemlighet af själarnas förening!
samlif, som ej af kroppsligt fjerran störs!
ej alltid *läppar* tolka få din mening;
men oafbrutet dock dess samtal förs.

Nord, Känslans pol, magnet för Diktens lekar!
när får mitt öga väl dig åter se?
skall *du* engång, bland dina milda ekar,
en runesignad hvilobädd mig ge?

Ack ja! och när jag sjelf en sägen blifvit,
ett sångar-äfventyr från flydda dar, —
säg, om du i din minnesbok mig skrifvit,
o Svea! att en trogen son jag var.

---

330. Nordmansharpan.

Den långa natten dröjer än;
der månan brann, kom skyn igen.
En pilgrim går i vildan skog,
hans aning honom ej bedrog:
han hör ett skall, liksom af lurar,
ser gråa torn och fallna murar.

En klippeborg ur molnens flod
tycks vinka vandrarns djerfva mod;
ej dimmans köld, ej furans sus,
ej råets skratt från malmens hus,
ej sten, ej buske honom fjettrar:
från brant till brant han rastlös klättrar.

En nattlig flamma flämtar der,
om någon skatt hon tidning bär;
en grip, i granars skumma rund,
kring skenet sväfvar, stund från stund.
Hvem vet väl, hvad i mörkrets gårdar
den konungsliga fågeln vårdar?

Den vandrarn skyndar, dristelig,
bland grus och spillror fram sin stig.
Han råkar en förborgad gång,
den är väl hemsk, den är väl trång;
men gripen framför honom svingar,
och lyser med de gyllne vingar.

I klyftans afgrund han försvann;
hvad der han såg, hvem skildra kan?
Blott då och då ur djupet flyr
en klang, som bådar äfventyr;
tills snart, af morgonstjernan helsad,
han står på klippans tinnar frälsad!

Hvad bär han? Harpa, stjerneblank;
den henne hör, han blir ej krank;
de Nordmäns glömda strängaspel,
de tappra fädrens arfvedel!
dess gullbarm åter börjar skalla,
att fröjd till berg och dalar kalla.

Från ort till ort, från stad till stad,
han bär sin skatt så stolt och glad;
bland ek och lind, på sjöastrand,
högt klingar strängen vid hans hand,
till sköna jungfrurs sköna sinne,
till männers lust och tiders minne.

Och när och fjär, ehvart han går,
i själ vid själ han gnistor sår;
han värmer med sitt andedrag,
han tänder med sitt hjertas slag,
och skänker i, vid grynings-strålar,
Gunlödas mjöd ur Asgårds skålar.

Hvad gifver Nordmansharpan makt?
Den höga Diktens *inre* prakt:
hon lade här, i fromma bröst,
för lifvets ord en hjertlig röst;
bland skogarna och fjällen brusar
den sång, som ädla sinnen tjusar.

Hvad lär dig Nordmansharpans ljud?
Natur och kärlek, kraft och Gud;
i smärtan stark, i glädjen mild,
att lefva för det Sannas bild;
att trotsa lismare och trälar,
att dö, som höfves fria själar!

För hvem blef Nordmansharpan gjord?
För dem, som bo i kämpars Nord;
som älska fädrens språk och lif;
som hata Vallands tidsfördrif;
som svärdet ej i skidan gömma,
när trumman går och eldregn strömma.

Hvem mäktar Nordmansharpan slå?
Blott den, som, lik en himmel blå,
af molnfritt solljus skär och varm,
bär Gud och Folk i trofast barm,
och parar näktergalens tunga
med falkens blick och Davids slunga.

Så lyder sagan om den skatt,
som hvilat har så mången natt
i mörkrets hem, i bergets schakt:
i dagen är den åter bragt!
och Gud skall Sveas skalder lära,
att stämma harpan till sin ära.

---

331. Konungavalet.

Till tings! till tings! Budkaflen går
kring berg och dal.
Kung Ring är död: nu förestår
et Kungaval.

Då tager bonden svärd från vägg;
det stål är blått.
Med fingret pröfvar han dess egg;
den biter godt.

De piltar se med glädje på
det stålblå sken;

de lyfta svärdet, två och två,
för tungt för en.

Men dottren skurar hjelmen ren,
blank skall han bli —
och rodnar, när hon skådar sen
sin bild deri.

Sist tar han sköldens runda värn,
en sol i blod.
Hell dig, du frie man af jern,
du bonde god!

All landets ära växer ur
ditt fria bröst;
i striden är du landets mur,
i frid dess röst.

Så samlas de med sköldegny
och vapenbrak
på öppet ting, ty himlens sky
är deras tak.

Men Frithiof står på tingets sten;
hos honom står
den Kungason, en liten en
med guldgult hår.

Då går ett sorl kring bondelag:
„För liten är
den Kungsson, kan ej skipa lag,
ej leda här.“ —

Men Frithiof lyfte pilten ung
på skölden opp:
„I Nordmän, här är eder Kung
och landets hopp.

Sen här den gamle Odens ätt
i bild så skön!
på sköld han känner sig så lätt,
som fisk i sjön.

Jag svär att skydda rike hans
med svärd och stång,
och sätta fadrens gyllne krans
på son en gång.

Forsete, Balders höge son,
har hört min ed;
och om jag viker derifrån
slå han mig ned!“ —

Men pilten satt på skölden lyft,
lik Kung å stol,

lik unga örnen, som från klyft
ser opp mot sol.

Den väntan blef det unga blod
till slut för lång,
och med ett hopp i mark han stod;
ett kungligt språng;

Då ropte böndren högt på ting:
„Vi Nordens män
vi kore dig; blif lik Kung Ring,
sköldburne sven!“ —

---

332. Gustaf och hans folk.

Vänner, skynden er in i striden!
himlens Gud våra vapen styr:
vänner, skynden er, nu är tiden,
segren kallar er, Christjern flyr.

„Fort till storms, alla tillika!
följom Gustaf och segren åt!
hvilken Svensk vågar att svika
på dess modige fäders stråt?

Hvad? skulle Göthers ättlingar vika?
vika för slafvars darrande stål?
nej, fallom an alla tillika!
hämd och frihet är segrens mål.“

Vänner, följen er höfdings öden!
än ett anfall, och segren är vår.
„Ja, vi följa vår höfdings öden:
då du bjuder, är segren vår!“

---

333. Hertig Magnus och hafsfrun.

Hertig Magnus han såg genom slottsfenstret ut,
huru strömmen så strida månd rinna,
då fick han se, på strömmen satt
en mycket dägelig qvinna:
„Hertig Magnus, hertig Magnus, trolofven I mig,
jag beder eder ännu så gerna,
I sägen icke nej, utan jo, jo!

Och eder vill jag gifva ett gångande skepp,
det bästa en riddare vill ega;
det går så väl på vatten, som fasta land,
och genom de markerna vida. —
Hertig Magnus, hertig Magnus, trolofven I mig, o.s.v.

Och eder vill jag gifva en gångare grå,
den bästa en riddare vill styra;
han går så väl på vatten, som fasta land,
och genom de skogarne vida. —
Hertig Magnus, hertig Magnus o. s. v.“

„Och huru skulle jag trolofva er?
jag får ju ej stilla vara;
jag tjenar ju konung och fosterland,
men inte med qvinna mig para!“ —
— „Hertig Magnus, hertig Magnus o. s. v,

Eder vill jag gifva så mycket guld,
som I er aldrig kan mägta,
och perlor og stenar göperna full,
och allt skall det vare äkta.
Hertig Magnus, hertig Magnus o. s. v.“

— „Och gerna skulle jag trolofva dig,
om du vor' en christen qvinna;
men nu är du ett ledt hafstroll;
min kärlek du aldrig kan vinna!“ —
— „Hertig Magnus, hertig Magnus o. s. v.

Hertig Magnus, hertig Magnus, besinna dig,
och ej så spotskelig svara;
ty vill du inte trolofva mig,
så skall du få vansinnig vara!
Hertig Magnus, hertig Magnus o. s. v.“

— „Jag är en konungason så god,
huru kan I mig vilja vinna;
I bor ej på land men uti flod,
och dervid jag kan mig ej finna.“ —

— „Hertig Magnus, hertig Magnus, trolofven I mig,
jag beder eder ännu så gerna,
I sägen icke nej, utan jo, jo!“ —

---

334. Karl den tolfte.

Kung Karl, den unge hjelte,
han stod i rök och dam;
han drog sitt svärd från bälte
och bröt i striden fram.
„Hur svenska stålet biter,
kom låt oss pröfva på!
ur vägen, Moskoviter!
friskt mod, I gossar blå!

Och en mot tio ställdes
af retad Vasa-son;
der flydde, hvad ej fälldes;
det var hans lärospån.
Tre konungar tillhopa
ej skrefvo pilten bud;
lugn stod han mot Evropa,
en skägglös dundergud!

Gråhårad statskonst lade
de snaror ut med hast:

den höga yngling sade
ett ord, och snaran brast.
Högbarmad, smärt, gullhårig
en ny Avrora kom:
— från kämpen tjugu-årig
hon vände ohörd om.

Der slog så stort ett hjerta
uti hans svenska barm,
i glädje som i smärta
blott för det rätta varm.
I med- och motgång lika,
sin lyckas öfverman,
han kunde ikke vika,
blott falla kunde han.

Se nattens stjernor blossa
på grafven längesen,
och hundra-årig mossa
betäcker hjeltens ben.
Det herrliga på jorden —
förgänglig är dess lott.
Hans minne uti Norden
är snart en saga blott.

Dock — än till sagan lyssnar
det gamla sagoland,

och dvärgalåten tystnar
mot resen efterhand.
Än dväljs i Nordens lundar
den höga anden qvar.
Han är ej död, han blundar:
hans blund ett sekel var.

Böj, Svea, knä vid griften,
din störste son göms der.
Läs nötta minneskriften,
din hjeltedikt hon är.
Med blottadt hufvud stiger
historien dit och lär,
och svenska äran viger
sin segerfana der.

---

335. Hönsgummans visa.

Hanar å hönor å kycklingar små,
spring glättuga nu!
qväd, mina pullor å tuppar, hå, hå,
sjung kuckuliku!
Lät si, hvar en hoppar
ikring sina koppar
å näbbana doppar!
Jag orkar illa gå,

sitter gammal å grå,
men qväder ändå.

Fyratjog år, å så nitton dertill,
ä min ålder i dag;
folke må tro mig så mycke di vill;
men aldrig vet jag,
min hog vari bätter,
förnögder å lätter,
bå dagar å nätter,
än han ha vari nu
på sex år eller sju,
för nån Herre å Fru.

Fäm stora herrskap på herrgålen vår
allt efter hvarann,
mins jag så väl, som dä varit i går;
å derföre kan
min åldriga tunga
om herrskape sjunga,
bå gamla å unga;
den, som ha vari mä,
må ju veta, hur dä ä,
var man säker på dä.

Års gammal var jag, då Fröken for bort;
då hörd jag, di sa,

hur hon ha hushålla, rundt eller torrt,
dä va, som dä va;
men bort vill hon resa
te den, som kan läsa
bakfram i Katkesa;
lika, hva di sa,
nog ha Fröken vari bra;
men di narra 'na sta.

Sen var en Herre på gålen, jag mins,
han va väldug med art;
yppare husbonde näppliga fins;
men han dödde så snart;
å Frun, som var änka,
fick sörja å tänka,
hvad hon skulle skänka
te dem, som mä makt
uppå gålen hade akt
å om ägorna vakt.

Bästa, som Frun i sitt hus hade qvar,
var en endaste son,
fyra års herre, som miste sin far;
men mins, han va mon
om åkrar å ängar
å flitiga drängar,
om ägor å pengar;

han föga va stor,
när han följde sin mor
å kring ägorna for.

Gransämja, hemfred å styr på sitt hus
hölt han som en kar';
Frun, som han fick, var ett dygdenes ljus,
en fröken så rar,
så from å gudfruktig,
så sedig og tuktig,
i hushållet dugtig,
att af detta par
är åminnelse qvar
alla verldenes dar.

Arfvingar fingo den herre å fru,
jag mins inte grant;
som jag kan tycka, så voro de sju;
— jo, jo, dä va sant!
ty fyra de siste
små herrar, jag visste,
att herrskape miste;
den älsta va qvar
å så fröknar et par
med moder å far.

Herrskape sjelfva, de lefde så kort;
jag mins, hur vi gret,
när som vår nådiga fru dödde bort;
den sorgen va het
å svår för oss alla,
som bittraste galla;
vi gick här å valla
bå nätter å dar,
å den ömaste var
vår bedröfvade far.

Fyra så när som ett fjerendels år
han lefde derpå;
men, famikatten, när han stog på bår,
hur di glunkade då!
Di sa, vi få värre,
bå större å smärre;
vi miste en herre,
som ville å fick
hålla ordning å skick.
— Gissa på, hur ä gick!

Sonen tog hushålle först uti akt,
men sen for han ut,
reste mä junkrar å drängar på jagt,
hade kulor å krut.

Men trålla dä krute,
di hölts mä der ute!
dä vålde på slute,
at räfvana log
åt dä skotte, som tog,
då vår husbonde dog.

Endaste Systern va frommer å go,
som ärfde sin Bror;
att hennes herre på lofven å tro,
som han henne svor,
fick styra å ställa,
så di blefvo sälla,
som hade vari snälla;
å sen ha dä gått,
bå mä stort å mä smått
såsom han ha förmått.

Nog va dä mer än halft anna tiog år,
då herrskape här
rådande voro på herrgålen vår,
mä mycke besvär.
Nu ä di döda
från omsorg å möda;
vår ögon ä röda;
ty jämmer å gråt

va vår dagliga låt
hela tiden bort åt.

Men, huru väl ha den Högste försett
vår herrgål igen!
med både Herre å Fru, Han ha gett,
så jag aldrig vet än,
sen jag börja lära
ta maten å bära
te pullorna kära,
dä låti så väl
för bå junker å häl,
bå te kropp å te själ.

Herrskape läser å sjunger å ber,
dä märker väl jag;
unga små herrarna lära ju mer
hvar endaste dag;
aldri ska höras
nån orätt få göras,
ell' någon ska töras
te peka säg fram,
å bju te någon skam,
munser ell' madam.

Herre Gud, signa di dygdiga två
för all ordning å tukt!

himlen bevare de plantorna små
deras härliga frukt!
så den må bli mogen,
te dygd redebogen,
rättrådig å trogen!
ty då bli dä gott
te få del i den lott,
som jag ha nu fått.

Solen å månan å stjernorna ge
sin härliga glans;
djuren på markene nöje bete
mä lek uti dans;
hela jolen hoppar,
å mustiga droppar
gör lustiga kroppar. —
— Flicka qvick å ung,
kan du bättre, så sjung;
jag ä gammal å tung.

---

336. Fredsslutet.

Ja, sockren in med tröstord, läckra, lena,
den kalk af blygd, som än oss återstod!
Af rofvets kejsarfåglar har den ena
oss hänvist till den andras ädelmod.

Du, stora löfte med ditt alnmått, svara:
din prutmån, blef den ej väl lång och bred?
lugnt öppnar du din mun, at oss förklara:
„Hur allt än står, — nu hafven I dock *fred.*“

Ja visst, en fred, — man arten redan känner, —
så god den kan bestås — från Fredrikshamn!
En bättre lott stod redo, svenska männer:
en ärlig döds gemensamt öppna famn.

Nu skola sagor tiden oss förkorta;
„Folk, du är fritt!“ — så hörs från berg och dal.
Men Äran, ack! och Finnland äro borta;
hvad båta då de fagra riksdagstal?

Hvad frihet är och gör, det fordom visste
Numantia, och Saragossa än:
den kunskapen med Sveaborg vi miste;
var det med Ratan, som den kom igen?

---

337. Majsång.

Se, öfver dal och klyfta
den unga majsol ler;
sin ishjelm bergen lyfta
från ärrig panna ner.
Men ännu sofver jorden,
och böljan fängslad slår.

Ack! våren här i Norden
har drifvor i sitt hår.

Likmycket! snart han träder
ur vaggan fullväxt opp,
med sina vestanväder,
med sina blommors knopp.
Snart står han högt på fjällen
med Nordens vakna sol,
der morgonen och qvällen
satt möte sen i fjol.

Men ack! hvad rop jag hörer,
se krigets båga späns,
och åter dundrarn körer
sin vagn omkring vår gräns.
Med våren flyga morden
med lösta falkar ut,
och Södern famnar Norden
i envige till slut.

Med norrstjernan i pannan
den ädla Svea står,
och frågar om hvarannan
sitt mod och sina sår.
För stolt att frukta skaran,
för vis att reta den,

hon vinkar tryggt åt faran:
velkomman gamla vän!

Och redan fyllas fälten
af hennes kämpars tropp,
och redan rifva Belten
med dån sin brygga opp.
Ur högen fädren kalla
med dof, forntida-röst,
och fjällen hålla alla
sin sköld för Nordens bröst.

Från Lidskjalf Oden vakar,
sin thron han upprätthöll,
fast Loke jorden skakar,
fast ock hans Balder föll.
Bredvid hans sida flammar
den starke Asa-Thor,
och lyfter vred sin hammar,
i hvilken döden bor.

Vid Urdas hvida vatten
står tyst den höga Skuld;
en runa, mörk som natten,
hon skär i sköldens guld.
Gudinna! Folkens öden
du skrifver. — På vår lott

skrif Farorna, skrif Döden,
men skrif ej Träldom blott.

O förr än bojans nesa
skall trycka denna jord,
förrn tyranni't skal resa
sin thron i väldig Nord; —
förr drabbe Thor med flamman
sitt folk, som skall förgås,
och fjällen störte samman,
ett kummel öfver oss!

Låt slafven fegsint klandra
den vilda tidens gång;
på bergen vill jag vandra
och dikta segrens sång,
tills åter utur striden
hon vänder till vårt land
med friheten och friden,
som byten vid sin hand.

Drick merg i benen, broder,
drick mod uti din själ!
En skål för hjeltars moder!
en skål för Sveas väl!
Om Rota vill dig skicka
till fädren, lycklig du!

i Valhall får du dricka
den samma skål ännu.

---

338. En beväringsmans afskedssång.

Bort, plog och spade, ur min hand!
kom svärd och bajonett!
jag går att slåss för Kung och Land,
och skaffa fred och rätt.

Jag köper ej en annans blod,
mitt eget vågar jag.
Är jag för ung? har jag ej mod?
försök, om jag är svag!

Dansk eller Fransk, hvad heter han,
som ej vill Sverge väl?
Han skall få känna, hvad den kan,
som ej är född till träl.

Farväl, min Far! välsigna mig
med ett par Herrans ord,
och sen förgät, att det är krig:
blott sköt i lugn er jord.

Gråt ej, min Mor! var nöjd: ni bar
en stridsman åt ert land.

Det är på ärans väg, jag far,
och under Herrans hand.

Ej utan Gud en sparf förgår,
om jag mins skriften rätt.
Vill Gud, så rubbas ej ett hår,
fast kulor hvina tätt.

Vill Gud, så ser jag er ännu,
och blir er ålders tröst;
och kör min plog, så flink som nu,
med ärren på mitt bröst.

På väggen hänger mitt gevär,
med mången blodig fläck;
der ser min brud, som hemförd är,
hur jag har varit käck.

Och fort går mången vinterquäll,
då jag berätta kan
hur Sverges här stod som en fjell,
då Prinsen förde an.

Men skulle jag — vid fredens slut,
då alla komma hem,
och gå med er att tacka Gud, —
ej synas ibland dem: —

Hur sällt, att dö för Land och Kung,
vid ärans segerrop!
hur skönt att saknas ren som ung
bland Sverges kämpahop!

Min Flicka, som till kyrkan går,
och ser den raska tropp,
men ser ej mig, skall med en tår
åt himlen sucka opp.

Der hoppas hon, i evig fröjd,
hos Gud få råka mig;
och sjunger, med hans vägar nöjd:
„O Gud! vi lofve dig!“

Farväl! så trång blir hyddan här,
och hjertat sväller opp.
— I fält! i fält! så fri är der,
så rask båd själ och kropp.

Dit vill jag, öfver haf och land,
der man i elden är!
der vill jag stå, med svärd i hand,
och döden se helt när.

339. Sverige och Danmark.

Emellan Sundets begge naboland
brann förr ett svärd liksom en ljungeldsflamma,
och hatet höll det lyftadt i sin hand,
och död och ofärd bodde i detsamma.

Hvar är det nu? — Se, klingan borta är,
och flytt har hatet, flytt har tvedrägtsanden,
och böljan lägger sig till brygga der,
och vänskap vandrar mellan båda landen.

Hvad under dock! Ha statens män förmått
att byta stridens till en fridens fana? —
har politiken äfven hjerta fått,
att trofast vänskap — — ur fiendskap mana?

O nej! men se, en yngling för mig står,
så skön och ädel, älskad utaf alla;
en krans af stjernor gungar i hans hår,
och det är fröjd att honom yngling kalla.

En gyldne lyra bär han vid sitt bröst,
som klingar glädje, och som klingar smärta;
bland dessa toner — hör hans djupa röst,
den kommer som från menskoslägtets hjerta.

En luftig mantel är hans lätta skrud,
af vingar buren; snabb och djerf är gången.

se, det är konstens, det är diktens Gud!
det syns på blicken, och det hörs i sången.

Han var det, han, som med sitt fridens ord
en ljusets höga ättling och en tidens,
gick fram med seger i vår höga Nord;
och diktens seger är mer skön än stridens.

Han var det, han, som med en ädel håg
tog upp det svärd, tveeggade och skarpa,
som mellan Sundets naboriken låg,
och spann dess stål — till strängar på sin harpa.

Han födde vänskap, lade hand i hand
två utaf långa strider skiljda riken;
han största segern vann på Sundets strand!
— O konsten är förmer än politiken!

Nu vintrens brygga stormen bryta må!
långt skönare nu finnas till att vandra:
ty konstens genius kan ock brygga slå,
der goda andar möta lätt hvarandra.

På den så Svea som ock Dana kan,
i hvad de skönast känna, sannast tänka,
inför Evropa möta nu hvarann,
att evig kraft åt nyfödd troskap skänka.

340. Skandinavisk ynglingasång.

En själ, ett hjerta uti Norden vare,
och sångens dufva öfver Sundet fare
med oljolöf emellan bröder blott:
Normannakraften, ljungande med svärden,
går som ett blodigt rykte än kring verlden,
och sin odödlighet i skaldens sånger
ännu som förr den vilde berserk fått.

En högre kraft i trofast kärlek ljungar,
i viljor, djerfva såsom vikingskungar,
men såsom fosterbröder eniga.
Låt verlden nu den unionen spörja:
när landens genier famnats först, då börja:
de ädla folken slutas till hvarandra,
och frid og bildning ock sin ära ha.

Välan, i stilla täflingskamp vi draga:
som segerbyten må vi vänligt taga
hvarandras bildningsläror vexelvis.
På våra berg, på våra slätter stiga
vi dristigt fram och våra fanor viga
i ljusets strålar: hur de svaja herrligt!
hur vårt förbund tar sångens högsta pris!

Hvad anden sitftar, det skall evigt gälla.
Blott drufvor blöde, när vi nu oss ställa
emot hvarandra utan agg och harm!
Den ädlaste ibland oss är den förste,
och högst i bildning är du här den störste;
ty våra anor gå till ljusets fader,
och Riddarhuset är vår egen barm.

O hvilken vänskap, skön som dagens öga!
när somrar blomma, och när vintrar snöga,
vi flyga till hvarann, som till en fest.
Ideer bytas, hjertan sammangjutas,
och Nordens sköldar till hvarandra slutas,
och folken, barn af samma hjeltemoder,
hvem splittrar, hvem besegrar dem härnäst?

Tredie Afdeling,

forskjellige Anmærkninger.

„Var ikke **men**, *saamænd sig ingen kunde klage."*

(*Syv.*)

Forskjellige Oplysninger til Forstaaelsen af enkelte Digte eller enkelte Udtryk i dem.

Til Nr. 58. Dette Digt var allerede skrevet 1783, og mulig endnu tidligere; altsaa længe för Danmarks og Norges polittiske Adskillelse, og længe för de tre Naboerne fuldelig opslugte det först i sin Grav saa stolte, desværre endnu ikke gjenopstandne Polen, — paa en Tid, *da* den Tid, i hvilken vi daglig oversvømmedes med opblæste Tyskere, endnu var i saa frisk Minde, *da* den franske Tone var enevældig i de höjere Selskabskredse, *da* Frihed kun havde hjemme i England, og *för* endnu det förste Par Briller havde ladet sig see paa aaben Gade her i Danmark. — „Han, som boer lidt under Havet," o: Hollænderen. — Et Par Vers af Visen ere udeladte.

Til Nr. 115. Gat var en By og Sokotop et Bjerg, begge i Jødeland.

Til Nr. 121. *Mogul*, Stormogul, kaldtes Herskeren over det store Rige i Ostindien, Hindostan, der siden for störste Delen blev Britternes Bytte.

Til Nr. 167 (og 54). *Valborgs Dag* eller Volborgs Dag, det er den 1ste Maj. Hvoraf den har dette sit Navn, veed jeg i övrigt ikke, da den i Almanakken heddder Filips og Jakobs Dag. Valborgs Dag var i gamle Dage en almindelig Vaarfest i hele Norden. I Sverrig er den det endnu, for unge

og gamle, höje og lave, Kjöbstædfolk og Landfolk. I Norge er den næsten overalt gaaet af Brug, og paa de danske Öer ligeledes, men i Jylland fejres den endnu, i det mindste i Östen og Norden. Om Aftenen för Valborgs Dag antændes der da paa den höjeste Bakke udenfor hver By et lystigt Baal af Tjærebötter, Halm og Lyngtoppe, der brænder en stor Deel af Natten igjennem. Jeg mindes det endnu fra min tidlige Barndom, hvor lysteligt og hvor opløftende det var, i den mörke Nat at see Baal paa Baal at lege, saa langt Öjet rakte. Enten det saa er Lævninger af de hedenske Ofringer, eller det er Frygt for Uvætter og Sortalfer, der leger i Luerne, saa er dog saadan en Vaarfest saa langt fra at kyse mig, saa jeg vilde önske, vi havde flere af dem, der gik gjennem *hele* Folket og alle dets Klasser, — ja jeg mener slet ikke, at det var formeget, om vi hele Norden igjennem rede Sommer i By baade den 1ste og den 17de og den 28de Maj. — Hvordan Jyderne fejrede Valborgs Dag, vil jeg dog, (efter *Thieles* Folkesagn, 1ste Samling, S. 145—58) give en kort Skildring af, er end Lejligheden trukket ved Haarene: — Baade Karle og Piger lavede sig til Festen, og pyntede sig til den, som de bedst formaaede. I Karlenes Tog vare alle til Hest, men det aabnedes af begge Skafferne, som rede foran, at mælde Toget. Efter dem fulgte to gamle Mænd, der vare Blusførere og havde i Hænderne en höj Stang, prydet med Baand, med Kranse og Törklæder, og hvad der ellers kunde falde i Öjnene. Efter dem fulgte Majgreven med begge sine Svende, og saa hele Toget, parvis, alle iförte blaa og röde Kofter, med hvide Haandklæder fra den höjre Skulder ned under den venstre Arm, og flagrende Silkebaand paa Hattene. Majgreven havde to Kranse, en over hver Skulder, men de övrige hver kun een Krans. Midt i Toget rede Musikanter og spillede paa Fiol, Tromme og Pibe. Kom de til et Markeskjel, lagdes der en Krans paa Ledstedet, og hvor de i Byerne eller paa Herregaardene mødte Piger, kastede de Kranse til dem, og indböde dem derved til Gildet. Kom Toget til en By, gik begge Skafferne fra Huus til Huus, og bad

om Tilladelse for Toget at komme ind. Naar denne var erholdt, rede de tre Gange Gaarden rundt, og hilsede, hver Gang de kom forbi Vinduerne. Derpaa stege de af Hestene, og Forsangerne sang den Sang, af hvilken der her i denne Samling er meddeelt et Brudstykke under Nr. 54; men ved hvert Vers faldt hele Toget ind ved Ordene „*med Glæde!*" Naar Sangen var sungen, dansede de en Stund, og skjænkedes da med Øl og Brændevin, stundum ogsaa med Penge. Endelig stege de til Hest igjen, rede atter rundt om Gaarden, og droge i samme Optog videre. — Naar Pigerne løb Sommer i By, samledes de, hvor Gildet skulde staae, pyntede med grönne og hvide Törklæder, og med Kranse om Haar og over Skulder. Derfra gik de ud i Marken, stillede sig i Kreds, og Skafferen prøvede en Krans paa dem alle; men den, som kunde passe den, blev Majgrevinde. Nu drog Toget omkring. Hvor man vilde modtage dem, var der til Tegn derpaa oprejst en Stang, pyntet med Blomster og Kranse. Der blev sunget en Vexelsang mellem Pigerne og Karlene, hvori „Maj, vær velkommen!" og „Glæde jer Gud og saa den søde Sommer!" var den Tone, der gjennemaandede det hele. Men om Aftenen gik Fiolen naturligviis atter, og der dansedes med Liv og Sjæl til dens muntre Toner. — Det var de forpestede Griller om „*Standsforskjel,*" om at „*holde paa sin Værdighed,*" om „*fine Folk og grove,*" blandt hvilke „*Krage søgte Mage,*" og „*Lige legte bedst,*" — der lagde os baade denne Folkefest, og saa mange andre, øde; men skulle vi ikke selv lægges øde bagefter, saa bliver der dog nok intet andet for, end at kaste Grillerne væk igjen og kalde alt det til Live paa ny, i hvilket der virkelig *er Liv*, og da fremfor alt *Liv af vort Folkeliv.*

Til Nr. 168. Dette Digt har en ganske egen historisk Mærkværdighed. At opgive Aaret, i hvilket det er skrevet, vil næppe være muligt, men nogle og fiirsindstyve Aar maa det altid være gammelt, og det bliver da det Digt, i hvilket den nyere danske Lyrik *første Gang* udtonede sig, og det

ikke blot i dristige og henrivende Billeder, men, hvad der er endnu mærkeligere, i et Sprog, i en Form, der næsten intet Sted støder an mod vor Tids mere rensede Smags strængere Fordringer. Det er mere, end der kan siges om de allerfleste yngre lyriske Digte af Tullin, Stenersen o. s. v., og gjælder ellers först om Evalds, P. H. Frimans og Baggesens, medens alle de ældre uden Undtagelse, selv de bedste af dem, hvert Öjeblik støde os ved ny Smagløsheder. (Se for øvrigt *Stubs* Levnet.)

Til Nr. 172. I Daadstiden gaves Folkeraadene ikke bag lukkede Döre, og udtværedes da heller ikke i maanedlange Undersøgelser om allehaande Smaating. Under Guds fri Himmel holdtes Konge- og Folketinget; paa den störste Steen, i Kredsens Midpunkt, stod Stolkongen (Overkongen, til Forskjel fra Fylke- og Sysselkongerne), men paa mindre Stene, i en aflang Ring omkring ham, stode hans Mænd; og Ordene skiftedes frit imellem dem for alles Øren, som høre vilde, djærvt eller venlig, som Omstændighederne førte det med sig, men *helst* dog *baade* djærvt og venlig. — En fjærn og forleden, men uforglemmelig Tid!

Til Nr. 191. Om *Hilde* (Hildur) se Anm. til 234. — Om *Hvitfeld*, *Rud* og *Tordenskjold*, se Anm. til Nr. 277, 293 og 280. — *Bylk*, en Odde af Sønderjylland (Slesvig), lige over for Femern. Her er nu et Fyrtaarn. I Historien er Bylk mærkværdig af den Sejer, som den danske Kommandør Gabel den 24de April 1716 vandt over den svenske Kommandør Vachtmejster, der den følgende Morgen løb fast paa Sandgrunden, og her overgav sig med samtlige sine Skibe, 4 Orloggere, 2 Brigger og 2 mindre Smaaskibe, alle tilsammen besatte med 3000 Mand, af hvilke dog det ene Tusinde var dræbt eller saaret i den forrige Dags Kamp. Den unge Vessel (Tordenskjold) sendtes til Vachtmejster for at afhente ham til Gabels Skib. Han kom, nedslaaet og sortklædt, og Kaarden havde han kastet fra sig; men Gabel modtog ham med megen Venlighed og Godmodighed. Tilsidst spurgte han, hvor hans Kaarde var. „Den er borte," svarede Vachtmejster,

„og en fangen Mand maa finde sig i at undvære den." Gabel spændte strax sin egen Kaarde fra Siden, og forærede sin ulykkelige Fjende den. — Endnu en ældre Begivenhed slutter sig til Bylks Navn. Da Kristian den 4de den 1ste Juli 1644 havde udkjæmpet Kjæmpeslaget paa Kolberghede, blev den svenske Admiral Fleming nødt til at indslutte sig i Kilerbugten. Medens han laa her, gjorde han en Vending mod Frederiksort, og faldt ved den Lejlighed i en lille Træfning udenfor Bylk den 26de Juli 1644. — *Kjøgebugt*, se Anm. til Nr. 274 og 277. — *Dynekilde*, se Nr. 280. — *Adilslue*: „Rolf Krage og hans tolv Kjæmper kom til Upsal uden Lejde. Hans Moder Yrsa tog med Glæde imod ham, og fulgte ham til et Herberge, ikke til Kong Adils' Hal; der var gjort store Ilde for dem, og Drikke blev fremsat. Da kom Kong Adils' Mænd ind, kastede endnu mere Brænde paa Ilden, og gjorde den saa stor, at Klæderne brændte paa Rolf og hans Mænd. „Er det sandt," sagde Adils' Mænd, „at Rolf Krage og hans Bersærker hverken sky Ild eller Jern?" Da sprang Rolf op, og alle de andre, og han sagde: „Øge vi Ilden i Adils' Huse!" tog sit Skjold, kastede det paa Ilden, og sprang over den, medens Skjoldet brændte, og sagde: „Ej den skyer Ild, som over den springer." Saa gjorde ogsaa den ene efter den anden af hans Mænd, og de grebe derpaa dem, der havde foroget Ilden, og kastede dem paa den." (*Petersens* Sagnhistorie, S. 203.) Med den Lue, Adils lagde for Kong Rolf, men over hvilken Rolf skred rolig sin Bane til et evigt og udødeligt Navn, er her *den* sammenlignet, der i Dannebrogs Favn bar Hvitfeld til Stjernerne, at leve med dem i Tid og Evighed.

Til Nr. 192. Om Lunde Domkirkes Bygning gaaer der forskjellige Sagn, der meer eller mindre stemme med det, Digteren her har behandlet. Vi ville her kun meddele et af dem. „Engang i gamle Dage kom der en Jætte til Kongen i Skaane, og tilbød sig at ville bygge en vældig Kirke med Spiir og Taarne, imod at faae saa meget Guld, som han vejede; men hvis Kongen imidlertid kunde faae hans Navn

at vide, saa skulde han have gjort det omsonst. Det indgik Kongen ogsaa strax, for, tænkte han, nogen maa dog vel kjende ham, saa det skal jeg nok komme ud af. Jætten tog nu strax fat paa Arbejdet, og det gik rask fra Haanden, og imidlertid gjorde Kongen sig al mulig Umage, for at faae hans Navn opspurgt; men der var ingen, der kjendte noget til ham. Da blev Kongen hed om Ørerne, for til at betale ham havde han slet ingen Lyst, og Jætten var snart færdig. I denne Knibe red han ud til en klog Kone i Nærheden, og spurgte hende til Raads, hvordan han skulde faae det at vide. Hun sagde da: „Gaa hen til den Höj hist, saa skal du faae hans Navn at høre." Som sagt, saa gjort; Kongen gik derhen og lagde sig stille ned og lyttede, og snart hørte han et Barn sige: „Moder, naar kommer Fader hjem?" hvortil Moderen svarede. „I Aften kommer *Find* hjem." Da Kongen hørte det, skyndte han sig hjem, og gik lige hen til Jætten, der just var ved at mure den sidste Steen ind, og sagde til ham: „Naa, *Find*, det gaaer jo godt." Da Jætten hørte sit Navn nævne, vendte han sig om, og kastede den uhyre Steen, han havde i Haanden, efter Kongen, men ramte ikke, og Stenen satte sig saa fast i Jorden, at aldrig nogen har kunnet rokke den siden, og Hullet, hvor Stenen skulde siddet, har man aldrig siden kunnet faae muret til. Somme siger ogsaa, at Jætten endnu sidder underneden Kirken, og arbejder paa at faae den revet ned; men den staaer dog endnu." (*Rasks* Morskabslæsning for den danske Almue, Nr. 17 for 1839.) — Sammesteds findes ogsaa et andet Sagn, der saa temmelig er det samme, som det Digteren benyttede. — I den ualmindelig store Kraftkirke under Koret af den uhyre Lunde-Domkirke — en Kirke, der næsten i Störrelse ligner et udhulet Fjæld — findes i Söjlerne plumpe Lignelser af en Mand, en Kone og et Barn, — af Find, hans Kvinde og deres skrigende Barn.

Til Nr. 193. „Det er af *Holger Danskes* Krønnike Menigmand vel bekjendt, hvorlunde Holger af sin Fader, Kong Gotrik, blev som Gissel givet Kejser Karl Magnus, og siden

tjente denne ædle Herre i Krigen mod Sarasenerne. Derefter drog han med Kejseren til det Land Indien, hvor ham blev givet en Frugt at æde, hvilken gjorde hans Legem uforgjængeligt, saa at han, uagtet han en Tid efter døde i Frankrig, dog lader sig see til forskjellige Tider. Og siges det, at, saa saare som den danske Krigsmagt er i Strid og Fare, lader han sig see foran den med det røde Skjold, for at føre den til Hæder og stor Berömmelse." (*Thieles* Danske Folkesagn, 2den Samling, S. 80.) — „I mangfoldige Tider hørtes nu og da Vaabengny under Kronborg Fæstning. Ingen vidste noget derom at sige, og i det ganske Land var ikke een, som fordristede sig at stige ned igjennem de underste Gange. Da blev det Vilkaar givet en Slave, som havde forbrudt sit Liv, at han skulde være fri og have sin Skyld eftergivet, om han, ved at nedstige saa dybt som Gangen førte, kunde bringe Beretning om, hvad han forefandt. Da kom han omsider til en stor Jerndör, som af sig selv aabnedes, idet han bankede derpaa; og nu saae han foran sig en dyb Hvælving. Midt under Loftet hang en næsten udbrændt Lampe, og nedenunder stod et mægtig stort Steenbord, omkring hvilket staalklædte Kjæmper sadde nedböjede og hvilede sine Hoveder paa korslagte Arme. Da rejste *den* sig op, der sad ved Bordenden. Det var Holger Danske. Men, i det han løftede Hovedet fra Armen, brast Steenbordet heelt igjennem; thi hans Skjæg var ivoxet. „Ræk mig din Haand!" sagde han til Slaven; men denne vovede ikke at give ham Haanden, rakte ham derfor en Jernstang, hvilken Holger knugede saa, at det blev kjendeligt i den. Endelig slap han den med de Ord: „Nu, det glæder mig, at der dog endnu er Mænd i Danmark!" (Samme Folkesagn, 1ste Samling, S. 24.) — „Andre fortælle, at Holger sagde, da Slaven traadte ind: „Hils din Herre og Konge, at, naar Tid er, da skulle vi vel komme af os selv." Atter andre: „Siig din Herre, at vi komme, naar der ikke er flere Mænd i Danmark, end der kunne tage Plads omkring et Tøndebaand." I Omegnen af Slagelse fortælles, at han sidder

saaledes i Havrebjerg, en halv Miil fra Slagelse. Ligeledes fortælles det om den underjordiske Gang, som skal gaae fra Sorø til Antvorskov." (Sammesteds, samme Samling, S. 168.) For øvrigt er der saa mangfoldige Sagn om gamle Holger, det folkeligste som det elskeligste Billed i den store Heltekrans, der stod for Danskens Vugge i Drømmene om hans Manddoms beskikkede Daad. Det, som Digteren har behandlet, afviger fra de her anførte i flere Enkeltheder; endnu et andet ligger til Grund for *F. J. Hansens* Digt (se hans Digte fra 1832, S. 88). — Den hele Sagnkrans har Ingemann behandlet i sin „Holger Danske" (se *Ingemanns* Levnet). — Med hele denne Anm. jævnføre man Anm. til Nr. 301.

Til Nr. 195. „Der fortælles, at denne Marte skal have været en gudfrygtig Jomfru, som boede paa Karise-Gaard i Stevnsherred; men da engang Sørøverne (de vendiske*) siger man —) toge ilde afsted der i Egnen, og havde ødelagt Slottet, flygtede hun til Kirken, og skjulte sig der i en Hvælving, hvilken endnu kaldes Hellig-Martes Kammer." (*Thieles* Folkesagn, 1ste Samling, S. 81.)

Til Nr. 199. *Bulevarden* er den med Træer beplantede Gang, som gaaer rundt om Paris, og optager hele Jordsmonnet for Byens gamle Volde og Fæstningsværker. Den er besaaet med en umaadelig Mængde Handelsboder o. s. v., og da allehaande Gjøglere tillige forevise sine Kunster her for det lystvandrende Publikum, svarer den paa en vis Maade til Kjøbenhavnernes Dyrehave, kun at den, næppe bredere end Vesterbro, har den trange By paa den ene Side af sig, og de lige saa kvalme Forstæder paa den anden. — Af Gjøglerne forsyner det fattige *Savojen* den med en betydelig Mængde *(Savojarder)*, der føre afrettede Aber, Björne og Murmeldyr med sig, forevise de forskjellige Kunster, til hvilke de have oplært disse Dyr, og

*) Underligt nok, at Digteren har sat „Svenskerne"; saaledes har da altsaa den bagvendte Tid bragt det fordrejede Sagn til den vistnok *danske*, men just derfor ogsaa *nordiske* Ingemann.

indsamle derfor Penge af Tilskuerne. *Sou* (thi *Sous* i Eentallet er en Trykfejl) er en lille fransk Kobbermynt af omtrent halvanden dansk Skillings Værdi. *Pas de deux* hedder enhver Dans (eller ethvert Afsnit af en saadan), hvori kun *to* danse.

Til Nr. 207. „Kong *Kristjan* stod" o. s. v., det er Kristian den 4de (se for øvrigt Anm. til 268). — *Goten;* til dette Navn har Svensken, underlig nok, faaet et Slags Forret, da det dog ellers lige saa fuldt tilkommer Dansken og Normanden. — *N. Juel,* se Anm. til 274. — *Vessel* (Tordenskjold), se Anm. til 280.

Til Nr. 208. *Kodans Bølge,* det er Kattegattet, dannet efter det latinske *Sinus Codanus.* — *Dannebrog* hed det korstegnede, himmelfaldne Banner, der 1219 i Slaget ved Volmer bragte vore faa og allerede flygtende Krigere, som Valdemar Sejer selv anførte, Sejren over Hedningernes Hundredtusinde. Den overraktes siden hver ny dansk Konge ved hans Hylding, og viede ham til det gamle Danmark. Den gik foran de danske Rækker ved enhver Kamp af Betydenhed, og bragte dog stundum i de trøstesløse Tider Sejren hjem med sig. I det skjændige Slag ved Hemmingstad, den 14de Februar 1500, faldt den i Ditmarskernes Vold, da Bannerføreren, Tyskeren Ahlefeldt, var nedhugget; og som det kosteligste Bytte i det Slag, i hvilket en lille Flok Ditmarskere havde jaget *hele* Nordens Konge med Slesvigs og Holstens Hertug saa skammelig paa Flugten, og viist Verden, hvilke Vidundere Frihedskjærligheden endnu var i Stand til at udøve, — ophængtes den som Sejersminde i de tapre Vordeners Kirke. Her vedblev den at hænge, indtil den gamle Johan Ranzau den 20de Juni 1559 udfriede den i den Fredslutning, i hvilken de djærve men ulykkelige Marskboere, overvældede af Overmagten, maatte opgive sin nedarvede Uafhængighed. Den gik nu — ikke i Danmarks Konges Tjeneste; thi han havde glemt Betydningen af Danmarks Helligdom — men som Sejersbytte gik den over i den gottorpske Hertug Adolfs Eje, der ophængte den i Slesvigs Domkirke blandt de andre vundne Sejerstegn. Her vedblev den at hænge i over halvandet Hundredaar, uden at nogen dansk Konge tænkte paa at

hjemføre den, indtil Frederik den 4de satte sig i Besiddelse af hele Slesvig, hvis Hertug da førte den med sig til St. Nikolaj Kirke i Kiel. — Det var anden Gang, Dannebrog gik i Landflygtighed; men det blev ogsaa den sidste; thi da i Slutningen af forrige Hundredaar St Nikolaj Kirke var bleven oppudset, fandt man, at det vilde være en Skam, hvis den i Forening med en heel Deel andet Skrammel paa ny skulde skamskjænde Kirken, stillede derfor det hele til offentligt Salg, solgte det, og — Dannebrog gik kort efter op i Luerne, vor Herre skal vide paa hvilken tysk Arne! — Se, det var den *himmelfaldne* Dannebrogs Skjæbne! — — For øvrigt vajer, som enhver veed, en Efterligning af Dannebrog endnu fra enhver af vore Master, og det usynlige Dannebrog er endnu, er *atter* vor Helligdom. Ved Landhæren synes det derimod, at man endnu ikke rigtig tör vedkjende sig Dannebrog (fordi det var en *Landhær*, meest af sammenrapsede Tyskere, som den 1500 fravristedes??) — i det mindste er den i alle vore Regimentsfaner, som bekjendt, forviist til en Krog af Banneret, hvis Hoveddeel den forhen med Ære optog. — *Juel, Tordenskjold, Hvitfeld, Kristjan, Rud, Absalon*, se Anm. til 274, 280, 277, 268, 293, 247.

Til Nr. 209. *Fritjofs* (Frithiofs) *Sage* hedder en yndet lyrisk-episk Digtning af Biskop Tegnér (se dennes Levnet). Den er sat i Musik af den i Fjor (Juli 1838) afdøde, udmærket folkelige Tonedigter, Henr. Bernh. Crusell (født i Nystad i Finland den 15de Oktober 1775), og er vel ogsaa fra Melodiernes Side en af de yndigste Digtninger, det svenske Folk ejer, ligesom en af dem, der leve friskest i Hjertet og paa Læberne. Nr. 331 i denne Samling er et Brudstykke af et af Digtene, der danne Fritiofs Sage. — Om *Brage* se Anm. til 234.

Til Nr. 210. Hin Nat, da Rolf forræderisk blev overfaldt paa Lejre, „traf det sig just, at *Hjalte* (se i øvrigt om ham Anm. til Nr. 231), — som med Rette agtedes for en af Kongens ypperste Støtter, ja for hans anden Haand, — ikke den Nat laa paa Slottet, men var gaaet ud af Byen til sin Elskerinde. Han vilde i Begyndelsen, da han hørte

som Vaabengny langt borte, knap troe sine egne Øren, men, saa snart han mærkede, hvad Klokken var slaaet, foer han op som en Helt, og følte mere Lyst til det blodige Sværd-Ting, end til det kjælne Kvindeselskab . . . . og det, uagtet han uskjæmmet kunde undskyldt sig med sin Fraværværelse, og ladt, som han ingen Ting vidste."

„Nu synke maa jeg for de skarpe Sværde,
nu tælles Öjeblikkene, jeg dœer;
men kom kun, Død, jeg ligger, som jeg bör:
ved min hensovne Hövdings Hovedgjærde!"

(Se *Grundtvigs* Oversættelse af *Saxe*, 1ste Deel, S. 106 og 134.) — De sidste Ord ere jo vistnok lagt Bjarke i Munden, men de passe paa Hjalte, som paa ham, der ogsaa giver dem begge det Vidnesbyrd (se S. 134), at

„Hvem der spejde skal den store Val,
for sine Öjne seer det paa os begge,
at Herrens Guld og Gaver ej vi stjal."

— Det var St. Vitus' Dag, den 15de Juni 1069, at det brændende *Arkona* efter et haardnakket Forsvar, der var et andet Held værdigt, böjede sig for sine Overvindere, Kong Valdemar den store og Biskop Absalon (om denne se Anm. til 247). — Det danske Krigsfolk havde alt glædet sig til det sikre Bytte, til en rig Plyndring under en blodig Storm, men Absalon gav Arkonas Indbyggere Fred paa det Vilkaar, at de udleverede Svantevits Billedstøtte med hans Tempelskat, frigav alle kristne Fanger uden Løsepenge, indførte Kristendommen, indrömmede Kirken alle de Ejendele, som hidtil havde tilhørt Afgudstemplerne, bleve de danskes Konge underdanige, fulgte ham paa hans Tog og betalte ham en aarlig Skat. En Fred, der var kjøbt med Opgivelsen af Frihed og Fædres Tro, vilde i vore Dage ikke være noget Tegn paa Mildhed; men Livet beholdt dog de overvundne, og Godset med, og allerede det var en langt mildere Medfart, end Skik var hos hine Dages Sejerherrer, var end tildeels Klogskab dens Grund, og Visheden om, at en læmpelig Færd mod Arkona vilde gjöre de øvrige Vender

villigere til at overgive sig. Blandt de skuffede Krigere frembragte Forbitrelsen ogsaa et Oprør, som List og Magt maatte hjælpes ad at stille. — *Frederikshald*, se Anm. til 276. — *Kjobenhavn*, se Anm. til 270 og 271.

Til Nr. 211. I Danmarks Skjold staae, som bekjendt, tre *Løver* omgivne af 9 *Hjerter;* derimod have alle Slaverfolkene *Ørne* i Vaabnene. Hvorvidt disse fremtidig ville „rives om Jorderigs Bold," tör Nutiden kun gjætte sig til; men, at de hidtil godt have forstaaet at rive til sig, kunne vi umulig fragaae. Ruslands Ørn har nu vistnok overflöjet alle de andre, men at de alle have haft samme Villie, derfor have vi tilstrækkelige Vidnesbyrd. Det var desværre ikke Bruun alene, der havde det sære Syn, at see „tre Ørne (Ruslands, Pröjsens og Østerrigs) opæde et heelt selvstændigt Folk (Polakkerne)"; hele Evropa saae det med, og tav stille dertil. Sverrig, Tyrkiet og Persien kunne ogsaa vidne om Ørnenes Lyst til at rive. Den er desuden gammel og indgroet, og aabenbarede sig stadigvæk, foran hvilken Hær de saa svævede: foran Napoleons lige saa godt, som foran Slaverfolkenes. Men ville vi endelig have et *klassisk* Beviis, da finde vi det vistnok saa höjrøstet som mulig i den gamle Rommerørn, der aad Alverdens Aadsler, saa længe til den selv blev Aadsel. — *Skjold*, efter hvem vore Konger endnu den Dag i Dag kaldes Skjoldunger, antages i Almindelighed for Odins Sön og Danmarks förste Konge, medens Sagnet vil, at *Dan* var den förste, der samlede Danmark til eet, og gav det saa Navn efter sig. — Om *Lejre* og om Frode *Fredegod* se Anm. til 229.

Til Nr. 212. Dette Digt er skrevet paa Sydhavet (1820), medens Forfatteren (se *P. M. Møllers* Levnet) var Skibspræst. Rahbek föjede et Vers til Slutningen af det, da han indrykkede det i sin Minerva; men det har jeg her udeladt, fordi det er fremmed Arbejde, og desuden daarligt. — *Konstantia* er Navnet paa et Par Godser i Nærheden af det gode Haabs Forbjerg (Sydspidsen af Afrika), hvor den udmærkede, men sjældne og kostbare, Konstantiaviin voxer. — *Manilla* (Manilja), en By paa Øen af samme Navn, der er

den störste i den filipinske Øgruppe, Østen for Ostindien. Den staaer under den jammerlige spanske Regjering, og da den hvert Øjeblik hjemsøges af Jordskjælv, bestaaer hele Byen næsten kun af Træhuse. — *Java* hedder den ene af de fire store Sundaøer, der ligge sydost for Ostindiens Fastland. Den er to, tre Gange saa stor som hele Danmark, og har en fem Millioner Indbyggere, der enten staae umiddelbar under Holland, eller dog middelbar, skjönt under egne Fyrster. Umaadelig frugtbar af Naturen, har Øen været en reen Guldgrube; nu er dens Rigdom dog mestendeels svunden for de hollandske Kræmmeres Graadighed, og Øen ødelagt ved de Uafhængighedskrige, denne har fremkaldt. — *Batavia* er Hovedstaden paa Øen og Sædet for den hollandske Overstatholder. Dens Pragt og Rigdom gav den i sin Tid Navnet af „Orientens Dronning"; den holdt over to danske Mile i Omfang og var besaaet med Paladser. Nu ere baade Paladserne og Rigdommene svundne, saa Kræmmeren er bleven skranten; men Byens yderst usunde Beliggenhed har ogsaa gjort hans Udseende skrantent. — *Morgenlandet*, Orienten, det er Østerlandene, dem, fra hvilke Solen kommer til os. — *Tule*, Norden; saa kaldte nemlig den graa Oldtids Jordbeskriver, Pyteas fra Marsellie, de nordligste Egne, hans Rejser havde ført ham til. — *Normannerne*, vore djærve Oldefædre, Sönner af det fri Norden, der fra Slutningen af det aattende indtil hen i det ellefte Hundredaar fore i lystige Vikingstog Verden rundt, stiftede Riger i England og Irland, i Holland, Frankrig og Italien, plyndrede Tyskland, Spanien og Grækenland, sloges med Blaamændene paa Afrikas brændende Kyster, og fandt Amerika og Grönland, hvor alting stivnede af Sne og Is; lige lystige allevegne, om end vel blodige; fribaarne, saa de hellere reve Gallernes Konge over Ende, end de bukkede sig for at kysse hans Fod; men ustyrlige og vilde rigtignok, saa Munkene maatte bede fra Prækestolene for Folkene, som de havde Vane at hjemsøge: „Fri os, kjære Herre Gud, fra Normannernes Raseri!" — tro dog som Guld imod enhver, til hvem de havde bundet sig.

Til Nr. 214. Dette Digt er et Brudstykke af „*Slaget paa Reden.*"

Til Nr. 215. Dette Digt er et Brudstykke af „Et *Blad af Jyllands Riimkrønnike*", som findes i Forfatterens Nyaarsgave *Hejmdal.* — Hvorvidt *Cimbrerne* nogensinde have sat Fod i Jylland, er et vistnok med fuld Ret betvivlet Spörgsmaal, og, skjönt man har villet gjöre *Langebarderne* til Vendelboere, er der nok omtrent lige saa god Grund til at betvivle dette Landsmandsskab; imidlertid have dog flere Hundredaar anseet det for en afgjort Sag, og en Digter har vistnok endnu Lov til at gjöre det. — Da den franske General Bernadotte (den nuværende Kong Karl den 14de af Sverrig) 1808 laa paa *Koldinghuus*, vilde Spanierne, som bekjendt, indebrænde ham, og afbrændte derfor det gamle, stolte Slot. — Fra *Jelling* til *Hovre* gaaer gjennem en dejlig Egn en Række af Höje; men en dybere Betydning, end de to Höje ved Jelling, have nok faa — Höje og Bjerge — i den vide Verden; thi den ene gjemmer Gorm den gamles Been, hans, der tredie og sidste Gang, vi ville haabe for evig, samlede det danske Rige; men den anden gjemmer Tyre Dannebods, den fromme Kristindes og den aarvaagne Landemoders, der ikke blot saae, hvor Leddet var af Lave, men ogsaa fik det hængt til Rette. Flere af de omliggende Höje skulle, siger man, gjemme nogle af deres bedste Kjæmpers Been. Fra Gorm og Tyre nedstammede samtlige de danske Konger, men fra Tyres Søster (?) Tyrne, Sigurd Hjorts Hustru og Harald Haarfagers Mormoder, nedstammede de norske; tilvisse et Par rude Kongestammer.

Til Nr. 216. *Skogtul*, den höjeste Punkt i hele den vilde Dovrefjælds-Kjæde, stiger op til omtrent $1\frac{1}{4}$ Fjerdingvejs Höjde over Havets Overflade. — *Bjarkemaalet*, den berömteste af Nordens Draper, der endnu i Saxes Tid levede paa Folkemunden, blev ikke blot sunget af Bodvar Bjarke den Morgen, da Rolf faldt paa Lejre, men det blev atter sunget af Tormod Kolbrunarskald, för Olaf faldt paa Stiklestad. — Stenen, *som truer Norges Fjender*, se Anm. til 268. — *Fredrikshald* se Anm. til 276.

Til Nr. 219. De græske Kunstnere afbildede Dødens venlige Engel med en omvendt Fakkel, og denne Fremstillingsmaade er fra dem af gaaet over til os. (Jvnfr. hermed iblandt andre Digte ogsaa det første Vers af Nr. 136.)

Til Nr. 220. Næsten samtlige disse Smaating ere Brudstykker af forskjellige større Digte, som i sin Heelhed fandtes mindre passende for denne Samling. Et Tilfælde har her samlet dem, og da jeg meente, at de nok kunde betragtes som versifiserede Tankesprog, anviste jeg dem deres Plads umiddelbar foran Ordsprogene.

Til Nr. 221. Jeg veed nok, at der er mange, der paa ingen Maade ville ansee Ordsprog o. s. v. for Poesi, og som derfor heller ikke kunde finde sig i, at jeg i den forrige Udgave af denne Bog havde optaget 120 saadanne; — ikke desmindre kommer jeg dog denne Gang med hele 150. Underligt nok er det ogsaa, at en Tidsalder, der temmelig almindelig kan betragte de østerlandske *Blomstersprog* som Poesi, ikke vil lade vore gode gamle *Ordsprog* gjælde for det samme, da jeg dog skulde mene, at disses Kjærne er fuldt saa frisk, dyb og betydningsfuld som hines, og at de desuden have beviist sin Livskraft tilstrækkelig, ved igjennem utallige Hundredaar at gaae fra Læbe til Læbe. Det igjennem en Masse af Aftryk mangfoldiggjorte Digt har ondt ved at omkomme, om det saa nok saa meget fortjente det; men hvad der kun har Hjertet til Gjemmested, maa ogsaa være Hjertet værd, saa længe det lever i det. Det kortvillige Lune og den troskyldige, naive Tone, der gaaer igjennem de fleste af vore Ordsprog, har vel ogsaa givet Nutiden Afsmag paa dem, og dertil kommer end ydermere, at, indeholde de end nok saa dyb og klar en Livsanskuelse, saa have de dog ingenlunde bragt denne i noget ordnet tysk filosofisk System. At ogsaa vore Fædre ansaa dem for Poesi, skal næppe nogen kunne modbevise, saa længe det er vist, at i en Mængde, og det de ældste, af dem er den poetiske Form nöje overholdt ved et strængt Valg af Bogstavriim og Linieriim, som i: Et er *Ret*, et andet er *Sæt;* Gjensti vorder

ofte *G*lapsti; Faa vide *t*iende Mands *T*arv; Godt *Mod* gjör, godt *Blod;* *H*ofmands *H*est kommer og til at *h*arve; Hvo ej vil *lide*, skal *lyde;* *L*iden Byrde er *l*angvejs tung; Mands *Ord*, Mands *Ære*; Med *L*ov skal *L*and bygges; *N*od lærer *n*ogen Kone at spinde; *Riis* gjör Daaren *viis;* *Tærning* er ond *Værning;* o. s. v., o. s .v. — Endnu maa jeg kun for Ordsprogenes Skyld anføre, at det naturligviis er *mig*, der har valgt *dem*, der findes i denne Samling, og at det gjerne kan være, at man vil finde mit Valg höjst uheldigt; men deraf kan da Følgen heller aldrig blive anden, end at vore Ordsprog i det hele, og de, jeg har udvalgt, vel kunne *staae* sammen, men slet ikke behøve at *falde* sammen.

Til No. 223.*) Den øverste af alle vore Forfædres Guder var *Odin (Oden)*, Sejerfaderen, Udtrykket for det levende Sejershaab, der besjælede Nordens Helte, og hvoraf alle deres Bedrifter udsprang, som Aserne af Odin. Hans Navn peger efter sin Oprindelse paa *Poesi* og *Veltalenhed*, men han selv var *Aanden*, der igjennem Aarhundreder begejstrede Nordens Folkefærd til al deres Bedrift. Hans Höjsæde var *Lidskjalf* (Lyttehöjen); men i den aarle Morgen gjennemfore hans Ravne, *Hugin* og *Munin* (Formodningen og Hukommelsen), baade den tilkommende Tid og den forbigangne, og indhentede ham Kundskab om al Verdens Begivenheder. Hans Hest var *Slejpner* (Aandens Ganger, Verset); den havde aatte Been (det sædvanlige oldnordiske Vers var aatteleddet), paa hvilke den ikke blot løb glat over det vildene Hav, men satte lukt selv over Hel-Gitteret (se Nr. 227). Af hans Ring, *Drypner* (den *historiske Sammenhæng* mellem Tider og Begivenheder), dryppede der hver niende Nat aatte ny Ringe, saa den som en Guldkjæde forbandt Fortid med Nutid og

*) Dette Digt og de tre næste ere tagne af Öhlenschlægers „Nordens Guder," om hvilke Grundtvig siger, at det *smukkeste* af hvad der er kommet for Lyset om „Thors Rejse til Jotunhejm", findes i dem. — Mine mytologiske Oplysninger har jeg derimod laant af Grundtvig, der i sin „Nordens Sindbilledsprog" vel har sagt os det *sandeste* og *dybeste*, vi vide om „de höje Guder."

rækker lige indtil os og til de ufødte Slægter. Hans Spyd, *Gungner*, havde Runer paa Odden, som Slejpner havde dem paa Tænderne, og det er da hin Poesiens *Spydighed*, den bidende Satire, der, som den sande Digters Nødværge, trænger til Marv og Been, hvorsomhelst den rammer. — *Thor*, en af Odins Sönner (*Aandskjæmpen, [den timelige] Sandhed)*, var for saavidt „den Gud for Krige," som det netop fra Evighed til Evighed er Aandskjæmpens Hværv, i Sandhedens Tjeneste at gaae fremmest i Kampen mod Lögnens Jættekuld. Hans Hofgaard hedder *Trudvang* (Sandhedens Rige), og den har 540 Stokværk, netop lige saa mange, som der er „Döre paa Valhal; thi, da hele *Tiden* er Thors Løbebane, maa den naturligviis have lige saa mange *Tidsrum*, som Kjæmpernes Panteon har Indgange, da enhver Begivenhed, der gjör Epoke, naturligviis ogsaa sender et nyt Hold Kjæmper til Valhal." — Thors Hammer hedder *Mjølner* (eller *Trudhammeren)*, og med den er det, at Aandskjæmpen slaaer alle de Sandhedens Tordenslag, med hvilke han i Tidens Løb forstyrrer Jætteplanerne og gjör lyst paa Heltebanen. Bedst rammer dog ligefrem hans Mjølner, naar han spænder sit *Styrkebælte* (Heltebegejstringen), og iører sig Staalhandskerne (Koldsindigheden). — „*Den asianske Herre*" hedder han, som alle Aserne, paa Grund af vort Folks Ur-Udspring fra Asien; men *Aser* var et Fællesnavn for alle Guderne, som *Asynier* for Gudinderne. — At den Thorskarm, i hvilken han færdes, afbilder Tidens Løb paa Kjæmpebanen, er klart nok, ligesom ogsaa, at hvad der driver til Daaden og drager Kjæmpen, det er Følelsen af egen Kraft og Trangen til Virksomhed; men hvorfor netop *to Bukke* skulle være Udtrykket for denne Erkjendelse, er det vanskeligt at sige. At, ligesom Onsdag har Navn af Odin, Tirsdag af Tyr og Fredag af Frej*), — Torsdag, Torsmaaned (Mars) og Torsdön (Torden) kaldes efter Thor, vide sagtens de fleste, og heller ingen vil vel

*) Derimod har Söndag og Mandag Navn af Sol og Maane, og Lördag har sit af et gammelt Ord, der betyder at vaske, rense.

nægte, at Aandskjæmpens Gang igjennem Tidernes Løb er som *Tordenens* Rullen over den bølgende Himmel, og at hans Storværk slaae som *Lyn* i de studsende Sjæle.

Til Nr. 224. En yndigere Modsætning til den stærke Thor kan der vel næppe tænkes, end den dejlige, den livsalige *Freja*, Vanedisen (den ægte Kvindelighed), fra hvem al reen og hellig Kjærlighed udspringer, og til hvem den vender tilbage. Til hende „kommer hver trofast Bejler, dertil hver trofast Mø". Hendes Borg hed *Folkvang*, men hendes Sal *Sesvarne* (Dronningstolen). Hendes Smykke hed *Brysing*, og det er den mageløse Glans, der omstraaler hendes Ynde. For sin Karm spændte hun Björnene (Kjæmperne), men paa Valen deelte hun halvt med Sejerfader. Hendes Datter *Hnos* var saa dejlig, at man kjærtegner Smaabörn med hendes Navn *(Nus)*, og at alt, hvad der paa Jord er skjönt, kaldes efter hende *(nysseligt)*. — *Sjofna* derimod var næppe hendes Datter; hun var de salige Drömmes venlige *Dys* (ɔ: Diis, Disa), Gudinde.

Til Nr. 225. Om *Thor* have vi tidligere talt (se Anm. til 223). At han vel fortjente Navnet *Jotunbane* (Jætternes Ødelægger), vil man let slutte, om det end ogsaa er begribeligt, at han tit maatte forløbe sig i sin stedse djærve og ærlige, men lidt vel raske Færd, og at deres mangehaande Koglerier stundum kunde blinde hans Syn og døve hans Kraft; — saa tit der end kjæmpes, tilsidst maa dog Sandhedens Lyn stedse knusende nedslaae alt Lögnens Djævlekram. — Men paa denne Age-Thors Fart var ogsaa Loke med, og vi komme da til den af Valhals Indbyggere, som man vel kunde tvivle om, enten man bedst henregnede ham til Aserne eller Jætterne, til „Hinkeren imellem dem begge", den lunefulde og ustadige, stedse vaklende, men stedse rænkefulde *Loke* (Spidsfindigheden). Hvilke Bryderier og Bekymringer *han* voldte Guderne, er ubeskriveligt, og det var slet ikke til det bedste for Thor, at han saa tit lod Loke age med. Dennes egen Bedrift finde vi imidlertid hverken Lyst eller Lejlighed til at dvæle ved, og da vi i de to

næste Anm. komme til at omtale de to af hans Börn, ville vi her kun tilföje, at det tredie var Jordombælteren *Midgaardsormen* (Falskheden), der visselig omspænder alt saaledes, at selv Thor har Möje med at magte den. — *Hejmdal* eller *den hvide As (Forstanden paa Asernes Side*, ligesom Loke paa Jætternes) „er höj og hellig og Sön af ni Jomfruer, Søstre alle. Han er Gudernes Skjoldvagt og boer paa Himmelbjerget ved Gyngebroen (Bifrost), for der paa Grændserne at forsvare Broen mod Bjergtroldene. Han behøver mindre Sövn end en Fugl, og seer lige saa godt ved Natten som ved Dagen, i hundrede Miles Afstand. Han kan høre Græs groe i Enge og Uld paa Faar, end sige, hvad höjere lyder, og han har en Luur, som hedder Gjenlydshornet *(Gjallarhorn)* og kan høres over al Verden." — Bifrost var Gudernes Alfarvej, og det med Rette; thi *den (Billedsproget)* vil dog, til den brister, blive Broen mellem Himlen og Jorden. — De *syv Jomfruer* tilhøre næppe Mythologien. — *Valhal* var samtlige Guders Hjem, saa *Valhals Gud* er et Navn, der tilkommer dem alle lige.

Til Nr. 226. *Tyr* (Sifs Sön og Thors Stedsön?) kjende vi kun af dette ene Træk. *Fenrisulven* (Odinsslugeren, Aandsfornægteren) kjende vi saa meget bedre. Han er en Sön af Loke med Hexen Angerbode (Ulykkesfuglen), og blev som Lokes Barn opdraget i Valhal, skjönt Guderne vel vidste, at han vilde blive Odins Bane. „Tyr var den eneste, som havde Mod til at fodre ham; men da Guderne bleve var, hvordan han voxede i Dagetal, og alle Spaadommene løb derpaa ud, at han vilde give dem deres Rest, saa lod de en dygtig stærk Lænke gjöre, som de kaldte Lægne, og bad Ulven prøve sine Kræfter paa den. Deri föjede han dem ogsaa, men gav blot et Ryk, saa sprang den. Derpaa lod de gjöre en anden Lænke, dobbelt saa stærk, som de kaldte Tromme, og sagde til Ulven, at da först vilde de prise hans Styrke, naar han fik Bugt med det Bindsel. Ulven saae nok, der vilde Kræfter til, men dem vidste han og, han havde, og saa lod han sig binde, men boltrede sig derpaa

saaledes med Lænken, at Stumperne flöj om Ørerne. Nu frygtede Aserne for, at de fik aldrig Ulven bundet, men saa skikkede Alfader Frejs Løber, Skirner, til nogle Dværge i Svartalfhjem og lod dem gjöre Lænken Klove, og den var sat sammen af sex Dele: „Af Kattefods Dön og Kvindeskjæg, af Bjergerødder og Björnegræs, af Fiskeaande og Fuglemælk." Denne Lænke var gjort saa glat og blød som en Silkesnor; men at den dog var sej, fik man siden at see, og saa snart Aserne fik Fingre i den, toge de med Ulven ud til Lyngholm i Sortesø, og bad ham prøve Silkesnoren, der ikke var saa skjør, som den var tynd, saa de kunde med al sin Styrke ikke faae den over; men *han* maatte dog vel kunne. Nej, sagde Ulven, den Ære, jeg skulde vinde ved at rykke saadan en Sytraad over, vilde aabenbar kun være fiin, og er den Lidse derimod gjort med Skjelmeri, da kommer den aldrig paa mine Been. Aserne bleve imidlertid ved at sige, at, havde han sprængt stærke Jernlænker, maatte vel sagtens et Silkebaand briste for ham; og desuden, sagde de, om det blev dig for stærkt, da behøver du slet ikke at være bange for det; vi skal nok løse dig. Ja, sagde Ulven, fik I mig först saaledes bundet, at jeg ikke kunde løse mig selv, da lo I nok saa smörret, og jeg kom vist længe til at vente paa jeres Naade; men for at I dog ikke skal kalde mig en Kryster, saa velan! hvem af jer vil putte sin Haand i min Mund til Pant paa, at det skal gaae ærlig til? Aserne saae paa hverandre, og fandt, at her vare gode Raad dyre; men ikke desmindre kom dog Tyr frem med sin höjre Haand, og stak den i Ulvens Mund. Nu blev da Ulven bundet, og jo meer han sprættede, des fastere snæredes Baandet, saa ingen af Aserne kunde bare sig for Latter, undtagen han, der fik Haanden bidt af. Aserne trak nu Klanken paa Klove gjennem Hullet paa en bred Kvadersteen, og sænkede ikke alene den samme dybt ned i Jorden, men drev den tillige ved en stor Steenpille gjennem Hullet endnu dybere ned." — Altsaa, kun af dette ene Træk kjende vi Tyr; men hans Navn hedder udlagt: *Ære*, og i Sandhed han *var*

Ærens bolde Guddom, kjæk i Beslutning, hvor selv *Kjæmpeaanden* vaklede, og urokkelig frejdig i dens Udførelse. Valhal vilde han redde, trods Frygt og Formaninger, og han hengav uden Öjenblink sin Höjre. Laa bag hint Maal endnu det andet, et udødeligt og berömmeligt Navn, — nu vel, saa fortjente han det, og fik det. — *Volund* Vingesmed eller Vølund Guldsmed, Tusindkunstneren, fra hvis Værksted, der udgik saa mange stærke Vaaben og kostelige Smykker, forholder sig til de kloge Dværge, som den naturlige Kunst til den overnaturlige; han tilhører heller ikke egentlig Asetiden, men kun Heltetiden.

Til Nr. 227. Det er Nordens Kjæmpeaand, dette Digt forherliger, da Tapperhed var den störste Dyd og Fejghed den störste Last. „Vore fribaarne, höjmodige Stamfædre følte dybt, at *Livet* er den förste Betingelse for, hvad levende Folk kunne kalde Fred og Ro, og *Kræfternes fri Udvikling* er den anden hos alle dem, der føle sig i Slægt med Guderne og gjennemglødes af en höjere Livsvarme end de umælende, kjende Trang til en anderledes Virksomhed end Bi og Bæver. Derfor vare Pileskyer og Vaabenbrag, som Helten modig trodsede og rolig oversaa, mens han betegnede hvert Skridt paa sin Bane med Daad, der fortjente at mindes og berömmes, — Billedet af det timelige Liv, der foresvævede Fædrene, hvad enten de saae op til Himlen, eller hen over Jorden; og kun paa hin Side Tidernes Løb og höjt over alle Skyhimle skimtede de Guldborgen, hvor *Fredegod* tronede, men hvor kun Porten aabnede sig for ædle Helte, *naar de med sit eget Hjerteblod havde aftvættet Rusten*, som, født af det uskyldige Blod, der aldrig noksom skaanes i Stridens Hede, opæder efterhaanden de bedste Sværd og pletter de blankeste Skjolde." — „Al den *virkelige* Fred, der i Tidens Løb kan times Gudefolket og Adelstammen, udspringer som en Sejersgudinde af Kampen." — Skulde et tappert Liv vinde sin Lön hisset, maatte den kjøbes med eget Hjerteblod; og skulde Valhal aabne sig for Kampens kjækkeste Sön, maatte Livet endes, som det

var levet. Kun for den spydtegnede sprang Valhals Döre op (jvnfr. Nr. 234). Men *Valhal*, Ærens og Ihukommelsens vældige Tempel, er Udtrykket for *den jordiske Udødelighed*, det priselige Eftermæle, ønsket af alle Folk med Aand og Hjerte, men en inderlig Trang og et levende Haab hos vore Kjæmpefædre. Paa Valhal er der 540 Döre, som staae vidt aabne, men hver af dem er saa bred, at 800 Kjæmper kunne gaae jævnsides ind ad dem. Huset er skjoldtakt og Panelet af Spydskafter; trindt om Hallen gaae Bænke til de brynjeklædte Kjæmper *(Ejnherierne)*, men al dens Lys er Sværdenes Lyn. Ovenpaa Valhal staaer Gjeden *Hejdrun*, som bider Knop af Kvist paa det navnkundige Træ *Lerad*, og af hvis Yver der daglig løber et Kar fuldt af Mjød, saa stort, at det rækker til alle Ejnherierne, iskjænket af Kampens Møer, *Valkyrierne*; men af Galten *Særimner* voxer Flæsket daglig ud, saa paa det skorter det heller aldrig ved Odins Bord. Trættende var dog Livet i evig Daadløshed; derfor brynjeklæde Kjæmperne sig hver Morgen og slaaes, indtil de sejre eller falde; men mod Davrestunden staae de atter op, og ride hjem igjen til Valhal; thi

„Ved Kamp forliges de kjække bedst."

— Men hver den fejge og hver den, der døer daadløs paa Bænkehalmen, paa ham lurer *Hela* (Døden, den aandelige Magtesløshed) i sin skumle Vraa. Hun er et af Lokes Börn, og hun er god at kjende, kjødfarvet paa den ene Side og sorteblaa paa den anden, bister og skulende. Hun boer i *Niffelhejm* (Skyggeriget, *Helvede*), hvor hun har ni Riger at herske over, og en anseelig Bopæl med höje Volde og store Borgeledde; men hendes Sal hedder Misundelse, hendes Fad Mistmad, hendes Kniv Sult, hendes Tjener Drøssepind, hendes Tærne Slæbehæl og hendes Seng Helsot. — „Kamp og Sejer" fulgtes ad för Evalds Dage, saa vist som Dorskheden og den evige Død; men for Nordens Kjæmper var Valget let. — *Balder*, Odins og Frigges Sön, havde det bedste Lov blandt Guderne for sin Vennesalighed og Blidhed, og var alles Lyst; hans Ansigt var saa dejligt og hans Hud saa skjær,

at den hvideste Lillie, som paa Jord er til, kaldes Balders Bryn; men hans vise Domme lode sig aldrig dreje. I *Brejdabliks* Vange hvælvede sig hans Höjeloftsale, „i Landet der findes knap List og Svig." Men Balder hin gode havde stærke Drömme, som varslede ilde for hans Liv; da lagde Aserne sine Hoveder sammen, og Frigge tog alle Ting i Ed, baade Ild og Vand, baade Dyr og Træer og Malme, baade Edder og Gift og Sygdomme, at de ikke vilde skade Balder. Nu havde alle Aserne Morskab af at hugge ind paa ham, og skyde til Maals efter ham; for intet kunde længer saare ham. Men Loke fik udspurgt, at en Vaand, som hed *Mistelteen*, havde ikke svoret, fordi Frigge tyktes, at den var for ubetydelig; den tog han, lagde den paa den blinde *Høders* Bue, sigtede for ham, og lod ham skyde, og Balder sank gjennemboret i Dødens Favn. „*Træskheden* gav *Troen* Banesaar, ved at vække Tvivl hos *Troskyldigheden*." — *Frej*, Vaneguden (Naaden, Mildheden), var baade dejlig og vældig og en Perle blandt Aserne. Han raader for Regn og Solskin, for Aarets Grøde og Folks Velfærd, og er god at paakalde for Fred og Frugtbarhed. Hans Skib, Skibladner (Lykkeskibet, Hjertesproget), har altid Medbør, og kan det end, sammensammenlukt, bæres i en Lomme, er det dog, udfoldet, stærkt nok til at bære alle Guderne. Om ham selv siger Tyr:

„Frej er den bedste af Fyrsterne alle;
han gjör ingen Mø eller Moder Fortræd,
hans Lyst er at løse de lænkebundne.

— Naar *Odin* har saaledes skjult sig, som han skildres her i Digtet, kaldes han sædvanlig *Nornegjæst*.

Til Nr. 228. Er dette Digt en Modsætning eller et Sidestykke til det forrige? Aanden i dem begge er lige historisk, men Tonen er forskjellig, og det nærværende skildrer en langt yngre og nyere Tid end hint. Selv i Formen præger Tiden sig: Romansen er ogsaa yngre end Epos'et.

Til Nr. 229. Til sit Kjendingsnavn *Fredegod* erhværvede *Frode* sig just ikke sønderlig Ret i den förste Snees af sine Regjeringsaar, hvis man ellers kan troe Saxe;

thi i disse underkuede han Slaver og Hunner og mange andre Folk. Alle Kongerne i Österleden (Rusland) og derfra lige ned til Rhinströmmen maatte böje sig under hans Septer, og med dem det hele Vesterleden (England og Irland); i Sverrig og Norge vare alle Kongerne ham skatskyldige, ja selv i det höjeste Norden maatte Finnernes og Bjarmernes Konger ydmyge sig for ham; over et Par Hundrede *Fylkekonger* (Underkonger) anerkjendte ham som Overkonge og Lensherre. „Hartad over hele Verden var nu de danskes Navn og Tapperhed berömt, og i sine sidste tredive Regjeringsaar lod Frode Sværdet hvile. Hans Hu stod til at skaffe sin Krone en varig Glans, og Tronen Fasthed, og han stræbte desaarsag först og fremmest efter Lovens Strænghed — (ingen maatte under to Mark Gulds Bøde have Laas og Lukke for Dör eller Kiste, men hvad der ulaaset blev tyvstjaalet, betalte Kongen trefold igjen; Tyven skulde med Jernspiger nagles til Galgen, med en Ulv hængende ved Siden, til Tegn paa, at de vare Rovdyr begge, og skulde som Brødre nyde lige Ret) — at rense Riget fra dets indvortes Fjender, fra Tyve og Voldsmænd nemlig, noget af det forforgiftigste Utöj, hvormed et Rige kan være beladt. Hans Mening var i det hele, at skaffe Folkene Ro, saa Kræft ej skulde fortære, hvad Sværd havde lævnet, Ondskab ej hemme Fredens velsignede Ström i dens Løb, og hjemmefødte Skarn ej forlænge Krigens Ulykker. Tilsidst, for at give et iöjnefaldende Beviis paa, hvilken Ustraffelighed han havde indført, lod han et stort Guldarmbaand lægge paa alfar Vej i Jylland. Det ansaaes for Rigets Hovedstykke, og man kan nok vide, at Guldet stak Skarnsfolk i Öjnene, og at alle lange Fingre kløede; men Frygten for den uundgaaelige Straf beholdt dog Overhaand, og Guldet laa lige saa sikkert paa Landevejen, kun bevogtet af den dybe Ærefrygt for Kong Frode, som i Skriin og Kiste under Laas og Lukke... Imidlertid opstod der en Hex, som i Tillid til den sorte Kunst, hvori hun var vel forfaren, vovede at trodse Kongens Vrede og opægge sin Søn til at stjæle det store Liggendefæ. Det lykkedes

hende virkelig at fordrive Sönnens Frygt, og bringe ham til at lyde hendes Raad. Da drog den gamle Konge ud med sine Tjenere, at afstraffe den formastelige Trods; men Hexen skabte ved Koglerier sig selv til en Havko og sine Börn til Havkalve, der gik og græssede paa Strandbredden. Kongen, hvem det Særsyn forundrede, stod ud af Vognen og satte sig paa Jorden, at betragte det underlige Optog; men Hexen, i Hammen af det store Sødyr, løb nu lige ind paa Kongen, og jog Hornene saa haardt i hans ene Side, at han fik Banesaar og døde. Hans afsjælede Legeme balsameredes, og i tre Aar skjultes hans Død, medens hans Lig af Danmarks Höydinger førtes i en kongelig Bærestol Landet rundt. Endelig, da det gik i Forraadnelse, stædtes det til Jorde ved Værebro i Sælland. Men med Danmarks Krone betalte Danmarks Almue Skjalden Hjarne, der skrev det bedste Mindedigt over Frode, hvis Slutning lød saaledes:

Heel længe *den* døde man förte om Land,
hvis Liv var al Dannemarks Glæde;
en Græstörv nu dækker den gjæveste Mand,
som havde paa Kongestol Sæde!
Ja, Dannemænd ønsked med Hjertens Attraa
Udødelighed for den gode;
nu hvælver sig aaben den Himmel, saa blaa
og blid, over Støvet af Frode.

— — I Frode Fredegods Dage, der Krigens Lue var dæmpet, og Fredens Sol beskinnede alle Landene, da behagede det den Frelsens og Saliggjörelsens Fyrste (Jesus Kristus) at komme til Verden, og til de dødeliges Redning at paatage sig deres Skikkelse; saa Guds sønderlige Forsyn magede det saa, at Tiden selv maatte iføre sig en saa usædvanlig og velsignet Dragt, som en forunderlig dyb og livsalig Fred, der ikke forstyrredes ved det mindste Vaabengny, for at bevidne *hans* Nærværelse, hvis Gjerning Tiderne ere!" (*Grundtvigs* Oversættelse af *Saxe*). — — „Frejs-Mytten (se Anm. til 227) er ikke udsprunget af Frodesagnet, men de ere sammenblandede. Frej skal, i Følge Ynglingesage, have væ-

ret Drot i Upsal, og mærkeligt er det, at, efter den, Svenskerne kalde Frejs Fred, hvad ellers kaldes Frode-Freden, og at de dulgte Frejs Død lige saa længe, som de danske Frodes. — At Frodetiden er Danmarks Guldalder, seer man ikke blot deraf, at der laa Guld paa alfare Veje (paa Frodebjerg, i Vigen og i Jylland), uden at nogen i lang Tid bukkede sig efter det; men især deraf, at Guldet kaldes Frodes Meel. Men Guldet betyder den Lyksalighed, vi endnu forstaae ved *den gyldne Tid*." (Grundtvigs Nordens Sindbilledsprog S. 492, 93.) — *Lejre (Lejreborg)*, nu en lille Landsby tæt ved Letraborg i Lejre Herred, var, paa enkelte Undtagelser nær, Skjoldungernes almindelige Residens, indtil Harald Blaatand i Slutningen af det 10de Hundredaar flyttede denne til Roskilde. — *Gullands Fylkekonge*; Saxe har intet tilsvarende til dette Sagn; hos ham hjælper tværtimod Frode ved sine Mænd, Skalk Skaanning og Erik den ordkrænge, Gullands (Gotlands) Konge, Gjæst hin blinde, at overvinde og nedlægge Kong Alrik af Sverrig.

Til Nr. 230. De Begivenheder, som dette Digt besynger, fortæller Saxe paa en noget anden Maade saaledes: — *Frode* Olufsen syntes, at han blev fordunklet og beskjæmmet ved sin yngre Broder Haralds Bedrifter, og lod ham ved sine Haandtlangere skaffe ud af Verden. Derpaa gav han sig til at ransage efter Harald og Halfdan, Haralds to Sönner; men deres Fosterfædre hittede paa et snildt Indfald for at frelse dem, bandt nogle Ulvekløer under Fødderne, og frembragte derved en heel Hob Ulvespor saa vel i Snavs som i Snee, langs udenom Huset, hvorhos de tillige toge Livet af et Par Trællebörn, skilte dem ad, Led for Led, og strøede saa Stumperne omkring. Da nu Spejderne kom til Huset, og fandt ingen hjemme, men saae baade Ulvespor og Barnelemmer og Blodpletter, saa troede de, at Ulve havde opædt Drengene, og bragte det Budskab hjem. Men Börnenes Fosterfædre gav dem Herberge i en gammel huul Eg, og gav dem Hundenavne. Ingen tvivlede nu om Prinsernes Død, uden Frode, og for at opdage deres Smuthul, tyede han til en

Spaakjælling, som ved sin ramme Galder ikke blot kunde see igjennem Mure og Vægge, men nøde alt, hvad hun saae, til at trække sig nærmere, saa hun fik Fingre i det. Hun fortalte da, at der var en vis Regin, der hemmelig opfødte dem, og hvordan. Alt som hun gol, bleve Prinserne udtvungne af sit Smuthul; men da de vare dragne saa nær, at de fik Syn paa Kjællingen, kastede de et Guldstykke i hendes Skjød. Det hjalp, og hun lod, som hun besvimede, hvorpaa hun sagde, at Prinsernes Veje vare usporlige, al den Stund de besad en sønderlig Kraft til at stoppe de stærkeste Besværgelser paa Halvvejen. Regin drog nu over til Fyn, og faldt der i Frodes Hænder. Han maatte tilstaae, at han gjemte Börnene, men ved de Ord: „Ingen med Held slaaer to Gange Frænde ihjel" stillede han Frodes Grumhed, imod det Løfte, at, mærkede han, de vilde begynde paa Optöjer, skulde han mælde det i Kongens Gaard. Nu gik en Deel Aar i Stilhed, men da Prinserne bleve voxne og kom til Sælland, maatte de love sine Tilhængere, inden Aar og Dag at hævne sin Faders Død, eller lukke sine Öjne. Da Regin hørte det, gik han ved Nattetid til Kongens Gaard, og sagde Vagten, at han var kommet for at mælde det bevidste. Nu samlede da Frode Folk, og Haralds Sönner befandt sig i en hæslig Klemme, men de reddede sig, ved at skabe sig, som de vare splittergale; thi da Frode meente, at de vare virkelig forrykte, fandt han, at det var en Skam at drage Sværd imod dem. Det kom han imidlertid til at fortryde; thi næste Nat stak de Ild paa Slottet, stoppede for Löngangen, i hvilken Frode var krøbet ned, og han kvaltes nu af Røg og Kvalme. — *Ro* og *Helge*, som Visen slaaer paa, den *første* Roskildes fredelig-store Grundlægger, den *anden* Rolv Krages æventyrlig- og heltelig-store Fader, vare Sönner af den berygtede Halfdan Frodesön, som ihjelslog begge sine Brødre, Ro og Skate. — I øvrigt er Stoffet til dette Digt taget af Rolf Krages Sage, en islandsk Roman, der fortæller Begivenhederne en heel Deel anderledes end Saxe, og i hvilken Saxes Regin hedder *Vifil*.

Til Nr. 231. Dette Digt er et Brudstykke af Øhlenschlægers herlige Epos, Rolf Krage, til hvilket Stoffet ligeledes er taget af Rolf Krages Sage. — Blandt alle Hedenolds Drotter vandt ingen sig den mageløse Kjærlighed og Navnkundighed, som *Rolf Krage*, om hvem Saxe siger, at „hans Legeme var det en Lyst at see, og hans Hjerte en Glæde at kjende; thi *der* laa med Dyd og Ære al den Höjhed og Skjönhed, man i hans Udvortes maatte agte og elske." Han var venlig og ydmyg, som han var kjæk, og gavmild, vennesæl og ædelmodig var han mod alle sine Mænd; derfor strömmede ogsaa Nordens Kjæmper til hans Gaard, og Dansk og Svensk og Norsk sadde venlig bænkede hos ham; men alle havde de svoret at følge ham i Døden, som de fulgte ham i Livet. Det hed om ham, at han hverken skyede Ild eller Sværd, og af den Badstue, som Kong Adils lavede til ham, gik han kun ud til fornyet og forøget Beundring. Han var Nordens Konge-Ideal, et visselig uopnaaeligt, men et saadant, som stod for Nordboens Seerblik, naar han i sine saligste Öjeblikke drömte sig den Drot, ved hvilken hans hele Hjerte kunde hænge med en aldrig slappet Begejstring, og ved hvis Tab det maatte briste. Men ogsaa for Nordens Drotter stod han som et saadant helligt Forbillede; hans Minde blev drukket ved deres Gilder, og for de bedste af dem stod det som det höjeste Maal for deres Ønsker, at vorde Rolf lige, at vorde elskede af Folket som han, og at naae hans Navnkundighed. Tilnavnet Krage skal en svensk Ungersvend, *Vigge* (se det næste Digt), have givet ham. „Förste Gang nemlig da han saae Kong Rolf, faldt han reent i Staver over hans Vext og Skabning, og da han saa havde staaet allerlængst og maalt ham med Öjnene, spurgte han ganske pudsig, hvad det dog var for en Krage, der havde haft den særdeles Lykke, at blive Trappe til sligt et Höjeloft? Ordspillet var ganske vittigt, i Betragtning af Kongens usædvanlige Höjde og Storhed; thi paa Dansk betyder Krage en stynet Træstamme, som hugges af og bruges som en Stige, hvorpaa man ganske magelig kan komme i Höjden, da Tvegerne ere ligesom Trin. Det Ind-

fald, syntes Rolf, var Guld værd, tog med begge Hænder imod et saa hæderligt Binavn, og betalte det med en stor Guldring, som han gav Vigge at sætte om Haandleddet. — *Gaffelbænken* ɔ: Höjsædet. — Om *Drifa*, Rolfs Hustru, hvis Død han tidlig skal have begrædt, taler Saxe slet ikke. — *Adils*, Konge i Upsal, var Rolfs Svoger og Stedfader (paa een Gang gift med hans Moder og Søster), men lige saa gnisk, som Rolf var rundhaandet, og en navnløs Konge i det hele, for saa vidt hans Navn ikke følger Rolfs, hvem han trods Frændskabet lige hyppig sveg, og af hvem han derfor hvert Öjeblik maatte afstraffes. — *Hjalte*, *Svipdag*, *Bejgal*, *Hvit særk* o. s. v. ere lutter Navne paa Rolfs Kjæmper. — *Marius* var Navnet paa den Rommer, der, omtrent 100 Aar för Kristi Fødsel, ved Krigslist tilintetgjorde baade Cimbrer og Tevtoner, et Par Folkeslag, der igjennem en Række af Aar havde lært det rommerske Jætterige til at skjælve, og dets Örn at bæve. Men Cimbrerne har, som bekjendt, en dristig Kritik og et misforstaaet Fædrelandssind hidtil villet gjöre til Jyder, og altsaa baade til vore og Rolf Krages Kjæmpers Aneherrer. — *Ejnherier*, se Anm til Nr. 227. — *Finner*; skjönt hidtil endnu ikke tilfulde godtgjort, er det dog heel rimeligt, at Finnerne vare den ældste Folkeslægt i Nord, Nordens ældste Indbyggere, der fordreves til „Hulerne", til „Bjergets mörke Vold", til Landets utilgængeligste Ydrekanter, af en senere indtrængende kraftigere Slægt, *vore* Oldefædre. Og ikke usandsynligt er det, at hine lavstammede, ildeskabte, fjendtligsindede Finner endnu kunne spøge i en heel Deel af Sagnene om Dværge og Trolde.

Til Nr. 232. Var Rolfs Liv berömmeligt og navnkundigt, da blev hans Død den navnkundigste, der hidtil blev nogen fejret Drot til Deel. Spiller ikke Baldersmytten (se Anm. til 227) i den, er *Rolf* ikke den elskede, livsalige Balder, *Hjartvar* Snylteväxten paa hans stolte Eg, den fule, foragtelige Misteltein, og *Skulde* den Loke, der i en *Hexes* Skikkelse udfandt Misteltenen og dens sörgelige Betydenhed, og brugte den, — da har jeg heller aldrig seet nogen Mythe

spejle sig i Historien, aldrig seet de anelsesfulde Spaadomme omFolkevuggen finde sin Udtydning, sin Opfyldelse i Folkelivet. — Da Rolf havde undertvunget Adils, satte han Hjartvar til Skattekonge i Sverrig og gav ham sin Søster Skulde til Ægte. Men Skulde „holdt det for en Skam at have en Skattekonge til Mand, men for en Ære at udruge djævelske Planer i Mörket. Hun begyndte med at lade Hjartvar høre, at han dog med al sin Stads i Grunden var en ussel Træl, opmuntrede ham derpaa til at afryste Lænkerne, lokkede ham til at gaae paa Rævekløer, og kom endelig frem med sit djævelske Raad. Hjartvar skulde sejle til Danmark, og lade, som havde han Skatten i Lasten, hvor der dog kun var alle Slags Krigstöj. Propfulde af Falskhed kom da Skibene til Lejre, og Rolf gjorde et stort Gjæstebud for Hjartvar. Rolf og alle hans Kjæmper drak sig en usædvanlig Ruus, men det lod paa Hjartvar og hans, som vare de bange for at brænde sig paa Bægerne. Medens derfor de förste faldt i Söyn, rustede de sidste sig, og dræbte de sovende Kjæmper — Rolf med, — medens de i et uhyre Blodbad overmandede de vaagne. Hjalte mejede Fjender af, som man lægger Rug paa Skaar, og Bjarke stynede dem saa, at det var en sand Höjtid for Valguden:

„Der bliver Stads, naar de komme der alle,
der bliver trangt nu for Rum i Valhalle!"

og Goterne sejrede ikke, förend hele Rolfs Helteflok var nedlagt.

„Men Heltelön det er, i Heltedød
en Drot saa majestætisk at omfavne!
Det siges skal, og kommes vel i Hu,
at vi forenedes med Kongen nu!"

Selv af Ungersvendene i Kongens Gaard var ingen levende tilbage, uden *Vigge*. Da Rolf bandt ham med Guldringen, da havde Vigge af sin egen gode Villie lovet, og svoret höjt og dyrt derpaa, at, fik Rolf en voldsom Død, da maatte hans Banemand vide, at Vigge var Blodhævner! — Nu indfriede han sin Ed. Hjartvar gjorde et prægtigt Gilde ovenpaa Dy-

sten, og da han havde drukket sig en god Ruus, kunde han ikke noksom beundre Rolfs Tjenerskab, hvori, saa talrigt det end var, der ikke fandtes een, som for at frelse Livet vilde flye eller lade sig fange. „Var der kun en eneste tilbage, som *jeg* kunde tage i Tjeneste!" — Da bragte man ham Vigge, og Hjartvar spurgte, om *han* vilde være hans Stridsmand. Vigge nikkede. Hjartvar rakte ham et draget Sværd, at han maatte sværge Troskab, men bød ham Spidsen. Vigge bad om Hjaltet; thi *saaledes* plejede Rolf at række Stridsmænd Sværd. Da Vigge nu fik Haand i Hanken, gav han Hjartvar Spidsen, og indfriede saaledes sin Ed. Men sjæleglad stod han nu i Salen, og blottede selv sit Bryst for Hjartvars Tjenere, som flux stormede ind paa ham. Han døde med de Ord: „Naar man har taget saadan en Nidding af Dage, smager Gravøllet sødt, ihvor besk det saa brygges."

Til Nr. 233. Dette Digt synes mig en smuk Indledning til „Folkeslaget paa Braavallahede", der besynges i Slutningen af det næste Digt. Var Nordens Aand (Odin) nogensinde med i Slagets Tummel, da var det visselig i dette Kjæmpeslag, enten han saa var der i Nornegjæsts Skikkelse (se Anm. til 227.) eller i Brunos (se næste Anm.). Snarest skulde jeg dog stemme for Nornegjæst; thi at Slejpner paa sine „fire Par Fødder" (se Anm. til 223.) var der med, deraf gaaer der Syn for Sagn, skulde jeg mene, naar vi læse Ohlenschlægers herlige Digt.

Til Nr. 234. Om *Harald Hildetan**) fortæller Saxe (Grundtvigs Oversættelse): — Han var en Søn af Halfdan og Gyritte, Alf Sigersens Datter, det sidste Skud af Danmarks gamle Kongestamme. Da hans Fader Halfdan faldt

---

*) *Hildetan*, *Hildurs* (*Hildes*) *Tan* ɔ: Kampens Høvding; — *Hilde*, den ene af *Valkyrierne* (Kampens Piger, der styre dens Gang og mærke de Kjæmper, der skulle hjemvende til Valhal), efter hvem Kampen kaldes *Hildes Leg*; hun er den *Kjærlighed* til Aandens Verden, der hver Morgen vækker *Kraften*, og giver ham ny Vaaben til den sejerrige Kamp for Valhal. — *Tan*, *Tegn*, det er Mærkesmand, Høvding.

i Slaget mod den navnkundige Bersærk, Veset fra Bornholm, var baade Gyritte og Harald med i Kampen. Da hun saae, hvordan han efter Faderens Fald og Hærens Flugt vedblev med Hidsighed at kjæmpe, tog hun ham paa sin Ryg og bar ham ud af Slaget til den nærmeste Skov. Harald voxte for Resten op til en Kjæmpe af Vext, saa ingen af hans jævnaldrende kunde maale sig med ham, og Odin var ham saa gunstig at hærde ham mod Jern og Staal, saa de Vaaben, der gav andre Folk Banesaar, bed ikke paa ham. Först hævnede han sin Faders Død og blev Vesets Bane og indtog Skaane; saa slog han Hoter i Jylland ved Hotersnæs (Horsens), og derpaa Rørik og Hunding i Sælland, og blev derved Mester af *Lejregaard*, og sankede atter det lemlæstede Danmark til eet Rige. Saa gik han uden Hjælm og Brynje, i den blotte Purpurkaabe, i Kamp for Kong Asmund i Vigen, og slog hans Fjender, men vilde ingen anden Lön modtage, end den ærlig fortjente *Ære*. Oplært af selve Odin i den Kunst at stille sin Hær i Svinefylke, slog han nu Olof og Yngve af Sverrig og tugtede Ingel; gik saa til Trøndelagen, og gik i sin blotte Brystdug i Kreds mod Skjoldmøerne Stikla og Rusla, der vilde fordrive Trøndernes Konge, Olaf. Han nedlagde dem begge. Nu tvang han Friserne, saa Tyskerne ved Rhinen, saa Slaverne; indtog derpaa Akvitanien, og gik herfra over til Britanien, og fældede Kongen af Northumberland. Vide om Land gik der nu Ry af hans Bedrifter, og hans Navn var nok til trindt omkring at dæmpe Folkenes Bulder. Derpaa skal han have tilbragt 50 Aar i uforstyrret Rolighed; men for at hans Krigsfolk ikke ørkeslose skulde nedsynke i Blødhed, lod han dem bestandig af udlærte Fægtemestere øve i at haandtere baade Sværd og Skjold. Men nogle af disse Fægtemestere havde en sønderlig Færdighed i, i hvert Hug at ramme Öjenbrynene paa en Prik, og dermed prøvede man Gemytterne; thi hvilken Karl der blinkede ved Hugget, han mistede sin Tjeneste i Kongens Gaard, og blev uden videre jaget paa Porten. — Nu var paa den Tid en vis *Bruno* Potte og Pande hos

Kong Harald, og de havde fra Barnsbeen været gode Venner og Stalbrødre. Bruno vidste alle Kongens Hemmeligheder, og blev immer brugt som Mellemmand, naar Harald og hans Søstersön, Kong *Sigurd Ring* af Sverrig, havde noget at meddele hinanden, som ellers ingen maatte vide. Samme Bruno druknede imidlertid paa en Rejse, og saa paatog Odin sig hans Skikkelse, rejste imellem Kongerne under hans Navn, for at forstyrre deres Enighed og strø Tvedragtens Sæd, et Arbejde, der lykkedes saa vel, at Kongerne glemte baade Venskab og Frændskab, ja fattede et Had, som intet uden Blod kunde kjøle. Tilsidst brød Hadet ud i lys Lue; de forkyndte hinanden aaben Fejde, og rustede sig saa i syv Aar til Striden. Der er imidlertid to Fortællinger om den Sag; thi somme ville sige, at Harald kun erklærede Ring Krig, for at komme ud af Verden paa en *skikkelig* Maade (jvnfr. Nr. 227), da han for sin Ældes Skyld var sig selv til Byrde, og heller vilde falde for Sværd paa Valen, end sejpines paa Sottesengen; ønskede ogsaa i det hele at faae et Endeligt, der svarede til hans daadfulde Levnetsløb. For altsaa at døe paa Ærens Seng, og gjæste Valhal med saa talrigt et Følge som mulig, stod hans Hu til Kampen, og indrettede han alting saa, at Styrken omtrent blev lige paa begge Sider, men dog störst paa Rings. Og dog var Haralds Snækker saa mange, at:

„Ej Bølgerne blaane i Sundet man saae
fra Sælland til Skaane, hvor Snækkerne laa;
man saae kun for Öje en gyngende Skov
af Master og Flöje, med Takkel og Tov."

Saa mødtes da Kongerne til Slaget paa Braavalla-Hede, „berömt i Nord" som intet andet. Sigurd kom först, men vilde ikke begynde Slaget, för ogsaa Haralds Hær var fylket. — Om Slagets Gang staaer en Deel fortalt hos Saxe, men om dets Udgang siger han: Den gamle Harald sad blind paa sin Stridsvogn, men døv var han ej, og der han af Folkets Mumlen forstod, at Lykken var paa Fjendens Side, da spurgte han *Bruno*, paa Skjelmeri som var hans Kjøresvend, hvor-

ledes Ring havde ordnet sin Krigshær i Dag. Smilende sagde Bruno: „I hornet Skikkelse gik Hæren frem." Der Kongen det hørte, gjøs det i ham, og höjlig forundret spurgte han videre: „Hvem i al Verden har lært Ring den Kunst, som ingen forstod uden Odin selv, og som han ikke har lært noget Moders-Barn uden mig, der annammede den som en Kampens Hemmelighed." Bruno tav. Da slog det Kongen, at *han* var Odin selv, og at denne hans gamle Skytsaand, det være sig nu for hans bedste eller hans værste, var her tilstede i forblommet Skikkelse. Saa kastede Bruno ham hovedkuls ned af Vognen, rev ham Kollen af Haanden, og slog ham ihjel med hans eget Vaaben. — Saa snart Ring fik Haralds Drab at vide, lod han med Luren sine Krigsfolk standse i Farten, og Slaget ophørte. Saa befalede Ring at ransage Valen, til Haralds Legeme var fundet, at det ikke skulde savne en sömmelig Jordefærd. Med Griskhed kastede Almuen sig over Ligdyngerne, men fandt först Haralds Legeme efter en halv Dags Forløb; og det var intet Under; thi höjt over Stangen og op over Hjulene paa hans Vogn laa der fuldt med døde Kroppe; ja, saa stor var Mandslætten i denne Strid, at paa Rings Side var tolv, og paa Haralds Side tredive tusinde faldne, foruden dem, man ej vidste Navn eller Tal paa. Der nu endelig Haralds Lig var fundet, med samt hans Kolle, da spændte Ring sin egen Hest, beklædt med Gyldenstykke, for hans Vogn, og holdt en Ligtale, hvori han skjænkede Harald Hesten, bad ham ride rap paa den til Valhal, som förste Mand fra Slaget, og hos Odin, Valhals Drot, bestille godt Herberg for Venner og Fjender. Tændt blev nu Baalet. De Danske satte, som Ring befol, Kong Haralds forgyldte Snække paa det, og mens Baalet fortærede Liget, bød Ring sine Höydinger gange skareviis Baalet rundt med Klagemaal, ja formanede dem rørende til, alle med gavmild Haand at ofre Vaaben, Guld og Kostbarheder, saa Baalet deslængere kunde blusse höjt til Ære for den store, den vældige, alles Hjerter dyrebare Konge. Da Liget var brændt, opsamledes Asken i en Urne, og sendtes paa Rings

Befaling til Lejre, for der at begraves med Hest og Rustning paa kongelig Viis. — *Veborg* fra Jylland havde i Kampen fældet Kjæmpen Sote, men da hun truede med at gjöre flere samme Skjel, tog Torkel Teler Sigte paa hende med sin Bue, og der laa hun. Det Saar, hun i Følge Digtet skal have tilföjet *Stærkodder* (se om ham næste Anm.), siger Saxe, at Kjæmpen Hake tildeelte ham; Stærkodder havde kastet Hake til Gulvs, men Hake hævnede sig ved at afhugge hans Finger og hugge ham saa tæt paa langs og tværs, saa Lungen krøb ud igjennem Brynjen, og Halsen blev skaaret halv over. — *Skulde* var den ene af Nornerne, de hemmelighedsfulde, uböjelige Skjæbnedronninger, for hvis evigvise Forsyn selv Guderne maatte böje sig; de ere Døtre af Nattens ældste Sön, Odur (Odet, Skjæbnen); men de boe i Himlen under Ygdrasils Ask, i en prægtig Sal, som gynger paa Spydsodder. Deres Navne ere: Urd (Spaadommens Norne), Verdan (Forhindringens) og *Skuld* (Afgjörelsens). *Skulde* maa derfor afgjöre Kampens Skjæbne, og man finder hende ogsaa dannende et Valkyrie-Tretal med Gude og Rote, ligesom *Hilde* danner et andet med Göndel og Skøgul. — *Vidar*, ellers kaldet den tavse Diis, Jætternes *sovende* Samvittighed, *vaagner* i Valhal, da Fenrisulven har slugt hans Fader, og hævner ham ved at sønderslide Ulvens Kjæver. — *Brage*, Skjalden i Valhal, den *sidskjæggede* As, er Udtrykket for den historisk-poetiske Veltalenhed eller den poetiske Indbildningskraft i det hele (Brage, *brain* o: Hjerne); han byder alle Valhals Gjæster velkommen, og i sin Haand har han en Harpe og paa Tungen Runer; hans Viv er *Idun* (Høstens Muse, den dramatiske Poesi), der med sin Æbleskaal forynger Guderne, og skjænker dem den *timelige* Udødelighed, da de med Balder have tabt sin *Evighed*, og ikke længer kunne undgaae at ældes, men kun ved Iduns Æbler undgaae Døden, og immer blive nogle Aar yngre igjen. — *Ursine* (eller Visna) fra Venden; hun havde (billedlig talt) Haar paa Tænderne, og var klog paa Krigen som faa; men i Kampen afhug Stærkodder hendes Haand.

Til Nr. 235. Om *Stærkodder*, den Gote („Skjald

saavel som Kjæmpe" og „Sindbilledet paa den *menneskelige* Tapperhed hos Kjæmpefolket"; „*Tyrs* mythiske Statholder"), fortæller Saxe: I Frode Ejegods Dage led en vis Stærkodder, *Storværks* Sön, Skibbrud paa de danske Kyster. Alle hans Stalbrødre omkom, og han alene blev reddet. Formedelst sine store Sjæls- og Legemsgaver blev han en velkommen Gjæst hos Frode, og jo længer han var i Kongens Gaard, des höjere blev han anskrevet; thi hans Legemsskikkelse udtrykte den höje Adel, som laa i hans Sjæl, og næppe nogen bar Prisen for ham i Mandighed. Desaarsag blev han saa höjt og vidt berömt, at man end den Dag i Dag veed at nævne ham, og tale om hans Bedrifter; ja, ikke blot hos vore Fædre straalede hans Navn i Mindet af store Heltegjerninger, men og udenlands timedes ham velforskyldt et glimrende og sjældent Eftermæle. Hjemme havde han, i Følge troværdige Efterretninger, i Østerleden; men hvad somme ville indbilde os, er kun Snak, — at han var en Jættesön med en urimelig Hob Arme, indtil Thor ruskede de fire af ham, saa han kun beholdt to igjen. — Sin Heltebane begyndte Stærkodder, efter Odins Tilskyndelse, med at hænge den norske Kong *Vikar* i en Baststrikke. Derpaa gav han sig i Ledtog med en vis Vemund, Mesteren for alle danske Vikinger, og mærkværdigt er, hvad man fortæller om dem, at de smagte aldrig stærke Drikke, fordi Tarvelighed i deres Öjne var Tapperheds Vogter, Overdaad dens Banemand. Efter at have hærjet vide om Land, hjemsøgte disse Stalbrødre Rusland, hvor de sloge Foke, Rutenernes Höfding, og gjorde umaadeligt Bytte. Efter Vemunds Død blev Stærkodder søgt af Bjarmekjæmperne, og udførte med dem mærkværdige Bedrifter, men gik saa til Sverrig, hvor han lod Hvile falde paa sig. Kjed af Gjøglerfjasen i Upsal, gik han derpaa i Ledtog med den danske Hake til Hybernland (Irland), for at man ej ved selve Verdens Ende skulde undgaae Danmarks Vaaben. Irernes Konge, Huglet, var en Pjaltekræmmer, og han faldt; men hans Kjæmper, Gjegad og Svipdag, gjorde de danske mere Besvær, og det Slag, Svipdag gav Stærkodder i Hove-

det, var det værste, der nogensinde ramte ham. Dog sejrede han og Hake, indtoge Dublin, og gjorde Skatkammerets Penge til Gribsgods. Dernæst gik Stærkodder med Slaverfyrsten Vind, at tugte de frafaldne Folk i Østerleden, og vidt blev dette Tog berömt ved glimrende Sejre over Kureter, *Sember*, Semgaller og, kort sagt, over alle de Folkehære, som fandtes i Østen. I Rusland, paa Klippen Anefjæld *(Arnafjæld)*, levede en Slagsbroder ved Navn Vising *(Vifin)*, som havde onde Öjne, saa hvad Staal, han kastede dem paa, det sløvedes. Men Stærkodder gik trøstig til Rusland, trak en tynd Hinde over sit Sværd, saa *Staalet* skjultes for Kæmpens Öjne, og dræbte ham saa. Nu drog Stærkodder ad Maglegaard *(Myklegaard,* Konstantinopel) til, hvorfra han bortjog Jætten Tanne, overvandt saa i Polen Kjæmpen Vase, og da Sakserne vilde falde fra Kong Frode, hvem de vare skatskyldige, flakte Stærkodder deres bedste Kjæmpe, Hame, midtad, saa Sakserne paa ny maatte give sig. — Vi kunne umulig opregne alle Stærkodders vidunderlige Bedrifter, men endnu kun pege hen paa, hvorledes han ruskede Frodes daadløse Sön, den vellystige Kong Ingel, op af hans dybe, bløde Sövn, frelste Kongens Søster Helga fra den letfærdige Guldsmeds væmmelige Omfavnelser, der famlede i hendes lyse Lokker, og kjæmpede paa hendes Fæstemands, den norske Kong Helges, Vegne, muttersene mod den bomstærke Angantyr og hans aatte lige saa forvovne Brødre, som han alle nedlagde, efter dog at have faaet sytten saadanne Saar, at Indvoldene væltede ud af Livet paa ham, — og rensede saa det vanartede Hof fra alle de yppige Sakser, der oversvømmede det. Hans Deeltagelse i Braavallaslaget have vi kortelig peget hen til i forrige Anm.; men der er endnu mange andre Bedrifter af ham, som vi alle maa overspringe, i det vi gaae over til den Niddingsdaad, der brændemærkede den gamle gjæve Helt, og nedtyngede hans Samvittighed gjennem hele Slutningen af hans lange (trehundredaarige) Liv. Kong Oluf i Danmark var haard og grusom; tolv Høvdinger indgik en Sammensværgelse mod hans Liv, men ingen af dem

turde dræbe ham; da lejede de Stærkodder for 120 Mark Guld. Stærkodder besluttede at myrde Kong Oluf i Badstuen, og gik derind til ham; men, da han mødte hans skarpe Blik og lynende Öjekast, stivnede han af Skræk, og opgav for denne Gang sit Forsæt. Men Oluf, som kjendte det gjennemborende i sit Blik, og intet ondt anede, holdt Haanden for Öjnene, og bad Stærkodder træde nærmere. Det gjorde han, sprang til med draget Sværd og gjennemborede Kongen. Men da det var skeet, vaagnede hans Samvittighed, og han var nær ved at synke i Jorden af Anger og Skamfuldhed. Altid svævede denne sorte Niddingsdaad ham levende for Öjne, og naar han hørte den nævne, brast han i Graad. I sin Harme ihjelslog han endog nogle af dem, efter hvis Tilskyndelse Misgjerningen var bedrevet. — Endnu en Deel Aar, og ældgammel var Kjæmpen blevet. Han ansaaes udygtig til at gaae i Slag og Kreds, og da han derved stod Fare for, paa sine gamle Dage at tabe den Navnkundighed, han fordum vandt, vidste han ikke bedre Raad, end med velberaad Hu at fremskynde sit Endeligt. At døe Straadød, syntes ham, var under hans Værdighed, da hans Levnet bugnede af Kjæmpeværker, og hellere vilde han falde for en ærlig Kjæmpe, sig selv til ydermere Priis og Ihukommelse, end oppebie Banesaar af Dødens lumske Piil, den störste Ulykke, der kunde times en graahærdet Krigsmand. Afmægtig og næsten stokblind, gik han da ud i den vide Verden med Blodpengene for Olufs Mord om Halsen; thi med dem vilde han kjøbe sig en Banemand; han vilde kjøbe Døden lige saa dyrt, som han havde solgt Kongens Liv. Som han nu ved to Kjeppe krøb hen ad Vejen, omgjordet med tvende Sværd, mødte han en Almuesmand, som fandt, at to Sværd var det ene for meget for saadan en gammel Stodaf, og spurgte i Kaadhed, om han vilde give ham det ene. Kom nærmere, svarede Stærkodder, og da han kom, gav han ham rigtignok det ene Sværd, men i Livet. I det samme kom Hater, som var paa Jagt med sine Hunde, og hans Fader, Lenne, var just en af dem, som Stærkodder havde ihjælslaaet, da han

angrede sin Misgjerning. Hater lod Harerne løbe, og befalede to af sine Svende at fare ind paa den gamle, for at see, om man ikke kunde skræmme ham. Men, da de havde gjort sine Krumspring, gav Stærkodder dem hver en Lussing, saa de aldrig rejste sig mere. Da Hater saae det, blev han hed om Ørerne, gav sin Hest Sporerne, og flöj ind paa den gamle, som han strax kjendte, og spurgte, om han vilde bytte Sværd mod Vogn. Stærkodder var saa dumöjet, at han ikke kunde kjende Karlen, og svarede, at i gamle Dage skulde ingen Spottefugl have gjort sig lystig over ham, uden at faae sin Umage betalt, saa han huskede det; og, Barde som han var, istemte han en harmfuld Sang, der gav Anledning til Svar og Gjensvar. Imidlertid opdagede han, at han havde Hater, Lennes Sön, for sig, rakte saa Halsen frem, og bad Hater slaae til og hævne sin Fader. Til Belönning bød han ham Guldet, og opæggede ham endnu engang ved en djærv Sang; thi

„For Døden ej ryster den gamle i Nord,
som længer ej lyster at færdes paa Jord;
men skulde for Ælde en *Usling* mig fælde,
det var mig en Gru!"

Saa løste han for Pungen og udrystede Guldet, rakte Hater sit Sværd, böjede sit Hoved, bad Hater svinge Sværdet kjæk, ej bæve, men kun hugge dristelig til. Hater halshuggede ham i en Fart; men saa bister var endnu Gubben i sin Dødsstund, at, da Hovedet faldt til Jorden, *bed det* ordentlig *i Græsset.* Den store Kjæmpes Lig kom ikke til at savne en Gravhöj; thi Hater stædte det til Jorde paa den Mark, som kaldes Rolyng." — Saa vidt Saxe. — Jeg skulde dog mene, at Snakken om de sex Arme slet ikke er saa urimelig, som den kjære gamle Saxe har villet gjöre den. Stærkodder er Storværks Sön, og alle hans Sönner hedde atter Storværk, men han selv er den *nordiske* Gote, *Nordboen.* Og at *han* vel en lang Stund syntes stynet, det vide vi jo alle, men at han dog virkelig endnu har alle sine tre Par Arme, alle færdige til ny Storværker, det vide vi og-

saa alle, eller kunde i det mindste vide det, og Tegnér var langt fra at være den eneste, der atter saae alle Kjæmpens Arme forenede, der atter saae det store, herlige, trefoldige Norden at „slå med try par armar som Stärkotter."

Til Nr. 236. I Almindelighed antager man, at Kong Gorm (Gurm) den gamle, som for sidste Gang samlede hele det danske Rige, regjerede fra 883 omtrent til 941. Han var en ivrig Hedning, men gift med den slesvigske Underkongedatter *Tyre* (Datter af Harald Klak?), en from Kristinde, der ofte formildede sin vilde og voldsomme Mands grusomme Sind, og derfor gjennem alle de kommende Tider fik det velsignede Tilnavn *Dannebod (de danskes Trøst)*. Hvad der dog især skrev hendes Navn med en uforgjængelig Straaleglans, var Opførelsen af det Dannevirke, der uvilkaarlig henriver os som en af de anelsesrigeste, spaadomsfuldeste Myther fra vor Folkeligheds aarle Morgen. Danmarks Led var af Lave; den stolte Sø hegnede det allevegne — (og „Dansken fra Lodbrogs Tid huusvant plasker til Søs"), kun ikke mod Syden, hvorfra den i Massen saa overlegne Tyskhed oversvømmede os. Og fra Slien til Ejder tod Tyre den Vold rejse, der skulde værge os for de fremmede Løbeskytter. Er det Digt, dette dejlige Sagn, eller er det historisk begrundet? Historien siger, at Tyres Vold forfaldt, og at Valdemar den store lod en ny Vold opføre af Steen, og vore Oldkyndige tilföje, at Lævninger af den endnu spores; saa man maa vel antage, at Volden ogsaa er historisk; men det forhindrer desuagtet ikke, at lægge den dybeste Betydning i den, den kan bære; og hvor dejlig alt slaaer til, seer da ogsaa enhver, der mindes, at, blev Tyres Værk nogensinde fortsat, blev der nogensinde bygget fort i hendes Aand, da skete det sidste Gang i Valdemarernes Dage, og efter dem ingensinde, för — jo jeg troer, jeg tör sige det, — i vore Dage, da et aandeligt Dannevirke atter begyndte at rejse sig, bygget, tæt ved Grænsen, af levende Hjerter, og ikke af døde Steen (jvnfr. i øvrigt hermed *L. O. Koks* Levnet). — *Mejlfarsund* ɔ: Middelfartsund, det lille Bælt. — *Gjedsø*r

Sydspidsen af Falster. — *Holster, Vagrer* o. s. v.; dengang havde endnu ingen politisk Forvirring sammenkoblet, hvad der stedse maa blive folkelig adskilt, og Holster og Vagrer hjemsøgte os da paa samme Maade som de øvrige Tysker og Slaver. — *Harald* ɔ: Harald Blaatand, Gorms og Tyres Sön, under hvem Digteren vil, at Volden skal være opført (Tyre skal nemlig i 5 Aar have overlevet sin 30 Aar ældre Mand). — *Skaanningen;* vanskelig finder man et dejligere Træk af den Tids urokkelige Overbeviisning om Nordens Eenhed. Var Skaane dengang forenet med Danmark? Men saa var jo Leddet ogsaa af Lave paa den Kant; og hvorfor lukkede man da ikke lige saa godt mod Svensker, som mod Tysker? vare de ikke begge lige fremmede? — Eller var Skaane maaskee ikke forenet med Danmark? Men hvor kom saa Skaanningen med til Leddets Lukning? I Følge den lige saa simple som sunde Følelse, at Norden *er* eet, og at hele Nordens Led er af Lave, saa snart enten Danmarks eller Sverrigs eller Norges er det. — *Kalegat* og *Hollingsted*, et Par Byer i det sydlige Slesvig, forbi hvilke Dannevirke skal have gaaet.

Til Nr. 237. Harald Haarfager havde samlet hele Norge. För sin Død deelte han det mellem sine Sönner, men til Overkonge satte han Erik, der for sin Grumhed fik Navnet Blodøxe. Samtlige sine Brødre dræbte han, paa den ene, *Hagen*, nær, der opfostredes hos den engelske Kong *Adelsteen*, efter hvem han fik Navnet Adelsteensfostre, eller simpelthen Adelsteen. 16 Aar gammel vendte han 938 tilbage til Norge, og udvalgtes strax af Trønderne til Norges Konge. Hans grusomme Broder fordreves, og han selv førte i 25 Aar Norges Spiir med Kraft og Mildhed, indtil han 963 faldt paa Fidje mod Blodøxes Sönner. Han fik det Lov baade af Venner og Fjender, at saa livsalig en Konge fik Norge aldrig meer. „Aldrig saa herlig, höjviis og kjærlig, fødes en Drot!"

Til Nr. 238. Hverken hos Snorre eller i Olaf Tryggesens Sage findes *Half Steens* Navn nævnet, og altsaa heller ikke den besungne Begivenhed. Rimeligviis er den en Skabning af Digteren, men dog ikke derfor mindre historisk, da den

virkelig skildrer en enkelt Side i den kloge Jarls Karakter. *Hakon* (Hagen) Jarl, en Sön af Sigurd og en Ætling af de berömte *Hladejarler* (saa kaldede efter deres Gaard *Hlade* i Trøndelagen) og nær beslægtet med den norske Kongestamme, naaede ved Mod og Svig en Magt i det nordlige Norge, der endnu overgik hans Faders og hans övrige rige Ætmands. Endelig satte han Kronen paa sin Magt, om ikke paa sit Hoved, da han i Ledtog med den danske Kong Harald Blaatand fik (omtr. 977) den norske Kong Harald Graafeld ved Svig listet ned til Danmark, og ved Forrædderi ombragt i Limfjorden. Han blev nu Harald Blaatands Mand, men med Underdanigheden havde det lidet at betyde, da han under Jarlenavnet beherskede næsten hele Norge med uindskrænket Myndighed, indtil Lykken og Sanseligheden gjorde ham lige overmodig og grusom, og et nyt og kraftigt Skud af Norges gamle Kongestamme, Olaf Tryggesen, ved at lande i Norge bragte Misfornöjelsen til et fuldkomment Oprør. Hakon maatte flygte til en af sine Friller, Tora paa Romuld (Øhlenschlægers Rimold), i hvis Svinesti han gjemte sig, men dræbtes i Sövne af sin Træl Karker (omtr. 995). — Med *Erik* menes rimeligviis Jarlens unge, djærve Sön af dette Navn, der nogle Aar senere næsten naaede sin Fader i Magt og Anseelse.

Til Nr. 239. *Knud den store* eller, som hans Samtidige kaldte ham, den rige (født 995), blev ved sin Fader Svend Tveskjægs Død af den danske Hær i England udraabt til Konge over dette allerede halv erobrede Land, medens derimod hans ældre Broder Harald blev Danmarks Konge. Denne døde dog snart, og Knud, som ved Mod, Lykke og Forræderi havde vundet det hele England, forbandt nu dette med sit Fædrenerige. Ved Normændenes Forræderi mod deres retmæssige Konge Olaf Digre (Hellig-Olaf), blev han tillige Norges Hersker, og da en stor Deel af Skotland og Pommern ligeledes havde böjet sig under hans Spiir, var han vel paa een Gang baade sin Tids mægtigste Fyrste, og den mægtigste, der nogensinde havde holdt Spiir i Norden. Hans Magt var imidlertid, som vi have seet, ej altid vundet ved de

bedste Midler, og at det langt mere var Edrik Streons Forræderi — (dette gik endog saa vidt, at han lod Englands ædle og kjække, dets retmæssige Konge, Edmund Jernside, myrde) — end eget Heltemod, der havde sat Englands Krone paa hans Hoved, maatte med mangen anden Daad nedtynge hans Samvittighed, og da især, hvis det virkelig er sandt, det Mord, han i Overilelse skal have ladet udføre, da hans stolte Svoger og Kampfælle, den trodsige Ulf Jarl, i Roskilde Domkirke blødte for fejge Stimænd. Og det synes virkelig, at den Kristendom, han ikke blot lod udbrede i sine Lande, men selv i Hjertet antog, ikke blev uden sin velsignede Indvirkning paa hans hele Gemyt. Et af Vidnesbyrdene herom er Gjenstanden for nærværende Digt. Han gik ved Stranden med sine Mænd, og en af dem sagde: „Kongens Magt er stor; han hersker over flere Lande end nogen Konge för ham, og ved sin Flaade er han Herre over Havet. Knud den rige byder over Land og over Hav". Knud tog til Orde: „Jeg byder eder, Bølger, at I vogte eder vel for at væde Knud den riges Fødder; I vide jo, at han hersker over eder." Men Havet steg, og Bølgerne bruste op paa Landet, og overstænkede Kongen; thi de lode kun den evige Almagts Love. Da vendte Knud sig mod sine Mænd med from og höjtidelig Alvor: „Vide skulle alle Mænd, at Kongens Magt er forfængelig, og at kun een er mægtig, kun han, for hvis Vink Jord og Hav og Himmel böje sig. For ham ere vi alle lige". — Knud døde i sin fejreste Manddomsalder (den 12te November 1035), og hans mægtige Rige adsplittedes, som naturligt var, ved hans Død.

Til Nr. 240. „*Sigurd Syr*, Konge paa Ringerige i Norge, havde tre Sönner, Guttorm, Halfdan og Harald. For at prøve deres Tænkemaade i den unge Alder, kaldte han dem engang for sig, og spurgte hver især, hvad han havde meest Lyst til. Guttorm, den ældste, ønskede sig Agre og Korn; Halfdan Flokke af Fæ; men den yngste, Harald, svarede, at han nok viide have Huuskarle for sin Part. Faderen spurgte, hvormange? „Saamange, at de i eet Maaltid kunne fortære

alt Guttorms Korn og alle Halfdans Kœr. Faderen spaaede deraf, at han vilde hæve sig til noget stort, og han tog ikke fejl". (*Malling*: „Store og gode Handlinger" 1ste Udg. S. 225.) — Kun 15 Aar gammel stred Harald med paa Stiklestad, og indlagde sig siden et udødeligt Navn, især i den græske Kejsers Tjeneste, som Anfører for Varangerne (nordiske Lejetropper) imod Sarasenerne og Kejserdömmets andre Fjender, i Asien, i Afrika og paa Sisilien. Ved Magnus den godes Død (1047) blev han Norges Enekonge, og regjerede med en Kraft og Strænghed, der gav ham Navnet Haarderaade. I Færd med at indtage England, faldt han mod dettes Konge, Harald Godvinson (ved Standfordbridge den 25de September 1066).

Til Nr. 241. *Olaf den hellige*, en Sön af Underkongen Harald Grænske og Dronning Aste, var født om Sommeren 995 strax efter Faderens Død. Kristnet i sit 3die Aar, foer han ikke desmindre i sin Ungdom i Viking og paa Hærværk, som andre den Tids unge Herrer, og indlagde sig et berömmeligt Navn for Mod og Manddom. Omtrent 20 Aar gammel kom han til Regjeringen i Norge, hvor hidtil Danske og Svenske i Forening med Hakon Hladejarls Sönner, Erik og Svend, havde hersket over det Rige, de ved Olaf Tryggesens Fald egenmægtig havde deelt imellem sig. Men Normændene vare ikke videre villige til at tage ved Kristendommen, og Hellig-Olaf var en ivrig Kristen, der prækede Fredens og Kjærlighedens Lære med Ild og Sværd, som hans Navne og Gudfader havde gjort det för ham. Det vakte Forbitrelse, og Kong Knud i Danmark og England pustede hemmelig til Ilden, medens han gjæstfrit modtog enhver Normand, der tyede til ham, og begavede dem med Sværd og Ringe. Tilsidst maatte Olaf flygte ud af Landet, og søge Tilflugt hos Kong Jarislejf i Garderige (Rusland), der modtog ham med Venlighed, medens Knud indtog Norge for sin Sön Svend, et uopdraget Barn. I Garderige samlede Olaf en Hær; trofaste Normænd flokkede sig om ham, og var end hans Magt ringe, i Sammenligning med hele den misfornöjede Almue, han kunde vente

at møde, saa besluttede han dog dristig at vende hjem over Fjældene, og forsøge, om han mulig kunde gjenvinde sit Fædrerige. Det var i Sommeren 1030; Fjældvejen var allerede tilbagelagt, og den 31te Avgust mødtes Olafs Hær og Bondehæren ved *Stiklestad*, oppe i Trøndelagen. Hans Hovedanførere vare Find Arnesen, Björn Staller og Dag Ringsøn (der imidlertid forsinkedes, og först silde kom til at deeltage i Slaget); Bøndernes Anførere vare Finds Broder, Kalf Arnesen, Torer Hund og Harek fra Tjottø. Slaget begyndte Kl. 1 om Middagen, Kl. 2 indfaldt en stor *Solformørkelse*, og Kl. 3 var Olaf falden. I Slaget kjæmpede han iblandt andre ogsaa med *Torer Hund*, der havde en fortryllet Rensdyrskofte paa, som Olaf forgjæves huggede paa, medens Torer derimod jog Kongen sit Spyd under Brynjen ind i Livet. Kort i Forvejen havde *Björn Staller* slaaet Torer for Panden med Nakken af sin Øxe, men han stod dog, og ravende gjennemstak han Stalleren med sit Spyd, i det han tilraabte ham: „Saa bede vi Björne!" Da Kongen var falden, faldt næsten alle de, der vare gangne frem med ham, og efter et grueligt Mandslæt gik Bondehæren med Brasken af Dansen; men til Norges Ulykke kom det under Knytlingernes Aag. — Sighvat Skjald, der har besunget Slaget, deeltog selv i det.

Til Nr. 242. *Svend Æstridsen* var en Søn af den i Roskilde Domkirke (den 29 September 1027) myrdede Ulf Jarl og Knud den stores Søster Æstrid. Han var født omtrent 1019. *Biskop Vilhelm* var en Englænder, som de fleste af den Tids höjere Gejstlige. — Efter Magnus den godes Død (den 25de Oktober 1047) blev Svend Danmarks Konge, skjönt Kronen kostede ham en lang og blodig, og i Almindelighed uheldig, Kamp med hans stridsvante Medbejler, Magnus's Farbroder, Harald Haarderaade af Norge, med hvem det först 1064 kom til endelig Fred. Under sin Regjering, der varede til hans Død, den 28de April 1076, erhværvede han sig et ualmindeligt Lov for sin Mildhed og Retfærdighed, som for sin Kjærlighed til Videnskaberne, hvilke han endog selv med Held dyrkede. Saa elsket var han af sit Folk, at fem af hans

Sönner, den ene efter den anden, fulgte ham paa Tronen, og den 6te havde gjort det med, havde han ikke fremskyndet sin Rejse til Hyldingstedet saa voldsomt, at han døde undervejs. Den förste af de to Begivenheder, dette Digt besynger*), fortæller *Fibiger* (Historisk Læsebog for Bondestanden S. 38—41) noget forkortet saaledes: „Det hændte sig en Nyaarsaften, som der var Gilde paa Kongens Gaard i Roskilde, at nogle drukne Gjæster talede ondt om Kongen, som blev saa harmfuld, at han næste Morgen aarle sendte nogle Folk til Kirken at dræbe dem. Dette skete ogsaa. Da Morderne havde fuldført sin Gjerning, gik de til Kongen og sagde ham det. Han klædte sig i sin kongelige Dragt, og gik med sine Hofmænd til Kirken, hvor Gejstligheden imidlertid var forsamlet. Alle vare forfærdede over det gruelige Mord, men Biskop Vilhelm saae meget bedrøvet ud; thi han elskede Kongen höjt, og sörgede over hans onde Gjerning. Han gik Kongen imøde og strakte sin Stav frem og sagde: „Stands, Svend Æstridsen, du er en Morder, uværdig at stædes for Guds Ansigt." Nogle af Kongens Følge grebe Sværdene, men Svend blev bleg; ti hans Daad faldt ham tungt paa Samvittigheden, og han bød sine Mænd være rolige. Vilhelm vedblev: „Du indbød dem til din Fest; de vare dine Gjæster, trygge i din Hal, og fritalende ved dit Lag; men du lurede paa deres Ord, og lod dem myrde paa en Dag, der er indviet til Gudsfrygt; du lod dem myrde, som de gik til Guds Huus, for at bede til Herren. Er *du* en Konge for dit Folk, som byder Undersaatter til Gjæst og lader dem dræbe? Er *du* en Kristen? og du vanhelliger Guds Huus med din Næstes Blod. Og tör du selv nærme dig dette Guds Huus? Gaa, du Morder, du er udstødt af Kirkens Skjød, udelagtig i Forløserens Miskundhed, forbandet af alle retfærdige, til du har fortrudt din Synd." Forbandelsen faldt tungt paa Kongens Hoved; han böjede sit Hoved, og hans Stolthed forlod ham. Da han hørte Sangen i Kirken,

*) Af Digtet er ved Sammentrækning et Par Vers udeladt.

vendte han sig bort og græd bitterlig, slog sig for Brystet og sagde: „Ja jeg er forkastet for Guds Ansigt." Og han gik hjem, aflagde sin kongelige Dragt, klædte sig i ringe Klæder, og gik atter til Kirken. Udenfor denne knælede han, og bad Gud om Forladelse for sin gruelige Synd. Bispen lod da Sangen standse, gik til Kirkedören og sagde til Kongen: „Hvo er du, som knæler udenfor Kirkens Dör?" „Jeg er Svend Æstridsen, en Morder, forkastet af Gud." „Hvorfor knæler du her i Støvet, Svend Æstridsen?" „Jeg beder Gud tilgive mig min Misgjerning. Jeg myrdede mine Gjæster og besudlede Guds hellige Huus med deres Blod. Jeg er udstødt af de kristnes Samfund, men jeg angrer min Synd af mit ganske Hjerte og beder Gud delagtiggjöre mig i sin forbarmende Miskundhed." Da rejste Vilhelm Svend op, omfavnede ham, aftörrede hans Taarer og sagde: „Min Sön, din Skyld er dig forladt." Han førte Kongen ind i Kirken, op til Höjalteret, og takkede Gud for hans Omvendelse, medens Kongen og Folket knælede og bade til Gud, og Sangen atter begyndte. Men Svend forblev i to Dage i Kongsgaarden, uden at lade sig see af Folket. Den tredie gik han til Kirken i sin kongelige Dragt, med alle sine Hirdmænd, bekjendte offentlig sin Synd for Folket, takkede Biskoppen, og lagde det halve af Stevns-Herred (?) under Kirken." — — Og den anden: — „Da Vilhelm hørte Kongens Død, gik han ind i Kirken, og bød Graverne kaste een Grav til Kongen og een til ham selv; thi han følte Døden nærme sig. Saa rejste han Kongens Lig imode; men da han saae det komme, bød han Kjøresvenden holde stille, steg af, bredte sin Kappe paa Jorden, lagde sig ned paa den, rakte sine Hænder mod Himlen, og hensov sødelig" (paa Topshöj, den 8de Maj 1076).

Til Nr. 243. Den berömteste Adelsslægt i vort Fædrelands Historie er *Hvidernes*. Den gaaer op ind i Sagntiden, besvogret med Kongestammerne, og gaaer, hvis man tör troe Efterretningerne, gjennem *Bangerne* ned til vore Dage, da den atter i Steffens og Grundtvig skjød et Par friske Kjæmpeskud. — Paa Svend Æstridsens Tid levede Skjalm

Hvide, berömt ej blot for sin Magt og Manddom, men som Knud Lavards (se næste Anm.) Fosterfader. Hans Sön, Asker Ryg († den 24de Februar 1153), er mindre bekjendt i Historien, og har nærmest sit Navn som sine Sönners Fader. Dette Tvillingpar, som Fru Inge födte ham, medens han selv var i Leding (1128), var den saa navnkundige (Axel) *Absalon* (se Anm. til 247) og den vistnok mindre navnkundige, men ikke mindre heltelige, *Asbjörn* (Æsbern) *Snare*, det bedste Sönnekuld, nogen hjemvendende Fader fandt smilende i Vuggen. Asbjörn († 1204) var Kong Valdemars og Kong Knuds tro Mand og snilde Hövding, der tjente sig sit bolde Tilnavn ved den Hurtighed, hvormed han opsögte og forfulgte Fjenden. Tvillingernes Födeby, *Fjennisløvlille*, ligger omtrent en Miil fra Sorø, henad Ringstedsiden til, og tæt ved Kirken har man for nogle Aar siden udgravet Grunden til Asker Rygs Gaard. Det Sagn om Kirketaarnene, der ligger til Grund for Digtet, findes i et gammelt Haandskrift, men begge Taarnene ere forlængst borte; thi da det ene nedfaldt, lod Abbeden Ole Karsemose 1561 det andet nedbryde, og et nyt opbygge i de tos Sted. Kun Pillerne, paa hvilke de hvilte, ere der endnu.

Til Nr. 244. *Knud Lavard* (ɔ: Lord, Herre) blev født i Roskilde den 12te Mars 1091, og var en Sön af den *Erik*, som hans Folk gav Tilnavnet den *ejegode*. Knuds Manddom falder imidlertid under hans Farbroders, den „enfoldige" Kong Nielses jammerlige Regjering, og ved den Manddom, hvormed han forsvarede Rigets Grændser, som ved sin Vennesalighed, vandt Knud sig ikke blot sit stolte Tilnavn, men det hele Folks Hengivenhed og Kjærlighed i en Grad, der grændsede nær til Tilbedelse. Derfor besluttede Nielses Sön, den træske *Magnus*, som saae en farlig Medbejler til Tronen i ham, i Tide at rödde ham af Vejen. Knud var Statholder i Slesvig, og som Vendernes Konge besad han desuden en Magt, der ikke gjorde det raadeligt for Magnus, at gaae aabenbar til Værks. Han indböd derfor Knud til at fejre Julen i Roskilde, og denne modtog Indbydelsen, uagtet

sin Hustrus, *Ingeborgs*, Bönner og Advarsler. Han drog til Roskilde, og forblev der den hele Juel indtil Helligtrekongersdag, medens Magnus forgjæves søgte Lejlighed til at udføre sin Plan. Endelig foregav han, at han havde besluttet en Rejse til det hellige Land, og havde derfor mangen Hemmelighed at betroe Knud. Et Møde blev aftalt i *Haraldsted* (Harrested)-*Skov*, en Miil fra Ringsted, henad imod Roskilde. Med Knud fulgte kun den saksiske Sanger *Sivald* og fire ubevæbnede Svende; han selv var uden Harnisk, og et Sværd havde en af hans Tjenere paanødt ham (jvnfr. Tordenskjold). Under Samtalen faldt Knuds Folk i Søvn, utidige efter Gaarsnattens Sviir. Han selv mærkede tilsidst Svigen og vilde drage Sværdet, men Magnus, der klogelig havde valgt et højere Sæde paa et Vindfælde, og som desuden var vel forvaret i sit Harnisk, trak ham tilbage ved Hætten og kløvede hans Hoved (den 7de Januar 1131). Knud var dengang ikke fuldt 40 Aar, men hans Hustru, som var svanger, fødte aatte Dage senere (den 15de Januar) en Søn (Kong Valdemar den store), over hvem Faderens Aand hvilede, at han maatte fortsætte dennes afbrudte Gjerning. Erik Emund, Knuds Broder, blev med det halve Danmark hans Blodhævner, og før endnu halvfjerde Aar vare henrundne, var Magnus falden i Slaget ved Fodevig i Skaane (den 4de Juni 1134), og hans svage Fader myrdet i Slesvig (den 25de Juni s. A.). — Fru *Grimhild* paa Hveen, fortæller en gammel Kjæmpevise, lokkede begge sine Brødre, Folkvar og Hagen, til sig, og lod dem ynkelig omkomme.

Til Nr. 245. *Hellig-Anders* var efter Legenden Præst ved Petri Menighed i Slagelse, og om hans Hellighed og hans Kraft til at gjöre Mirakler, fortælles der de vidunderligste Ting. Han foretog sig med elleve andre en Rejse til Jerusalem, men disse versligsindede forlode ham Paaskemorgen, da han ej kunde løsrive sig fra Bönnen ved den korsfæstedes Grav. I saa mislig en Stilling indslumrede han i Joppe, og vaagnede samme Dag tæt udenfor Slagelse, paa en Höj, der endnu kaldes Hvilehöj, og paa hvilken der staaer

et Kors, som aldrig maa forfalde, da Egnen saa sikkerlig vil times en Ulykke. Sin Handske kunde han hænge paa Solens Straaler, og da Kong Valdemar engang havde lovet at give Slagelse saa mange Jorder, som Anders paa et nattegammelt Føl kunde ride rundt om, medens Kongen var i Badet, red han saa fast til, at Hoffolkene maatte skynde paa Kongen, da Anders ellers vilde omride hele Landet. Derfor har Slagelse endnu den Dag i Dag saa store Jorder. I sin Alderdom trak han sig tilbage til *Andersskov* (Antvorskov)-Kloster, hvor han skal være begravet. Dette Kloster var et Munkekloster, som Valdemar den 1ste stiftede 1177, men som ved Reformationen blev en kongelig Forlening. I den seneste Tid er det nedbrudt, efter at være gaaet igjennem mangfoldige Ejeres Hænder, og kun i dets hvælvede Kjeldere seer man endnu Spor af dets forrige Herlighed.

Til Nr. 246. Dette Digt skildrer naturligviis ligesaa lidet nogen bestemt Begivenhed, som nogen bestemt Person, men den dybe, inderlige Længsel efter at gjæste Herrens Grav og de Egne, i hvilke han havde vandret, gjæste Golgata, og korsfæste sin Brøde, hvor *han* led og døde, — en Længsel, der ogsaa blev levende i det höje Norden, saa baade Klærk og Ridder valfartede i from Pillegrimsfærd til de hellige Steder — (ogsaa to af vore Konger droge did, Erik Ejegod og Sigurd Jorsalafar) — eller endog grebe Sværdet med Korstogenes øvrige Kjæmper, skjönt dog Nordens egentlige Kampe til Kristendommens Værn laa langt nærmere, blandt Vender, Ester, Liver, Russer og de øvrige Slaver.

Til Nr. 247. *Absalon* eller, som hans danske Navn var: *Axel Hvide* (thi Absalon er kun en Hebraisering af dette i hin Tids egne Smag) er saa almeen navnkundig baade som Biskop, Statsmand, Kriger og Lærd, at vi her næppe behöve nærmere at skildre ham. Lyst til boglig Syssel og kirkelig Virksomhed, bragte ham til Bogen, og han blev i en temmelig ung Alder Biskop i Roskilde. Da senere Ærkebiskop Æskild i Lund nedlagde sit Ærkebispedömme, valgtes Absalon, uagtet al sin Modstand, til hans Eftermand, og

nødtes tilsidst ved Pavens Trussel om Band til at overtage dette Embede, som han i en lang Aarrække med Kraft og Dygtighed forestod. Som Biskop har han Fortjenester af Kirkelovene, og som Videnskabsmand er vel det hans udødeligste Fortjeneste, at han ved Opfordring og Understøttelse fremkaldte Saxes Krønnike. Störst Navnkundighed vandt han sig dog uden Tvivl som Kriger og Statsmand, og medens det paa den ene Side var ganske i Tidens Aand, at Biskop og Klærk greb det verdslige Sværd, og greb virksom ind i Statsmaskinens hele Gang, førte paa den anden Side Følelsen af egen indre Kraft og Overlægenhed, ligesom et begejstret Venskabsforhold til Kongen, — hans Barndomsven og Legebroder, den store Valdemar, — ham ganske naturlig dertil. Hvorlunde det var ham, der reddede Valdemar ved Blodgildet i Roskilde (1157), og hvorlunde han siden reddede baade ham og Fædrelandet utallige Gange fra Kejserens Rænker og fra Vendernes Vold, og ligeledes hans Sön, Kong Knud den 6te, kunne vi her ikke skildre, og det er desuden saa almeenbekjendt. Absalon døde den 21de Mars 1201 i sit 73de Aar, og blev begravet i den af ham og hans Slægt byggede og rigt begavede *Sorø* Kirke, hvor hans Figur i Legemsstörrelse er udhugget paa Ligstenen. — *Axelstad* er som bekjendt et poetisk Navn for det af Absalon anlagte Kjøbenhavn, för den Tid et usselt Fiskerleje.

Til Nr. 248. Med en righoldig Digteraare forbandt *Saxe* en Dygtighed som Sagamand og Historiker, der sjælden er bleven tilfulde vurderet. I gamle Dage begreb man ikke denne Dygtighed, men saae kun, at han skrev Latin med en Lethed og Siirlighed, som ingen af hans Landsmænd, og det var det, som reddede hans Krønnike fra Undergang, saa den endog forholdsviis meget tidlig (1514) blev trykt i Paris og siden oftere; i den nyere Tid har derimod et vist stort Parti kaldt ham Fabelmageren, og stillet ham fuldkommen i Baggrunden for Islænderen Snorre. Imidlertid ere disse to Historieskrivere saa forskjellige, at det altid vil være et heel vanskeligt Arbejde at sammenligne dem, og vi faae

hver holde paa sin, ligesom Tilböjeligheden driver os. Jeg idetmindste skal aldrig skamme mig ved at bekjende, at jeg finder Saxe *vel* saa livlig og liflig som Snorre. Dog derom en anden Gang og paa et andet Sted! — Her ville vi kun beklage, at den Saxe, der reddede vor Oldtid fra Forglemmelse, og med det samme sikrede sig sit Navns Udødelighed, om ham vide vi knap videre at mælde, end hans blotte Navn. At han nedstammede fra en hæderlig Slægt, at hans Fader og Farfader med Ære havde tjent Fædrelandet i Valdemar den stores Lejre, fortæller han os tilfældigviis selv, men til hvilken Slægt han hørte, om til *Langerne*, er uvist, eller dog kun Gjætteværk. Et Sagn kalder ham en Jyde, et andet en Sællænder, og dem forliger man vel bedst, naar man antager ham født i Sælland af jysk Slægt. At han var Klærk og Haandskriver hos den store Absalon, er almindelig antaget, og vist er det, at sin Krønnike skrev han efter Absalons Opfordring og under hans Bistand og Tilsyn. Men om han siden døde som Domprovst i Roskilde, er i det mindste usikkert. Med sin Krønnike synes han först at være bleven færdig længe efter Absalons Død, ved Aar 1220 omtrent, og da overrakte han den til Kong Valdemar Sejer og Ærkebiskop Anders Sunesen. Om det var ham eller en anden Saxe, der døde i Roskilde den 29de Juli 1226, er meget uvist, og skjönt det er höjst rimeligt, at den Grav, man fremviser i Roskilde Domkirke, ogsaa virkelig gjemmer ham, er dog ikke engang det afgjort. — Hans Tilnavn *Grammatikus* maa man vel nærmest oversætte ved *den lærde*; vel saa betegnende var vistnok hans gamle Tilnavn *Poeten*.

Til Nr. 249. *Snorre Sturlesen*, Forfatteren af Norges Kongekrønnike, blev født paa Island den 22de September 1179, paa Selvejergaarden Hvam, efter hvilken hans Fader, mægtig, snild og veltalende, men rænkefuld, trættekjær og voldsom, bar Navnet Hvamsturle. Baade paa sin Faders Side og paa sin Moders, Gudny Bodvarsdatters, nedstammede Snorre fra de ypperste Slægter i Norden, og sin Opdragelse modtog han nærmest hos den ligesaa rige som ædle Jon Lopt-

sen, Kong Magnus Barfods Svigersön, der selv paa Odde førte et Huus som en islandsk Næssekonge. J. Loptsen døde 1197, og faa Aar efter giftede Snorre sig med den rige Berse Præsts Datter. Selv blev han en af Islands rigeste og meest formaaende Mænd; paa det af ham selv opbyggede og ved sin kostbare Badstue berömte Rejkholt, førte han en overordentlig Pragt, mødte paa Altinget med en lille Hærskare af bevæbnede Svende som Følge, og valgtes flere Gange til Lagmand. Et fleeraarigt Ophold i Norge og et der stiftet Bekjendtskab med Norges Konge, Hagen Hagensen, og dennes Svigerfader, Hertug Skule, havde næppe en heldig Indflydelse paa hans Livs Aften, og fremskyndede rimeligviis hans Død. Et givet Løfte om at bringe Island under Norges Konge var næppe ærlig meent, eller dog givet i Overilelse og hurtig fortrudt. De skuffede Forventninger maatte dog opbringe Hagen Hagensen, og vel endnu mere det fortrolige Forhold mellem Snorre og Skule, der, skjönt Svigerfader, gjorde aabenlyst Oprør imod Svigersönnen, efter hvis Krone han famlede. Men Skule blev dræbt (den 28de Maj 1240), og Aaret efter overfaldtes Snorre paa sin Gaard Rejkholt (den 15de Avgust 1241) af en bevæbnet Bande, hvis Anfører var hans egen Svigersön, men uforsonlige Fjende, Gissur Torvaldsen, der rimeligviis var paavirket af norske Tilskyndelser. Snorre faldt, gjennemboret af Morderstaalene, under Udraabet: „Vov ej at hugge, vov det ikke!" — Imod Snorres Karakteer er der gjort slemme Beskyldninger, men om disses Paalidelighed er der, Gud være lovet, megen og grundet Tvivl. De ere ogsaa temmelig ny, og da deres Kilde, Sturlungesages Forfatter, er ubekjendt, ere de netop avlede i det Mörke, Anonymitetens, under hvilket Æreskjændernes Giftdolke hyppigst slibes og lettest udsendes. Hvad vi bedst kjende Snorre fra, er fra hans Krønnike, og den siger os, at han har haft et lyst og aabent Blik for det store og ædle, der havde aabenbaret sig i Norden, som han frit og rolig og med Sikkerhed tegnede, og *det* er intet Niddingsværk. At han var Menneske, og som Menneske havde

sine Fejl, kan aldrig være noget tvivlsom Hemmelighed for den, der kjender Menneskenaturen; men Dyder havde han med, og Kraft nok til Stordaad, og det er meer end hans Anklager skal prale af, saa længe han er navnløs, meer end de fleste af dem skulle prale af, der lyttede villigst til Anklagen og gjentoge den helst. — Om Snorre har skrevet Snorres Edda, er uvist, men dog rimeligt; allenfalds er den opkaldt efter ham, og den almene Mening har tillagt ham den. Det samme er tildeels Tilfældet med Ejgilssagen. Sikkert er det dog kun, at han skrev Norges Krønnike fra de ældste Tider indtil Magnus Erlingsens Død (den 15de Juni 1184), nogle Aar senere end hans noget ældre Samtidige, Saxe, skrev Danmarks Krønnike, der omfatter omtrent samme Tidsrum (gaaer til 1181), og at Nordens Sagekunst i disse tvende naaede en Höjde, den siden aldrig indhentede. Men de levede ogsaa begge i den underlige, höjtidelige Stund, da Lampen sidste Gang opblusser, for at slukkes, da den netop udsender en öjeblikkelig forfoldiget Straaleglans, — i den Stund, da vor Folkelighed sidste Gang samlede sin Kraft, inden den indslumrede under det lange Fremmedvælde. — Skal Saxe gjenfødes i Grundtvig, Snorre i Geijer? — Vi tör ikke afgjöre det. Men sikkerlig skulle de engang gjenfødes, saa sandt som Norden end ikke har sunget sin Svanesang. Engang skulle de gjenfødes, om ogsaa först for vore Börnebörns Börnebörn. — *Hekla*, *Krabla*, *Ravdefjordsfjæld* og *Vestjøkel* ere ildsprudende Bjerge paa Island, af hvilke især Hekla er vildt og mægtigt. — *Gejser* er Navnet paa den sælsomme Kilde, der i sine Udbrud sender en kaagende Vandstötte, stundum paa en 50 Alen, i Vejret. — *Kastale*, en Kilde i Grækenland ved Parnassets Fod, var Museme helliget og blev det billedlige Udtryk for Begejstringens Væld. — *Svitiod* ɔ: Sverrig; *Davnien* ɔ: Danmark.

Til Nr. 250. Dronning *Dagmar* døde i Ribe den 24de Maj 1213. Hun var *Valdemar Sejers* förste Hustru og Moder til den saakaldte Kong Valdemar den 3die, der, endnu i Faderens Levetid, blev udvalgt til dennes Medre-

gent og Efterfølger, men omkom ved et ulykkeligt Tilfælde længe förend hans Død. — Frej har sin Fornyelse i Frode Fredegod, og Tyre Dannebod har sin i Dagmar, omstraalet, som de danskes Lyst, af en mythisk Straaleglans, som ingen anden af alle vore Dronninger. Hendes hele Historie er hartad opgaaet i denne Straaleglans, og man veed knap mere om hende at sige, end at Folket hængte ved hende med den inderligste Kjærlighed og Begejstring, at hun stod for det i saa elskelig en Reenhed, som om den eneste Brøde der kunde ængste hendes Sjæl i Dødskampen, var den Helligbrøde, at „sine Silkeærmer smaa" en *Söndag* hun havde snört. Rimeligviis var hun en bømisk Prinsesse, hvis egentlige Navn var Margrete (thi ikke engang *det* kjender man tilvisse), men som man helst kaldte med den Morgenrødes Navn (Dagmor), af hvis Glans hun omstraaledes. Midt i Kirkegulvet i Ringsted ligger hendes Mand begravet, og hun ved hans ene Side, men den onde *Beengjærd* (Berengaria) paa den anden. Beengjærd var en portugisisk Prinsesse, som Kongen ægtede efter Dagmars Død, men imod hvem Dagmar dog næppe kan have advaret ham. Hun var lige saa stolt og stræng og bydende, som Dagmar var from og mild og venlig, og i den korte Tid, hun var Danmarks Dronning (hun døde allerede den 27de Mars 1220), gjorde hun sig saa almindelig forhadt, at hun blev Æmnet for forskjellige Smædeviser. Medens det lød om Dagmar:

„Havde Danmark altid saadanne Blommer,
man skulde dem ære og prise!"

lød det nu: „Skam faae hun Beengjærd!" og langt var det ikke fra, at hun havde vendt Folkets Hjærter bort fra Kongen med. Hun fødte ham det ulykkelige Sönnekuld: Erik Plovpenge, der faldt for sin Broders Snigmorderdolk, Brodermorderen Abel, der faldt i et Slag mod de fribaarne Friser, og Kristoffer den 1ste, hvem Giften indgaves i Brødet under Herrens Nadvere. Men disse vare de tre förste Konger, der holdt Spiir, da Valdemarernes herlige Dage vare svundne, — sörgelige Varsler om de sörgelige Hundredaar, der ventede!

— Gjennem Grindsted Sogn, Vejle Amt, gaaer en Aa, over hvilken den lange *Grindstedbro* fører. — *Randbølhede*, imellem Kolding og Ribe, er en Deel af den store Alhede. — *Liden Kirsten* er en halv mystisk Person, hvis Forhold baade til Kongen og Dronningen skildres höjst forskjellig.

Til Nr. 251. *Kristoffer den 2den* (født den 29de September 1276, Danmarks Konge 1320, † 15de Juli 1333) ligger begravet bag Alteret i Sorø Kirke. Sörgeligere Kaar havde Danmark endnu aldrig, end under denne svage Kongeusling, der var „svigefuld som Skum paa Vand," og netop regjerede samtidig med et Par „Grever af Jættekuld i Holsterland." Ved hans Regjerings Tiltrædelse bandt man hans Hænder, saa man meente, at ondt skulde han nu ikke gjöre; men kunde han ikke gjöre andet, kunde dog hans usle Troløshed og jammerlige Raadvildhed opbringe Folket. Hjemmefødte Niddinger og fremmede Grever benyttede sig af Forviklingerne til at rane til sig, som hver bedst formaaede; og Kongen pantsatte og pantsatte, for dog at beholde Kongenavnet. Tilsidst var alt pantsat og afhændet, paa Nyborg og Skanderborg og det fjærne fremmede Estland nær. Endelig døde Kongen; et syvaars Mellemrige paafulgte, under hvilket det kongeløse, sønderlemmede Rige paa det skrækkeligste mishandledes af de umættelige Blodhunde, der nedtrampede det (se de to næste Digte), indtil Danmarks Frelser fremstod, og brød den haardeste blandt Halsene. Kristoffers Sön, den kraftige, men træske Valdemar, indkaldtes derpaa fra sin Udlændighed, og Danmark fik, siger man, *atter Dag*.

Til Nr. 252 og 53. Inden jeg nærmere oplyser disse tvende Digte, af hvilke det förste er en Kjæmpevise, der i Alder gaaer nær op til den Begivenhed, den besynger, og derfor indeholder det meste historiske, vi vide om den, da den indfaldt i en Tid, der er saa mager paa al Historie, som ingen anden hos os, — og den anden er en af de herligste blandt de mange ny Kjæmpeviser, som Ohlenschlæger skjænkede os, — maa jeg endnu tilföje en tredie Vise, der ikke kunde tage Plads, hvor den hørte hjemme, foran begge de

andre, fordi den endnu ikke var bleven til, da disse længst vare trykte. Den er af Grundtvig, og skrevet i Følelsen af den Mindefests Betydning, som ad Aare venter os. Jeg vil, som sagt, först meddele den, og da under eet oplyse det historiske i dem alle tre.

Om Dannemarks Kvide der lød en Sang
saa sörgelig:
der var ingen Konning i Dannevang,
men Borgerkrig;
Dansken var fredløs i Skov og paa Hede;
Herrer vi havde af Himmelens Vrede;
for *Tyskerne* reves om *Danmark!*

Det voldte en Konning saa svigefuld,
som Skum paa Vand;
det voldte to Grever af Jættekuld,
i Holsterland;
mange om Skylden og flere om Skaden,
Fjenden paa Borgen og Falskhed paa Gaden,
da *Tyskerne* reves om *Danmark.*

Grev *Geert* var en Kjæmpe, en Hals fuldhaard,
som Staal og Jern,
og Krigsmænd der strömmede til hans Gaard
fra nær og fjærn;
alting han voved, for lidet at vinde,
spared som Nælden ej Ven eller Fjende,
og *Tyskerne* reves om *Danmark.*

Grev *Hans* var en Kræmmer, holdt Huus i *Kiel*
med Høg og Hund;
han kaldtes *den milde*, for evigt Smiil
var om hans Mund;
Ræven i Skove og Ulven paa Hede:
Herrer vi havde af Himmelens Vrede,
da *Tyskerne* reves om *Danmark.*

Niels Ebbesen var sig en Riddersmand
paa *Nörreriis*;
og aldrig forstummer i Hedeland
den Herres Priis;
han tog af Dage den kullede Greve,
fri vilde han enten doe eller leve,
da *Tyskerne* reves om *Danmark*.

Den kullede Greve drog op i Nör,
i Herrefærd;
han rykkede frem, som han plejed för,
med Ild og Sværd;
Jyderne alle, fra *Randers* til *Ribe*,
danse han bød efter *Holsternes Pibe*;
for *Tyskerne* reves om *Danmark*.

„Niels Ebbesen!" sagde Grev Geert paa Jysk:
„din Frist er kort!
vil ikke i Galgen du lære Tysk,
saa pak dig bort!
Skam skal du faae med Herr *Bugge* paa *Halden*,
hvor mange Heste I saa har paa Stalden;
for nu raader *Tysken* i *Danmark*!"

Niels Ebbesen svared et Ord i Hast:
„Hæng Tyv og Skjelm!
men hæng ingen Ridder, för Sværdet brast
med Skjold og Hjelm!
vogt dig for, hvem du til Fredløshed dömmer!
langt ej fra Börn og fra Hustru jeg römmer,
mens *Tyskerne* rives om *Danmark*!"

Med Tyskere vrede i Tusindtal,
i Kammen kry,
den kullede Greve drog ind med Bral
i Randers By;

ilde han tured, og værre det tegned,
Kvinderne bæved, og Börnene blegned;
for *Tyskerne* reves om *Danmark.*

Niels Ebbesen foer da i Harnisk brat,
for Landefred;
han gjæstede Greven en Foraarsnat,
og Sværdet beed;
fri vilde han enten døe eller leve,
Livet han tog af den kullede Greve,
da *Tyskerne* reves om *Danmark!*

Sig hævned de Holster ved *Skanderborg;*
der faldt vor Helt;
og sunget der blev om Jyllands Sorg
ved Sund og Bælt;
aldrig hans Minde dog lægges i Mulde,
han stod i Spidsen for *Jyderne* hulde,
da *Tyskerne* reves om *Danmark!*

Forgangne er siden femhundred Aar,
i Lyst og Nød;
end Dannebrog vajer, og Danmark staaer
i Aften rød. —
Kappes nu, alle Smaafugle i Lunden!
nu er til Sang om *Niels Ebbesen* Stunden!
— Lad *Tyskerne* græde for *Danmark!*

Med Hensyn til Kong Kristoffer, som til Danmarks Forfatning under og efter ham, henvise vi til forrige Anm. — Grev *Geert* (Gerhard) den kullede (— eller den store, som Holstenerne kalde ham) var en Søn af Grev Henrik d. 1ste af Rensborg, og født omtrent 1280. Fra en yderlig Fattigdom, i hvilken hans Jagthunde vare hans eneste Eje, svang han sig ved Klogskab, Mod og Udholdenhed, og ved hverken at agte Maal eller Midler for nöje, op til en Magt og Betydning, som ingen holstensk Greve för eller efter ham. Af de danskes Mis-

fornöjelse med Kristoffer benyttede han sig klogelig, og følte sig stærk nok til et aabenbart Brud med denne sin kongelige Nabo, da de begge bejlede til Formynderskabet for de faderløse slesvigske Hertuger. En Krig udbrød; Kristoffer tabte og kjøbte sig en haanlig Fred. En anden paafulgte; Kristoffer flygtede; Geert afsatte ham, og satte Hertug Valdemar af Slesvig til Danmarks Konge, medens han selv tilrev sig Slesvig. Ny Fred, ny Kjøbslagninger og Afstaaelser, indtil endelig Kristoffer døde. I alle disse Forvirringer tog Grev *Johan* af *Kiel* (Kristoffers Halvbroder paa mødrene Side) saa levende en Deel, som nogen „Kræmmer" kunde tage; solgte sin Bistand i Flæng for rede Penge og for haandfaaet Pant; lod de andre kaste Tærningerne, men passede vel paa at vinde, ihvordan de saa faldt. *Mild* kaldtes han rigtignok, men hans Mildhed var dog saadan, at de ham tilpantede Skaanninger fandt sig nødte til at gjöre Oprør imod hans Grusomhed; og uvist er det, hvem der foer mildest frem, enten *Ræven* i Oernes *Skove*, eller *Ulven* paa Jyllands *Heder*. Jylland var nemlig blevet Geerts Part af Byttet, og der skulde nu alt, Sprog og Rettergang, fortyskes, medens tyske Skatter inddreves af tyske Bødler til en forhadt tysk Regjering, der oven i Kjøbet voldelig havde paatvunget sig det fribaarne Folk. Derfor rejste dette sig, og Grev Geert drog tidlig paa Foraaret 1340 ind i Jylland med en sammenrapset Skare af Lejesvende, hvis Störrelse angives heel forskjellig, men med hvilken Greven dog trøstede sig til, at skulle kunne lænkebinde enhver ubetimelig Frihedsfølelse. De øvrige Tropper fordeeltes rundt i Landet, men med 4000 Mand kastede han sig selv ind i Randers. Da var det, at Danmarks ædleste Kjæmpe rejste sig, *Niels Ebbesen* til *Nörreriis*)*, hvis Navn skal staae ved Siden af Asatyrs, saa længe der endnu slaaer eet dansk Hjerte. Det gaaer med Niels som med Tyr (se Anm. til Nr. 226); man kjender dem begge kun af eet

*) Beliggenheden af denne Gaard er heel omtvistet, og man opgiver et Par Steder, hvert paa sin Side af Randers.

enkelt Træk, men det er stort nok til at vidne for dem, at den *Ære*, vore Forfædre forgudede, det *var* Tyr, og den, i hvem Tyr, saaledes som aldrig för eller senere, iklædte sig en menneskelig Personlighed, det *var* Niels Ebbesen. Man har spurgt om Nielses *Bevæggrunde*, men det skulde man kjönt lade være; thi blandt alle de tusinde mere eller mindre ædle Bevæggrunde, griber Menneskeöjet bestandig iblinde, fordi der kun er *een*, som kan ransage Hjerter og Nyrer. *Fortjente* Danmark at frelses, saa *behövede* man ogsaa aabenbar til dets Frelse — som til Valhals — kun den *allerædleste* Bevæggrund, *og kunde rimeligviis slet ingen anden bruge*. Man har tvivlet om Handlingens Lovlighed, dens Ridderlighed o. s. v., kort sagt, for at spare paa Ordene, om den var en Heltedaad eller en Niddingsdaad; men ogsaa det kunde man smukt lade være, i det mindste saa længe man tilstaaer, at den samme Handling frelste Danmark, og tilstaaer, at dette Danmark fortjente at frelses. Ved en Niddingsdaad *frelser* man ikke; det er en historisk Umulighed; thi som Aarsagen er, maa ogsaa Virkningen blive. Derfor kunde Cæsars Mord ikke frelse Rom, men maatte med historisk Nödvendighed styrte det fra et mildt Tyranni i et stedse vildere. Hvad for Resten Nielses Gjerning angaaer, saa hörte jeg endnu heller ingen berömme Portugisernes Dyd, fordi de rolig lode sig slagte af Dom Mikkel; meget mere lovpriste man D. Peder, der viste ham Vintervejen, og vilde rimeligviis beklage, at M. var undgaaet Galgen, dersom han nogensinde atter skulde spille Mester. Eller naar beundrede man Faareflokken, der taalmodig lod sig sönderrive af den ene Ulv? og sagde man ikke altid, at de kun gjorde det, *fordi* de vare Faar? Heller intet er vissere, end at de 99 af 100 blandt dem, der med kejtet Samvittighedsfuldhed raadvilde vakle ved Beskuelsen af Nielses Daad, vilde i Polens Frihedskamp 1831 med skingrende Jubel have hilst den fribaarne Polak, der havde styrtet sig ind i Fjendernes Lejr med sin lille Helteskare, og glemt Spidsen af sin Dolk baade i Nikolajs og Konstantins Hjerter. — Eller hvor var ve

den Filister, der kritiserede Asatyrs Daad? — Skjönt dog, ærlig talt, baade Tyr og alle Guderne stillede sig langt mere blot for en smaalig Kritik end den bolde Niels, der aldrig indbildte Geert, at han kun spøgte med ham, men tværtimod paa Ridderviis *undsagde* sin og sit Folks bitreste Fjende, den Fenrisulv, om hvilken han saae det for sine Öjne, at han ellers vilde og maatte ødelægge Asgaard. Sandelig, man veed næppe, om man meest skal undres ved eller græmmes over, at netop i disse Dage, saa kort för Nielses Guldbryllup med Danmarks Frihed, nogen har kunnet tivle om, hvad enten *han* var en Mistelten paa Adelsstammen, hvis Daad man bedst fortav, eller han var dens friskeste Hjerteskud! — Nielses Daad er, som sagt, i Hovedsagen fortalt i Kjæmpevisen. Her ville vi kun tilföje, at det var Natten til den 1ste April 1340, at Danmarks Befrielsesstund slog, og at det var den 2den November 1340, at dets Befrier udenfor *Skanderborg* faldt som Sejerherre imod Geerts Sönner og Blodhævnere, Greverne Klavs og Henrik. — *Niels Bugge* paa *Hald*, en Herregaard ikke langt fra Viborg, var en af sin Tids djærveste Herremænd, og kunde, stolt og fribaaren, umulig godvillig underkaste sig Tyskeaaget. Hvor megen Deel han i øvrigt havde i Modstanden, og hvor nær han stod Niels Ebbesen, derom tie de tarvelige Efterretninger næsten fuldkommen. Under Valdemar Atterdag var han Hovedet for den Modstand, Jyderne dannede mod den træske og selvraadige Konge. Denne lokkede da Bugge til Middelfart, og lod der imod Ret og Ed den trodsige Undersaat myrde (Januar 1359). — Globerne vare i hin Tid en mægtig Familie i Vensyssel, men *PovlGlob* og *AndersFrost* kjende vi, saavidt jeg mindes, kun fra denne Vise, og det samme er næsten Tilfældet med *Svend Trøst*, der saa snildelig skal have reddet sin Morbroder. Ved *Hertug Henrik* menes sandsynligviis en meklenborgsk Hertug af dette Navn, og *Klavs Krummedige* er sagtens en tysk Herremand i Geerts Tjeneste, der dog netop i denne Egenskab ikke synes sønderlig skikket til Mægler. *Ove Hals* var en af de Jyder, der ikke blot havde böjet Nakken under Grevens Aag, men endog

var indtraadt i hans Tjeneste. — Nr. 253 slutter sig ligefrem til 252, hvis tredjesidste Vers den videre udfører, uden at den i øvrigt indeholder noget nyt *historisk* Stof; thi ligesom Digteren har gjort den „*Kjærling god*" til en „*Kulsvierkvinde*," saaledes er naturligviis ogsaa *Skjalm* et Foster af hans Skaberkraft.

Til Nr. 254. *Kong Volmer* (Valdemar Atterdag), født 1317, † d. 25. Oktbr. 1375, har paa mange Maader vundet sig et Navn i vor Historie. Det bedste vandt han sig ved atter at samle det sønderlemmede Riges adsplittede Dele, da Niels Ebbesen havde nedlagt den kullede Greve, og menige Almue indkaldt ham fra Tydskland af, hvor han i Landets Trængselstid havde levet i Udlændighed ved Kejserens Hof. Danmark fik for saavidt *atter Dag* ved ham, var end den Fremgangsmaade, han brugte, sjælden den smukkeste, sjælden den retfærdigste. Et andet Navn har han ogsaa erhværvet sig for sin Rænkefuldhed og Snedighed, men det vedkommer os ikke her, hvor vi kun end skulle tilføje, at han ogsaa har naaet en vis Navnkundighed for sine gode Indfald, sin Skjemtefuldhed. — *Erland Kalv*, den anden Hovedperson i den besungne Begivenhed, kjende vi ikke stort til, men dog nok, for at see, at han, trods sit Adelskab, ikke var en falden Ædling, der rejste sig ved sin Anger, men ligefrem en ærløs Forræder. Valdemar betroede ham 1359 den vigtige Grændsefæstning Riberhuus, men han lönnede Tilliden saa godt, at han endnu samme Aar gik med sin Fæstning over til den slesvigske Hertug Klavs – (den *tyske* Grev *Gerhard* er altsaa mindre rigtigt), — der i sin Overraskelse endnu desuden betroede ham Slottene Gram og Møgeltønder. Men inden endnu et halvt Aar var udløbet, gik han med samtlige Slottene tilbage til Valdemar, der modtog ham med det bekjendte gode Indfald: „Det sværger jeg, at den Kalv er værd at lægge til; den gik i Fjor af Baasen som Kalv, og vender i Aar tilbage som Ko med to stærke Kalve!" — For imidlertid at blive sin Rolle tro, lod Kalv ikke mange Aar gaae hen, för han

gik tilbage til Slesvigerne, og da Holstenerne 1368 indtoge baade Ribe og Aalborg, tog han begge Dele til Pant af dem, og var endnu 1372 de holstenske Grevers Lensmand paa Riberhuus, et Slot, han altsaa havde holdt i tre forskjellige Regjeringers Tjeneste. — *Brok*, *Ulv*, *Ræv*, *Gaas*, *Due*, *Galt* og *Høg* vare alle Navne paa gl. danske, meer eller mindre mægtige Adelsslægter, der dog nu, saavidt jeg mindes, alle ere uddøde. Desværre bleve de afløste af en lige saa talrig Mængde af tysk, fransk, slavisk og, vor Herre skal vide, hvilken Oprindelse. — *Aalholm* ɔ: det nærværende Kristiansholm paa Laalland; *Krogen* ɔ: det nærværende Kronborg. — *Randersøl*; det tyske Øl gjaldt i hine Dage for det stærkeste og bedste, men af det indenlandske bar Randersøllet Prisen.

Til Nr. 255. Vi ville her aldeles forbigaae det kildne Spörgsmaal om Ønskeligheden af Nordens *politiske* Forening baade i Margretes Dage*) og i vore, — og holde os til den simple historiske Begivenhed, Visen omtaler. *Dronning Margrete*, født 1353, † d. 28. Oktbr 1412, en Datter af Valdemar Atterdag og Dronning Helvig, havde arvet sin Faders Kraft, Klogskab og Lykke. Hun var snedig som en Kvinde, og fast som en Mand; derfor maatte tilsidst selv de stærkeste Mænd böje sig for hendes Villie. Ogsaa hendes Ansigt var mandigt, saa det let kunde falde Beskueren ind, at hendes Kvindedragt var en Fejltagelse. Kong Albert faldt dog uheldigviis paa, at hendes Ansigt var det. Som et Barn paa 10—12 Aar havde hendes Fader giftet hende med den norske Kong Hagen den 6te, en Sön af Norges og Sverrigs fælles Konge, den svage Magnus Smæk. Paa den Maade blev hun Norges Dronning, og da hendes Fader døde (1375), blev hun paa sin firaarige Söns, Olafs, Vegne Danmarks „fuldmægtige Frue." Men Hagen

*) „Hvad en sådan förening var eller kunde blifva, derom förmärkes ingen slags aning hvarken hos stiftarna eller någon annan: hvarföre och den yttre föreningen födde inre söndring, och Unionen blef blott ett stort namn, som gått förbi utan begrepp."

døde kort efter (1ste Maj 1380), og Olaf arvede ogsaa sin Faders Rige. Saaledes bleve Danmark og Norge forenede under et Barnesepter, som imidlertid den kloge Moder holdt fast med Kraft; og da den unge Olaf ogsaa døde (3. Avg. 1387), blev Margrete i Virkeligheden begge Rigers regjerende Dronning. Hendes Mand havde været arveberettiget til Sverrig, som Kong Magnus's eneste ægte Sön, men havde maattet opgive Haabet om Sverrigs Krone, da Svenskerne, trætte af Faderens usle Regjering, og forbitrede over, at Hagen, tværtimod sit og Faderens Løfte, indgik Ægteskabet med Margrete, en Datter af den Valdemar, der ved Svig havde tilvendt sig Skaane og ved Vold Gulland, havde mishandlet det stolte Visby, hærjet Øland, og ved enhver given Lejlighed taget Magnus ved Næsen, — afsatte denne, udelukkede Sönnen fra Arvefølgen, og indkaldte *Albret* af Meklenborg (en Broder til Margretes Svoger, Hertug Henrik af M.), der da nu (1363) blev Sverrigs Konge. „Men Främlingars välde gör äfven en sådan konung som Magnus saknad, och långt efter hans död hör man ännu hans regering motsättas Utlänningarnas tyranni." Albrets og hans Tyskeres udsvævende Overmod og tøjlesløse Tyranni blev snart saa utaaleligt, at Upsvearne*) opfordrede Goterne til at kalde Magnus tilbage. Deraf blev der imidlertid intet; Magnus druknede paa Bømmelfjord (1374); Tyskerne vedbleve at rase. Saaledes hengik Tiden til 1388; da indkaldte en Deel Stormænd Dronn. M. „Att de handlat egenmäktigt var intet hinder; det allmänna missnöjet i Sverige gaf dem medhållare." M. tog naturligviis med Glæde imod Tilbuddet; den mandig-ærgjerrige Aand i hende glædede sig ved Udsigten til den tredie Krone og det udvidede Herredömme; den kvindelige Forfængelighed glædede sig til Hævn over Albrets Spot. Han havde nemlig hyppig, fortæller Sagnet, opirret sin mægtige Nabo med kaad Spot; en Slibesteen havde han

*) Indbyggerne i det egentlige Sverrig, til Forskjel fra Goterne, dem i det sydlige.

sendt hende, paa hvilken hun kunde hvæsse sine Synaale; han kaldte hende Munkedejen, fordi hun stod paa en fortrolig Fod med Abbeden i Sorø, uden at man dog har nogen skjellig Grund til at formode et usömmeligt Forhold imellem dem; desuden skal han have lovet, at han hverken vilde bære Mandsklæder eller Hætte længer, hvis han ikke vandt Danmark med Ære. En Hær af Danske og misfornöjede Svenske samlede sig da nu, anført af Jyden Iver Lykke og Svensken Erik Puke, og slog Albrets halvtyske Hær i Slaget ved Falköping (24. Febr. 1389), i hvilket Albret selv, hans Sön Erik og en fast utallig Mængde tyske Fyrster og Riddere toges til Fange. M. behandlede A. i Tidens raa Aand; hun gav ham en Narrekappe paa og en Hue med Bjælder, spændte ham Bojen om Foden, og satte ham paa Lindholms Slot i Skaane, hvor baade han og hans Sön i sex Aar sad fangne. 1395 løslodes de; 1397 døde Sönnen; 1405 fraskrev Faderen sig al Fordring paa Sverrigs Trone, og 1412 døde han, netop samme Aar, som Margrete paa et Skib i Flensborgerfjorden bortreves af Pesten. Imidlertid var Nordens polittiske Forening længst afgjort. Fra Margretes-Dagen, d. 20. Juli 1397, og fra Kalmar er det gammel Vane at datere den Union, der for Fremtiden skulde forbinde hele Norden under det ene og samme Septer, og, for at der efter M. ikke skulde fattes Haand til at føre dette, var allerede tidligere M.s Søsterdattersön, den unge Erik af Pommern, udvalgt til Nordens tilkommende Hersker, et Valg, der dog vanskelig havde kunnet være slettere. Den hele Forening var et Hastværksarbejde; vi ville ikke atter gjentage Geijers Ord; men visselig, ingen af de sytten Herrer fra Kalmar, og ikke Margrete selv, ja næppe nogen i det hele Norden, havde „en Anelse om, hvad Foreningen var eller kunde blive." Intet Under derfor, at den brast som Tvinde for Fenrisulvens Jættekræfter. Dog, tilbage til Digtet! — *Axelvold* (eller vel rettere *Axevall*; saaledes hedder det i det mindste nu) er for Tiden en temmelig öde og ubetydelig Gaard, en svensk Miil fra Skara i Vestergotland (*Vester-*

gylland), men var i sin Tid, og især för Unionen og i dennes förste Halvdeel, en af Sverrigs störste og stærkeste Fæstninger, der dog 1469 blev nedbrudt, og vel senere paa ny befæstedes, men kun for atter at nedbrydes af Sten Sture. — Den tyske *Henrik Parov* er ellers temmelig ubekjendt, ligesom Efterretningerne om hans Troskab ere höjst forskjellige; han faaer ikke allevegne saa slet et Lov som her. — *Iver Lykke* er egentlig kun historisk bekjendt fra Sejren ved Falköping; rimeligviis var han en Vendelbo, der dog ogsaa havde Ejendomme i den smukkeste Deel af Jyllands Östkyst. Familien er nu uddød, og det, om jeg ikke fejler, med den ulykkelige Kaj Lykke (1697), paa hvis stolte Sloltsgrund Ruinerne af Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset (Börnehuset) endnu trone! — *Fikke Olufsön* kjende vi kun fra denne Vise.

Til Nr. 256. Med Hensyn til dette Digt henvise vi til Anm. til det forrige, til hvilket det *omtrent* knytter sig, som Ridd. ved Kulsvierhytten til N. E.s Vise.

Til Nr. 257. I Begyndelsen af Aaret 1452 samlede *Kong Karl* d. 8. Knudsen (født 1409, Konge 1448, † 15. Maj 1470) paa Skaanes Grændser en Hær, „större än någon förut mindes af Sverge vara dragen. En gruflig härjning af Skåne, der midt i vintern land och städer brändes, men ingen enda fast plats eröfrades, var allt hvad som blef utfördt med denna stora här." Under denne Hærjning (en altfor dagligdags Begivenhed i hin Tids Krige) falder den her besungne Begivenhed. *Iver Axelsen* (født omtr. 1430, død omtr. 1490) var den mægtigste blandt de ni rige og mægtige Brødre *Thott*, og blev senere gift med Kong Karl Knudsens Datter Magdalene. Man vilde i övrigt fejle meget, hvis man i Iver saae den ædle Fædrelandsven, saaledes som han her i et enkelt Træk skildres af Digteren. At han fuldt op var gjennemtrængt af sin Tids aristokratiske Egoismes og Selvtægts fule Aand; viste han tilstrækkelig, da han 1467 erklærede sin retmæssige Konge, Kristian den 1ste, Krig, fordi denne havde inddraget en af hans afdøde Bro-

ders Forleninger, og hjalp Karl til Gjenerhværvelsen af Sverrigs Trone. Men da han ved sin Broder Eriks Død havde sat sig i Besiddelse af Finland, kom han i aabenbar Fejde med Sten Sture, og da denne gik ham imod, overdrog han 1487 sit Leen, Øen Gulland, til Kong Hans og flygtede selv til Danmark. De fleste af hin Tids mægtigere Adel — den danske, som den svenske — havde baade Ejendomme og Slægtskabsforbindelser i begge Rigerne, og tjente lige gjerne en hvilken som helst Herre, der tog tilbörligt Hensyn til *deres* Fordeel, om end Folket gik under derved. I hine Tider var det „snart endast de lägre," hvem det „lemnades att äga ett fädernesland och *lida* derför." — *Tue Nielsen* fra Viborg var Ærkebiskop i Lund fra 7de Juni 1443 til sin Død, d. 7de April 1472. Hvidtfelt fortæller, at Karl Knudsen især var gram imod denne Ærkebisp, hvorfor han slog Lejr for Lund, afbrændte en stor Deel af Byen, og ødelagde Landsbyer og Gaarde rundtom i Skaane, men meest dog dem, som tilhørte Ærkebispen, der imidlertid ikke aflod at forfølge Fjenden med Vaaben og Værge af yderste Ævne. — Den besungne Begivenhed fortælles i Ærkebiskop Nielses Krønnike saaledes: Der var Strid imellem den mægtige *Iver Axelsen* og Ærkebisp *Tue*, og Kong *Karl* stræbte at drage Bispen over paa sin Side, da det meste af Skaane var denne underlagt. Da Iver mærkede, at Karl skriftlig havde indbudt Tue til en Samtale, drog han af sig selv til Lund for at tale med Tue, men havde vanskeligt ved at faae Adgang til ham. Derpaa sagde han: „Jeg veed vel, at vi to i lang Tid ikke have staaet paa den bedste Fod med hinanden, og at der endnu er Strid imellem os om vore egne Anliggender, og det havde let kunnet afholde mig fra at gaae til dig; men Fædrelandets Frelse byder os nu, en Stund at glemme vore egne Stridigheder og vort Fjendskab; og Fædrelandets Røst bör baade du og jeg fremfor alle andre lytte til, især da Kongen i den strænge Vinter umulig kan komme over til os. Da jeg derfor har hørt, at Karl har anmodet dig om en Samtale, saa beder og anraaber jeg dig först og frem-

mest, at du alvorlig mindes den Ed, du svor vor fælles Konge, saa at intet skal friste dig til at bryde den, og dernæst, at du ikke afslaaer Samtalen med Karl, men at du sörger for, at han indgaaer en Stilstand paa nogle Dage, og saaledes opholder ham, medens jeg faaer en Hær af vore samlet, for atter at uddrive ham." Man siger, at Tue syntes godt om dette Raad, at ogsaa han glemte de personlige Stridigheder, og at han rejste til Karl og udbad sig nogle Dages Betænkningstid, for at overveie og forberede sit Frafald, samt at han erholdt denne. Man siger endvidere, at K. lovede Ærk., at, hvis han vilde gaae over paa hans Side, da skulde han ophöje ham til et saadant Værdighedstrin, som ingen af hans Slægt nogensinde havde naaet, eller i Fremtiden kunde naae; men hvis han afslog det, skulde han times en Ulykke. Dertil svarede Bispen og smilede: „Jeg kan dog aldrig, min Konge, naae större Værdighed, end jeg alt har naaet, da jeg er hele Danmarks Ærkebisp, Pavens Legat og Sverrigs Primas; og jeg kan aldrig blive fattigere, end jeg fordum var, da jeg som Skoledreng med mine Jævnlige maatte gaae fra Dör til Dör at tigge min Føde. Den Øllebrød, som man rakte os sultne Peblinger, rev de stærkere til sig med Vold, men jeg fik kun Prygl for min Part." Ved dette Svar blev Karl alvorlig, og da den ene Tid gik hen efter den anden, uden at Tue endnu var vundet, sendte han ham efter Løfte med Fred tilbage. Imidlertid havde Tue ikke sovet, og kort efter maatte Karl, forfulgt af Iver og Tue, trække sig tilbage til det egentlige Sverrig. — *Borreby*, en Kongsgaard i Borreby Sogn i Sydskaane, tilhörte fordum Lunde Ærkebisp. Kirketaarnet her har endnu Mærker af, at det i gamle Dage har været en Fæstning.

Til Nr. 258. *Kristian den 2den* (født 2den Juli 1487, Konge 1513, afsat 1523, † 25de Jan. 1559) var Tyran, — det veed hver Pebling i vore Skoler, og i Sverrig er Tyran („*Kristian Tyran*") blevet hans Kjendingsnavn. Om Frederik den 1ste, den Konge, hvis „Ihukommelse bör

hellig og uforglemmelig at være hos os og vore Efterkommere," fordi han lod den blodige Adel trampe Borger, „Bønder og Trælle," lig „andre uskjellige Kreaturer," under Fødder, — er noget sligt endnu aldrig sagt, saa lidt som om Kristian den 3die, der ved et Pennestrøg lod sit danske Rigsraad gjöre det fri og uafhængige Norge til en dansk Provins, skjönt det dog vel snart turde være paa Tide at see Sagerne fra en noget anden Side, og aabenlyst vedgaae, at i Kristian d. 2den mistede *Adelen* en blodig Svøbe, men *Folket* fik en vel saa blodig i Frederik d. 1ste. At benægte eller besmykke Kristians Voldsgjerninger, vilde det være lige saa taabeligt som usædeligt at indlade sig paa, men — K. d. 2. var ret egentlig Folkets Mand, og Folkets Smerte over hans Tab har — igjennem henved et Par Hundredaar kun ved *mundtlig* Overlevering — bevaret sig i nærværende dejlige Vise. Glemmes maa det heller ikke, at forskjellige af Danmarks ædleste Mænd, at Mænd som Kristen Pedersen, Hans Mikkelsen og Sören Norby, frivillig frasagde sig sine borgerlige Stillinger og forlode Slægt, Venner og Fædreland, for at følge den elskede, ulykkelige Konge i hans Landflygtighed; eller at Kjøbenhavns Borgere ved hans Afrejse trængte sig ned til Strandbredden, og fulgte med sörgmodige Blikke den bortsejlende Konge, indtil Skovshoveds Pynt unddrog ham for deres Syn. Kristian d. 2. havde store Fejl, og dem dömte Samtid og Eftertid med Haardhed, men han havde ogsaa glimrende og ædle Lyssider, der vandt en rørende Anerkjendelse hos de ædleste i hans Samtid, og skulle vinde den paa ny hos et af sin Dvale gjenvakt Folk. Han gik sin Livstid paa den smalle Sti langs Klippesiden; et lykkeligt Skridt, og han havde staaet höjt paa Fjeldtinden hos Gustav Vasa og Czar Peter; et ulykkeligt, og han maatte nødvendigviis en Tidlang kravle om i Afgrunden mellem allehaande Dionysier, Dom Migveler og Karl den 10der, indtil — og det er da allerede for en Tid siden begyndt ved Behrmann — en venlig Haand igjen trak ham ud af Ogleren. — Om nærværende Vise er udgaaet fra en Almuesmand,

er uvist; men vist er det, at, skulde hver dansk og norsk Almuesmand have skrevet sin Vise om den i Liv og Død saa mishandlede Kristian den 2den, vilde dog i ingen af dem Tonen være blevet nogen anden, end den, der gaaer igjennem denne Vise.

Til Nr. 259. „Gustaf Eriksson Wasa föddes på Lindholms gård i Roslagen år 1496 d. 12. Maj*). Sina första vapen bar han i den yngre Sturens fejd mot Ärkebiskop G. Trolle. Han afslog vid Dufvenäs (1517) den Danska förstärkningen, som sändes Ärkebiskopen, och förde Svenska hufvudbaneret i slaget vid Brännkyrka, som bestämde Danskarnes återtåg. Konungen öppnade fredsunderhandlingar, och Sten Sture gjorde ingen svårighet att sända sex af sina förnämsta män såsom gisslan för det besök, Christian föregaf sig vilja hos honom aflägga. Gustaf var bland dessas antal. När båten, som förde dem, kom ut i sjön, blefvo de gripne och, då en gynnande vind med detsamma fyllde seglen, förrädiskt bortförde till Danmark. Gustaf lemnades i förvaring åt Erik Baner, hans frände, Länsherre på *Kallö slott*, och tillbragte der öfver ett år i en för öfrigt dräglig fångenskap, om det öde, hvarmed hans fädernesland hotades, hade unnat ro åt hans dagar och sömn åt hans nätter. En morgon bittida flydde han, förklädde sig, somlige säga till oxdrifvare, andre till pilgrim, gick med sådan hast, att han första dagen skall tillryggalagt tolf mil, och kom d. sista Septbr 1519 lyckligen till *Lübeck*, der han förblef i åtta månader. Hans fordne värd och väktare, E. Baner, infann sig snart och återfordrade af Rådet sin fånge; men Gustaf sade: „Det skall ingen ärlig man med något skäl bevisa, att jag är en fånge, utan en öfverfallen,

*) 1509 sattes han uti skola i Upsala, och der underkastades kroppslig aga (stut) af en Dansk Skolmästare. Han hade vid något tilfälle sagt: „Se hvad jag vill göra: Jag vill draga upp i Dalarna, få Dalkarlarna ut och slå Juten på näsone." Gustaf led sitt skolstraff, men drog ut sin lilla värja, „hög den igenom (Curtii) Alexandrum," lemnade skolan med en ed och kom der aldrig mera."

förraskad, besviken;" och Rådet kom ihåg, hvad uppsåt K. Christian hyst att förtrycka de Vendiska städer; derföre, tänkte de, vore bäst släppa denna Gustaf i sitt fädernesland igen; hvem vet hvad han kunde göra? — D. 31. Maj 1520 landsteg Gustaf hemligen på Stensö, ett näs nära Kalmar. På Gripsholm erhöll han den första underrättelsen om blodbadet i Stockholm (8. Novbr 1520). Vid slutet af Novbr kom han till Kopparberget i Dalarna. Han var klädd i bondekläder och arbetade för dagspenning i denna bygd, hvarest menigheten ännu med stolthet ihågkommer, att Gustaf Wasa fört yxan och slagan, och der alla hans äfventyr och faror blifvit oförgängliga minnen. Den lada, hvari Gustaf på Rankhyttan tröskat, underhålles såsom „et Riksensmonument;" liksom ladan vid Isala by, som har samma märkvärdighet; och bygnaden vid Ornäs, der hans lif (hvilket mer än en gång var händelsen) frälstes genom en qvinnas medlidande och rådighet. Det ställe i skogen vid Marnäs, der han i trenne dagar låg gömd under en kullfallen furu, och bönderne tillförde honom mat; den af kärr omgifna kulle på Åsby mark, som äfven en tid var hans tillflykt; den källare i Utmedlands by, der han förborgades för sina förföljare; den plats vid Mora kyrka, der han talade Dalkarlarna*); allt detta visas än af deras efterkommande, som fordom delade hans faror, och har blifvit oförgätligt, liksom Sven Elfssons trohet**). Vid Mora utkorade honom (Jan. 1521) de fornämste och myndigaste bönder från alla socknar i Öster- och Vesterdalarna till „sin

*) „Vid Rättviks kyrka och sedermera vid Mora under Julhelgen (1520) har G. först talat till folket;" sedan vid Kopparbergets kyrka o. a. st.

**) „Kronoskyttan Sven Elfsson, som med sin hustru hade gifvet den förföljda flyktingen skydd, förde honom slutligen till sina vänner i Marnäs, hvilka fördolde honom i skogen. Det var under denna färd, som han var gömd i ett halmlass, hvilket fogdens utskickade genomrände med sina spjut, hvarvid G. sårades, och genom det på snön droppande blodet hade blifvit röjd, om ej den trogne skytten oförmärkt skurit sin häst i foten, så att den blödde.

och menige Sveriges Rikes Herre och Höfvitsman." På Herredagen i Vadstena (24. Avg. 1521) erbödo de honom kronan, hvilken han nekade att emottaga, hvarpå de svuro honom såsom *Riksföreståndare* tro och lydnad. På Riksdagen i *Strängnäs* (7. Juni 1523) utvalde de honom till Sveriges Konung." — Vid *Dalelfven* (Brunbäcks färja) öfverföllo Dalkarlarna (Febr. 1521) fiendens läger och drefvo honom på flykten. Ännu qväder den gamla Dalvisan:

„Så körde de Jutarne i Brunnebäcks elf,
så vattnet dem porlade om,
de sörjde deröfver, att Christiern sjelf
han ej der tillika omkom."

I slaget vid *Vesterås* (29. April 1521) drefs fienden efter två drabbningar fullkomligt på flykten; många kastade bort vapnet och störtade sig mellan elden och svärdet uti vattnet." — (Sammendraget efter: Svenska Folkets Historia af *E. G. Geijer*, andra delen.) — Efter 37 Aars Regjering døde den store Gustav, sit Folks ædle og djærve Befrier og dets retvise Styrer og Hersker, om Morgenen d. 29. Septbr 1560, 64½ Aar gl. — Hans Minde være Norden en Helligdom!

Til Nr. 260. *Morten Borup* var en Bondesön, født i Egnen om Skanderborg omtr. 1446. Opdraget som Bonde, deeltog han i sædvanligt Bondearbejde indtil sit 25de Aar (1470); men da han engang ved en Høslæt fik Hug af Fogden, løb han fra sin Husbonde, og tiggede sig ind i *Aarhus* Latinskole, hvorfra han efter 10 Aars Forløb sendtes til det nylig (1478) oprettede Universitet i Kbhvn. Her blev han Magister (1486), lagde sig efter Lovkyndigheden og Theologien, og rejste derpaa udenlands. I *Köln*, i den Tid næst Paris det af de danske Studenter meest besøgte Universitet, blev han Dr. i Theologien. Efter sin Hjemkomst blev han 1491 Rektor ved Aarhus Skole. Dette Embede forestod han i mange Aar med sjælden Dygtighed og Omhyggelighed, dannede en Mængde af berömte Mænd baade for Staten og Kirken, og bragte sin Skole i en sjælden Anseelse. Tilsidst blev han Præst ved Domkirken i Aarhus, og i dette Em-

bede døde han i sit 80de Aar, 1526. Han blev begravet paa Kirkegaardens østre Ende, imellem Kirken og Skolen, og paa Ligstenen udhuggedes „en Færle, et Riis og en Le" (efter andre en Færle og en Greb, korsvis lagte). — *Pe'r Laale*; se dennes Levnet. — *Hans Tavsen* (født af Bønder i Birkinde i Fyn 1494, † som Bisp i Ribe 11. Novbr 1561) gik først i Odense og siden i Aarhus Latinskole, blev derpaa Munk i Antvorskov Kloster, rejste saa udenlands, nød i Vittenberg Luthers og Melanthons Underviisning, og blev ved sin Hjemkomst Lutherdommens første og djærveste Prædikant. — *Jakob Skjönning* var først Domherre i Viborg, siden en af Lutherdommens ivrigste Lærere sammesteds, og en af dens Forkjæmpere paa Herredagen i Kbhvn (Juli 1530); endelig den første protestantiske Biskop i Viborg. — *Hans Jæspersen Friis* til Hesselager, Hagested og Borreby (født af gl. dansk Adel d. 20. Febr. 1494, † i Kjøge 5. Desbr 1570), var Kong Kristian den 3dies Kansler og en udmærket brav, dygtig og retsindig Mand. Selv lærd (han var Mag. i Köln), var han Videnskabernes nidkjære Befordrer; og en personlig Ven af Luther, var han en en af de ivrigste Kjæmper for Lutherdommen. — Om *Vittenberg* og *den saksiske Morten* se næste Anm.

Til Nr. 261. En Sang om *Morten Luther* mellem lutter fædrelandshistoriske Digte! Vistnok var Luther en Tysker, men saa vidt som Lutherdommen har adspredt Vildfarelsens Taager, knuust Overtroen, oplyst Aanderne og trøstet Hjærterne, saa vidt strækker sig ogsaa hans Folkelighed; thi hans Discipler ere jo hans aandelige Börn, og han deres Stamfader; fra ham have de sit Adelsbrev. Noget ganske andet er det, om Sangen er ham værdig, kronet som den er? — Luthers Levnet er saa almindelig bekjendt; her kun følgende Enkeltheder: Han blev født i Ejsleben i Saksen (10. Novbr 1483), hvor hans Fader, Hans L., var Bjergmand. Hans Fader vilde have en Jurist af ham, men da han i Erfurt opdagede en latinsk Bibel, der ikke var beklippet, som dem Paven lod udgaae, lagde han sig efter

Theologien, og gik 1505 imod sin Faders Villie i Augustinerklosteret i Erfurt. 1507 viedes han til Præst, men blev 1508 Lærer i Filosofien (den verdslige Viisdom) ved det nysoprettede Universitet i *Vittenberg*, fra hvilket faa Aar senere Herrens eget Ord ved ham foer som vældige Lyn over al Verdens Kreds. Det var dog først 1517, at han følte sig drevet til at bekjæmpe den skjændige Afladshandel, og med det samme dens Kilde, Paven. Det var d. 31. Oktober, at han paa Kirkedören i Vittenberg opslog sine 95 Sætninger imod Afladshandelen, og strax var Krigen erklæret. Derfor fejre vi endnu stedse denne Dags Minde, og til Jubelfesten 1817 er dette Digt skrevet og kronet. At Paven satte ham i Band (1520), og lod hans Skrifter brænde ved Bøddelen, var forgjæves Arbejde; thi Sandheden sejrer dog tilsidst, og sejrer hurtigst, naar den voldsomst bekjæmpes. Luther brændte Bandbullen og fortsatte ivrig sin Kamp. Tusinde og atter tusinde sluttede sig til ham, og allerede mange Aar før hans Død havde samtlige de Folk og Riger antaget hans Troesforbedring, som endnu i Dag holde fast ved den. I Danmark begyndte dens Prædikning allerede 1521, og 1536 blev Lutherdommen almindelig indført hos os. Luther døde i sin Fødeby 18. Febr. 1546. Paa en af sine farefulde Rejser til de Rigsdage, hvor Baand og Død syntes at vente ham baade fra Pave og Kejser, men hvorhen han selv ved Guds Bistand bragte Sejeren med sig, skrev han den dejlige Salme: „Vor Gud han er saa fast en Borg." — *Jorsal* ɔ: Jerusalem; deraf *Jorsalafar* ɔ: Jerusalemsfarer (se Anm. til Nr. 246).

Til Nr. 262. *Kbhvns Universitet* stiftedes egentlig d. 4. Oktbr. 1478 af Kristian d. 1ste, og det med pavelig Tilladelse, men det var kun fattig udstyret baade med Midler og Lærere, og maadelig indrettet; det sygnede derfor hen. Men saa snart Kristian d. 3die havde faaet Troesforbedringen fuldelig indført her i Riget, kaldte han ogsaa Universitetet til nyt Liv og Virksomhed, i det han forandrede og forbedrede dets Indretning (10. Juni 1539). *Han* maa

derfor ansees som dets rette Stifter. — *Franker* ɔ: Franskmændene. — *Plato*, den störste blandt Grækenlands Filosoffer, staaer her som Repræsentant for al Oldtidens Viisdom. — *Vender*; se Anm. til 247. — *Saxe* (se Anm. til 248) skrev sin Bog med *vælske Runer* ɔ: italiænske (latinske) Bogstaver; han skrev den nemlig paa Latin, som han havde lært af Munken i *Paris*, det Sted, hvorfra til Saxes Tid vore Forfædre i Almindelighed hentede sig sin Lærdom. — „*K. Kristian kom*" kan, som man seer, gaae baade paa Kristian d. 1ste og Kristian d. 3die, hvem man nu helst vil unde Æren. — *Kristians Taarn* ɔ: det saakaldte Rundetaarn i Kbhvn, opbygget og indrettet af K. Kristian d. 4de, at de Stjernekyndige derfra kunne betragte og beskrive Himmelen.

Til Nr. 263. *Daniel Ranzau.* Fra Valdemar Sejer i hans Kæmpeslag ved Volmer og indtil denne Dag vandt næppe nogen dansk Hærfører et saa glimrende Navn som D. Ranzau, og til Lands har ingen saa sikkert viet sig til Udødeligheden, som Daniel i Slaget ved *Svarteraa.* Daniel Godskesen Ranzau blev født 1529, og nød i Hjemmet en omhyggelig Underviisning, der senere fuldendtes i Luthers Huus i Vittenberg. Sine Riddersporer vandt han i Italien, i Kejser Karl d. 5tes Hær; derpaa deltog han 1559 i Ditmarskens Erobring. I den 1563 mod Sverrig begyndte Syvaarskrig modtog han strax en Ansættelse; men hans Hænder vare for bundne af den egennyttige, magelige og udulige Overanfører, Grev Gynter af Svartsborg, til at hans Kamp kunde blive ligesaa betydningsfuld, som den var kjæk og hæderlig. Först da Greven var afsat fra Overanførselen, og denne noget efter (Jan. 1565) var overgivet til Ranzau, fik Bladet en anden Vending. Allerede d. 20. Oktbr samme Aar stod Slaget ved Svarteraa, paa en nøgen Hede, der mod Østen er begrændset af Aaen, mod Vesten af et Morads og et Vandløb. Med en 4 til 5000 Mand, som den fromme og kjække Hærfører havde vidst at bibringe sit levende Sejershaab, slog han en 24 til 25000

Fjender under den ligesaa overmodige som udulige Hästsko, tog imellem 5 og 6000 Fanger, 5 Standarter, 8 Faner og 30 Kanoner, medens 5000 Fjender bedækkede Valpladsen. Hans sejerrige Tilbagetog gjennem det skovbevoxne Holvedens næsten uigjennemtrængelige Huulveje (Novbr 1567), paa hvilket han stedse var omringet af en overlægen Fjende under den tapre Hågenschild Bjelkes Anførsel, forøgede, om muligt, hans Feltherreanseelse. — Dog, vi kunne ikke følge ham fra Sejer til Sejer; hans elskelige Privatliv have vi aldeles maattet overspringe; endnu ville vi kun tilföje, at den ædleste blandt de ædle i Heltenes Række beseglede med sin Død sin Kærlighed til det selvvalgte Fødeland, hvis Sönner hans fromme Gudsfrygt og höje Mod saa tit førte over Rædslernes Afgrunde til Sejerens Tinde. Han faldt i Belejringen for Varbjerg d. 11. Novbr 1569, Aaret för den Fred sluttedes, der var kjøbt med hans Blod. — Spartaner (*Sparter*), et Folk i det sydligste Grækenland, vare bekjendte for sit Mod og sin Tapperhed. Da den persiske Konge Xerxes (480 Aar för Kristus) væltede sig frem imod Grækenland med sin uhyre Hærskare, blev Indgangen til Grækenland, det snævre Pas ved Termopylæ, af Spartanernes Konge *Leonidas* forsvaret med en lille Helteflok, indtil denne efter en lang Kamp, ogsaa anfaldt bagfra, tilsidst maatte dække sin Hæders Val med sine Lig. — *Daniel i Løvekulen*, med hvem *vor* Daniel sammenlignes, kjender enhver fra sin Bibelhistorie.

Til Nr. 264. Færøerne, Grönland og Island havde i lang Tid været plagede af fremmede Sørøvere: Englændere, Irer, Franskmænd, ja endog Tyrker. Det gik saa vidt, at Englænderne hvert Aar, naar de gik op at fiske under Island, först løb ind paa Færøerne, optog med Magt, hvem de fik fat paa, om det saa var Præsterne, og tvang dem til at arbejde som Slaver ombord paa Skibene. Ingen var sikker paa sin Ejendom, ikke engang paa sit Liv. Da sendte K. Frederik d. 2den Færingen *Magnus Hejnesen* op at holde Søen blandt Øerne røddelig. M. H. var en

Præstesön, født i Næs paa Strömø, en vild Krabat, der baade hjemme og i fremmed Tjeneste havde erhværvet sig et hædret Navn. Han passede sin ny Post med en saadan Iver og Hurtighed, at der tilsidst næppe var en Sørøver at see i Farvandene. Men Lykke og Fortjeneste savne sjælden Misundere. M. H. fik dem og. I Kristian den 4des Barndom lagdes der Sag an imod ham. Falskelig anklaget, dömtes han til Døden af overilede eller uretfærdige Dommere, og henrettedes paa *Gammeltorv* (i Kbhvn) d. 18. Febr. 1589. Nogle Aar efter blev hans Sag nöjere undersøgt, Dommens Uretfærdighed erkjendt, hans Navn paa ny gjort ærligt, og hans Lig opgravet og hæderlig begravet. Han lever endnu paa Færøerne i de mangfoldigste Sagn og Sange; en Mængde Færinger ville nedstamme fra ham og hans Brødre, og næsten samtlige Indbyggerne paa Vaagø fra hans Datter Sunnova.

Til Nr. 265. *Tyge Brahe* (født paa Knudstrup i Skaane d. 14. Desbr 1546, † i Prag d. 24. Oktbr 1601) sin Tids berömteste Stjernekyndige, var af en af de gl. adelige Familier, der vare fælles for Danmark og Sverrig, men nu kun blomstre i dette sidste Rige. Allerede tidlig lagde han sig med Iver efter sin Yndlingsvidenskab, og, da han i sit 16de Aar rejste udenlands, ledsaget af den siden saa berömte Anders Sörensen Vedel, var det denne umuligt at opfylde den ham paalagte Forpligtelse, at drage sin unge Vens Öjne fra Himlens Stjernerader til Jordens Retssystemer. Hans adelige Slægt havde derfor den Ærgrelse, at see ham i hans 27de Aar fremtræde med et godt Skrift om en ny Stjerne, han havde opdaget, og ved det at vinde sig en Hæder, der kunde være god nok for en borgerlig, men var uanstændig for en Adelsmand. Han gik dog samme Aar endnu videre. Han havde ikke alene Öjne for Himlens Skjönheder, men ogsaa for Jordens, og han var ærlig nok til at vedkjende sig ogsaa denne Svaghed, i det han — ikke levede i Bolskab med (thi det havde været fuldkommen adeligt), men formelig giftede sig med — Bondepigen Kirstine, og saaledes

beskæmmede sin höjfornemme Stamme, der tidligere havde blandet sig endog med Kongeblod. Det næste Aar gik han et Skridt videre, i det han paa Kongens Anmodning, som en anden lumpen Professor, holdt ordentlige Forelæsninger ved Kbhvns Universitet. Det var derfor intet Under, at al hans Slægt forbitredes imod ham, og nær havde allerede dengang deres Had bragt ham til for stedse at forlade Fædrelandet, havde ikke K. Frederik d. 2den givet ham en Aarpenge paa 500 Rdlr; forlenet ham med Øen *Hveen*, og givet ham Penge til at opføre forskjellige Bygninger og anskaffe sig de nødvendige Instrumenter. Saa byggede han sig da nu *Uranienborg* og Stjerneborg, betragtede og beskrev fra dem den hele Stjernehimmel, og bar med sin egen Hæder sit Fædrelands „over Land og Sø," over Tid og Rum. Hans Ø blev et Himmelens Tempel; han selv var Tempelets Bygmester; — men fra alle Verdens Kanter strömmede Haandtlangerne til, for at arbejde under hans Tilsyn. At ogsaa Jordens Konger stundom besøgte ham paa Øen (selv den fjærne K. Jakob af Skotland), havde mindre Betydning for ham, der daglig i from Begejstring fortrolig omgikkes med den store Himlens Konge. — Men Tiderne forandrede sig, og hans Uvenner og Misundere (især Kristoffer Valkendorf) misbrugte Kristian den 4des Ungdom til at tilføje ham Ærgrelser og Krænkelser. Underlig nok, disse fortsattes, efterat Kr. selv havde overtaget Regjeringen, og overvældet af krænket Selvfølelse forlod Danmarks verdenshistoriske Sön i Sommeren 1597 for stedse sit Fædreland. Et Aars Tid opholdt han sig hos sin lærde Ven, den store Henrik Ranzau, paa dennes Slot i Vandsbek, men modtog derpaa Kejser Rudolfs Kaldelse til Prag, hvor han atter under heldige Betingelser, kun fjærnt fra sit Fædreland, opbyggede sin Videnskab et herligt Tempel. Denne hans sidste Glædens Stund var dog saa kort; en Uforsigtighed afbrød hans Livstraad.

Til Nr. 266. I hine Tider førtes Krigene endnu for en stor Deel med hværvede Tropper. Et Korps *Skotter*,

hværvede for svensk Regning, og anførte af Oberst *Georg Zinklar*, landede i Sommeren 1612 ved *Romsdals* Kyster (det sydligste af Trondhjems Stift), for at trænge tværs igjennem Norge ned til den svenske Hær i Vestergotland. Men de naaede kun *Gudbrandsdalen* — (Gulbrandsdalen er en fejlagtig Skrivemaade; Dalen skal nemlig have sit Navn af den mægtige Præst [*Goden*, ved en fordrejet Udtale: Guden] *Brand*). Bønderne fra *Vaage*, *Læsso* og *Lom* (Byer i Dalen) samlede sig under Anførsel af den kjække Foged Lars Gram og Lensmændene Hans Hage og Berdor Sejlstad; ved *Kringen* eller Kringlen (en snæver Bjergkløft, forbi hvilken Floden *Lovgen* løber) mødte de Skotterne, og nedhuggede dem Mand for Mand. Paa Stötten, der knejser, hvor Skotterne faldt, staaer kun den simple Indskrift: „Her faldt Oberst Zinklar d. 26. Avgust 1612."

Til Nr. 267. *Gustav den 2den Adolf*, af Samtid og Eftertid kaldt *den store* (født paa Stokholms Slot 9. Desbr 1594, efter sin Faders, Karl den 9des, Død [30 Oktbr 1611] Sverrigs Konge, faldt i Slaget ved *Lytsen* 6te Novbr 1632), kunne vi her umulig indlade os paa, endog blot nogenlunde nöjagtig at skildre. „Han var en herre," sagde den store Axel Oxenstjerna om ham, „gudfruktig i alla sina verk och gärningar intill döden." — „Att han för samvetstvånget satte en gräns, det är hans odödlighet; och derföre räknar mänskligheten honom bland *sina* hjeltar," — siger „Nordens störste Sagemand," E. G. Geijer, om ham. — „Den störste och ädlaste Norbo, som nånsin lefde," kaldte Biskop Wingård ham i Sommer. — Og alle disse Vidnesbyrd af hans *nærmeste* Landsmænd istemme vi alle saa meget villigere, jo nærmere vi kjende ham. „Midsommarsdagen 1630 steg han med sin här i land på Usedom, knäföll och utgjöt sitt hjerta i en brinnande bön. Derpå tog han äfven sjelf först spaden i hand, och i den mån landstigningen fortgick, arbetade ena hälften af folket oupphörligt på uppkastandet af förskansningar, under det den andra stod stridsfärdig under vapen. Konungen tilltalade derefter sina krigare: „Ej endast

för sin egen och sitt rikes skull, utan för sina förtryckta trosförvandter, hade han inlåtit sig i ett krig, med hvars utförande de skulle förvärfva sig ett odödligt lof hos eftervärlden." — Næsten uvilkaarlig sættes vi tilbage i hine Tider, da Herrens eget Folk byggede hans Tempel med Sværdet ved Siden og under idelige Lovsange. Men Gustav „kände sin kallelse såsom en högre ledning. Sig sjelf var han långt ifrån att anse som oumbärlig; ty målet satte han vida öfver sin egen personlighet. „Gud Allsmäktig lefver," sade han till Oxenstjerna, då denne varnade honom, att ej så öfverdådigt blottställa sig för döden. Ett gladare hjeltemod har på jorden aldrig funnits." Derfor kjæmpede han under Bön og Sang for sin og de mange Millioners, fødtes og ufødtes, Troesfrihed; derfor skyede han ingen Anstrængelse; derfor vaklede han i ingen Fare; derfor ræddedes han ej heller i Dødens Kamp. Gud levede, og han selv levede i Guds Kald, saa længe det behagede den höjeste. Men derfor „har aldrig ett dödsfall i en hel verldsdel gjort djupare intryck. — Så långt hans namn hade gått, var det en hoppets stråle för de förtryckta. Äfven Greken drömde dervid om frihet; og vid den heliga grafven uppsändes böner för Gustaf Adolfs vapen. Hvad skulle han då ej vara för sina trosförvandter? Man kan föreställa sig det, eller, rättare, man kan det, nu mera, icke." — „Kanhända är han den enda, hvars bild med sanning framlyser äfven i fienders berättelser." — Han faldt, men som Sejerherre, og Troen sejrede med ham. — *Lejpsig* var det Sted, hvor han (d. 7de Septbr 1631) vandt den förste store Sejer over den „uovervindelige" *Tilly*, Kejserens Overgeneral. — Ved *Lytsen* faldt han. — *Seaton* er, saa vidt jeg veed, kun bekjendt fra dette ene Træk.

Til Nr. 268. „Den værste Fejl, jeg veed om Kristian, er den, at han er min Nabo;" — omtrent saaledes udtrykte Sverrigs store Gustav Adolf sig om vor *Kristian d. 4de*, hvem samtidige Monarker kaldte „Fader," ej blot paa Grund af hans Alder, men tillige paa Grund af hans Ærværdighed,

og til hvem vi Danske endnu saa gjerne vende Blikket, naar vi ville oplive det ved det altfor sjældne Syn, at see en Folkets Mand, djærv, dygtig og dannis, sidde ved Danmarks Ror. Her at give en Udsigt over Heltekongens og Folkekongens Liv og Betydning, vilde være for vidtløftigt, og er desuden unødvendigt. Vi skulle kun give følgende Træk, der meest ere beregnede paa at forstaaeliggjöre Digtet. — Kristian d. 4de (født paa Frederiksborg 12. April 1577, Konge under Formynderskab 4. April 1588, overtog Regjeringen 29. Avgust 1596, † paa Rosenborg 28. Febr. 1648) erhværvede sig som Kriger et agtet Navn baade i den saakaldte Kalmarkrig (mod Sverrig) 1611—13, i Trediveaarskrigen, i hvilken han deeltog 1625—29, og i den sidste Krig mod Sverrig 1643—45, skjöndt han var kun heldig i den förste af disse. Et langt bedre Navn erhværvede han sig dog som Folkets folkelige Styrer, dets aldrig trættede, aldrig slumrende, faderlige Velgjörer. En enkelt Akt af hans Omhu for det enkelte, som for det hele, var *Regensens* Stiftelse (1623), en Bygning, i hvilken omtrent 100 fattige Studenter stedse siden have fundet Huusly og Varme. Dens indre Kaar have i den mellemliggende Tid undergaaet mangen Omvæltning, men den selv staaer der endnu som et Vidne til de sildigste Slægter om sin Stifters virksomme Kjærlighed. Til dens Jubelfest (1823) er nærværende Sang skrevet af en af dens tidligere Fostersönner. — Paa *Rosenborg* Slot (bygget af Kristian selv) opbevares i det Værelse, i hvilket han døde, foruden forskjellige andre Sager ogsaa det *Klæde*, han bandt om Hovedet, da i Slaget i Femersund (1. Juli 1644) hans Öje var udskudt, hans venstre Öre saaret, og forskjellige Tænder bortrevne. Kbhvns *Børs* er ligeledes bygget af Kristian d. 4de, og naar der dernæst tales om hans *Taarn*, menes dermed sandsynligviis det saakaldte Runde- eller Trinitatis-Taarn, skjöndt det ogsaa var ham, der byggede saa vel Holmens Kirke, som Frelserens Kirke paa Kristianshavn.

Til Nr. 269. Mester *Ole Vind*, bekjendt for sin

kraftige og frygtløse aandelige Veltalenhed, var født i Hyllinge Præstegaard i Sælland 1590, og blev Student 1609. Fra 1617 til 1620 var han ansat først ved Slangerup og siden ved Roskilde Latinskole; fra 1620 til 1625 rejste han udenlands, og blev ved sin Hjemkomst ansat som Rektor ved Kbhvns Latinskole, men allerede et Par Maaneder efter kaldet til Præst ved Helliggejst Kirke i Kbhvn, og 1642 til Sognepræst ved Frue Kirke sammesteds. Ved en af hans Prædikener fandt en Deel Hoffolk sig fornærmede, og de klagede til Kongen (Kristian d. 4.), i det de lode sig forstaae med, at ikke Kongen selv var sparet i den. K., som gad høre den Prædiken, befalede V. at holde den om i hans Paahør, men fandt et saadant Behag i det djærve og frimodige Sandhedssprog, skjöndt Tidsalderens Fejl vare K.s egne — Losagtighed og til en vis Grad Drikfældighed — at han strax (1645) udnævnte V. til sin Hofpræst og Skriftefader. V. var dog kun kort Tid i dette Embede, thi han døde allerede 18. Avg. 1646. — „Der *stod* engang vor Frues Huus alt over Bispegrave;" som bekjendt blev Frue Kirke (hvor, iblandt andre udmærkede Mænd, ogsaa en Mængde af Sællands Bisper laa begravne; hvor desuden Præstevielserne plejede at foregaae) nedskudt i Bombardementet 1807, og først atter indviet ved Reformationsfesten 1830. — Ved Pinsetid 58 blev Apostelen Pavlus (*Sankt Povel*) fængslet i Jerusalem og derfra sendt til Cæsarea, til Høvdingen *Felix*, der i to Aar holdt ham fangen. „Felix kom til ham med sin Hustru Drusilla, som var en Jødinde, og kaldte Pavlus frem, og hørte ham om Troen paa Kristus; men der han talede om Retfærdighed og Afhold og den tilkommende Dom, blev Felix forfærdet, og svarede: „Gak bort denne Gang; naar jeg faaer bedre Tid, vil jeg lade dig kalde til mig." — Idumæerfyrsten *Herodes* lod paa sin Steddatters Anmodning *Johannes den Døber* henrette, fordi han havde straffet Herodes's Levnet med hans Broders Hustru, Herodias, som Hor.

Til Nr. 270 og 71. *Frederik den 3die* (f. 18. Mars 1609) var Danmarks og Norges Konge fra 7. Maj 1648 til 9. Febr. 1670; *Karl* den 10de *Gustav* (f. 24. Novbr 1622) var Sverrigs Konge fra 6. Juni 1654 til 12. Febr. 1660. Hans Slægt uddøde allerede 1718 med Karl d. 12te. — Det var Söndag Morgen d. 8. Avg. 1658, at K. G. (*Goste*) med 9200 Mand landede ved Korsør, for at trodse den Fred, han for 5 Maaneder siden havde beseglet, og samme Dag kastede en svensk Orlogsflaade Anker ved Dagør. Overraskelsen var ubeskrivelig; men d. 9. Avg. holdtes der paa Slottet et sandt, et mageløst Rigsraad, i hvilket enhver var stemmeberettiget, fra Rigshovmesteren indtil den simpleste Borger. En kbhvnsk Garver erklærede, at det vilde være Spot og Skam, om man overgav sig, om man svigtede Stad og Konge for en svensk Trussel, uden engang at have seet Fjenden under Öjne, og strax raabte alle som een Mand, at de vilde staae, det længste de kunde. Men nu kom Kongen selv til, og han vilde „*døe i sin Rede.*" — D. 10. meente K. G. i Ringsted, at Danmarks sidste Time var kommen; det kunde jo enhver see; og det var derfor ligesaa godt, at man strax overgav sig. D. 11. saae han dog fra Valby-Bakke de brændende Forstæder, dem Beboerne selv havde antændt, og udraabte, heel betænksom: „Nu sværger jeg dyre, at vi faae Modstand!" Og han fik den. „Hver en Borger i Axelstad trak Sværdet tavs af sin Skede." Fra 11. Avg. 1658 til 11. Juli 1660 vare Kbhvns Porte lukkede, og i den Tid udholdt dens Borgere, med aldrig lammet, aldrig vaklende Fædrelandssind, først alle en Belejrings Rædsler og derpaa en i en videre Omkreds indesluttet Bys Trængsler. Vi kunne her ikke skildre Forsvaret, vi skulle kun kortelig tilföje, at, ligesom „*fattig Fugl fra Klosterbord*" (ɔ: Regensens Fostersönner, Studenterne) under hele Belejringen ærlig deelte Æren med Byens övrige Borgere og dens militære Besætning, saa var det dog især under Hovedstormen (Natten til 11. Febr. 1659), at de indlagde sig en udødelig Berömmelse, da de, i Forening med

Kjøbsvendene og den saakaldte Hofstat, tilbagesloge K. G.s Hovedangreb imellem Vesterport og Langebro. — „Gøste" havde allerede i Roskilde-Freden (26. Febr. 1658) plöjet Skaane, Halland og Bleking („det egentlige Danmark," som det i Oldtiden nævntes) til sig; han vilde nu vinde det øvrige Danmark, men fik ikke engang Magt med „*Sjølund*," det Sælland, der, i Følge det vidunderlig skjönne Oldsagn, af *Gefion* plöjedes fra Sverrigs Hjerte, hvor nu Mælaren (Venern) bruser, midt ud i Østersøen. Den ranke, skjönne, men alvorsfulde Gefion var i vort Sindbilledsprog den evige Ungmø, i hvis höje Sale den Mø, hvis Hjerte paa Jord aldrig slog varmt i Elskov, for evig blev urørt af de blideste, saligste Følelser. Om hende fortæller Sagnet, at hun kom til Upsal, hvor hun saaledes fortryllede Kong Gylfes Sönner, at de lode sig som Øxne spænde for hendes Plov, og droge Sælland ud i Sundet. Sælland, Danmarks Hovedø, har sin Rod i Nordens Hjerte; det har hele Danmark med; thi hele Norden er kun eet og udeleligt, saa tredeelt som det end kunde synes af Politikkens Spindelvæv.

Til Nr. 272. *Peder*, Greve af *Griffenfeld* og Tønsberg, var en Viintappersön, hvis Familienavn var Schumacher, og født i Kbhvn d. 24. Avg. 1635. Som en Dreng med ualmindelige Evner vandt han den lærde Biskop Brokmans Kjærlighed, kom i Huset hos ham, og vakte her ved en Lejlighed Frederik d. 3dies Opmærksomhed. Kun 13 Aar gl. blev han Student, og da han ogsaa som saadan udmærkede sig, fik han et Rejsestipendium, og besøgte forskjellige af Evropas Stater, men opholdt sig især længe i England. Medens han var borte, indtraf Regjeringsforandringen af 1660. Da han kom hjem, drog han ved en temmelig dristig Fremtræden atter Kongens Öjne paa sig, og gjorde sig ved sit hurtige Blik, sin gjennemtrængende Forstand, sin Aand og sin Arbejdsdygtighed til dennes Yndling. Han blev hans Privatsekretær, og havde som saadan den væsentligste Indflydelse paa Kongelovens Affattelse; ja han kan vel egentlig ansees som dens Forfatter. Hver Tid

har sin Tarv og Trang, og Enevældet var Datidens. Det begyndte at blive den almindelige evropæiske Regjeringsform; thi allevegne trængte man til det for at knuse den overmægtige Adel og rejse Hovederne paa Gejstlighed, Borger og Bondestand, der længe nok havde sukket under Adelens Bøddelaag. Hele den bedre Datid var med en historisk Nødvendighed absolutistisk sindet, og G. var det med; derfor indførte han i Danmark et Enevælde, saa uindskrænket, at man kun finder Magen til det hos Østens Slavehorder; men Skam faa den, der laster ham for det. Frederik døde og sagde paa sin Dødsseng til sin Søn: „Gjör en stor Mand af G., men gjör det langsomt." — Der gives Mennesker, hvem det næsten er Synd at give gode Raad, fordi de dog ere spildte, og til dem hørte Kristian d. 5te. I et Nu hævede han G. til sin förste Minister, det vil sige, gav ham det uindskrænkede Enevælde, der var for tung en Byrde for K.s eget skjøre Hoved; og G. holdt Regjeringens Tömmer som en Mand, der vandt sig Evropas Höjagtelse. Havde han kun ikke skabt de Ordner og Titler og Grevskaber og Baronier! der sagtens skulde være et Legetöj for den forfængelige Enehersker, men bleve Land og Rige et altfor dyrt Legetöj. Noget svimmel blev han og af sin Vælde, og des lettere blev det at styrte ham. Dette lykkedes ogsaa (1676) K.s Svirebrødre, iblandt hvilke der var et Par navnløse Prinser og Grever; og uden at han havde begaaet nogen Brøde — han skal rigtignok engang have skrevet *i sin Almanak*, at Kongen i Statsraadet havde talt som et Barn; men det var sagtens Sandhed — blev G. dömt fra Livet. Man opførte det væmmelige Skuespil at benaade ham under selve Bøddeløxen, og indsatte ham som Livsfange i Kastellet Frederikshavn. Af Frygt for, at han herfra atter skulde faae Fingre i Kongen, og faae dennes Sind drejet, bragtes han dog 1680 til Munkholm Fæstning paa en Ø i Trondhjemsfjorden, og medens K. svælgede i al Slags Fjas og Udsvævelse, lod han her med hjerteløst Letsind sine Rigers störste Mand, den skyldløse, saa godt som levende

begrave i en strængt afspærret Eensomhed. 1698 kom G. atter paa fri Fødder; d. 10. Mars 1699 døde han i Trondhjem, — et halvt Aar för Kongen.

Til Nr. 273. *Kort Siversen Adeler* (f. i Brevig 16. Desbr 1622, † i Kbhvn 5. Novbr 1675) var en Sön af en Forvalter, Sören Jensen, ved Langesunds Saltværk. I sit 15de Aar gik han som simpel Matros i hollandsk Tjeneste, siden (1642) rejste han til Venedig og blev her Löjtnant. I kort Tid tjente han sig op til de höjeste Kommandoposter, og indlagde sig saadan Hæder, at Spanien, Genua og Holland kappedes om at faae ham i sin Tjeneste. En af sine ypperste Bedrifter udførte han i et Slag mod Tyrkerne ved Indløbet til Dardanelstrædet (1654), hvor han, uagtet hans Skib var omringet af 77 tyrkiske Galejer, slog sig igjennem, opbrændte 15 Galejer, angreb det tyrkiske Admiralskib ved Tenedos, entrede det, kjæmpede selv personlig med Admiralen, *Ibrahim* Paska, og hug Hovedet af ham med hans egen Sabel. Venedig udnævnte ham til Ridder af St. Markusordenen, og udsatte en aarlig Pensjon for ham, hans Börn og Börnebörn. Efterat han havde taget Afsked fra Venedigs Tjeneste tilbød K. Frederik d. 3die ham Ansættelse i Danmark, hvor han (1663) udnævntes til Generaladmiral, Bisidder i Admiralitetet og Chef for Holmen (*Munchs* Norges, Sverrigs og Danmarks Historie). — I de 12 Aar, i hvilke han beklædte alle disse vigtige Embeder, satte Adeler Flaaden i den udmærkede Stand, der gjorde det muligt for hans Eftermand (N. Juel), at vinde alle de stolte Sejre, der betegnede hans Heltebane. Adelers Gravminde forgik ved Frue Kirkes Brand (1807); Ibrahims Sværd og Banner gjemmes endnu paa Kunstkammeret. — *Myklegaard*, se Anm. til 235. — *Tenedos*, en lille Ø ved den asiatiske Kyst, tæt ved Indløbet til Dardanelstrædet.

Til Nr. 274. Som Tvillingerne i Himmeltegnene staae *Niels* (f. i Kristiania d. 8. Maj 1629, † i Kbhvn d. 8. April 1697) og *Jens Juel* (f. paa Höjepriis d. 15. Juli 1631,

† i Kbhvn d. 23. Maj 1700) i vor Historie, et sjældent og uovertruffet Brødrepar, Sönner af Rigsraaden Erik J. til Hundsbæk. N. J. havde som Adeler lært Søvæsenet i hollandsk Tjeneste, men var derfra vendt hjem, og havde ved Adelers Død overtaget Overkommandoen over Flaaden. Han havde allerede vundet forskjellige Sejre, der hver for sig vare hæderlige nok, da han d. 1ste Juli 1677 vandt den glimrende Sejer i Kjøgebugt over de Svenske under Horn, som skaffede ham en evropæisk Navnkundighed, og i Nordens Historie en Udødelighed, som knap blev nogen anden af vore Sømænd til Deel. — J. J., Gehejmeraaden og Admiralitetspræsidenten, senere Friherre — (det blev N. aldrig) — havde tjent sig op ved Hoffet, og var ikke blevet upaavirket af dette, ligesom han af Naturen havde en roligere Besindighed end den ældre Broder, Søens ægte Sön, og vild som den. Han var i nærværende Slag, ligesom oftere, givet Broderen med paa Raad, for at forebygge et mulig overilet Skridt af denne. Man oppebiede da ogsaa det gunstige Öjeblik, flygtede paa Skrömt, til man havde Solen, Vinden og Strömmen med sig, anfaldt da den uforsigtig angribende Fjende, og vandt, efter ni Timers hæftig Kamp, den meest afgjörende Sejer, til hvilken Kongen selv fra Kjøge Kirketaarn var Vidne. Kongen skal ikke være blevet lidet forskrækket, da han saae sin Flaade flygte, og han talte alt om at hænge den slagne Niels; men da Niels kom hjem med Sejren, hængte han ham en mægtig Guldkjæde om Halsen. Usandt er det derimod, naar man har fortalt, at Øen Taasinge fulgte med Kjæden; thi den maatte N. selv kjøbe og ærlig betale.

Til Nr. 275. *Eleonore Kristine Ulfeld* var en Datter af Kristian d. 4de og den til hans venstre Haand viede Kristine Munk til Boller, Grevinde af Slesvig og Holsten. Hun var født paa Frederiksborg d. 22. Juli 1621. 7 Aar gl. blev hun forlovet med Korfits Ulfeld, og 15 Aar gl. blev hun gift med ham, og hendes Skjæbne var nu uopløselig knyttet til den mærkelige Mand, mod hvem hun i

gode som i onde Dage udviste en altopofrende ægteskabelig Troskab. Usle Ränker og nedrig Lögn styrtede den i sin Ærgjerrighed umættelige Ulfeld, da hans faderlige Ven, Kong K. d. 4de, var død, og — — Ulfeld blev Forræder, førte i Svenskernes Rækker Avindskjold mod sit Fædreland! Hans Brøde tilgaves ham, og han vendte atter hjem; men Rigsdagen i 1660 stundede til, og den nu atter sagesløse, men med Rette i sin Overlegenhed frygtede Mand blev sat paa Hammershus Fæstning. Ogsaa did fulgte Eleonore ham i et grusomt Fængsel. Rigsdagen blev endt, og U. fik Lov til at vende tilbage til et af de Godser, som Regjeringen endnu ikke havde fraranet ham. Han fik derpaa (1663) Lov at rejse udenlands, men var uforsigtig eller trodsig nok til, uden Regjeringens Vidende, at forandre den ham bevilgede Rejseplan. Da opspandt hans nedrige Svoger, Ministeren Hannibal Sehested, et nyt Forræderi, som U. skulde tilsigte, og Regjeringen lyttede ivrig til Bagvaskelsen. Uden nærmere at undersøge Sagen, dömte den den fraværende U. fra Ære, Liv og Gods og satte en Priis paa hans Hoved. Under forskjellige Forklædninger flygtede den syge, forfulgte Mand fra Sted til Sted, til han (26. Febr. 1664) døde ombord paa en Baad i Rhinen. Imidlertid var El. gaaet til London, for hos Kong Karl d. 2den at tilbagefordre et ham i hans Landflygtighed af U. tilstaaet Laan; men for at slippe for Betalingen overgav denne Kongeusling ved et nedrigt Forræderi sin Velgjörers Kone i de danskes Vold (9. Juli 1663), og den ædle, höjhjertede Kvinde, der faa Aar i Forvejen havde været Hoffets Stolthed og Byens og Landets Beundring, steg d. 8. Avg. i Land ved Toldboden, udsat for alle den höjeste og laveste Pøbels raa Mishandlinger. Hun indsattes strax i Blaataarn, — Fængslet for Statsforbrydere, og behandledes her med en Grusomhed, der i nærværende Digt har fundet en sanddru, slet ikke overdreven, Fremstilling. Det var den hadefulde og hjertelose Sofie Amalie, Frederik d. 3dies herskesyge Dronning, der, dreven af gammel Skinsyge mod den hende overstraa-

lende Eleonore, tog en Hævn over sit eget Kjöns Prydelse, for hvilken Historien længst har dömt hende; men det var Frederik d. 3die, der gav sit Minde hertil, og det var Kristian d. 5te, der tillod sin Moder at fortsætte hendes ved raffineret Haan endnu bitrere gjorte Forfølgelser mod den ulykkelige, indtil S. A. endelig 1685 døde. De forskjellige Maader, paa hvilke E. hidtil havde anmodet Kongehuset om Naade, — f. E. ved at brodere K. d. 4des Portræt, og forære K. d. 5te det med nogle Vers, som hun havde skrevet paa Rammen, — havde alle været frugtesløse. Nu frigaves hun af sit 22aarige Fængsel, forlenedes med Maribo Kloster og fik en Aarpenge paa 1500 Rdlr. Paa M. K. tilbragte hun de sidste $12\frac{1}{2}$ Aar af sit Liv, i en af sine Døtres, den aandrige Anne Katrines, Selskab, med boglige og kvindelige Sysler og med, saa vidt det stod til hende, at lykkeliggjöre den omboende Almue. 1697 endte hun sin Levnetsbeskrivelse med de Ord: „Her er mit Levnet; Forfølgelser fulgte min salig Herre, jeg fulgte ham, og derfor fulgte Lidelser mig ... Gud annamme mig i sin Tid til sin Hvile!" — D. 16. Mars 1698 døde hun, et Aar för hendes Skjæbnefælle, Griffenfeld.

Til Nr. 276. Slaget ved *Svarteraa* er omtalt S. 732; i Slaget ved *Helsingborg* tog Bladet en anden Vending. Her slog en Hær af sammenskrabede svenske Bønder, med den gjæve Steenbock i Spidsen, d. 10. Mars 1710 en overlegen Hær af øvede danske Soldater under Reventlov og Rantzau, tilföjede disse det fuldkomneste og skjændigste Nederlag, og rensede ved dette ene Slag hele Sverrig for de indtrængte Fjender. Var Rustpletten paa det svenske Skjold fra Svarteraaslaget ikke allerede aftvættet ved Karl Gustavs Sejerstog gjennem Landene og over Bælterne, saa blev den det her; og den *Nordbo*, der endnu ikke lærte at *glæde* sig ret inderlig ved *begge* de Navne, som Digtet bærer i sin Overskrift, og som vistnok endnu for faa Aar siden skurrede stygt i Ørerne, hvert paa sin Side af Sundet, han lære det her, og aabne med det samme sit Blik for Historiens, den *sande* Histories evige Vidnesbyrd om Nordens Eenhed. —

Brunkeberg: — Kristian d. 1ste vilde atter underkue Sverrig, men han tabte Slaget ved Brunkeberg (d. 11. Oktbr 1471), og opgav for sin øvrige Levetid ethvert Underkuelsesforsøg. Saaledes var „Brunkebergs slag betydligare genom sina följder, än genom de använda stridskrafterna;" thi „Sten Stures styrka uppgifves till omkring tiotusen man, hvartill kommo trettonhundrade väl utrustade ryttare från Stockholms stad. Fotfolket bestod mest af bönder, för hvilka bågen och den från hedendomen välbekanta Nordiska stridsyxan ännu voro förnämsta vapnen. Christians styrka var troligen till antalet föga olik, men i krigsöfning och utrustning öfverlägsen och försedd med ett för dessa tider talrikt artilleri." Kristian havde kaldt Sture „en gosse, som borde agas med ris," men han maatte selv nu skammelig flygte af Slaget efter at have mistet sit ene Öje. „Slaget, länge ibland Svenska allmogen berömdt och besunget — en folkvisa finnes derom ännu — har många lifliga drag af gamla seder. Sten Sture bad och skriftade med hela sin här, innan han om morgonen drog ut i striden; hans män ryckte fram till anfall under afsjungande af Sanct Görans visa såsom stridssång. Den hetaste striden var om båda hufvudbaneren. K. Christian sårade med egen hand Knut Posse, som anförde utfallet från staden. S. Sture var flera gånger omringad af fienden. En fattig bonde, Starke Björn kallad, lopp under hela slaget framför hans häst och röjde rum med ett stort slagsvärd Riksföreståndarens gemål med Stockholms förnämsta fruntimmer åskådade slaget från slottsmuren, och lät utdela mat och allmosor åt stadens fattiga." *Fredrikshald*, — hint „Troskabsminde i vort Norden," blev tre Gange angrebet i Krigen 1657—60. Det var den Gang saa godt som en aaben Flække, men Borgerne, med den tapre Kjøbmand Peder Olafsen Normand i Spidsen, joge (d. 13. Septbr 1658) den svenske General Stake bort med to smaa Metalkanoner. Stake kom igjen (d. 4. Febr. 1659) med 4000 Mand. Den Gang var der en lille Skanse om Byen og et Brystværn af Granbuske af en halv Mands Höjde; men Sts truende Op-

fordring besvarede Borgerne ved at afbrænde den Deel af Byen, der laa norden for Elven, og ved at nedlægge 500 Mand for ham. D. 13. Jan. 1660 kom Stake tredie Gang med Rigsfeltherren Kagg og med 9000 Mand, men utallige Storme bleve stadig afslagne, og Belejrerne maatte efter en 6 Ugers Belejring drage bort med uforrettet Sag. — Da Karl d. 12te 1716 vilde indtage Byens Fæstning, Frederikssteen, stak Byens Borgere, anførte af Kjøbmanden Peter Kolbjörnsen, atter Byen i Brand, for at redde Fæstningen, og deres Fædrelandssind kronedes med Karls Tilbagetog. Denne kom dog igjen 1718, men kun for at lade sit Liv for Fæstningens Mure.

Til Nr. 277. Det var d. 4. Oktbr. 1710, at U. Kr. Gyldenløve slog den svenske Admiral Wachtmejster i *Kjøgebugt*. Blandt de danske Kommandører var ogsaa *Iver Hvidtfelt*, der skjød so rapt paa Fjenden, at hans Skib, *Dannebrog*, antændtes ved Ilden af hans egne Kanoner. Han kunde vel redde det, sig selv og sine tre ombord værende Brødre foruden den øvrige Besætning, men kun med Fare for at stikke Kjøgeby og hele den danske Flaade i Brand. For en saadan Priis kjøbte H. ikke sit Liv, men hans Beslutning var hurtig taget. Med fordoblet Hæftighed lagde han tæt ind paa Fjenden, og skjød Skud i Skud, indtil Ilden naaede hans Krutkammer, og sprængte Skibet i Luften, „en igjennem alle Tider lysende Heltedaad, der selv i den danske Søkrigshistorie, der er saa rig paa herlige Bedrifter, staaer uden Mage." — „*Korsets himmelfaldne Banner*;" man sammenligne hermed Anm. til Nr. 208. — *Markus Curtius*, en *rommersk* Yngling, opofrede sig, i Følge Sagnet, med frit Heltemod for Fædrelandet. Paa Torvet i Rom havde, Aar 362 för Kristus, et Dyb aabnet sig, af hvilket giftige Dunste fremstege, der atter fremkaldte farlige Sygdomme. Man raadspurgte Oraklet, og det svarede, at Dybet vilde lukke sig, naar man kastede det rommerske Folks Stolthed i det. Curtius spurgte, om Rom havde noget kosteligere end sine Sönners Vaaben og deres Mod, og da Svaret blev

Nej, iførte han sig sin Rustning, besteg sin kostelig smykkede Hest, indviede sig for Folkets Öjne festlig til Døden, og kastede sig i det aabne Svælg, der strax lukkede sig.

Til Nr. 278. Det var fornemmelig ved sin Landgang paa *Rygen* d. 25. Septbr 1715, at *Kristen Thomasen Sehested* (f. d. 24. Avg. 1664, † d. 13. Sept. 1736) tilkæmpede sig sin Somandshæder. Rygen var stærkt besat med Svenske, som *Karl d. 12te* selv anførte, og i Vesterdybet, hvorigjennem S. skulde med sin Flaade og sine Transportskibe, var der nedsænket 7 store Skibsvrag foruden 40 Ankere m. m. Desuden laa der foran Stralsund en svensk Flaade. S. gik frem med sin sædvanlige Sindighed; thi det var den, der gav ham hans egentlige Overlegenhed, og han slog kun til, hvor han saae sin Fordeel. Han gjorde Mine til Angreb paa eet Sted, og faldt an paa et andet, saa han altid forvirrede Fjenden. Det gjör os imidlertid ondt at maatte bemærke, at et af Midlerne til S.s Sejer var en Forræder af en Skipper, som han havde faaet fat paa, og som nöje kjendte Farvandet, da han selv havde været med at sænke Vragene. I det S. deels slog sig til det, deels listede sig frem, aabnede han saaledes Dybet og forjog Stralsunder-Flaaden, af hvilken 4 Skibe løb paa Grund og opbrændtes af Besætningen, hvorpaa han fuldførte Landgangen, som för havde været forsøgt, men stedse var mislykkedes. *Frederik d. 4de* af Danmark og *Frederik Vilhelm* af Pröjsen (de to andre af de „*tre Konger*," der „stode Faddere" til Sejren) skulle i Begyndelsen have været utilfredse med den Rolighed, hvormed S. gik frem, og have undret sig over, at han lod Fjenden angribe, uden at svare ham; de saae dog siden, at, da han begyndte sit Angreb, saa fortsatte han det med ufortrødden Raskhed og Kjækhed, og da Sejren var vundet, høstede han naturligviis i rigt Maal deres Bifald. — Rygen er som bekjendt kun skilt fra *Pommern* ved det $\frac{1}{4}$ Miil brede Göllensund; *Ruden* er en lille Ø, der igjen ligger tæt op til Rygens Vestkyst; *Nydyb* er Indløbet til Stralsund. — Gene-

ral *Devitz*, en Tysker, der længe havde været i dansk Tjeneste, anførte de Landgangstropper, som vare ombord paa S.s Skibe.

Til Nr. 279. *Norderhov* Præstegaard ligger i Ringerige, norden for Kristiania. Her boede 1716 den lærde Præst Jonas Ramus, ikke ubekjendt som Historiker, og hans Hustru *Anne Kolbjörnsen* (eller *Kolbjörnsdatter*) *Arneberg*, en Søster til Frederikshalds to berömte Kjøbmænd, Brødrene Hans og Peter K. (s. Anm. til 277). Ramus var dengang en gammel svagelig Mand; hun en Kone paa 40 eller 50; han var desuden sengeliggende, og det af en ganske anden Syge end Kanonfeber; han døde ogsaa halvandet Aar derefter (1718). — Karl d. 12, der havde sit Hovedkvarter ved Kristiania, sendte Oberst Løven til Kongsberg for at forstyrre det derværende Sølvværk. Paa Vejen tog Løven Natteherberg i Norderhov Præstegaard og lagde sine Folk ind i de omliggende Gaarde. Anne maatte beværte dem paa det bedste for at undgaae Plyndring, men hun gav imidlertid nöje Agt paa deres Tale. De aftalte da, at de i Dagbrækningen næste Morgen vilde forjage et lille Antal norske Dragoner, der intet vidste om Svenskernes Nærhed, fra den $\frac{1}{2}$ Miil bortfjærnede Gaard Steen, og saa fortsætte Vejen til Kongsberg. A. fattede strax den Beslutning at underrette de norske Dragoner herom, for at faae dem til at angribe, inden de selv angrebes; men beværtede imidlertid Svenskerne med en tilsyneladende Omhyggelighed, og sparede hverken paa Øl eller Brændeviin. Hun foregav dernæst, at hun fattedes noget til Maden, og fik Tilladelse til at lade sin Pige hente dette, men for at ingen skulde fatte Mistanke, hvis Pigen blev for længe borte, lod hun denne kun gaae til Sognefogden, som saa maatte besörge Efterretningen bragt til Steen. Løven spurgte hende om Vejen til denne Gaard, at han kunde udsætte sine Forposter, men hun angav ham en Vej i den modsatte Retning, og han troede hende. Han befalede en af sine Folk at holde nogle Heste hele Natten opsadlede udenfor Dörren; men hun lod Karlen drikke sig fuld, trak Hestene ind i Stalden, og slog Stalddörren i Laas. Hun be-

klagede Soldaterne, at de maatte lide saa meget af den strænge Kulde udenfor, og bad om at maatte antænde et Baal i Gaarden for dem; hun fik Lov hertil, lod en Mængde tört Træ, Halm og andre stærktblussende Ting sammenslæbe, hvori hun stak Ild, for saaledes at oplyse Vejen for de norske; thi hun havde underrettet disse om, at efter en saadan Ild kunde de styre Vejen. Alt dette drev hun saa snildt, saa at Svensken slet ikke mærkede Hensigten. Da Dragonerne saae Ilden, droge de ud af Steen; den udenlandske Anfører, Øtken, krympede sig rigtignok, og sagde, at de ikke vare stærke nok, og at han ej heller kjendte Vejen; men Vagtmesteren, Thor Hovland, tilbød sig at ride i Spidsen, da han kjendte enhver Gjærdestav undervejs; samtlige Dragoner vilde ogsaa afsted, og Ø. maatte give efter. Ingen mærkede dem heller, för de stode midt i Præstegaarden. Her skjød T. H. igjennem Vinduet efter Løven, som han dog ikke traf; der opstod en hæftig og langvarig Kamp, i hvilken L. toges til Fange, og de øvrige Svenske enten nedhuggedes eller forjoges; men Dragonerne gjorde sig bag efter tilgode med det for Svenskerne tillavede Maaltid. Næste Morgen tidlig gik A. med en anden Kone ud at besee Valpladsen. Svenskerne havde atter samlet sig og besluttet et nyt Angreb, thi endnu vare de, dog uden at vide det, de norske overlegne i Antal. De udsendte derfor en Kommando, som skulde undersøge disses Styrke. Denne traf A. paa Valpladsen, og Underoffiseren red hen til hende, og satte hende Karabinen for Brystet, i det han spurgte hende, hvor og hvormange de norske vare. Den anden Kone besvimede, men A. beholdt sin Fatning. „Tjener du din Konge for at skyde Kjællinger ihjel?" spurgte hun, og han trak skamfuld Karabinen tilbage, i det han dog vedblev sine Spörgsmaal. „Det kan du let faae at vide," svarede A.; „thi de ordne sig just nu bag Kirken for at følge jer paa Vej. Hvormange der er, veed jeg ikke; for talt dem har jeg ikke; men det veed jeg dog, at de mylre som Sand." Han ilede tilbage

med denne Efterretning, der fandt en saadan Tiltro, at det hele Korps i Forvirring tog Flugten.

Til Nr. 280. *Peder Vessel*, adlet 1716 med Navnet *Tordenskjold* (f. i Trondhjem 28. Oktbr. 1691), blev blandt vor Almue saa navnkundig som ingen anden af vore Helte. Almuen elsker Æventyr, og det gjör den ret i; men hans hele Liv var et Æventyr. Han var et Stjerneskud, der gled over Himlen, ikke i en rolig Midsommernat, men i en sludfuld Stormnat, og funklede saa stærkt og glimrede saa prægtig, at han drog selv det sløveste Öje fra Jorden op til sig. Han var klogere end Stjernerne, netop saa klog som Stjerneskuddet; thi han lod ikke Folk trættes ved Beskuelsen; saa vidste han, at de gabede; i et Nu var han forsvunden fra Himmelhvælvingen. Her at skildre hans Liv vilde være det urette Sted; her netop kun saa meget, som der hører til at fatte Digtet. — Den *hvide Örn* blev gjort til Bytte i Slaget ved Bylk (s. S. 660), og strax givet Vessel at føre. — I Mars 1714 gik han i Land ved Torrekov i Skaane for at spejde Kysten, men overrumpledes af en Kommando Dragoner. Hans Folk flygtede, og en Dragon strakte allerede Haanden ud efter hans Kaarde, da han med et „Dengang ej!" huggede denne rask over Haanden, i en Haandevending smuttede bort, og med Kaarden i Munden svømmede ud til sin Sjalup. — *Marstrand* indtog han (1719) især ved List og Snildhed. I Tillid til sin fuldkomne Færdighed i Svensken, forklædte han sig som Fisker, lod sig en Morgen roe i Land tæt udenfor Byen, tog en Kurv med Fisk paa Armen og gik ind i Husene. Sine Fisk falbød han til saa höj en Pris, at ingen vilde kjøbe dem, men fik just derved Lejlighed til at gaae fra Huus til Huus og indhente de fornødne Efterretninger. Tilsidst vovede han sig endog ombord paa Orlogsskibene i Havnen, hvor man dog ligeledes fandt, at han var for dyr med sine Varer. Efterat have udspejdet alt, gik han saa uhindret bort, som han var kommen. Da han senere ved et rask Angreb havde taget baade Byen og Skibene, tog han selve Fæstningen ved en Forening

af velberegnet List og dristigt Mod. Han forskrækkede den lettroende Kommandant ved sine Trusler, og fik ham til at sende en Kaptejn ned i Byen, der med egne Öjne kunde overbevise sig om hans Stridskræfters Styrke. T. drak denne fuld og opstillede saa sine 6—700 Mand först i een Gade og siden i andre, men Kaptejnen troede i hver ny Gade at træffe paa en ny Afdeling af den frygtelige Belejringshær, hvis Störrelse han angav for Komm. til flere tusinde Mand. Denne kapitulerede derfor, men nølede med Overgivelsen, hvorfor T. gik ene op paa Fæstningen, og raabte gjennem Vinduet til Komm. „Hvad Djævlen nøler I efter? veed I ikke, at Tiden er udløben?" og Fæstningen römmedes ham öjeblikkelig. — Man maa selv have seet *Dynekilen*, hvis man ret vil fatte T.s Heltedaad, seet det smalle Indløb, næppe 180 Skridt bredt, som snoer sig mellem Skjær og bratte Klippevægge, og som fuldelig beherskes af en utilgjængelig Klippeholm, der hæver sig kjækt af Vovernes Midte. Paa Holmen var et stærkt Batteri, og paa Fjældene, som omgive selve Dynekilen, vare, som man skulde mene, til Overflod, 4000 Musketterer posterede, for tilbörlig at afvise ethvert Angreb, om desuagtet nogen skulde være fræk nok til at ville forcere Indløbet og give sig i Kast med den indenfor liggende svenske Flaade, hvis Bestemmelse det var at understötte *Karl d. 12te* i hans Angreb paa Frederikshald. T. vovede det dog d. 8. Juli 1716, og bragte den fuldstændigste Sejer med sig. Ingen Baad af den fjendtlige Flaade undgik ham; den hele — 44 Fartöjer med 60 Kanoner og 931 Mands Besætning — blev enten taget, sænket eller sprængt i Luften; men næste Morgen trak Karl sig tilbage fra Frederikshald. — Vi nævnede ovenfor, at T. gik hurtig bort fra Skuepladsen. Kun 29 Aar gl. faldt han i det hildeshejmske d. 20. Novbr 1720 for en falsk Spillers Haand. Han havde fornærmet denne; en forræderisk Ven fik ham til at modtage den Duel, til hvilken han blev udfordret. Han gik ud paa en spinkel Pariserkaarde, da hans tro Tjener Kold forgjæves havde forsøgt at paanøde ham en större, fordi „det

kommer ikke til nogen Duel," havde man indbildt ham; „Modparten er for stor en Kujon, til at han skulde møde." Han faldt, med Hjertet gjennemboret af Spillerens lange Stikkaarde.

Til Nr. 281. *Jörgen Sorterup;* se dennes Levnet. — *Bjarkemaal* (jfr. Anm. til Nr. 216); hvordan Bjarke sang paa Lejre, seer man en Prøve af S. 686, men den gamle, berömte Vise:

„Op! ej til lystigt Gjlde,
ej Jomfrusnak hin milde!
til Hildurs Leg hin haarde! —
hver skal mod Fjenden baarde!"

har dog fortrinsviis faaet Navn af Bjarkemaal, hvormed Digteren imidlertid her nærmest synes at have villet betegne Oldtidens Skjaldskab i det hele. — *Odin*, se Anm. 223. — *Frode* Anm. 229. — *Axelvold* ɔ: Axelstad, Kjøbenhavn (jfr. Anm. 247). — *Jueler*, se Anm. 274; rimeligviis har Digteren dog ogsaa tænkt paa den af Sorterup besungne, kjække *Just Juel*, der faldt ved Jasmund d. 8. Avg. 1715, just som han havde tilfægtet sig Sejren. — Om *Sehested* og *Gyldenløve*, ogsaa begge besungne af Sorterup, henvise vi til Anm. 278 og 277, og skulle kun med Hensyn til *Ulrik Kristian Gyldenløve* (en uægte Sön af Kristian d. 5te, født 27. April 1678, † 8. Desbr 1719) tilföje, at han ej blot udmærkede sig ved Sejren i Kjøgebugt, men at han og har Fortjenester som Norges Statholder, og, foruden sine andre Fortjenester som Admiral, endnu desuden har den, at det var ham, der især fremdrog og beskyttede Tordenskjold.

Til Nr. 282. I Danmarks og Norges fælles Litteratur har endnu intet Navn overstraalet *Ludvig Holbergs*, enten man saa seer hen til den Navnkundighed, han vandt i sit hele Fædreland, Norden, ved at gjennemtrænge alle Stænder, Kjön og Aldre, eller den Berömmelse, han vandt i Udlandene, ved at kjendes og beundres over hele den dannede Verden. Han er sit Fædrelands Stolthed og de fremmede Folks Forbavselse. — L. H. blev født i *Bergen* (d. 1. Juli?)

1684, og da han havde mistet baade sin Fader, en Oberst, og sin Moder i sin tidligste Barndom, blev han i sit 10de Aar indskrevet som Soldat, men kom siden med begge sine Brødre til Studeringerne, og blev 1702 Student ved Kjøbenhavns Universitet. Efter at have endt sine Studier, gjorde han en Udenlandsrejse gjennem flere af Evropas Lande, og opholdt sig et Par Aar i England. Faa Aar efter sin Hjemkomst blev han 1714 Professor ved Kbhvns Universitet, først i Filosofien og siden i Historien og Geografien. Gjorde senere endnu et Par Udenlandsrejser. Med sit skarpe Blik gjennemskuede og opfattede han Tidens Daarligheder, som han gjengav med sin lette Pen i et Skriftsprog, som han dog først saa godt som fra ny af maatte skabe. Og disse Værker af hans sprudlende Vittighed, af hans törre og træffende, stundum bidende, men oftere godmodige Satire (fornemmelig hans *Komedier*, hans *Peder Paars* og hans *Niels Klim*), ere endnu saa farvefriske, som vare de skrevne i Gaar, og ville vedblive at være det gjennem Sekler. Men ogsaa Fortidens Storværker opfattede han med Lethed og Dygtighed; hans Heltes og Heltindes Historier ere endnu en yndet Læsning, og, for at vi skulle forbigaae hans øvrige Værker, hans Fædrelandshistorie er endnu den eneste læselige, vi eje, saa længe hverken Petersen eller Molbech have fuldført sine; thi Allens, saa fortræffelig som den end er, er dog kun et kort Udkast. — Da han selv var sin egen Forlægger, da han stedse levede ugift, og førte, tildeels paa Grund af sin Svagelighed, et yderst tarveligt og ordentligt Liv, samlede han sig ogsaa en betydelig Formue, som han satte i Jordegodser. Af disse oprettede han 1747 et Baroni, medens han lod sig selv baronisere, og skjænkede dette til *Sorø* Akademi. Han døde d. 27. Jan. 1754, og blev begravet i Sorø Kirke. — *Von Tybo*, *Magister* Stygotius, *Herman* v. Bremenfelt, *Frans Hansen* ere Personer i hans Skuespil.

Til Nr. 283. *Hans Egede*, Grönlændernes Apostel, blev født paa Harstadgaard i Nordlandene d. 31. Jan. 1686, af en

oprindelig dansk Familie.*) 1704 kom han til Kbhvns Univ., og i Avg. 1705 rejste han hjem som theologisk Kandidat med Vidnesbyrd om stor Flid og hurtigt Næmme. D. 15. April 1707 ordineredes han til Præst for Vaagens Menighed i Nordlandene, og giftede sig s. A. med den 13 Aar ældre, ædle Gjertrud Rask, som i 28 Aar var hans trofaste, fromme og begejstrede Ledsagerinde gjennem Livet (hun † 21. Desbr 1735). — Det var allerede 1708 at E., ved at læse om de gamle Normænds Kolonier paa Grönland, og ved at høre, at de nærværende Grönlændere vare forvildede Hedninger, grebes af en uimodstaaelig Trang til at bringe Evangeliets Lys til de fjærne Egne, hvor det havde ophört at skinne iblandt Folk, han ansaae at nedstamme fra Norge, men til hvilke knap nogen iblandt de nulevende kjendte Vejen. Forgjæves bekjæmpede han denne Trang, om hvis himmelfødte Oprindelse han i Anfægtelsernes Stund gjordes uvis, forgjæves bönfaldt hans Slægt og Venner ham om at frafalde en saa fortvivlet Idee, forgjæves blev han den kloge Verdens Spot, og forgjæves optaarnede tusinde Hindringer sig for den fattige Landsbypræst; han nedlagde 1718 sit Embede, og drog til Bergen for at virke udeelt for sit Livs Opgave. Endelig fik Norden Fred, og endelig böjede baade Kongen og Privatmænd Örene til hans utrættelige Forestillinger, og Skibet „Haabet" førte ham d. 3. Maj 1721 ud af Bergens Havn og, efter en Mængde udstaaede Besværligheder paa den farefulde Rejse, d. 3. Juli til Grönland. At skildre hans Kamp og Möje i dette den evige Vinters Land, imellem vilde, i sløv og dyrisk Ligegyldighed, i den dybeste og mörkeste Vankun-

*) Hans Fader, Sorenskriver Povl Egede, havde taget sit Navn efter sin Födeby, Vesteregede i Sælland, hvor hans Fader, Hans Jensen Kolding, fra 1629 († April 1659) var Præst. Denne havde atter, ligesom Broderen, den berömte Povl Jensen Kolding (Fader til den ikke mindre berömte Rasmus Povlsen Vinding) taget sit Binavn efter sin Födeby, Kjöbstaden Kolding i Jylland, hvor deres Fader, Jens Povlsen Ravn, rimeligviis en Farbroder til den berömte Hans Mikkelsen Ravn, var Raadmand og Tolder.

dighed og derhos i Laster nedsunkne, af Naturen mistænksomme og mod Fremmede hadsksindede Mennesker, — at skildre hans fromme Gudhengivenhed, hans Utrættelighed i Opofrelser, hans Sjælsstorhed i Farer og Afsavn, hele hans begejstrede og menneskekjærlige Storhed, — tillader Rummet os ikke her; han har desuden fundet en saa udmærket Biograf som N. M. Petersen. Om hans velsignelsesrige Virksomhed kunne vi her kun anføre et eneste Vidnesbyrd, en døende Grönlænders Udsagn: „Du har gjort det imod os, som ikke vore egne skulde have gjort; du har givet os Føde, naar vi ikke havde noget at spise; du har begravet vore døde, der ellers vilde have ligget som et Bytte for vilde Dyr; du har i Særdeleshed underviist os om Gud, og hvorledes vi kunne blive salige, saa at vi nu kunne døe med Glæde." Han var derfor saa elsket af Grönlænderne, at de 1731, da „den gudfrygtige Kong Kristian d. 6te" havde givet ham Valget imellem, enten at opgive Herrens eget Værk og vende hjem, eller udsætte sig selv og sine for Hungersdøden, — skareviis anraabte ham om at blive; og han blev; og Gud vendte ved en paafølgende lykkelig Hvalfangst Kongens og Missjonskollegiets haarde Hjerter. Men Grönlænderne havde en saadan Tillid til ham, at en døende, fjærntboende Grönlænder trøstede sine Börn med de Ord: „Inden I faae fortæret de tvende Sælhunde og de Sild, som ere i Behold, finder Præsten eder vel nok, og tager eder saa hjem til sig; thi han elsker os alle, og vil nok sörge for eder." Svækket paa Legemet og, især siden sin Kones Død, svækket paa Sjælen, forlod han Grönland d. 9. Avg. 1736, for i Hjemmet at virke for den Gjerning, han ikke længer paa Stedet havde Kræfter nok til at udrette; men sin fortræffelige Sön Povl, stor som Faderen, ja maaskee endnu större, lod han efter sig. Hans Kones Lig og hans Börn vare al hans Rigdom. Den Lön, han havde faaet som Missjonær, var i de förste Aar ganske, og siden for störste Delen, medgaaet til hans Værks Fremme, men det var, som han sagde, en frivillig Gave. I Grönland havde han for det meste levet af

sin egen Vindskibelighed, sin Fiske- og Fuglefangst. „Heller ikke nu kunde han føre andet med sig end den himmelske Kjærlighed i hans Bryst, der havde ladet ham udrette saa meget, og hans jordiske Livs Kjærlighed, der nu var indsluttet i hans Kones Kiste." I Kbhvn oprettede han et grönlandsk Seminarium og udarbejdede Værker i det gr. Sprog; men atter 1740 vilde han vendt tilbage for at undersøge og opdage Østerbygden, hvilket Foretagende dog ikke kom til Udførelse. Han døde i Huset hos sin ældste Datter, Kristine Alsbach, i Stubbekjøbing d. 5. Novbr 1758.

Til Nr. 284. *Kristen Skjelderup* var Guvernør over de danske Residdelser paa Kysten af Guinea i Aarene 1735—36. Han levede her kun i 8 Maaneder, men vandt sig i den Tid Negernes Kjærlighed i den Grad, at de næsten tilbade ham som en Gud. Hollænderne, som og havde Besiddelser paa Kysten, havde tidligere villet tiltage sig en Myndighed over vore Negere; S, modsatte sig slige Forsøg, og de opbragte Hollændere vilde derfor tvinge ham med Magt, men de kunde ikke faae Trediedelen af sine Negere til at hjælpe sig, og maatte derfor opgive Angrebet. En Mængde Negere rejste 100 Mile igjennem det uvejbare Land, blot for at see S., og Nabo-Negerkongerne indbøde ham paa den forbindtligste Maade til sig, i det de tilföjede, at de gjerne selv vilde drage ned at see ham, hvis de ikke frygtede for, at en altfor stor Sværm af deres Undersaatter skulde følge med og afstedkomme Uordner. En af dem, Ursue, sendte ham en af sine Døtre med store Foræringer og med den Hilsen, at det skulde være ham kjært, hvis han turde haabe, engang at kunne opdrage som sit eget Barnebarn, et Barn af saa stor en Mand. S. frabad sig imidlertid den tiltænkte Ære. Hans Død udbredte en overordentlig Sorg iblandt Negrene, og ingen Evropæer blev i hine Egne begrædt som han. Man sörgede for ham som for en Fader, som for en Skytsaand, der havde vidst at standse de hvide Bødlers Udaad, og sprede Velsignelse trindt omkring sig. — Slavehandlen fra Afrikas Kyster „over Bølgen blaa" og til Amerikas Sukker-

møller drives raskvæk endnu til den hvide Menneskeheds uaftvættelige Skjændsel.

Til Nr. 285. Kong *Frederik den 5te* (født d. 31 Mars 1723, Konge d. 6. Avg. 1746, † d. 14. Jan. 1766) var, uagtet alle sine Svagheder, en inderlig godmodig og kjærligsindet Mand, der besteg Tronen ved sin mörke, kolde Faders Død, og Glæden og Livligheden besteg den med ham. *F.* var inderlig elsket af sit Folk, for saa vidt dette kom til Orde — thi Bonden var jo umælende, og om hans Stemning spurgte i hine Dage slet ingen, — og fik Tilnavnet den ejegode. Derfor var Sorgen ved hans Død baade dyb og almindelig, og Digteren kunde synge, som han sang, uden at smigre. — *Cimbrer*, se Anm. til Nr. 231.

Til Nr. 285. Om *Evald* se hans Levnet længere hen.

Til Nr. 287. *Henrik Gerner*, en Sön af Kommandørkaptejn Andreas G., der atter var en Sönnesön af den fra Kbhvns Belejring i 1659 berömte Biskop Henrik G., blev født i Kbhvn 5. Juli 1742, men var kun 7 Aar gl., da han mistede sin Fader og med sin Moder tog til Aalborg. 1756 blev han Kadet, 1763 Löjtnant, og 1768 sendtes han udenlands at studere Skibsbyggeriet, fornemmelig i England og Frankrig. 1772 kaldtes han atter hjem, og ansattes samme Aar som Flaadens Fabrikmester, i hvilket Embede han døde som Kommandørkaptejn d. 27. Desbr. 1787. Svag af Helbred lagde anstrængt Studering og uafbrudt Arbejde ham saa tidlig i Graven. Hans Arbejder for vor Flaade ere lige saa mange og forskjelligartede, som de ere udmærkede. Han havde studeret Skibsbyggeriet som Videnskab, og de Skibe, han byggede (25 Orlogsskibe og Fregatter med 1368 Kanoner, foruden 10 mindre Skibe med 82 Kan.), vare de bedste, Danmark nogensinde havde haft, „skjönne i Form," som en Sømand udtrykte sig, „stærke i Forbinding, snilde i Fart, skarpe i Luvholdning, stive i Kuling, magelige i Søgang, kort, herlige Skibe; intet Flikkeri, intet Fuskeri, intet til Pral og intet halvgjort; alt fuldstændigt, saa vidt det kunde være det, fuldfærdigt, saa snart det kunde blive det." Hvad

der dog maaskee meer end alt andet bidrog til hans Berömmelse, var det kunstige Pompeværk i Dokken, som besynges i nærværende Vise, — som var et Værk af hans egen Opfindelse, og som selv efter Fremmedes Vidnesbyrd var et sandt mekanisk Mesterstykke. I sine Beregninger havde han forud afmaalt og sammenföjet alle denne Maskines utallige enkelte Stykker med saadan Flid og Nöjagtighed, at, „da de fra de forskjellige Værksteder, hvor de forfærdigedes, førtes til Stedet, hvor Maskinen sammensattes, passede de saa nöje med hinanden, at de uden den mindste Forandring i nogen Deel udgjorde et Hele, der strax og fuldkommen kunde virke til sit Öjemed." — For de yngre Søoffiserer var han en Fader, og som en saadan elskedes han af dem. Hans Sjæl var Utrættelighed, Uegennyttighed og Opofrelse for den enkelte, som for det hele. Han døde med Ordene: „Gid det gaae Kronprinsen (Frederik d. 6te) vel! gid det gaae Danmark vel!" og hans Død blev inderlig og eenstemmig beklaget af Folk og Fyrste.

Til Nr. 288. Danmark har kun haft faa udmærkede Statsministre, og de tre af disse tilintetgjorde det selv: Ulfeld, *Griffenfeld* og Struense. „Bedre nyttet, bedre fredet" blev den fjerde: *Andreas Peter Bernstorff*, en Brodersön af den fortjente Johan Hartvig Ernst B., og født i Gartov i Hannover 28. Avg. 1735. Hans Farbroder, der allerede 27 Aar tidligere var gaaet i dansk Tjeneste, drog ogsaa ham herind (1759), og Tyskland sendte os atter en sund Stamme til Opgjæld for de mange hule Nødder, med hvilke det i Aarhundreder havde haft for Vane at oversaae vort Hof, vor Hær, vore Kollegier, vore Lærestole og vore Godser. Med Troskab og Iver arbejdede han i forskjellige Retninger i Landets Tjeneste, indtil hans Farbroder 1770 afskedigedes; da trak ogsaa han sig tilbage til sine Godser i Meklenborg. Ved Struenses Fald (1772) blev han tilbagekaldt, og blev næste Aar Præsident i det tyske Kanselli og Udenrigsminister. I denne vanskelige Stilling, der dengang var dobbelt vanskelig, paa Grund af Danmarks mindre venskabelige Forhold til forskjellige Magter, forstod han paa den ene Side at und-

gaae Fredsbrud ved klog Eftergivenhed, og paa den anden ved en fast og kraftig Holdning at vedligeholde Statens Værdighed. Især er den 1780 med Sverrig og Rusland afsluttede *bevæbnede Nevtralitet*, til Værn imod Englands Vilkaarlighed, et Hædersminde for ham, og dog — nødte Ærgrelser og Fortrædigelser fra den herskesyge Enkedronning, Juliane Marie, og hendes villige Haandtlanger, den smaalige Guldberg, ham endnu samme Aar til at tage sin Afsked. Han var da atter ude af Statens Tjeneste, indtil Kronprins Frederik i Følge Revolusjonen af 1784 overtog Regjeringen og strax indsatte B. paa hans forrige Post, hvilken han fra nu af indtil sin Død (21. Juni 1797) beklædte til saa rig en Velsignelse for det selvvalgte Fødeland. Han var Kronprinsens Ven og fornemste Medhjælper ved alle de store Reformer, der satte en Ende for alle det gamle Regimentes Afskyeligheder og indførte en ny Tingenes Orden, grundet paa Agtelse for Menneskerettigheder og Menneskeværd. Selvejendoms Udbredelse, Stavnsbaandets Sønderbrydelse, Almueunderviisningens Fremme, mild Behandling af Pressen, Lettelser for Handel og Haandværk, Slavehandlens Ophævelse og hundrede andre Ting gjorde Frederiks og Bernstorffs og Reventlovs Navne til uforglemmelige Helligdomme for Folket, hvorfor vi her kunne spare os den nærmere historiske Udvikling, og endnu kun tilføje, at B. ogsaa i dette sit Ministerium vidste med Held at fortsætte sin tidligere Færd med de fremmede Magter, og det midt under den franske Revolusjons Omvæltninger. Derfor var Sorgen over hans Død saa almindelig, derfor kappedes en uoverskuelig Mængde om at vise ham den sidste Ære, at ledsage ham til hans sidste Hvilested. Og iblandt denne Mængde var Kronprinsen; han gik tæt bag ved Kisten; man vilde anvise ham en anden Plads, men han svarede: „Jeg gaaer blandt hans Børn." Saa rørende ere disse Ord; der er kun Tvivl om, hvem de hædre meest: Frederik eller Bernstorff.

Til Nr. 289. Kaptejn-Löjtnant *Karl Vilhelm Jessen* (f. 10. Juli 1764, † 30. Mars 1823) blev 1800 afsendt til

Vestindien med Briggen Lovgen paa 20 Kanoner, for at beskytte vor Handel mellem Øerne. Uden at han i Forvejen vidste, at der var Krig mellem Danmark og England, eller, rettere sagt, för denne Krig var udbrudt, blev han under Fugleklippen d. 3. Mars 1801 pludselig angrebet af to engelske Fregatter paa 26 og 22 Kanoner. Uden foregaaende Prejning affyrede den ene Fregat 3 skarpe Skud paa Lovgen. J. lod affyre et, og spurgte om Aarsagen til, at man skjød paa ham; men isteden for Svar fik han det glatte Lag fra Fregatten. Nu lagde den anden Fregat sig og paa Siden af ham, og begge angrebe de ham med störste Hæftighed. J. sparede dem heller ikke, men gav dem Skud paa Skud, og alt som han skjød, stod han med smaa Sejl nærmere ind mod St. Thomas for at lokke dem under Fæstningens Kanoner. Denne Forsigtighed var dog ufornøden; thi efter en Times Fægtning vare begge Fregatter saaledes tilredte, at de maatte flygte. De havde begge faaet Grundskud, og især var den störste, Arat, saa forskudt, at den, som man udtrykker sig, blev baaret paa Pumperne til Tortola. J. blev ved sin Tilbagekomst af Kronprinsen hædret med en Guldsabel (*With*, Danske og norske Søheltes Bedrifter).

Til Nr. 290. I Kongedybet stod Johan Olfert Fischer (f. 7. Avg. 1747, † 18. Febr. 1829) *den anden April* med 5 Blokskibe, 2 Linieskibe, en Deel Pramme og 11 Kanonbaade — 29 store og smaa Skibe med 637 Kanoner — mod Helten fra Abukir, Baronen af Nilen, den store Nelson, der havde 12 Linieskibe, 7 Fregatter, 1 Kutter, 1 Skonnert, 8 Brigger og 7 Bombeskibe, — i alt 36 Skibe med 1462 Kanoner. De fleste af vore Skibe bleve gjort ubrugelige, en Deel bleve tagne og brændte, men vore Søkrigere havde kjæmpet, saa de ej alene vakte Fjendens Studsen og Evropas Beundring, men — hvad der maaskee var vel saa vanskeligt — kaldte det drömmende Folk til Live, til et Liv, der gjör det nærværende Hundredaar til en glædelig Modsætning til det forriges Død. Den 2. April „stod vor Æres Dag op af de rullende Bølger, indskudt af Prøvestenens Tordner." —

„Naar jeg blot historisk mælder" — siger Fischer i sin Rapport — „at denne, jeg tör vel kalde den saa, höjst ulige Kamp varede og vedligeholdtes med en uforlignelig Tapperhed i 4½ Time, at den superiore Magts Ild en Time för Slagets Ende allerede var saaledes svækket, at adskillige af de engelske Skibe, hvoriblandt Viseadmiral Nelsons, kun skjød med enkelte Kanoner, at denne Helt midt i Slagets Hede sendte en Parlementær for at foreslaae Vaabenstilstand; naar jeg tillægger, at det er mældt mig, at tvende engelske Linieskibe allerede havde strøget, men ved Opsejling af friske Skibe bleve understøttede, og hejste igjen, — saa er det vel tilladt at sige, tilladt at troe, at Fjenderne selv ville tilstaae, at Danmarks gamle Søkrigerære den Dag lyste i saa utrolig Glans, at jeg takker Himlen at have haft Evropa til Vidne derpaa. Endnu hang Sejrens Vægtskaal, om ikke lige, dog langtfra sunken til Skade for Danmark; selv de först og haardest angrebne Skibe, selv den omringede, med al min höje Idee om dansk Tapperhed ubegribelige Prøvesten, sloge endnu en Stund, til næsten alle Kanoner vare demonterede .... til jeg Kl. 4 modtog Ordre at ophøre med Slaget" o. s. v. Af dræbte og saarede havde vi hin Dag 1292, iblandt de døde 9 Offiserer (Kaptejnerne Thura og Schrøderse, Löjtnant Hauch o. s. v.); de dødes Legemer gjemmer den dejlige Mindehöj paa Søetatens Kirkegaard. — Fischer nævnte den „ubegribelige Prøvesten;" dette Blokskib paa 58 Kanoner førtes af Lorens Fjelderup Lassen (f. 1756, † 27 Juli 1837); det var ham, der begyndte Slaget, og han vedblev at skyde til det sidste. Han blev beskudt af 4 Orlogsskibe, 1 Fregat og 1 Brig; tre Gange gik der Ild i hans Skib, og tre Gange blev hans Vimpel nedskudt; men han slukkede Ilden og hejsede Vimplen paa ny, og vedblev at stride, indtil han kun havde to brugelige Kanoner. Dog — vi kunne ikke dvæle ved hver enkelt Mands Stordaad, og at dvæle længer ved den hele Begivenhed er unødvendigt; den skrev sig med Flammeskrift i enhver dansk Barm.

Til Nr. 291. *Martin Vahl* fødtes i Bergen d. 10 Oktbr

1749. 1766 blev han Student, og studerede derpaa 1769—75 i Upsala Botanikken under Vejledning af Sverrigs berömte Linné. Senere gjorde han forskjellige saavel inden- som udenlandske Rejser til sin Videnskabs Fremme, og ansattes 1779 som Lektor i Botanikken ved den botaniske Have i Kjøbenhavn. 1801 blev han Professor; han døde d. 24 Desbr 1804. Han har gjort sig særdeles fortjent af sin Videnskab ved forskjellige Skrifter; af „*Flora Danica*" besörgede han f. E. 16de—21de Hæfte; og vandt sig et evropæisk Navn; hans elskelige Personlighed har Digteren skildret.

Til Nr. 292. Til Historien i dette Digt kan jeg ikke föje andet, end at den, saa vidt jeg veed, skal være fuldkommen sand, lige indtil selve den Mærkelighed, at Kaptejnens Navn hidtil er forblevet ubekjendt. Vi see i ham en smuk Repræsentant for hele det engelske Folk, som, hvad der er vitterligt nok, kun med Harme og Skamrødme betragtede det Rovertog, der var en Akt af en ærelös Regjerings almeenforagtede Politik. Slet ingen ombord kjendte Togets Hensigt, för man var kommet ind i Kattegattet; thi först der maatte Chefen bryde den ham medgivne forseglede Ordre. — *Kullagunnarstorp* er en Herregaard, som, lidt over en dansk Miil norden for Helsingborg, ligger ved Öresund, og fra hvilken man har en vid og dejlig Udsigt. — *Gambier* var Flaadens Overadmiral, medens Landingstropperne kommanderedes af Catcarth og Wellington (dengang Wellesley). — *Georg* d. 3die var dengang Englands Konge; Togets egentlige Ophavsmand var imidlertid Udenrigsministeren Georg Canning. — Ved *Abukir* (i Ægypten) slog Horatio *Nelson* 1. Avg. 1798 den franske Flaade, som havde overført Napoleon og hans Tropper til Ægypten, i et yderst blodigt Slag; vandt sig i dette ej blot Barontitlen af Nilen, men vandt sit Navn Udødelighed. Med en endnu större Glans omgav han dette i Sejren ved *Trafalgar* (et Forbjerg i den spanske Provins Sevilla), ved hvilken han d. 21. Oktbr 1805 tilintetgjorde den forenede franske og spanske Flaade, og ved sin Heltedød kjøbte sig en Plads i Westminster Abbedi. — Korsikaneren

Buonaparte, der 1804, under Navnet *Napoleon* d. 1ste, paasatte sig Frankrigs Kejserkrone, og under den i et Tiaar — menneskelig talt — holdt Verdens Skjæbne i sin Kjæmpehaand, skulle vi ansee det for unødvendigt her at dvæle ved. — *La Gardie*, en fransk Familie, der for omtrent 3 Hundredaar siden blev bosiddende i Sverrig, har siden til næsten alle Tider og i alle Retninger udmærket sig ved en saadan Kraftens, Tankens og Villiens Adel, at den er blevet en af Sverrigs berömteste Slægter, der i dettes Historie danner et smukt Sidestykke til Rantzauernes i Danmark. Til for nogle Aar siden boede den endnu fortrinligviis paa det yndige Kullagunnarstorp; senere har den taget Bopæl paa det 4 Miil østen for Lund beliggende Løberød.

Til Nr. 293. I Katolisismen drev man Afguderi med de helliges Efterladenskaber, og en Flig af *Jfr. Maries* Særk skulde saaledes standse Smerterne i det Lem, paa hvilket den lagdes. — *Vessel* og *Juel*, se Anm. til Nr. 280 og 274. — *Otto Rud* (f. paa Vedbygaard 1520, † 11 Oktbr 1565) var en af vore dristigste Søhaner i Syvaarskrigen mellem Sverrig og Danmark (1563—70). I Slaget under Øland (1564) gav Herluf Trolle ham og Jörgen Brahe Ordre at angribe det svenske Admiralskib Magelos, der havde sit Navn af sin uhyre Störrelse og fortrinlige Udrustning. Befalingen blev strax udført, og R. især angreb med Hæftighed. For at naae sit Maal skjød han Roret bort fra M., løb bag ind under det, og hæftede sig fast ved det, for at det ikke skulde undløbe. Den svenske Admiral satte alle Sejl til, for at trække R.s Skib med sig ind i sin Flaade; men i det samme angrebe et Par andre danske Skibe, hvert fra sin Side, M., og R., som derved fik Lejlighed til at hale sig om paa Siden af Fjenden, benyttede det belejlige Øjeblik, sprang ombord med sine Folk, fangede Admiralen og erobrede Skibet. Det sprang dog strax i Luften, og R. fik næppe Tid til at redde sig selv og en Deel af sine Folk. I et Søslag under Bornholm blev han efter et tappert Modværge tilsidst fanget og ført til Stokholm. Herfra førtes han

til Vadstena og forestilledes den sindssvage K. Erik d. 14de, som bebrejdede ham den Skade, han havde tilföjet Sverrig, og truede ham paa Livet. R. svarede, at han var en indfødt dansk Mand, der havde svoret sin Konge Huldskab og Troskab; han var stolt af, at han til det yderste havde fægtet for Konge og Fædreland, og det var kun Lykken, der havde forhindret ham i at overvinde hans Fjende. Kong Erik skal i sin Forbitrelse have villet gjennembore ham, men en ædel Svensk, Klavs Eriksen, have kastet sig imellem, og forestillet Kongen, at det var ikke saaledes, at man burde behandle en kjæk, tro og ærekjær Sømand. — *Ham med det ene Öje* ɔ: Kristian d. 4de; jfr. Anm. til Nr. 268.

Til Nr. 294. Löjtnant *Peder Willemoes* var født i Assens d. 11. Maj 1783, og faldt i Sejerøsund d. 22. Mars 1808. I *Kongedybet* d. 2. April 1801 kommanderede han som Sekundlöjtnant Flydebatteriet Nr. 1 paa 24 Kanoner. Han angrebes af forskjellige Fregatter og Brigger, men især af Nelsons eget Skib, Elefanten, hvilket han gav flere Grundskud, ligesom han i det hele gjorde Fjenden stor Skade. I Förstningen oversaae man ham, da han laa saa lavt paa Vandet, men da man senere saae, hvad Skade han gjorde, beskjød man ham med Skraa, og bortrev i en Hast hver tredie Mand af hans Besætning. Kl. 2½ kappede han sine Tov, og lod sig drive nordefter med Strömmen, hvor han angrebes af Parkers opsejlende Flaade. Nu sejlede han ind til Toldboden, hvor han blev modtaget med en ubegrændset Jubel, og reddede saaledes Skib og Mandskab. Af 125 Mand havde han 29 dræbte og 20 saarede. Efter Stilstanden ønskede Nelson at tale med den ikke 18aarige Helt, der i saa höj Grad havde vundet hans Beundring, og bevidnede ham denne i de meest smigrende Udtryk. „Hvordan følte du dig tilmode den Dag?" spurgte en Ven ham nogle Aar senere. „I Kampen havde jeg kun Tanke for min Pligt, men da man med Jubel modtog mig ved Toldboden, — ja, da var jeg stolt!" — „*Lod sig og en liden Stund*," sigter til en enkelt Begivenhed. — I nogle Aar saae han sig nu om i Ud-

landene, men da England 1807 paa ny angreb hans Fædreland, vendte han atter hjem, og indgik paa Langeland Bekjendtskab og Venskab med ham, der senere blev hans Sanger. — Orlogsskibet *Prins Kristian*, vort sidste Rangskib, var vendt hjem fra Norge og gik den 21. Mars 1808 fra Helsingørs Red om til det store Bælt. Chefen var den forhen (S.761) omtalte Jessen. Om Eftermiddagen naaede han Sællands Rev, og saae herfra tre Sejlere, hvilke han strax erkjendte for fjendtlige Fregatter. Vinden var ugunstig, og han ankrede; næste Morgen lettede han atter. De tre fjendtlige Fregatter lettede ligeledes og fulgte ham. Modvind forbød ham at naae Bæltet, og han besluttede at vende tilbage til Sundet. Noget efter Middag kom to andre svære Orlogsskibe nordfra, og han higede nu af al Magt mod Sundet, men om Eftermiddagen Kl. 7 vare de ham paa Skud nær. Ogsaa de tre Fregatter kryssede op, og J. forudsaae, at hans Skib maatte ofres. Han holdt derfor saa nær Grunden, at han i Nødsfald kunde tilsætte det, saa at det ikke blev Bytte. De to Orlogsskibe, hvert for sig större end P. Kristian, begyndte næsten samtidig Angrebet Kl. 8; de lagde sig hver paa sin Side og fyrede uden Ophør. I $2\frac{1}{2}$ Time kjæmpede J. saa tappert, mod denne Overmagt, at Fjenden maatte lade sine Kanoner tie, og gaae bort at reparere sine Skibe. Forgjæves anvendte J. de faa Øjeblikkes Hvile til at udbedre sit; Roret var afskudt, Skroget forskudt, og næsten alt Tovværket tilintetgjort. Nu angrebe desuden de tre Fregatter ham. „Endnu et Lag tordnede fra de danske Kanoner, för Flaget sank, för den danske Kjøl grov sin egen Grav i Moderlandets Strand!" Næste Nat blev Vraget brændt, og den fangede Besætning bragt til Gottenborg, hvor man kappedes om at vise Heltene den meest udmærkede Ære. I dette Slag faldt Villemoes. Det halve af hans Overhoved blev bortskudt. Hans Ven, den i 1834 afdøde Admiral Rothe, tog ham under Armen, for at lede ham ned i Kahytten. Paa Trappen bevægede han den ene Haand op imod Hovedet under Udbruddet: „Ak! — mit Hoved — mit Fædreland!" og var død. Hans

Been hvile paa *Odden* under et simpelt Minde, som Venskab og Beundring rejste ham.

Til Nr. 295. Foran nærværende Digt burde egentlig et andet have staaet, hvis det havde været til, da nærværende Samling blev trykt. Det er af mig selv, og lyder saaledes:

I Dybet hamrede de travle Dværge;
var det til Odins Æt et kostbart Værge? —
Ak nej! det var en Lænke!
— *Margrete* smedded stolt
vort Nordens Kjæmpesönner
med Haan i Jern og Bolt. —
Favre Haab havde dem bedaaret,
derfor, ak, brændte Smertenssaaret
dobbelt nu.

Da slog et Lyn i Øresund fra oven,
og det rev Svitiod fra Danaskoven; —
men Lynet rulled atter;
den sidste Lænke brast,
den, som bandt Norrigs Klipper
til Danmarks Sletter fast! —
Bitre Stund! — vakt vi blev med Smerte? —
Favre Stund! — frit blev Nordens Hjerte,
Fjæld med Dal!

Og skal da Tiden evig Norden skille? —
Nej, — „Tiden maa tilsidst som Herren ville!"
— Tredeelt er Nordens Stamme,
men Roden er dog een,
og Kronens Løvtag samler
tilsidst hver Stammens Green!
— Skilsmis-Stund! siig, naar er du omme?
Haabets Tid! siig, naar vil du komme?
Eenheds-Tid!

Tid! naar ej plumpe Dværge smedde Lænker,
som nyttes klogt af Herskesot og Rænker, —
Tid! naar for Guddomstanken
sig aabner Aandens Kalk,
naar *Kjærlighed* bli'r Baandet,
og *Frihed* Forbunds-Balk, —
Rose du for hver Tankens Blomme, —
Haabets Tid! siig, naar vil du komme?
Eenheds-Tid!

Naar man af dette Digt har seet, at Dronning *Margrete* (jfr. Anm. til Nr. 255) efter min Mening haanlig boltede Norden i Jernlænker, isteden for at forene det, og at jeg derfor glædes ved Tanken om det Lyn, der rev Sverrig fra Danmark (jfr. Anm. til Nr. 259), ligesom ved Kielerfreden, der skilte Norge fra det, men dog føler mig overbeviist om, at Norden atter skal forenes i Frihed og Kjærlighed, og at denne Vished staaer for mig som Rosen blandt alle Tankens Blomster, — saa har man ikke vanskeligt ved at begribe, at jeg med Jubel hilsede den Höjsang, hvis Overskrift maaskee de færreste Danske ville forstaae; thi — *den 4. Novbr 1814* afsluttedes Norges endelige Forening med Sverrig, men som et *selvstændigt* Rige, ikke som en afhængig Provins, der var det Forhold, i hvilket det siden 1536, i 278 sörgelige Aar, havde staaet til dets fornemme Herskerinde, Danmark. Norges Forening med Sverrig er *fri*, og den vil, det haabe vi, Dag for Dag blive *kærligere;* men just saadan skulde hele Nordens Forening være. — *Loke*, se Anm. til 225 og 226. — *Ragnarok*, Gudernes Tusmörke, Asalivets Undergang, i hvilket selv Guderne skulle gaae under i en Kamp mod Afgrundskræfterne, men dog senere med alle de gode Aander leve op til et nyt Liv i Gimle, herligere og skjönnere end det i Valhal. — *Svitiod* o: Sverrig, der nu tæller sin 14de *Karl*. — *Skuld*, se Anm. til Nr. 234.

Til Nr. 296. Den ædle *Georg Wilhelm Pfingsten* (f. i Kiel d. 3. Maj 1746) er allerede for flere Aar siden

(26 Novbr 1827) død, men hans Navn er endnu en Velsignelse. Den Kraft, Kjærlighed og Opofrelse, hvormed den ædle Gubbe, næsten til sine Dages Ende, virkede for sit besværlige, men store, skjönne og ædle Öjemed, at være den døves Øren og den stummes Tunge, var visselig mageløs, og derfor vare Virkningerne af hans Anstrængelser saa velsignelsesrige. Sön af en Tambur, og født og opdraget i de meest trykkende Kaar, havde han gjennemlevet en Ungdom i Usselhed og Fattigdom, men rig paa Æventyrer, der prøvede og øvede hans aandelige Kraft, som paa de mangfoldigste Fristelser, der prøvede hans sædelige Kraft, uden at böje den. Musikant som Faderen, blev han siden Parykmager, sad som saadan i betydelig Drift i Lybek, indtil Brugen af Parykker ophørte, gav saa Underviisning i Musik, Dans, Læsning o. s. v., og fortjente derved Brødet til sin talrige Familie; opfandt paa samme Tid Trommemusikken og gav offentlige Trommekonserter paa forskjellige Steder, selv i Kbhvn; opfandt ligeledes Signalsprog baade for Öjne og for Ører, til Brug paa Søen som paa Landet; men beskjæftigede sig især med at opfinde en Underviisningsmaade for blinde og døvstumme. Blev saa Organist og Skolelærer i Hamberg tæt ved Lybek, og oprettede her et privat Døvstummeinstitut. Da ti Aar senere et lignende blev oprettet i Kiel, blev han kaldet til Lærer for dette, ligesom senere for det i Slesvig, hvor han sluttede sine Dage. Nærmere at skildre denne mærkelige Personlighed kunne vi ikke indlade os paa; vi henvise til Abrahamson.

Til Nr. 297. Nærværende Salme forskriver sig egentlig fra Katolisismens Tid — et Beviis paa, at *ogsaa den* havde Salmer! — men den blev omarbejdet af Grundtvig, til Brug ved Kristendommens Tusindaarsfest, som 1826 blev fejret her i Landet. Derfor har jeg optaget den imellem de historiske Digte; den er et Minde om hin mærkelige Mindefest; — vilde man være polemisk, kunde man paastaae, at den var det i dobbelt Forstand.

Til Nr. 298. *Peter Erasmus Müller* (f. 29 Maj 1776,

Sællands Biskop 1830, † d. 4. Septbr 1834) har gjort sig fortjent baade som Theolog, Historiker og Sprogforsker. Sine störste Fortjenester erhværvede han sig dog af vor Oldtid, som han med Kjærlighed omfattede, og over hvis Mörke hans Flid spredte mangt et Lys. Saaledes skylde vi ham for en stor Deel den Udgave af Saxe, som Madvig har besörget efter hans Død. Som Menneske var han derhos den blideste, elskeligste og frommeste Karakter.

Til Nr. 299. Om *Povl Møller* se hans Levnet.

Til Nr. 300. I 170 Aar havde Danmarks Konger været i Besiddelse af en saa ubegrændset Magt som kun Østens Despoter. Hvordan de have brugt denne Magt, derom maa Historien vidne, og — den har vidnet. Frederik den 6te brugte den som ingen af hans Formænd; *han* arbejdede virkelig ærlig paa at løse Enevældets store og herlige Opgave. Stavnsbaandet blev løst, og derved blev *Fødsels*aristokratiet om ej just knust, saa dog lidt efter lidt uskadeliggjort; Negerhandlen blev ophævet, og derved fik *Farve*aristokratiet sin Helsot; Jøderne fik Borgerrettigheder, og *Troes*aristokratiet var brudt; Borger- og Almueunderviisningen blev fremmet med stadig og ufortrøden Iver, og derved var *Embeds*aristokratiet undergravet i sin Grundvold; Hæren blev national, isteden for at den för havde bestaaet af hværvede Bander med alskens tyske Befalingsmænd, og derved, ligesom ved Frederiks Danskhed, fik *Tyske*aristokratiet sit uforvindelige Banesaar. Dog, vi kunne her umulig opregne alle de Foranstaltninger, ved hvilke Frederik d. 6te, den „alvorlige Hersker," blev Folket saa kjær som ingen af hans Formænd, som — ja seent, om nogensinde, nogen af hans Eftermænd vil vorde det. Men den samme Frederik den 6te var det ogsaa, som den 28. Maj 1831 uopfordret gav sit Folk Løftet om en Stænderforfatning, hvilket Løfte hilstes med en saadan Jubel, at endnu samme Aften et Antal af Kjøbenhavns dygtigste og anseteste Mænd i festlig Forsamling enedes om at stifte et Selskab — 28de-Majs Selskabet, — der aarlig vilde höjtideligholde denne Dag som Fremtidshaabets Nyaars-

morgen. Dette Selskab holdt sit Ord, — kun i 1841 udsatte det Festligholdelsen til gladere Tider. Men det Løfte, som Fr. gav 1831, det indfriede han 1834, i det Aar, han holdt sit Guldbryllup med Herskersorgen, da han d. 15. Maj udgav den Stænderanordning, som visselig ikke var uden sine store og væsentlige Mangler, men som dog dannede et godt og nyttigt Mellemled til det, som venter, og som ikke forgjæves skal lade vente paa sig. D. 1. Oktbr 1835 samledes det danske Folkeraad for første Gang paa ny, efter henved 6 Menneskealdres Forløb, ja vel i Grunden efter 3 Gange 6, saa vist som det var i Valdemarernes og ikke i Frederik den 3dies Tid, at Folkemunden gik i Baglaas. Siden den Tid har „*Tanken faaet Ord*," fik dem især i Vinter hos vore djærve Jyder, og tilsidst skal ogsaa Duen, der ikke trættes ved at flagre fra Folket til Tronen, vende tilbage fra denne til Folket, og bringe Oliebladet med sig! — Nærværende Sang er skrevet til Majselskabet 1838. — „*Støtten, som klinger;*" om Memnonsstøtten i Ægypten fortæller Sagnet, at den holdt en Sitar i Haanden, som spillede af sig selv, naar Solen i Morgenstunden paa en vis Maade bestraalede den. — *Sage*, den historiske og poetiske Fortællings Gudinde, født med Thors første Bedrift, og daglig i sit Slot paa Gyngebækken gjæstet af Odin.

Nærværende Digtsamling var længst afsluttet og trykt, da hjemgik Frederik (f. d. 28. Jan. 1768) til sine Fædre (d. 3. Desbr. 1839). Vi skulle her ikke dvæle end yderligere ved ham, end vi alt have gjort i ovenstaaende Anm.; der er ingen Røst, der taler saa højt eller klart til Samtid og Eftertid om ham, som den Kjendsgjerning, at,

„Hans Bønder ham bar,
som Valdemar,
som Frode, om Land med Taare klar."

Dette stolte Vidnesbyrd, udgaaet umiddelbart fra et dybtbevæget Folks Hjerte, skal ingen Bogstavvisdom bortforklare. Det knyttede hans Navn til Frodes, og var en Spaadom om det,

som skal komme, en Spaadom, som aldrig skal svige, at for den fjærne Fremtid skulle Frederiks, Frodes og Frejs Navne sammensmæltes, omgivne af den samme mythiske Straaleglans. — At lade denne Bog gaae ud, uden at den optog i sig nogle af de bedste blandt de Digte, i hvilke Folkets Smerte ved Frederiks Død saa smukt udtonede sig, vilde være mig umuligt. Optage dem alle kan jeg dog heller ikke; jeg optager derfor følgende fem, maaskee vel meget ledet af min subjektive Følelse, men altid vis paa, at det bedste blandt dem alle — Ingemanns — har jeg ikke glemt. Jeg skal her nævne Digtenes Forfattere i den Orden, i hvilken jeg har optaget Digtene; de ere: *H. P. Holst*, *Blicher*, *Ingemann*, *Hejberg* og *Grundtvig*.

1.

O Fædreland, hvad har du tabt!
din gamle Konge sover!
et rastløst Liv, til Arbejd skabt,
henskylled Tidens Vover.

Et Hjerte brast, der banked ömt
for Landet og for Folket;
et Hjerte brast, der mildt har dömt,
og Dommen mildt fortolket!

Og, skjönt den Fremtid, han har skabt,
dig rige Frugter lover, —
o Fædreland, hvad har du tabt!
din gamle Konge sover!

2.

Paa sin Ligseng ligger Kong Fredrik hvid.
Fra Vuggen var hans Puder haarde.
Dansken ham glemmer ret ingen Tid,
velsignet hans Navn skal vorde!
— Ak, for Kongen ringe Danmarks Klokker!

Var ham Kronen tung, blev ej Hjertet haardt.
Gud saae, hvad Sorg han maatte döje:
skuffed ham Lykken, veg Glæden bort,
det skulde hans Sjæl ej böje.
— Nu for Kongen ringe Danmarks Klokker.

Han var dansk som Danrigets bedste Mand,
og Retsinds Krone har han baaret.
Jævn var hans Tale, og Tanken sand,
og Sindet saa lyst som Haaret.
— Nu for Kongen ringe Danmarks Klokker.

Han var mild. Han stod ved sin Faders Haand
i Folkets arnebundne Dage;
mildelig løste han Bondens Baand,
og rørtes ved Negerens Klage.
— Nu for Kongen sörge fri Mænds Sönner.

Han var født og baaren til Kroner to;
den ene skulde han kun bære.
Lykken var ham falsk; men hans Folk var tro;
og gammel blev han med Ære.
— Nu for Kongen sörge Danmarks Sönner.

Han var fast. Han standed i Kejsersal;
ret aldrig Dansken skal det glemme; —
Danrigets dejligste Vang og Dal
han værned med mandig Stemme.
— Nu for Kongen sörger Danmarks Hjerte.

Han var viis. Han satte til Folket Lid:
han saae, hvor Kræfter laa i Dvale;
Tungebaand led han ret ingen Tid,
om Lov bød han Folket tale.
— Nu for Kongen sörger Folkets Hjerte.

Sjette Fredrik havde os alle kjær;
ham skinned Kjærlighed af Öje.

Fattigmand traadte hans Trone nær;
Gud glæde hans Sjæl i det höje!
— For vor Fader ringe Danmarks Klokker.

3.

For dig jeg tilforn saa ofte sang,
Nu kvæder jeg over dig sidste Gang.
Jeg sang, for du var ret en elskelig Drot,
en Folkeven i et Kongeslot.
Jeg sang, for dit Septer som Frihedstræ
bar Blomster og Frugter i Tronens Læ.
Jeg sang, for din Krone med al sin Glans
mig tyktes en borgerlig Egekrans.
Jeg sang, om en Glædesdraabe maaskee
du kunde derved i dit Bæger see.
— Lev vel! — Lev gladere hisset end her!
hilsæl i Evigheds Morgenskjær!
Med dig være Himmelens evige Fred!
den haver hernede ej blivende Sted.
Den længste og bedste, her gives kan,
den vorde nu for dit Huus og dit Land!
Gud signe din Slægt og din Eftermand!

4.

Til Roskild har de Kong Fredrik bragt,
han lagdes i Gravkapellet;
der hviler Kongen i Kroningsdragt,
med Septret, i Døden fældet.
Tungsindig smiler den gamle Stad,
det sukker i Træernes visne Blad,
det klager i Roarsvældet.

Og Suk og Klage fra hver en Vraa
gjenlyder paa Danmarks Vange:
det sukker, hvor danske Hjerter slaae,

det klager i Skjaldenes Sange;
den gode Konge forlod sit Folk,
hans Blik ej længer er Hjertets Tolk,
han sover Sövnen den lange.

Vor tabte Fader, vor døde Ven!
o, kunde du hist fornemme,
at Danmarks Kvinder, at Danmarks Mænd
vil aldrig dit Værd forglemme!
o, kunde dit Folk sit Hjertes Gjæld
betale dig end med et ömt Farvel!
o, kunde du høre vor Stemme!

5.

Hvem rejser bort saa seent i Kvæld,
og med saa stolt et Følge?
hvem gjælder Dannemarks Farvel:
skyhöje Tonebølge,
hvis Mage kun i Hedenold
var Dannemænds Farvel til Skjold?

Løb Skib paa ny fra Gudhjems Kyst
nu ind i Isseſjorden,
saa kongeligt og dog saa tyst,
som Hjertet slaaer i Norden,
med Axekrans af Gudehøst,
med Kongesön til Folketrøst?

Udrandt igjen et Levnetsløb
som Skjolds i Dannevangen,
saa atter følges Kongestøv
ombord af Folkesangen,
og byder Danmark rørt i Kvæld
sin himmelsendte Drot Farvel?

Ja, atter fik i Nødens Tid,
for vise Mænd en Gaade,
vort Fædreland, med Børen blid,
en Konning af Guds Naade:
en Skjoldung af det ægte Kuld,
en Kjæmpesjæl i Dannemuld!

Hans Kongeliv til Folkeheld
det er og nu udrundet,
derfor et hjerteligt Farvel,
og hundredtusindmundet,
fra Skov og Hede, Klint og Vold,
ham følger, som det fulgte Skjold!

Hans Støv dog ej paa vildne Hav
skal gaae for Vind og Vove,
som Frodes i en Kongegrav
det sødelig skal sove,
ved Isseſjord i Kildevang
inddysset mildt af Bølgesang.

Thi byder Skjalden ej Farvel
til Støvet af den gjæve,
hvis Kongeaand i Gry og Kvæld
skal over Marken svæve
i Folkesangen til hans Priis,
som Aandepust fra Paradis!

Til Danmark vender jeg mit Blik,
til Dannemænd min Tale,
og, efter Skjaldes gamle Skik,
som Morgenhaner gale,
jeg lydelig min Vinge slaaer
i Gryet til et Gyldenaar.

O, Modersmaal! o, Bondestand!
o, Folkesang og Stemme!
I har ej meer et Fædreland,
om I kan Fredrik glemme;

med ham for Bane fik I Bod;
ved ham af Døde op I stod.

Kong Fredriks Skjalde sang i Kor,
de sang omkap tillige,
saa höjt gjenlød det hele Nord
af Sang fra Danmarks Rige,
om Hjertekongen under Ø,
hvis Navn og Priis skal aldrig døe!

Ja, Fredriks Skjalde under Ø,
som end kan Tungen røre,
kun *Navnet*, som skal aldrig døe,
mens Dannemænd har Øre,
tilraabe lydt: Far vel, far vel,
fra Slægt til Slægt med Priis og Held!

Kong Fredriks Navn! fra Mund til Mund
du gaa i Danmarks Rige,
med Folkesang af Hjertensgrund
om ham, den folkelige,
som hele Folket tog i Favn,
og Kronen bar i Hjertets Navn!

Med himmelblaa Kjærmindekrans,
paa Aandedrættets Vinger,
far vel! far vidt til Sø og Lands,
som Fuglen frit sig svinger!
far med hver Brudgom til hans Brud!
far med Guds Engle! far med Gud!

Hvert Aar, naar Bøgen springer ud
i Danmarks lyse Skove,
og Engen som en pyntet Brud
med Maj vil sig trolove,
da bryd en Bane dig paa ny
og ton med liflig Sang i Sky!

Far vel! bliv ved fra Aar til Aar,
til du har Æresange
som Hjertekongens Hovedhaar,
saa sølvgraa og saa mange!
Far vel! far med den sidste Ny
med den opstandne Drot, i Sky!

Til Nr. 301. Jfr. hermed Anm. til 193. — Jeg har sluttet de fædrelandshistoriske Digte med Holger Danskes Hilsen, fordi jeg mener, at det nyeste og bedste, der har begivet sig imellem os, er Holgers Hjemkomst, „den usynlige Landeværns-Aand, som skyder Skjold og skifter Hug og holder Stand for gamle Danmark, dets Navn og Ære, dets Folk og Fyrster, Minder og Modersmaal." Holger Danske er ingen anden end Folkeaanden, og at den er vaagnet af sin Dvale, eller dog i Færd dermed, derom mener jeg, at der gaaer Syn for Sagn, men det skal Stund for Stund endnu klarligere godtgjöre sig.

Til Nr. 315. *Gavthiod* ɔ: Gotland, Goternes Land, ligesom Svithiod er Svearnes Land. — *Skandiska* ɔ: skandinaviske, nordiske.

Til Nr. 317. *Psyche*, den skjönneste af de dødelige, havde i længere Tid fundet sig lykkelig ved Amors Kjærlighed, uden endnu at have skuet ham; thi han besøgte hende först ved Nattens Frembrud, og forlod hende, inden Morgenen gryede. Hendes Søstre indbildte hende, at det var et Uhyre, hun elskede, og imod hans Forbud traadte hun en Nat til hans Leje med en Lampe i Haanden. Hun saae den skjönneste blandt Guderne, men i sin Henrykkelse tabte hun en Draabe af den brændende Olie paa hans Skuldre. Amor vaagnede, vrededes over hendes Mistillid og undflyede; men hun vankede trøstesløs om i Borg og Hytte for at opsøge ham.

Til Nr. 318. *Holmgaard*, Hovedstaden i Garderige ɔ: Rusland, staaer stundum isteden for Rusland selv. — *Neva*, en Flod i Rusland, løber forbi Hovedstaden Petersborg.

Til Nr. 319. *Eliséer (Elysium)* hed hos Oldtidens Grækere de salige Aanders Boliger i det fjærne Vesten.

Til Nr. 325. *Styx* hed i Grækernes Sindbilledsprog en af Underverdenens (Dødningerigets) Floder.

Til Nr. 328. *Bürger*, *Hölty*, *Schiller* vare tre af det forrige Hundredaars berömteste tyske Digtere. — *Bengt Lidner* var født i Gottenborg d. 16. Mars 1759. Han blev Student i Lund, rejste derpaa udenlands, kom tilbage, førte et vildt og uregelmæssigt Levnet, nødtes derfor „af sina slägtingar att som sjöman taga tjenst på ett till Ostindien bestämdt fartyg. Då han anländt till Cap, rymde han ifrån skeppet och uppehöll sig kring staden, i den bedröfligaste belägenhet, ungefär ett år, efter hvars förlopp han fik utväg att komma hem till fäderneslandet. ... Hans ovanliga poetiska snille ådrog honom här K. Gustaf 3:s uppmärksamhet, som gjorde allt för att uppmuntra honom och draga honom ifrån den olyckliga böjelsen för starka dryckor, hvarigenom hans anlag voro nära att förstöras... Då Konungen ej fann något medel att rätta hans lättsinnighet och utsväfning, öfvergaf han honom.... Han afled i Stockholm d. 4. Jan. 1793... Grundtonen i Lidners poesi är afgjordt sentimental: en sorglig, halfförtviflande längtan efter nogonting bättre, samt ett ömt klagande och lidande öfver eget och andras elände. Hans stora, omisskänliga förtjenster bestå i uttryckets innerlighet, värma, prakt och träffande egentlighet: i den kraftigt ömma tonen af det hela och i rikedomen af hans uppfinning. Deremot märker man ofta hos honom en öfverdrift i framställningen, en affectation af känsla och ett tavtologiskt repeterande af sig sjelf, eller vissa favoritföreställningar, hvilket allt, tillhopalagdt med bristen på ordning och med gestaltlösheten i det hela af hans compositioner, hindrar oss att tillägga honom namnet af en fulländad konstnär (*Hammarsköld:* Svenska Vitterheten). — Om *Franzén*, se hans Levnet.

Til Nr. 330. Dette Digt skildrer naturligviis ingen bestemt Person, men vore Sagamænds Tid i det hele. — Kvaser var saa klog en Mand, at ingen kunde sætte ham

med Spörgsmaale. Han ihjelsloges af et Par Dværge, som kom hans Blod i en Kjedel og et Par Bøtter, og blandede, ved at komme Honning deri, en Mjød af denne Sammensætning, der var saa kraftig, at enhver, som drak af den, blev Sagamand. Suttung, hvis Fader de senere ihjelsloge, tvang dem imidlertid til at udlevere Mjøden, som han nu flyttede til Knudebjerget, hvor han lod sin Datter *Gunløde* passe paa den. Under hendes Varetægt var den da saa længe, indtil Odin fik den narret fra hende, og den blev nu Gudernes Ejendom. — *Asgaard*, se Anm. til 223. — *Valland* (Vælskland) ɔ: Italien.

Til Nr. 331. Dette Digt er et Brudstykke af Frithiofs Saga. — Kong *Ring* var død, og Bønderne mødte til et nyt Kongevalg. De vilde vælge *Frithiof* til Konge, men han løftede sin Myndling, Rings unge Sön, paa Skjoldet og udraabte ham til Konge. — *Oden*, se Anm. til 223. — *Balder*, se Anm. til 227. — *Forsete*, Balders Sön (med Nanne) og Efterskin, „neddysser al Kiv, og forholder sig til sin Fader, som Glimt til Glans." Han boer i Glitnerborgen, der har gyldne Söjler og Sølvtag, og alle de, som komme harmslagne til ham, „blive venlig og vel forligte, saa en bedre Domstol end hans, gives der hverken mellem Guder eller Mennesker."

Til Nr. 332. Om *Gustaf* have vi udtalt os i Anm. til 259, om *Christjern* i Anm. til 258, og didhen henvise vi. Vi elske dem begge, den underkuede Almues Mand, Kristian, og den fortrykte Friheds Mand, Gustav, og mene, at nærværende Digt kan prægtig enes med Nr. 258. Kristian var Tyran, fordi han vilde sætte store Ideer igjennem i en Tid, der endnu ingenlunde var modnet til dem; Sverrig var trælbundet, ikke fordi Kristian var dets Hersker, men fordi Tiden var en saadan, i hvilken Individets — Svenskens — Ret umulig kunde gjöre sig gjældende lige over for Magten, ikke Kristians, ikke Danmarks, men en ilde anlagt og ulykkelig haandthævet Forenings. Kristian faldt, og vi sörge; Gustav sejrede, og vi juble.

Til Nr. 333. Kong Erik d. 14de dömte 1563 sin Broder,

Hertug Johan, fra Livet, men lod det dog beroe ved evigt Fængsel, der varede, indtil Johan slap ud, for at sætte Erik ind. „Hertig Johans dödsdom var beseglad af ständerna, men ännu felades underskrift af *Hertig Magnus* [den tredie Broder]. Ehuru svag och veksinnad, var han dock högst svår att öfvertala härtill. Göran Persson, Hogenskild Bjelke och Dionysius Beurreus reste fram och tillbaka i detta ärende. Man smickrade den svaga prinsen. E. lät vid riksdagen öfverflytta arfsrätten till riket från J. på M. Han lät gifva honom en rik och präktig hofhållning, och tjusade honom med hoppet om den sköna Maria Stuart, till hvilken det äfven sändes flera beskickningar i denna afsigt. Så lockad och bestormad från alla sidor, gaf M. slutligen efter, och skref under. Men från denna dag hade han ej en enda glad stund mera. Han tärdes af ständiga samvetsförebråelser, och ansåg sig för en brodermördare. Med sin svaga själ kunde han ej bära dessa plågor, utan blef slutligen aldeles vansinnig. Han bodde under denna tid på Kongsbro gård i Östergötland, der Motala å faller ut i sjön Roxen. Der tyckte han sig ofta se, huru den sköna hafsfrun höjde sig öfver vattnet, och började en sång så ljuf, att han slutligen säges hafva hoppat ur det höga fönstret midt i vågorna. Lyckligtvis blef han oskadad, och väktaren fik upp honom igen, men en visa om denna händelse sjunges i hela Sverge. Folket berättar deri saken på sitt vis; de säga, att hafsfrun trollat svagsintheten på M., till straf för det, han ej ville stanna hos henne. En annan orsak uppgafs af jesuiten Possevinus, då han under Johans tid var i Sverge. Denne försäkrade nemligen, att M. blifvit af Gud slagen med vansinnighet derföre, att han i sin ungdom velat utdrifva nunnorna ur Vadstena kloster. M. förblef i detta olyckliga tillstånd hela sitt öfriga lif, eller i 32 år. Först år 1595 gjorde döden slut derpå" (*A. Fryxell:* Berättelser ur Svenska Historien). — „Vi ega få visor, med mera poesi i både tankar och språk, till och med i de splitternyaste vissamlingar. Det är sista gång den mythiska sången på

allvar uppstämdes i Norden — således den siste choral i Asamythens tempel! Och denna minnesblomma satte det „endast theologiska" Reformationsseklet på den Wasasonens graf, om hvilken den döende K. Gustaf intygade: „*Du är mig kär, du gjorde mig aldrig någon sorg.*"..... Historien berättar, att hertigen under ett anfall af yrsel år 1579 trodde sig se en sjöfru strax utanför på Vettern, som vinkade honom. Förtjust af hennes skönhet och sång, kastade han sig ut från ett fenster i andra våningen, ned i slotsgrafven, men blef räddad af en trogen tjenare. Hertigen påstod sig hafva blifvit af tvenne uppräckte armar i sitt fall emottagen. Man finner här sanningen af det omdömet: „Wasarne voro sällan obetydlige. Äfven der förståndet svikit, måste phantasien framstå minnesvärd" (*Wieselgren:* Sveriges Sköna Litteratur).

Til Nr. 334. *Karl den tolfte* (f. i Stokholm 27. Juni 1682, Konge 15. April 1697) er en saa interessant og æventyrlig Personlighed, at vi deels maa ansee ham for almindelig bekjendt, deels umulig kunne endog blot nogenlunde skildre ham i de faa Linier, vi her kunne skjænke hans Minde. 15 Aar gl. da han besteg Tronen, erklæredes han strax af Stænderne for myndig; han syntes dog ikke at have sønderlig Lyst til Regjeringssagerne; hans Hu stod til Björnejagten. Denne Tidspunkt syntes Naboerne bekvem, og Frederik 4de af Danmark, Avgust 2den af Polen og Peter 1ste af Rusland sammensvore sig om at ydmyge det Sverrig, der hidtil havde spillet for stolt og betydningsfuld en Rolle. Fr. tvang han til Freden i Travendal (8. Avg. 1700), og gik saa mod *Moskovitterne* (ɔ: Russerne, af Moskov, Ruslands daværende Hovedstad). Med 8–10000 Svenske traf han ved Narva (d. 30. Novbr 1700) 50 til 80000 Russer, men i mindre end et Kvarter var den russiske Lejr stormet, og der paafulgte et Blodbad, i hvilket 18000 Russer bleve paa Valpladsen, medens Resten flygtede. Det var Karls Prøveklud i Krigerhaandværket; thi med Danmark var det ikke kommet til noget Slag. Han gik nu mod Polen, tilkjæmpede sig Sejer paa Sejer, afsatte Avgust og indsatte Stanislavs til

Konge. Han blev staaende i Polen, og Fyrster og Gesandter i svære Mængde, iblandt dem endog den store Marlborough, begave sig til hans Lejr for at underhandle med ham. De forandrede dog saa lidet hans Planer, som de udforskede hans Hensigter. Tysklands skjönneste Kvinde, „tvende Hundredaars berömteste Kvinde," den ved sin Skjönhed, kvindelige Ynde, Snildhed, underholdende Veltalenhed, Vittighed, videnskabelige Dannelse og Talentfuldhed over hele Evropa saa beundrede *Marie Avrora* (— Avrora ɔ: Morgenrøden, var i Oldtidens Myther en af de skjönneste blandt Gudinderne —) *Königsmark* gik ogsaa til ham (1702), for at bevæge ham til Fred, men han vilde ikke stæde den, der nogle Aar tidligere havde været Avgusts Mætresse, om hun end selv senere havde revet sig ud af dette Forhold, for sine Öjne. — Ved Pultava (8. Juli 1709) veg hans Lykke for Russernes Masse, og han maatte flygte til Tyrkiet. Nu kastede alle hans gamle Fjender, og flere til, sig over hans ulykkelige Land, mens han selv blev liggende i Bender til Trods for Tyrkernes ugjæstevenlige Lyst til at fjærne ham. Endelig brød han op herfra, og kom d. 22. Novbr 1714 til Stralsund, hvorfra han (jfr. Anm. til 278) i Desbr 1715 gik tilbage til Sverrig. Han gjorde nu (716 og 18) to Indfald i Norge; men paa det sidste af disse fandt han for Frederikshald en heel gaadefuld Død (11. Desbr 1718). Man fandt ham død, lænet til Sværdet, med Hovedet gjennemboret af en Kugle — hvorfra? — I Lommen havde han Gustav Adolfs Portræt samt en Bönnebog.

Til Nr. 335. Vi skulle kortelig angive det historiske Indhold af denne berömte Vise, der har fundet de hundrede Efterlignere, men ingen, der kom den nær. — *Fröken* ɔ: Dronning Kristine, den store Gustav Adolfs eneste Barn (f. i Stokh. 6. Desbr 1626, † i Rom 19. April 1689), aftakkede i et Anfald af Lunefuldhed 6. Juni 1654, og forlod næsten samtidig sin Krone og sit Fædreland. Om det Udtryk, at man „narrede" hende væk, er saa ganske historisk rigtigt, derom turde der vistnok være grundet Tvivl. Endnu

Juleaften samme Aar traadte hun i Bryssel over til Katolicismen. — Efter hende var *Karl d. 10de* (f. 24. Novbr. 1622) Sverrigs Konge. I Trediveaarskrigen erhværvede han sig et udmærket Navn som Fältherre: et endnu större vandt han sig dog mulig i Danmark 1657—60, og det især ved den berömte Iis-Overgang (1658), da han i 14 Dage gik over 6 forskjellige Vande, af hvilke det ene er over tre Mile bredt, og det med 3000 Fodfolk, 9000 Ryttere foruden alle Kanonerne, Pakvognene o. s. v. Men han døde saa tidlig (allerede 12. Febr. 1660), og efterlod sig kun en 5aarig Sön, *Karl d. 11te* (f. 24. Febr. 1655), i hvis Mindreaarighed hans Moder, Enkedronningen, med de 5 store Rigsembedsmænd førte en jammerlig Regjering. Kongens Opdragelse blev yderst forsömt, og da han var 20 Aar gl., kunde han hverken læse eller skrive; men han havde gode naturlige Evner, og indhentede i en modnere Alder den forsömte Dannelse. Han „holdt Styr paa sit Huus som en Karl," gik han end sædvanlig temmelig egenraadig frem. Hans Kone, hvem ogsaa Visen saa berömmelig fremhæver, var Prinsesse *Ulrikke Eleonore* af Danmark (f. 11. Septb. 1656, † 26. Juli 1693), der for sin Fromhed og Hjertensgodhed endnu i Sverrig lever i et velsignet Minde. Ham selv lagde Umaadelighed i Mad i Graven længe för Tiden (15. April 1697), og han fulgtes paa Tronen af sin 15aarige Sön, *Karl d. 12te*, om hvem vi henvise til foregaaende Anm. Dennes eneste Søster, *Ulrikke Eleonore* (f. 24. Jan. 1688, † 5. Desbr 1741), fulgte ham paa Tronen, men var en temmelig simpel og svag Kone, der allerede 1720 overgav Regeringen til sin heller ikke meget betydende Mand, Kong *Frederik d. 1ste*, en født Landgreve af Hessen (f. 28. April 1676), under hvem Sverrigs Anseelse vedblev at dale, medens adelige Partistridigheder, forargelige Rigsdagsoptöjer og skjændige Nederlag næsten afgave de eneste Livstegn. Fr. døde 5. April 1751, og fulgtes af sin udnævnte Arving, *Adolf Frederik* af Holsten-Gottorp (f. 14. Maj 1710), i Begyndelsen af hvis Regjering (1752)

nærværende Vise er forfattet, hvorfor det hedder i den, at „jag aldrig vet än, dä låti så väl för bå junker å häl," medens Sandheden dog er, at alle Jammerlighederne fra den forrige Regjering gik over til den ny, — hvis man kan tale om en ny, hvor Kongen er *forpligtet* til at tiltræde de *fleste* Stemmer i et folkefjendsk Raad af egennyttige Adelsmænd, hvilke Meninger han saa end selv maatte have, og hvilke Længsler saa end det sukkende Folk maatte nære.

Til Nr. 336. I „*Fredsslutet*" til *Frederikshamn*, en By i det sydlige Finland (17. Septb. 1809), afstod Sverrig til Rusland, hvad det fra de tidligere Erobringer endnu havde tilbage af sit gamle Kornkammer Finland, — omtrent 5000 Kvadratmile; et Land, hvis Indbyggere jo vel tilhøre den store slaviske Folkestamme, og saaledes ere fremmede for Norden, men som dog i en Række af Hundredaar ærlig havde deelt Ve og Vel med Sverrig, — afstod dette til sin arrigste Fjende, som det saaledes fik lige ind paa Livet af sig, og hvis „Malmpegefingre" fra Aalands kjæmpemæssige Fæstningsværker hverken pege venlig eller fredelig paa det nære Stokholm, Nordens Grændsevogter imod Østen. Der er derfor intet Nationaltab, der græmmer Svensken, som Tabet af Finland. „Tillbakataga Finland och piska Ryssen!" er hans Morgen- og Aftenbön. — „*Rofvets kejsarfåglar*" ɔ: Ruslands Alexander og Frankrigs Napoleon. — *Numantia*, en By i Spanien, kom 140 för Kristus i Krig med det overmægtige Rom. Scipio Æmilianus belejrede den, og tilsidst hjemsøgtes den af den skrækkeligste Hungersnød. Da Indbyggerne endelig saae, at de ikke kunde forsvare sig længer, og dog ingenlunde vilde overgive sig til sine lige saa forræderiske som grusomme Dødsfjender, stak de Ild paa Byen og begrove sig selv i dens Flammehav. — De Franske angrebe 1808 *Saragossa*, hvis Indvaanere under den tapre Palafox forsvarede sin By med et æventyrligt Heltemod. Efter et vedholdende hæftigt Bombardement, efter at en heel Deel af Staden ved Undergravninger var sprængt i Luften, omtrent Halvparten af For-

svarerne faldne, og Gade for Gade, Huus for Huus, ja næsten Stokværk for Stokværk stormet og sprængt, overgave Lævningerne af Besætningen sig selv og Byen d. 21. Febr. 1809 til den franske Fæltmarskalk Lannes. — „*Sveaborg*, Finlands förmur, en fästning af första ordningen, ett Nordens Gibraltar, ett alster af femtio års mödor och mer än 25 millioners omkostnad, som Sveriges Lejon uppbyggt mot Rysslands Örnar på sex öar i granit och med granit, öfverlemnades 3:die Maj 1808 af Cronstedt åt Suchtelen, med 900 kanoner till valls och nära 5000 mans garnison. Denna eröfring kostade Ryssland endast några veckors blockad, några kanonskott, omkring 100 man och några underhandlingar." — *Ratan* er en Ladeplads med en god Havn i Vesterbotten, norden for Umeå. I et Fjældpas her slog og fangetog Kamensky 1809 et betydeligt svensk Troppekorps, hvis Stilling var saa stærk, at, da — jeg tror, det var Wrede, — kort efter kom did, udbrød han: „Ved Gud, havde jeg været her, der skulde ingen Rotte være kommet igjennem uden min Tilladelse."

Til Nr. 337. Sverrig skulde atter have Krig. I Maj 1812 tegnede alt til et Brud med Frankrig; i Maj 1813 stødte Kronprinsen, Karl Johan, med 22000 Svenske til det imod Napoleon sammensvorne Evropas Nordarmee i Tyskland. — Om *Oden* og *Lidskjalf*, *Loke*, *Thor*, se Anm. til 223 og 225. — Om *Urda*, *Skuld* og *Rota*, se Anm. til 234. — Om *Valhall*, Anm. til 227.

Til Nr. 338. Denne Vise er skrevet under den Krig, om hvilken det forrige Digt spaaede. — *Danmark* var den Gang *Frankrigs* Krigsfælle, og altsaa Sverrigs Fjende som saa tit forhen. „*Prinsen*," Karl Johan, nu — siden 5. Febr. 1818 — Sverrigs hæderkronede Kongegubbe, var, som vi af forr. Anm. have seet, den svenske Hærs Anfører og derhos Overanfører for hele Nordarmeen. Hans glimrende Krigerbane, først i Frankrigs Frihedskamp mod hele det sammensvorne Evropa, senere i Napoleons det samme Evropa lænkebindende Rækker, — som upaatvivlelig overstraaler alle nulevende Fæltherrers,

maa ansees som tilstrækkelig bekjendt, i det mindste igjennem Sagnene.

Til Nr. 339 og 340. Paa Svensk har man flere Digte, der kjækt synge Fremtidens Haab om Nordens Eenhed i Kjærlighed og Fred. I Danmark og Norge udtoner Harpen sig nu — Gud være lovet! — alt hyppigere og hyppigere i samme Aand. Foran, S. 768, er der anført et Digt, der er udgaaet af denne Stemning, den glædeligste, vor Nutid har at fremvise. Til hint knytte sig disse. — *Sundet* ɔ: Øresund. — At det var Harpens Strænge, at det var vore herlige Digtere, Atterbom, Blicher, Geijer, Grundtvig, Ingemann, Tegnér, Øhlenschlæger o. fl. (vi nævne dem i alfabetisk Orden; thi vi kjende ingen Rangforordning)—der lagde den første Bro imellem det, som Politikkens Furier havde sønderrevet, er en glædelig Kjendsgjerning, — en endnu glædeligere er det, at Folket vandrer gjerne over den nybyggede Bro, „när somrar blomma, och när vintrar snöga," at de „inför Evropa" kunne slutte det Fostbroderskab, gjennem hvilket ej blot „ideer bytas" og „hjertan sammangjutas," men derhos „Nordens sköldar till hvarandra slutas," — glædeligst, at dette træffer sammen med Folkesuværænitens Tid, om hvilken, hvis eller om nogen, man vel turde haabe, at i den „äfven politiken har fått hjerta." — Endnu er Foreningen ikke fuldbyrdet; vi imødesee den dog med et Haab, som ikke skal glippe, med en Tillid som ikke skal svige, og juble derfor med trøstigt Mod: Gud velsigne det gjenfundne Fædreland Norden! —

Forklaring af de i Digtene forekommende fremmede eller mindre bekjendte Ord.

Æbildgaard (S. 305), Æblehave.
Agg (654), Nag, indgroet Had.
Aktør (269), Skuespiller.
All (611), ude, forbi.
Anlet (592), Ansigt.
Annemon (220), et Slags Skovblomster.
Argument (30), Beviis.
Assemble (210), Forsamling, Selskab.
Astræa, Grækernes Retfærdigheds-Gudinde.
Asyl (193), Tilflugtssted, Tilsynsskole for Smaabörn.
Bakfram (638), baglænds, bagvendt; „*den som kan läsa bakfram i Katkesa*" (ɔ: Katekismus), Paven.
Bamse (274), Björn.
Barde (535), Skjald, Digter.
Bas (276), den dybeste Tonestemme; (408) en Björn.
Bavn (488) eller *Varde*, et Baal, antændt i Farens Stund paa Klipperne, at kalde Folket til Vaaben.
Bavtasteen (295), Mindesteen over en fortjent afdød (ordret oversat: de slagnes Steen, og for saa vidt er *Bavta*, brugt enestaaende (481), mindre rigtigt).
Bersærker hed de vildeste og tapreste blandt Kjæmperne.
Beskedlig (589), artig, vakker.
Bida (587), bie, vænte.
Bila (591), Øxe.
Blixt (609), Lyn.
Blygd (327), Blyhed.
Boje (451), Lænke.
Brant (603), stejl.
Bras (312), Smykke.
Brasa (608), Lueild.
Brog, Klædning; (392) Aandens Klædning ɔ: Legemet.
Brydje (376) Fæster, Bonde; staaer her som Kjæmpe.
Brynje (292), Harnisk, Rustning.
Brånad (600), hæftig Lidenskab.
Brädda (586), fylde til Randen.
Budkafle (628) og *Budstikke* (488), en mærket Pind, som i Fejdetid ombares fra Sted til Sted, at kalde Folket til Vaaben.
Bull (603), Brystdug, Snörliv.
Bure (381), Værelse, Borg.
Båda (593), spaae.
Baade (253), begge.
Böjgd (105), en Samling af Gaarde.
Börja (653), begynde.

Celle (416), en Munks eller Nonnes Værelse i et Kloster.
Char (595), Vogn (Karre, Kærre).
Citant (31), den, som indstævner en anden for Retten.
Dager (603), Lysning.
Dagg (590), Dug.
Dam (634), Støv.
Dar (625) ɔ: *dagar*, Dage.
Daraussen (58), hist ude ɔ: Tyskland.
Darra (590), skjælve.
Deklination (245), den Maade, hvorpaa et Hovedord o. fl. andre Ord böjes (f. E. Mand, Mands, Mænd).
Desmer (331), egl. et stærkt lugtende Udflod af Desmerkatten, men i gl. Dage brugt som Benævnelse paa forskjellige vellugtende Ting.
Diamant (287), den haardeste og kostbareste af samtlige Ædelstene.
Dimma (599), Taage.
Diskant (276), den höjeste og fineste Tonestemme.
Domna (595), bedøves, blunde.
Drabba (647), naae, ramme, stride, slaae.
Dressur (32), Afretning.
Drifva (645), Dynge, Drive.
Dröja (593), tøve, dvæle.
Duet (276), Sang af to Stemmer.
Duka (583), dække Bord.
Dygd (327), Dyd, Dygtighed.
Dys (344) ɔ: *Disa*, Gudinde.
Dysse (357), Steenhob, steenindhegnet Gravsted.
Dæld (616), en lille Dal.
Døl (453), Dalbo, enhver Beboer af en norsk Dal.
En (621), Enebærtræ.
Envige (645), Tvekamp.
Epos (423), Heltedigt.
Fals (454), ɔ: Falsk, Falskhed.
Fantasi (337), Indbildningskraft.
Fasa (608), Skræk, Gru, Forfærdelse.
Fé (605), Tryllerske, Ælvepige.
Filsbeen (327), Elfenbeen.
Fjol, i Fjol (645), i Fjor.
Fjärd (585), Fjord.
Fjäril (601), Sommerfugl.
Flora (214), Blomsternes Gudinde, den blomstrende Natur.
Flägt (621), Vindpust, Luftning.
Flöde (600), Flod, Overflod.
Forfang (150), Skade.
Forlove (448), indestaae for, at noget ikke skeer; *f. vor Klædesæd* ɔ: love, ej atter at ville bære vore vanlige Klæder (her: Mandsklæder).
Fos (279), Vandfald.
Fotapall (612), Fodskammel.
Fromme (450), Gavn.
Fyratjog (637), firsindstyve.
Fyrgetjuge (341), fyrretyve.
Fåfängt (609), forgjæves.
Fællig (4?0), Sikkerhed.
Förbyta (607), forbytte, udvikle.
Förevita (13), forekaste, bebrejde.
Förmer (652), vigtigere, betydeligere, mægtigere.
Förmultna (604), hensmuldre.
Förmäten (588), formastelig, forvoven.
Förre (437), för, forhen.
Gaffelbænk (358), Höjsæde.
Galathea 16), et græsk Fruentimmernavn; staaer sagtens her for Elskov.

Gallion (137), Forstavn paa et Skib.
Gente (310), Pige.
Gissa på (640), gjætte.
Glamme (308), give en höj Lyd.
Glapsti (329), Vildsti, en Vej, man let tager fejl af.
Glimma (579), glimre.
Glindra (615), glinse, glimre.
Glunka (640), surre, summe.
Glättug (636) ɔ: *glädtig*, glad.
Gnavebeen (135), Hund.
Granne, Nabo; *Gransämja* (639), god Forstaaelse med Granner.
Gratis (269), for intet, uden Betaling.
Grenader (278), en Soldat, (meest til Fods); har sit Navn af de smaa Haandgranater, med hvilke de forhen kastede.
Grift (636), Grav, Gravhöj.
Grotesk (269), unaturlig, overdreven.
Graabejn (310), Ulv.
Guldkringle (407), Guldspore.
Gullvifva (601), Kodrive (en Blomst).
Gumma (636), gammel Kone.
Gål (638), ɔ: *gärd*.
Gömsla (600), Gjemmested.
Göpen (633), den hule Haand; Haandfuld.
Halling (310), en norsk Dans.
Harmoni (192), Samklang.
Hejre (305), en stor Skovfugl.
Hell (136), Helt.
Hellebard (421), Stridsøxe.
Hemsk (626), vild, gruelig, nedslagen, uhyggelig.
Hi (310), et vildt Dyrs Hule.
Hieroglyf, (422), sindbilledligt Tegn, Billedskrift.
Hirdmand (499), Hofmand, ogsaa Kjæmpe.
Hjalte (371), Haandfæste paa en Kaarde.
Hjejle (306), en Art Brokfugl.
Hog (637) ɔ: *Håg*, Hu, Sind.
Horisont (226), Synskreds.
Hunnit (593), naaet; af hinna.
Hure, *huro*, hvorledes; *hure staaer Huen* (431) ɔ: hvordan er I til Sinds.
Hy (615), Hud, Ansigtsfarve.
Håfvor (624), Ejendomme, Midler.
Häl (642), Bondeknøs.
Hämd (631), Hævn.
Häpen (610), forundret, forbavset.
Härma (618), efterabe, efterligne.
Höfvas (627), anstaae, sömme sig.
Höjenloft, Borgens Hovedværelse; *Höjeloftsbro* (425), den Trappe, som førte did.
Iisbræ (424), stor, sammensmæltet Iismasse.
Ikring (636), omkring.
Jarl (347), en forældet Værdighedstittel (som Greve).
Jolen (643), ɔ: Jorden.
Kamene (262), Muse, Sanggudinde.
Kanonikus (423), en vis kirkelig Embedsmand.
Kans (208), Lejlighed.
Kar' (639), ɔ: *Karl*.
Karfunkel (303), en rød Ædeldelsteen.
Karmin (287), den fineste höjrøde Farve.

Kassemat (256), Hvælving og Löngang under en Fæstningsvold.
Kastale (424), de græske Digteres hellige Kilde.
Kerub (315), Engel.
Klandra (647), dadle, indvende.
Klassisk ɔ: hvad der tilhører den bedste Klasse, mønsterværdig.
Klærk (300), gejstlig Person.
Knä (581), Knæ, Skjød.
Konfekt (22), Sukkerbagværk, indbagte Ting, Frugter, Syltetöj o. s. v.
Korp (584), Ravn.
Korsar (101), Røver, især Sørøver.
Koxe, köje (331), se sig for, lave sig til. — Jeg skal her tilföje Oprindelsen til det saa almindelige, men ligesaa almindelig misforstaaede *Köje-Höns*, der intet har med Byen Kjøge at gjöre. *Köje-Höns* ɔ: Höns, der köje, ere saadanne, der, ved at lægge Nakken tilbage og strække Hovedet i Vejret, see sig for, om nogen Fjende (f. E. Høgen) er i Nærheden.
Kralle (67), et Insekts Fod.
Kringhvärfva (609), omringe, omgive
Krossa (609), sønderknuse, sønderbryde.
Kräfta (616), Krebs.
Kröge (329), gjöre kroget.
Kudde (590), Pude.
Kulle (620), Top, Höj, Bakke.
Kullet (435), skaldet.
Kummel (602), Höj, Gravhöj.
Kure (381), Opsyn. — *En Kure* betød i vort ældre Sprog en Vægter.
Kvadrant (484), et astronomisk Instrument.
Kvide (425), sörge, give sig.
Känna (577), kjende, føle.
Känsla (624), Følelse.
Lager (586), Lavbær.
Leding (406), Krig udenfor Landets Grændser.
Lejon (609), Løve.
Lemna (587), lævne, overlade, forlade.
Lemonade (247), en Drik af Sitronsaft, Vand og Sukker.
Len (643), lind, blød, mild, fiin.
Leve (437), Brød.
Li (310), Dalegn, helst langs med Fjordbredderne.
Lide (304). Kyst.
Lirre (210), (maaskee) spille.
Lismare (627), Smigrer.
Ljuf (624), liflig, mild, behagelig.
Ljum (607), lunken, luun.
Lo (585), Los.
Lopp (592), løb; af *löpa*.
Lugn (591), rolig, luun.
Lure (386) eller *Ludurhorn*, det Horn, i hvilket der blæstes til Kamp; nu et alm. Hyrdehorn i Fjældegnene.
Lut (219), et vist Strænge-Instrument.
Lykta (600), slutte, ende.
Låt (636), Lyd.
Lärospån (634), Læreklud, Prøvestykke.
Läsa opp (602), lukke op, aabne.
Löje (606), Latter, Glæde.

Magnat (32), Stormand, Rigmand.
Maneer (218), Skik, Maade.
Mask (618), Orm, Maddik.
Menlös(621),skyldfri,uskyldig.
Merkur, Gudernes Sendebud, selv Gud for Talere, Kjøbmænd og Ty[illegible]e.
Mers (314), Mastkurv, et med Rækværk forsynet Plankegulv om Masten over Storsejlet.
Midje (343), den midterste, smalleste Deel af Livet.
Mins (638) ɔ: *minnas*, mindes.
Mo (585), Hede, Stæppe.
Mod (348), bevæget, bedrøvet.
Moln (609), Sky.
Mon (638), omhyggelig, paapassende.
Morse, i morse (602), i Morges.
Mude (322), Bestikkelse.
Mulen (600), skyfuld, fortrædelig.
Multer (106), et Slags rødgule, søde Bær.
Mustig (643), hvad der er af Must, af Frugtviin.
Myre (106), Mose.
Myrra (71), en vellugtende, brunagtig Gummi.
Maar (88[illegible]), Mø, Jomfru.
Møde (251), Möje, Besvær.
Møgle (251), meget.
Nalkas (599), nærme sig.
Namnam (589), Sukker, Slikkeri.
Nejd (618), Egn, Omgn.
Nektar (112), den Drik, som gav de græske Guder Udødelighed; enhver kostelig Drik.
Neptun (71), Romernes Havgud, nærmest svarende til Grækernes *Posejdon* og Nordboernes *Æger*.
Nesa (647) Skam, Skjændsel.
Nån (637) ɔ: *någon*, nogen.
Näste (595), Rede.
Nöje(643), Glæde, Tilfredshed.
Nøkke (489), et Væsen, som Overtroen dannede og bosatte i Floderne.
Nöta (636), slide, udslide, opslide.
Odde (278), en smal Strimmel Land, som løber ud i Vandet; Landtunge.
Odelsmand (383), en fri Selvejer med forskjellige særegne Rettigheder.
Omlade (60), omgjorde.
Opsætte sit Liv (435), vove Livet, sætte det paa Spil.
Osean (99), Verdenshav.
Passat (315), enhver Vind i Egnene under Vendekredsene, som til en bestemt Tid uden Ophør blæser i samme Retning.
Pavlun (25), et Tælt; en Bygning i Skikkelse af et Tælt.
Pegasos (484), de græske Digteres bevingede Hest; Billedet paa den digteriske Begejstrings Flugt; svarer nærmest til vor *Slejpner*.
Permisjoner (245), Buxer.
Perspektiv (338), Læren om Lovene, efter hvilke bortfjærnede Gjenstande, sete fra denne eller hin Synspunkt, vise sig for Öjet; Kunsten at fremstille Gjenstande saaledes, som de i en vis Afstand falde os i Öjnene; Udsigt i det fjærne, i Fremtiden.
Pilt (628), Dreng.
Pjaster (59), en spansk Sølvmynt til en Værdi af om-

trent 2 Rbd.; ogsaa en tyrkisk og amerikansk Mynt.
Prassla (604), brage, knage, knitre.
Prinsip (218), Grundsætning.
Prutmån (644), Afslag, Godtgjörelse i Kjøbesummen.
Publikum (270), Almeenheden, Folket; det tilstedeværende Antal Tilhørere eller Tilskuere.
Pulla (636), Höne.
Pönitense, Bodsøvelse, Bod og Bedring.
Ramle (273), rumle, buldre.
Ravest (381), rankest, höjest.
Redan (587), allerede.
Rese (636), Rise, Kjæmpe.
Reta (603), hidse, pirre, vække.
Ripa (618), se Ryppe.
Roa (588), more.
Rodnad (590), Rødme.
Ros (543), Hest.
Rubba (649), rokke, flytte, anfægte.
Rubin (287), en blodrød Ædelsteen.
Runde (251), randt, henrandt.
Rymd (595), Rum, Egn.
Ryppe (72), et Slags Aarfugl.
Raa (314), en Tværstang over Masten, fra hvilken de sværeste Sejl nedhænge.
Rå (625), Nisse, Trold.
Ryta (596), bröle.
Råg (588), Rug.
Råkas (650), mødes, træffes, tales ved.
Rår (587) o: *rådar*, raader.
Ræson (30), Grund, Fornuft.
Röna (610), prøve, erfare.
Safir (287), en himmelblaa Ædelsteen.
Sage (293), Fortælling, Historie, historisk Digt.
Salter (253), Salme.
Sandel (71), et fiint ostindisk Træ, som bruges til Røgning og Farvning.
Sanding (459), Sandhed.
Seder (540), et höjt og pragtfuldt østerlandsk Træ.
Sedig (639), sædelig, beskeden.
Sefyr (219), en mild Vestenvind.
Sen (638) o: *sedan*, siden.
Seraf (287), Engel.
Sfære (484), Himmelkugle.
Siffer (422), Tal, Tegn.
Simma (588), svømme.
Sindal (89), Silke.
Sinne (585), Sind, Hu, Tanke.
Sippa (593) se Annemone.
Sirener (236), syngende, lokkende Havfruer.
Sitar (537), et vist Strænge-Instrument.
Skall (625), Skrald; Klapjagt.
Skepnad (604), Skikkelse.
Ski (310), et Slags lange Sköjter at løbe paa Sneen med, brugelige baade i Sverrig og Norge.
Skingra (607), adsprede, adskille, forøde.
Skipa (630), ordne, anordne, haandthæve.
Skratt (625), Latter.
Skrud (578), Klædning, Dragt.
Skrän (608), Skrig, Hyl, Jammer.
Skum (625), skummel, mörk.
Skygga (588), være sky for noget, undflye.
Skyl (588), Neg, Trave.
Skymta (590), skimte, lyse med et svagt Skjær.
Skälla (585), gjøe.
Sköfla (595), plyndre, hærje.

Sköta (648), besörge, passe, røgte.
Slag (509), den Strækning, et kryssende Skib tilbagelægger imellem hver Vending.
Slagg (623), Affald, Bundfald.
Slöja (622), Slør.
Slöjd (598), Haandværk, Kunst.
Smaragd (287), en græsgrøn Ædelsteen.
Smattra (585), brage, knage.
Smärt (635), smækker, rank.
Snabb (586), hurtig.
Snø (327) ɔ: Sne.
Sobel (216), et Dyr med et kostbart Skind; dette Skind.
Sone (204), Jordstrøg.
Spana (612), spejde, spore.
Spejl (288), et Skibs Bagstavn.
Spiketunna (584), en Tønde, som indvendig overalt er besaaet med spidse Jernspiger.
Spillra (626), Splint, Skaar.
Springa (609), Sprække, Rævne.
Sprinkelværk (539), det danske Navn for Stakit, Gitter.
Sta (638), afsted; *narra 'na sta* ɔ: narrede hende afsted.
Stakarl (358), Stakkel.
Stegers (328), Kjøkken.
Stelna (601), stivne, størkne.
Stoft (592), Støv.
Stormfugl (303), et Slags Havfugl, hvis Nærmelse bebuder Uvejr.
Stråt (631), Vej.
Strömkarl (604), se Nøkke.
Stunge (451) ɔ: stak; af det gamle *stinge*.
Stæmme (333), standse noget i dets Løb.
Subtil (51), fiin.
Svale (455), en foroven bedækket Gang om et Huus.
Svall (605), Bølgegang, Brusen.
Svindt (378), gesvindt, hurtig.
Svälla (650), svulme.
Syfte (619), Sigte, Maal, Hensigt.
Sylfide (601), egl. en kvindelig Luftaand, en Skabning af Poesien.
Symfoni (108), et Sammenspil; et fuldtonigt Tonestykke.
Sympati (219), Medfølelse.
Syntes (459), det blev synligt, saaes, kundgjorde sig.
System (200), et sammenføjet og ordnet Hele.
Säf (607), Siv.
Sägen (625), Sigende, Sagn (Almuens: en Sæje).
Säker (637), sikker, vis.
Sämka (582), sömme, sye.
Sæt (328) ɔ: *Sæd*, Sædvane, Skik.
Sömme (449), forsömme sig.
Tage af (11), slagte.
Teg (620), Ager, Eng.
Tegn, Tan (368), Anfører.
Tilmaade (431), *det er vel tilmaade* ɔ: det er lidt nok.
Tiltakke (432), med Tilfredshed.
Tiur (310), en Fugl af Urhanens Slægt.
Tongen (58) ɔ: det franske *ton*, Selskabstone.
Torbist (67), Skarnbasse.
Tornister (278), en Soldater-Ransel.
Torrt (638), tört, fastende, karrigt.
Trask (472) ɔ: *tarsk*, tærskede.

Trettondedagen (608), Helligtrekongersdag.
Trålla (641) ɔ: Trollena annamme!
Trånad (600), hæftig Længsel.
Trängtan (613), hæftig, brændende Længsel.
Tupp (636), Hane.
Tyna (616), svinde, hentæres.
Täfling (653), Kappen, Medbejlen.
Töcken (623), Taage.
Töras (642), vove.
Union (653), Forening; *Kalmar-Unionen* ɔ: de tre nordiske Rigers polittiske Forening i Følge Beslutningen i Kalmar 1397.
Upprättelse (612), Fyldestgjörelse, Forløsning.
Ur (105), en Samling af nedstyrtede Fjældmasser.
Urania (483), Grækernes Gudinde for Stjernekyndigheden.
Urkok (306), Urhane (Aarfugl).
Utan (632), men.
Utskyld (599), Skat, Paalæg.
Vagga (588), vugge.
Vakstuga (578), Vaagestue.
Valla (640), overgroes, mugne.
Vandhose (313), Skypumpe.
Vene sig, klage sig.
Vicka (617), svaje.
Viden (620), skjult.
Viking (483), Sørøver, Søhelt.
Virak (285), vellugtende Harpix, Røgelse.
Vog (348), vejede, slog.
Vård (623), Gravminde.
Vädja (592), indstævne for en höjere Ret.
Väppling (617), Kløver, Smærre.
Værning (333), Værktöj, Haandtering.
Vörda (586), ære, hædre.
A (636) ɔ: *och*, og.
Åker (577), Ager.
Aldrig (637), alderstegen, gammel.
Aas (309), Klipperyg.
Asna (609), Asen, Æsel.
Aatte (24), ejede; af det nu ubrugelige Gjerningsord: *aae* ɔ: at eje.
Aattesang, en Gudstjeneste, holdt i Dagningen (Kl. 8).
Æbag (467), bagefter.
Ägor (638), Agre, Grund, Ejendele.
Ändå (637), endda.
Ärla (593), Ærle (en Fugl).
Ärna (578), agte, bestemme.
Ärrig (644), fuld af Ar.
Öcken (591), Ørken.
Öde (602), Skjæbne.
Ömsom (619), skifteviis.
Örngått (590), Hovedpude.

Erik Larsen

